

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୫)

108 Upanishad (Vol – 5)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତାପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟେ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୪ ଅପ୍ରେଲ, ୨୦୨୧, ଏବେ ମଧ୍ୟ କୋଭିଡ ମହାମାରୀର ପ୍ରକୋପ ଜାରି ରହିଛି, ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ କଟକଣା ବଳବତ୍ତର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସ୍କୁଲ, କଲେଜ ଓ ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନ ବନ୍ଦ ରହିଛି । ଏ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ ବିଶେଷ କିଛି କାମ ନାହିଁ । "ଉକ୍ ବେଦ"କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର ଓ ପ୍ରକାଶିତ କରିବାପରେ, ପାଠକମାନେ ଅନ୍ୟ “ପ୍ରାଚୀନ ସାଂସ୍କୃତିକ ସାହିତ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ” ମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ; ବିଶେଷଭାବରେ "ଉପନିଷଦ" ମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନେକ ଅନୁରୋଧ ଆସିଥିଲା । ତେଣୁ ମୋର ଆଗାମୀ ପ୍ରକଳ୍ପ "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ପ୍ରାଥମିକତା ହୋଇଗଲା, ଓ ଏହା ଉପରେ କାମ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡ଼ିଲି । ଏଥର ଚିନ୍ତାକଳି ଯେ, ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତର ଲୋକେ ସମ୍ମିଳିତହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟକଲେ ଏହା ସୁନ୍ଦର ଓ ସହଜ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲି, ଏହାକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାଗତ କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଶେଷରେ ୧୫ ଜଣିଆ ଏକ ଦଳଗଠନ ହୋଇପାରିଲା । କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ସମୟର ଅଭାବରୁ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାଥାଇ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇପାରିନଥିଲେ ।

"ଉପନିଷଦ"କୁ "ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ" କୁହାଯାଏ, ଏହା ବିଶେଷକରି ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ବିଷୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ତଥା ଏହା "ବେଦ"ର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ଅଟେ । "ଉପନିଷଦ" ରଚନା କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହାଥିଲା ଯେ, - ଯେଉଁମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଦ ପଠନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ବିଷୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାଅଛି, ସେମାନେ ଏହାକୁ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଅଧ୍ୟାପନା କରିପାରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ମହାପୁରୁଷମାନେ ବେଦରୁ ଏହାର ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମାନଙ୍କୁ "ଉପନିଷଦ"ରେ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହାକୁହାଯାଏ ଯେ, ଖ୍ରୀ.ପୂ ୭୦୦ରୁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କର ରଚନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଅନେକ ମହାପୁରୁଷମାନେ ଅନେକ "ଉପନିଷଦ" ରଚନା କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବୈଦିକ ସମାଜ କେବଳ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି କେବଳ ବେଦରୁ, ସେଇମାନଙ୍କୁ ମାନ୍ୟତା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି ।

୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦ" ଏକ ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକକୁ ଆଧାରକରି ଏହି "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି "ଉପନିଷଦ" ରହିଅଛି । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୨୦୪୨ 'ପୁଷ୍ଟା', ୨୨୭୯ 'ମନ୍ତ୍ର', ୩୩୪୭୭ 'ଧାଡ଼ି', ୧୫୮୩୨୭ 'ଶବ୍ଦ' ଓ ୧୦୯୫୬୦୩ 'ଅକ୍ଷର' ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଝେବ ସାଇଟ୍ ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

"ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ରୂପାନ୍ତରିତ ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡ଼ିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୧୫ ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାମରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ, ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର (ଭୁବନେଶ୍ୱର), ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା (ସମ୍ବଲପୁର), ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ଦାଶ (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା), ଶ୍ରୀ ଶିଶିର କୁମାର ବିଷୋୟୀ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ ଚିନ୍ମୟ ମିଶ୍ର (ମୟୂରଭଞ୍ଜ), ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର (ବଲାଙ୍ଗୀର), ଶ୍ରୀ ନିଳାଦ୍ରି ବିହାରୀ ଶତପଥୀ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା), ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ (ଗଞ୍ଜାମ), ଶ୍ରୀ କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଶତପଥୀ (ଦେବଗଡ଼), ଓ ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ।

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର (ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା) ଏହାର ଉପଦେଷ୍ଟା ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରାଇଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ୍ଟ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପୁସ୍ତକ "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ପୁସ୍ତକ "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ଭୁତ

ସଂପାଦକ

ନିବେଦନ

ଏହି ପୁସ୍ତକ "ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ"ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ସଂପାଦକ,

ଯଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ ଶ୍ଯମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥
ବିସର୍ଗବିମୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନୁ୍ୟନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି ଶ୍ଯମସ୍ତୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	"ଉପନିଷଦ ଓଡ଼ିଆରେ" ରୂପାନ୍ତର କରିବାପାଇଁ ଏକ ଅତି ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । • ପୁସ୍ତକ ନାମ - ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ • କର୍ତ୍ତା - ଶ୍ରୀମଦ ନାରାୟଣ ରାମ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ - "କାବ୍ୟତୀର୍ଥ" • ପ୍ରକାଶିତ ବର୍ଷ - ୧୯୪୮, ଶକାବ୍ଦ - ୧୮୭୦ । • ପ୍ରକାଶକ - ନିର୍ଣ୍ଣୟସାଗର ମୁଦ୍ରଣାଳୟ, ବମ୍ବେ (ମୁମ୍ବାଇ) । • www.sanskritdocuments.org • www.archive.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ଦସ୍ତାବିଜ ବା ପୁସ୍ତକ'ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା,

ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

astrosant@gmail.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର
ସମ୍ପାଦିକା - "ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି"
ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡ଼ିଶା

mohapatrasasmita89@yahoo.in

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା
ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପରିଷଦ,
ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର
ବଲାଙ୍ଗୀର, ଓଡ଼ିଶା

mehertaranisen1@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ
ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,
ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା
ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡା,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

arunhkd12@gmail.com

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗଚୂଡ଼ାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃଦୟୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ସୂଚୀପତ୍ର

ଅଦ୍ଭୁତାଚାରକ ଉପନିଷଦ	271	ତେଜୋବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	70
ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	66	ତ୍ରିଶିଖ୍ରାସ୍ତ୍ରାଂଶୁ ଉପନିଷଦ	284
ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ	122	ଯୋଗଚୂଡ଼ାମଣି ଉପନିଷଦ	27
ବରାହ ଉପନିଷଦ	240	ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉପନିଷଦ	220
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ	148	ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ	177
ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	133	ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଉପନିଷଦ	161
ହଂସ ଉପନିଷଦ	280		
ଜାବାଲକୀର୍ଣ୍ଣନ ଉପନିଷଦ	38		
କ୍ଷୁରିକା ଉପନିଷଦ	128		
ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ	277		
ମଣ୍ଡୁକ୍ୟାସ୍ତ୍ରାଂଶୁ ଉପନିଷଦ	304		
ନାଦବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ	14		
ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ	335		
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ	314		

ଯୋଗ ଉପନିଷଦ

(Yoga Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ନାଦବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Naadabindupanisat / Naadabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ନାଦବିମ୍ବପନିଷତ୍ / ନାଦବିମ୍ବ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ନାଦବିମ୍ବପନିଷତ୍ ॥

ବୈରାଜାତ୍ମୋପାସନୟା ସଂଜାତଜ୍ଞାନବହ୍ନିନା ।
ଦକ୍ଷା କର୍ମତ୍ରୟଂ ଯୋଗୀ ଯୁପଦଂ ଯାତି ତଦ୍-ଭଜେ ॥

ଓଁ ବାତ୍ସ୍ୟେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବୀର୍ଣ୍ଣ ଏସି ॥
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଶୀଞ୍ଛଃ ଶ୍ରୁତଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଧ୍ୟାମ୍ବୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ॥
ତନ୍ନାମବତୁ ତଦ୍ବକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ଅକାରୋ ଦକ୍ଷିଣଃ ପକ୍ଷ ଉକାରପୃଷ୍ଠରଃ ସ୍ପୃତଃ ।
ମକାରଂ ପୁଞ୍ଚମିତ୍ୟାହୁରଧମାତ୍ରା ତୁ ମସ୍ତକମ୍ ॥ ୧ ॥

ପାଦାଦିକଂ ଗୁଣାସ୍ତସ୍ୟ ଶରୀରଂ ତତ୍ତ୍ୱମୁଚ୍ୟତେ ।
ଧର୍ମୋଽସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଂ ଚକ୍ଷୁରଧର୍ମୋଽଥୋ ପରଃ ସ୍ପୃତଃ ॥ ୨ ॥

ଭୂଲ୍ଲୋକଃ ପାଦୟୋସ୍ତସ୍ୟ ଭୂବଲ୍ଲୋକସ୍ତୁ ଜାନୁନି ।
ସୁବଲ୍ଲୋକଃ କଟୀଦେଶେ ନାଭିଦେଶେ ମହର୍ଜଗତ୍ ॥ ୩ ॥

ଜନୋଲ୍ଲୋକସ୍ତୁ ହୃଦେଶେ କଣ୍ଠେ ଲୋକସ୍ତପସ୍ତତଃ ।
ଭୂବୋର୍ଲ୍ଲୀଟମଧ୍ୟେ ତୁ ସତ୍ୟଲୋକୋ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ॥ ୪ ॥

ସହସ୍ରାର୍ଣ୍ଣମତୀବାତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଏଷ ପ୍ରଦର୍ଶିତଃ ।
ଏବମେତାଂ ସମାରୂଢୋ ହଂସଘ୍ନୋଗବିଚକ୍ଷଣଃ ॥ ୫ ॥

ନ ଭିଦ୍ୟତେ କର୍ମଚାରୈଃ ପାପକୋଟିଶତୈରପି ।
ଆଶ୍ନେୟା ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରା ବାୟୁବ୍ୟେଷା ତଥାପରା ॥ ୬ ॥

ଭାନୁମଣ୍ଡଳସଂକାଶା ଭବେନ୍ନାତ୍ରା ତଥୋତ୍ତରା ।
ପରମା ଚାର୍ଯ୍ୟମାତ୍ରା ଯା ବାରୁଣୀଂ ତାଂ ବିଦୁର୍ଭୁଧାଃ ॥ ୭ ॥

କାଲତ୍ରୟୋଽପି ଯୁସ୍ୟେମା ମାତ୍ରା ନୂନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ଏଷ ଓଂକାର ଆଖ୍ୟାତୋ ଧାରଣାଭିର୍ନିବୋଧତ ॥ ୮ ॥

ଘୋଷିଣୀ ପ୍ରଥମା ମାତ୍ରା ବିଦ୍ୟା ମାତ୍ରା ତଥାଽପରା ।
ପତଙ୍ଗିନୀ ତୃତୀୟା ସ୍ୟାଜ୍ଜତୁର୍ଥୀ ଚାୟୁବେଗିନୀ ॥ ୯ ॥

ପଞ୍ଚମୀ ନାମଧେୟା ତୁ ଷଷ୍ଠୀ ଚୈନ୍ଦ୍ର୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସପ୍ତମୀ ବୈଷ୍ଣବୀ ନାମ ଅଷ୍ଟମୀ ଶାଂକରୀତି ଚ ॥ ୧୦ ॥

ନବମୀ ମହତୀ ନାମ ଧୃତିସ୍ତୁ ଦଶମୀ ମତା ।
ଏକାଦଶୀ ଭବେନ୍ନାରୀ ବ୍ରାହ୍ମୀ ତୁ ଦ୍ଵାଦଶୀ ପରା ॥ ୧୧ ॥

ପ୍ରଥମାୟାଂ ତୁ ଯାତ୍ରାୟାଂ ଯଦି ପ୍ରାଣୈର୍ବିମୁଦ୍ୟତେ ।
ଭରତେ ବର୍ଷରାଜାସୌ ସାର୍ବଭୌମଃ ପ୍ରଜାୟତେ ॥ ୧୨ ॥

ଦ୍ଵିତୀୟାୟାଂ ସମୁକ୍ରାନ୍ତୋ ଭବେଦ୍ୟକ୍ଷୋ ମହାଭୁବାନ୍ ।
ବିଦ୍ୟାଧରସ୍ତୃତୀୟାୟାଂ ଗାନ୍ଧର୍ବସ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥକା ॥ ୧୩ ॥

ପଞ୍ଚମ୍ୟାମଥ ମାତ୍ରାୟାଂ ଯୁଦି ପ୍ରାଣୈର୍ବିଯୁଜ୍ୟତେ ।
ଉଷିତଃ ସହ ଦେବତ୍ଵଂ ସୋମଲୋକେ ମହୀୟତେ ॥ ୧୪ ॥

ଷଷ୍ଠ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସାୟୁଜ୍ୟଂ ସପ୍ତମ୍ୟାଂ ବୈଷ୍ଣବଂ ପଦମ୍ ।
ଅଷ୍ଟମ୍ୟାଂ ବ୍ରଜତେ ରୁଦ୍ରଂ ପଶୁନାଂ ଚ ପତିଂ ତଥା ॥ ୧୫ ॥

ନବମ୍ୟାଂ ତୁ ମହର୍ଲୋକଂ ଦଶମ୍ୟାଂ ତୁ ଜନଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଏକାଦଶ୍ୟାଂ ତପୋଲୋକଂ ଦ୍ଵାଦଶ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶାଶ୍ଵତମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ତତଃ ପରତରଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ୟାପକଂ ନିର୍ମଳଂ ଶିବମ୍ ।
ସଦୋଦିତଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟୋତିଷାମୁଦୟେ ଯୁତଃ ॥ ୧୭ ॥

ଅତୀନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଗୁଣାତୀତଂ ମନୋ ଲୀନଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ।
ଅନୂପମଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତଂ ଯୋଗଯୁକ୍ତଂ ସଦାବିଶେତ୍ ॥ ୧୮ ॥

ତଦ୍ୟୁକ୍ତସ୍ତନ୍ନୟେ ଜନ୍ତୁଃ ଶନୈର୍ମୁଞ୍ଚେନ୍ନଲେବରମ୍ ।
ସଂସ୍ଥିତୋ ଯୋଗଚାରେଣ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୧୯ ॥

ତତୋ ବିଲୀନପାଶୋଽସୌ ବିମଳଃ କମଳାପ୍ରଭୁଃ ।
ତେନୈବ ବ୍ରହ୍ମଭାବେନ ପରମାନନ୍ଦମଶ୍ରୁତେ ॥ ୨୦ ॥

ଆତ୍ମାନଂ ସତତଂ ଜ୍ଞାତ୍ଵା କାଲଂ ନୟ ମହାମତେ ।
ପ୍ରାରବ୍ଧମଶିଳଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ନୋଦ୍ଘେଗଂ କର୍ତ୍ତୁମର୍ହସି ॥ ୨୧ ॥

ଉତ୍ପନ୍ନେ ତତ୍ତ୍ଵବିଜ୍ଞାନେ ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ନୈବ ମୁଞ୍ଚତି ।
ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନୋଦୟାଦୂର୍ଧ୍ଵଂ ପ୍ରାରବ୍ଧଂ ନୈବ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୨୨ ॥

ଦେହାଦୀନାମସତ୍ତ୍ୱାତ୍ତୁ ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନେ ବିବୋଧତଃ ।
କର୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତରୀୟଂ ଯତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧମିତି କୀର୍ତ୍ତୟତ୍ ॥ ୨୩ ॥

ତତ୍ତ୍ୱ ଜନ୍ମାନ୍ତରାଭାବାତ୍-ପୁଂସୋ ନୈବାସ୍ତି କର୍ତ୍ତ୍ତିତ୍ ।
ସ୍ୱପ୍ନଦେହୋ ଯଥାଧ୍ୟସ୍ତସ୍ତଥୈବାୟଂ ହି ଦେହକଃ ॥ ୨୪ ॥

ଅଧ୍ୟାସ୍ତସ୍ୟ କୁତୋ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାଭାବେ କୁତଃ ସ୍ଥିତିଃ ।
ଉପାଦାନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ମୃଦ୍-ଭାଣ୍ଡସ୍ୟେବ ପଶ୍ୟତି ॥ ୨୫ ॥

ଅଜ୍ଞାନଂ ଚେତି ବେଦାନ୍ତୈସ୍ତସ୍ମିନ୍ନଶ୍ଚେ କ୍ୱ ବିଶ୍ୱତା ।
ଯଥା ରଞ୍ଜୁଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସର୍ପଂ ଗୃହ୍ଣାତି ବୈ ଭ୍ରମାତ୍ ॥ ୨୬ ॥

ତଦ୍ୱସ୍ତତ୍ୟମବିଜ୍ଞାୟ ଜଗଦ୍ୱଶ୍ୟତି ମୁଦଧୀଃ ।
ରଞ୍ଜୁଶଶ୍ଚେ ପରିଜ୍ଞାତେ ସର୍ପରୂପଂ ନ ତିଷ୍ଠତି ॥ ୨୭ ॥

ଅଧିଷ୍ଠାନେ ତଥା ଜ୍ଞାତେ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ଶୂନ୍ୟତାଂ ଗତେ ।
ଦେହସ୍ୟାପି ପ୍ରପଞ୍ଚତ୍ୱାତ୍-ପ୍ରାରବ୍ଧାବସ୍ଥିତିଃ କୃତଃ ॥ ୨୮ ॥

ଅଜ୍ଞାନଜନବୋଧାର୍ଥଂ ପ୍ରାରବ୍ଧମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ।
ତତଃ କାଲବଶାଦେବ ପ୍ରାରବ୍ଧେ ତୁ କ୍ଷୟଂ ଗତେ ॥ ୨୯ ॥

ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବସଂଧାନଂ ନାଦୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଃ ଶିବଃ ।
ସ୍ୱୟମାବିର୍ଭବେଦାତ୍ମା ମେଘାପାୟୋଃଶୁମାନିବ ॥ ୩୦ ॥

ସିଦ୍ଧାସନେ ସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ମୁଦ୍ରାଂ ସଂଧାୟ ବୈଷ୍ଣବୀମ୍ ।
ଶୃଣୁୟାଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣ୍ଣେ ନାଜମନ୍ତ୍ରଗତଂ ସଦା ॥ ୩୧ ॥

ଅଭ୍ୟାସ୍ୟମାନୋ ନାଦୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମମାବୃଣୁତେ ଧୂନିଃ ।
ପକ୍ଷାଦ୍ବିପକ୍ଷମଖିଲଂ ଜିହ୍ଵା ତୁର୍ଯ୍ୟପଦଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୩୨ ॥

ଶୂନ୍ୟତେ ପ୍ରଥମାଭ୍ୟାସେ ନାଦୋ ନାନାବିଧୋ ମହାନ୍ ।
ବର୍ଧମାନେ ତଥାଭ୍ୟାସେ ଶୂନ୍ୟତେ ସୁକ୍ଷ୍ମସୁକ୍ଷ୍ମତଃ ॥ ୩୩ ॥

ଆଦୌ ଜଲପିଜୀମୂତଭେରୀନିର୍ଝରସଂଭବଃ ।
ମଧ୍ୟେ ମର୍ଦ୍ଦଲଶବ୍ଧାଭୋ ଘଣ୍ଟାକାହଲଜସ୍ତଥା ॥ ୩୪ ॥

ଅନ୍ତେ ତୁ କିଂକିଶୀବଂଶବୀଣାଭ୍ରମରନିଃସ୍ଵନଃ ।
ଇତି ନାନାବିଧା ନାଦାଃ ଶୂନ୍ୟତେ ସୁକ୍ଷ୍ମସୁକ୍ଷ୍ମତଃ ॥ ୩୫ ॥

ମହତି ଶୂନ୍ୟମାଶେ ତୁ ମହାଭେର୍ଯ୍ୟାଦିକଧୂନୌ ।
ତତ୍ର ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ସୁକ୍ଷ୍ମତରଂ ନାମମେବ ପରାମୃଶେତ୍ ॥ ୩୬ ॥

ଘନମୁସ୍ତଜ୍ୟ ବା ସୁକ୍ଷ୍ମେ ସୁକ୍ଷ୍ମମୁସ୍ତଜ୍ୟ ବା ଘନେ ।
ରମମାଶମପି କ୍ଷିପ୍ତଂ ମନୋ ନାନ୍ୟତ୍ର ଚାଲକ୍ଷେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ୟତ୍ର କୁତ୍ରାପି ବା ନାଦେ ଲଗତି ପ୍ରଥମଂ ମନଃ ।
ତତ୍ର ତତ୍ର ସ୍ଥିରୀଭୂତ୍ଵା ତେନ ସାର୍ଥଂ ବିଲୀୟତେ ॥ ୩୮ ॥

ବିସ୍ମୃତ୍ୟ ସକଳଂ ବାହ୍ୟଂ ନାଦେ ଦୁଷ୍ପାମୁବନ୍ଧନଃ ।
ଏକୀଭୂୟାଥ ସହସ୍ରା ଚିଦାକାଶେ ବିଲୀୟତେ ॥ ୩୯ ॥

ଉଦାସୀନସ୍ତତୋ ଭୂତ୍ଵା ସଦାଭ୍ୟାସେନ ସଂୟମୀ ।
ଉନ୍ନନୀକାରକଂ ସଦ୍ୟୋ ନାଦମେବାବଧାରକ୍ଷେତ୍ ॥ ୪୦ ॥

ସର୍ବଚିତ୍ରାଂ ସମୁସ୍ତୃଜ୍ୟ ସର୍ବଚେଷ୍ଟାବିବର୍ଜିତଃ ।
ନାଦମେବାନୁସଂଦଧ୍ୟାନାଦେ ଚିତ୍ତଂ ବିଲୀୟତେ ॥ ୪୧ ॥

ମକରନ୍ଦଂ ପିବନ୍ତୁଞ୍ଜୋ ଗନ୍ଧାନାପେକ୍ଷତେ ତଥା ।
ନାଦାସକ୍ତଂ ସଦା ଚିତ୍ତଂ ବିଷୟଂ ନ ହି କାତ୍-କ୍ଷତି ॥ ୪୨ ॥

ବଦ୍ଧଃ ସୁନାଦଗନ୍ଧେନ ସଦ୍ୟଃ ସଂତ୍ୟକ୍ତଚାପଲଃ ।
ନାଦଗ୍ରହଣତତ୍ତ୍ୱିତ୍ତମନ୍ତରଙ୍ଗଭୂଜଙ୍ଗମଃ ॥ ୪୩ ॥

ବିସ୍ମୃତ୍ୟ ବିଶ୍ୱମେକାଗ୍ରଃ କୁତ୍ରଚିନ୍ନ ହି ଧାବତି ।
ମନୋମଉଗଜେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବିଷୟୋଦ୍ୟାନଚାରିଣଃ ॥ ୪୪ ॥

ନିୟାମନସମର୍ଥୋଽୟଂ ନିନାଦୋ ନିଶିତାଙ୍କୁଶଃ ।
ନାଦୋଽନ୍ତରଙ୍ଗସାରଙ୍ଗବନ୍ଧନେ ବାୟୁରାୟତେ ॥ ୪୫ ॥

ଅନ୍ତରଙ୍ଗସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ରୋଧେ ବେଲାୟତେଽପି ବା ।
ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବସଂଲଗ୍ନନାଦୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟାତ୍ମକଃ ॥ ୪୬ ॥

ମନସ୍ତତ୍ର ଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ତାବଦାକାଶସଂକଲ୍ପୋ ଯାବଚ୍ଛବଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୪୭ ॥

ନିଃଶବ୍ଦଂ ତପୁରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରମାତ୍ମା ସମୀୟତେ ।
ନାଦୋ ଯାବନ୍ନନସ୍ତାବନ୍ନାଦାନ୍ତେଽପି ମନୋନ୍ମନୀ ॥ ୪୮ ॥

ସଶବ୍ଦଶ୍ୱାକ୍ଷରେ କ୍ଷୀଣେ ନିଃଶବ୍ଦଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ସଦା ନାଦାନୁସଂଧାନାସ୍ରଂକ୍ଷୀଣା ବାସନା ତୁ ଯା ॥ ୪୯ ॥

ନିରଞ୍ଜନେ ବିଲୀୟେତେ ମନୋବାୟୁ ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାଦକୋଟିସହସ୍ରାଣି ବିମୁକୋଟିଶତାନି ଚ ॥ ୫୦ ॥

ସର୍ବେ ତତ୍ର ଲୟଂ ଯାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଣବନାଦକେ ।
ସର୍ବାବସ୍ଥାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବଚିତ୍ରାବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୫୧ ॥

ମୃତବତ୍ସିଷ୍ଠତେ ଯୋଗୀ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଶଙ୍ଖଦୁମୁଦିନାଦଂ ଚ ନ ଶୁଣୋତି କଦାଚନ ॥ ୫୨ ॥

କାଷ୍ଠବଜ୍ରଜ୍ଞାୟତେ ଦେହ ଉନ୍ନୟାବସ୍ଥୟା ପୁରମ୍ ।
ନ ଜାନାତି ସ ଶୀତୋଷ୍ଣଂ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ସୁଖଂ ତଥା ॥ ୫୩ ॥

ନ ମାନଂ ନାବମାନଂ ଚ ସଂତ୍ୟକ୍ତା ତୁ ସମାଧିନା ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟମନ୍ୱେତି ନ ଚିତ୍ତଂ ଯୋଗିନଃ ସଦା ॥ ୫୪ ॥

ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥତାମିୟାତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଯସ୍ୟ ବିନାସଦୃଶ୍ୟଂ ବାୟୁଃ ସ୍ଥିରୋ ଯସ୍ୟ ବିନାପ୍ରୟତ୍ନମ୍ ।
ଚିତ୍ତଂ ସ୍ଥିରଂ ଯସ୍ୟ ବିନାବଲମ୍ବଂ ସ ବ୍ରହ୍ମତାରାନ୍ତରନାଦରୂପ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ୫୬ ॥

ଓଁ ବାଞ୍ଛେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବାମ୍ ଏଧି ॥
ବେଦସ୍ୟ ମ ଆଶୀର୍ଘ୍ନଃ ଶୁଭଂ ମେ ମା ପ୍ରହାସୀରନେନାଧୀତେନାରାତ୍ରାନ୍ସନ୍ଧ୍ୟାମୃତଂ
ବଦିଷ୍ୟାମି ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ॥

ତନ୍ନାମବତୁ ତଦ୍ୱକ୍ତାରମବତୁ ଅବତୁ ମାମବତୁ ବକ୍ତାରମବତୁ ବକ୍ତାରମ୍ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ନାଦବିମ୍ବପନିଷସ୍ତମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଯୋଗଚୂଡାମଣି ଉପନିଷଦ

(Yogachudamanyupanisat / Yogachudamani Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଘୋଗରୂତାମଣ୍ଡପନିଷଦ୍ / ଘୋଗରୂତାମଣି ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ ଘୋଗରୂତାମଣ୍ଡପନିଷଦ୍ ॥

ମୂଳାଧାରାଦିଷଟ୍ଟକ୍ରଂ ସହସ୍ରାରୋପରି ସ୍ଥିତମ୍ ।

ଘୋଗଜ୍ଞାନୈକଫଳକଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଜ୍ଞାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।

ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈପନିଷଦଂ ମାଃହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ

ନିରାକରୋଦନିରାକରଶମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେଃସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯୁ

ଉପନିଷସ୍ତୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ତେ ମୟି ସନ୍ତୁ ।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ଘୋଗରୂତାମଣିଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ଘୋଗିନାଂ ହିତକାମ୍ୟୟା ।

କୈବଲ୍ୟସିଦ୍ଧିଦଂ ଗୁହଂ ସେବିତଂ ଘୋଗବିଭୂମୈଃ ॥୧॥

ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂରୋଧଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ଧାରଣା ।

ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିରେତାନି ଘୋଗାଜ୍ଞାନି ଭବନ୍ତି ଷଟ୍ ॥୨॥

ଏକଂ ସିଦ୍ଧାସନଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଦ୍ଵିତୀୟଂ କମଲାସନମ୍ ।

ଷଟ୍ଟକ୍ରଂ ଷୋଡଶାଧାରଂ ତ୍ରିଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚିକମ୍ ॥୩॥

ସ୍ଵଦେହେ ଯୋ ନ ଜାନାତି ତସ୍ୟ ସିଦ୍ଧିଃ କଥଂ ଭବେତ୍ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳଂ ସ୍ୟାଦାଧାରଂ ସ୍ଵାଧିଷ୍ଠାନଂ ଚ ଷଡ୍ଦଳମ୍ ॥୪॥

ନାଭୌ ଦଶଦଳଂ ପଦ୍ମଂ ହୃଦୟେ ଦ୍ଵାଦଶାରକମ୍ ।

ଷୋଡଶାରଂ ବିଶୁଦ୍ଧାଖ୍ୟଂ ଭୂମଧ୍ୟେ ଦ୍ଵିଦଳଂ ତଥା ॥୫॥

ସହସ୍ରଦଳସଂଖ୍ୟାତଂ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷେ ମହାପଥି ।
ଆଧାରଂ ପ୍ରଥମଂ ଚକ୍ରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ଦ୍ୱିତୀୟକମ୍ ॥୭॥

ଘୋନିସ୍ଥାନଂ ଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ କାମରୂପଂ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
କାମାଖ୍ୟଂ ତୁ ଗୁଦସ୍ଥାନେ ପଞ୍ଚମଂ ତୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳମ୍ ॥୮॥

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ଘୋନିଃ କାମାଖ୍ୟା ସିଦ୍ଧବନ୍ଧିତା ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ମହାଲିଙ୍ଗଂ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ସ୍ଥିତମ୍ ॥୯॥

ନାଭୌ ତୁ ମଣିବଦ୍ୱିମ୍ବଂ ଘୋ ଜାନାତି ସ ଘୋଗବିତ୍ ।
ତପ୍ତଚାମୀକରାଭାସଂ ତତିଲ୍ଲେଖେବ ବିସ୍ମୁରତ୍ ॥୧୦॥

ତ୍ରିକୋଣଂ ତତ୍-ପୁରଂ ବହ୍ନୋରଧୋ ମେନ୍ଦ୍ରାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସମାଧୌ ପରମଂ ଜ୍ୟୋତିରନନ୍ତଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ॥୧୧॥

ତସ୍ମିନ୍ନୁଷ୍ଠେ ମହାଘୋଗେ ଯାତାୟାତୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ସ୍ୱଶବେନ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଣଃ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତଦାଶ୍ରୟଃ ॥୧୨॥

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନାଶ୍ରୟାଦସ୍ଥାନେନ୍ଦ୍ରମେବାଭିଧୀୟତେ ।
ତନ୍ତୁନା ମଣିବତ୍-ପ୍ରୋତୋ ଘୋତ୍ର କନ୍ଦଃ ସୁଷୁମ୍ନୟା ॥୧୩॥

ତନ୍ନାଭିମଣ୍ଡଲେ ଚକ୍ରଂ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ମଣିପୁରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରେ ମହାଚକ୍ରେ ପୁଣ୍ୟପାପବିବର୍ଜିତେ ॥୧୪॥

ତାବଜ୍ଞୀବୋ ଭ୍ରମତ୍ୟେବଂ ଯାବତ୍ତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ବିନ୍ଧତି ।
ଉର୍ଧ୍ୱଂ ମେନ୍ଦ୍ରାଦଧୋ ନାଭେଃ କନ୍ଦେ ଘୋନିଃ ଖଗାଶ୍ରବତ୍ ॥୧୫॥

ତତ୍ର ନାତ୍ୟଃ ସମୁପ୍ସନ୍ନାଃ ସହସ୍ରାଣାଂ ଦ୍ୱିସପ୍ତତିଃ ।
ତେଷୁ ନାତୀସହସ୍ରେଷୁ ଦ୍ୱିସପ୍ତତିରୁଦାହୃତା ॥୧୬॥

ପ୍ରଧାନାଃ ପ୍ରାଣବାହିନୋଃ ଭୂୟସ୍ତାସୁ ଦଶସ୍ତୁତାଃ ।
ଇତା ଚ ପିଙ୍ଗଳା ଚୈବ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ତୃତୀୟା ॥୧୬॥

ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ବା ଚ ପୁଷ୍ପା ଚୈବ ଯଶସ୍ବିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୁସ୍ତୈବ ଶଙ୍ଖିନୀ ଦଶମୀ ସ୍ତୁତା ॥୧୭॥

ଏତନ୍ନାତୀମହାଚକ୍ରଂ ଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ।
ଇତା ବାମେ ସ୍ଥିତା ଭାଗେ ଦକ୍ଷିଣେ ପିଙ୍ଗଳା ସ୍ଥିତା ॥୧୮॥

ସୁଷୁମ୍ନା ମଧ୍ୟଦେଶେ ତୁ ଗାନ୍ଧାରୀ ବାମଚକ୍ଷୁଷି ।
ଦକ୍ଷିଣେ ହସ୍ତିଜିହ୍ବା ଚ ପୁଷ୍ପା କର୍ଣ୍ଣେ ଚ ଦକ୍ଷିଣେ ॥୧୯॥

ୟଶସ୍ବିନୀ ବାମକର୍ଣ୍ଣେ ଚାନନେ ଚାପ୍ୟଲମ୍ବୁସା ।
କୁହୁସ୍ତୁ ଲିଙ୍ଗଦେଶେ ତୁ ମୂଳସ୍ଥାନେ ତୁ ଶଙ୍ଖିନୀ ॥୨୦॥

ଏବଂ ଦ୍ଵାରଂ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ନାତୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ଇତାପିଙ୍ଗଳାସୌଷୁମ୍ନାଃ ପ୍ରାଣମାର୍ଗେ ଚ ସଂସ୍ଥିତାଃ ॥୨୧॥

ସତତଂ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟଃ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାନାଶ୍ୟା ବ୍ୟାନୋଦାନୌ ଚ ବାୟବଃ ॥୨୨॥

ନାଗଃ କୂର୍ମୋଽଥ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ହୃଦି ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଥିତୋ ନିତ୍ୟମପାନୋ ଗୁଦମଣ୍ଡଳେ ॥୨୩॥

ସମାନୋ ନାଭିଦେଶେ ତୁ ଭଦାନଃ କଣ୍ଠମଧ୍ୟଗଃ ।
ବ୍ୟାନଃ ସର୍ବଶରୀରେ ତୁ ପ୍ରଧାନାଃ ପଞ୍ଚି ବାୟବଃ ॥୨୪॥

ଉଦ୍ଘାରେ ନାଗ ଆଶ୍ୟାତଃ କୂର୍ମ ଉନ୍ନୀଲନେ ତଥା ।
କୃକରଃ କ୍ଷୁଦ୍ରରୋ ଜ୍ଞେୟୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ବିଜୃମ୍ଭଣେ ॥୨୫॥

ନ ଜହାତି ମୃତଂ ବାପି ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ଧନଂଜୟଃ ।
ଏତେ ନାତୀଷୁ ସର୍ବାସୁ ଭ୍ରମନ୍ତେ ଜୀବଜନ୍ତବଃ ॥୭୬॥

ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥା ଚଳତି କନ୍ଦୁକଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନ ତିଷ୍ଠତି ॥୭୭॥

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧିଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ଵଂ ଚ ଧାବତି ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗାଭ୍ୟାଂ ଚଞ୍ଚିଲତ୍ଵାନୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ॥୭୮॥

ରଞ୍ଜୁବଞ୍ଜୋ ଯଥା ଶ୍ୟେନୋ ଗତୋଽପ୍ୟାକୃଷ୍ୟତେ ପୁନଃ ।
ଗୁଣବଦ୍ଧସ୍ତଥା ଜୀବଃ ପ୍ରାଣାପାନେନ କର୍ଷତି ॥୭୯॥

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧିଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ଵଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ।
ଅପାନଃ କର୍ଷତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣୋଽପାନଂ ଚ କର୍ଷତି ।
ଉର୍ଧ୍ଵାଧଃସଂସ୍ଥିତାବେତୌ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ॥୮୦॥

ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ।
ହଂସ ହଂସେତ୍ୟମ୍ନଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ॥୮୧॥

ଷଟ୍‌ଶତାନି ଦିବାରାତ୍ରୌ ସହସ୍ରାଶ୍ୟକବିଂଶତିଃ ।
ଏତସ୍ମିନ୍‌ଶ୍ୟାନୁତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ॥୮୨॥

ଅଜପା ନାମ ଗାୟତ୍ରୀ ଯୋଗିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ।
ଅସ୍ୟାଃ ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରେଣ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥୮୩॥

ଅନୟା ସଦୃଶୀ ବିଦ୍ୟା ଅନୟା ସଦୃଶୋ ଜପଃ ।
ଅନୟା ସଦୃଶଂ ଜ୍ଞାନଂ ନ ଭୂତଂ ନ ଭବିଷ୍ୟତି ॥୮୪॥

କୁଣ୍ଡଲିନୀ ସମୁଦ୍-ଭୂତା ଗାୟତ୍ରୀ ପ୍ରାଣଧାରିଣୀ ।
ପ୍ରାଣବିଦ୍ୟା ମହାବିଦ୍ୟା ଯସ୍ତାଂ ବେଢ଼ି ସ ବେଦବିତ୍ ॥୩୫॥

କନ୍ଦୋର୍ପ୍ତେ କୁଣ୍ଡଲୀଶକ୍ତିରଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଳାକୃତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଦ୍ବାରମୁଖଂ ନିତ୍ୟଂ ମୁଖେନାଛାଦ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ॥୩୬॥

ଯେନ ଦ୍ବାରେଣ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମଦ୍ବାରମନାମୟମ୍ ।
ମୁଖେନାଛାଦ୍ୟ ତଦ୍ବାରଂ ପ୍ରସୁପ୍ତା ପରମେଶ୍ବରୀ ॥୩୭॥

ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ବହ୍ନିଘ୍ନୋଗେନ ମନସା ମରୁତା ସହ ।
ସୂଚିବଦ୍ଧାତ୍ରମାଦାୟ ବ୍ରଜତ୍ୟୁର୍ଧ୍ବଂ ସୁଷୁମ୍ନୟା ॥୩୮॥

ଉଦ୍ଧାଟୟେନ୍ନବାଟଂ ତୁ ଯଥା କୁଞ୍ଚିକୟା ଗୃହମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲିନୀଂ ତଥା ଘୋଷୀ ମୋକ୍ଷଦ୍ବାରଂ ପ୍ରଭେଦୟେତ୍ ॥୩୯॥

କୃତ୍ବା ସଂପୁଟିତୌ କରୌ ଦୃଢତରଂ ବଜ୍ରା ତୁ ପଦ୍ମାସନଂ
ଗାଢ଼ଂ ବକ୍ଷସି ସଂନିଧାୟ ରୁରୁକଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ତଳେଷ୍ଠିତମ୍ ।
ବାରଂବାରମପାନମୂର୍ଧ୍ବମନିଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତାରୟେତ୍-ପୁରିତଂ
ମୁଞ୍ଚିନ୍-ପ୍ରାଣମୁପୈତି ବୋଧମତୁଲଂ ଶକ୍ତିପ୍ରଭାବାନ୍ନରଃ ॥୪୦॥

ଅଙ୍ଗାନାଂ ମର୍ଦ୍ଦନଂ କୃତ୍ବା ଶ୍ରମସଂଜାତବାରିଣା ।
କଟୁମୂଲବଶତ୍ୟାଗୀ କ୍ଷୀରଭୋଜନମାଚରେତ୍ ॥୪୧॥

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିତାହାରୀ ଘୋଷୀ ଘୋଷପରାୟଣଃ ।
ଅଦ୍ଭାଦୂର୍ଧ୍ବଂ ଉବେସ୍ତିଞ୍ଚୋ ନାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟା ବିଚାରଣା ॥୪୨॥

ସୁସ୍ଥିରମଧୁରାହାରଶ୍ଚତୁର୍ଥାଂଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ଭୁଞ୍ଜିତେ ଶିବସଂପ୍ରୀତ୍ୟା ମିତାହାରୀ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥୪୩॥

କନ୍ଦୋର୍ପ୍ତେ କୁଣ୍ଡଳୀଶକ୍ତିରଷ୍ଟ୍ରଧା କୁଣ୍ଡଳୀକୃତିଃ ।
ବନ୍ଧନାୟ ଚ ମୁଦାନାଂ ଘୋଷିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ॥୪୪॥

ମହାମୁଦ୍ରା ନଭୋମୁଦ୍ରା ଓତ୍ୟାଶଂ ଚ ଜଲନ୍ଧରମ୍ ।
ମୂଲବନ୍ଧଂ ଚ ଘୋ ବେଢ଼ି ସ ଘୋଗୀ ମୁକ୍ତିଭାଜନମ୍ ॥୪୫॥

ପାର୍ଶ୍ବିଘାତେନ ସଂପୀତ୍ୟ ଘୋନିମାକୁଞ୍ଜସ୍ତେଦୃଢ଼ମ୍ ।
ଅପାନମୂର୍ଧ୍ନମାକୃଷ୍ୟ ମୂଲବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ॥୪୬॥

ଅପାନପ୍ରାଣଘୋରେକ୍ୟଂ କ୍ଷୟାନ୍ମୁତ୍ରପୁରୀଷଘୋଃ ।
ଯୁବା ଭବତି ବୃଦ୍ଧୋଽପି ସତତଂ ମୂଲବନ୍ଧନାତ୍ ॥୪୭॥

ଓତ୍ୟାଶଂ କୁରୁତେ ଯସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଶଗଃ ।
ଓଢ଼ିୟାଶଂ ତଦେବ ସ୍ୟାନ୍ମୁତ୍ୟମାତଙ୍ଗକେସରୀ ॥୪୮॥

ଭଦରାପୃଷ୍ଠିମଂ ତାଶମଧୋ ନାଭେର୍ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଓତ୍ୟାଶମୁଦରେ ବନ୍ଧସ୍ତୁତ ବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ॥୪୯॥

ବଧ୍ନାତି ହି ଶିରୋଜାତମଧୋଗାମି ନଭୋଜଲମ୍ ।
ତତୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ବନ୍ଧଃ କଷ୍ଟଦୁଃଖୌଘନାଶନଃ ॥୫୦॥

ଜାଲନ୍ଧରେ କୃତେ ବନ୍ଧେ କଷ୍ଟସଂକୋଚଲକ୍ଷଣେ ।
ନ ପୀୟୂଷଂ ପତତ୍ୟଶ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ॥୫୧॥

କପାଳକୁହରେ ଜିହ୍ବା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।
ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ॥୫୨॥

ନ ରୋଗୋ ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନ ନିଦ୍ରା ନ କ୍ଷୁଧା ଦୃଷ୍ଟା ।
ନ ଚ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ଘୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେଢ଼ି ଖେଚରୀମ୍ ॥୫୩॥

ପୀତ୍ୟତେ ନ ଚ ରୋଗେଣ ଲିପ୍ୟତେ ନ ସ କର୍ମଭିଃ ।
ବାଧ୍ୟତେ ନ ଚ କେନାପି ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେଢ଼ି ଖେଚରୀମ୍ ॥୫୪॥

ଚିତ୍ତଂ ଚରତି ଖେ ଯସ୍ମାଞ୍ଜିତ୍ତ୍ୱା ଚରତି ଖେ ଯତଃ ।
ତେନେୟଂ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ସର୍ବସିଦ୍ଧନମସ୍ତୁତା ॥୫୫॥

ବିନ୍ଦୁମୂଳଶରୀରାଣି ଶିରାସ୍ତତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାଃ ।
ଭାବୟନ୍ତୀ ଶରୀରାଣି ଆ ପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ॥୫୬॥

ଖେଚର୍ଯ୍ୟା ମୁଦ୍ରିତଂ ଯେନ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।
ନ ତସ୍ୟ କ୍ଷୀୟତେ ବିନ୍ଦୁଃ କାମିନୀଲିଙ୍ଗିତସ୍ୟ ଚ ॥୫୭॥

ୟାବଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବନ୍ନୃତ୍ୟଭୟଂ କୁତଃ ।
ୟାବଦ୍ବଦ୍ଧା ନଭୋମୁଦ୍ରା ତାବଦ୍ବିନ୍ଦୁର୍ନ ଗଚ୍ଛତି ॥୫୮॥

ଜ୍ୱଳିତୋଽପି ଯଥା ବିନ୍ଦୁଃ ସଂପ୍ରାପ୍ତଶ୍ଚ ଦୁତାଶନମ୍ ।
ବ୍ରଜତ୍ୟର୍ଧ୍ୱଂ ଗତଃ ଶକ୍ତ୍ୟା ନିରୁଦ୍ଧୋ ଯୋନିମୁଦ୍ରୟା ॥୫୯॥

ସ ପୁନର୍ଦ୍ଭବିଧୋ ବିନ୍ଦୁଃ ପାଶୁରୋ ଲୋହିତସ୍ତଥା ।
ପାଶୁରଂ ଶୁକ୍ଳମିତ୍ୟାଦୁର୍ଲୋହିତାଶ୍ୟଂ ମହାରଜଃ ॥୬୦॥

ସିନ୍ଦୁରବ୍ରାତସଂକାଶଂ ରବିସ୍ଥାନସ୍ଥିତଂ ରଜଃ ।
ଶଶିସ୍ଥାନସ୍ଥିତଂ ଶୁକ୍ଳଂ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ॥୬୧॥

ବିନ୍ଦୁର୍ବ୍ରହ୍ମା ରଜଃ ଶକ୍ତିର୍ବିନ୍ଦୁରିନ୍ଦୁ ରଜୋ ରବିଃ ।
ଭଭୟୋଃ ସଙ୍ଗମାଦେବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥୬୨॥

ବାୟୁନା ଶକ୍ତିଚାଲେନ ପ୍ରେରିତଂ ଚ ଯଥା ରଜଃ ।
ୟାତି ବିନ୍ଦୁଃ ସଦୈବତ୍ୱଂ ଭବେଦ୍ଭବ୍ୟବପୁସ୍ତଦା ॥୬୩॥

ଶୁକ୍ଳଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ରଜଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ସଂଗତମ୍ ।
ତୟୋଃ ସମରସୈକତ୍ଵଂ ଘୋ ଜାନାତି ସ ଘୋଗବିତ୍ ॥୭୪॥

ଶୋଧନଂ ନାତିଜାଲସ୍ୟ ଚାଲନଂ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୟୋଃ ।
ରସାନାଂ ଶୋଷଣଂ ଚୈବ ମହାମୁଦ୍ରାଭିଧୀୟତେ ॥୭୫॥

ବକ୍ଷୋନ୍ୟସ୍ତଦନ୍ତଃ ପ୍ରପାତ୍ୟ ସୁଚିରଂ ଘୋନିଂ ଚ ବାମାଞ୍ଚିଶା
ହସ୍ତାଭ୍ୟାମନୁଧାରୟନ୍ ପ୍ରସରିତଂ ପାଦଂ ତଥା ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଆପୂର୍ଣ୍ଣଂ ଶ୍ଵସନେନ କୁକ୍ଷିୟୁଗଲଂ ବକ୍ତ୍ଵା ଶନୈ ରେଚୟେନ୍ଦ୍ରେୟଂ
ବ୍ୟାଧିବିନାଶିନୀ ସୁମହତୀ ମୁଦ୍ରା ନୃଣାଂ କଥ୍ୟତେ ॥୭୬॥

ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶେନ ସମଭ୍ୟସ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟାଂଶେନାଭ୍ୟସେତ୍-ପୁନଃ ।
ୟା ତୁଲ୍ୟା ତୁ ଭବେନ୍ନାଶ୍ୟା ତତୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବିସର୍ଜୟେତ୍ ॥୭୭॥

ନହି ପଥ୍ୟମପଥ୍ୟଂ ବା ରସାଃ ସର୍ବେଽପି ନୀରସାଃ ।
ଅତିଭୁକ୍ତଂ ବିଷଂ ଘୋରଂ ପୀୟୂଷମିବ ଜୀର୍ଣ୍ଣତେ ॥୭୮॥

କ୍ଷୟକୁଷ୍ଠଗୁଦାବର୍ତ୍ତଗୁଳ୍ମାଜୀର୍ଣ୍ଣପୁରୋଗମାଃ ।
ତସ୍ୟ ରୋଗାଃ କ୍ଷୟଂ ଯାନ୍ତି ମହାମୁଦ୍ରାଂ ତୁ ଘୋଃଭ୍ୟସେତ୍ ॥୭୯॥

କଥିତେୟଂ ମହାମୁଦ୍ରା ମହାସିଦ୍ଧିକରୀ ନୃଣାମ୍ ।
ଗୋପନୀୟା ପ୍ରୟତ୍ନେନ ନ ଦେୟା ଯସ୍ୟ କସ୍ୟଚିତ୍ ॥୮୦॥

ପଦ୍ମାସନଂ ସମାରୁହ୍ୟ ସମକାୟଶିରୋଧରଃ ।
ନାସାଗ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେକାନ୍ତେ ଜପେଦୋଙ୍କାରମବ୍ୟୟମ୍ ॥୮୧॥

ଓଁ ନିତ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ନିର୍ବିକଳ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନଂ
 ନିରାଶ୍ୟାତମନାଦିନିଧନମେକଂ ତୁରୀୟଂ ଯଦ୍-ଭୂତଂ
 ଭବଦ୍-ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତମାନଂ ସର୍ବଦାଽନବଚ୍ଛିନ୍ନଂ
 ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମାଦ୍ଭାତା ପରା ଶକ୍ତିଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିରାତ୍ମିକା ।
 ଆତ୍ମନ ଆକାଶଃ ସଂଭୂତଃ । ଆକାଶାଦ୍ୱାୟଃ । ବାୟୋରଗ୍ନିଃ ।
 ଅଗ୍ନୋରାପଃ । ଅଦ୍-ଭ୍ୟଃ ପୃଥିବୀ ।
 ଏତେଷାଂ ପଞ୍ଚଭୂତାନାଂ ପତୟଃ ପଞ୍ଚ ସଦାଶିବେଶ୍ୱରରୁଦ୍ରବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମାଣଶ୍ଚେତି ।
 ତେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଶ୍ଚୋପଞ୍ଚିତ୍ରିଲୟକର୍ତ୍ତାରଃ ।
 ରାଜସୋ ବ୍ରହ୍ମା ସାତ୍ତ୍ୱିକୋ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତାମସୋ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟତେ ତ୍ରୟୋ ଗୁଣୟୁକ୍ତାଃ ।
 ବ୍ରହ୍ମା ଦେବାନାଂ ପ୍ରଥମଃ ସଂବଭୂବ ।
 ଧାତା ତ ସୃଷ୍ଟୌ ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ସ୍ଥିତୌ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚ ନାଶେ ଭୋଗାୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଇତି ପ୍ରଥମଜା ବଭୂବୁଃ ।
 ଏତେଷାଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଲୋକା ଦେବତିର୍ଯ୍ୟଙ୍ଗରସ୍ତ୍ରାବରାଶ୍ଚ ଜାୟନ୍ତେ ।
 ତେଷାଂ ମନୁଷ୍ୟାଦୀନାଂ ପଞ୍ଚଭୂତସମବାୟଃ ଶରୀରମ୍ ।
 ଜ୍ଞାନକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟେର୍ଜ୍ଞାନବିଷୟୈଃ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁମନୋବୁଦ୍ଧିତିତ୍ତାହଂକାରୈଃ
 ସ୍ଥୂଳକଳ୍ପିତୈଃ ସୋଽପି ସ୍ଥୂଳପ୍ରକୃତିରିତ୍ୟତ୍ୟତେ ।
 ଜ୍ଞାନକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟେର୍ଜ୍ଞାନବିଷୟୈଃ ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁମନୋବୁଦ୍ଧିତିଶ୍ଚ
 ସୁକ୍ଷ୍ମସ୍ଥୋଽପି ଲିଙ୍ଗମେବେତ୍ୟତ୍ୟତେ ।
 ଗୁଣତ୍ରୟୟୁକ୍ତଂ କାରଣମ୍ । ସର୍ବେଷାମେବଂ ତ୍ରୀଣି ଶରୀରାଣି ବର୍ତନ୍ତେ ।
 ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାଶ୍ଚେତ୍ୟବସ୍ଥାଶ୍ଚତସ୍ରଃ ତାସାମବସ୍ଥାନାମପିପତୟଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ
 ପୁରୁଷା ବିଶ୍ୱତୈଜସପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ମାନଶ୍ଚେତି ।
 ବିଶ୍ୱୋ ହି ସ୍ଥୂଳଭୂତ୍ତିତ୍ୟଂ ତୈଜସଃ ପ୍ରବିବିକ୍ତଭୂକ୍ ।
 ଆନନ୍ଦଭୂକ୍ ତଥା ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସର୍ବସାକ୍ଷୀତ୍ୟତଃ ପରଃ ॥୭୭॥

ପ୍ରଣତଃ ସର୍ବଦା ତିଷ୍ଠେସ୍ତର୍ବଜୀବେଷୁ ଭୋଗତଃ ।
 ଅଭିରାମସ୍ତୁ ସର୍ବାସୁ ହ୍ୟବସ୍ଥାସୁ ହ୍ୟଧୋମୁଖଃ ॥୭୮॥

ଅକାର ଉକାରୋ ମକାରଶ୍ଚେତି ତ୍ରୟୋ ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋ
ଲୋକାସ୍ତ୍ରୟୋ ଗୁଣାସ୍ତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣି ତ୍ରୟଃ ସ୍ୱରା ଏବଂ ପ୍ରଣବଃ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଅକାରୋ ଜାଗ୍ରତି ନେତ୍ରେ ବର୍ତ୍ତତେ ସର୍ବଜନ୍ତୁଷୁ ।
ଉକାରଃ କଣ୍ଠତଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ମକାରୋ ହୃଦି ସୁପ୍ତିତଃ ॥୭୪॥

ବିରାଡ୍ବିଶ୍ୱଃ ସ୍ଥୂଲଶ୍ଳାକାରଃ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭସ୍ତୈଜସଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଶ୍ଚ ଉକାରଃ ।
କାରଣାବ୍ୟାକୃତପ୍ରାଜ୍ଞଶ୍ଚ ମକାରଃ ।
ଅକାରୋ ରାଜସୋ ରକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା ଚେତନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଉକାରଃ ସାତ୍ତ୍ୱିକଃ ଶୁକ୍ଳୋ ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥୭୫॥

ମକାରସ୍ତ୍ରୀମସଃ କୃଷ୍ଣୋ ରୁଦ୍ରଶ୍ଚେତି ତଥୋଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ହରିଃ ॥୭୬॥

ପ୍ରଣବାତ୍-ପ୍ରଭବୋ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଣବୋ ହି ପରୋ ଭବେତ୍ ।
ଅକାରେ ଲୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମା ହ୍ୟକାରେ ଲୀୟତେ ହରିଃ ॥୭୭॥

ମକାରେ ଲୀୟତେ ରୁଦ୍ରଃ ପ୍ରଣବୋ ହି ପ୍ରକାଶତେ ।
ଜ୍ଞାନିନାମୂର୍ଧ୍ନଗୋ ଭୂୟାଦଜ୍ଞାନେ ସ୍ୟାଦଧୋମୁଖଃ ॥୭୮॥

ଏବଂ ବୈ ପ୍ରଣବସ୍ତିଷ୍ଠେଦ୍ୟସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।
ଅନାହତସ୍ୱରୂପେଣ ଜ୍ଞାନିନାମୂର୍ଧ୍ନଗୋ ଭବେତ୍ ॥୭୯॥

ତୈଲଧାରାମିବାଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ପ୍ରଣବସ୍ୟ ଧ୍ୱନିସ୍ତଦ୍ୱଦଗ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚୋଚ୍ୟତେ ॥୮୦॥

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଂ ତଦଗ୍ରଂ ସ୍ୟାଦବାଚ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିସୁକ୍ଷ୍ମତଃ ।
ଦଦୃଶୁର୍ଯ୍ୟେ ମହାତ୍ମାନୋ ଯସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥୮୧॥

ଜାଗ୍ରନ୍ନେତ୍ରଦ୍ଵୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ହଂସ ଏବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ସକାରଃ ଖେଚରୀ ପ୍ରୋକ୍ତସ୍ତଂପଦଂ ଚେତି ନିଷ୍ଠିତମ୍ ॥୮୭॥

ହକାରଃ ପରମେଶଃ ସ୍ୟାଉପଦଂ ଚେତି ନିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସକାରୋ ଧ୍ୟାୟତେ ଜନ୍ମହକାରୋ ହି ଭବେଜ୍ଜବମ୍ ॥୮୮॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ବଧ୍ୟତେ ଜୀବ ଆତ୍ମା ଚୈବ ନ ବଧ୍ୟତେ ।
ମମତ୍ଵେନ ଭବେଜ୍ଜୀବୋ ନିର୍ମମତ୍ଵେନ କେବଲଃ ॥୮୯॥

ଭୂର୍ଭୁବଃ ସ୍ଵରିମେ ଲୋକାଃ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ୟସ୍ୟ ମାତ୍ରାସୁ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତପ୍ତରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥୯୦॥

କ୍ରିୟା ଇଚ୍ଛା ତଥା ଜ୍ଞାନଂ ବ୍ରାହ୍ମୀ ରୌଦ୍ରୀ ଚ ବୈଷ୍ଣବୀ ।
ତ୍ରିଧା ମାତ୍ରାସ୍ଥିତିର୍ଯତ୍ର ତପ୍ତରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥୯୧॥

ବଚସା ତଦ୍ଵେଦନିତ୍ୟଂ ବପୁଷା ତତ୍ତ୍ଵମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମନସା ତଦ୍ଵେଦନିତ୍ୟଂ ତପ୍ତରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥୯୨॥

ଶୁଚିର୍ବାପ୍ୟଶୁଚିର୍ବାପି ଯୋ ଜପେତ୍-ପ୍ରଣବଂ ସଦା ।
ନ ସ ଲିପ୍ୟତି ପାପେନ ପଦ୍ମପତ୍ରମିବାମ୍ବୁସା ॥୯୩॥

ଚଲେ ବାତେ ଚଲୋ ବିନ୍ଦୁର୍ନିଷ୍ଠଲେ ନିଷ୍ଠଲୋ ଭବେତ୍ ।
ୟୋଗୀ ସ୍ଥାଶୁଭ୍ରମାପ୍ନୋତି ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁକ୍ଷୟେତ୍ ॥୯୪॥

ୟାବଦ୍ବାୟୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବଜ୍ଜୀବୋ ନ ମୁଞ୍ଚିତି ।
ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନିଷ୍ମାନ୍ତିସ୍ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁକ୍ଷୟେତ୍ ॥୯୫॥

ୟାବଦ୍ବାୟୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବଜ୍ଜୀବୋ ନ ମୁଞ୍ଚିତି ।
ୟାବଦ୍ଘୃଷ୍ଣିର୍ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ତାବଜ୍ଜୀବଂ ଭୟଂ କୁତଃ ॥୯୬॥

ଅଳ୍ପକାଳଭୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମନ୍ ପ୍ରାଣାୟାମପରୋ ଭବେତ୍ ।
ଘୋରିନୋ ମୁନୟଃଶ୍ଚେବ ତତଃ ପ୍ରାଣାନ୍ନିରୋଧୟେତ୍ ॥୯୭॥

ଷଡ୍ଘିଂଶଦଞ୍ଜୁଲିର୍ହଂସଃ ପ୍ରୟାଣଂ କୁରୁତେ ବହିଃ ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ବିଧୀୟତେ ॥୯୮॥

ଶୁଦ୍ଧିମେତି ଯଦା ସର୍ବଂ ନାତୀଚକ୍ରଂ ମଳାକୁଲମ୍ ।
ତଦୈବ ଜାୟତେ ଘୋରୀ ପ୍ରାଣସଂଗ୍ରହଶକ୍ତଃ ॥୯୯॥

ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନୋ ଘୋରୀ ପ୍ରାଣଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ପୂରୟେତ୍ ।
ଧାରୟେଦ୍ବା ଯଥାଶକ୍ତ୍ୟା ଭୂୟଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ରେଚୟେତ୍ ॥୧୦୦॥

ଅମୃତୋଦପିସଂକାଶଂ ଗୋକ୍ଷୀରଧବଲୋପମମ୍ ।
ଧ୍ୟାତ୍ବା ଚନ୍ଦ୍ରମସଂ ବିମ୍ବଂ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ॥୧୦୧॥

ସ୍ଫୁରତ୍-ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳସଂଜ୍ଞାଲାପୂଜ୍ୟମାଦିତ୍ୟମଶ୍ରୁଲମ୍ ।
ଧ୍ୟାତ୍ବା ହୃଦି ସ୍ଥିତଂ ଘୋରୀ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ॥୧୦୨॥

ପ୍ରାଣଂ ଚେଦିତୟା ପିବେନ୍ନିୟମିତଂ ଭୂୟୋଽନ୍ୟଥା ରେଚୟେଦ୍ୱୀଡ଼୍ଵା
ପିଙ୍ଗଲୟା ସମୀରଣମଥୋ ବଦ୍ଧ୍ୱା ତ୍ୟଜେଦ୍ୱାମୟା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରନେନ ବିଧିନା ବିନ୍ଦୁଦ୍ୱୟଂ ଧ୍ୟାୟତଃ
ଶୁଦ୍ଧା ନାତିଗଣା ଭବନ୍ତି ଯମିନୋ ମାସଦ୍ୱୟାଦୂର୍ଧ୍ୱତଃ ॥୧୦୩॥

ୟଥେଷ୍ଠଧାରଣଂ ବାୟୋରନଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତୀପନମ୍ ।
ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରାରୋଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ନାତିଶୋଧନାତ୍ ॥୧୦୪॥

ପ୍ରାଣୋ ଦେହସ୍ଥିତୋ ଯାବଦପାନଂ ତୁ ନିରୁଦ୍ଧୟେତ୍ ।
ଏକଶ୍ୱାସମୟୀ ମାତ୍ରା ଉର୍ଧ୍ୱାଧୋ ଗଗନେ ଗତିଃ ॥୧୦୫॥

ରେଚକଃ ପୁରକଞ୍ଚୈବ କୁମ୍ଭକଃ ପ୍ରଣବାହୁକଃ ।

ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ମାତ୍ରାଦ୍ବାଦଶସଂଯୁତଃ ॥୧୦୧॥

ମାତ୍ରାଦ୍ବାଦଶସଂଯୁକ୍ତୌ ଦିବାକରନିଶାକରୌ ।

ଦୋଷଜାଲମବଧୁକ୍ତୌ ଜ୍ଞାତବ୍ୟୌ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥୧୦୨॥

ପୁରକଂ ଦ୍ବାଦଶଂ କୁର୍ଯ୍ୟାକୁମ୍ଭକଂ ଷୋଡଶଂ ଭବେତ୍ ।

ରେଚକଂ ଦଶ ଚୋଂକାରଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥୧୦୩॥

ଅଧମେ ଦ୍ବାଦଶ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟମେ ଦ୍ଵିଗୁଣା ମତା ।

ଉତ୍ତମେ ତ୍ରିଗୁଣା ପ୍ରୋକ୍ତା ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ॥୧୦୪॥

ଅଧମେ ସ୍ଵେଦଜନନଂ କମ୍ପୋ ଭବତି ମଧ୍ୟମେ ।

ଉତ୍ତମେ ସ୍ଥାନମାପ୍ନୋତି ତତୋ ବାୟୁଂ ନିରୁଦ୍ଧୟେତ୍ ॥୧୦୫॥

ବଜ୍ରପଦ୍ମାସନୋ ଯୋଗୀ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ଗୁରୁଂ ଶିବମ୍ ।

ନାସାଗ୍ରଦୃଷ୍ଟିରେକାକୀ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥୧୦୬॥

ଦ୍ଵାରାଣାଂ ନବ ସଂନିରୁଧ୍ୟ ମରୁତଂ ବକ୍ତ୍ଵା ଦୃଢ଼ାଂ ଧାରଣାଂ

ନୀତ୍ଵା କାଳମପାନବହ୍ନିସହିତଂ ଶକ୍ତ୍ୟା ସମଂ ଚାଲିତମ୍ ।

ଆତ୍ମଧ୍ୟାନଯୁତସ୍ତନେନ ବିଧିନା ବିନ୍ୟସ୍ୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥିରଂ

ୟାବତ୍ତିଷ୍ଠତି ତାବଦେବ ମହତାଂ ସଞ୍ଜୋ ନ ସଂସ୍ପୃୟତେ ॥୧୦୭॥

ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ପାତକେନ୍ନପାବକଃ ।

ଭବୋଦଧିମହାସେତୁଃ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥୧୦୮॥

ଆସନେନ ରୁଜଂ ହୃଦ୍ଧି ପ୍ରାଣାୟାମେନ ପାତକମ୍ ।

ବିକାରଂ ମାନସଂ ଯୋଗୀ ପ୍ରତ୍ୟାହାରେଣ ମୁଞ୍ଚତି ॥୧୦୯॥

ଧାରଣାଭିର୍ମନୋଧୈର୍ଯ୍ୟଂ ଯାତି ଚୈତନ୍ୟମଦ୍-ଭୂତମ୍ ।
ସମାଧୌ ମୋକ୍ଷମାପ୍ନୋତି ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ॥୧୧୦॥

ପ୍ରାଣାୟାମଦ୍ୱିଷତ୍-କେନ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟାହାରଦ୍ୱିଷତ୍-କେନ ଜାୟତେ ଧାରଣା ଶୁଭା ॥୧୧୧॥

ଧାରଣାଦ୍ୱାଦଶ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଧ୍ୟାନଂ ଘୋରବିଶାରଦୈଃ ।
ଧ୍ୟାନଦ୍ୱାଦଶକେନୈବ ସମାଧିରତିଧୀୟତେ ॥୧୧୨॥

ୟସ୍ମିନାଧୌ ପରଂଜ୍ୟୋତିରନନ୍ତଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ନୁଷ୍ଠେ କ୍ରିୟାକର୍ମ ଯାତାୟାତୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥୧୧୩॥

ସଂବଦ୍ଧାସନମେତ୍ରମଘ୍ନିୟୁଗଲଂ କର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷିନାସାପୁଟଦ୍ୱାରାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲିଭିର୍ନିୟମ୍ୟ
ପବନଂ ବକ୍ତ୍ରେଣ ବା ପୁରିତମ୍ ।
ବଧ୍ନା ବକ୍ଷସି ବହ୍ମୟାନସହିତଂ ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥିରଂ ଧାରୟେଦେବଂ
ୟାନ୍ତି ବିଶେଷତତ୍ତ୍ୱସମତାଂ ଘୋରୀଶ୍ୱରାସ୍ତନ୍ମନଃ ॥୧୧୪॥

ଗଗନଂ ପବନେ ପ୍ରାପ୍ତେ ଧ୍ୱନିରୁପଦ୍ୟତେ ମହାନ୍ ।
ଘଣ୍ଟାଦୀନାଂ ପ୍ରବାଦ୍ୟାନାଂ ନାଦସିଦ୍ଧିରୁଦୀରିତା ॥୧୧୫॥

ପ୍ରାଣାୟାମେନ ଯୁକ୍ତେନ ସର୍ବରୋଗକ୍ଷୟୋ ଭବେତ୍ ।
ପ୍ରାଣାୟାମବିଯୁକ୍ତେଭ୍ୟଃ ସର୍ବରୋଗସମୁଦ୍-ଭବଃ ॥୧୧୬॥

ହିକ୍କା କାସସ୍ତଥା ଶ୍ୱାସଃ ଶିରଃକର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷିବେଦନାଃ ।
ଭବନ୍ତି ବିବିଧା ରୋଗାଃ ପବନବ୍ୟତ୍ୟୟକ୍ରମାତ୍ ॥୧୧୭॥

ୟଥା ସିଂହୋ ଗଜୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଭବେଦ୍ୱଶ୍ୟଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଥୈବ ସେବିତୋ ବାୟୁରନ୍ୟଥା ହୃଦ୍ଧି ସାଧକମ୍ ॥୧୧୮॥

ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ଵାୟଂ ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ପ୍ରପୂରୟେତ୍ ।
ଯୁକ୍ତଂଯୁକ୍ତଂ ପ୍ରବଧ୍ନୀୟାଦେବଂ ସିଦ୍ଧିମବାପୁୟାତ୍ ॥୧୧୯॥

ଚରତାଂ ଚକ୍ଷୁରାଦୀନାଂ ବିଷୟେଷୁ ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ୟତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହରଣଂ ତେଷାଂ ପ୍ରତ୍ୟାହରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥୧୨୦॥

ୟଥା ତୃତୀୟକାଳେ ତୁ ରବିଃ ପ୍ରତ୍ୟାହରେତ୍-ପ୍ରଭାମ୍ ।
ତୃତୀୟାଞ୍ଚସ୍ଥିତୋ ଘୋଗୀ ବିକାରଂ ମାନସଂ ହରେଦିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥୧୨୧॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈପନିଷଦଂ ମାଃହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେଃସ୍ତୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ
ଉପନିଷସ୍ତୁ ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତ ତେ ମୟି ସନ୍ତ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଘୋଗରୂତାମଣ୍ଡାପନିଷସ୍ତମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଶ୍ରୀଜୀବାଲଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ

(Shrijaabaaladarshanopanishat / Shrijaabaaladarshana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଶ୍ରୀଜୀବାଲ୍ଲଦର୍ଶନୋପନିଷଦ୍ / ଶ୍ରୀଜୀବାଲ୍ଲଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ୍/ ଯୋଗ ଦର୍ଶନ ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ ଶ୍ରୀଜୀବାଲ୍ଲଦର୍ଶନୋପନିଷଦ୍ ॥

ଯୁମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗେଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରପ୍ରବୋଧତଃ ।
ୟୋଗିନୋ ଯୁପଦଂ ଯାନ୍ତି ତଚ୍ଛୈବଲ୍ୟପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଜ୍ଞାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ॥
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଶମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେସୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ ଉପନିଷସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତ ତେ ମୟି ସନ୍ତ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥
ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ମହାୟୋଗୀ ଭଗବାନ୍ଭୂତଭାବନଃ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜୋ ମହାବିଷ୍ଣୁର୍ଯୋଗସାମ୍ରାଜ୍ୟଦୀକ୍ଷିତଃ ॥ ୧ ॥

ତସ୍ୟ ଶିଷ୍ୟୋ ମୁନିବରଃ ସାଂକୃତିର୍ନାମ ଭକ୍ତିମାନ୍ ।
ପପ୍ରକ୍ଷ ଗୁରୁମେକାନ୍ତେ ପ୍ରାଞ୍ଜଲିର୍ବିନୟାନ୍ୱିତଃ ॥ ୨ ॥

ଭଗବନ୍-ବ୍ରହ୍ମ ମେ ଯୋଗଂ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ସପ୍ରପଞ୍ଚକମ୍ ।
ୟେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୩ ॥

ସାଂକୃତେ ଶୁଶୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯୋଗଂ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗଦର୍ଶନମ୍ ।
ୟମଶ୍ଚ ନିୟମଶ୍ଚୈବ ତଥୈବାସନମେବ ଚ ॥ ୪ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତଥା ବ୍ରହ୍ମନ୍ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତତଃ ପରମ୍ ।
ଧାରଣା ଚ ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିଷ୍ଠାଷ୍ଟମଂ ମୁନେ ॥ ୫ ॥

ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ।
କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚୈବ ଯମା ଦଶ ॥ ୬ ॥

ବେଦୋକ୍ତେନ ପ୍ରକାରେଣ ବିନା ସତ୍ୟଂ ତପୋଧନ ।
କାୟେନ ମନସା ବାଚା ହିଂସାଃହିଂସା ନ ଚାନ୍ୟଥା ॥ ୭ ॥

ଆତ୍ମା ସର୍ବଗତୋଽକ୍ଷେଦ୍ୟୋ ନ ଗ୍ରାହ୍ୟ ଇତି ମେ ମତିଃ ।
ସ ଚାହିଂସା ବରା ପ୍ରୋକ୍ତା ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ॥ ୮ ॥

ଚକ୍ଷୁରାଦୀନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଦୃଷ୍ଟଂ ଶ୍ରୁତଂ ଘ୍ରାତଂ ମୁନୀଶ୍ଚର ।
ତସ୍ୟୈବୋକ୍ତିର୍ଭବେସ୍ତତ୍ୟଂ ବିପ୍ର ତନ୍ନାନ୍ୟଥା ଭବେତ୍ ॥ ୯ ॥

ସର୍ବଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ଚାନ୍ୟଦିତି ଯା ମତିଃ ।
ତଚ୍ଚ ସତ୍ୟଂ ବରଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବେଦାନ୍ତଜ୍ଞାନପାରଗୈଃ ॥ ୧୦ ॥

ଅନ୍ୟଦୀୟେ ତୃଣେ ରତ୍ନେ କାଞ୍ଚିନେ ମୌକ୍ତିକେଽପି ଚ ।
ମନସା ବିନିବୃତ୍ତିର୍ଯା ତଦସ୍ତେୟଂ ବିଦୁର୍ବୁଧାଃ ॥ ୧୧ ॥

ଆତ୍ମନ୍ୟନାତ୍ମଭାବେନ ବ୍ୟବହାରବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ୟତ୍ତଦସ୍ତେୟମିଦୁ୍ୟକ୍ତମାତ୍ମବିଦ୍-ଭିର୍ମହାମତେ ॥ ୧୨ ॥

କାୟେନ ବାଚା ମନସା ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ପରିବିବର୍ଜନମ୍ ।
ରତୌ ଭାର୍ଯ୍ୟଂ ତଦା ସ୍ବସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ତଦୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୩ ॥

ବ୍ରହ୍ମଭାବେ ମନଶ୍ଚାରଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ପରନ୍ତପ ॥ ୧୪ ॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ୱବସ୍ତର୍ବଭୂତେଷୁ କାୟେନ ମନସା ଗିରା ।

ଅନୁଜ୍ଞା ଯା ଦୟା ସୈବ ପ୍ରୋକ୍ତା ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ॥ ୧୫ ॥

ପୁତ୍ରେ ମିତ୍ରେ କଲତ୍ରେ ଚ ରିପୌ ସ୍ବାତ୍ତ୍ୱାନି ସଂତତମ୍ ।

ଏକରୂପଂ ମୁନେ ଯତ୍ନଦାର୍ଜବଂ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ମୟା ॥ ୧୬ ॥

କାୟେନ ମନସା ବାଚା ଶତ୍ରୁଭିଃ ପରିପୀଡ଼ିତେ ।

ବୁଦ୍ଧିକ୍ଷୋଭନିବୃତ୍ତିର୍ଯ୍ୟା ଶ୍ୟମା ସା ମୁନିପୁଞ୍ଜବ ॥ ୧୭ ॥

ବେଦାଦେବ ବିନିର୍ମୌକ୍ଷଃ ସଂସାରସ୍ୟ ନ ଚାନ୍ୟଥା ।

ଇତି ବିଜ୍ଞାନନିଷ୍ପତ୍ତିର୍ଯୁତିଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ହି ବୈଦିକୈଃ ।

ଅହମାତ୍ମା ନ ଚାନ୍ୟାଃ ସ୍ଥୱୀତ୍ୟେବମପ୍ରରୂପା ମତିଃ ॥ ୧୮ ॥

ଅଳ୍ପମୃଷ୍ଟାଶନାଭ୍ୟାଂ ଚ ଚତୁର୍ଥାଂଶାବଶେଷକମ୍ ।

ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗାନୁଗୁଣ୍ୟେନ ଭୋଜନଂ ମିତଭୋଜନମ୍ ॥ ୧୯ ॥

ସ୍ୱଦେହମଲିନିର୍ମୌକ୍ଷୋ ମୃତ୍ତୁଲ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ମହାମୁନେ ।

ୟତ୍ନକ୍ଳୈଚଂ ଭବେଦ୍ବାହ୍ୟଂ ମାନସଂ ମନନଂ ବିଦୁଃ ।

ଅହଂ ଶୁଦ୍ଧ ଇତି ଜ୍ଞାନଂ ଶୌଚମାତୁର୍ମନୀଷିଣଃ ॥ ୨୦ ॥

ଅତ୍ୟନ୍ତମଲିନୋ ଦେହୋ ଦେହୀ ଚାତ୍ୟନ୍ତନିର୍ମଳଃ ।

ଭବଯୋରନ୍ତରଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା କସ୍ୟ ଶୌଚଂ ବିଧୀୟତେ ॥ ୨୧ ॥

ଜ୍ଞାନଶୌଚଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ବାହ୍ୟେ ଯୋ ରମତେ ନରଃ ।

ସ ମୃତଃ କାଞ୍ଚିନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଲୋଷ୍ଠଂ ଗୃହ୍ଣାତି ସୁବ୍ରତ ॥ ୨୨ ॥

ଜ୍ଞାନାମୃତେନ ତୃପ୍ତସ୍ୟ କୃତକୃତ୍ୟସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ ।
ନ ଚାସ୍ତି କିଂଚିନ୍ନିର୍ଦ୍ଦୟାମସ୍ତି ତେନୁ ସ ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ॥ ୨୩ ॥

ଲୋକତ୍ରୟୋଽପି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ କିଂଚିନ୍ନାସ୍ତ୍ୟାତ୍ମବେଦିନାମ୍ ॥ ୨୪ ॥

ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତପ୍ରୟତ୍ନେନ ମୁନେଃ ହିଂସାଦିସାଧନୈଃ ।
ଆତ୍ମାନମକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦି ଜ୍ଞାନାତୁ ବେଦନାତ୍ ॥ ୨୫ ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ସୁ ପ୍ରଥମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୧ ॥

॥ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ତପଃ ସଂତୋଷମାସ୍ତ୍ରିକ୍ୟଂ ଦାନମୀଶ୍ୱରପୂଜନମ୍ ।
ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀମ୍ପତିଷ୍ଠ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ॥ ୧ ॥

ଏତେ ଚ ନିୟମାଃ ପ୍ରୋକ୍ତାସ୍ତାନୁଷ୍ଠାପି କ୍ରମାଚ୍ଛୁ ॥ ୨ ॥

ବେଦୋକ୍ତେନ ପ୍ରକାରେଣ କୃତ୍ତ୍ୱଚାନ୍ତୟଶାଦିଭିଃ ।
ଶରୀରଶୋଷଣଂ ଯତ୍ନତ୍ତପ ଇତ୍ୟାଦ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ॥ ୩ ॥

କୋ ବା ମୋକ୍ଷଃ କଥଂ ତେନ ସଂସାରଂ ପ୍ରତିପନ୍ନବାନ୍ ।
ଇତ୍ୟାଲୋକନମର୍ଥଜ୍ଞାସ୍ତପଃ ଶଂସନ୍ତି ପଣ୍ଡିତାଃ ॥ ୪ ॥

ୟଦୃଚ୍ଛାଲାଭତୋ ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରୀତିର୍ଯ୍ୟା ଜାୟତେ ନୃଣାମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ତୋଷଂ ବିଦୁଃ ପ୍ରାଜ୍ଞାଃ ପରିଜ୍ଞାନୈକତପୁରାଃ ॥ ୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମାଦିଲୋକପର୍ଯ୍ୟନ୍ତାଦ୍ବିରକ୍ତ୍ୟା ଯଲ୍ଲଭେତ୍-ପ୍ରିୟମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ବିଗତସ୍ନେହଃ ସଂତୋଷଂ ପରମଂ ବିଦୁଃ ।
ଶ୍ରୌତେ ସ୍ଥାତେ ଚ ବିଶ୍ୱାସୋ ଯତ୍ନଦାସ୍ତ୍ରିକ୍ୟମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୭ ॥

ନ୍ୟାୟାର୍ଜିତଧନଂ ଶ୍ରାନ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧୟା ବୈଦିକେ ଜନେ ।
ଅନ୍ୟଦ୍ୱା ଯତ୍-ପ୍ରଦୀୟନ୍ତେ ତଦ୍ଦାନଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମୟା ॥ ୮ ॥

ରାଗାଦ୍ୟପେତଂ ହୃଦୟଂ ବାଗଦୁଷ୍ଟାନୃତାଦିନା ।
ହିଂସାଦିରହିତଂ କର୍ମ ଯତ୍ନଦୀଶ୍ଚରପୂଜନମ୍ ॥ ୮ ॥

ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ଚ ପରାନନ୍ଦଂ ପରଂ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗିତ୍ୟବଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ବୁଧାଃ ॥ ୯ ॥

ବେଦଲୌକିକମାର୍ଗେଷୁ କୁସ୍ଥିତଂ କର୍ମ ଯତ୍-ଭବେତ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ଭବତି ଯା ଲଜ୍ଜା ହ୍ରୀଃ ସୈବେତି ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତା ।
ବୈଦିକେଷୁ ଚ ସର୍ବେଷୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯା ସା ମତିର୍ଭବେତ୍ ॥ ୧୦ ॥

ଶୁରୁଣା ଚୋପଦିଷ୍ଟୋଽପି ତତ୍ର ସଂବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ।
ବେଦୋକ୍ତେନୈବ ମାର୍ଗେଣ ମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସୋ ଜପଃ ସ୍ମୃତଃ ॥ ୧୧ ॥

କଳ୍ପସୁତ୍ରେ ତଥା ବେଦେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରେ ପୁରାଣକେ ।
ଇତିହାସେ ଚ ବୃତ୍ତିୟା ସ ଜପଃ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ମୟା ॥ ୧୨ ॥

ଜପସ୍ତୁ ଦ୍ୱିବିଧଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବାଚିକୋ ମାନସସ୍ତଥା ॥ ୧୩ ॥

ବାଚିକୋପାଂଶୁରୁଚୈଶ୍ଚ ଦ୍ୱିବିଧଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ମାନସୋ ମନନଧ୍ୟାନଭେଦାଦ୍ୱୈବିଧ୍ୟମାଶ୍ରିତଃ ॥ ୧୪ ॥

ଉଚ୍ଚୈର୍ଜପାଦୁପାଂଶୁଷ୍ଠ ସହସ୍ରଗୁଣମୁଚ୍ୟତେ ।
ମାନସଶ୍ଚ ତଥୋପାଂଶୋଃ ସହସ୍ରଗୁଣମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୫ ॥

ଉଚ୍ଚୈର୍ଜପଶ୍ଚ ସର୍ବେଷାଂ ଯଥୋକ୍ତଫଳଦୋ ଭବେତ୍ ।
ନୀଚୈଃ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଚେନ୍ନନ୍ଦଃ ଶୁଭଶ୍ଳେନ୍ନିଷ୍ଠଲଂ ଭବେତ୍ ॥ ୧୬ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜୀବାଲ୍ଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁତ୍ତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୨ ॥

॥ ତୃତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ସ୍ଵସ୍ତିକଂ ଗୋମୁଖଂ ପଦ୍ମଂ ବୀରସିଂହାସନେ ତଥା ।
ଭଦ୍ରଂ ମୁକ୍ତାସନଂ ଚୈବ ମୟୂରାସନମେବ ଚ ॥ ୧ ॥

ସୁଖାସନସମାଖ୍ୟଂ ଚ ନବମଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ଜାନୁର୍ବୋରନ୍ତରେ କୃତ୍ଵା ସମ୍ୟକ୍ ପାଦତଲେ ଭଜେ ॥ ୨ ॥

ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାୟଃ ସ୍ଵସ୍ତିକଂ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସର୍ବେ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଗୁଲ୍ଫଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ଵେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ॥ ୩ ॥

ଦକ୍ଷିଣୋଽପି ତଥା ସର୍ବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ତପୁରକ୍ଷତେ ।
ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାବପି ଗୃହ୍ୟାୟାଞ୍ଜସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟକ୍ରମେଣ ତୁ ॥ ୪ ॥

ଉର୍ବୋରୁପରି ବିପ୍ରେନ୍ନ କୃତ୍ଵା ପାଦତଲଦ୍ଵୟମ୍ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଞ୍ଜି ସର୍ବରୋଗଭୟାପହମ୍ ॥ ୫ ॥

ଦକ୍ଷିଣେତରପାଦଂ ତୁ ଦକ୍ଷିଣୋରୁଶି ବିନ୍ୟସେତ୍ ।
ରଞ୍ଜୁକାୟଃ ସମାସୀନୋ ବୀରାସନମୁଦାହୃତମ୍ ॥ ୬ ॥

ଗୁଲ୍ଫୌ ତୁ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ଵୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପାର୍ଶ୍ଵପାଦୌ ଚ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଦୃଢ଼ଂ ବଜ୍ରା ସୁନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେଦେତଦ୍ବିଷରୋଗବିନାଶନମ୍ ॥ ୭ ॥

ନିପୀତ୍ୟ ସୀବନୀଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଦକ୍ଷିଣେତରଗୁଳ୍ଫତଃ ।
ବାମଂ ଯୁମ୍ୟେନ ଗୁଳ୍ଫେନ ମୁକ୍ତାସନମିଦଂ ଭବେତ୍ ॥ ୮ ॥

ମେତ୍ରାଦୁପରି ନିକ୍ଷିପ୍ୟ ସବ୍ୟଂ ଗୁଳ୍ଫଂ ତତୋପରି ।
ଗୁଳ୍ଫାଦ୍ଭରଂ ଚ ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ ମୁକ୍ତାସନମିଦଂ ମୁନେ ॥ ୯ ॥

କୂର୍ପରାଗ୍ରେ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିକ୍ଷିପେନ୍ନାଭିପାର୍ଶ୍ଵୟୋଃ ।
ଭୂମ୍ୟାଂ ପାଣିତଲଦ୍ବୟଂ ନିକ୍ଷିପ୍ୟେକାଗ୍ରମାନସଃ ॥ ୧୦ ॥

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦୋ ଦଣ୍ଡବଦ୍ବ୍ୟାମ୍ନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ମୟୂରାସନମେତସ୍ତ୍ୟାସୂର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ୟେନ କେନ ପ୍ରକାରେଣ ସୁଖଂ ଧ୍ୟେୟଂ ଚ ଜାୟତେ ।
ତସୁଖାସନମିତ୍ୟୁକ୍ତମଶକ୍ତସ୍ତସୁମାଗ୍ରୟେତ୍ ॥ ୧୨ ॥

ଆସନଂ ବିଜିତଂ ଯେନ ଜିତଂ ତେନ ଜଗତ୍ରୟମ୍ ।
ଅନେନ ବିଧିନା ଯୁକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସଦା କୁରୁ ॥ ୧୩ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁତୀୟଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୩ ॥

॥ ଚତୁର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ଶରୀରଂ ତାବଦେବ ସ୍ୟାତ୍ସତ୍ତ୍ୱବତ୍ୟଙ୍ଗୁଳାତ୍ମକମ୍ ।
ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତପ୍ରଜାମୁନଦପ୍ରଭମ୍ ॥ ୧ ॥

ତ୍ରିକୋଣଂ ମନୁଜାନାଂ ତୁ ସତ୍ୟମୁକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ।
ଗୁଡାଋ ଦ୍ୟଙ୍ଗୁଳାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମେତ୍ରାଋ ଦ୍ୟଙ୍ଗୁଳାଦଧଃ ॥ ୨ ॥

ଦେହମଧ୍ୟଂ ମୁନିପ୍ରୋକ୍ତମନୁଜାନୀହି ସାଂକୃତେ ।
କନ୍ଦସ୍ଥାନଂ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂଳାଧାରାନୁବାଙ୍ଗୁଳମ୍ ॥ ୩ ॥

ଚତୁରଙ୍ଗୁଳମାୟାମବିସ୍ତାରଂ ମୁନିପୁଞ୍ଜବ ।
କୁକ୍କଟାଶ୍ଟସମାକାରଂ ଭୂଷିତଂ ତୁ ତ୍ୱଗାଦିଭିଃ ॥ ୪ ॥

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିରିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ଯୋଗକ୍ଷୈର୍ମୁନିପୁଞ୍ଜବ ।
କନ୍ଦମଧ୍ୟସ୍ଥିତା ନାଭୀ ସୁଷୁମ୍ନେତି ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତା ॥ ୫ ॥

ତିଷ୍ଠନ୍ତି ପରିତସ୍ତସ୍ୟା ନାତ୍ୟୋ ହି ମୁନିପୁଞ୍ଜବ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ତାସାଂ ମୁଖ୍ୟାଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥ ୬ ॥

ସୁଷୁମ୍ନା ପିଙ୍ଗଳା ତଦ୍ୱଦିତା ଚୈବ ସରସ୍ୱତୀ ।
ପୁଷ୍ପା ଚ ବରୁଣା ଚୈବ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଯୁଗସ୍ଥିନୀ ॥ ୭ ॥

ଅଲମ୍ବୁସା କୁହୁକ୍ଷୈବ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ତପସ୍ଥିନୀ ।
ଶଙ୍ଖିନୀ ଚୈବ ଗାନ୍ଧାରା ଇତି ମୁଖ୍ୟାଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥ ୮ ॥

ଆସାଂ ମୁଖ୍ୟତମାସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରଷ୍ଟେକୋଽମୋଞ୍ଜମା ।
ବ୍ରହ୍ମନାଭୀତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ॥ ୯ ॥

ପୃଷ୍ଠମଧ୍ୟସ୍ଥିତେନାନ୍ନା ବୀଣାଦଣ୍ଡେନ ସୁବ୍ରତ ।
ସହ ମସ୍ତକପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ॥ ୧୦ ॥

ନାଭିକନ୍ଦାଦଧଃ ସ୍ଥାନଂ କୁଣ୍ଡଳ୍ୟା ଦ୍ୟୁଜ୍ଜ୍ୱଳଂ ମୁନେ ।
ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପା ସା କୁଣ୍ଡଳୀ ମୁନିସଉମ ॥ ୧୧ ॥

ୟଥାବଦ୍ଦାୟୁରେଷ୍ଟାଂ ଚ ଜଳାନୁଦୀନି ନିତ୍ୟଶଃ ।
ପରିତଃ କନ୍ଦପାର୍ଶ୍ୱେଷୁ ନିରୂପ୍ୟେବ ସଦା ସ୍ଥିତା ॥ ୧୨ ॥

ସ୍ୱମୁଖେନ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତମୁଖଂ ମୁନେ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟା ଇତା ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣେ ପିଙ୍ଗଳା ସ୍ଥିତା ॥ ୧୩ ॥

ସରସ୍ୱତୀ କୁହୁକ୍ଷୈବ ସୁଷୁମ୍ନାପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ସ୍ଥିତେ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ଇତାୟାଃ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ॥ ୧୪ ॥

ପୁଷ୍ପା ଯୁଗସ୍ଥିନୀ ତୈବ ପିଙ୍ଗଳା ପୃଷ୍ଠପୂର୍ବୟୋଃ ।
କୁହୋକ୍ଷ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱାୟା ମଧ୍ୟେ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ସ୍ଥିତା ॥ ୧୫ ॥

ୟୁଗସ୍ଥିନୀଃ କୁହୋର୍ମଧ୍ୟେ ବରୁଣା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ପୁଷ୍ପାୟାକ୍ଷ ସରସ୍ୱତ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋକ୍ତା ଯୁଗସ୍ଥିନୀ ॥ ୧୬ ॥

ଗାନ୍ଧାରୀୟାଃ ସରସ୍ୱତ୍ୟା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋକ୍ତା ଚ ଶଙ୍ଖିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁସା ସ୍ଥିତା ପାୟୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ କନ୍ଦମଧ୍ୟଗା ॥ ୧୭ ॥

ପୂର୍ବଭାଗେ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ରାକାୟାଃ ସଂସ୍ଥିତା କୁହୁଃ ।
ଅଧଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ସ୍ଥିତା ନାଭୀ ଯୁମ୍ୟନାସାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ॥ ୧୮ ॥

ଇତା ତୁ ସବ୍ୟନାସାନ୍ତଂ ସଂସ୍ଥିତା ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ୟୁଗସ୍ଥିନୀ ଚ ବାମସ୍ୟ ପାଦାଞ୍ଚୁଷ୍ଟାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ॥ ୧୯ ॥

ପୁଷା ବାମାକ୍ଷିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତା ପିଙ୍ଗଲାୟାସ୍ତୁ ପୃଷ୍ଠତଃ ।
ପୟସ୍ବିନୀ ଚ ଯ୍ୟମ୍ୟସ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣାନ୍ତଂ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ॥ ୨୦ ॥

ସରସ୍ବତୀ ତଥା ଚୋର୍ଧ୍ବଗତା ଜିହ୍ବା ତଥା ମୁନେ ।
ହସ୍ତିଜିହ୍ବା ତଥା ସବ୍ୟପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ॥ ୨୧ ॥

ଶଙ୍ଖିନୀ ନାମ ଯା ନାତୀ ସବ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ସବ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତା ପ୍ରୋକ୍ତା ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ॥ ୨୨ ॥

ବିଶ୍ଣୋଦରାଭିଧା ନାତୀ କନ୍ଦମଧ୍ୟେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତା ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନସ୍ତଥା ବ୍ୟାନଃ ସମାନୋଦାନ ଏବ ଚ ॥ ୨୩ ॥

ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ଏତେ ନାତୀଷୁ ସର୍ବାସୁ ଚରନ୍ତି ଦଶ ବାୟବଃ ॥ ୨୪ ॥

ତେଷୁ ପ୍ରାଣାଦୟଃ ପଞ୍ଚ ମୁଖ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚସୁ ସୁବ୍ରତ ।
ପ୍ରାଣସଂକ୍ଳେପସ୍ତଥାପାନଃ ପୂଜ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ତୟୋର୍ମୁନେ ॥ ୨୫ ॥

ଆସ୍ୟନାସ୍ତିକୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିମଧ୍ୟେ ତଥା ହୃଦି ।
ପ୍ରାଣସଂକ୍ଳୋଽନିଲୋ ନିତ୍ୟଂ ବର୍ତ୍ତତେ ମୁନିସଉମ ॥ ୨୬ ॥

ଅପାନୋ ବର୍ତ୍ତତେ ନିତ୍ୟଂ ଗୁଦମଧ୍ୟୋରୁଜାନୁଷ୍ଠୁ ।
ଉଦରେ ସକଳେ କଟ୍ୟାଂ ନାଭୌ ଜଘେ ଚ ସୁବ୍ରତ ॥ ୨୭ ॥

ବ୍ୟାନଃ ଶ୍ରୋତ୍ରାକ୍ଷିମଧ୍ୟେ ଚ କୁକୁଭ୍ୟାଂ ଗୁଳ୍ଫୟୋରପି ।
ପ୍ରାଣସ୍ଥାନେ ଗଲେ ଚୈବ ବର୍ତ୍ତତେ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ॥ ୨୮ ॥

ଉଦାନସଂକ୍ଳୋ ବିଜ୍ଞେୟଃ ପାଦୟୋର୍ହସ୍ତୟୋରପି ।
ସମାନଃ ସର୍ବଦେହେଷୁ ବ୍ୟାପ୍ୟ ତିଷ୍ଠତ୍ୟସଂଶୟଃ ॥ ୨୯ ॥

ନାଗାଦିବାୟୁବଃ ପଞ୍ଚତୁଗନ୍ଧ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ।
ନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସକାସାଶ୍ଚ ପ୍ରାଣକର୍ମ ହି ସାଂକୃତେ ॥ ୩୦ ॥

ଅପାନାଶ୍ୟସ୍ୟ ବାୟୋସ୍ତୁ ବିଶ୍ଳୁତାଦିବିସର୍ଜନମ୍ ।
ସମାନଃ ସର୍ବସାମୀପ୍ୟଂ କରୋତି ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ॥ ୩୧ ॥

ଉଦାନ ଉର୍ଧ୍ୱଗମନଂ କରୋତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ବ୍ୟାନୋ ବିବାଦକୃତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ॥ ୩୨ ॥

ଉଦ୍ଧାରାଦିଗୁଣଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବ୍ୟାନାଶ୍ୟସ୍ୟ ମହାମୁନେ ।
ଧନଂଜୟସ୍ୟ ଶୋଭାଦି କର୍ମ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ॥ ୩୩ ॥

ନିମୀଳନାଦି କୂର୍ମସ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ତୁ କୃକରସ୍ୟ ତ ।
ଦେବଦତ୍ତସ୍ୟ ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର ତନ୍ଦ୍ରୀକର୍ମ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ॥ ୩୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ ଶିବୋ ଦେବ ଇତାୟା ଦେବତା ହରିଃ ।
ପିଙ୍ଗଲାୟା ବିରଞ୍ଚିଃ ସ୍ୟାମ୍ବରସ୍ୱତ୍ୟା ବିରାଟ୍-ମୁନେ ॥ ୩୫ ॥

ପୂଷାଧିଦେବତା ପ୍ରୋକ୍ତା ବରୁଣା ବାୟୁଦେବତା ।
ହସ୍ତିଜିହ୍ୱାଭିଧାୟାସ୍ତୁ ବରୁଣୋ ଦେବତା ଭବେତ୍ ॥ ୩୬ ॥

ୟଶସ୍ୱିନ୍ୟା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭଗବାନ୍ଭାସ୍କରସ୍ତଥା ।
ଅଲମ୍ବୁସାୟା ଅମ୍ବାତ୍ମା ବରୁଣଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ ୩୭ ॥

କୁହୋଃ କ୍ଷୁଦ୍ଧେବତା ପ୍ରୋକ୍ତା ଗାନ୍ଧାରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଦେବତା ।
ଶଙ୍ଖିନ୍ୟାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତଦ୍ୱପ୍ତୟସ୍ୱିନ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ॥ ୩୮ ॥

ବିଶ୍ୱୋଦରାଭିଧାୟାସ୍ତୁ ଭଗବାନ୍ପାବକଃ ପତିଃ ।
ଇତାୟାଂ ଚନ୍ଦ୍ରମା ନିତ୍ୟଂ ଚରତ୍ୟେବ ମହାମୁନେ ॥ ୩୯ ॥

ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ରବିସ୍ତଦ୍ବନ୍ଧୁନେ ବେଦବିଦାଂ ବର ।
ପିଙ୍ଗଳାୟାମିତାୟାଂ ତୁ ବାୟୋଃ ସଂକ୍ରମଣଂ ତୁ ଯତ୍ ॥ ୪୦ ॥

ତଦୁତ୍ତରାୟାଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମୁନେ ବେଦାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।
ଇତାୟାଂ ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ତୁ ପ୍ରାଣସଂକ୍ରମଣଂ ମୁନେ ॥ ୪୧ ॥

ଦକ୍ଷିଣାୟାନମିତୁ୍ୟକ୍ତଂ ପିଙ୍ଗଳାୟାମିତି ଶ୍ରୁତିଃ ।
ଇତାପିଙ୍ଗଳାୟୋଃ ସଂଧିଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ସମାଗତଃ ॥ ୪୨ ॥

ଅମାବାସ୍ୟା ତଦା ପ୍ରୋକ୍ତା ଦେହେ ଦେହତ୍ୱତାଂ ବର ।
ମୂଳାଧାରଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟଃ ପଶ୍ଚିତୋତ୍ତମ ॥ ୪୩ ॥

ତଦାଦ୍ୟଂ ବିଷୁବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତପସ୍ତୈସ୍ତ୍ରାପସୋତ୍ତମ ।
ପ୍ରାଣସଂଜ୍ଞୋ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂର୍ଧାନଂ ପ୍ରାବିଶଦ୍ୟଦା ॥ ୪୪ ॥

ତଦନ୍ତ୍ୟଂ ବିଷୁବଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ତାପସ୍ତୈସ୍ତଦ୍ବିକ୍ରୈଃ ।
ନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସନଂ ସର୍ବଂ ମାସାନାଂ ସଂକ୍ରମୋ ଭବେତ୍ ॥ ୪୫ ॥

ଇତାୟାଃ କୁଣ୍ଡଳୀସ୍ଥାନଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ସମାଗତଃ ।
ସୋମଗ୍ରହଣମିତୁ୍ୟକ୍ତଂ ତଦା ତତ୍ତ୍ୱବିଦାଂ ବର ॥ ୪୬ ॥

ଯଦା ପିଙ୍ଗଳାୟା ପ୍ରାଣଃ କୁଣ୍ଡଳୀସ୍ଥାନମାଗତଃ ।
ତଦା ତଦା ଭବେୟୁର୍ଯ୍ୟଗ୍ରହଣଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ॥ ୪୭ ॥

ଶ୍ରୀପର୍ବତଂ ଶିରଃସ୍ଥାନେ କେଦାରଂ ତୁ ଲଲାଟକେ ।
ବାରାଣସୀ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ଭୂବୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱାଶସ୍ୟ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୪୮ ॥

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଂ କୁଚସ୍ଥାନେ ପ୍ରୟାଗଂ ହୃଦ୍ଯୋରୁତ୍ତରେ ।
ଚିଦମ୍ବରଂ ତୁ ହୃଦ୍ଯୋଧ୍ୟେ ଆଧାରେ କମଳାଲୟମ୍ ॥ ୪୯ ॥

ଆତ୍ମତୀର୍ଥଂ ସମୁସ୍ତ୍ରଜ୍ୟ ବହିସ୍ତ୍ରୀର୍ଥାନି ଯୋ ବ୍ରଜେତ୍ ।
କରସ୍ତଂ ସ ମହାରତ୍ନଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା କାତଂ ବିମାର୍ଗତେ ॥ ୫୦ ॥

ଭାବତୀର୍ଥଂ ପରଂ ତୀର୍ଥଂ ପ୍ରମାଣଂ ସର୍ବକର୍ମସୁ ।
ଅନ୍ୟଥାଲିଙ୍ଗ୍ୟତେ କାନ୍ତା ଅନ୍ୟଥାଲିଙ୍ଗ୍ୟତେ ସୁତା ॥ ୫୧ ॥

ତୀର୍ଥାନି ତୋୟପୂର୍ଣ୍ଣାନି ଦେବାନ୍-କାଷ୍ଠାଦିନିର୍ମିତାନ୍ ।
ଯୋଗିନୋ ନ ପ୍ରପୂଜ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ବାତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟକାରଣାତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ବହିସ୍ତ୍ରୀର୍ଥାପୁରଂ ତୀର୍ଥମନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରୀର୍ଥଂ ମହାମୁନେ ।
ଆତ୍ମତୀର୍ଥଂ ମହାତୀର୍ଥମନ୍ୟତ୍ରୀର୍ଥଂ ନିରର୍ଥକମ୍ ॥ ୫୩ ॥

ଚିତ୍ତମନ୍ତ୍ରର୍ଗତଂ ଦୁଷ୍ଟଂ ତୀର୍ଥସ୍ନାନୈର୍ନ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟତି ।
ଶତଶୋଽପି ଜଲୈର୍ଯୌତଂ ସୁରାଭାଣ୍ଡମିବାଶୁଚି ॥ ୫୪ ॥

ବିଷୁବାୟନକାଳେଷୁ ଗ୍ରହଣେ ଚାନ୍ଦ୍ରରେ ସଦା ।
ବାରାଣସ୍ୟାଦିକେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ନାତ୍ବା ଶୁଦ୍ଧୋ ଭବେନ୍ନରଃ ॥ ୫୫ ॥

ଜ୍ଞାନଯୋଗପରାଣାଂ ତୁ ପାଦପ୍ରକ୍ଷାଳିତଂ ଜଲମ୍ ।
ଭାବଶୁଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥମଜ୍ଞାନାଂ ତତ୍ରୀର୍ଥଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ॥ ୫୬ ॥

ତୀର୍ଥେ ଦାନେ ଜପେ ଯଜ୍ଞେ କାଷ୍ଠେ ପାଷାଣକେ ସଦା ।
ଶିବଂ ପଶ୍ୟତି ମୁଦାତ୍ମା ଶିବେ ଦେହେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତେ ॥ ୫୭ ॥

ଅନ୍ତଃସ୍ଥଂ ମାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ବହିଷ୍ଠଂ ଯସ୍ତୁ ସେବତେ ।
ହସ୍ତସ୍ଥଂ ପିଣ୍ଡମୁସ୍ତ୍ରଜ୍ୟ ଲିହେନ୍ନୂର୍ପରମାତ୍ମନଃ ॥ ୫୮ ॥

ଶିବମାତ୍ମନି ପଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତିମାସୁ ନ ଯୋଗିନଃ ।
ଅଜ୍ଞାନଂ ଭାବନାର୍ଥାୟ ପ୍ରତିମାଃ ପରିକଳ୍ପିତାଃ ॥ ୫୯ ॥

ଅପୂର୍ବମପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବାନଂ ସତ୍ୟମଦ୍ବୟମ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନଘନମାନନ୍ଦଂ ଯଃ ପଶ୍ୟତି ସ ପଶ୍ୟତି ॥ ୬୦ ॥

ନାତୀପୁଞ୍ଜିଂ ସଦା ସାରଂ ନରତ୍ବାବଂ ମହାମୁନେ ।
ସମ୍ବୃତ୍ୟାତ୍ମନାଃତ୍ତ୍ବାନମହମିତ୍ୟେବ ଧାରୟ ॥ ୬୧ ॥

ଅଶରୀରଂ ଶରୀରେଷୁ ମହାତ୍ମଂ ବିଭୁମୀଶ୍ବରମ୍ ।
ଆନନ୍ଦମକ୍ଷରଂ ସାକ୍ଷାନୁତ୍ପାଧୀରୋ ନ ଶୋଚତି ॥ ୬୨ ॥

ବିଭେଦଜନକେ ଜ୍ଞାନେ ନଷ୍ଟେ ଜ୍ଞାନବଲାନୁନେ ।
ଆତ୍ମନୋ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଭେଦମସତ୍ରଂ କିଂ କରିଷ୍ୟତି ॥ ୬୩ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷତ୍ପୁରତତ୍ତ୍ବାର୍ଥଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୪॥

॥ ପଞ୍ଚମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ସମ୍ୟକ୍ଥୟମ୍ ମେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାତୀଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାସତଃ ।
ୟଥା ଶୁଦ୍ଧ୍ୟା ସଦା ଧ୍ୟାୟନ୍ତୀବନ୍ଧୁକ୍ତୋ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୧ ॥

ସାଂକୃତେ ଶୁଶ୍ରୁ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାତୀଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାସତଃ ।
ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକର୍ମସଂଯୁକ୍ତଃ କାମସଂକଳ୍ପବର୍ଜିତଃ ॥ ୨ ॥

ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂଯୁକ୍ତଃ ଶାନ୍ତଃ ସତ୍ୟପରାୟଣଃ ।
ସ୍ବାତ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନିଭିଷ୍ଟ ସୁଶିକ୍ଷିତଃ ॥ ୩ ॥

ପର୍ବତାଗ୍ରେ ନଦୀତୀରେ ବିଲୁମ୍ବଲେ ବନେଽଥବା ।
ମନୋରମେ ଶୁଚୌ ଦେଶେ ମଠଂ କୃତ୍ବା ସମାହିତଃ ॥ ୪ ॥

ଆରତ୍ୟ ଚାସନଂ ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାତ୍ନୁଖୋଦତ୍ନୁଖୋଽପି ବା ।
ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାୟଃ ସଂବୃତାସ୍ୟଃ ସୁନିଶ୍ଚଳଃ ॥ ୫ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ଶଶତ୍ବିମ୍ବେ ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ତୁରୀୟକମ୍ ।
ସ୍ରବତ୍ତମମୃତଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ସୁସମାହିତଃ ॥ ୬ ॥

ଇତୟା ପ୍ରାଣମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟତ୍ତୋଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ତତୋଽଗ୍ନିଂ ଦେହମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ତ୍ୟୁଲ୍ଲାବଲୀୟୁତମ୍ ॥ ୭ ॥

ବିନ୍ଦୁନାଦସମାୟୁକ୍ତମଗ୍ନିବୀଜଂ ବିଚିତ୍ରୟେତ୍ ।
ପଶ୍ଚାଦ୍ବିରେଚୟେତ୍ସମ୍ୟକ୍ପ୍ରାଣଂ ପିଙ୍ଗଲୟା ବୁଧଃ ॥ ୮ ॥

ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ବହିର୍ବୀଜମନୁସ୍ଥରେତ୍ ।
ପୁନର୍ବିରେଚୟେଦ୍ଧୀମାନିତୟୈବ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ॥ ୯ ॥

ତ୍ରିତତୁର୍ବାସରଂ ବାଥ ତ୍ରିତତୁର୍ବାରମେବ ଚ ।
ଷଟ୍କୃତ୍ବା ବିଚରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ରହସ୍ୟେବଂ ତ୍ରିସଂଧିଷ୍ଠ ॥ ୧୦ ॥

ନାତୀଶୁଦ୍ଧିମବାପ୍ନୋତି ପୃଥକ୍ ଚିହ୍ନୋପଲକ୍ଷିତଃ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ଦୀପ୍ତିର୍ବହ୍ନେର୍ଜାଠରବର୍ତ୍ତନଃ ॥ ୧୧ ॥

ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରିତ୍ୟେତଜ୍ଜିହ୍ଵଂ ତସ୍ମିନ୍ନିସ୍ପୁରକମ୍ ।
ୟାବଦେତାନି ସଂପଶ୍ୟେତ୍ତାବଦେବଂ ସମାଚରେତ୍ ॥ ୧୨ ॥

ଅଥବୈତପୁରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସ୍ବାତ୍ମଶୁଦ୍ଧିଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ଆତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧଃ ସଦା ନିତ୍ୟଃ ସୁଖରୂପଃ ସ୍ବୟମ୍-ପ୍ରଭଃ ॥ ୧୩ ॥

ଅଜ୍ଞାନାନ୍ତଲିନୋ ଭାତି ଜ୍ଞାନଛୁଦ୍ଧୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଜ୍ଞାନମଲପଙ୍କଂ ଯଃ କ୍ଷାଲୟେଦ୍ଭଜାନତୋ ଯତଃ ।
ସ ଏବ ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧୋ ନାନ୍ୟଃ କର୍ମରତୋ ହି ସଃ ॥ ୧୪ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜୀବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ପଞ୍ଚମଃ ଶ୍ଳୋଃ ॥ ୫ ॥

॥ ଷଷ୍ଠଃ ଶ୍ଳୋଃ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମକ୍ରମଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ସାଂକୃତେ ଶୁଶ୍ରୁ ସାଦରମ୍ ।
ପ୍ରାଣାୟାମ ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତୋ ରେତପୁରକକୁମ୍ଭକୈଃ ॥ ୧ ॥
ବର୍ଣ୍ଣତ୍ରୟାତ୍ମକାଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ରେତପୁରକକୁମ୍ଭକାଃ ।
ସ ଏଷ ପ୍ରଣବଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତୁ ତନ୍ମୟଃ ॥ ୨ ॥
ଇତୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ପୂରୟିତ୍ଵୋଦରେ ଘ୍ରିତମ୍ ।
ଶନୈଃ କ୍ଷୋତଶଭିର୍ମାତ୍ରେରକାରଂ ତତ୍ର ସଂସ୍କରେତ୍ ॥ ୩ ॥
ପୂରିତଂ ଧାରୟେଦ୍ଘ୍ନାତତୁଃସଞ୍ଜ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।
ଭକାରମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ଥାପି ସଂସ୍କରନ୍ ପ୍ରଣବଂ ଜପେତ୍ ॥ ୪ ॥
ୟାବଦ୍ଧା ଶକ୍ୟତେ ତାବଦ୍ଧାରୟେଦ୍ଭପତପୁରଃ ।
ପୂରିତଂ ରେତୟେଦ୍ଘ୍ନାତ୍ମକାରେଶାନିଲଂ ବୁଧଃ ॥ ୫ ॥
ଶନୈଃ ପିଙ୍ଗଲୟା ତତ୍ର ଦ୍ଵାତ୍ରିଂଶନ୍ନାତ୍ରୟା ପୁନଃ ।
ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବେଦେବଂ ତତଶ୍ଚୈବଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୬ ॥

ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରେଃ ଷୋଡଶତିସ୍ତଥା ।
ଅକାରମୂର୍ତ୍ତିମତ୍ରାପି ସ୍ଥରେଦେକାଗ୍ରମାନସଃ ॥ ୭ ॥

ଧାରୟେତ୍-ପୁରିତଂ ବିଦ୍ଵାନ୍ପ୍ରଣବଂ ସଂଜପନ୍ନଶୀ ।
ଉକାରମୂର୍ତ୍ତିଂ ସ ଧ୍ୟାୟଂଶ୍ଚତୁଃଷଷ୍ଠ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ॥ ୮ ॥

ମକାରଂ ତୁ ସ୍ମରନ୍ପଶ୍ଚାଦ୍ରେତୟେଦିତୟାଂନିଲମ୍ ।
ଏବମେବ ପୁନଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦିତୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ॥ ୯ ॥

ଏବଂ ସମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟଂ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ମୁନୀଶ୍ଵର ।
ଏବମଭ୍ୟାସତୋ ନିତ୍ୟଂ ଷଷ୍ଠାସାଦ୍ୟତ୍ତୁବାନ୍ଭବେତ୍ ॥ ୧୦ ॥

ବସ୍ରାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ଵାନ୍ସ୍ୟାଉସ୍ଥାନିତ୍ୟଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ୟୋଗାଭ୍ୟାସରତୋ ନିତ୍ୟଂ ସ୍ଵଧର୍ମନିରତଶ୍ଚ ଯଃ ॥ ୧୧ ॥

ପ୍ରାଣସଂୟମନେନୈବ ଜ୍ଞାନାନୁକ୍ଳେ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ବାହ୍ୟାଦାପୁରଣଂ ବାୟୋରୁଦରେ ପୁରକୋ ହି ସଃ ॥ ୧୨ ॥

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭବଦ୍ଵାୟୋର୍ଧାରଣଂ କୁମ୍ଭକୋ ଭବେତ୍ ।
ବହିର୍ବିରେଚନଂ ବାୟୋରୁଦରାଦ୍ରେତକଃ ସ୍ମୃତଃ ॥ ୧୩ ॥

ପ୍ରସ୍ଵେଦଜନକୋ ଯସ୍ତୁ ପ୍ରାଣାୟାମେଷୁ ସୋଽଧମଃ ।
କଂପନଂ ମଧ୍ୟମଂ ବିଦ୍ୟାଦୁଦ୍ଘାନଂ ଚୋତ୍ତମଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୪ ॥

ପୂର୍ବଂ ପୂର୍ବଂ ପ୍ରକୂର୍ବାତ ଯାବଦୁଦ୍ଘାନସଂଭବଃ ।
ସଂଭବତୁ୍ୟଉମେ ପ୍ରାଞ୍ଜଃ ପ୍ରାଣାୟାମେ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମେନ ଚିତ୍ତଂ ତୁ ଶୁଦ୍ଧଂ ଭବତି ସୁବ୍ରତ ।
ଚିତ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧେ ଶୁଚିଃ ସାକ୍ଷାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟଗ୍-ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ॥ ୧୬ ॥

ପ୍ରାଣଶ୍ଳିଷ୍ଠେନ ସଂଯୁକ୍ତଃ ପରମାତ୍ମନି ତିଷ୍ଠତି ।
ପ୍ରାଣାୟାମପରସ୍ୟାସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ॥ ୧୭ ॥

ଦେହଶ୍ଳୋଷିଷ୍ଠତେ ତେନ କିଂଚିଦ୍ଭଞ୍ଜାନାଦ୍ବିମୁକ୍ତତା ।
ରେଚକଂ ପୁରକଂ ମୁକ୍ତା କୁମ୍ଭକଂ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୮ ॥

ସର୍ବପାପବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସମ୍ୟଗ୍ଭଞ୍ଜାନମବାପୁୟାତ୍ ।
ମନୋଜବତ୍ପ୍ରମାପ୍ନୋତି ପଲିତାଦି ଚ ନଶ୍ୟତି ॥ ୧୯ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମୈକନିଷ୍ଠସ୍ୟ ନ କିଂଚିଦପି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ପ୍ରାଣାୟାମାନ୍ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୨୦ ॥

ବିନିୟୋଗାନ୍ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ସୁବ୍ରତ ।
ସଂଧ୍ୟାୟୋର୍ତ୍ରାହ୍ନକାଲେଽପି ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବାଥବା ସଦା ॥ ୨୧ ॥

ବାହ୍ୟଂ ପ୍ରାଣଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପୁରୟିତ୍ସୋଦରେଣ ଚ ।
ନାସାଗ୍ରେ ନାଭିମଧ୍ୟେ ଚ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ଧାରୟେତ୍ ॥ ୨୨ ॥

ସର୍ବରୋଗବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଜୀବେଦ୍ଦୃଶ୍ୟତଂ ନରଃ ।
ନାସାଗ୍ରଧାରଣାଦ୍ବାପି ଜିତୋ ଭବତି ସୁବ୍ରତ ॥ ୨୩ ॥

ସର୍ବରୋଗନିବୃତ୍ତିଃ ସ୍ୟାନ୍ନାଭିମଧ୍ୟେ ତୁ ଧାରଣାତ୍ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ବିପ୍ର ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠନିରୋଧନାତ୍ ॥ ୨୪ ॥

ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଯଃ ପିବେସୁତତଂ ନରଃ ।
ଶ୍ରମଦାହବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଯୋଗୀ ନୀରୋଗତାମିୟାତ୍ ॥ ୨୫ ॥

ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ଵାମୂଳେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ପିବେଦମୃତମବ୍ୟଗ୍ରଂ ସକଲଂ ସୁଖମାପୁୟାତ୍ ॥ ୨୬ ॥

ଇତୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଭୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ୟଃ ପିବେଦମୃତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ୟାପିତିର୍ମୃତ୍ୟତେ ହି ସଃ ॥ ୨୭ ॥

ଇତୟା ବେଦତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞସ୍ତଥା ପିଙ୍ଗଲୟୈବ ଚ ।
ନାତୌ ନିରୋଧୟେତ୍ତେନ ବ୍ୟାପିତିର୍ମୃତ୍ୟତେ ନରଃ ॥ ୨୮ ॥

ମାସମାତ୍ରଂ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟାୟାଂ ଜିହ୍ଵୟାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।
ଅମୃତଂ ଚ ପିବେନ୍ନାତୌ ମନ୍ଦଂ ମନ୍ଦଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୨୯ ॥

ବାତଜାଃ ପିତ୍ତଜା ଦୋଷା ନଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ନେତ୍ରଦ୍ଵୟେ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୩୦ ॥

ନେତ୍ରରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି ତଥା ଶ୍ରୋତ୍ରନିରୋଧନାତ୍ ।
ତଥା ବାୟୁଂ ସମାରୋପ୍ୟ ଧାରୟେଚ୍ଛିରସି ସ୍ଥିତମ୍ ॥ ୩୧ ॥

ଶିରୋରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି ସତ୍ୟମୁକ୍ତଂ ହି ସାଂକୃତେ ।
ସ୍ଵସ୍ତିକାସନମାସ୍ଥାୟ ସମାହିତମନାସ୍ତଥା ॥ ୩୨ ॥

ଅପାନମୂର୍ଧ୍ନମୁଦ୍ଘାପ୍ୟ ପ୍ରଣବେନ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେନ୍ନମ୍ୟଙ୍କୁର୍ଣ୍ଣାଦିକରଣାନି ଚ ॥ ୩୩ ॥

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଭ୍ୟାଂ ମୁନେ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ତୁ ଚକ୍ଷୁଷୀ ।
ନାସାପୁଟାବଧାନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରଚ୍ଛାଦ୍ୟ କରଣାନି ବୈ ॥ ୩୪ ॥

ଆନନ୍ଦାବିର୍ଭବୋ ଯାବତ୍ତାବନ୍ମୂର୍ଧନି ଧାରଣାତ୍ ।
ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରୟାତ୍ୟନେନୈବ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତଂ ମହାମୁନେ ॥ ୩୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତଂ ଗତେ ବାୟୌ ନାଦଶ୍ଳୋପୁଦ୍ୟତେନଘ ।
ଶଙ୍ଖଧ୍ଵନିନିଭଶ୍ଚାଦୌ ମଧ୍ୟେ ମେଘଧ୍ଵନିର୍ଯ୍ୟଥା ॥ ୩୬ ॥

ଶିରୋମଧ୍ୟଗତେ ବାୟୌ ଗିରିପ୍ରସ୍ରବଣଂ ଯୁଧା ।
ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରୀତୋ ମହାପ୍ରାଞ୍ଜଃ ସାକ୍ଷାଦାତ୍ମୋନ୍ମୁଖୋ ଭବେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ପୁନସ୍ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନନିଷ୍ପତ୍ତିର୍ଯୋଗାତ୍ରାଂସାରନିହୃତିଃ ।
ଦକ୍ଷିଣୋତ୍ତରଗୁଲ୍ଫେନ ସୀବିନୀଂ ପୀତୟେତ୍ସ୍ଥିରମ୍ ॥ ୩୮ ॥

ସବ୍ୟେତରେଣ ଗୁଲ୍ଫେନ ପୀତୟେଦ୍ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ନରଃ ।
ଜାନ୍ତୋରଧଃ ସ୍ଥିତାଂ ସନ୍ଧିଂ ସ୍ଫୁତ୍ବା ଦେବଂ ତ୍ରିୟମ୍ବକମ୍ ॥ ୩୯ ॥

ବିନାୟକଂ ଚ ସଂସ୍ତୃତ୍ୟ ତଥା ବାଗୀଶ୍ଵରୀଂ ପୁନଃ ।
ଲିଙ୍ଗନାଲାସ୍ତମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁମପ୍ୟଗ୍ରତୋ ମୁନେ ॥ ୪୦ ॥

ପ୍ରଣବେନ ନିୟୁକ୍ତେନ ବିନ୍ୟୁକ୍ତେନ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ମୂଲ୍ୟାଧାରସ୍ୟ ବିପ୍ରେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟେ ଡ଼ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୪୧ ॥

ନିରୂପ୍ୟ ବାୟୁନା ଦୀପ୍ତୋ ବହିରୁହତି କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ।
ପୁନଃ ସୁଷୁମ୍ନୟା ବାୟୁର୍ବହିନା ସହ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୪୨ ॥

ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ଜିତୋ ବାୟୁର୍ଭବେଦ୍-ଭୃଶମ୍ ।
ପ୍ରସ୍ଫେଦଃ ପ୍ରଥମଃ ପଶ୍ଚାତ୍ତମନଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ॥ ୪୩ ॥

ଉଦ୍ଭାନଂ ଚ ଶରୀରସ୍ୟ ଚିହ୍ନମେତଦ୍ଭିତେନିଲେ ।
ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ମୂଲରୋଗୋ ବିନଶ୍ୟତି ॥ ୪୪ ॥

ଉଗନ୍ଧରଂ ଚ ନଷ୍ଟଂ ସ୍ୟାସ୍ତର୍ବରୋଗାଶ୍ଚ ସାଂକୃତେ ।
ପାତକାନି ବିନଶ୍ୟନ୍ତି କ୍ଷୁଦ୍ରାଣି ଚ ମହାନ୍ତି ଚ ॥ ୪୫ ॥

ନଷ୍ଟେ ପାପେ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ସ୍ୟାଦ୍ଭିତ୍ତଦର୍ପଣମଦ୍-ଭୂତମ୍ ।
ପୁନର୍ବ୍ରହ୍ମାଦିଭୋଗେଭ୍ୟୋ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜୟତେ ହୃଦି ॥ ୪୬ ॥

ବିରକ୍ତସ୍ୟ ତୁ ସଂସାରାଜ୍ଞାନଂ କୈବଲ୍ୟସାଧନମ୍ ।
ତେନ ପାପାପହାନିଃ ସ୍ୟାଜ୍ଞାତ୍ୱା ଦେବଂ ସଦାଶିବମ୍ ॥ ୪୭ ॥

ଜ୍ଞାନାମୃତରସୋ ଯେନ ସକୃଦାସ୍ମାଦିତୋ ଭବେତ୍ ।
ସ ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟସୁଜ୍ଞ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱେବ ପରିଧାବତି ॥ ୪୮ ॥

ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାହୁର୍ଜଗଦେତଦ୍ୱିଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅର୍ଥସ୍ୱରୂପମଜ୍ଞାନାପୁଣ୍ୟତ୍ର୍ୟାୟେ କୁଦୃଷ୍ଟୟଃ ॥ ୪୯ ॥

ଆତ୍ମସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନାଦଜ୍ଞାନସ୍ୟ ପରିକ୍ଷୟଃ ।
କ୍ଷୀଣେଽଜ୍ଞାନେ ମହାପ୍ରାଜ୍ଞ ରାଗାଦୀନାଂ ପରିକ୍ଷୟଃ ॥ ୫୦ ॥

ରାଗାଦ୍ୟସଂଭବେ ପ୍ରାଜ୍ଞ ପୁଣ୍ୟପାପବିମର୍ଦନମ୍ ।
ତୟୋର୍ନାଶେ ଶରୀରେଣ ନ ପୁନଃ ସଂପ୍ରୟୁଜ୍ୟତେ ॥ ୫୧ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜୀବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ଷଷ୍ଠଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୬ ॥

॥ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ପ୍ରତ୍ୟାହାରଂ ମହାମୁନେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ବିଚରତାଂ ବିଷୟେଷୁ ସ୍ୱଭାବତଃ ॥ ୧ ॥

ବଲାଦାହରଣଂ ତେଷାଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଯୁପ୍ୟାତି ତୁ ତସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମ ପଶ୍ୟନ୍ ସମାହିତଃ ॥ ୨ ॥

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋ ଭବେଦେଷ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭିଃ ପୁରୋଦିତଃ ।
ଯଦ୍ୟଜ୍ଞୁଞ୍ଜମଶୁଞ୍ଚଂ ବା କରୋତ୍ୟାମରଣାଦ୍ଭିକମ୍ ॥ ୩ ॥

ତସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମଣେ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅଥବା ନିତ୍ୟକର୍ମାଣି ବ୍ରହ୍ମାରାଧନରୁଦ୍ଧିତଃ ॥ ୪ ॥

କାମ୍ୟାନି ଚ ତଥା କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଅଥବା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୫ ॥

ଦନ୍ତମୂଳାଓଥା କଣ୍ଠେ କଣ୍ଠାଦୁରସି ମାରୁତମ୍ ।
ଉରୋଦେଶାସ୍ତ୍ରମାକୃଷ୍ୟ ନାଭିଦେଶେ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୬ ॥

ନାଭିଦେଶାସ୍ତ୍ରମାକୃଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡଲ୍ୟାଂ ତୁ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
କୁଣ୍ଡଲୀଦେଶତୋ ବିଦ୍ଵାନୁଲ୍ୟାଧାରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୭ ॥

ଅଥାପାନାକ୍ରତିଦ୍ଵୟେ ତଥୋରୌ ଚ ସୁମଧ୍ୟମେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଭାନୁଦ୍ଵୟେ ଜଘେ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୮ ॥

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋଽୟମୁକ୍ତସ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ଥରୈଃ ପୁରା ।
ଏବମଭ୍ୟାସୟୁକ୍ତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ॥ ୯ ॥

ସର୍ବପାପାନି ନଶ୍ୟନ୍ତି ଭବରୋଗଶ୍ଚ ସୁବ୍ରତ ।
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ନିଷ୍କଲଃ ସ୍ଵସ୍ତିକାସନଃ ॥ ୧୦ ॥

ପୁରୟେଦନିଲଂ ବିଦ୍ଵାନାପାଦତଲମସ୍ତକମ୍ ।
ପଶ୍ଚାତ୍ପାଦଦ୍ଵୟେ ତଦ୍ଵନ୍ମୂଳାଧାରେ ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୧ ॥

ନାଭିକନ୍ଦେ ଚ ହୃନ୍ମଧ୍ୟେ କଣ୍ଠମୂଳେ ଚ ତାଲୁକେ ।
ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲଲାଟେ ଚ ତଥା ମୂର୍ଧନି ଧାରୟେତ୍ ॥ ୧୨ ॥

ଦେହେ ସ୍ଵାତ୍ମମତିଂ ବିଦ୍ଵାନ୍-ସମାକୃଷ୍ୟ ସମାହିତଃ ।
ଆତ୍ମନାଃତ୍ମନି ନିର୍ଦ୍ଦୟେ ନିର୍ବିକଲ୍ଲେ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୧୩ ॥

ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସମାଖ୍ୟାତଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ଦେବାନ୍ତବେଦିଭିଃ ।
ଏବମଭ୍ୟସତସ୍ତସ୍ୟ ନ କିଂଚିଦପି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ॥ ୧୪ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ସପ୍ତମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୭ ॥

॥ ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୭ ॥

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଃ ପଞ୍ଚ ସୁବ୍ରତ ।
ଦେହମଧ୍ୟଗତେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ବାହ୍ୟାଃକାଶଂ ତୁ ଧାରୟେତ୍ ॥ ୧ ॥

ପ୍ରାଣେ ବାହ୍ୟାନିଲଂ ତଦ୍ଦୃଢ୍ଵଲନେ ଚାଗ୍ନିମୌଦରେ ।
ତୋୟଂ ତୋୟାଂଶକେ ଭୂମିଂ ଭୂମିଭାଗେ ମହାମୁନେ ॥ ୨ ॥

ହୟବରଲକାରାଖ୍ୟଂ ମନ୍ତ୍ରମୁଦାରୟେକ୍ରମାତ୍ ।
ଧାରଣୈଷା ପରା ପ୍ରୋକ୍ତା ସର୍ବପାପବିଶୋଧନୀ ॥ ୩ ॥

ଜାନୁକ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ହ୍ୟଂଶୋ ହ୍ୟପାଂ ପୟୁକ୍ତମୁଚ୍ୟତେ ।
ହୃଦୟଂଶସ୍ତ୍ରଧାଗ୍ନ୍ୟଂଶୋ ଭୂମଧ୍ୟାନ୍ତ୍ରୋଽନିଲଂଶକଃ ॥ ୪ ॥

ଆକାଶଂଶସ୍ତ୍ରଧା ପ୍ରାଞ୍ଜ ମୂର୍ଧ୍ୟାଂଶଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ପୃଥିବୀଭାଗେ ବିଷ୍ଣୁଂ ତୋୟାଂଶକେ ତଥା ॥ ୫ ॥

ଅଗ୍ନ୍ୟଂଶେ ଚ ମହେଶାନମୀଶ୍ୱରଂ ଚାନିଲଂଶକେ ।
ଆକାଶଂଶେ ମହାପ୍ରାଞ୍ଜ ଧାରୟେତ୍ତୁ ସଦାଶିବମ୍ ॥ ୬ ॥

ଅଥବା ତବ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ପୁରୁଷେ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାରଂ ବୋଧାନନ୍ଦମୟଂ ଶିବମ୍ ॥ ୭ ॥

ଧାରୟେଦୁଦ୍ଧିମାନୁଜିତ୍ୟଂ ସର୍ବପାପବିଶୁଦ୍ଧୟେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦିକାର୍ଯ୍ୟରୂପାଣି ସ୍ୱେ ସ୍ୱେ ସଂହୃତ୍ୟ କାରଣେ ॥ ୮ ॥

ସର୍ବକାରଣମବ୍ୟକ୍ତମନିରୂପ୍ୟମତେତନମ୍ ।
ସାକ୍ଷାଦାତ୍ମନି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଧାରୟେତ୍-ପ୍ରଣବେନ ତୁ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସମାହୃତ୍ୟ ମନସାତ୍ମନି ଯୋଜୟେତ୍ ॥ ୯ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ଅଷ୍ଟମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୮ ॥

॥ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧ୍ୟାନଂ ସଂସାରନାଶନମ୍ ।
ରତଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବସଂସାରଭେଷଜମ୍ ॥ ୧ ॥

ଉର୍ଧ୍ୱରେତଂ ବିଶ୍ୱରୂପଂ ବିରୂପାକ୍ଷଂ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ।
ସୋଽହମିତ୍ୟାଦରେଶୌବ ଧ୍ୟାୟେଦୋଗୀଶ୍ୱରେଶ୍ୱରମ୍ ॥ ୨ ॥

ଅଥବା ସତ୍ୟମୀଶାନଂ ଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦମଦ୍ଭୟମ୍ ।
ଅତ୍ୟର୍ଥମଚଳଂ ନିତ୍ୟମାଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ ॥ ୩ ॥

ତଥାଽସ୍ତୁଲମନାକାଶମସଂସ୍କୃତ୍ୟମତାକ୍ଷୁଷମ୍ ।
ନ ରସଂ ନ ତ ଗନ୍ଧାଖ୍ୟମପ୍ରମେୟମନୂପମମ୍ ॥ ୪ ॥

ଆତ୍ମାନଂ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସୁବ୍ରତ ।
ଅହମସ୍ମୀତ୍ୟଭିଧ୍ୟାୟେକ୍ଷ୍ୟୟାତୀତଂ ବିମୁକ୍ତୟେ ॥ ୫ ॥

ଏବମଭ୍ୟାସୟୁକ୍ତସ୍ୟ ପୁରୁଷସ୍ୟ ମହାତ୍ମନଃ ।
କ୍ରମାଦ୍ଦେବାନ୍ତବିଜ୍ଞାନଂ ବିଜାୟେତ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୬ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜୀବାଲ୍ଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ନବମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୯ ॥

॥ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସମାଧିଂ ଭବନାଶନମ୍ ।
ସମାଧିଃ ସଂବିଦୁର୍ଭୂତଃ ପରଜୀବୈକତାଂ ପ୍ରତି ॥ ୧ ॥

ନିତ୍ୟଃ ସର୍ବଗତୋ ହ୍ୟାତ୍ମା କୃତସ୍ତୋ ଦୋଷବର୍ଜିତଃ ।
ଏକଃ ସଂଭିଦ୍ୟତେ ଭ୍ରାତୃ୍ୟା ମାୟୟା ନ ସ୍ୱରୂପତଃ ॥ ୨ ॥

ତସ୍ମାଦଦ୍ୱୈତମେବାସ୍ତି ନ ପ୍ରପଞ୍ଚୋ ନ ସଂସୃତିଃ ।
ୟଥାକାଶୋ ଘଟାକାଶୋ ମଠାକାଶ ଇତୀରିତଃ ॥ ୩ ॥

ତଥା ଭ୍ରାତ୍ୱୈର୍ଦ୍ୱିଧ୍ୟା ପ୍ରୋକ୍ତୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ଜୀବେଶ୍ୱରାତ୍ମନା ।
ନାହଂ ଦେହୋ ନ ଚ ପ୍ରାଣୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନୋ ନହି ॥ ୪ ॥

ସଦା ସାକ୍ଷିସ୍ୱରୂପତ୍ୱାଚ୍ଛିବ ଏବାସ୍ତି କେବଲଃ ।
ଇତି ଧୀର୍ଯ୍ୟା ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ସା ସମାଧିରିହୋତ୍ୟତେ ॥ ୫ ॥

ସାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂସାରୀ ନ ମତ୍ତୋଽନ୍ୟଃ କଦାଚନ ।
ୟଥା ଫେନତରଙ୍ଗାଦି ସମୁଦ୍ରାଦୁଦ୍ଭିତଂ ପୁନଃ ॥ ୭ ॥

ସମୁଦ୍ରେ ଲୀୟତେ ତଦ୍ବିଜ୍ଞଗନ୍ଧ୍ୟନ୍ମୁଲୀୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନନଃ ପୃଥକ୍ ନାସ୍ତି ଜଗନ୍ନାୟା ଚ ନାସ୍ତି ହି ॥ ୭ ॥

ୟସ୍ୟୈବଂ ପରମାତ୍ମାୟଂ ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ଭୂତଃ ପ୍ରକାଶିତଃ ।
ସ ତୁ ଯାତି ଚ ପୁଂଭାବଂ ସ୍ବୟଂ ସାକ୍ଷାତ୍ପରାମୃତମ୍ ॥ ୮ ॥

ୟଦା ମନସି ଚୈତନ୍ୟଂ ଭାତି ସର୍ବତ୍ରଗଂ ସଦା ।
ଯୋଗିନୋଽବ୍ୟବଧାନେନ ତଦା ସଂପଦ୍ୟତେ ସ୍ବୟମ୍ ॥ ୯ ॥

ୟଦା ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସ୍ବାତ୍ତନ୍ୟେବ ହି ପଶ୍ୟତି ।
ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଚାତ୍ମାନଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ତଦା ॥ ୧୦ ॥

ୟଦା ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସମାଧିସ୍ଥୋ ନ ପଶ୍ୟତି ।
ଏକୀଭୂତଃ ପରେଣାଽସୌ ତଦା ଭବତି କେବଲଃ ॥ ୧୧ ॥

ୟଦା ପଶ୍ୟତି ଚାତ୍ମାନଂ କେବଲଂ ପରମାର୍ଥତଃ ।
ମାୟାମାତ୍ରଂ ଜଗଜ୍ଜୁସ୍ମିନ୍ ତଦା ଭବତି ନିର୍ବୃତ୍ତିଃ ॥ ୧୨ ॥

ଏବମୁକ୍ତା ସ ଭଗବାନ୍-ଦତ୍ତାତ୍ରେୟୋ ମହାମୁନିଃ ।
ସାଂକୃତିଃ ସ୍ବସ୍ବରୂପେଣ ସୁଖମାସ୍ତ୍ରେତିନିର୍ଭୟଃ ॥ ୧୩ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଜାବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସ୍ତୁ ଦଶମଃ ଖଣ୍ଡଃ ॥ ୧୦ ॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଜାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେସୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯୁ ଉପନିଷସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତ ତେ ମୟି ସନ୍ତ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ତ୍ୱତ୍ ।।

।। ଇତି ଶ୍ରୀଜୀବାଲଦର୍ଶନୋପନିଷସମାପ୍ତା ।।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Amrutabindupanisat / Amrutabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ / ଅମୃତବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ / ବ୍ରହ୍ମବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍

॥ ଅଥ ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ ॥

ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷଦ୍ୱେଦ୍ୟଂ ଯୁପୁରମାକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦେବ ହି ତିପାଦ୍ରାମଚନ୍ଦ୍ରାଖ୍ୟଂ ନଃ ପରା ଗତିଃ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥
ମନୋ ହି ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ଚାଶୁଦ୍ଧମେବ ଚ ।
ଅଶୁଦ୍ଧଂ କାମସଂକଳ୍ପଂ ଶୁଦ୍ଧଂ କାମବିବର୍ଜିତମ୍ ॥ ୧ ॥

ମନ ଏବ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ କାରଣଂ ବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋଃ ।
ବନ୍ଧାୟ ବିଷୟାସକ୍ତଂ ମୁକ୍ତ୍ୟେ ନିର୍ବିଷୟଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୨ ॥

ୟତୋ ନିର୍ବିଷୟସ୍ୟାସ୍ୟ ମନସୋ ମୁକ୍ତିରିଷ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିର୍ବିଷୟଂ ନିତ୍ୟଂ ମନଃ କାର୍ଯ୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ॥ ୩ ॥

ନିରସ୍ତବିଷୟାସକ୍ତଂ ସଂନିରୁଦ୍ଧଂ ମନୋ ହୃଦି ।
ୟଦା ଯାତୁ୍ୟନ୍ତନୀଭାବଂ ତଦା ତପୁରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୪ ॥

ତାବଦେବ ନିରୋଦ୍ଧବ୍ୟଂ ଯାବଜ୍ଜୃଦି ଗତଂ କ୍ଷୟମ୍ ।
ଏତଦ୍ଭଞ୍ଜାନଂ ଚ ମୋକ୍ଷଂ ଚ ଅତୋଽନ୍ୟୋ ଗ୍ରହ୍ମବିସ୍ତରଃ ॥ ୫ ॥ ୧ ॥

ନୈବ ଚିନ୍ତ୍ୟଂ ନ ବାଚିନ୍ତ୍ୟମଚିନ୍ତ୍ୟଂ ଚିନ୍ତ୍ୟମେବ ଚ ।
ପକ୍ଷପାତବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ତଦା ॥ ୬ ॥

ସ୍ୱରେଣ ସଂଧୟେଦ୍ୟୋଗମସ୍ୱରଂ ଭାବୟେଦ୍ୱରମ୍ ।
ଅସ୍ୱରେଣ ହି ଭାବେନ ଭାବୋ ନାଭାବ ଇଷ୍ୟତେ ॥ ୭ ॥

ତଦେବ ନିଷ୍କଳଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିକଳ୍ପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଜ୍ଞାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ପୁରମ୍ ॥ ୮ ॥

ନିର୍ବିକଳ୍ପମନନ୍ତଂ ଚ ହେତୁବୃତ୍ତାନ୍ତବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନାଦ୍ୟଂ ଚ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଚ ପରମଂ ଶିବମ୍ ॥ ୯ ॥

ନ ନିରୋଧୋ ନ ଚୋପୁଞ୍ଜିର୍ନ ବନ୍ଧୋ ନ ଚ ଶାସନମ୍ ।
ନ ମୁମୁକ୍ଷା ନ ମୁକ୍ତିଶ୍ଳେଷିତ୍ୟେଷା ପରମାର୍ଥତା ॥ ୧୦ ॥ ୨ ॥

ଏକ ଏବାତ୍ମା ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟୋ ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିଷୁ ।
ସ୍ଥାନତ୍ରୟାବ୍ୟତୀତସ୍ୟ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୧ ॥

ଏକ ଏବ ହି ଭୂତାତ୍ମା ଭୂତେ ଭୂତେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଏକଧା ବହୁଧା ଚୈବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଲଚନ୍ଦ୍ରବତ୍ ॥ ୧୨ ॥

ଘଟସଂବୃତମାକାଶଂ ଲୀୟମାନେ ଘଟେ ଯଥା ।
ଘଟୋ ଲୀୟେତ ନାକାଶଂ ତଦ୍ୱଜ୍ଜୀବୋ ନଭୋପମଃ ॥ ୧୩ ॥

ଘଟବଦ୍ୱିବିଧାକାରଂ ଭିଦ୍ୟମାନଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ତଦ୍-ଭଗ୍ନଂ ନ ଚ ଜାନାତି ସ ଜାନାତି ଚ ନିତ୍ୟଶଃ ॥ ୧୪ ॥

ଶବ୍ଦମାୟାବୃତୋ ଯାବତ୍ତାବତ୍ତିଷ୍ଠତି ପୁଷ୍କରେ ।
ଭିନ୍ନେ ତମସି ଚୈକତ୍ୱମେକମେବାନୁପଶ୍ୟତି ॥ ୧୫ ॥ ୩ ॥

ଶରୀରଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଯଦକ୍ଷରମ୍ ।
ତଦ୍ବିଦ୍ବାନକ୍ଷରଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ୟଦୀଚ୍ଛେଚ୍ଛାକ୍ତିମାତ୍ମନଃ ॥ ୧୬ ॥

ଦ୍ଵେ ବିଦ୍ୟେ ବେଦିତବ୍ୟେ ତୁ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ଚ ଯତ୍ ।
ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମଣି ନିଷ୍ଠାତଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାପିଗଚ୍ଛତି ॥ ୧୭ ॥

ଗ୍ରହମଭ୍ୟସ୍ୟ ମେଧାବୀ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ଵତଃ ।
ପଲ୍ଲୀଲମିବ ଧାନ୍ୟାର୍ଥୀ ତ୍ୟଜେଦ୍ଘ୍ରହମଶେଷତଃ ॥ ୧୮ ॥

ଗବାମନେକବର୍ଣ୍ଣାନାଂ କ୍ଷୀରସ୍ୟାପ୍ୟେକବର୍ଣ୍ଣତା ।
କ୍ଷୀରବପୁଶ୍ୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ଲିଙ୍ଗିନସ୍ତୁ ଗବାଂ ଯଥା ॥ ୧୯ ॥

ଘୃତମିବ ପୟସି ନିଗୂଢ଼ଂ ଭୂତେ ଭୂତେ ଚ ବସତି ବିଜ୍ଞାନମ୍ ।
ସତତଂ ମଦ୍ଧୟିତବ୍ୟଂ ମନସା ମଦ୍ଧାନଭୂତେନ ॥ ୨୦ ॥

ଜ୍ଞାନନେତ୍ରଂ ସମାଦାୟ ଚରେଦ୍ଘୃତ୍ନିମତଃ ପରମ୍ ।
ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ସର୍ବଭୂତାପିବାସଂ ଚ ଯଦ୍-ଭୂତେଷୁ ବସତ୍ୟପି ।
ସର୍ବାନୁଗ୍ରାହକତ୍ଵେନ ତଦସ୍ତ୍ୟହଂ ବାସୁଦେବଃ ତଦସ୍ତ୍ୟହଂ ବାସୁଦେବ ଇତି ॥ ୨୨ ॥ ୪ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ବିନାବଧୀତମସ୍ତୁ । ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥ ହରିଃ ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ଅମୃତବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ତେଜୋବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Tejobindupanisat / Tejobindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ତେଜୋବିମୁପନିଷଦ୍ / ତେଜୋବିମୁ ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ ତେଜୋବିମୁପନିଷଦ୍ ॥

ଯତ୍ତ ଚିନ୍ତାତ୍ରକଲନା ଯାତ୍ୟପହ୍ନବମଞ୍ଜିସା ।
ତଚ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଓଁ ତେଜୋବିମୁଃ ପରଂ ଧ୍ୟାନଂ ବିଶ୍ୱାତ୍ମହୃଦି ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ଆଶବଂ ଶାଂଭବଂ ଶାନ୍ତଂ ସ୍ଥୁଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚ ଯତ୍ ॥ ୧॥

ଦୁଃଖାତ୍ୟଂ ଚ ଦୁରାରାଧ୍ୟଂ ଦୁଷ୍ଟେଷ୍ୟଂ ମୁକ୍ତମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭଂ ତସ୍ମୟଂ ଧ୍ୟାନଂ ମୁନୀନାଂ ଚ ମନୀଷିଣାମ୍ ॥ ୨॥

ଯତାହାରୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ ଜିତସଙ୍ଗୋ ଜିତହିୟଃ ।
ନିର୍ଦ୍ଦ୍ୟୁୟୋ ନିରହଂକାରୋ ନିରାଶୀରପରିଗ୍ରହଃ ॥ ୩॥

ଅଗମ୍ୟାଗମକର୍ତ୍ତା ଯୋ ଗମ୍ୟାଃଗମନମାନସଃ ।
ମୁଖେ ତ୍ରୀଣି ଚ ବିନ୍ଦନ୍ତି ତ୍ରିଧାମା ହଂସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୪॥

ପରଂ ଗୁହ୍ୟତମଂ ବିଦ୍ଧି ହ୍ୟସ୍ତତନ୍ତ୍ରୋ ନିରାଗ୍ରୟଃ ।
ସୋମରୂପକଲ୍ଲା ସୁକ୍ଷ୍ମା ବିଷ୍ଣୋସ୍ତପୁରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୫॥

ତ୍ରିବକ୍ତ୍ରଂ ତ୍ରିଗୁଣଂ ସ୍ଥାନଂ ତ୍ରିଧାତୁଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ।
ନିଶ୍ଚଳଂ ନିର୍ବିକଳ୍ପଂ ଚ ନିରାକାରଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ॥ ୭॥

ଉପାଧିରହିତଂ ସ୍ଥାନଂ ବାଙ୍ମନୋଽତୀତଗୋଚରମ୍ ।
ସ୍ୱଭାବଂ ଭାବସଂଗ୍ରାହ୍ୟମସଂଘାତଂ ପଦାତ୍ମ୍ୟତମ୍ ॥ ୮॥

ଅନାନାନନ୍ଦନାତୀତଂ ଦୁଷ୍ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟଂ ମୁକ୍ତିମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଚିତ୍ର୍ୟମେବଂ ବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଶାଶ୍ୱତଂ ଧ୍ରୁବମରୂପତମ୍ ॥ ୮॥

ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ରଦଧ୍ୟାତୁଂ ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋସ୍ତପୁରାୟଣମ୍ ।
ଅଚିତ୍ର୍ୟଂ ଚିନ୍ତୟାତ୍ମାନଂ ଯଦ୍ୱ୍ୟୋମ ପରମଂ ସ୍ଥିତମ୍ ॥ ୯॥

ଅଶୂନ୍ୟଂ ଶୂନ୍ୟଭାବଂ ତୁ ଶୂନ୍ୟାତୀତଂ ହୃଦି ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ନ ଚ ଧ୍ୟାତା ନ ଧ୍ୟେୟୋ ଧ୍ୟେୟ ଏବ ଚ ॥ ୧୦॥

ସର୍ବଂ ଚ ନ ପରଂ ଶୂନ୍ୟଂ ନ ପରଂ ନାପରାପୂରମ୍ ।
ଅଚିତ୍ର୍ୟମପ୍ରବୁଦ୍ଧଂ ଚ ନ ସତ୍ୟଂ ନ ପରଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୧॥

ମୁନୀନାଂ ସଂପ୍ରୟୁକ୍ତଂ ଚ ନ ଦେବା ନ ପରଂ ବିଦୁଃ ।
ଲୋଭଂ ମୋହଂ ଭୟଂ ଦର୍ପଂ କାମଂ କ୍ରୋଧଂ ଚ କିଲ୍ଲିଷମ୍ ॥ ୧୨॥

ଶୀତୋଷ୍ଣେ କ୍ଷୁପ୍ତିପାସେ ଚ ସଂକଳ୍ପକବିକଳ୍ପକମ୍ ।
ନ ବ୍ରହ୍ମକୁଲଦର୍ପଂ ଚ ନ ମୁକ୍ତିଗ୍ରନ୍ଥସଂଚୟମ୍ ॥ ୧୩॥

ନ ଭୟଂ ନ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ତଥା ମାନାବମାନୟୋଃ ।
ଏତଦ୍-ଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ତଦ୍ଭ୍ରାହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ତପୁରମ୍ ॥ ୧୪॥

ୟମୋ ହି ନିୟମସ୍ତ୍ରୀଗୋ ମୈନଂ ଦେଶଶ୍ଚ କାଳତଃ ।
ଆସନଂ ମୂଳବନ୍ଧଶ୍ଚ ଦେହସାମ୍ୟଂ ଚ ଦୃକ୍-ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୫॥

ପ୍ରାଣସଂଯମନଂ ଚୈବ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଣ୍ଡ ଧାରଣା ।
ଆତ୍ମଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିଶ୍ଚ ପ୍ରୋକ୍ତାନ୍ୟଙ୍ଗାନି ବୈ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୧୬॥

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ବୈ ଜ୍ଞାନାଦିନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମସଂଯମଃ ।
ୟମୋଽୟମିତି ସଂପ୍ରୋକ୍ତୋଽଭ୍ୟାସନୀୟୋ ମୁଦୁର୍ମୁଦୁଃ ॥ ୧୭॥

ସଜାତୀୟପ୍ରବାହଶ୍ଚ ବିଜାତୀୟତିରସ୍କୃତିଃ ।
ନିୟମୋ ହି ପରାନନ୍ଦୋ ନିୟମାକ୍ତିୟତେ ବୁଧୈଃ ॥ ୧୮॥

ତ୍ୟାଗୋ ହି ମହତା ପୂଜ୍ୟଃ ସଦ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦାୟକଃ ॥ ୧୯॥

ୟସ୍ମାଦ୍ବାଚୋ ନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ ।
ୟନ୍ନୈନଂ ଯୋଗିଭିର୍ଗମ୍ୟଂ ତଦ୍-ଭଜେତ୍ସର୍ବଦା ବୁଧଃ ॥ ୨୦॥

ବାଚୋ ଯସ୍ମାନ୍ନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ତଦ୍ବକ୍ତୁଂ କେନ ଶକ୍ୟତେ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚୋ ଯଦି ବକ୍ତବ୍ୟଃ ସୋଽପି ଶବ୍ଦବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୨୧॥

ଇତି ବା ତଦ୍-ଭବେନ୍ନୈନଂ ସର୍ବଂ ସହଜସଂଜ୍ଞିତମ୍ ।
ଗିରାଂ ମୈନଂ ତୁ ବାଲାନାମୟୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ॥ ୨୨॥

ଆଦାବନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ଜନୋ ଯସ୍ମିନ୍ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟେନେଦଂ ସତତଂ ବ୍ୟାପ୍ତଂ ସ ଦେଶୋ ବିଜନଃ ସ୍ମୃତଃ ॥ ୨୩॥

କଳ୍ପନା ସର୍ବଭୂତାନାଂ ବ୍ରହ୍ମାଦୀନାଂ ନିମେଷତଃ ।
କାଲଶବ୍ଦେନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଂ ହ୍ୟଶଶ୍ଚାନନ୍ଦମଦ୍ବୟମ୍ ॥ ୨୪॥

ସୁଖେନୈବ ଭବେଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ନଜସ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମଚିତ୍ତନମ୍ ।
ଆସନଂ ତଦ୍ବିଜାନୀୟାଦନ୍ୟସୁଖବିନାଶନମ୍ ॥ ୨୫॥

ସିଦ୍ଧୟେ ସର୍ବଭୂତାଦି ବିଶ୍ୱାପିଷ୍ଠାନମଦ୍ଭୟମ୍ ।
ୟସ୍ମିନ୍ସିଦ୍ଧିଂ ଗତାଃ ସିଦ୍ଧାସ୍ତସିଦ୍ଧାସନମୁତ୍ୟତେ ॥ ୨୬॥

ୟନ୍ମୁଲଂ ସର୍ବଲୋକାନାଂ ଯନ୍ମୁଲଂ ଚିତ୍ତବନ୍ଧନମ୍ ।
ମୂଲବନ୍ଧଃ ସଦା ସେବେୟା ଯୋଗୋଽସୌ ବ୍ରହ୍ମବାଦିନାମ୍ ॥ ୨୭॥

ଅଜ୍ଞାନାଂ ସମତାଂ ବିଦ୍ୟାସମେ ବ୍ରହ୍ମଣି ଲୀୟତେ ।
ନୋ ଚେନ୍ନୈବ ସମାନତ୍ୱମୃତ୍ୱୁତ୍ୱଂ ଶୁଷ୍କବୃକ୍ଷବତ୍ ॥ ୨୮॥

ଦୃଷ୍ଟିଂ ଜ୍ଞାନମୟୀଂ କୃତ୍ୱା ପଶ୍ୟେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ସ୍ତା ଦୃଷ୍ଟିଃ ପରମୋଦାରା ନ ନାସାଗ୍ରାବଲୋକିନୀ ॥ ୨୯॥

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନାଂ ବିରାମୋ ଯତ୍ର ବା ଭବେତ୍ ।
ଦୃଷ୍ଟିସ୍ତତ୍ତୈବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟା ନ ନାସାଗ୍ରାବଲୋକିନୀ ॥ ୩୦॥

ଚିତ୍ତାଦିସର୍ବଭାବେଷୁ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱେନୈବ ଭାବନାତ୍ ।
ନିରୋଧଃ ସର୍ବବୃତ୍ତୀନାଂ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୩୧॥

ନିଷେଧନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ରେଚକାଖ୍ୟଃ ସମୀରିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ମୀତି ଯା ବୃତ୍ତିଃ ପୂରକୋ ବାୟୁରୁଚ୍ୟତେ ॥ ୩୨॥

ତତସ୍ତଦ୍ୱୃତ୍ତିନୈଷ୍ଠିଲ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଃ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ।
ଅୟଂ ଚାପି ପ୍ରବୁଦ୍ଧାନାମଜ୍ଞାନାଂ ଘ୍ରାଣପୀତନମ୍ ॥ ୩୩॥

ବିଷୟେଷ୍ଟାତ୍ମତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମନସଶ୍ଚିତ୍ତରଞ୍ଜକମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟୋଽଭ୍ୟସନୀୟୋ ମୁଦୁର୍ମୁଦୁଃ ॥ ୩୪॥

ୟତ୍ର ଯତ୍ର ମନୋ ଯାତି ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତତ୍ର ଦର୍ଶନାତ୍ ।
ମନସା ଧାରଣାଂ ତୈବ ଧାରଣା ସା ପରା ମତା ॥ ୩୫॥

ବ୍ରହ୍ମେବାସ୍ମୀତି ସଦୃଶ୍ୟା ନିରାଲମ୍ବତୟା ସ୍ଥିତିଃ ।
ଧ୍ୟାନଶବ୍ଦେନ ବିଖ୍ୟାତଃ ପରମାନନ୍ଦଦାୟକଃ ॥ ୩୬॥

ନିର୍ବିକାରତୟା ବୃତ୍ତ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମାକାରତୟା ପୁନଃ ।
ବୃତ୍ତିବିସ୍ମରଣଂ ସମ୍ୟକ୍ସମାଧିରତିର୍ଧୀୟତେ ॥ ୩୭॥

ଇମଂ ଚାକୃତ୍ରିମାନନ୍ଦଂ ତାବସ୍ଥାୟୀ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟୋ ଯାବତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍-ପୁଂସଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ତଂ ସଂଭବେସ୍ତ୍ବୟମ୍ ॥ ୩୮॥

ତତଃ ସାଧନନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସିଦ୍ଧୋ ଭବତି ଯୋଗିରାଟ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ ରୂପଂ ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ବିଷୟୋ ମନସୋ ଗିରାମ୍ ॥ ୩୯॥

ସମାଧୌ କ୍ରିୟମାଣେ ତୁ ବିଦ୍ଵାନ୍ୟାୟାନ୍ତି ବୈ ବଳାତ୍ ।
ଅନୁସଂଧାନରାହିତ୍ୟମାଲସ୍ୟଂ ଭୋଗଲାଲସମ୍ ॥ ୪୦॥

ଲୟସ୍ତମଶ୍ଚ ବିକ୍ଷେପସ୍ତେଜଃ ସ୍ବେଦଶ୍ଚ ଶୂନ୍ୟତା ।
ଏବଂ ହି ବିଦ୍ଵବାହୁଲ୍ୟଂ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଶାରଦୈଃ ॥ ୪୧॥

ଭାବବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ଭାବତ୍ତଂ ଶୂନ୍ୟବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ଶୂନ୍ୟତା ।
ବ୍ରହ୍ମବୃତ୍ତ୍ୟା ହି ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ତଂ ତୟା ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ତମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୪୨॥

ୟେ ହି ବୃତ୍ତିଂ ବିହାୟୈନାଂ ବ୍ରହ୍ମାଖ୍ୟାଂ ପାବନୀଂ ପରାମ୍ ।
ବୃଥୈବ ତେ ତୁ ଜୀବନ୍ତି ପଶୁଭିଶ୍ଚ ସମା ନରାଃ ॥ ୪୩॥

ୟେ ତୁ ବୃତ୍ତିଂ ବିଜାନନ୍ତି ଜ୍ଞାତ୍ବା ବୈ ବର୍ଧୟନ୍ତି ଯେ ।
ତେ ବୈ ସତ୍-ପୁରୁଷା ଧନ୍ୟା ବନ୍ୟାସ୍ତେ ଭୁବନତ୍ରୟେ ॥ ୪୪॥

ୟେଷାଂ ବୃତ୍ତିଃ ସମା ବୃଦ୍ଧା ପରିପକ୍ବା ତ ସା ପୁନଃ ।
ତେ ବୈ ସତ୍-ବ୍ରହ୍ମତାଂ ପ୍ରାପ୍ତା ନେତରେ ଶବ୍ଦବାଦିନଃ ॥ ୪୫॥

କୁଶଳା ବ୍ରହ୍ମବାର୍ତ୍ତାୟାଂ ବୃତ୍ତିହୀନାଃ ସୁରାଗିଣଃ ।
ତେଽପ୍ୟଜ୍ଞାନତୟା ନୂନଂ ପୁନରାୟାନ୍ତି ଯାନ୍ତି ଚ ॥ ୪୬॥

ନିମିଷାର୍ଥଂ ନ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବୃତ୍ତିଂ ବ୍ରହ୍ମମୟୀଂ ବିନା ।
ୟଥା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଦ୍ୟାଃ ସନକାଦ୍ୟାଃ ଶୁକାଦୟଃ ॥ ୪୭॥

କାରଣଂ ଯସ୍ୟ ବୈ କାର୍ଯ୍ୟଂ କାରଣଂ ତସ୍ୟ ଜାୟତେ ।
କାରଣଂ ତତ୍ତ୍ୱତୋ ନ ଶ୍ୟେହ୍ୟାୟାଭାବେ ବିଚାରତଃ ॥ ୪୮॥

ଅଥ ଶୁଦ୍ଧଂ ଭବେଦ୍ୱସ୍ତୁ ଯଦ୍ୱୈ ବାଚାମଗୋଚରମ୍ ।
ଭବେତି ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତାନାଂ ବୃତ୍ତିଜ୍ଞାନଂ ତତଃ ପରମ୍ ॥ ୪୯॥

ଭାବିତଂ ତୀବ୍ରବେଗେନ ଯଦ୍ୱସ୍ତୁ ନିଷ୍ଠୟାତ୍ମକମ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ହ୍ୟଦୃଶ୍ୟତାଂ ନୀତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମାକାରେଣ ଚିତ୍ତୟେତ୍ ॥ ୫୦॥

ବିଦ୍ୱାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସୁଖେ ତିଷ୍ଠେଦ୍ଭିୟା ଚିଦ୍ରସପୂର୍ଣ୍ଣୟା ॥

॥ ଇତି ତେଜୋବିମୁପନିଷସ୍ତୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧ ॥

॥ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଅଥ ହ କୁମାରଃ ଶିବଂ ପପ୍ରଚ୍ଛାଃ ଶ୍ଵେତେକରସଚିନ୍ତାତ୍ରୟରୂପମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ପରମଃ ଶିବଃ ।

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଦୃଶ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଂ ଜଗତ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଭାବମଖଣ୍ଡେକରସଂ ସ୍ଵୟମ୍ ॥ ୧॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ମନ୍ତ୍ର ଅଖଣ୍ଡେକରସା କ୍ରିୟା ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଜ୍ଞାନମଖଣ୍ଡେକରସଂ ଜଲମ୍ ॥ ୨॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସା ଭୂମିରଖଣ୍ଡେକରସଂ ବିୟତ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଶାସ୍ତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସା ତ୍ରୟୀ ॥ ୩॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ରାଖଣ୍ଡେକରସଂ ବ୍ରତମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ଜୀବ ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ହ୍ୟଜଃ ॥ ୪॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ବ୍ରହ୍ମ ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ହରିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ରୁଦ୍ର ଅଖଣ୍ଡେକରସୋଽସ୍ତ୍ରହମ୍ ॥ ୫॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ହ୍ୟଖଣ୍ଡେକରସୋ ଗୁରୁଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଲକ୍ଷ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଂ ମହଃ ॥ ୬॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ଦେହ ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ମନଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଚିତ୍ତମଖଣ୍ଡେକରସଂ ସୁଖମ୍ ॥ ୭॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସା ବିଦ୍ୟା ଅଖଣ୍ଡେକରସୋଽବ୍ୟୟଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ନିତ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଂ ପରମ୍ ॥ ୮॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ କିଂଚିଦଖଣ୍ଡେକରସଂ ପରମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସାଦନ୍ୟନ୍ନାସ୍ତି ନାସ୍ତି ଷତାନନ ॥ ୯॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସାନ୍ନାସ୍ତି ଅଖଣ୍ଡେକରସାନ୍ନ ହି ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସାକ୍ରିଂଚିଦଖଣ୍ଡେକରସାଦହମ୍ ॥ ୧୦॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ସ୍ଥୁଲଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ତାଖଣ୍ଡରୂପକମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ବେଦ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସୋ ଭବାନ୍ ॥ ୧୧॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗୁହ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସାଦିକମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ଜ୍ଞାତା ହ୍ୟଖଣ୍ଡେକରସା ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୨॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସା ମାତା ଅଖଣ୍ଡେକରସଃ ପିତା ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ଭ୍ରାତା ଅଖଣ୍ଡେକରସଃ ପତିଃ ॥ ୧୩॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ସୂକ୍ଷ୍ମମଖଣ୍ଡେକରସୋ ବିରାଟ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗାତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସଂ ଶିରଃ ॥ ୧୪॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ତାନ୍ତ୍ରରଖଣ୍ଡେକରସଂ ବହିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ପୂର୍ଣ୍ଣମଖଣ୍ଡେକରସାମୃତମ୍ ॥ ୧୫॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗୋତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗୃହମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗୋପ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଶଗୀ ॥ ୧୬॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସାସ୍ତ୍ରାତ୍ମା ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ରବିଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ କ୍ଷେତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସା କ୍ଷମା ॥ ୧୭॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସ ଶାନ୍ତ ଅଖଣ୍ଡେକରସୋଽଗୁଣଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଃ ସାକ୍ଷୀ ଅଖଣ୍ଡେକରସଃ ସୁହୃତ୍ ॥ ୧୮॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ବନ୍ଧୁରଖଣ୍ଡେକରସଃ ସଖା ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ରାଜା ହ୍ୟାଖଣ୍ଡେକରସଂ ପୁରମ୍ ॥ ୧୯॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ରାଜ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସାଃ ପ୍ରଜାଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ତାରମଖଣ୍ଡେକରସୋ ଜପଃ ॥ ୨୦॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଧ୍ୟାନମଖଣ୍ଡେକରସଂ ପଦମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଗ୍ରାହ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଂ ମହତ୍ ॥ ୨୧॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଜ୍ୟୋତିରଖଣ୍ଡେକରସଂ ଧନମ୍ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ଭୋଜ୍ୟମଖଣ୍ଡେକରସଂ ହବିଃ ॥ ୨୨॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ହୋମ ଅଖଣ୍ଡେକରସୋ ଜପଃ ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ସ୍ୱର୍ଗମଖଣ୍ଡେକରସଃ ସ୍ୱୟମ୍ ॥ ୨୩॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମିତି ଭାବୟେତ୍ ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ଚିନ୍ତାତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସଂ ପରମ୍ ॥ ୨୪॥

ଭବବର୍ଜିତଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଇଦଂ ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମୟଂ ଚିନ୍ତାୟମେବ ହି ॥ ୨୫॥

ଆତ୍ମଭାବଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରମଖଣ୍ଡେକରସଂ ବିଦୁଃ ।
ସର୍ବଲୋକଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ତ୍ୱତ୍ତା ମତ୍ତା ଚ ଚିନ୍ତାୟମ୍ ॥ ୨୬॥

ଆକାଶୋ ଭୂର୍ଜଲଂ ବାୟୁରଗ୍ନିର୍ବ୍ରହ୍ମା ହରିଃ ଶିବଃ ।
ୟନ୍ନିଚିଦ୍ୟନ୍ନ କିଂଚିଦ୍ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ॥ ୨୭॥

ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ସର୍ବଂ ଯଦ୍ୟଦ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟଦ୍ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ॥ ୨୮॥

ଦ୍ରବ୍ୟଂ କାଲଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ଚିଦେବ ହି ।
ଜ୍ଞାତା ଚିନ୍ତାତ୍ରରୂପଶ୍ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତୟମେବ ହି ॥ ୨୯॥

ସଂଭାଷଣଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଯଦ୍ୟଦ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଅସତ୍ତ୍ୱ ସତ୍ତ୍ୱ ଚିନ୍ତାତ୍ରମାଦ୍ୟନ୍ତଂ ଚିନ୍ତୟଂ ସଦା ॥ ୩୦॥

ଆଦିରନ୍ତଶ୍ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦି ଚିନ୍ତୟନ୍ ।
ଦୃଶ୍-ଦୃଶ୍ୟଂ ଯଦି ଚିନ୍ତାତ୍ରମସ୍ତି ଚେଚ୍ଚିନ୍ତୟଂ ସଦା ॥ ୩୧॥

ସର୍ବାଶ୍ଚୟଂ ହି ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଦେହଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଲିଙ୍ଗଂ ଚ କାରଣଂ ଚୈବ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନ ହି ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୩୨॥

ଅହଂ ତ୍ୱଂ ଚୈବ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ମୂର୍ତ୍ତାମୂର୍ତ୍ତାଦି ଚିନ୍ତୟନ୍ ।
ପୁଣ୍ୟଂ ପାପଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଜୀବଶ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରବିଗ୍ରହଃ ॥ ୩୩॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ସଂକଳ୍ପଶ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବେଦନମ୍ ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମନ୍ତ୍ରାଦି ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଦେବତା ॥ ୩୪॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଦିକ୍ପାଲ୍ପଶ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରାଦ୍ୟାବହାରିକମ୍ ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରାପୂରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି କୋଽପି ହି ॥ ୩୫॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମାୟା ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ପୃଥକମ୍ ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମତ୍ରବ୍ୟଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ସତ୍ୟକମ୍ ॥ ୩୬॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି କୋଶାଦି ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବୈ ବସୁ ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମୌନଂ ଚ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତ୍ୟମୌନକମ୍ ॥ ୩୭॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ବୈରାଗ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ୟତ୍ତ ଯାବତ୍ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ଯତ୍ତ ଯାବତ୍ ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୩୮॥

ଯୁକ୍ତ ଯାବତ ଦୂରସ୍ଥଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଯୁକ୍ତ ଯାବତ ଭୂତାଦି ଯୁକ୍ତ ଯାବତ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ॥ ୩୯॥

ଯୁକ୍ତ ଯାବତ ବେଦାନ୍ତଃ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଗମନଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ମୋକ୍ଷକମ୍ ॥ ୪୦॥

ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନାସ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବ ହି ।
ଅଖଣ୍ଡେକରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ତାତ୍ରାନ୍ନ ହି ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୪୧॥

ଶାସ୍ତ୍ରୋ ମୟି ଦୃଶ୍ୟାଣେ ଚ ହ୍ୟଖଣ୍ଡେକରସୋ ଭବାନ୍ ।
ଇତ୍ୟେକରୂପକତୟା ଯୋ ବା ଜାନାତ୍ୟହଂ ତ୍ୱିତି ॥ ୪୨॥

ସକୃଦ୍ଜ୍ଞାନେନ ମୁକ୍ତିଃ ସ୍ୟାତ୍ସମ୍ୟାଞ୍ଜାନେ ସ୍ୱୟଂ ଗୁରୁଃ ॥ ୪୩॥

॥ ଇତି ତେଜୋବିମୁପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨॥

॥ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

କୁମାରଃ ପିତରମାତ୍ମାନୁଭବମନୁବ୍ରୁହୀତି ପପ୍ରଚ୍ଛ ।

ସ ହୋବାଚ ପରଃ ଶିବଃ ।

ପରବ୍ରହ୍ମସ୍ବରୂପୋଽହଂ ପରମାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।

କେବଲଂ ଜ୍ଞାନରୂପୋଽହଂ କେବଲଂ ପରମୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୧॥

କେବଲଂ ଶାନ୍ତରୂପୋଽହଂ କେବଲଂ ଚିନ୍ତୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।

କେବଲଂ ନିତ୍ୟରୂପୋଽହଂ କେବଲଂ ଶାଶ୍ବତୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୨॥

କେବଲଂ ସତ୍ତ୍ବରୂପୋଽହମହଂ ତ୍ୟକ୍ତାହମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।

ସର୍ବହୀନସ୍ବରୂପୋଽହଂ ଚିଦାକାଶମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୩॥

କେବଲଂ ଦୁର୍ଯ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମି ଦୁର୍ଯ୍ୟାତୀତୋଽସ୍ମି କେବଲଃ ।

ସଦା ଚୈତନ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମି ଚିଦାନନ୍ଦମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୪॥

କେବଲାକାରରୂପୋଽସ୍ମି ଶୁଦ୍ଧରୂପୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।

କେବଲଂ ଜ୍ଞାନରୂପୋଽସ୍ମି କେବଲଂ ପ୍ରିୟମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୫॥

ନିର୍ବିକଳ୍ପସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ନିରୀହୋଽସ୍ମି ନିରାମୟଃ ।

ସଦାଽସଙ୍ଗସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ନିର୍ବିକାରୋଽହମବ୍ୟୟଃ ॥ ୬॥

ସଦୈକ୍ୟସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ସଦା ଚିନ୍ତାତ୍ରବିଗ୍ରହଃ ।

ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଖଣ୍ଡାନନ୍ଦରୂପବାନ୍ ॥ ୭॥

ସପ୍ତରାନନ୍ଦରୂପୋଽସ୍ମି ଚିତ୍ପରାନନ୍ଦମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।

ଅନ୍ତରାନ୍ତରୂପୋଽହମବାଙ୍ମନସଗୋଚରଃ ॥ ୮॥

ଆତ୍ମାନନ୍ଦସ୍ବରୂପୋଽହଂ ସତ୍ୟାନନ୍ଦୋଽସ୍ଥାହଂ ସଦା ।

ଆତ୍ମାରାମସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟୟମାତ୍ମା ସଦାଶିବଃ ॥ ୯॥

ଆତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପୋଽସ୍ମି ହ୍ୟାତ୍ମଜ୍ୟୋତି ରସୋଽସ୍ଥାହମ୍ ।

ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତହୀନୋଽସ୍ମି ହ୍ୟାକାଶସଦୃଶୋଽସ୍ଥାହମ୍ ॥ ୧୦॥

ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧଚିଦାନନ୍ଦସତ୍ତ୍ବାମାତ୍ରୋଽହମବ୍ୟୟଃ ।

ନିତ୍ୟବୁଦ୍ଧବିଶୁଦ୍ଧୈକସଦ୍ଧିଦାନନ୍ଦମସ୍ଥାହମ୍ ॥ ୧୧॥

ନିତ୍ୟଶେଷସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ସର୍ବାତୀତୋଽସ୍ଥାହଂ ସଦା ।

ରୂପାତୀତସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ପରମାକାଶବିଗ୍ରହଃ ॥ ୧୨॥

ଭୂମାନନ୍ଦସ୍ବରୂପୋଽସ୍ମି ଭାଷାହୀନୋଽସ୍ଥାହଂ ସଦା ।

ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନରୂପୋଽସ୍ମି ସର୍ବଦା ଚିଦ୍ଧନୋଽସ୍ଥାହମ୍ ॥ ୧୩॥

ଦେହଭାବବିହୀନୋଽସ୍ମି ଚିଦ୍ରାହୀନୋଽସ୍ମି ସର୍ବଦା ।

ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିବିହୀନୋଽହଂ ଚିଦାତ୍ମୈକରସୋଽସ୍ଥାହମ୍ ॥ ୧୪॥

ସର୍ବଦୃଶ୍ୟବିହୀନୋଽହଂ ଦୃଶ୍-ରୂପୋଽସ୍ଥାହମେବ ହି ।

ସର୍ବଦା ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟତୃପ୍ତୋଽସ୍ଥାହଂ ସଦା ॥ ୧୫॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଂ ସ୍ୟାଦହଂ ଚୈତନ୍ୟମେବ ହି ।

ଅହମେବାହମେବାସ୍ମି ଭୂମାକାଶସ୍ବରୂପବାନ୍ ॥ ୧୬॥

ଅହମେବ ମହାନାତ୍ମା ହ୍ୟହମେବ ପରାପୁରଃ ।

ଅହମନ୍ୟବଦାତ୍ମାମି ହ୍ୟହମେବ ଶରୀରବତ୍ ॥ ୧୭॥

ଅହଂ ଶିଷ୍ୟବଦାତ୍ମାମି ହ୍ୟୟଂ ଲୋକତ୍ରୟାଶ୍ରୟଃ ।

ଅହଂ କାଲତ୍ରୟାତୀତ ଅହଂ ବେଦୈରୂପାସିତଃ ॥ ୧୮॥

ଅହଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ନିର୍ଣ୍ଣୀତ ଅହଂ ଚିତ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।

ମତ୍ୟକ୍ତଂ ନାସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ୱା ମତ୍ୟକ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ତ ବା ॥ ୧୯॥

ମୟାତିରିକ୍ତଂ ଯଦ୍ୟଦ୍ୱା ତତ୍ତନ୍ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ସିଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ॥ ୨୦॥

ନିର୍ଗୁଣଃ କେବଲାତ୍ମାସ୍ମି ନିରାକାରୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ସଦା ।

କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରୋଽସ୍ମି ହ୍ୟଜରୋଽସ୍ମ୍ୟମରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୨୧॥

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଭାମି ସ୍ୱୟମେବ ସଦାତୁଳ୍ୟଃ ।

ସ୍ୱୟମେବାତ୍ମନି ସ୍ୱସ୍ଥଃ ସ୍ୱୟମେବ ପରା ଗତିଃ ॥ ୨୨॥

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଭଞ୍ଜେ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ରମେ ।

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ମହଃ ॥ ୨୩॥

ସ୍ୱସ୍ୟାତ୍ମନି ସ୍ୱୟଂ ରଂସ୍ୟେ ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ବିଲୋକୟେ ।

ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସୁଖାସୀନଃ ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରାବଶେଷକଃ ॥ ୨୪॥

ସ୍ୱଚୈତନ୍ୟେ ସ୍ୱୟଂ ସ୍ଥାସ୍ୟେ ସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସୁଖେ ରମେ ।

ସ୍ୱାତ୍ମସିଂହାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ସ୍ୱାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ ତିକ୍ତୟେ ॥ ୨୫॥

ଚିଦ୍ରୂପମାତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମଦ୍ଭୟମ୍ ।

ଆନନ୍ଦଘନ ଏବାହମହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି କେବଲମ୍ ॥ ୨୬॥

ସର୍ବଦା ସର୍ବଶୂନ୍ୟୋଽହଂ ସର୍ବାତ୍ମାନନ୍ଦବାନହମ୍ ।

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋଽହମାତ୍ମାକାଶୋଽସ୍ମି ନିତ୍ୟଦା ॥ ୨୭॥

ଅହମେବ ହୃଦାକାଶଶ୍ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୱରୂପବାନ୍ ।

ଆତ୍ମନାତ୍ମନି ତୃପ୍ତୋଽସ୍ମି ହ୍ୟରୂପୋଽସ୍ମ୍ୟହମବ୍ୟୟଃ ॥ ୨୮॥

ଏକସଂଖ୍ୟାବିହୀନୋଽସ୍ତି ନିତ୍ୟମୁକ୍ତସ୍ବରୂପବାନ୍ ।
ଆକାଶାଦପି ସୁକ୍ଷ୍ମୋଽହମାଦ୍ୟନ୍ତ୍ରାଭାବବାନହମ୍ ॥ ୨୯॥

ସର୍ବପ୍ରକାଶରୂପୋଽହଂ ପରାବରସ୍ବଶୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ସତ୍ତ୍ୱାମାତ୍ରସ୍ବରୂପୋଽହଂ ଶୁଦ୍ଧମୋକ୍ଷସ୍ବରୂପବାନ୍ ॥ ୩୦॥

ସତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ବରୂପୋଽହଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରରୂପୋଽହଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଃ ॥ ୩୧॥

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମିଦଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟନ୍ କିଂଚନ ।
ତଦେବାହଂ ସଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ସନାତନମ୍ ॥ ୩୨॥

ତ୍ୱମିତ୍ୟେତଦ୍ୱଦିତ୍ୟେତନ୍ନଭୋଽନ୍ୟନ୍ନାସ୍ତି କିଂଚନ ।
ଚିଚ୍ଚୈତନ୍ୟସ୍ବରୂପୋଽହମହମେବ ପରଃ ଶିବଃ ॥ ୩୩॥

ଅତିଭାବସ୍ବରୂପୋଽହମହମେବ ସୁଖାତ୍ମକଃ ।
ସାକ୍ଷିବସ୍ତୁବିହୀନତ୍ୱାସାକ୍ଷିତ୍ୱଂ ନାସ୍ତି ମେ ସଦା ॥ ୩୪॥

କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରତ୍ୱାଦହମାତ୍ମା ସନାତନଃ ।
ଅହମେବାଦିଶେଷୋଽହମହଂ ଶେଷୋଽହମେବ ହି ॥ ୩୫॥

ନାମରୂପବିମୁକ୍ତୋଽହମହମାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଭାବରୂପୋଽହଂ ସର୍ବଭାବସ୍ବରୂପକଃ ॥ ୩୬॥

ବନ୍ଧମୁକ୍ତିବିହୀନୋଽହଂ ଶାଶ୍ୱତାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଆଦିଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରୋଽହମଖଣ୍ଡେକରସୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୩୭॥

ବାହ୍ୟନୋଽଗୋଚରଶ୍ଚାହଂ ସର୍ବତ୍ର ସୁଖବାନହମ୍ ।
ସର୍ବତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋଽହଂ ଭୂମାନନ୍ଦମୟୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୩୮॥

ସର୍ବତ୍ର ତୃପ୍ତିରୂପୋଽହଂ ପରାମୃତରସୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ।
ଏକମେବାଦ୍ବିତୀୟଂ ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୯॥

ସର୍ବଶୂନ୍ୟସ୍ବରୂପୋଽହଂ ସକଳାଗମଗୋଚରଃ ।
ମୁକ୍ତୋଽହଂ ମୋକ୍ଷରୂପୋଽହଂ ନିର୍ବାଣସୁଖରୂପବାନ୍ ॥ ୪୦॥

ସତ୍ୟବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରୋଽହଂ ସନ୍ନାତ୍ରାନନ୍ଦବାନହମ୍ ।
ତୁରୀୟାତୀତରୂପୋଽହଂ ନିର୍ବିକଳ୍ପସ୍ବରୂପବାନ୍ ॥ ୪୧॥

ସର୍ବଦା ହ୍ୟଜରୂପୋଽହଂ ନୀରାଗୋଽସ୍ଥି ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ଅହଂ ଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ଥି ବୁଦ୍ଧୋଽସ୍ଥି ନିତ୍ୟୋଽସ୍ଥି ପ୍ରଭୁରସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ॥ ୪୨॥

ଓଞ୍ଜାରାର୍ଥସ୍ବରୂପୋଽସ୍ଥି ନିଷ୍କଲଙ୍କମୟୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ।
ଚିଦାକାରସ୍ବରୂପୋଽସ୍ଥି ନାହମସ୍ଥି ନ ସୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ॥ ୪୩॥

ନ ହି କିଂଚିସ୍ବରୂପୋଽସ୍ଥି ନିର୍ବ୍ୟାପାରସ୍ବରୂପବାନ୍ ।
ନିରଂଶୋଽସ୍ଥି ନିରାଭାସୋ ନ ମନୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ॥ ୪୪॥

ନ ବୁଦ୍ଧିର୍ନ ବିକଳ୍ମୋଽହଂ ନ ଦେହାଦିତ୍ରୟୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ।
ନ ଜାଗ୍ରସ୍ବପ୍ନରୂପୋଽହଂ ନ ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ବରୂପବାନ୍ ॥ ୪୫॥

ନ ତାପତ୍ରୟରୂପୋଽହଂ ନେଷଣାତ୍ରୟବାନହମ୍ ।
ଶ୍ରବଣଂ ନାସ୍ତି ମେ ସିଦ୍ଧେର୍ମନନଂ ଚ ଚିଦାତ୍ମନି ॥ ୪୬॥

ସଜାତୀୟଂ ନ ମେ କିଂଚିଦ୍ବିଜାତୀୟଂ ନ ମେ କୃଚିତ୍ ।
ସ୍ବଗତଂ ଚ ନ ମେ କିଂଚିନ୍ନ ମେ ଭେଦତ୍ରୟଂ କୃଚିତ୍ ॥ ୪୭॥

ଅସତ୍ୟଂ ହି ମନୋରୂପମସତ୍ୟଂ ବୁଦ୍ଧିରୂପକମ୍ ।
ଅହଂକାରମସଞ୍ଜୀତି ନିତ୍ୟୋଽହଂ ଶାଶ୍ବତୋ ହ୍ୟଜଃ ॥ ୪୮॥

ଦେହତ୍ରୟମସଦ୍ଭି କାଳତ୍ରୟମସମ୍ରଦା ।
ଗୁଣତ୍ରୟମସଦ୍ଭି ହ୍ୟୟଂ ସତ୍ୟାତ୍ମକଃ ଶୁଚିଃ ॥ ୪୯॥

ଶୁଚଂ ସର୍ବମସଦ୍ଭି ବେଦଂ ସର୍ବମସମ୍ରଦା ।
ଶାସ୍ତ୍ରଂ ସର୍ବମସଦ୍ଭି ହ୍ୟହଂ ସତ୍ୟତିଦାତ୍ମକଃ ॥ ୫୦॥

ମୂର୍ତ୍ତିତ୍ରୟମସଦ୍ଭି ସର୍ବଭୂତମସମ୍ରଦା ।
ସର୍ବତତ୍ତ୍ୱମସଦ୍ଭି ହ୍ୟୟଂ ଭୂମା ସଦାଶିବଃ ॥ ୫୧॥

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟମସଦ୍ଭି ଗୁରୋର୍ମନ୍ତ୍ରମସଞ୍ଜତଃ ।
ୟଦ୍ଭାଷ୍ୟଂ ତଦସଦ୍ଭି ନ ମାଂ ବିଚ୍ଛି ତଥାବିଧମ୍ ॥ ୫୨॥

ୟଦ୍ଭିକ୍ତ୍ୟଂ ତଦସଦ୍ଭି ଯଦ୍ବାଚ୍ୟଂ ତଦସମ୍ରଦା ।
ୟଦ୍ଭିତଂ ତଦସଦ୍ଭି ନ ମାଂ ବିଚ୍ଛି ତଥାବିଧମ୍ ॥ ୫୩॥

ସର୍ବାନ୍ ପ୍ରାଣାନସଦ୍ଭି ସର୍ବାନ୍-ଭୋଗାନସତ୍ତ୍ୱିତି ।
ଦୃଷ୍ଟଂ ଶୁଚମସଦ୍ଭି ଓତଂ ପ୍ରୋତମସନ୍ନୟମ୍ ॥ ୫୪॥

କାର୍ଯ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟମସଦ୍ଭି ନଷ୍ଟଂ ପ୍ରାପ୍ତମସନ୍ନୟମ୍ ।
ଦୁଃଖାଦୁଃଖମସଦ୍ଭି ସର୍ବାସର୍ବମସନ୍ନୟମ୍ ॥ ୫୫॥

ପୂର୍ଣ୍ଣାପୂର୍ଣ୍ଣମସଦ୍ଭି ଧର୍ମାଧର୍ମମସନ୍ନୟମ୍ ।
ଲାଭାଲାଭାବସଦ୍ଭି ଜୟାଜୟମସନ୍ନୟମ୍ ॥ ୫୬॥

ଶବ୍ଦଂ ସର୍ବମସଦ୍ଭି ସ୍ୱର୍ଗଂ ସର୍ବମସମ୍ରଦା ।
ରୂପଂ ସର୍ବମସଦ୍ଭି ରସଂ ସର୍ବମସନ୍ନୟମ୍ ॥ ୫୭॥

ଗନ୍ଧଂ ସର୍ବମସଦ୍ଭି ସର୍ବାଜ୍ଞାନମସନ୍ନୟମ୍ ।
ଅସଦେବ ସଦା ସର୍ବମସଦେବ ଭବୋଦ୍-ଭବମ୍ ॥ ୫୮॥

ଅସଦେବ ଗୁଣଂ ସର୍ବଂ ସନ୍ନାତ୍ରମହମେବ ହି ।

ସ୍ୱାତ୍ମମନ୍ତଃ ସଦା ପଶ୍ୟେସ୍ୱାତ୍ମମନ୍ତଃ ସଦାଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୫୯॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦୃଶ୍ୟପାପଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନ୍ୟମନ୍ତଃ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୦॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦେହଦୋଷଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଜନ୍ମପାପଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୧॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ମୃତ୍ୟୁପାଶଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଦ୍ୱୈତଦୁଃଖଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୨॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଭେଦରୁଦ୍ଧିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିନ୍ତାଦୁଃଖଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୩॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ରୁଦ୍ଧିବ୍ୟାପିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିତ୍ତବନ୍ଧଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୪॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବବ୍ୟାପୀନ୍ଦ୍ରିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବଶୋକଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୫॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କାମାଦୀନ୍ନାଶୟେତ୍ସଖାତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କ୍ରୋଧଶକ୍ତିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୬॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଚିତ୍ତବୃତ୍ତିଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସଂକଳ୍ପାଦୀନ୍ଦ୍ରିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୭॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ କୋଟିଦୋଷଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବତନ୍ତ୍ରଂ ବିନାଶୟେତ୍ ॥ ୬୮॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମାତ୍ମାଜ୍ଞାନଂ ବିନାଶୟେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମାତ୍ମଲୋକଜୟପ୍ରଦଃ ॥ ୭୯॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମପ୍ରତର୍କ୍ୟସ୍ତୁଖପ୍ରଦଃ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମଜତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରୟୁକ୍ତତି ॥ ୮୦॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାସୁରମର୍ଦ୍ଦନଃ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ବନ୍ତ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାଖ୍ୟାଗିରିନ୍ଦ୍ରେତ୍ ॥ ୮୧॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟମନାତ୍ମାଖ୍ୟାସୁରାନ୍ଦ୍ରେତ୍ ।

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବାଂସ୍ତ୍ରାନ୍ତୋକ୍ଷୟିଷ୍ୟତି ॥ ୮୨॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦଂ ପ୍ରୟୁକ୍ତତି ।

ସପ୍ତକୋଟିମହାମନ୍ତ୍ରଂ ଜନ୍ମକୋଟିଶତପ୍ରଦମ୍ ॥ ୮୩॥

ସର୍ବମନ୍ତ୍ରାନ୍ସମୁସ୍ତୃଜ୍ୟ ଏତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।

ସଦ୍ୟା ମୋକ୍ଷମବାପ୍ନୋତି ନାତ୍ର ସଂଦେହମଶ୍ୱପି ॥ ୮୪॥

॥ ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୁପନିଷସ୍ତୁତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩॥

॥ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

କୁମାରଃ ପରମେଶ୍ଵରଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତବିଦେହମୁକ୍ତୟୋଃ ସ୍ଥିତିମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ପରଃ ଶିବଃ ।

ଚିଦାତ୍ମାହଂ ପରାତ୍ମାହଂ ନିର୍ଗୁଣୋଽହଂ ପରାପୁରଃ ।
ଆତ୍ମମାତ୍ରେଣ ଯସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠେନ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୧॥

ଦେହତ୍ରୟାତିରିକ୍ତୋଽହଂ ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟମସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଯସ୍ୟାତ୍ମଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨॥

ଆନନ୍ଦଘନରୂପୋଽସ୍ମି ପରାନନ୍ଦଘନୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଦେହାଦିକଂ ନାସ୍ତି ଯସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଷ୍ଠୟଃ ।
ପରମାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଯଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୩॥

ୟସ୍ୟ କିଂଚିଦହଂ ନାସ୍ତି ଚିନ୍ତାତ୍ରେଣାବତିଷ୍ଠତେ ।
ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରୋ ଯସ୍ୟାତ୍ମଶ୍ଚିନ୍ତାତ୍ରେକସ୍ଵରୂପବାନ୍ ॥ ୪॥

ସର୍ବତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପାତ୍ମା ସର୍ବତ୍ରାତ୍ମାବଶେଷକଃ ।
ଆନନ୍ଦରତିରବ୍ୟକ୍ତଃ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଶ୍ଚିଦାତ୍ମକଃ ॥ ୫॥

ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟରୂପାତ୍ମା ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଃ ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମା ହ୍ୟନ୍ୟଚିନ୍ତାବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬॥

କିଂଚିଦସ୍ତ୍ରିଭୂହୀନୋ ଯଃ ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ନ ମେ ଚିତ୍ତଂ ନ ମେ ବୁଦ୍ଧିର୍ନାହଂକାରୋ ନ ଚେନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ॥ ୭॥

ନ ମେ ଦେହଃ କଦାଚିଦ୍ଵା ନ ମେ ପ୍ରାଣାଦୟଃ କ୍ଳୃତିର୍ ।
ନ ମେ ମାୟା ନ ମେ କାମୋ ନ ମେ କ୍ରୋଧଃ ପରୋଽସ୍ମ୍ୟହମ୍ ॥ ୮॥

ନ ମେ କିଂଚିଦିଦଂ ବାପି ନ ମେ କିଂଚିନ୍ନୁଚିତ୍ତଗତ୍ ।
ନ ମେ ଦୋଷୋ ନ ମେ ଲିଙ୍ଗଂ ନ ମେ ଚକ୍ଷୁର୍ନ ମେ ମନଃ ॥ ୯॥

ନ ମେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ନ ମେ ନାସା ନ ମେ ଜିହ୍ଵା ନ ମେ କରଃ ।
ନ ମେ ଜାଗ୍ରନ୍ ମେ ସ୍ଵପ୍ନଂ ନ ମେ କାରଣମଶ୍ଵପି ॥ ୧୦॥

ନ ମେ ତୁରୀୟମିତି ଯଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଇଦଂ ସର୍ବଂ ନ ମେ କିଂଚିଦୟଂ ସର୍ବଂ ନ ମେ କୃଚିତ୍ ॥ ୧୧॥

ନ ମେ କାଲୋ ନ ମେ ଦେଶୋ ନ ମେ ବସ୍ତୁ ନ ମେ ମତିଃ ।
ନ ମେ ସ୍ନାନଂ ନ ମେ ସଂଧ୍ୟା ନ ମେ ଦୈବଂ ନ ମେ ସ୍ଥଳମ୍ ॥ ୧୨॥

ନ ମେ ତୀର୍ଥଂ ନ ମେ ସେବା ନ ମେ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମେ ପଦମ୍ ।
ନ ମେ ବନ୍ଧୋ ନ ମେ ଜନ୍ମ ନ ମେ ବାକ୍ୟଂ ନ ମେ ରବିଃ ॥ ୧୩॥

ନ ମେ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ମେ ପାପଂ ନ ମେ କାର୍ଯ୍ୟଂ ନ ମେ ଶୁଭମ୍ ।
ନେ ମେ ଜୀବ ଇତି ସ୍ଵାତ୍ମା ନ ମେ କିଂଚିତ୍ତଗତ୍ରୟମ୍ ॥ ୧୪॥

ନ ମେ ମୋକ୍ଷୋ ନ ମେ ଦ୍ଵୈତଂ ନ ମେ ବେଦୋ ନ ମେ ବିଧିଃ ।
ନ ମେଃକ୍ତିକଂ ନ ମେ ଦୂରଂ ନ ମେ ବୋଧୋ ନ ମେ ରହଃ ॥ ୧୫॥

ନ ମେ ଗୁରୁର୍ନ ମେ ଶିଷ୍ୟୋ ନ ମେ ହୀନୋ ନ ଚାପିକଃ ।
ନ ମେ ବ୍ରହ୍ମ ନ ମେ ବିଷ୍ଣୁର୍ନ ମେ ରୁଦ୍ରୋ ନ ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ॥ ୧୬॥

ନ ମେ ପୃଥ୍ଵୀ ନ ମେ ତୋୟଂ ନ ମେ ବାୟୁର୍ନ ମେ ବିୟତ୍ ।
ନ ମେ ବହିର୍ନ ମେ ଗୋତ୍ରଂ ନ ମେ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନ ମେ ଭବଃ ॥ ୧୭॥

ନ ମେ ଧ୍ୟାତା ନ ମେ ଧ୍ୟେୟଂ ନ ମେ ଧ୍ୟାନଂ ନ ମେ ମନୁଃ ।
ନ ମେ ଶୀତଂ ନ ମେ ତୋଷ୍ଠଂ ନ ମେ ତୃଷ୍ଣା ନ ମେ କ୍ଷୁଧା ॥ ୧୮॥

ନ ମେ ମିତ୍ରଂ ନ ମେ ଶତ୍ରୁର୍ନ ମେ ମୋହୋ ନ ମେ ଜୟଃ ।
ନ ମେ ପୂର୍ବଂ ନ ମେ ପଶ୍ଚାନ୍ନ ମେ ଚୋର୍ଧ୍ନଂ ନ ମେ ଦିଶଃ ॥ ୧୯॥

ନ ମେ ବକ୍ତବ୍ୟମଲ୍ଳଂ ବା ନ ମେ ଶ୍ରୋତବ୍ୟମଶୃପି ।
ନ ମେ ଗନ୍ତବ୍ୟମୀଷଦ୍ବା ନ ମେ ଧ୍ୟାତବ୍ୟମଶୃପି ॥ ୨୦॥

ନ ମେ ଭୋକ୍ତବ୍ୟମୀଷଦ୍ବା ନ ମେ ସ୍ମୃତବ୍ୟମଶୃପି ।
ନ ମେ ଭୋଗୋ ନ ମେ ରାଗୋ ନ ମେ ଯୁଗୋ ନ ମେ ଲୟଃ ॥ ୨୧॥

ନ ମେ ମୌର୍ଖ୍ୟଂ ନ ମେ ଶାନ୍ତଂ ନ ମେ ବନ୍ଧୋ ନ ମେ ପ୍ରିୟମ୍ ।
ନ ମେ ମୋଦଃ ପ୍ରମୋଦୋ ବା ନ ମେ ସ୍ଥୂଲଂ ନ ମେ କୃଶମ୍ ॥ ୨୨॥

ନ ମେ ଦୀର୍ଘଂ ନ ମେ ହ୍ରସ୍ପଂ ନ ମେ ବୃଦ୍ଧିର୍ନ ମେ କ୍ଷୟଃ ।
ଅଧ୍ୟାରୋପୋଽପବାଦୋ ବା ନ ମେ ଚୈକଂ ନ ମେ ବହୁ ॥ ୨୩॥

ନ ମେ ଆନ୍ଧ୍ୟଂ ନ ମେ ମାନ୍ଧ୍ୟଂ ନ ମେ ପଚ୍ଛିଦମଶୃପି ।
ନ ମେ ମାଂସଂ ନ ମେ ରକ୍ତଂ ନ ମେ ମେଦୋ ନ ମେ ହ୍ୟସ୍ତକ୍ ॥ ୨୪॥

ନ ମେ ମଜ୍ଜା ନ ମେଃସ୍ଥିର୍ବା ନ ମେ ତ୍ୱଗ୍-ଧାତୁସପ୍ତକମ୍ ।
ନ ମେ ଶୁକ୍ଳଂ ନ ମେ ରକ୍ତଂ ନ ମେ ନୀଳଂ ନମେ ପୃଥକ୍ ॥ ୨୫॥

ନ ମେ ତାପୋ ନ ମେ ଲାଭୋ ମୁଖ୍ୟଂ ଗୌଣଂ ନ ମେ କ୍ୱଚିତ୍ ।
ନ ମେ ଭ୍ରାନ୍ତିର୍ନ ମେ ଘ୍ନୈର୍ଯ୍ୟଂ ନ ମେ ଗୁହ୍ୟଂ ନ ମେ କୁଲମ୍ ॥ ୨୬॥

ନ ମେ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ନ ମେ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ମେ ହ୍ୟାସ୍ୟଂ ନ ମେ ନୟଃ ।
ନ ମେ ବୃତ୍ତଂ ନ ମେ ଗ୍ଲାନିର୍ନ ମେ ଶୋଷ୍ୟଂ ନ ମେ ସୁଖମ୍ ॥ ୨୭॥

ନ ମେ ଜ୍ଞାତା ନ ମେ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମେ ଜ୍ଞେୟଂ ନ ମେ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ନ ମେ ତୁଭ୍ୟଂ ନମେ ମହ୍ୟଂ ନ ମେ ତ୍ୱଂ ଚ ନ ମେ ତ୍ୱହମ୍ ॥ ୨୮॥

ନ ମେ ଜରା ନ ମେ ବାଲ୍ୟଂ ନ ମେ ଯୌବନମଶ୍ୱପି ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚୟଃ ॥ ୨୯॥

ଚିଦହଂ ଚିଦହଂ ଚେତି ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଚିଦେବାହଂ ପରୋ ବାହଂ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୦॥

ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ହଂସଃ ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ହ୍ରିତଃ ।
ସ୍ୱୟମେବ ସ୍ୱୟଂ ପଶ୍ୟେସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସୁଖଂ ବସେତ୍ ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନନ୍ଦଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୋକ୍ଷ୍ୟସ୍ତ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୩୧॥

ସ୍ୱୟମେବୈକବୀରୋଽଗ୍ରେ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଭୁଃ ସ୍ୱତଃ ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂ ସ୍ୱପ୍ନେସ୍ତ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୩୨॥

ବ୍ରହ୍ମଭୂତଃ ପ୍ରଶାନ୍ତାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମୟଃ ସୁଖୀ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛରୂପୋ ମହାମୌନୀ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୩୩॥

ସର୍ବାତ୍ମା ସମରୂପାତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ଦ୍ୱହମୁଦ୍ଭିତଃ ।
ଏକବର୍ଜିତ ଏକାତ୍ମା ସର୍ବାତ୍ମା ସ୍ୱାତ୍ମମାତ୍ରକଃ ॥ ୩୪॥

ଅଜାତ୍ମା ଚାମୃତାତ୍ମାହଂ ସ୍ୱୟମାତ୍ମାହମବ୍ୟୟଃ ।
ଲକ୍ଷ୍ୟାତ୍ମା ଲଳିତାତ୍ମାହଂ ତୁଷ୍ଟୀମାତ୍ମସ୍ୱଭାବବାନ୍ ॥ ୩୫॥

ଆନନ୍ଦାତ୍ମା ପ୍ରିୟୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ମୋକ୍ଷାତ୍ମା ବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଚିଦେବାହମେବଂ ବାପି ନ ଚିନ୍ତ୍ୟତେ ॥ ୩୬॥

ଚିନ୍ମାତ୍ରେଶୌବ ଯସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠେଦ୍ୱୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୩୭॥

ନିଶ୍ଚୟଂ ଚ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନିଶ୍ଚୟମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଭରିତସ୍ୱାନ୍ତୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୩୮॥

ସର୍ବମସ୍ତୀତି ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚୟଂ ତ୍ୟଜ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ନାସ୍ତୀତି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରକଃ ॥ ୩୯॥

କିଂଚିକ୍ଳୁଚିକ୍ଳଦାଚିକ ଆତ୍ମାନଂ ନ ସ୍ମୃଶତ୍ୟସୌ ।
ତୁଷ୍ଠୀମେବ ସ୍ଥିତସୁଷ୍ଠୀଂ ତୁଷ୍ଠୀଂ ସତ୍ୟଂ ନ କିଂଚନ ॥ ୪୦॥

ପରମାତ୍ମା ଗୁଣାତୀତଃ ସର୍ବାତ୍ମା ଭୂତଭାବନଃ ।
କାଲଭେଦଂ ବସ୍ତୁଭେଦଂ ଦେଶଭେଦଂ ସ୍ୱଭେଦକମ୍ ॥ ୪୧॥

କିଂଚିଦ୍-ଭେଦଂ ନ ତସ୍ୟାସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ୱାପି ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅହଂ ତ୍ୱଂ ତଦିଦଂ ସ୍ରୋତ୍ସଂ କାଲାତ୍ମା କାଲହୀନକଃ ॥ ୪୨॥

ଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ସୁକ୍ଷ୍ମରୂପାତ୍ମା ବିଶ୍ୱାତ୍ମା ବିଶ୍ୱହୀନକଃ ।
ଦେବାତ୍ମା ଦେବହୀନାତ୍ମା ମେୟାତ୍ମା ମେୟବର୍ଜିତଃ ॥ ୪୩॥

ସର୍ବତ୍ର ଜତହୀନାତ୍ମା ସର୍ବେଷାମନ୍ତରାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବସଂକଳ୍ପହୀନାତ୍ମା ଚିନ୍ତାତ୍ରୋଽସ୍ତୀତି ସର୍ବଦା ॥ ୪୪॥

କେବଲଃ ପରମାତ୍ମାହଂ କେବଲୋ ଜ୍ଞାନବିଗ୍ରହଃ ।
ସତ୍ତ୍ୱାମାତ୍ରସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ନାନ୍ୟକ୍ରିତିଞ୍ଜଗଦ୍-ଭୟମ୍ ॥ ୪୫॥

ଜୀବେଶ୍ୱରେତି ବାକ୍ କ୍ଳେତି ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଦ୍ୟହଂ ତ୍ୱିତି ।
ଇଦଂ ଚୈତନ୍ୟମେବେତି ଅହଂ ଚୈତନ୍ୟମିତ୍ୟପି ॥ ୪୬॥

ଇତି ନିଶ୍ଚୟଶୂନ୍ୟା ଯୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରସଂସ୍ରିକ୍ଷ ସ୍ୱାତ୍ମାରାମଃ ସୁଖାସନଃ ॥ ୪୭॥

ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନରୂପାତ୍ମା ଅଶୁସ୍ଥଲାଦିବର୍ଜିତଃ ।
ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟଃ ପରାନନ୍ଦୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୪୮॥

ନାମରୂପବିହୀନାତ୍ମା ପରସଂବିସ୍ତୃଷ୍ଟାତ୍ମକଃ ।
ତୁରୀୟାତୀତରୂପାତ୍ମା ଶୁଭାଶୁଭବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୪୯॥

ୟୋଗାତ୍ମା ଯୋଗଯୁକ୍ତାତ୍ମା ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିବର୍ଜିତଃ ।
ଗୁଣାଗୁଣବିହୀନାତ୍ମା ଦେଶକାଳାଦିବର୍ଜିତଃ ॥ ୫୦॥

ସାକ୍ଷ୍ୟସାକ୍ଷିତ୍ୱହୀନାତ୍ମା କିଂଚିନ୍ନିଚିନ୍ନ କିଂଚନ ।
ଯସ୍ୟ ପ୍ରପଞ୍ଚମାନଂ ନ ବ୍ରହ୍ମାକାରମପୀହ ନ ॥ ୫୧॥

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେ ସ୍ୱୟଂରତିଃ ।
ବାଚାମଗୋଚରାନନ୍ଦୋ ବାହ୍ମାନୋଗୋଚରଃ ସ୍ୱୟମ୍ ॥ ୫୨॥

ଅତୀତାତୀତଭାବୋ ଯୋ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ଚିତ୍ତବୃତ୍ତେରତୀତୋ ଯୁକ୍ତିଭୃତ୍ତ୍ୟବଭାସକଃ ॥ ୫୩॥

ସର୍ବବୃତ୍ତିବିହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ତସ୍ମିନ୍-କାଲେ ବିଦେହୀତି ଦେହସ୍ମରଣବର୍ଜିତଃ ॥ ୫୪॥

ଈଷନ୍ନାତ୍ରଂ ସ୍ତୃତଂ ଚେଦ୍ୟସ୍ତଦା ସର୍ବସମନ୍ୱିତଃ ।
ପରୈରଦୃଷ୍ଟବାହ୍ୟାତ୍ମା ପରମାନନ୍ଦଚିତ୍ତନଃ ॥ ୫୫॥

ପରୈରଦୃଷ୍ଟବାହ୍ୟାତ୍ମା ସର୍ବବେଦାନ୍ତଗୋଚରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାସ୍ୱାଦୋ ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାୟନଃ ॥ ୫୬॥

ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସାସକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସଃ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସେ ମଗ୍ନୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଶିବାର୍ଚନଃ ॥ ୫୭॥

ବ୍ରହ୍ମାମୃତରସେ ତୃପ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାନୁଭାବକଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଶିବାନନ୍ଦୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସପ୍ରଭଃ ॥ ୫୮॥

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦପରଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନିରନ୍ତରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସାନ୍ନାଦୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦକୁରୁମ୍ଭକଃ ॥ ୫୯॥

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସାରୁଦୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦୈକଚିଦ୍ଦନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସୋଦ୍ଭାସୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦରସଂଭରଃ ॥ ୬୦॥

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଜନୈର୍ଯୁକ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦାତ୍ମନି ସ୍ଥିତଃ ।
ଆତ୍ମରୂପମିଦଂ ସର୍ବମାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ କିଂଚନ ॥ ୬୧॥

ସର୍ବମାତ୍ମାହମାତ୍ମାସ୍ମି ପରମାତ୍ମା ପରାତ୍ମକଃ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୬୨॥

ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପୋ ମହାନାତ୍ମା ପ୍ରୀତାତ୍ମା ଶାଶ୍ୱତାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବାନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିରୂପାତ୍ମା ନିର୍ମଳାତ୍ମା ନିରାତ୍ମକଃ ॥ ୬୩॥

ନିର୍ବିକାରସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ଶାନ୍ତରୂପକଃ ।
ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ନୈକାତ୍ମତ୍ୱବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୪॥

ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମେତି ଚିନ୍ତାସର୍ବସ୍ୱବର୍ଜିତଃ ।
ମୁକ୍ତାମୁକ୍ତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ମୁକ୍ତାମୁକ୍ତବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୫॥

ବନ୍ଧମୋକ୍ଷସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିବର୍ଜିତଃ ।
ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୬॥

ସର୍ବାସର୍ବସ୍ୱରୂପାତ୍ମା ସର୍ବାସର୍ବବିବର୍ଜିତଃ ।
ମୋଦପ୍ରମୋଦରୂପାତ୍ମା ମୋଦାଦିବିନିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୭॥

ସର୍ବସଂକଳ୍ପହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ।
ନିଷ୍କଳାତ୍ମା ନିର୍ମଳାତ୍ମା ବୁଦ୍ଧାତ୍ମା ପୁରୁଷାତ୍ମକଃ ॥ ୬୮॥

ଆନନ୍ଦାଦିବିହୀନାତ୍ମା ଅମୃତାତ୍ମା ମୃତାତ୍ମକଃ ।
କାଲତ୍ରୟସ୍ବରୂପାତ୍ମା କାଲତ୍ରୟବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୭୯॥

ଅଖିଲାତ୍ମା ହ୍ୟମେୟାତ୍ମା ମାନାତ୍ମା ମାନବର୍ଜିତଃ ।
ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରୂପାତ୍ମା ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ॥ ୮୦॥

ଅନ୍ୟହୀନସ୍ବଭାବାତ୍ମା ଅନ୍ୟହୀନସ୍ବୟଂପ୍ରଭଃ ।
ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିମେୟାତ୍ମା ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୧॥

ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବିହୀନାତ୍ମା ଇହାମୁତ୍ରବିବର୍ଜିତଃ ।
ଶମାଦିଷଟ୍‌କଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ମୁମୁକ୍ଷୁତ୍ବାଦିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୨॥

ସ୍ଥୁଲଦେହବିହୀନାତ୍ମା ସୁକ୍ଷ୍ମଦେହବିବର୍ଜିତଃ ।
କାରଣାଦିବିହୀନାତ୍ମା ତୁରୀୟାଦିବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୩॥

ଅନୁକୋଶବିହୀନାତ୍ମା ପ୍ରାଣକୋଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ମନଃକୋଶବିହୀନାତ୍ମା ବିଜ୍ଞାନାଦିବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୪॥

ଆନନ୍ଦକୋଶବିହୀନାତ୍ମା ପଞ୍ଚକୋଶବିବର୍ଜିତଃ ।
ନିର୍ବିକଳ୍ପସ୍ବରୂପାତ୍ମା ସବିକଳ୍ପବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୫॥

ଦୃଶ୍ୟାନୁବିକ୍ଷହୀନାତ୍ମା ଶବ୍ଦବିକ୍ଷବିବର୍ଜିତଃ ।
ସଦା ସମାଧିଶୂନ୍ୟାତ୍ମା ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୬॥

ପ୍ରଜ୍ଞାନବାକ୍ୟହୀନାତ୍ମା ଅହଂବ୍ରହ୍ମାସ୍ମିବର୍ଜିତଃ ।
ତତ୍ତ୍ବମସ୍ୟାଦିହୀନାତ୍ମା ଅୟମାତ୍ମେତ୍ୟଭାବକଃ ॥ ୮୭॥

ଓଂକାରବାଚ୍ୟହୀନାତ୍ମା ସର୍ବବାଚ୍ୟବିବର୍ଜିତଃ ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରୟହୀନାତ୍ମା ଅକ୍ଷରାତ୍ମା ଚିଦାତ୍ମକଃ ॥ ୮୮॥

ଆତ୍ମଜ୍ଞେୟାଦିହୀନାତ୍ମା ଯୁକ୍ତିଂଚିଦିଦମାତ୍ମକଃ ।

ଭାନାଭାନବିହୀନାତ୍ମା ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତ ଏବ ସଃ ॥ ୭୯॥

ଆତ୍ମାନମେବ ବୀକ୍ଷସ୍ତୁ ଆତ୍ମାନଂ ବୋଧୟ ସ୍ବକମ୍ ।

ସ୍ବମାତ୍ମାନଂ ସ୍ବୟଂ ଭୂତ୍-ସ୍ତୁ ସ୍ବସ୍ଥୋ ଭବ ଷତାନନ ॥ ୮୦॥

ସ୍ବମାତ୍ମାନି ସ୍ବୟଂ ତୃପ୍ତଃ ସ୍ବମାତ୍ମାନଂ ସ୍ବୟଂ ଚର ।

ଆତ୍ମାନମେବ ମୋଦସ୍ତୁ ବୈଦେହୀ ମୁକ୍ତିକୋ ଭବେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ତେଜୋବିମୁଦନିଷସ୍ତୁଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୪॥

॥ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ନିଦାଘୋ ନାମ ବୈ ମୁନିଃ ପପ୍ରୁଷ୍ଠ ଋତୁଂ ଭଗବନ୍-ତମାତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ଋତୁଃ ।

ସର୍ବବାରୋଽବପିର୍ବୁଦ୍ଧ ସର୍ବଚିନ୍ତାବପିର୍ଗୁରୁଃ ।
ସର୍ବକାରଣକାର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା କାର୍ଯ୍ୟକାରଣବର୍ଜିତଃ ॥ ୧॥

ସର୍ବସଂକଳ୍ପରହିତଃ ସର୍ବନାଦମୟଃ ଶିବଃ ।
ସର୍ବବର୍ଜିତଚିନ୍ତାତ୍ରୟଃ ସର୍ବାନନ୍ଦମୟଃ ପରଃ ॥ ୨॥

ସର୍ବତେଜଃପ୍ରକାଶାତ୍ମା ନାଦାନନ୍ଦମୟାତ୍ମକଃ ।
ସର୍ବାନୁଭବନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବଧ୍ୟାନବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୩॥

ସର୍ବନାଦକଲ୍ଲାତୀତ ଏଷ ଆତ୍ମାହମବ୍ୟୟଃ ।
ଆତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକାଦିଭେଦାଭେଦବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୪॥

ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତାଦିହୀନାତ୍ମା ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରୁପକଃ ।
ମହାବାକ୍ୟାର୍ଥତୋ ଦୂରୋ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମୀତିଦୂରତଃ ॥ ୫॥

ତତ୍ତ୍ଵଭବର୍ଜ୍ୟସ୍ତ୍ଵଂଶଭହୀନୋ ବାକ୍ୟାର୍ଥବର୍ଜିତଃ ।
କ୍ଷରାକ୍ଷରବିହୀନୋ ଯେ ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରେବ ସଃ ॥ ୬॥

ଅଖଣ୍ଡୈକରସୋ ବାହମାନନ୍ଦୋଽସ୍ମୀତିବର୍ଜିତଃ ।
ସର୍ବାତୀତସ୍ତ୍ଵଭାବାତ୍ମା ନାଦାନ୍ତର୍ଜ୍ୟୋତିରେବ ସଃ ॥ ୭॥

ଆତ୍ମେତିଶବ୍ଦହୀନୋ ଯୁ ଆତ୍ମଶବ୍ଦାର୍ଥବର୍ଜିତଃ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦହୀନୋ ଯୁ ଏଷୈବାତ୍ମା ସନାତନଃ ॥ ୮॥

ସ ନିର୍ଦ୍ଦେଷ୍ଟମଶକ୍ୟୋ ଯୋ ବେଦବାକ୍ୟୋରଗମ୍ୟତଃ ।
ୟସ୍ୟ କିଂଚିଦ୍ବହ୍ନିର୍ନାସ୍ତି କିଂଚିଦ୍ବ୍ରତଃ କିୟନ୍ନ ଚ ॥ ୯॥

ୟସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ବା ବ୍ରହ୍ମେବାତ୍ମା ନ ସଂଶୟଃ ।
ନାସ୍ତି ଯସ୍ୟ ଶରୀରଂ ବା ଜୀବୋ ବା ଭୂତଭୌତିକଃ ॥ ୧୦॥

ନାମରୂପାଦିକଂ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ବା ଭୋଗଭୁକ୍ ଚ ବା ।
ସଦ୍ବାସଦ୍ବା ସ୍ଥିତିର୍ବାପି ଯସ୍ୟ ନାସ୍ତି କ୍ଷରାକ୍ଷରମ୍ ॥ ୧୧॥

ଗୁଣଂ ବା ବିଗୁଣଂ ବାପି ସମ ଆତ୍ମା ନ ସଂଶୟଃ ।
ୟସ୍ୟ ବାଚ୍ୟଂ ବାଚକଂ ବା ଶ୍ରବଣଂ ମନନଂ ଚ ବା ॥ ୧୨॥

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦିଭେଦଂ ବା ଦେବଲୋକଃ ସୁରାସୁରାଃ ।
ୟତ୍ର ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ବା ଶୁଦ୍ଧଂ ବାଃଶୁଦ୍ଧମଶ୍ୱପି ॥ ୧୩॥

ୟତ୍ର କାଲମକାଲଂ ବା ନିଶ୍ଚୟଃ ସଂଶୟୋ ନ ହି ।
ୟତ୍ର ମନ୍ତ୍ରମମନ୍ତ୍ରଂ ବା ବିଦ୍ୟାଃବିଦ୍ୟା ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୪॥

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟଂ ବା ଈଷନ୍ନାତ୍ରଂ କଲ୍ମାତ୍ମକମ୍ ।
ଅନାତ୍ରେତି ପ୍ରସଙ୍ଗୋ ବା ହ୍ୟନାତ୍ରେତି ମନୋଽପି ବା ॥ ୧୫॥

ଅନାତ୍ରେତି ଜଗଦ୍ୱାପି ନାସ୍ତି ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନ୍ନ ।
ସର୍ବସଂକଳ୍ମଶୂନ୍ୟତ୍ୱାସ୍ତ୍ରର୍ବକାର୍ଯ୍ୟବିବର୍ଜନାତ୍ ॥ ୧୬॥

କେବଲଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରତ୍ୱଂ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ରେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ନ ।
ଦେହତ୍ରୟବିହୀନତ୍ୱାକ୍ତ୍ୱାଲତ୍ରୟବିବର୍ଜନାତ୍ ॥ ୧୭॥

ଜୀବତ୍ରୟଗୁଣାଭାବାତ୍ତାପତ୍ରୟବିବର୍ଜନାତ୍ ।
ଲୋକତ୍ରୟବିହୀନତ୍ୱାସ୍ତ୍ରର୍ବମାତ୍ରେତି ଶାସନାତ୍ ॥ ୧୮॥

ଚିତ୍ତାଭାବାଜିହ୍ଵନୀୟଂ ଦେହାଭାବାଜ୍ଞରା ନ ଚ ।
ପାଦାଭାବାଦ୍ରୁତିର୍ନାସ୍ତି ହସ୍ତାଭାବାକ୍ରିୟା ନ ଚ ॥ ୧୯॥

ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ଜନନାଭାବାଦୃକ୍ୟଭାବାସ୍ଥୁଖାଦିକମ୍ ।
ଧର୍ମୋ ନାସ୍ତି ଶୁଚିର୍ନାସ୍ତି ସତ୍ୟଂ ନାସ୍ତି ଭୟଂ ନ ଚ ॥ ୨୦॥

ଅକ୍ଷରୋଚ୍ଚାରଣଂ ନାସ୍ତି ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦି ନାସ୍ତ୍ୟପି ।
ଏକାଭାବେ ଦ୍ଵିତୀୟଂ ନ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽପି ନ ତୈକତା ॥ ୨୧॥

ସତ୍ୟତ୍ଵମସ୍ତି ଚେକ୍ଛିଂଚିଦସତ୍ୟଂ ନ ଚ ସଂଭବେତ୍ ।
ଅସତ୍ୟତ୍ଵଂ ଯଦି ଭବେତ୍ସତ୍ୟତ୍ଵଂ ନ ଘଟିଷ୍ୟତି ॥ ୨୨॥

ଶୁଭଂ ଯଦ୍ୟଶୁଭଂ ବିଚ୍ଛି ଅଶୁଭାଚ୍ଛୁଭମିଷ୍ୟତେ ।
ଭୟଂ ଯଦ୍ୟଭୟଂ ବିଚ୍ଛି ଅଭୟାଦ୍-ଭୟମାପତେତ୍ ॥ ୨୩॥

ବନ୍ଧତ୍ଵମପି ଚେନ୍ନୋକ୍ଷୋ ବନ୍ଧାଭାବେ କ୍ଵ ମୋକ୍ଷତା ।
ମରଣଂ ଯଦି ଚେଦ୍ଘ୍ନୁ ଜନ୍ମାଭାବେ ମୃତିର୍ନ ଚ ॥ ୨୪॥

ତ୍ଵମିତ୍ୟପି ଭବେଜ୍ଞାତ୍ଵଂ ତ୍ଵଂ ନୋ ଚେଦହମେବ ନ ।
ଇଦଂ ଯଦି ତଦେବାସ୍ତି ତଦଭାବାଦିଦଂ ନ ଚ ॥ ୨୫॥

ଅସ୍ତ୍ରୀତି ଚେନ୍ନାସ୍ତି ତଦା ନାସ୍ତି ଚେଦସ୍ତି କିଂଚନ ।
କାର୍ଯ୍ୟଂ ଚେକ୍ଛାରଣଂ କିଂଚିକ୍ଛାର୍ଯ୍ୟାଭାବେ ନ କାରଣମ୍ ॥ ୨୬॥

ଦ୍ଵୈତଂ ଯଦି ତଦାଃଦ୍ଵୈତଂ ଦ୍ଵୈତଭାବେ ଦ୍ଵୟଂ ନ ଚ ।
ଦୃଶ୍ୟଂ ଯଦି ଦୃଶ୍ୟସ୍ତି ଦୃଶ୍ୟାଭାବେ ଦୃଶେବ ନ ॥ ୨୭॥

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟୁଦି ବହିଃ ସତ୍ୟମନ୍ତ୍ରାଭାବେ ବହିର୍ନ ଚ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ଵମସ୍ତି ଚେକ୍ଛିଂଚିଦପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ଵଂ ପ୍ରସଜ୍ୟତେ ॥ ୨୮॥

ତସ୍ମାଦେତକ୍ଷୁଚିନ୍ନାସ୍ତି ତ୍ୱଂ ଚାହଂ ବା ଇମେ ଇଦମ୍ ।
ନାସ୍ତି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତିକଂ ସତ୍ୟେ ନାସ୍ତି ଦାର୍ଷ୍ଟାନ୍ତିକଂ ହ୍ୟଜେ ॥ ୨୯॥

ପରଂବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି ସ୍ମରଣସ୍ୟ ମନୋ ନ ହି ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଜଗଦିଦଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ତ୍ୱମପ୍ୟହମ୍ ॥ ୩୦॥

ଚିନ୍ନାତ୍ରଂ କେବଲଂ ଚାହଂ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମ୍ୟେତି ନିଷ୍ପିନ୍ନୁ ।
ଇଦଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନୋପନ୍ନଂ ନୋ ସ୍ଥିତଂ କୃଚିତ୍ ॥ ୩୧॥

ଚିତ୍ ପ୍ରପଞ୍ଚମିତ୍ୟାହୁର୍ନାସ୍ତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ସର୍ବଦା ।
ନ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ନ ଚିତ୍ତାଦି ନାହଂକାରୋ ନ ଜୀବକଃ ॥ ୩୨॥

ମାୟାକାର୍ଯ୍ୟାଦିକଂ ନାସ୍ତି ମାୟା ନାସ୍ତି ଭୟଂ ନହି ।
କର୍ତ୍ତା ନାସ୍ତି କ୍ରିୟା ନାସ୍ତି ଶ୍ରବଣଂ ମନନଂ ନହି ॥ ୩୩॥

ସମାଧିଦ୍ୱିତୟଂ ନାସ୍ତି ମାତୃମାନାଦି ନାସ୍ତି ହି ।
ଅଜ୍ଞାନଂ ଚାପି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ହ୍ୟବିବେକଂ କଦାଚନ ॥ ୩୪॥

ଅନୁବକ୍ଷତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ସଂବକ୍ଷତ୍ରୟମେବ ନ ।
ନ ଗଙ୍ଗା ନ ଗୟା ସେତୁର୍ନ ଭୂତଂ ନାନ୍ୟଦସ୍ତି ହି ॥ ୩୫॥

ନ ଭୂମିର୍ନ ଜଲଂ ନାଗ୍ନିର୍ନ ବାୟୁର୍ନ ଚ ଖଂ କୃଚିତ୍ ।
ନ ଦେବା ନଚ ଦିକ୍ପାଲା ନ ବେଦା ନ ଗୁରୁଃ କୃଚିତ୍ ॥ ୩୬॥

ନ ଦୂରଂ ନାସ୍ତିକଂ ନାଲଂ ନ ମଧ୍ୟଂ ନ କୃଚିତ୍ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନାଦ୍ୱୈତଂ ଦ୍ୱୈତସତ୍ୟେ ବା ହ୍ୟସତ୍ୟଂ ବା ଇଦଂ ନ ଚ ॥ ୩୭॥

ବକ୍ଷମୋକ୍ଷାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସଦ୍ୱାଃସଦ୍ୱା ସୁଖାଦି ବା ।
ଜାତିର୍ନାସ୍ତି ଗତିର୍ନାସ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣୋ ନାସ୍ତି ନ ଲୌକିକମ୍ ॥ ୩୮॥

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ବ୍ରହ୍ମ ଇତ୍ୟପି ନାସ୍ତି ହି ।
ଚିଦିତ୍ୟେବେତି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ଚିଦହଂଭାଷଣଂ ନହି ॥ ୩୯॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ମି ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ନ କୃଚିତ୍ ।
ବାଚା ଯଦୁଚ୍ୟତେ କିଂଚିନ୍ନନସା ମନୁତେ କୃଚିତ୍ ॥ ୪୦॥

ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଷ୍ଠିନୁତେ ନାସ୍ତି ଚିତ୍ତେନ ଜ୍ଞାୟତେ ନହି ।
ୟୋଗିୟୋଗାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସଦା ସର୍ବଂ ସଦା ନ ଚ ॥ ୪୧॥

ଅହୋରାତ୍ରାଦିକଂ ନାସ୍ତି ସ୍ଥାନଧ୍ୟାନାଦିକଂ ନହି ।
ଭ୍ରାତ୍ରିରଭ୍ରାତ୍ରିର୍ନାସ୍ତ୍ୟେବ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ମେତି ନିଷ୍ଠିନୁ ॥ ୪୨॥

ବେଦଃ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ପୁରାଣଂ ଚ କାର୍ଯ୍ୟଂ କାରଣମୀଶ୍ବରଃ ।
ଲୋକୋ ଭୂତଂ ଜନସ୍ତ୍ରେକ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୪୩॥

ବନ୍ଧୋ ମୋକ୍ଷଃ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚିତ୍ତଂ ସୁରାସୁରାଃ ।
ଗୌଣଂ ମୁଖ୍ୟଂ ପରଂ ଚାନ୍ୟସୂର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୪୪॥

ବାଚା ବଦତି ଯଜ୍ଞିଂଚିସ୍ତଂକଲ୍ଲେଃ କଲ୍ଲ୍ୟାତେ ଚ ଯତ୍ ।
ମନସା ଚିତ୍ର୍ୟତେ ଯଦ୍ୟସୂର୍ବଂ ମିଥ୍ୟା ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୪୫॥

ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଷ୍ଠୀୟତେ କିଂଚିଜ୍ଜେ ନିଷ୍ଠୀୟତେ କୃଚିତ୍ ।
ଶାସ୍ତ୍ରେଃ ପ୍ରପଞ୍ଚ୍ୟତେ ଯଦ୍ୟନ୍ତେତ୍ରେଣୈବ ନିରୀକ୍ଷ୍ୟତେ ॥ ୪୬॥

ଶ୍ରୋତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ରୂୟତେ ଯଦ୍ୟଦନ୍ୟସୂର୍ବ-ଭାବମେବ ଚ ।
ନେତ୍ରଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଗାତ୍ରମେବ ମିଥ୍ୟେତି ଚ ସୁନିଷ୍ଠିତମ୍ ॥ ୪୭॥

ଇଦମିତ୍ୟେବ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟମୟମିତ୍ୟେବ କଲ୍ଲ୍ୟାତେ ।
ତୁମହଂ ତଦିଦଂ ସୋଽହମନ୍ୟସୂର୍ବ-ଭାବମେବ ଚ ॥ ୪୮॥

ଯଦ୍ୟସ୍ତ୍ରଂଭାବ୍ୟତେ ଲୋକେ ସର୍ବସଂକଳ୍ପସଂଭ୍ରମଃ ।
ସର୍ବାଧ୍ୟାସଂ ସର୍ବଗୋପ୍ୟଂ ସର୍ବଭୋଗପ୍ରଭେଦକମ୍ ॥ ୪୯॥

ସର୍ବଦୋଷପ୍ରଭେଦାତ୍ ନାସ୍ତ୍ୟନାତ୍ରେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।
ମଦୀୟଂ ଚ ତ୍ୱଦୀୟଂ ଚ ମମେତି ଚ ତବେତି ଚ ॥ ୫୦॥

ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ମୟେତ୍ୟାଦି ସମ୍ଭବଂ ବିତଥଂ ଭବେତ୍ ।
ରକ୍ଷକୋ ବିଷ୍ଣୁରିତ୍ୟାଦି ବ୍ରହ୍ମା ସୃଷ୍ଟେଷୁ କାରଣମ୍ ॥ ୫୧॥

ସଂହାରେ ରୁଦ୍ର ଇତ୍ୟେବଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।
ସ୍ନାନଂ ଜପସ୍ତପୋ ହୋମଃ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟୋ ଦେବପୂଜନମ୍ ॥ ୫୨॥

ମନ୍ତ୍ରଂ ତନ୍ତ୍ରଂ ଚ ସମ୍ରାଜ୍ଞୋ ଗୁଣଦୋଷବିଜ୍ଞମୁଣମ୍ ।
ଅନ୍ତଃକରଣସଦ୍-ଭାବ ଅବିଦ୍ୟାୟାଶ୍ଚ ସଂଶୟଃ ॥ ୫୩॥

ଅନେକକୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।
ସର୍ବଦେଶିକବାକ୍ୟୋକ୍ତିର୍ଯେନ କେନାପି ନିଶ୍ଚିତମ୍ ॥ ୫୪॥

ଦୃଶ୍ୟତେ ଜଗତି ଯଦ୍ୟଦ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଞଗତି ବୀକ୍ଷ୍ୟତେ ।
ବର୍ତ୍ତତେ ଜଗତି ଯଦ୍ୟସ୍ତ୍ରଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ॥ ୫୫॥

ୟେନ କେନାକ୍ଷରେଣୋକ୍ତଂ ଯେନ କେନ ବିନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ୟେନ କେନାପି ଗଦିତଂ ଯେନ କେନାପି ମୋଦିତମ୍ ॥ ୫୬॥

ୟେନ କେନାପି ଯଦ୍ଭବଂ ଯେନ କେନାପି ଯଜ୍ଞତମ୍ ।
ୟତ୍ର ଯତ୍ର ଶୁଭଂ କର୍ମ ଯତ୍ର ଯତ୍ର ଚ ଦୁଷ୍ଟତମ୍ ॥ ୫୭॥

ଯଦ୍ୟକ୍ଷରୋଷି ସତ୍ୟେନ ସର୍ବଂ ମିଥ୍ୟେତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।
ତ୍ୱମେବ ପରମାତ୍ମାସି ତ୍ୱମେବ ପରମୋ ଗୁରୁଃ ॥ ୫୮॥

ତୁମେବାକାଶରୂପୋଽସି ସାକ୍ଷିହୀନୋଽସି ସର୍ବଦା ।
ତୁମେବ ସର୍ବଭାବୋଽସି ତୁଂ ବ୍ରହ୍ମାସି ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୫୯॥

କାଲହୀନୋଽସି କାଲୋଽସି ସଦା ବ୍ରହ୍ମାସି ଚିଦନଃ ।
ସର୍ବତଃ ସ୍ୱସ୍ୱରୂପୋଽସି ଚୈତନ୍ୟଘନବାନସି ॥ ୬୦॥

ସତ୍ୟୋଽସି ସିଦ୍ଧୋଽସି ସନାତନୋଽସି ମୁକ୍ତୋଽସି ମୋକ୍ଷୋଽସି ମୁଦାମୃତୋଽସି ।
ଦେବୋଽସି ଶାନ୍ତୋଽସି ନିରାମୟୋଽସି ବ୍ରହ୍ମାସି ପୂର୍ଣ୍ଣୋଽସି ପରାପୁରୋଽସି ॥ ୬୧॥

ସମୋଽସି ସଜାପି ସନାତନୋଽସି ସତ୍ୟାଦିବାକ୍ୟେଃ ପ୍ରତିବୋଧିତୋଽସି ।
ସର୍ବାଙ୍ଗହୀନୋଽସି ସଦା ସ୍ଥିତୋଽସି ବ୍ରହ୍ମେନ୍ଦ୍ରରୂପାଦିବିଭାବିତୋଽସି ॥ ୬୨॥

ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚଭ୍ରମବର୍ଜିତୋଽସି ସର୍ବେଷୁ ଭୂତେଷୁ ଚ ଭାସିତୋଽସି ।
ସର୍ବତ୍ର ସଂକଳ୍ପବିବର୍ଜିତୋଽସି ସର୍ବାଗମାତ୍ତାର୍ଥବିଭାବିତୋଽସି ॥ ୬୩॥

ସର୍ବତ୍ର ସଂତୋଷସୁଖାସନୋଽସି ସର୍ବତ୍ର ଗତ୍ୟାଦିବିବର୍ଜିତୋଽସି ।
ସର୍ବତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟାଦିବିବର୍ଜିତୋଽସି ଧ୍ୟାତୋଽସି ବିଷ୍ଣୁାଦିସୁରୈରଜସ୍ରମ୍ ॥ ୬୪॥

ଚିଦାକାରସ୍ୱରୂପୋଽସି ଚିନ୍ମାତ୍ରୋଽସି ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ଥିତୋଽସି ତୁଂ ସର୍ବଶୂନ୍ୟୋଽସି ନିର୍ଗୁଣଃ ॥ ୬୫॥

ଆନନ୍ଦୋଽସି ପରୋଽସି ତୁମେକ ଏବାଦ୍ୱିତୀୟକଃ ।
ଚିଦନାନନ୍ଦରୂପୋଽସି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପକଃ ॥ ୬୬॥

ସଦସି ତୁମସି ଜ୍ଞୋଽସି ସୋଽସି ଜାନାସି ବୀକ୍ଷସି ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽସି ବାସୁଦେବୋଽସି ବୈ ପ୍ରଭୁଃ ॥ ୬୭॥

ଅମୃତୋଽସି ବିଭୁଶ୍ଚାସି ଚଞ୍ଚିଲୋ ହ୍ୟଚଲୋ ହ୍ୟସି ।
ସର୍ବୋଽସି ସର୍ବହୀନୋଽସି ଶାନ୍ତାଶାନ୍ତବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୮॥

ସତ୍ତ୍ୱାମାତ୍ରପ୍ରକାଶୋଽସି ସତ୍ତ୍ୱାସାମାନ୍ୟକୋ ହ୍ୟସି ।
ନିତ୍ୟସିଦ୍ଧିସ୍ୱରୂପୋଽସି ସର୍ବସିଦ୍ଧିବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୭୯॥

ଇକ୍ଷନ୍ନାତ୍ରବିଶୁନ୍ୟୋଽସି ଅଶୁମାତ୍ରବିବର୍ଜିତଃ ।
ଅସ୍ତିତ୍ୱବର୍ଜିତୋଽସି ତ୍ୱଂ ନାସ୍ତିତ୍ୱାଦିବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୦॥

ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣହୀନୋଽସି ନିର୍ବିକାରୋ ନିରାମୟଃ ।
ସର୍ବନାଦାନ୍ତରୋଽସି ତ୍ୱଂ କଳାକାଷ୍ଠାବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୧॥

ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁଶହୀନୋଽସି ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ପ୍ରପଶ୍ୟସି ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାବଶେଷୋଽସି ସ୍ୱାନନ୍ଦାଘ୍ନୋ ନିମଜ୍ଜସି ॥ ୮୨॥

ସ୍ୱାତ୍ମରାଜ୍ୟେ ସ୍ୱମେବାସି ସ୍ୱୟଂଭାବବିବର୍ଜିତଃ ।
ଶିଷ୍ଟପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପୋଽସି ସ୍ୱସ୍ଥାକ୍ରିଂଚିନ୍ନ ପଶ୍ୟସି ॥ ୮୩॥

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାନ୍ନ ଚଲସି ସ୍ୱସ୍ୱରୂପେଣ ଜୁମ୍ଭସି ।
ସ୍ୱସ୍ୱରୂପାଦନନ୍ୟୋଽସି ହ୍ୟହମେବାସି ନିଶ୍ଚିନ୍ନ ॥ ୮୪॥

ଇଦଂ ପ୍ରପଞ୍ଚଂ ଯୁକ୍ତିଂଚିଦ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଞଗତି ବିଦ୍ୟତେ ।
ଦୃଶ୍ୟରୂପଂ ଚ ଦୃଶ୍ମତଂ ସର୍ବଂ ଶଶବିଷାଣବତ୍ ॥ ୮୫॥

ଭୂମିରାପୋଽନଲୋ ବାୟୁଃ ଖଂ ମନୋ ବୁଦ୍ଧିରେବ ଚ ।
ଅହଂକାରଶ୍ଚ ତେଜଶ୍ଚ ଲୋକଂ ଭୁବନମଶ୍ୱଲମ୍ ॥ ୮୬॥

ନାଶୋ ଜନ୍ମ ଚ ସତ୍ୟଂ ଚ ପୁଣ୍ୟପାପଜୟାଦିକମ୍ ।
ରାଗଃ କାମଃ କ୍ରୋଧଲୋଭୌ ଧ୍ୟାନଂ ଧ୍ୟେୟଂ ଗୁଣଂ ପରମ୍ ॥ ୮୭॥

ଗୁରୁଶିଷ୍ୟୋପଦେଶାଦିରାଦିରକ୍ତଂ ଶମଂ ଶୁଭମ୍ ।
ଭୂତଂ ଭବ୍ୟଂ ବର୍ତ୍ତମାନଂ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଲକ୍ଷଣମଦୃୟମ୍ ॥ ୮୮॥

ଶମୋ ବିଚାରଃ ସଂତୋଷୋ ଭୋକ୍ତୃଭୋଜ୍ୟାଦିରୂପକମ୍ ।
ୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗଂ ଚ ଗମନାଗମନାତ୍ମକମ୍ ॥ ୭୯॥

ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତରଙ୍ଗଂ ଚ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ହରିଃ ଶିବଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନଶ୍ଚୈବ ଅବସ୍ଥାତ୍ରିତୟଂ ତଥା ॥ ୮୦॥

ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ସାଧନାନାଂ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ସଜାତୀୟଂ ବିଜାତୀୟଂ ଲୋକା ଭୂରାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୮୧॥

ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମାଚାରଂ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରାଦିସଂଗ୍ରହମ୍ ।
ବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାଦିରୂପଂ ଚ ସର୍ବବେଦ୍ୟଂ ଜତାଜତମ୍ ॥ ୮୨॥

ବନ୍ଧମୋକ୍ଷବିଭାଗଂ ଚ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନରୂପକମ୍ ।
ବୋଧାବୋଧସ୍ଵରୂପଂ ବା ଦ୍ଵୈତାଦ୍ଵୈତାଦିଭାଷଣମ୍ ॥ ୮୩॥

ସର୍ବବେଦାନ୍ତସିଦ୍ଧାନ୍ତଂ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାର୍ଥନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।
ଅନେକଜୀବସଦ୍-ଭାବମେକଜୀବାଦିନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ॥ ୮୪॥

ୟଦ୍ୟଦ୍ୟାୟତି ଚିତ୍ତେନ ଯଦ୍ୟସ୍ତ୍ରଂକଳ୍ପତେ କୃତିତ୍ ।
ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ନିଷ୍ଠାୟତେ ଯଦ୍ୟଦ୍ଭୁରୁଣା ସଂଶୃଣୋତି ଯତ୍ ॥ ୮୫॥

ୟଦ୍ୟଦ୍ଵାଚା ବ୍ୟାକରୋତି ଯଦ୍ୟଦାଚାର୍ଯ୍ୟଭାଷଣମ୍ ।
ୟଦ୍ୟସ୍ତୁରେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଭାବ୍ୟଂ ଯଦ୍ୟନ୍ତ୍ରୀମାଂସ୍ୟତେ ପୃଥକ୍ ॥ ୮୬॥

ୟଦ୍ୟନ୍ତ୍ରୀୟେନ ନିର୍ଣ୍ଣୀତଂ ମହଦ୍-ଭିର୍ବେଦପାରଗୈଃ ।
ଶିବଃ କ୍ଷରତି ଲୋକାନ୍ନୈ ବିଷ୍ଣୁଃ ପାତି ଜଗନ୍ତ୍ରୟମ୍ ॥ ୮୭॥

ବ୍ରହ୍ମା ସୃଜତି ଲୋକାନ୍ନୈ ଏବମାଦିକ୍ରିୟାଦିକମ୍ ।
ୟଦ୍ୟଦସ୍ତ୍ରି ପୁରାଣେଷୁ ଯଦ୍ୟଦ୍ଵେଦେଷୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ॥ ୮୮॥

ସର୍ବୋପନିଷଦାଂ ଭାବଂ ସର୍ବଂ ଶଶବିଷାଶବତ୍ ।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପଂ ତଦନ୍ତଃକରଣଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୮୯॥

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପୋ ମହତ୍ତ୍ଵଂସାର ଉଚ୍ୟତେ ।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପସ୍ତଦ୍ଵନ୍ୟମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ॥ ୯୦॥

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପସ୍ତଦ୍ଵନ୍ୟମିତି ଚୋଚ୍ୟତେ ।

ଦେହୋଽହମିତି ଯଦ୍-ଭାନଂ ତଦେବ ନରକଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୯୧॥

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପୋ ଜଗସ୍ରର୍ବମିତୀୟତେ ।

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପୋ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିରୀରିତିଃ ॥ ୯୨॥

ଦେହୋଽହମିତି ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନଂ ତଦେବାଜ୍ଞାନମୁଚ୍ୟତେ ।

ଦେହୋଽହମିତି ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନଂ ତଦସଦ୍-ଭାବମେବ ଚ ॥ ୯୩॥

ଦେହୋଽହମିତି ଯା ବୁଦ୍ଧିଃ ସା ଚାବିଦ୍ୟେତି ଭଣ୍ୟତେ ।

ଦେହୋଽହମିତି ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନଂ ତଦେବ ଦ୍ଵୈତମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୯୪॥

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପଃ ସତ୍ୟଜୀବଃ ସ ଏବ ହି ।

ଦେହୋଽହମିତି ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନମିତୀରିତମ୍ ॥ ୯୫॥

ଦେହୋଽହମିତି ସଂକଳ୍ପୋ ମହାପାପମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ।

ଦେହୋଽହମିତି ଯା ବୁଦ୍ଧିସ୍ତୃଷ୍ଟା ଦୋଷାମୟଃ କିଲ ॥ ୯୬॥

ଯଜ୍ଞିଂଚିଦପି ସଂକଳ୍ପସ୍ତାପତ୍ରୟମିତୀରିତମ୍ ।

କାମଂ କ୍ରୋଧଂ ବନ୍ଧନଂ ସର୍ବଦୁଃଖଂ ବିଶ୍ଵଂ ଦୋଷଂ କାଲନାନାସ୍ତରୂପମ୍ ।

ଯଜ୍ଞିଂଚେଦଂ ସର୍ବସଂକଳ୍ପଜାଲଂ ତଜ୍ଞିଂଚେଦଂ ମାନସଂ ସୋମ ବିଦ୍ଧି ॥ ୯୭॥

ମନ ଏବ ଜଗସୂର୍ବଂ ମନ ଏବ ମହାରିପୁଃ ।

ମନ ଏବ ହି ସଂସାରୋ ମନ ଏବ ଜଗତ୍ସୟମ୍ ॥ ୯୮॥

ମନ ଏବ ମହଦ୍ଭୂଷଂ ମନ ଏବ ଜରାଦିକମ୍ ।

ମନ ଏବ ହି କାଲଶ୍ଚ ମନ ଏବ ମଲଂ ତଥା ॥ ୯୯॥

ମନ ଏବ ହି ସଂକଲ୍ଲୋ ମନ ଏବ ହି ଜୀବକଃ ।

ମନ ଏବ ହି ଚିତ୍ତଂ ଚ ମନୋଽହଂକାର ଏବ ଚ ॥ ୧୦୦॥

ମନ ଏବ ମହଦ୍ଭୂଷଂ ମନୋଽନ୍ତଃକରଣଂ ଚ ତତ୍ ।

ମନ ଏବ ହି ଭୂମିଶ୍ଚ ମନ ଏବ ହି ତୋୟକମ୍ ॥ ୧୦୧॥

ମନ ଏବ ହି ତେଜଶ୍ଚ ମନ ଏବ ମରୁନ୍ନହାନ୍ ।

ମନ ଏବ ହି ଚାକାଶଂ ମନ ଏବ ହି ଶବ୍ଦକମ୍ ॥ ୧୦୨॥

ସ୍ପର୍ଶଂ ରୂପଂ ରସଂ ଗନ୍ଧଂ କୋଶାଃ ପଞ୍ଚ ମନୋଭବାଃ ।

ଜାଗ୍ରସ୍ମୁପ୍ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟାଦି ମନୋମୟମିତୀରିତମ୍ ॥ ୧୦୩॥

ଦିକ୍ପାଲା ବସବୋ ରୁଦ୍ରା ଆଦିତ୍ୟାଶ୍ଚ ମନୋମୟାଃ ।

ଦୃଶ୍ୟଂ ଜତଂ ଦୃଶ୍ଯଜାତମଜ୍ଞାନଂ ମାନସଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୧୦୪॥

ସଂକଳ୍ପମେବ ଯଜ୍ଞିଂଚିତ୍ତଉନ୍ନାସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିନ୍ତୁ ।

ନାସ୍ତି ନାସ୍ତି ଜଗସୂର୍ବଂ ଗୁରୁଶିଷ୍ୟାଦିକଂ ନହୀତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ୧୦୫॥

॥ ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୁପନିଷସ୍ତୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୫॥

ରତ୍ନଃ ।। ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ବିଦ୍ଧି ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ତତମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମୟୈତଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମଦ୍ୟୟମ୍ ।। ୧।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରଂ ହି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମନ୍ୟକମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽହଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମେବ ଖମ୍ ।। ୨।।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମେବ ତ୍ବଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦକୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂ କାରତିଉସଂଘାତକା ଅମୀ ।। ୩।।

ନ ତ୍ବଂ ନାହଂ ନ ଚାନ୍ୟଦ୍ବା ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।
ନ ବାକ୍ୟଂ ନ ପଦଂ ବେଦଂ ନାକ୍ଷରଂ ନ ଜତଂ କୃତିତ୍ ।। ୪।।

ନ ମଧ୍ୟଂ ନାଦି ନାନ୍ତଂ ବା ନ ସତ୍ୟଂ ନ ନିବନ୍ଧଜମ୍ ।
ନ ଦୁଃଖଂ ନ ସୁଖଂ ଭାବଂ ନ ମାୟା ପ୍ରକୃତିସ୍ତଥା ।। ୫।।

ନ ଦେହଂ ନ ମୁଖଂ ଘ୍ରାଣଂ ନ ଜିହ୍ଵା ନ ଚ ତାଲୁନୀ ।
ନ ଦନ୍ତୋଷ୍ଠୌ ଲଲାଟଂ ଚ ନିଃଶ୍ଵାସୋଽକ୍ଳାସ ଏବ ଚ ।। ୬।।

ନ ସ୍ଵେଦମସ୍ତି ମାଂସଂ ଚ ନ ରକ୍ତଂ ନ ଚ ମୂତ୍ରକମ୍ ।
ନ ଦୂରଂ ନାନ୍ତ୍ରିକଂ ନାଙ୍ଗଂ ନୋଦରଂ ନ କିରୀଟକମ୍ ।। ୭।।

ନ ହସ୍ତପାଦଚର୍ଲନଂ ନ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନ ଚ ଶାସନମ୍ ।
ନ ବେଢ଼ା ବେଦନଂ ବେଦ୍ୟଂ ନ ଜାଗ୍ରସ୍ଵପ୍ନସୁପ୍ତୟଃ ।। ୮।।

ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତଂ ନ ମେ କିଂଚିତ୍ସର୍ବଂ ସଚ୍ଚିନ୍ମୟଂ ତତମ୍ ।
ନାଧ୍ୟାତ୍ମିକଂ ନାଧିଭୂତଂ ନାଧିଦୈବଂ ନ ମାୟିକମ୍ ।। ୯।।

ନ ବିଶ୍ଵସ୍ତ୍ରେଜସଃ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ବିରାଟ୍ସୁତ୍ରାତ୍ମକେଶ୍ଵରାଃ ।
ନ ଗମାଗମଚେଷ୍ଟା ଚ ନ ନଷ୍ଟଂ ନ ପ୍ରୟୋଜନମ୍ ।। ୧୦।।

ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ଦୂଷ୍ୟଂ ବା ହ୍ୟମେଧ୍ୟାମେଧ୍ୟକଂ ତଥା ।
ନ ପୀନଂ ନ କୃଶଂ କ୍ଲେଦଂ ନ କାଲଂ ଦେଶଭାଷଣମ୍ ॥ ୧୧॥

ନ ସର୍ବଂ ନ ଭୟଂ ଦ୍ବୈତଂ ନ ବୃକ୍ଷତୃଣପର୍ବତାଃ ।
ନ ଧ୍ୟାନଂ ଯୋଗସଂସିଦ୍ଧିର୍ନ ବ୍ରହ୍ମକ୍ଷତ୍ରବୈଶ୍ୟକମ୍ ॥ ୧୨॥

ନ ପକ୍ଷୀ ନ ମୃଗୋ ନାଙ୍ଗୀ ନ ଲୋଭୋ ମୋହ ଏବ ଚ ।
ନ ମଦୋ ନ ଚ ମାୟାୟଂ କାମକ୍ରୋଧାଦୟସ୍ତଥା ॥ ୧୩॥

ନ ସ୍ତ୍ରୀଶୁଦ୍ରବିତାଲାଦି ଭକ୍ଷ୍ୟଭୋଜ୍ୟାଦିକଂ ଚ ଯତ୍ ।
ନ ପ୍ରୌଢହୀନୋ ନାସ୍ତ୍ରିକ୍ୟଂ ନ ବାର୍ତାବସରୋଽସ୍ତି ହି ॥ ୧୪॥

ନ ଲୌକିକୋ ନ ଲୋକୋ ବା ନ ବ୍ୟାପାରୋ ନ ମୁଦତା ।
ନ ଭୋକ୍ତା ଭୋଜନଂ ଭୋଜ୍ୟଂ ନ ପାତ୍ରଂ ପାନପେୟକମ୍ ॥ ୧୫॥

ନ ଶତ୍ରୁମିତ୍ରପୁତ୍ରାଦିର୍ନ ମାତା ନ ପିତା ସ୍ବସା ।
ନ ଜନ୍ମ ନ ମୃତିର୍ବୃଦ୍ଧିର୍ନ ଦେହୋଽହମିତି ଭ୍ରମଃ ॥ ୧୬॥

ନ ଶୂନ୍ୟଂ ନାପି ଚାଶୂନ୍ୟଂ ନାନ୍ତଃକରଣସଂସୃତିଃ ।
ନ ରାତ୍ରିର୍ନ ଦିବା ନକ୍ତଂ ନ ବ୍ରହ୍ମା ନ ହରିଃ ଶିବଃ ॥ ୧୭॥

ନ ବାରପକ୍ଷମାସାଦି ବସ୍ତୁରଂ ନ ଚ ଚଞ୍ଚିଲମ୍ ।
ନ ବ୍ରହ୍ମଲୋକୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋ ନ କୈଲାସୋ ନ ଚାନ୍ୟକଃ ॥ ୧୮॥

ନ ସ୍ବର୍ଗୋ ନ ଚ ଦେବେନ୍ଦ୍ରୋ ନାଗ୍ନିଲୋକୋ ନ ଚାଗ୍ନିକଃ ।
ନ ଯମୋ ଯମଲୋକୋ ବା ନ ଲୋକା ଲୋକପାଲକାଃ ॥ ୧୯॥

ନ ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ବର୍ଗେଲୋକ୍ୟଂ ନ ପାତାଲଂ ନ ଭୂତଲମ୍ ।
ନାବିଦ୍ୟା ନ ଚ ବିଦ୍ୟା ଚ ନ ମାୟା ପ୍ରକୃତିର୍ଜତା ॥ ୨୦॥

ନ ସ୍ଥିରଂ କ୍ଷଣିକଂ ନାଶଂ ନ ଗତିର୍ନ ଚ ଧାବନମ୍ ।
ନ ଧ୍ୟାତବ୍ୟଂ ନ ମେ ଧ୍ୟାନଂ ନ ମନ୍ତ୍ରୋ ନ ଜପଃ କୃତିତ୍ ॥ ୭୧॥

ନ ପଦାର୍ଥା ନ ପୂଜାର୍ହଂ ନାଭିଷେକୋ ନ ଚାର୍ଚ୍ଚନମ୍ ।
ନ ପୁଷ୍ପଂ ନ ଫଲଂ ପତ୍ରଂ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପାଦିଧୂପକମ୍ ॥ ୭୨॥

ନ ସ୍ତୋତ୍ରଂ ନ ନମସ୍କାରୋ ନ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମଶୃପି ।
ନ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୃଥଗ୍ଭାବୋ ନ ହରିର୍ନାଗ୍ନିବନ୍ଦନମ୍ ॥ ୭୩॥

ନ ହୋମୋ ନ ଚ କର୍ମାଣି ନ ଦୁର୍ବାକ୍ୟଂ ସୁଭାଷଣମ୍ ।
ନ ଗାୟତ୍ରୀ ନ ବା ସଂଧିର୍ନ ମନସ୍ୟଂ ନ ଦୁଃସ୍ଥିତିଃ ॥ ୭୪॥

ନ ଦୁରାଶା ନ ଦୁଷ୍ଟାତ୍ମା ନ ଚାଶ୍ରାଲୋ ନ ପୌଲ୍ଲସଃ ।
ନ ଦୁଃସହଂ ଦୁରାଲାପଂ ନ କିରାତୋ ନ କୈତବମ୍ ॥ ୭୫॥

ନ ପକ୍ଷପାତଂ ନ ପକ୍ଷଂ ବା ନ ବିଭୂଷଣତସ୍କରୌ ।
ନ ଚ ଦମ୍ଭୋ ଦାମ୍ଭିକୋ ବା ନ ହୀନୋ ନାଧିକୋ ନରଃ ॥ ୭୬॥

ନୈକଂ ଦୃଢ଼ଂ ତ୍ରୟଂ ଦୁର୍ଯ୍ୟଂ ନ ମହତ୍ତ୍ଵଂ ନ ଚାଲ୍ଲତା ।
ନ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ନ କାଶୀ ନ ବ୍ରତଂ ତପଃ ॥ ୭୭॥

ନ ଗୋତ୍ରଂ ନ କୁଲଂ ସୂତ୍ରଂ ନ ବିଭୂତ୍ତ୍ଵଂ ନ ଶୂନ୍ୟତା ।
ନ ସ୍ତ୍ରୀ ନ ଯୋଷିନୋ ବୃଦ୍ଧା ନ କନ୍ୟା ନ ବିତନ୍ତ୍ରତା ॥ ୭୮॥

ନ ସୂତକଂ ନ ଜାତଂ ବା ନାନ୍ତର୍ମୁଖସୁବିଭ୍ରମଃ ।
ନ ମହାବାକ୍ୟମୈକ୍ୟଂ ବା ନାଶିମାଦିବିଭୂତୟଃ ॥ ୭୯॥

ସର୍ବଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରତ୍ଵାସର୍ବଦୋଷଃ ସଦା ନ ହି ।
ସର୍ବଂ ସନ୍ନାତ୍ରରୂପତ୍ଵାସ୍ଥିତିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରକମ୍ ॥ ୩୦॥

ବ୍ରହ୍ମେବ ସର୍ବଂ ନାନ୍ୟାଃସ୍ତ୍ରୈ ତଦହଂ ତଦହଂ ତଥା ।
ତଦେବାହଂ ତଦେବାହଂ ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ସନାତନମ୍ ॥ ୩୧॥

ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ସଂସାରୀ ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ମେ ମନଃ ।
ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ମେ ବୁଦ୍ଧିର୍ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ॥ ୩୨॥

ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଦେହୋଽହଂ ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଗୋଚରଃ ।
ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଜୀବୋଽହଂ ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଭେଦଭୂଃ ॥ ୩୩॥

ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ଜତୋ ନାହମହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ମେ ମୃତିଃ ।
ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ନ ଚ ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେବାହଂ ପରାପୁରଃ ॥ ୩୪॥

ଇଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଭୁର୍ହି ସଃ ।
କାଲୋ ବ୍ରହ୍ମ କଲ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ସୁଖଂ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭମ୍ ॥ ୩୫॥

ଏକଂ ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ମୋହୋ ବ୍ରହ୍ମ ଶମାଦିକମ୍ ।
ଦୋଷୋ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁଣୋ ବ୍ରହ୍ମ ଦମଃ ଶାନ୍ତଂ ବିଭୁଃ ପ୍ରଭୁଃ ॥ ୩୬॥

ଲୋକୋ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମ ଶିଷ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମ ସଦାଶିବଃ ।
ପୂର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ॥ ୩୭॥

ଜୀବ ଏବ ସଦା ବ୍ରହ୍ମ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ॥ ୩୮॥

ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂଦେହଃ ସ୍ୱସ୍ଥାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ସର୍ବମାତ୍ମେବ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମା ସର୍ବଂ ଚିନ୍ମାତ୍ରମଦ୍ୱୟମ୍ ॥ ୩୯॥

ନିତ୍ୟନିର୍ମଲରୂପାତ୍ମା ହ୍ୟାତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ଅଶୁମାତ୍ରଲସଦ୍ରୂପମଶୁମାତ୍ରମିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୪୦॥

ଅଶ୍ୱମାତ୍ରଂ ଶରୀରଂ ବା ହ୍ୟଶ୍ୱମାତ୍ରମସତ୍ୟକମ୍ ।
ଅଶ୍ୱମାତ୍ରମଚିତ୍ର୍ୟଂ ବା ଚିତ୍ର୍ୟଂ ବା ହ୍ୟଶ୍ୱମାତ୍ରକମ୍ ॥ ୪୧॥

ବ୍ରହ୍ମେବ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଜଗତ୍ରୟମ୍ ।
ଆନନ୍ଦଂ ପରମାନନ୍ଦମନ୍ୟନ୍ତ୍ରିଚିନ୍ତ କିଂଚନ ॥ ୪୨॥

ଚୈତନ୍ୟମାତ୍ରମୋଂକାରଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ସକଲଂ ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଅହମେବ ଜଗସୂର୍ବମହମେବ ପରଂ ପଦମ୍ ॥ ୪୩॥

ଅହମେବ ଗୁଣାତୀତ ଅହମେବ ପରାପୂରଃ ।
ଅହମେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଅହମେବ ଗୁରୋର୍ଗୁରୁଃ ॥ ୪୪॥

ଅହମେବାଖିଲାଧାର ଅହମେବ ସୁଖାସୁଖମ୍ ।
ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟଞ୍ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟସୁଖଂ ନ ଚ ॥ ୪୫॥

ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟା ଗତିର୍ନାସ୍ତି ସର୍ବମାତ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟନ୍ନ ହି କ୍ୱାପି ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟତ୍ୱଣଂ ନହି ॥ ୪୬॥

ଆତ୍ମନୋଽନ୍ୟତ୍ୱଷଂ ନାସ୍ତି ସର୍ବମାତ୍ମମୟଂ ଜଗତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମିଦଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମସନ୍ନ ହି ॥ ୪୭॥

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଶୂନ୍ୟଂ ସର୍ବଂ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମେବ କେବଲମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ବୃତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ରସଂ ସୁଖମ୍ ॥ ୪୮॥

ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ଚିଦାକାଶଂ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦମବ୍ୟୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟତରନ୍ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟଞ୍ଜଗନ୍ନ ଚ ॥ ୪୯॥

ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟଦହ ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟତ୍ୱଫଲଂ ନହି ।
ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟତ୍ୱଣଂ ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଶୋଽନ୍ୟପୂର୍ବଂ ନହି ॥ ୫୦॥

ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟଦ୍ଭୁରୁର୍ନାସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟମସଦ୍ଭୁଃ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ ଚାହଂତା ତ୍ବଞ୍ଜେଦନ୍ତେ ନହି କୁଚିତ୍ ॥ ୫୧॥

ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ବିଦି ସ୍ୱସ୍ଥାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ।
ଯଜ୍ଞିଂଚିଦ୍ବିଶ୍ୟତେ ଲୋକେ ଯଜ୍ଞିଂଚିଦ୍-ଭାଷ୍ୟତେ ଜଲୈଃ ॥ ୫୨॥

ଯଜ୍ଞିଂଚିଦ୍-ଭୂଜ୍ୟତେ କ୍ୱାପି ତସ୍ତର୍ବମସଦେବ ହି ।
କର୍ତ୍ତୃଭେଦଂ କ୍ରିୟାଭେଦଂ ଗୁଣଭେଦଂ ରସାଦିକମ୍ ॥ ୫୩॥

ଲିଙ୍ଗଭେଦମିଦଂ ସର୍ବମସଦେବ ସଦା ସୁଖମ୍ ।
କାଲଭେଦଂ ଦେଶଭେଦଂ ବସ୍ତୁଭେଦଂ ଜୟାଜୟମ୍ ॥ ୫୪॥

ୟଦ୍ୟଦ୍-ଭେଦଂ ଚ ତସ୍ତର୍ବମସଦେବ ହି କେବଲମ୍ ।
ଅସଦନ୍ତଃକରଣକମସଦେବେନ୍ଦ୍ରିୟାଦିକମ୍ ॥ ୫୫॥

ଅସଦ୍-ପ୍ରାଣାଦିକଂ ସର୍ବଂ ସଙ୍ଗାତମସଦାତ୍ମକମ୍ ।
ଅସତ୍ୟଂ ପଞ୍ଚକୋଶାଖ୍ୟମସତ୍ୟଂ ପଞ୍ଚ ଦେବତାଃ ॥ ୫୬॥

ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ଭିକାରାଦି ଅସତ୍ୟମରିବର୍ଗକମ୍ ।
ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ଭୁତ୍ସୈବ ଅସତ୍ୟଂ ଷଡ୍ରସସ୍ତଥା ॥ ୫୭॥

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହମନୁପ୍ପନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଆତ୍ମୈବାହଂ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ନାନ୍ୟାଃ ସଂସାରଦୃଷ୍ଟୟଃ ॥ ୫୮॥

ସତ୍ୟମାନନ୍ଦରୂପୋଽହଂ ଚିଦ୍ଧନାନନ୍ଦବିଗ୍ରହଃ ।
ଅହମେବ ପରାନନ୍ଦ ଅହମେବ ପରାପୁରଃ ॥ ୫୯॥

ଜ୍ଞାନାକାରମିଦଂ ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦୋଽହମଦ୍ଭୁଃ ।
ସର୍ବପ୍ରକାଶରୂପୋଽହଂ ସର୍ବାଭାବସ୍ୱରୂପକମ୍ ॥ ୬୦॥

ଅହମେବ ସଦା ଭାମୀତ୍ୟେବଂ ରୂପଂ କୁତୋଽପ୍ୟସତ୍ ।
ତୃପ୍ତିତ୍ୟେବଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିନ୍ମୟାନନ୍ଦରୂପବାନ୍ ॥ ୬୧॥

ଚିଦାକାରଂ ଚିଦାକାଶଂ ଚିଦେବ ପରମଂ ସୁଖମ୍ ।
ଆତ୍ମେବାହମସନ୍ନାହଂ କୃତସ୍ତୋତ୍ରଂ ଗୁରୁଃ ପରଃ ॥ ୬୨॥

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋତ୍ସମନ୍ନୁପ୍ପନ୍ନମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
କାଲୋ ନାସ୍ତି ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ମାୟାପ୍ରକୃତିରେବ ନ ॥ ୬୩॥

ଅହମେବ ହରିଃ ସାକ୍ଷାଦହମେବ ସଦାଶିବଃ ।
ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟଭାବୋତ୍ସହଂ ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାନୁଭାବନଃ ॥ ୬୪॥

ଅଦୃଶ୍ୟାନନ୍ଦମାତ୍ରୋତ୍ସହଂ ଚିଦ୍ଦନୈକରସୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ସତତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେବ କେବଲମ୍ ॥ ୬୫॥

ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ସତତଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ଚେତନମ୍ ।
ସର୍ବାଦୃଶ୍ୟମିରୂପୋତ୍ସହଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିତ୍ୱଲକ୍ଷଣଃ ॥ ୬୬॥

ପରମାତ୍ମା ପରଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପରଂ ଧାମ ପରା ଗତିଃ ।
ସର୍ବବେଦାନ୍ତସାରୋତ୍ସହଂ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରସୁନିଷ୍ଠିତଃ ॥ ୬୭॥

ୟୋଗାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋତ୍ସହଂ ମୁଖ୍ୟାନନ୍ଦମହୋଦୟଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞାନପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ମୁଖ୍ୟବିଜ୍ଞାନବିଗ୍ରହଃ ॥ ୬୮॥

ତୁର୍ଯ୍ୟାତୁର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ତୁର୍ଯ୍ୟାତୁର୍ଯ୍ୟଦିବର୍ଜିତଃ ।
ଚିଦକ୍ଷରୋତ୍ସହଂ ସତ୍ୟୋତ୍ସହଂ ବାସୁଦେବୋଽଜରୋଽମରଃ ॥ ୬୯॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିଦାକାଶଂ ନିତ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧଂ ବୁଦ୍ଧଂ ସଦାମୁକ୍ତମନାମକମରୂପକମ୍ ॥ ୭୦॥

ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦରୂପୋଽହମନ୍ମୁପ୍ନୁମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ସତ୍ୟାସତ୍ୟଂ ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ସଂକଳ୍ପକଲନାଦିକମ୍ ॥ ୭୧॥

ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ବ୍ରହ୍ମ କେବଳଂ ସର୍ବଦା ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଅନନ୍ତମବ୍ୟୟଂ ଶାନ୍ତମେକରୂପମନାମୟମ୍ ॥ ୭୨॥

ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋଽନ୍ୟଦସ୍ତି ଚେନ୍ନିଥ୍ୟା ଯଥା ମରୁମରୀଚିକା ।
ବନ୍ଧ୍ୟାକୁମାରବଚନେ ଭୀତିଶ୍ଳେଷଦସ୍ତି କିଂଚନ ॥ ୭୩॥

ଶଶଶୃଙ୍ଗେଶ ନାଗେନ୍ଦ୍ରୋ ମୃତଶ୍ଳେଞ୍ଜଗଦସ୍ତି ତତ୍ ।
ମୃଗତୃଷ୍ଣାଜଳଂ ପୀଡ଼ା ତୃପ୍ତଶ୍ଳେଷସ୍ତ୍ରିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୭୪॥

ନରଶୃଙ୍ଗେଶ ନଷ୍ଟଶ୍ଳେଞ୍ଜସ୍ତ୍ରିଦସ୍ତ୍ରିଦମେବ ହି ।
ଗନ୍ଧର୍ବନଗରେ ସତ୍ୟେ ଜଗଦ୍-ଭବତି ସର୍ବଦା ॥ ୭୫॥

ଗଗନେ ନୀଲିମାସତ୍ୟେ ଜଗସୂତ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଶୁକ୍ତିକାରଜତଂ ସତ୍ୟଂ ଭୂଷଣଂ ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୭୬॥

ରଞ୍ଜସର୍ପେଶ ଦଷ୍ଟଶ୍ଳେନ୍ନରୋ ଭବତୁ ସଂସୃତିଃ ।
ଜାତରୂପେଶ ବାଣେନ ଜ୍ୱାଲାଗ୍ନୌ ନାଶିତେ ଜଗତ୍ ॥ ୭୭॥

ବିନ୍ଧ୍ୟାଟବ୍ୟାଂ ପାୟସାନ୍ନମସ୍ତି ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବଃ ।
ରମ୍ଭାସ୍ତମ୍ଭେନ କାଷ୍ଠେନ ପାକସିଞ୍ଜୌ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୭୮॥

ସଦ୍ୟଃକୁମାରିକାରୂପୈଃ ପାକେ ସିଞ୍ଜେ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ଚିତ୍ରସ୍ଥଦୀପୈସ୍ତମସୋ ନାଶଶ୍ଳେଷସ୍ତ୍ରିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୭୯॥

ମାସାତ୍-ପୂର୍ବଂ ମୃତୋ ମର୍ତ୍ତ୍ୟୋ ହ୍ୟାଗତଶ୍ଳେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତକ୍ରଂ କ୍ଷୀରସ୍ୱରୂପଂ ଚେନ୍ନୁଚିନ୍ନିତ୍ୟଂ ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୮୦॥

ଗୋସ୍ତନାଦୁଦ୍-ଭବଂ କ୍ଷୀରଂ ପୁନରାରୋପଣେ ଜଗତ୍ ।
ଭୂରଜୋଃସ୍ତୌ ସମୁପ୍ତନ୍ନେ ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ସର୍ବଦା ॥ ୮୧॥

କୂର୍ମରୋମ୍ଣା ଗଜେ ବଜେ ଜଗଦସ୍ତୁ ମଦୋକ୍ତତେ ।
ନାଲସ୍ତତନ୍ତୁନା ମେରୁଷ୍ଟାଲିତଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୮୨॥

ତରଙ୍ଗମାଲୟା ସିନ୍ଧୁର୍ବଦ୍ଧଶ୍ଚେଦସ୍ତ୍ରିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଅଗ୍ନେରଧଶ୍ଚେଞ୍ଜଲନଂ ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ସର୍ବଦା ॥ ୮୩॥

ଜ୍ଞାଲାବହ୍ନିଃ ଶୀତଲଶ୍ଚେଦସ୍ତ୍ରି ରୂପମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ଜ୍ଞାଲାଗ୍ନିମଣ୍ଡଲେ ପଦ୍ମବୃଦ୍ଧିଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦସ୍ତ୍ରିଦମ୍ ॥ ୮୪॥

ମହଚ୍ଛୈଲେନ୍ଦ୍ରନୀଳଂ ବା ସଂଭବେଚ୍ଚେଦିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ମେରୁରାଗତ୍ୟ ପଦ୍ମାକ୍ଷେ ସ୍ଥିତଶ୍ଚେଦସ୍ତ୍ରିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୮୫॥

ନିଗିରେଚ୍ଚେଦ୍-ଭୃଙ୍ଗସ୍ତନ୍ମର୍ମେରୁଂ ଚଲବଦସ୍ତ୍ରିଦମ୍ ।
ମଶକେନ ହତେ ସିଂହେ ଜଗସ୍ରତ୍ୟଂ ତଦାସ୍ତୁ ତେ ॥ ୮୬॥

ଅଶ୍ବକୋଟରବିସ୍ତ୍ରୀର୍ଣ୍ଣେ ତ୍ରିଲୋକ୍ୟଂ ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତୃଣାନଲଶ୍ଚ ନିତ୍ୟଶ୍ଚେତ୍ସଶିକଂ ତଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୮୭॥

ସ୍ବପ୍ନଦୃଷ୍ଟଂ ଚ ଯଦ୍ବସ୍ତୁ ଜାଗରେ ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବଃ ।
ନଦୀବେଗୋ ନିଷ୍କଲଶ୍ଚେଚ୍ଛେନାପୀଦଂ ଭବେଞ୍ଜଗତ୍ ॥ ୮୮॥

କ୍ଷୁଧିତସ୍ୟାଗ୍ନିର୍ଭୋଜ୍ୟଶ୍ଚେନ୍ନିମିଷଂ କଳ୍ପିତଂ ଭବେତ୍ ।
ଜାତ୍ୟନ୍ତେ ରତ୍ନବିଷୟଃ ସୁଜ୍ଞାତଶ୍ଚେଞ୍ଜଗସ୍ରଦା ॥ ୮୯॥

ନପୁଂସକକୁମାରସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀସୁଖଂ ଚେଦ୍-ଭବେଞ୍ଜଗତ୍ ।
ନିର୍ମିତଃ ଶଶଶୃଙ୍ଗେଶ ରଥଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦସ୍ତ୍ରି ତତ୍ ॥ ୯୦॥

ସଦ୍ୟୋଜାତା ତୁ ଯା କନ୍ୟା ଭୋଗୟୋଗ୍ୟା ଭବେଞ୍ଜଗତ୍ ।
ବନ୍ଧ୍ୟା ଗର୍ଭାପ୍ତତତ୍ରୌଷ୍ୟଂ ଜ୍ଞାତା ଚେଦସ୍ତ୍ରିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୯୧॥

କାକୋ ବା ହଂସବଢ୍ଵକ୍ଷେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭବତୁ ନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ମହାଶରୋ ବା ସିଂହେନ ଯୁଧ୍ୟତେ ଚେଞ୍ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୯୨॥

ମହାଶରୋ ଗଜଗତିଂ ଗତଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦସ୍ତୁ ତତ୍ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦ୍-ଭାତୁ ସ୍ଵୟଂ ଜତମ୍ ॥ ୯୩॥

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟଦିକୌ ତ୍ୟକ୍ତ୍ଵା ରାତ୍ରୁଶ୍ଚେଦୃଶ୍ୟତେ ଜଗତ୍ ।
ତୃଷ୍ଣବୀଜସମୁପ୍ନବୃଦ୍ଧିଶ୍ଚେଞ୍ଜଗଦସ୍ତୁ ସତ୍ ॥ ୯୪॥

ଦରିଦ୍ରୋ ଧନିକାନାଂ ଚ ସୁଖଂ ଭୁଞ୍ଜତେ ତଦା ଜଗତ୍ ।
ଶୂନା ବୀର୍ଯ୍ୟେଣ ସିଂହସ୍ତୁ ଜିତୋ ଯଦି ଜଗତ୍ତଦା ॥ ୯୫॥

ଜ୍ଞାନିନୋ ହୃଦୟଂ ମୃତୈର୍ଜ୍ଞାତଂ ଚେହ୍ନଲ୍ଲନଂ ତଦା ।
ଶ୍ଵାନେନ ସାଗରେ ପୀତେ ନିଃଶେଷେଣ ମନୋ ଭବେତ୍ ॥ ୯୬॥

ଶୁଦ୍ଧାକାଶୋ ମନୁଷ୍ୟେଷୁ ପତିତଶ୍ଚେତ୍ତଦା ଜଗତ୍ ।
ଭୂମୌ ବା ପତିତଂ ବ୍ୟୋମ ବ୍ୟୋମପୁଷ୍ପଂ ସୁଗନ୍ଧକମ୍ ॥ ୯୭॥

ଶୁଦ୍ଧାକାଶେ ବନେ ଜାତେ ଚଲିତେ ତୁ ତଦା ଜଗତ୍ ।
କେବଲେ ଦର୍ପଣେ ନାସ୍ତି ପ୍ରତିବିମ୍ବଂ ତଦା ଜଗତ୍ ॥ ୯୮॥

ଅଜକୁଶୌ ଜଗନ୍ନାସ୍ତି ହ୍ୟାତ୍ମକୁଶୌ ଜଗନ୍ନହି ।
ସର୍ବଥା ଭେଦକଲନଂ ଦ୍ଵୈତାଦ୍ଵୈତଂ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୯୯॥

ମାୟାକାର୍ଯ୍ୟମିଦଂ ଭେଦମସ୍ତି ଚେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଭାବନମ୍ ।
ଦେହୋଽହମିତି ଦୁଃଖଂ ଚେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ନିଶ୍ଚୟଃ ॥ ୧୦୦॥

ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିରସ୍ଥିତେ ଛିଦ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମଚକ୍ରକମ୍ ।
ସଂଶୟେ ସମନୁପ୍ରାପ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠୟମାଶ୍ରୟେତ୍ ॥ ୧୦୧॥

ଅନାତ୍ମରୂପତୋରଶ୍ଳେଦାତ୍ମରତ୍ନସ୍ୟ ରକ୍ଷଣମ୍ ।
ନିତ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ବ୍ରହ୍ମ କେବଳଂ ସର୍ବଦା ସ୍ମୟମ୍ ॥ ୧୦୨॥

ଏବମାଦିସୁଦୃଷ୍ଟାନ୍ତୈଃ ସାଧିତଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରକମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବଭାବନଂ ଭୁବନଂ ନାମ ସଂତ୍ୟଜ ॥ ୧୦୩॥

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ନିଷ୍ଠିତ୍ୟ ଅହଂଭାବଂ ପରିତ୍ୟଜ ।
ସର୍ବମେବ ଲୟଂ ଯାତି ସୁପ୍ରାହସ୍ତସ୍ତପ୍ତସ୍ତବତ୍ ॥ ୧୦୪॥

ନ ଦେହୋ ନ ଚ କର୍ମାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଳମ୍ ।
ନ ଭୂତଂ ନ ଚ କାର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ନ ଚାବସ୍ଥାଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ॥ ୧୦୫॥

ଲକ୍ଷଣାତ୍ରୟବିଜ୍ଞାନଂ ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଳମ୍ ।
ସର୍ବବ୍ୟାପାରମୁସ୍ତଜ୍ୟ ହ୍ୟହ ବ୍ରହ୍ମେତି ଭାବୟ ॥ ୧୦୬॥

ଅହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନ ସଂଦେହୋ ହ୍ୟହଂ ବ୍ରହ୍ମ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହମିତି ନିଷ୍ଠିତ୍ୟ ତତ୍ୟଜ ॥ ୧୦୭॥

ଶାଂକରୀୟଂ ମହାଶାୟୀଂ ନ ଦେୟଂ ଯସ୍ୟ କସ୍ୟଚିତ୍ ।
ନାସ୍ତିକାୟ କୃତଘ୍ନାୟ ଦୁର୍ବୃତ୍ତାୟ ଦୁରାତ୍ମନେ ॥ ୧୦୮॥

ଗୁରୁଭକ୍ତିବିଶୁଦ୍ଧାନ୍ତଃକରଣାୟ ମହାତ୍ମନେ ।
ସମ୍ୟକ୍ ପରୀକ୍ଷ୍ୟ ଦାତବ୍ୟଂ ମାସଂ ଷାଶ୍ଵାସବସ୍ତରମ୍ ॥ ୧୦୯॥

ସର୍ବୋପନିଷଦଭ୍ୟାସଂ ଦୂରତସ୍ତ୍ୟଜ୍ୟ ସାଦରମ୍ ।
ତେଜୋବିମ୍ବପନିଷଦମତ୍ୟସ୍ତେସ୍ତର୍ବଦା ମୁଦା ॥ ୧୧୦॥

ସକୃଦଭ୍ୟାସମାତ୍ରେଣ ବ୍ରହ୍ମେବ ଭବତି ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମେବ ଭବତି ସ୍ୱୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ।।

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସୁ । ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ତେଜୋବିନ୍ଦୁପନିଷସମାପ୍ତା ।।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ

(Amrutanaadopanishat / Amrutanaada Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ / ଅମୃତନାଦ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ ॥

ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍-ପ୍ରତିପାଦ୍ୟଂ ପରାକ୍ଷରମ୍ ।
ତ୍ରେପଦାନନ୍ଦସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ହୃଦି ମେ ଭାତୁ ସଂତତମ୍ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ବିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଶାସ୍ତ୍ରାଣ୍ୟଧୀତ୍ୟ ମେଧାବୀ ଅଭ୍ୟସ୍ୟ ଚ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ଭକ୍ତାବନ୍ନାନ୍ୟଥୋସ୍ତୈଜେତ୍ ॥ ୧ ॥

ଓଂକାରଂ ରଥମାରୁହ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁଂ କୃତ୍ବାଥ ସାରଥୀମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକପଦାନ୍ୱେଷୀ ରୁଦ୍ରାରାଧନତପ୍ତରଃ ॥ ୨ ॥

ତାବଦ୍ରଥେନ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ଯାବଦ୍ରଥପଥି ଛିତଃ ।
ଛିତ୍ତା ରଥପଥସ୍ଥାନଂ ରଥମୁସ୍ତୈଜ୍ୟ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୩ ॥

ମାତ୍ରାଲିଙ୍ଗପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା ଶବ୍ଦବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅସ୍ପରେଶ ମକାରେଶ ପଦଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୪ ॥

ଶବ୍ଦାଦିବିଷୟଃ ପଞ୍ଚ ମନଶ୍ଚୈବାତିଚଞ୍ଚିଲମ୍ ।
ଚିତ୍ତୟୋଦାତ୍ମନୋ ରଶ୍ମୀନ୍ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୫ ॥

ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ପ୍ରାଣାୟାମୋଽଥ ଧାରଣା ।
ତର୍କଶ୍ଳେଷ ସମାଧିଶ୍ଚ ଷଡ଼ଙ୍ଗୋ ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୭ ॥

ଯଥା ପର୍ବତଧାତୁନାଂ ଦହ୍ୟନ୍ତେ ଧମନାନ୍ତୁଲାର୍ଥ ।
ତଥେନ୍ଦ୍ରିୟକୃତା ଦୋଷା ଦହ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରାଣନିଗ୍ରହାତ୍ ॥ ୮ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମୈର୍ଦହେଦୋଷାନ୍ନାରଣାଭିଶ୍ଚ କିଲ୍-ବିଷମ୍ ।
(ପ୍ରତ୍ୟାହାରେଣ ସଂସର୍ଗାନ୍ଧ୍ୟାନେନାନୀଶ୍ଵରାନ୍-ଶୁଣାନ୍) ॥ ୮ ॥

କିଲ୍-ବିଷଂ ହି କ୍ଷୟଂ ନୀତ୍ଵା ରୁଚିରଂ ଚୈବ ଚିନ୍ତୟେତ୍ ॥ ୯ ॥

ରୁଚିରେ ରେଚକଂ ଚୈବ ବାୟୋରାକର୍ଷଣଂ ତଥା ।
ପ୍ରାଣାୟାମାୟାୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ରେଚକପୁରକକୁମ୍ଭକାର୍ଥ ॥ ୧୦ ॥

ସବ୍ୟାହୃତିଂ ସପ୍ରଣବାଂ ଗାୟତ୍ରୀଂ ଶିରସା ସହ ।
ତ୍ରିଃ ପଠେଦାୟତପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୧୧ ॥

ଉତ୍ତ୍ଷିପ୍ୟ ବାୟୁମାକାଶଂ ଶୂନ୍ୟଂ କୃତ୍ଵା ନିରାତ୍ମକମ୍ ।
ଶୂନ୍ୟଭାବେନ ଯୁଷ୍ଠୀୟାଦ୍ରେଚକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୨ ॥

ନୋକ୍ଷ୍ଠସେନ୍ନାନୁକ୍ଷ୍ଠସେନ୍ନୈବ ଗାତ୍ରାଣି ତ ନ ଚାଲୟେତ୍ ।
ଏବଂ ବାୟୁର୍ଗ୍ରହୀତବ୍ୟଃ ପୁରକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୩ ॥

ବକ୍ତ୍ରେଶୋପୁଲନାଲେନ ବାୟୁଂ କୃତ୍ଵା ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।
ଏବଂ ବାୟୁର୍ଗ୍ରହୀତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ଅନ୍ଧବପୁଶ୍ୟ ରୂପାଣି ଶୃଣୁ ଶବ୍ଦମକର୍ଣ୍ଣବତ୍ ।
କାଷ୍ଠବପୁଶ୍ୟ ତେ ଦେହଂ ପ୍ରଶାନ୍ତସ୍ୟେତି ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ମନଃ ସଂକଳ୍ପକଂ ଧ୍ୟାତ୍ବା ସଂକ୍ଷିପ୍ୟାତ୍ମନି ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ଧାରୟିତ୍ବା ତଥାତ୍ମାନଂ ଧାରଣା ପରିକୀର୍ତ୍ତିତା ॥ ୧୬ ॥

ଆଗମସ୍ୟାବିରୋଧେନ ଉତ୍ତନଂ ତର୍କ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟଂ ଲବ୍ଧ୍ବାପ୍ୟବ ମନୋତ ସ ସମାପିଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ ୧୭ ॥

ଭୂମିଭାଗେ ସମେ ରମ୍ୟେ ସର୍ବଦୋଷବିବର୍ଜିତେ ।
କୃତ୍ବା ମନୋମୟୀଂ ରକ୍ଷାଂ ଜପ୍ତ୍ବା ଚୈବାଥ ମଣ୍ଡଳେ ॥ ୧୮ ॥

ପଦ୍ମକଂ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ବାପି ଭଦ୍ରାସନମଥାପି ବା ।
ବଜ୍ରା ଯୋଗାସନଂ ସମ୍ୟଗୁତ୍ତରାଭିମୁଖସ୍ଥିତଃ ॥ ୧୯ ॥

ନାସିକାପୁଟମଙ୍ଗୁଲ୍ୟା ପିଧାୟୈକେନ ମାରୁତମ୍ ।
ଆକୃଷ୍ୟ ଧାରୟେଦଗ୍ନିଂ ଶବ୍ଦମେବାଭିଚିନ୍ତୟେତ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଓମିତ୍ୟେକେନ ରେଚୟେତ୍ ।
ଦିବ୍ୟମନ୍ତ୍ରେଣ ବହୁଶଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦାତ୍ମମଲରୂପିମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ପଶ୍ଚାଦ୍ଧ୍ୟାୟେତ ପୂର୍ବୋକ୍ତଂ କ୍ରମଶୋ ମନ୍ତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦିଶେତ୍ ।
ସ୍ଥୁଳାତିସ୍ଥୁଳମାତ୍ରାୟାଂ ନାତିମୂର୍ଧ୍ୱମତିକ୍ରମଃ ॥ ୨୨ ॥

ତିର୍ଯ୍ୟଗ୍ମୂର୍ଧ୍ୱମଧୋ ଦୃଷ୍ଟିଂ ବିନିର୍ଧାର୍ଯ୍ୟ ମହାମତିଃ ।
ସ୍ଥିର ସ୍ଥାୟୀ ବିନିଷ୍ପଂ ତଦା ଯୋଗଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୨୩ ॥

ତାଲ ମାତ୍ରା ତଥା ଯୋଗୋ ଧାରଣା ଯୋଜନଂ ତଥା ।
ଦ୍ୱାଦଶମାତ୍ରୋ ଯୋଗସ୍ତୁ କାଳତୋ ନିୟତଃ ସ୍ଥିତଃ ॥ ୨୪ ॥

ଅଯୋଷମବ୍ୟଞ୍ଜନମସ୍ୱରଂ ଚ ଅକ୍ଷତାଲ୍ଲୋଷ୍ଟମନାସିକଂ ଚ ।
ଅରେଫଜାତମୁଭୟୋଷ୍ଟବର୍ଜିତଂ ଯୁଦକ୍ଷରଂ ନ କ୍ଷରତେ କଦାଚିତ୍ ॥ ୨୫ ॥

ଯେନାସୌ ପଶ୍ୟତେ ମାର୍ଗଂ ପ୍ରାଣସ୍ତେନ ହି ଗଚ୍ଛତି ।
ଅତସ୍ତମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟଂ ସନ୍ନାର୍ଗଗମନାୟ ବୈ ॥ ୨୬ ॥

ହୃଦ୍ଦ୍ବାରଂ ବାୟୁଦ୍ବାରଂ ଚ ଉର୍ଧ୍ବଦ୍ବାରମତଃ ପରମ୍ ।
ମୋକ୍ଷଦ୍ବାରଂ ବିଲଂ ଚୈବ ସୁଷିରଂ ମଣ୍ଡଲଂ ବିଦୁଃ ॥ ୨୭ ॥

ଭୟଂ କ୍ରୋଧମଥାଲସ୍ୟମତିସ୍ବପ୍ନାତିଜାଗରମ୍ ।
ଅତ୍ୟାହାରମନାହାରଂ ନିତ୍ୟଂ ଯୋଗୀ ବିବର୍ଜୟେତ୍ ॥ ୨୮ ॥

ଅନେନ ବିଧିନା ସମ୍ୟକ୍ତିତ୍ୟମଭ୍ୟସତଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ସ୍ବୟମୁପୁଦ୍ୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ତ୍ରିଭିର୍ମାସୈର୍ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୨୯ ॥

ଚତୁର୍ଭିଃ ପଶ୍ୟତେ ଦେବାନ୍ପଞ୍ଚଭିସ୍ତୁଲ୍ୟବିକ୍ରମଃ ।
ଇଚ୍ଛୟାପ୍ନୋତି କୈବଲ୍ୟଂ ଷଷ୍ଠେ ମାସି ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୦ ॥

ପାର୍ଥବଃ ପଞ୍ଚମାତ୍ରାଣି ଚତୁର୍ମାତ୍ରାଣି ବାରୁଣଃ ।
ଆଗ୍ନେୟସ୍ତୁ ତ୍ରିମାତ୍ରାଣି ବାୟବ୍ୟସ୍ତୁ ଦ୍ବିମାତ୍ରକଃ ॥ ୩୧ ॥

ଏକମାତ୍ରସ୍ତଥାକାଶୋ ହ୍ୟର୍ଧମାତ୍ରଂ ତୁ ଚିତ୍ତୟେତ୍ ।
ସିଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ବା ତୁ ମନସା ଚିତ୍ତୟେଦାତ୍ମନାତ୍ମନି ॥ ୩୨ ॥

ତ୍ରିଂଶପୂର୍ବାଙ୍ଗୁଲଃ ପ୍ରାଣୋ ଯତ୍ର ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ।
ଏଷ ପ୍ରାଣ ଇତି ଖ୍ୟାତୋ ବାହ୍ୟପ୍ରାଣଃ ସ ଗୋଚରଃ ॥ ୩୩ ॥

ଅଶୀତିଃଶ୍ବଶ ଶତଂ ଚୈବ ସହସ୍ରାଣି ତ୍ରୟୋଦଶ ।
ଲକ୍ଷଶ୍ଚୈକୋଽପି ନିଃଶ୍ବାସ ଅହୋରାତ୍ରପ୍ରମାଣତଃ ॥ ୩୪ ॥

ପ୍ରାଣ ଆଦ୍ୟୋ ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ଅପାନସ୍ତୁ ପୁନର୍ଗୁଦେ ।
ସମାନୋ ନାଭିଦେଶେ ତୁ ଉଦାନଃ କଣ୍ଠମାଗ୍ନିତଃ ॥ ୩୫ ॥

ବ୍ୟାନଃ ସର୍ବେଷୁ ଚାକ୍ଷେଷୁ ସଦା ବ୍ୟାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠତି ।
ଅଥ ବର୍ଣ୍ଣାସୁ ପଞ୍ଚାନାଂ ପ୍ରାଣାଦୀନାମନୁକ୍ରମାତ୍ ॥ ୩୬ ॥

ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣମଣିପ୍ରଖ୍ୟଃ ପ୍ରାଣୋ ବାୟୁଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ଅପାନସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପସମପ୍ରଭଃ ॥ ୩୭ ॥

ସମାନସ୍ତତ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଗୋକ୍ଷୀରଧବଲପ୍ରଭଃ ।
ଆପାଣ୍ଡୁର ଉଦାନଶ୍ଚ ବ୍ୟାନୋ ହ୍ୟର୍ଚିଃସମପ୍ରଭଃ ॥ ୩୮ ॥

ୟସ୍ୟୈଷ ମଣ୍ଡଳଂ ଭିତ୍ତ୍ୱା ମାରୁତୋ ଯାତି ମୂର୍ଧନି ।
ୟତ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ମ୍ରିୟେଦ୍ୱାପି ନ ସ ଭୂୟୋଽଭିଜାୟତେ ନ ସ ଭୂୟୋଽଭିଜାୟତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ୩୯ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଅମୃତନାଦୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

କ୍ଷୁରିକା ଉପନିଷଦ

(Kshurikopanishat / Kshurikaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଡରଶୀସେନ ମେହେର

ସ୍ତୁରିକୋପନିଷତ୍ / ସ୍ତୁରିକା ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ସ୍ତୁରିକୋପନିଷତ୍ ॥

କୈବଲ୍ୟନାତୀକାନ୍ତସ୍ଥପରାଭୁମିନିବାସିନମ୍ ।

ସ୍ତୁରିକୋପନିଷଦ୍ୟୋଗଭାସୁରଂ ରାମମାଣ୍ଡୟେ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ସ୍ତୁରିକାଂ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଧାରଣାଂ ଯୋଗସିଦ୍ଧୟେ ।

ୟାଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଯୋଗୟୁକ୍ତଃ ସ ଜାୟତେ ॥

ବେଦତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥବିହିତଂ ଯଥୋକ୍ତଂ ହି ସ୍ୱୟଂଭୁବା ॥ ୧ ॥

ନିଃଶବ୍ଦଂ ଦେଶମାସ୍ଥାୟ ତତ୍ରାସନମବସ୍ଥିତଃ ।

କୁର୍ମୋଽଙ୍ଗାନୀବ ସଂହୃତ୍ୟ ମନୋ ହୃଦି ନିରୁଧ୍ୟ ଚ ॥ ୨ ॥

ମାତ୍ରାଦ୍ୱାଦଶୟୋଗେନ ପ୍ରଣବେନ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।

ପୂର୍ଯ୍ୟେସ୍ତର୍ବମାତ୍ମାନଂ ସର୍ବଦ୍ୱାରାନ୍ନିରୁଧ୍ୟ ଚ ॥ ୩ ॥

ଉରୋମୁଖକଟିଗ୍ରୀବଂ କିଂଚିଦ୍ୱୟମୁନ୍ନତମ୍ ।

ପ୍ରାଶାନ୍ସଂଚାରୟେତ୍ସ୍ଥିନ୍ନାସାଭ୍ୟନ୍ତରଚାରିଣଃ ॥ ୪ ॥

ଭୂତ୍ୱା ତତ୍ର ଗତଃ ପ୍ରାଣଃ ଶନୈରଥ ସମୁସ୍ତଜେତ୍ ॥ ୫ ॥

ସ୍ଥିରମାତ୍ରାଦୃତଂ କୃତ୍ୱା ଅକ୍ଷୁଷ୍ଟେନ ସମାହିତଃ ।
ଦ୍ୱେ ତୁ ଗୁଲ୍ଫେ ପ୍ରକୁର୍ବାତ ଜଙ୍ଘେ ଚୈବ ତ୍ରୟସ୍ତୟଃ ॥
ଦ୍ୱେ ଜାନୁନୀ ତଥୋରୁଭ୍ୟାଂ ଗୁଦେ ଶିଶ୍ନେ ତ୍ରୟସ୍ତୟଃ ॥ ୭ ॥

ବାୟୋରାୟତନଂ ଚାତ୍ର ନାଭିଦେଶେ ସମାଗ୍ରୟେତ୍ ।
ତତ୍ର ନାତୀ ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ନାତୀଭିର୍ବହୁଭିର୍ବୃତା ॥
ଅଶ୍ୱରକ୍ତାଶ୍ଚ ପୀତାଶ୍ଚ କୃଷ୍ଣାସ୍ତ୍ରାପ୍ତବିଲୋହିତାଃ ॥ ୮ ॥

ଅତିସୁକ୍ଷ୍ମାଂ ଚ ତନ୍ମୁଂ ଚ ଶୁକ୍ଳାଂ ନାତୀଂ ସମାଗ୍ରୟେତ୍ ।
ତତଃ ସଂଚାରୟେତ୍-ପ୍ରାଣାନୁର୍ଣ୍ଣନାଭୀବ ତନ୍ତୁନା ॥ ୮ ॥

ତତୋ ରକ୍ତୋପ୍ଲାଭାସଂ ପୁରୁଷାୟତନଂ ମହତ୍ ।
ଦହରଂ ପୁଣ୍ଡରୀକେତି ବେଦାନ୍ତେଷୁ ନିଗଦ୍ୟତେ ॥
ତଦ୍-ଭିତ୍ତ୍ୱା କଣ୍ଠମାୟାତି ତାଂ ନାତୀଂ ପୂରୟନ୍ୟତଃ ॥ ୯ ॥

ମନସସ୍ତୁ କ୍ଷୁରଂ ଗୃହ୍ୟ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣଂ ବୁଦ୍ଧିନିର୍ମଳମ୍ ।
ପାଦସ୍ୟୋପରି ମର୍ମଜ୍ୟ ତଦ୍ରୂପଂ ନାମ କୃତ୍ୱୟେତ୍ ॥ ୧୦ ॥

ମନୋଦ୍ୱାରେଣ ତୀକ୍ଷ୍ଣେନ ଯୋଗମାଶ୍ରିତ୍ୟ ନିତ୍ୟଶଃ ।
ଇନ୍ଦ୍ରବଜ୍ର ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ମର୍ମଜଞ୍ଜାନୁକୀର୍ତ୍ତନମ୍ ॥
ତଦ୍ୟାନବଲୟୋଗେନ ଧାରଣାଭିର୍ନିକୃତ୍ୱୟେତ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଉରୋର୍ମଧ୍ୟେ ତୁ ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ମର୍ମପ୍ରାଣବିମୋଚନମ୍ ।
ଚତୁରଭ୍ୟାସୟୋଗେନ ହିମେଦନଭିଶଙ୍କିତଃ ॥ ୧୨ ॥

ତତଃ କଣ୍ଠାନ୍ତରେ ଯୋଗୀ ସମୂହଂ ନାତିସଂଚୟମ୍ ।
ଏକୋଽରଂ ନାତିଶତଂ ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ବରାଃ ସ୍ଥୁତାଃ ॥ ୧୩ ॥

ଇତା ରକ୍ଷତୁ ବାମେନ ପିଙ୍ଗା ଦକ୍ଷିଣେନ ତୁ ।
ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ବରଂ ସ୍ଥାନଂ ଯୁସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୧୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ପରେ ଲୀନା ବିରଜା ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ।
ଦ୍ଵାସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ପ୍ରତି ନାତୀଷୁ ତୈତିଲମ୍ ॥
ହିଦ୍ୟନ୍ତେ ଧ୍ୟାନୟୋଗେନ ସୁଷୁମ୍ନୈକା ନ ହିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୫ ॥

ୟୋଗନିର୍ମଳଧାରେଣ ସ୍ତୁରେଣାମଲବର୍ଚସା ।
ହିନ୍ଦେନ୍ନାତୀଶତଂ ଧୀରଃ ପ୍ରଭାବାଦିହ ଜନ୍ମନି ॥ ୧୬ ॥

ଜାତୀପୁଷ୍ପସମାୟୋଗୈର୍ଯ୍ୟଥା ବାସ୍ୟନ୍ତି ତୈତିଲମ୍ ।
ଏବଂ ଶୁଭାଶୁଭୈର୍ଭାବୈଃ ସା ନାତୀ ତାଂ ବିଭାବୟେତ୍ ॥ ୧୭ ॥

ତଦ୍-ଭାବିତାଃ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ପୁନର୍ଜନ୍ମବିବାର୍ଜିତାଃ ॥ ୧୮ ॥

ତତୋ ବିଦିତଚିତ୍ତସ୍ତୁ ନିଃଶବ୍ଦଂ ଦେଶମାସ୍ଥିତଃ ।
ନିଃସଙ୍ଗସ୍ତତ୍ତ୍ଵୟୋଗଜ୍ଞୋ ନିରପେକ୍ଷଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ॥ ୧୯ ॥

ପାଶଂ ଛିତ୍ତ୍ଵା ଯଥା ହଂସୋ ନିର୍ବିଶଙ୍କଃ ଖମୁକ୍ରମେତ୍ ।
ଛିନ୍ନପାଶସ୍ତଥା ଜୀବଃ ସଂସାରଂ ତରତେ ସଦା ॥ ୨୦ ॥

ଯଥା ନିର୍ବାଣକାଳେ ତୁ ଦୀପୋ ଦକ୍ଷ୍ଠା ଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ତଥା ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣି ଯୋଗୀ ଦକ୍ଷ୍ଠା ଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୨୧ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମସୁତୀକ୍ଷ୍ଣେନ ମାତ୍ରାଧାରେଣ ଯୋଗବିତ୍ ।
ବୈରାଗ୍ୟୋପଲବ୍ଧୃଷ୍ଟେନ ଛିତ୍ତ୍ଵା ତନ୍ମଂ ନ ବଧ୍ୟତେ ॥ ୨୨ ॥

ଅମୃତତ୍ଵଂ ସମାପ୍ନୋତି ଯଦା କାମାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।

ସର୍ବେଷାମିନ୍ଦ୍ରିୟକ୍ଳେଷାଂ ତନ୍ତ୍ରଂ ନ ବଧ୍ୟତେ ଛିଦ୍ରା ତନ୍ତ୍ରଂ ନ ବଧ୍ୟତ ଇତି ॥ ୨୩ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ସ୍ଵରିକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ ଉପନିଷଦ

(Dhyānabindupāṇisat / Dhyānabindu Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଧ୍ୟାନବିମୁଦନିଷଦ୍ / ଧ୍ୟାନବିମୁ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଧ୍ୟାନବିମୁଦନିଷଦ୍ ॥

ଧ୍ୟାତ୍ବା ଯଦ୍-ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ତେ ସ୍ୱାବଶେଷଧିୟା ଯୟଃ ।

ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନଫଳଂ ତସ୍ମିନାତ୍ରଂ ବିଚିତ୍ରୟେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଯଦି ଶୈଳସମଂ ପାପଂ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣଂ ବହୁୟୋଜନମ୍ ।

ଭିଦ୍ୟତେ ଧ୍ୟାନୟୋଗେନ ନାନ୍ୟା ଭେଦଃ କଦାଚନ ॥ ୧ ॥

ବୀଜାକ୍ଷରଂ ପରଂ ବିମ୍ବଂ ନାଦଂ ତସ୍ୟୋପରି ସ୍ଥିତମ୍ ।

ସଶବ୍ଦଂ ଚାକ୍ଷରେ କ୍ଷୀଣେ ନିଃଶବ୍ଦଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୨ ॥

ଅନାହତଂ ତୁ ଯଜ୍ଞବ୍ଦଂ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯପୂରମ୍ ।

ତପୂରଂ ବିନ୍ଦୁତେ ଯସ୍ତୁ ସ ଯୋଗୀ ଛିନ୍ନସଂଶୟଃ ॥ ୩ ॥

ବାଲାଗ୍ରଗତସାହସ୍ରଂ ତସ୍ୟ ଭାଗସ୍ୟ ଭାଗିନଃ ।

ତସ୍ୟ ଭାଗସ୍ୟ ଭାଗାର୍ଥଂ ତତ୍ସକ୍ଷୟେ ତୁ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୪ ॥

ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟେ ଯଥା ଗନ୍ଧଃ ପୟୋମଧ୍ୟେ ଯଥା ଘୃତମ୍ ।

ତିଳମଧ୍ୟେ ଯଥା ତୈଳଂ ପାଷାଣେଷ୍ଟିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ॥ ୫ ॥

ଏବଂ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ମଣୌ ସୁତ୍ରମିବାହୁନି ।
ସ୍ଥିରବୁଦ୍ଧିରସଂମୂଢୋ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ଥିତଃ ॥ ୭ ॥

ତିଲାନାଂ ତୁ ଯଥା ତୈଲଂ ପୁଷ୍ପେ ଗନ୍ଧ ଇବାଗ୍ନିତଃ ।
ପୁରୁଷସ୍ୟ ଶରୀରେ ତୁ ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟାନ୍ତରେ ସ୍ଥିତଃ ॥ ୭ ॥

ବୃକ୍ଷଂ ତୁ ବିଦ୍ୟାଛାୟା ସକଳଂ ତସ୍ୟୈବ ନିଷ୍କଳା ।
ସକଳେ ନିଷ୍କଳେ ଭାବେ ସର୍ବତ୍ରାତ୍ମା ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ॥ ୮ ॥

ଓମିତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଧ୍ୟାୟଂ ସର୍ବମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଗ୍ନିଶ୍ଚ ଋଗ୍-ବେଦୋ ଭୂରିତ୍ୟେବ ପିତାମହଃ ॥ ୯ ॥

ଅକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଅନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଯଦୁର୍ବାୟୁର୍ଭୂବୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ଜନାର୍ଦନଃ ॥ ୧୦ ॥

ଉକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ଦ୍ଵିତୀୟେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଦ୍ୟୌଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସାମବେଦଶ୍ଚ ସ୍ଵରିତ୍ୟେବ ମହେଶ୍ଵରଃ ॥ ୧୧ ॥

ମକାରେ ତୁ ଲୟଂ ପ୍ରାପ୍ତେ ତୃତୀୟେ ପ୍ରଣବାଂଶକେ ।
ଅକାରଃ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଃ ସ୍ୟାଦ୍ରଜୋଗୁଣ ଉଦୀରିତଃ ॥ ୧୨ ॥

ଉକାରଃ ସାତ୍ତ୍ଵିକଃ ଶୁକ୍ଳୋ ମକାରଃ କୃଷ୍ଣତାମସଃ ।
ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗଂ ଚ ଚତୁଷ୍ଟାଦଂ ତ୍ରିସ୍ଥାନଂ ପଞ୍ଚଦୈବତମ୍ ॥ ୧୩ ॥

ଓଂକାରଂ ଯ୍ଵେ ନ ଜାନାତି ବ୍ରହ୍ମଣୋ ନ ଭବେତ୍ତୁ ସଃ ।
ପ୍ରଣବୋ ଧନୁଃ ଶରୋ ହ୍ୟାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ତଲ୍ଲେକ୍ଷ୍ୟମୁତ୍ୟତେ ॥ ୧୪ ॥

ଅପ୍ରମତ୍ତେନ ବେଦବ୍ୟଂ ଶରବତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ କ୍ରିୟାଃ ସର୍ବାସ୍ତସ୍ମିନ୍ମୁଷ୍ଟେ ପରାବରେ ॥ ୧୫ ॥

ଓଂକାରପ୍ରଭବା ଦେବା ଓଂକାରପ୍ରଭବାଃ ସ୍ୱରାଃ ।
ଓଂକାରପ୍ରଭବଂ ସର୍ବଂ ତ୍ରେଲୋକ୍ୟଂ ସଚରାଚରମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ହ୍ରସ୍ୱୋ ଦହତି ପାପାନି ଦୀର୍ଘଃ ସଂପଦ୍-ପ୍ରଦୋଽବ୍ୟୟଃ ।
ଅଧିମାତ୍ରାସମାୟୁକ୍ତଃ ପ୍ରଣବୋ ମୋକ୍ଷଦାୟକଃ ॥ ୧୭ ॥

ତୈଲଧାରାମିବାଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ଅବାଚ୍ୟଂ ପ୍ରଣବସ୍ୟାଗ୍ରଂ ଯୁସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୧୮ ॥

ହୃଦ୍‌ହୃଦ୍‌କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱିକାମଧ୍ୟେ ହିରଦୀପନିଭାକୃତିମ୍ ।
ଅକ୍ଷୁଷ୍ମାତ୍ରମଚଳଂ ଧ୍ୟାୟେଦୋଂକାରମୀଶ୍ୱରମ୍ ॥ ୧୯ ॥

ଇତୟା ବାୟୁମାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂରୟିତ୍ୱୋଦରସ୍ଥିତମ୍ ।
ଓଂକାରଂ ଦେହମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ନୁଲ୍ଲାବଲୀବୃତମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ବ୍ରହ୍ମା ପୂରକ ଇତ୍ୟୁକ୍ତୋ ବିଷ୍ଣୁଃ କୁମ୍ଭକ ଉଚ୍ୟତେ ।
ରେଚୋ ରୁଦ୍ର ଇତି ପ୍ରୋକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ୟ ଦେବତାଃ ॥ ୨୧ ॥

ଆତ୍ମାନମରଣିଂ କୃତ୍ୱା ପ୍ରଣବଂ ଚୋଞ୍ଚରାରଣିମ୍ ।
ଧ୍ୟାନନିର୍ମଥନାଭ୍ୟାସାଦେବ ପଶ୍ୟେନ୍ନିଶୁଦ୍ଧବତ୍ ॥ ୨୨ ॥

ଓଂକାରଧ୍ୱନିନାଦେନ ବାୟୋଃ ସଂହରଣାଦ୍ଭିକମ୍ ।
ୟାବଦ୍‌ଦୂର୍ଲ୍ପଂ ସମାଦଧ୍ୟାୟମ୍ୟତ୍ତ୍ୱାଦଲୟାବଧି ॥ ୨୩ ॥

ଗମାଗମସ୍ଥଂ ଗମନାଦିଶୂନ୍ୟମୋଂକାରମେକଂ ରବିକୋଟିଦୀପ୍ତିମ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ଯେ ସର୍ବଜନାନ୍ତରସ୍ଥଂ ହଂସାତ୍ମକଂ ତେ ବିରଜା ଭବନ୍ତି ॥ ୨୪ ॥

ୟନ୍ନନସ୍ତ୍ରିଜଗସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟିସ୍ଥିତିବ୍ୟସନକର୍ମକୃତ୍ ।
ତନ୍ନନୋ ବିଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍‌ଦିଷ୍ଟୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୨୫ ॥

ଅଷ୍ଟପତ୍ରଂ ତୁ ହୃଦ୍ଘ୍ନଂ ଦ୍ଵାତ୍ରିଂଶଲ୍ଲେସରାନ୍ନିତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତୋ ଭାନୁର୍ଭାନୁମଧ୍ୟଗତଃ ଶଶୀ ॥ ୨୬ ॥

ଶଶିମଧ୍ୟଗତୋ ବହ୍ନିର୍ବହ୍ନିମଧ୍ୟଗତା ପ୍ରଭା ।
ପ୍ରଭାମଧ୍ୟଗତଂ ପୀତଂ ନାନାରତ୍ନପ୍ରବେଷ୍ଟିତମ୍ ॥ ୨୭ ॥

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତଂ ଦେବଂ ବାସୁଦେବଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସକୌସୁଭୋରଘ୍ନଂ ମୁକ୍ତାମଣିବିଭୂଷିତମ୍ ॥ ୨୮ ॥

ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ଚନ୍ଦ୍ରକୋଟିସମପ୍ରଭମ୍ ।
ଏବଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ନହାବିଷ୍ଣୁମେବଂ ବା ବିନୟାନ୍ନିତଃ ॥ ୨୯ ॥

ଅତସୀପୁଷ୍ପସଂକାଶଂ ନାଭିସ୍ଥାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜଂ ମହାବିଷ୍ଣୁଂ ପୂରକେଶ ବିଚିତ୍ରୟେତ୍ ॥ ୩୦ ॥

କୁମ୍ଭକେନ ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ଚିତ୍ରୟେନ୍ନମଲାସନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣଂ ରକ୍ତଗୌରାଭଂ ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରଂ ପିତାମହମ୍ ॥ ୩୧ ॥

ରେଚକେନ ତୁ ବିଦ୍ୟାତ୍ମା ଲଲାଟସ୍ଥଂ ତ୍ରିଲୋଚନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ନିଷ୍କଲଂ ପାପନାଶନମ୍ ॥ ୩୨ ॥

ଅକ୍ଷପତ୍ରମଧ୍ୟପୁଷ୍ପମୂର୍ଧ୍ନନାଲମଧୋମୁଖମ୍ ।
କଦଳୀପୁଷ୍ପସଂକାଶଂ ସର୍ବବେଦମୟଂ ଶିବମ୍ ॥ ୩୩ ॥

ଶତାରଂ ଶତପତ୍ରାଭ୍ୟଂ ବିକୀର୍ଣ୍ଣାମୁଜକର୍ଣ୍ଣିକମ୍ ।
ତତ୍ରାର୍ଚ୍ଚଚନ୍ଦ୍ରବହ୍ନୀନାମୁପର୍ଯ୍ୟପରି ଚିତ୍ରୟେତ୍ ॥ ୩୪ ॥

ପଦ୍ମସ୍ୟୋଦ୍ଧାଟନଂ କୃତ୍ଵା ବୋଧଚନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିସୂର୍ଯ୍ୟକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ହୃଦ୍ଘ୍ରୀଜମାହୃତ୍ୟ ଆତ୍ମାନଂ ଚରତେ ପୁରମ୍ ॥ ୩୫ ॥

ତ୍ରିସ୍ଥାନଂ ଚ ତ୍ରିପାତ୍ରଂ ଚ ତ୍ରିବ୍ରହ୍ମ ଚ ତ୍ରୟାକ୍ଷରମ୍ ।
ତ୍ରିମାତ୍ରମର୍ଥମାତ୍ରଂ ବା ଯସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୩୬ ॥

ତୈଲଧାରାମିବାଛିନ୍ନଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ।
ବିମୁନାଦକଲାତୀତଂ ଯସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ୟଥୈବୋପ୍ଲନାଲେନ ତୋୟମାକର୍ଷୟେନ୍ନରଃ ।
ତଥୈବୋଛର୍ଷୟେଦ୍ଵାୟଂ ଯୋଗୀ ଯୋଗପଥେ ସ୍ଥିତଃ ॥ ୩୮ ॥

ଅର୍ଥମାତ୍ରାତ୍ମକଂ କୃତ୍ଵା କୋଶୀଭୂତଂ ତୁ ପଙ୍କଜମ୍ ।
କର୍ଷୟେନ୍ନାଲମାତ୍ରେଣ ଭୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲୟଂ ନୟେତ୍ ॥ ୩୯ ॥

ଭୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଲଲାଟେ ତୁ ନାସିକାୟାସ୍ତୁ ମୂଳତଃ ।
ଜାନୀୟାଦମୃତଂ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାୟତନଂ ମହତ୍ ॥ ୪୦ ॥

ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂରୋଧଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଶ୍ଚ ଧାରଣା ।
ଧ୍ୟାନଂ ସମାଧିରେତାନି ଯୋଗାଙ୍ଗାନି ଭବନ୍ତି ଷଟ୍ ॥ ୪୧ ॥

ଆସନାନି ଚ ତାବନ୍ତି ଯାବନ୍ତ୍ୟା ଜୀବଜାତୟଃ ।
ଏତେଷାମତୁଲାନ-ଭେଦାନୁଜାନାତି ମହେଶ୍ଵରଃ ॥ ୪୨ ॥

ଛିଦ୍ରଂ ଭଦ୍ରଂ ତଥା ସିଂହଂ ପଦ୍ମଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ଆଧାରଂ ପ୍ରଥମଂ ଚକ୍ରଂ ସ୍ଵାଧିଷ୍ଠାନଂ ଦ୍ଵିତୀୟକମ୍ ॥ ୪୩ ॥

ୟୋନିସ୍ଥାନଂ ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ କାମରୂପଂ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ଆଧାରାଶ୍ୟେ ଗୁଦସ୍ଥାନେ ପଙ୍କଜଂ ଯଜ୍ଞତୁର୍ଦ୍ଧଲମ୍ ॥ ୪୪ ॥

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ଯୋନିଃ କାମାଶ୍ୟା ସିଦ୍ଧବନ୍ଧିତା ।
ୟୋନିମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଂ ଲିଙ୍ଗଂ ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖଂ ତଥା ॥ ୪୫ ॥

ମସ୍ତକେ ମଣିବଦ୍-ଭିନ୍ନଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ତପ୍ତଚାମୀକରାକାରଂ ତତିଲ୍ଲେଖେବ ବିସ୍ମରତ୍ ॥ ୪୭ ॥

ଚତୁରସ୍ରମୁପୟ୍‌ଗ୍ନୋରଧୋ ମେତ୍ରାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ୍ଵଶବେନ ଭବେତ୍-ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଵାଧିଷ୍ଠାନଂ ତଦାଶ୍ରୟମ୍ ॥ ୪୭ ॥

ସ୍ଵାଧିଷ୍ଠାନଂ ତତଶ୍ଚକ୍ରଂ ମେତ୍ରମେବ ନିଗଦ୍ୟତେ ।
ମଣିବଉଦ୍ଭୁଜା ଯତ୍ର ବାୟୁନା ପୂରିତଂ ବପୁଃ ॥ ୪୮ ॥

ତନ୍ନାଭିମଣ୍ଡଲଂ ଚକ୍ରଂ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ମଣିପୁରକମ୍ ।
ଦ୍ଵାଦଶାରମହାଚକ୍ରେ ପୁଣ୍ୟପାପନିୟନ୍ତ୍ରିତଃ ॥ ୪୯ ॥

ତାବଜ୍ଞୀବୋ ଭ୍ରମତ୍ୟେବଂ ଯାବଉତ୍ତଂ ନ ବିନ୍ଧତି ।
ଉର୍ଧ୍ଵଂ ମେତ୍ରାଦଧୋ ନାଭେଃ କନ୍ଦୋ ଯୋଃସ୍ତ୍ରି ଖଗାଶ୍ଚବତ୍ ॥ ୫୦ ॥

ତତ୍ର ନାତ୍ୟଃ ସମୁପ୍‌ନାଃ ସହସ୍ରାଶି ଦ୍ଵିସପ୍ତତିଃ ।
ତେଷୁ ନାତୀସହସ୍ରେଷୁ ଦ୍ଵିସପ୍ତତିରୁଦାହୃତାଃ ॥ ୫୧ ॥

ପ୍ରଧାନାଃ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟୋ ଭୂୟସ୍ତତ୍ର ଦଶ ସ୍ତୃତାଃ ।
ଇତା ଚ ପିଙ୍ଗଲା ଚୈବ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ତୃତୀୟକା ॥ ୫୨ ॥

ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ଵା ଚ ପୁଷ୍ପା ଚୈବ ଯଶସ୍ଵିନୀ ।
ଅଲମ୍ବୁଷା କୁହୁରତ୍ର ଶଙ୍ଖିନୀ ଦଶମୀ ସ୍ତୃତା ॥ ୫୩ ॥

ଏବଂ ନାତୀମୟଂ ଚକ୍ରଂ ବିଜ୍ଞେୟଂ ଯୋଗିନା ସଦା ।
ସତତଂ ପ୍ରାଣବାହିନ୍ୟଃ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିଦେବତାଃ ॥ ୫୪ ॥

ଇତାପିଙ୍ଗଲାସୁଷୁମ୍ନାସ୍ତ୍ରସ୍ରୋ ନାତ୍ୟଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତାଃ ।
ଇତା ବାମେ ସ୍ଥିତା ଭାଗେ ପିଙ୍ଗଲା ଦକ୍ଷିଣେ ସ୍ଥିତା ॥ ୫୫ ॥

ସୁଷୁମ୍ନା ମଧ୍ୟଦେଶେ ତୁ ପ୍ରାଣମାର୍ଗାସ୍ତୟଃ ସ୍ଥୂତାଃ ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନଶ୍ଳୋଦାନୋ ବ୍ୟାନସ୍ତଥୈବ ତ ॥ ୫୬ ॥

ନାଗଃ କୂର୍ମଃ କୃକରକୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ।
ପ୍ରାଣାଦ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ ବିଖ୍ୟାତା ନାଗାଦ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ ବାୟୁବଃ ॥ ୫୭ ॥

ଏତେ ନାତୀସହସ୍ରେଷୁ ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ଜୀବରୂପିଣଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧିଶ୍ଚୋର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରଧାବତି ॥ ୫୮ ॥

ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ଚଞ୍ଚିଲତ୍ୱାନୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥୋଜ୍ଜ୍ୱଳତି କନ୍ଦୁକଃ ॥ ୫୯ ॥

ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଦ୍ଭୀବୋ ନ ବିଶ୍ରମେତ୍ ।
ଅପାନାକ୍ଷର୍ଷତି ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ପ୍ରାଣାକ କର୍ଷତି ॥ ୬୦ ॥

ଖଗରଢ୍ଘୁବଦିତ୍ୟେତଦ୍ୟୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ॥ ୬୧ ॥

ହଂସହଂସେତ୍ୟମଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ଶତାନି ଷଟ୍ପଦିବାରାତ୍ରଂ ସହସ୍ରାଣ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ॥ ୬୨ ॥

ଏତସ୍ତଂଖ୍ୟାନୁତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ଅଜପା ନାମ ଗାୟତ୍ରୀ ଯୋଗିନାଂ ମୋକ୍ଷଦା ସଦା ॥ ୬୩ ॥

ଅସ୍ୟାଃ ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରେଣ ନରଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁତ୍ୟତେ ।
ଅନୟା ସଦୃଶୀ ବିଦ୍ୟା ଅନୟା ସଦୃଶୋ ଜପଃ ॥ ୬୪ ॥

ଅନୟା ସଦୃଶଂ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ଭୂତଂ ନ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଯେନ ମାର୍ଗେଣ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନଂ ନିରାମୟମ୍ ॥ ୬୫ ॥

ମୁଖେନାଛାଦ୍ୟ ତଦ୍ଦ୍ୱାରଂ ପ୍ରସୁପ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରୀ ।
ପ୍ରବୁଦ୍ଧା ବହିଃସ୍ତୋଗେନ ମନସା ମରୁତା ସହ ॥ ୭୬ ॥

ସୂଚିବଦ୍ଧୁଣମାଦାୟ ବ୍ରଜତ୍ୟୁର୍ଧ୍ୱଂ ସୁଷୁମ୍ନୟା ।
ଭଦ୍ରାଚୟେନୁପାତଂ ତୁ ଯଥା କୁଞ୍ଚିକୟା ହଠାତ୍ ॥ ୭୭ ॥

କୁଣ୍ଡଳିନୀ ତୟା ଯୋଗୀ ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାରଂ ବିଭେଦୟେତ୍ ॥ ୭୮ ॥

କୃତ୍ୱା ସଂପୁଟିତୌ କରୌ ଦୃଢତରଂ ବଧ୍ନାଥ ପଦ୍ମାସନଂ
ଗାଢ଼ଂ ବକ୍ଷସି ସନ୍ନିଧାୟ ତୁରୁକଂ ଧ୍ୟାନଂ ଚ ତଜେତସି ।
ବାରଂବାରମପାତମୂର୍ଧ୍ନମନିଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତାରୟନ୍ପୁରିତଂ
ମୁଞ୍ଚିନ୍ପ୍ରାଣମୁପେତି ବୋଧମତୁଲଂ ଶକ୍ତିପ୍ରଭାବାନ୍ନରଃ ॥ ୭୯ ॥

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ନାତୀଦ୍ୱାରେଷୁ ପୁରୟନ୍ ।
ମାରୁତଂ କୁମ୍ଭୟନ୍ୟସ୍ତୁ ସ ମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ॥ ୮୦ ॥

ଅଙ୍ଗାନାଂ ମର୍ଦ୍ଦନଂ କୃତ୍ୱା ଶ୍ରମଜାତେନ ବାରିଣା ।
କଟ୍ୱମୁଲବଶତ୍ୟାଗୀ କ୍ଷୀରପାନରତଃ ସୁଖୀ ॥ ୮୧ ॥

ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିତାହାରୀ ଯୋଗୀ ଯୋଗପରାୟଣଃ ।
ଅଦ୍ଭାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଭବେହିକ୍ଷୋ ନାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟା ବିଚାରଣା ॥ ୮୨ ॥

କନ୍ଦୋର୍ଧ୍ୱକୁଣ୍ଡଳୀ ଶକ୍ତିଃ ସ ଯୋଗୀ ସିଦ୍ଧିଭାଜନମ୍ ।
ଅପାନପ୍ରାଣୟୋରୈକ୍ୟଂ କ୍ଷୟାନ୍ମୁତ୍ରପୁରୀଷୟୋଃ ॥ ୮୩ ॥

ଯୁବା ଭବତି ବୃଦ୍ଧୋଽପି ସତତଂ ମୂଲବନ୍ଧନାତ୍ ।
ପାର୍ଶ୍ୱଭାଗେନ ସଂପୀତ୍ୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଭୁଦମ୍ ॥ ୮୪ ॥

ଅପାନମୁର୍ଧ୍ନୁକ୍ଳଷ୍ୟ ମୂଳବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଉତ୍ୟାଶଂ କୁରୁତେ ଯସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତମହାଶରଃ ॥ ୭୫ ॥

ଉଦ୍ଘିୟାଶଂ ତଦେବ ସ୍ୟାଉତ୍ର ବନ୍ଧୋ ବିଧୀୟତେ ।
ଉଦରେ ପଶ୍ଚିମଂ ତାଶଂ ନାଭେରୂର୍ଧ୍ନଂ ତୁ କାରୟେତ୍ ॥ ୭୬ ॥

ଉଦ୍ଘିୟାଶୋଽପ୍ୟୟଂ ବନ୍ଧୋ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେସରୀ ।
ବଧ୍ନାତି ହି ଶିରୋଜାତମଧୋଗାମିନଭୋଜଲମ୍ ॥ ୭୭ ॥

ତତୋ ଜାଲନ୍ଧରେ ବନ୍ଧଃ କର୍ମଦୁଃଖୌଘନାଶନଃ ।
ଜାଲନ୍ଧରେ କୃତେ ବନ୍ଧେ କର୍ଣ୍ଣସଂକୋଚଲକ୍ଷଣେ ॥ ୭୮ ॥

ନ ପୀୟୁଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ।
କପାଳକୁହରେ ଜିହ୍ଵା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ॥ ୭୯ ॥

ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।
ନ ରୋଗୋ ମରଣଂ ତସ୍ୟ ନ ନିଦ୍ରା ନ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ॥ ୮୦ ॥

ନ ଚ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଭବେତ୍ତସ୍ୟ ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେଢ଼ି ଖେଚରୀମ୍ ।
ପୀତ୍ୟତେ ନ ଚ ରୋଗେଣ ଲିପ୍ୟତେ ନ ଚ କର୍ମଣା ॥ ୮୧ ॥

ବନ୍ଧତେ ନ ଚ କାଳେନ ଯସ୍ୟ ମୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରି ଖେଚରୀ ।
ଚିତ୍ତଂ ଚରତି ଖେ ଯସ୍ମାଞ୍ଜିହ୍ଵା ଭବତି ଖେ ଗତା ॥ ୮୨ ॥

ତେନୈଷା ଖେଚରୀ ନାମ ମୁଦ୍ରା ସିଦ୍ଧନମସ୍ତୁତା ।
ଖେଚର୍ଯ୍ୟା ମୁଦ୍ରୟା ଯସ୍ୟ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ଵତଃ ॥ ୮୩ ॥

ବିନ୍ଦୁଃ କ୍ଷରତି ନୋ ଯସ୍ୟ କାମିନ୍ୟାଲିଙ୍ଗିତସ୍ୟ ଚ ।
ୟାବଦ୍ବିନ୍ଦୁଃ ସ୍ଥିତୋ ଦେହେ ତାବନ୍ନୃତ୍ୟଭୟଂ କୁତଃ ॥ ୮୪ ॥

ୟାବଦ୍ଦ୍ୱା ନଭୋମୁଦ୍ରା ତାବଦ୍ଦିମୁର୍ଦ୍ଧଂ ଗଚ୍ଛତି ।
ଗଲିତୋଽପି ଯଦା ବିମୁଃ ସଂପ୍ରାପ୍ତୋ ଯୋନିମଣ୍ଡଳେ ॥ ୮୫ ॥

ବ୍ରଜତ୍ୟର୍ଘ୍ୟଂ ହଠାଚ୍ଛକ୍ତ୍ୟା ନିବନ୍ଧୋ ଯୋନିମୁଦ୍ରୟା ।
ସ ଏବ ଦ୍ୱିବିଧୋ ବିମୁଃ ପାଣ୍ଡୁରୋ ଲୋହିତସ୍ତଥା ॥ ୮୬ ॥

ପାଣ୍ଡୁରଂ ଶୁକ୍ରମିତ୍ୟାଦୁର୍ଲୋହିତାଖ୍ୟଂ ମହାରଜଃ ।
ବିଦ୍ରୁମଦ୍ରୁମସଂକାଶଂ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ରଜଃ ॥ ୮୭ ॥

ଶଶିସ୍ଥାନେ ବସେଦ୍ଦିମୁସ୍ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ।
ବିମୁଃ ଶିବୋ ରଜଃ ଶକ୍ତିର୍ବିମୁରିମୁ ରଜୋ ରବିଃ ॥ ୮୮ ॥

ଉଦୟୋଃ ସଂଗମାଦେବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପରମଂ ବପୁଃ ।
ବାୟୁନା ଶକ୍ତିଚାଲେନ ପ୍ରେରିତଂ ଖେ ଯଥା ରଜଃ ॥ ୮୯ ॥

ରବିଶୈକତ୍ୱମାୟାତି ଭବେଦିବ୍ୟଂ ବପୁସ୍ତଦା ।
ଶୁକ୍ଳଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ରଜଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସମନ୍ୱିତମ୍ ॥ ୯୦ ॥

ଦୃୟୋଃ ସମରସୀଭାବଂ ଯୋ ଜାନାତି ସ ଯୋଗବିତ୍ ।
ଶୋଧନଂ ମଲଜାଲାନାଂ ଘଟନଂ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୟୋଃ ॥ ୯୧ ॥

ରସାନାଂ ଶୋଷଣଂ ସମ୍ୟକ୍ତ୍ୱହାମୁଦ୍ରାଭିଧୀୟତେ ॥ ୯୨ ॥

ବକ୍ଷୋନ୍ୟସ୍ତହନୁର୍ଦ୍ଧିପୀତ୍ୟ ସୁଷିରଂ ଯୋନେଷୁ ବାମାଞ୍ଜିଶା
ହସ୍ତାଭ୍ୟାମନୁଧାରୟନ୍ପ୍ରବିତତଂ ପାଦଂ ତଥା ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଆପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୱସନେନ କୁକ୍ଷିୟୁଗଲଂ ବଧ୍ୱା ଶନୈ ରେଚୟେଦେଷା
ପାତକନାଶିନୀ ନନୁ ମହାମୁଦ୍ରା ନୃଣାଂ ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ॥ ୯୩ ॥

ଅଥାତ୍ତୁନିର୍ଣ୍ଣୟଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟେ ॥

ହୃଦିସ୍ଥାନେ ଅଷ୍ଟଦଳପଦ୍ମଂ ବର୍ତ୍ତତେ ତନ୍ମଧ୍ୟେ ରେଖାବଲୟଂ
କୃତ୍ବା ଜୀବାତ୍ମରୂପଂ ଜ୍ୟୋତୀରୂପମଶୁମାତ୍ରଂ ବର୍ତ୍ତତେ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଂ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ଭବତି ସର୍ବଂ ଜାନାତି ସର୍ବଂ କରୋତି ସର୍ବମେତକ୍ଷରିତମହଂ
କର୍ତ୍ତାହଂ ଭୋକ୍ତା ସୁଖୀ ଦୁଃଖୀ କାଶଃ ଖଞ୍ଜୋ ବଧିରୋ ମୂକଃ କୃଶଃ
ସ୍ଥୂଲୋଽନେନ ପ୍ରକାରେଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରବାଦେନ ବର୍ତ୍ତତେ ॥

ପୂର୍ବଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ପୂର୍ବଂ ଦଳଂ ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଭକ୍ତିପୁରଃସରଂ ଧର୍ମେ ମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦାଽଂଶେୟଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦାଂଶେୟଦଳଂ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦା ଦକ୍ଷିଣଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦକ୍ଷିଣଦଳଂ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଦ୍ୱେଷକୋପମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦା ନୈରୂତଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦ୍‌ନୈରୂତଦଳଂ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ପାପକର୍ମହିଂସ୍ରାମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦା ପଶ୍ଚିମଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦ୍‌ପଶ୍ଚିମଦଳଂ ସ୍ୱଚିକବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା କ୍ରୀଡାବିନୋଦେ ମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦା ବାୟବ୍ୟଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ବାୟବ୍ୟଦଳଂ ମାଣିକ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଗମନଚଳନବୈରାଗ୍ୟମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦୋତ୍ତରଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦୁତ୍ତରଦଳଂ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ସୁଖଶୃଙ୍ଖାରମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦେଶାନଦଳେ ବିଶ୍ରମତେ ତଦୀଶାନଦଳଂ ବୈଭୂର୍ଯ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ଦାନାଦିକୃପାମତିର୍ଭବତି ॥

ୟଦା ସଂଧିସଂଧିଷ୍ଠୁ ମତିର୍ଭବତି ତଦା ବାତପିତ୍ତଶ୍ଳେଷ୍ମମହାବ୍ୟାଧିପ୍ରକୋପୋ ଭବତି ॥

ୟଦା ମଧ୍ୟେ ତିଷ୍ଠତି ତଦା ସର୍ବଂ ଜାନାତି ଗାୟତି ନୃତ୍ୟତି ପଠତ୍ୟାନନ୍ଦଂ କରୋତି ॥

ୟଦା ନେତ୍ରଶ୍ରମୋ ଭବତି ଶ୍ରମନିର୍ଭରଶୀର୍ଥଂ ପ୍ରଥମରେଖାବଲୟଂ

କୃତ୍ବା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ପ୍ରଥମରେଖାବନ୍ଧୁକପୁଷ୍ପବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ନିଦ୍ରାବସ୍ଥା ଭବତି ॥

ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାମଧ୍ୟେ ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥା ଭବତି ।।

ସ୍ୱପ୍ନାବସ୍ଥାମଧ୍ୟେ ଦୃଷ୍ଟଂ ଶୁତମନୁମାନସଂଭବବାର୍ତ୍ତା

ଇତ୍ୟାଦିକଳ୍ପନାଂ କରୋତି ତଦାଦିଶ୍ରମୋ ଭବତି ।।

ଶ୍ରମନିର୍ହରଣାର୍ଥଂ ଦ୍ୱିତୀୟରେଖାବଲୟଂ କୃତ୍ୱା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ଦ୍ୱିତୀୟରେଖା

ଇନ୍ଦ୍ରକୋପବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥା ଭବତି ସୁଷୁପ୍ତୌ କେବଳପରମେଶ୍ୱରସଂବନ୍ଧିନୀ

ବୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ନିତ୍ୟବୋଧସ୍ୱରୂପା ଭବତି ପଶ୍ଚାତ୍ପରମେଶ୍ୱରରୂପେଣ ପ୍ରାପ୍ତିର୍ଭବତି ।।

ତୃତୀୟରେଖାବଲୟଂ କୃତ୍ୱା ମଧ୍ୟେ ନିମଜ୍ଜନଂ କୁରୁତେ ତୃତୀୟରେଖା

ପଦ୍ମରାଗବର୍ଣ୍ଣଂ ତଦା ତୁରୀୟାବସ୍ଥା ଭବତି ତୁରୀୟେ କେବଳପରମାତ୍ମସଂବନ୍ଧିନୀ

ଭବତି ନିତ୍ୟବୋଧସ୍ୱରୂପା ଭବତି ତଦା ଶନୈଃ ଶନୈରୁପରମେଦୁର୍ଦ୍ଦ୍ୱା

ଧୃତିଗୃହୀତମାତ୍ମସଂସ୍ଥଂ ମନଃ କୃତ୍ୱା ନ କିଂଚିଦପି ଚିନ୍ତୟେତ୍ତଦା ପ୍ରାଣାପାନୟୋରୈକ୍ୟଂ

କୃତ୍ୱା ସର୍ବଂ ବିଶ୍ୱମାତ୍ମସ୍ୱରୂପେଣ ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଧାରୟତି ।

ଯଦା ତୁରୀୟାତୀତାବସ୍ଥା ତଦା ସର୍ବେଷାମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପୋ ଭବତି

ଦୃଢ୍ଵାତୀତୋ ଭବତି ଯାବଦ୍ଦେହଧାରଣା ବର୍ତ୍ତତେ ତାବତ୍ତିଷ୍ଠତି

ପଶ୍ଚାତ୍ପରମାତ୍ମସ୍ୱରୂପେଣ ପ୍ରାପ୍ତିର୍ଭବତି ଇତ୍ୟନେନ ପ୍ରକାରେଣ

ମୋକ୍ଷୋ ଭବତୀଦମେବାତ୍ମଦର୍ଶନୋପାୟା ଭବନ୍ତି ।।

ଚତୁଷ୍ପଥସମାୟୁକ୍ତମହାଦ୍ୱାରଗବାୟୁନା ।

ସହସ୍ରିତତ୍ରିକୋଣାର୍ପଣମନେ ଦୃଶ୍ୟତେଃସୁଧଃ ।। ୯୪ ।।

ପୂର୍ବୋକ୍ତତ୍ରିକୋଣସ୍ଥାନାଦୁପରି ପୃଥିବ୍ୟାଦିପଞ୍ଚବର୍ଣ୍ଣକଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ ।

ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚବାୟୁଶ୍ଚ ବୀଜଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ସ୍ଥାନକମ୍ ।

ୟକାରଂ ପ୍ରାଣବୀଜଂ ଚ ନୀଲଜୀମୂତସନ୍ନିଭମ୍ ।

ରକାରମଗ୍ନିବୀଜଂ ଚ ଅପାନାଦିତ୍ୟସଂନିଭମ୍ ।। ୯୫ ।।

ଲକାରଂ ପୃଥିବୀରୂପଂ ବ୍ୟାନ୍ ବନ୍ଧୁକସଂନିଭମ୍ ।
ବକାରଂ ଜୀବବୀଜଂ ଚ ଉଦାନଂ ଶଙ୍ଖବର୍ଣ୍ଣକମ୍ ॥ ୯୬ ॥

ହକାରଂ ବିୟସ୍ତ୍ରରୂପଂ ଚ ସମାନଂ ସ୍ଫଟିକପ୍ରଭମ୍ ।
ହୃନ୍ନାଭିନାସାକର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଦିସଂସ୍ଥିତମ୍ ॥ ୯୭ ॥

ଦ୍ଵିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତୀବର୍ଗେଷୁ ବର୍ତତେ ।
ଅଷ୍ଟାବିଂଶତିକୋଟୀଷୁ ରୋମକୂପେଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ॥ ୯୮ ॥

ସମାନପ୍ରାଣ ଏକସ୍ତୁ ଜୀବଃ ସ ଏକ ଏବ ହି ।
ରେଚକାଦି ତ୍ରୟଂ କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍ଭୂତଚିତ୍ତଃ ସମାହିତଃ ॥ ୯୯ ॥

ଶନୈଃ ସମସ୍ତମାକୃଷ୍ୟ ହୃସ୍ତରୋରୁହକୋଟରେ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚ ବଧ୍ନା ତୁ ପ୍ରଣବେନ ସମୁଦରେତ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

କର୍ଣ୍ଣସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ଵା ଲିଙ୍ଗସଂକୋଚନଂ ତଥା ।
ମୂଳାଧାରାସ୍ଥସୁମ୍ନା ଚ ପଦ୍ମତନ୍ତୁନିଭା ଶୁଭା ॥ ୧୦୧ ॥

ଅମୂର୍ତ୍ତୋ ବର୍ତତେ ନାଦୋ ବୀଣାଦଣ୍ଡସମୁଦ୍ଭିତଃ ।
ଶଙ୍ଖନାଦାଦିଭିଶ୍ଳୈବ ମଧ୍ୟମେବ ଧ୍ଵନିର୍ଯ୍ୟଥା ॥ ୧୦୨ ॥

ବ୍ୟୋମରନ୍ତ୍ରଗତୋ ନାଦୋ ମାୟୂର୍ଂ ନାଦମେବ ଚ ।
କପାଳକୁହରେ ମଧ୍ୟେ ଚତୁର୍ଦ୍ଧାରସ୍ୟ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୧୦୩ ॥

ତଦାହ୍ନା ରାଜତେ ତତ୍ର ଯଥା ବ୍ୟୋମ୍ନି ଦିବାକରଃ ।
କୋଦଣ୍ଡଦ୍ଵୟମଧ୍ୟେ ତୁ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ତ୍ରେଷୁ ଶକ୍ତିତଃ ॥ ୧୦୪ ॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ବାନଂ ପୁରୁଷଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନନସ୍ତତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମଂ ଗତମ୍ ।
ରତ୍ନାନି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାନାଦଂ ତୁ ବିନ୍ଦୁମାହେଶ୍ବରଂ ପଦମ୍ ।
ୟଂ ଏବଂ ବେଦ ପୁରୁଷଃ ସ କୈବଲ୍ୟଂ ସମଶ୍ରୁତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ୧୦୫ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ବିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ

(Brahmavidyopanishat / Brahmaidyya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷଦ୍ / ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷଦ୍ ॥

ସ୍ୱାବିଦ୍ୟାବହ୍ନାୟତାତଂ ଯଦ୍ବିଦ୍ୟାପଦ୍ମବଂ ଗତମ୍ ।

ତଦ୍ଵିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟାନ୍ତଃ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟମିତି ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଅଥ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷଦୁଚ୍ୟତେ ॥

ପ୍ରସାଦାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଶସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୋରଦ୍-ଭୂତକର୍ମଣଃ ।

ରହସ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାୟା ଧ୍ରୁବାଗ୍ନିଂ ସଂପ୍ରତକ୍ଷତେ ॥ ୧ ॥

ଓଁ ଇତ୍ୟେକାକ୍ଷରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯଦୁକ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ।

ଶରୀରଂ ତସ୍ୟ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ସ୍ଥାନଂ କାଲତ୍ରୟଂ ତଥା ॥ ୨ ॥

ତତ୍ର ଦେବାସ୍ତୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ଲୋକା ବେଦାସ୍ତୟୋଽଗ୍ନୟଃ ।

ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରାର୍ଥମାତ୍ରା ଚ ତ୍ରୟକ୍ଷରସ୍ୟ ଶିବସ୍ୟ ତୁ ॥ ୩ ॥

ଋଗ୍-ବେଦୋ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ଚ ପୃଥିବୀ ବ୍ରହ୍ମ ଏବ ଚ ।

ଅକାରସ୍ୟ ଶରୀରଂ ତୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିଃ ॥ ୪ ॥

ଯଦ୍ଭୁବେଦୋଽକ୍ତରିକ୍ଷଂ ଚ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିସ୍ତଥୈବ ଚ ।

ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଚ ଭଗବାନ୍-ଦେବ ଉକାରଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ ୫ ॥

ସାମବେଦସ୍ତଥା ଦୈଶ୍ଵାହବନୀୟସ୍ତଥୈବ ଚ ।
ଇଶ୍ଵରଃ ପରମୋ ଦେବୋ ମକାରଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ ୭ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟମଶ୍ଵଲମଧ୍ୟୋଽଥ ହ୍ୟକାରଃ ଶଙ୍ଖମଧ୍ୟଗଃ ।
ଉକାରଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସଂକାଶସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ॥ ୮ ॥

ମକାରସ୍ତ୍ଵଗ୍ନିସଂକାଶୋ ବିଧୁମୋ ବିଦ୍ୟୁତୋପମଃ ।
ତିସ୍ରୋ ମାତ୍ରାସ୍ତଥା ଜ୍ଞେୟା ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିରୂପିଣଃ ॥ ୮ ॥

ଶିଖା ତୁ ଦୀପସଂକାଶା ତସ୍ମିନ୍ନୁପରି ବର୍ତ୍ତତେ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରା ତଥା ଜ୍ଞେୟା ପ୍ରଣବସ୍ୟୋପରି ସ୍ଥିତା ॥ ୯ ॥

ପଦ୍ମସୂତ୍ରନିଭା ସୁକ୍ଷ୍ମା ଶିଖା ସା ଦୃଶ୍ୟତେ ପରା ।
ସା ନାତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟସଂକାଶା ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଭିତ୍ତ୍ଵା ତଥାପରା ॥ ୧୦ ॥

ଦ୍ଵିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତୀଂ ଭିତ୍ତ୍ଵା ଚ ମୂର୍ଧନି ।
ବରଦଃ ସର୍ବଭୂତାନାଂ ସର୍ବଂ ବ୍ୟାପ୍ୟାବତିଷ୍ଠତି ॥ ୧୧ ॥

କାଂସ୍ୟଘଣ୍ଟାନିନାଦସ୍ତୁ ଯଥା ଲୀୟତି ଶାନ୍ତୟେ ।
ଓଞ୍ଜାରସ୍ତୁ ତଥା ଯୋଜ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୟେ ସର୍ବମିଚ୍ଛତା ॥ ୧୨ ॥

ୟସ୍ମିନ୍ନିଲୀୟତେ ଶବ୍ଦସ୍ତପ୍ତରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଗୀୟତେ ।
ଧିୟଂ ହି ଲୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମ ସୋଽମୃତତ୍ଵାୟ କଳ୍ପତେ ॥ ୧୩ ॥

ବାୟୁଃ ପ୍ରାଣସ୍ତଥାକାଶସ୍ତ୍ରିବିଧୋ ଜୀବସଂଜ୍ଞକଃ ।
ସ ଜୀବଃ ପ୍ରାଣ ଇଦ୍ଵ୍ୟକ୍ତୋ ବାଲାଗ୍ରଗତକଳ୍ପିତଃ ॥ ୧୪ ॥

ନାଭିସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ବିଶ୍ଵଂ ଶୁଦ୍ଧତତ୍ତ୍ଵଂ ସୁନିର୍ମଳମ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟମିବ ଦୀପ୍ୟତ୍ତଂ ରଶ୍ମିଭିଶ୍ଵାଶିଲଂ ଶିବମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ସକାରଂ ଚ ହକାରଂ ଚ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ନାଭିରନ୍ତ୍ରାଦ୍ଧିନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତଂ ବିଷୟବ୍ୟାପ୍ତିବର୍ଜିତମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ତେନେଦଂ ନିଷ୍କାଳଂ ବିଦ୍ୟାତ୍‌କ୍ଷୀରାସ୍ତର୍ପିୟା ତଥା ।
କାରଣେନାତ୍ମନା ଯୁକ୍ତଃ ପ୍ରାଣାୟାମୈଶ୍ଚ ପଞ୍ଚଭିଃ ॥ ୧୭ ॥

ଚତୁଷ୍କାଳାସମାୟୁକ୍ତୋ ଭ୍ରାମ୍ୟତେ ଚ ହୃଦି ସ୍ଥିତଃ ।
ଗୋଲକସ୍ତୁ ଯଦା ଦେହେ କ୍ଷୀରଦଣ୍ଡେନ ବା ହତଃ ॥ ୧୮ ॥

ଏତସ୍ମିନ୍ନୁସତେ ଶୀଘ୍ରମବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଶଗଃ ।
ୟାବନ୍ନିଃଶ୍ୱସିତୋ ଜୀବନ୍ତ୍ରାବନ୍ନିଷ୍କାଳତାଂ ଗତଃ ॥ ୧୯ ॥

ନଭସ୍ତଂ ନିଷ୍କାଳଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ମୁଚ୍ୟତେ ଭବବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଅନାହତଧ୍ୱନିଯୁତଂ ହଂସଂ ଯେ ବେଦ ହୃଦ୍ଭୂତମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ସ୍ୱପ୍ରକାଶଚିଦାନନ୍ଦଂ ସ ହଂସ ଇତି ଗୀୟତେ ।
ରେଚକଂ ପୂରକଂ ମୁକ୍ତା କୁମ୍ଭକେନ ସ୍ଥିତଃ ସୁଧୀଃ ॥ ୨୧ ॥

ନାଭିକନ୍ଦେ ସମୌ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମାହିତଃ ।
ମସ୍ତକସ୍ଥାମୃତାସ୍ୱାଦଂ ପୀତ୍ୱା ଧ୍ୟାନେନ ସାଦରମ୍ ॥ ୨୨ ॥

ଦୀପାକାରଂ ମହାଦେବଂ ଜ୍ୱଲନ୍ତଂ ନାଭିମଧ୍ୟମେ ।
ଅଭିଷିତ୍ୟାମୃତେନୈବ ହଂସ ହଂସେତି ଯେ ଜପେତ୍ ॥ ୨୩ ॥

ଜରାମରଣରୋଗାଦି ନ ତସ୍ୟ ଭୁବି ବିଦ୍ୟତେ ।
ଏବଂ ଦିନେ ଦିନେ କୁର୍ଯ୍ୟାଦଶିମାଦିବିଭୂତୟେ ॥ ୨୪ ॥

ଇଶ୍ୱରତ୍ୱମବାପ୍ନୋତି ସଦାଭ୍ୟାସରତଃ ପୁମାନ୍ ।
ବହବୋ ନୈକମାର୍ଗେଣ ପ୍ରାପ୍ତା ନିତ୍ୟତ୍ୱମାଗତାଃ ॥ ୨୫ ॥

ହଂସବିଦ୍ୟାମୃତେ ଲୋକେ ନାସ୍ତି ନିତ୍ୟତ୍ୱସାଧନମ୍ ।
ଯୋ ଦଦାତି ମହାବିଦ୍ୟାଂ ହଂସାଖ୍ୟାଂ ପାରମେଶ୍ୱରୀମ୍ ॥ ୨୭ ॥

ତସ୍ୟ ଦାସ୍ୟଂ ସଦା କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପରୟା ସହ ।
ଶୁଭଂ ବାଃଶୁଭମନ୍ୟଦ୍ୱା ଯଦୁକ୍ତଂ ଗୁରୁଣା ଭୁବି ॥ ୨୭ ॥

ତନ୍ମୁର୍ଯ୍ୟାଦବିଚାରେଣ ଶିଷ୍ୟଃ ସନ୍ତୋଷସଂଯୁତଃ ।
ହଂସବିଦ୍ୟାମିମାଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷୟା ନରଃ ॥ ୨୮ ॥

ଆତ୍ମାନମାତ୍ମନା ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ବୁଝ୍ଵା ସୁନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ଦେହଜାତ୍ୟାଦିସଂବନ୍ଧାନୁଷ୍ଠାନ୍ତ୍ରମସମନ୍ୱିତାନ୍ ॥ ୨୯ ॥

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣି ଚାନ୍ୟାନି ପଦପାଂସୁମିବ ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ଗୁରୁଭକ୍ତିଂ ସଦା କୁର୍ଯ୍ୟାଚ୍ଛେୟସ୍ୟେ ଭୂୟସ୍ୟେ ନରଃ ॥ ୩୦ ॥

ଗୁରୁରେବ ହରିଃ ସାକ୍ଷାନ୍ନାନ୍ୟ ଇତ୍ୟବ୍ରବୀଚ୍ଛ୍ରୁତିଃ ॥ ୩୧ ॥

ଶୁତ୍ୟା ଯଦୁକ୍ତଂ ପରମାର୍ଥମେବ ତସ୍ମିନ୍ନାମ୍ନୋ ନାତ୍ର ତତଃ ସମସ୍ତମ୍ ।
ଶୁତ୍ୟା ବିରୋଧେ ନ ଭବେତ୍-ପ୍ରମାଣଂ ଭବେଦନର୍ଥାୟ ବିନା ପ୍ରମାଣମ୍ ॥ ୩୨ ॥

ଦେହସ୍ଥଃ ସକଲୋ ଜ୍ଞେୟୋ ନିଷ୍କଲୋ ଦେହବର୍ଜିତଃ ।
ଆଦ୍ରୋପଦେଶଗମ୍ୟୋଽସୌ ସର୍ବତଃ ସମବସ୍ଥିତଃ ॥ ୩୩ ॥

ହଂସହଂସେତି ଯୋ ବ୍ରୂୟାଦ୍-ସୋ ବ୍ରହ୍ମା ହରିଃ ଶିବଃ ।
ଗୁରୁବକ୍ତ୍ରାତ୍ତୁ ଲଭ୍ୟେତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ॥ ୩୪ ॥

ତିଳେଷୁ ଚ ଯଥା ତୈଳଂ ପୁଷ୍ପେ ଗନ୍ଧ ଇବାଗ୍ନିତଃ ।
ପୁରୁଷସ୍ୟ ଶରୀରେଽସ୍ମିନ୍ ସ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ତଥା ॥ ୩୫ ॥

ଉଲ୍ଲାହସ୍ତୋ ଯଥାଲୋକେ ଦ୍ରବ୍ୟମାଲୋକ୍ୟ ତାଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନେନ ଜ୍ଞେୟମାଲୋକ୍ୟ ପଶ୍ଚାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ପରିତ୍ୟଜେତ୍ ॥ ୩୬ ॥

ପୁଷ୍ପବସ୍ତ୍ରକଲଂ ବିଦ୍ୟାଦ୍ଭବସ୍ତସ୍ୟ ତୁ ନିଷ୍କଲଃ ।
ବୃକ୍ଷସ୍ତୁ ସକଲଂ ବିଦ୍ୟାଛାୟା ତସ୍ୟ ତୁ ନିଷ୍କଲ ॥ ୩୭ ॥

ନିଷ୍କଲଃ ସକଲୋ ଭାବଃ ସର୍ବତ୍ରେବ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଉପାୟଃ ସକଲସ୍ତଦ୍ବଦୁପେୟଶ୍ଚୈବ ନିଷ୍କଲଃ ॥ ୩୮ ॥

ସକଲେ ସକଲୋ ଭାବୋ ନିଷ୍କଲେ ନିଷ୍କଲସ୍ତଥା ।
ଏକମାତ୍ରୋ ଦ୍ବିମାତ୍ରଶ୍ଚ ତ୍ରିମାତ୍ରଶ୍ଚୈବ ଭେଦତଃ ॥ ୩୯ ॥

ଅର୍ଥମାତ୍ରା ପରା ଜ୍ଞେୟା ତତ ଉର୍ଧ୍ବଂ ପରାପୁରମ୍ ।
ପଞ୍ଚଧା ପଞ୍ଚଦୈବତ୍ୟଂ ସକଲଂ ପରିପଠ୍ୟତେ ॥ ୪୦ ॥

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ହୃଦୟସ୍ଥାନଂ କଶ୍ଚେ ବିଷ୍ଣୁଃ ସମାଶ୍ରିତଃ ।
ତାଲୁମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତୋ ରୁଦ୍ରୋ ଲଲାଟସ୍ଥୋ ମହେଶ୍ବରଃ ॥ ୪୧ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ଅରୁ୍ୟତଂ ବିଦ୍ୟାଉସ୍ୟାନ୍ତେ ତୁ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ପରତ୍ବାତୁ ପରଂ ନାସ୍ତ୍ରୀତ୍ୟେବଂ ଶାସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟଃ ॥ ୪୨ ॥

ଦେହାତୀତଂ ତୁ ତଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନାସାଗ୍ରେ ଦ୍ବାଦଶାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ତଦନ୍ତଂ ତଂ ବିଜାନୀୟାଉତ୍ରସ୍ଥୋ ବ୍ୟାପୟେତ୍-ପ୍ରଭୁଃ ॥ ୪୩ ॥

ମନୋଽପ୍ୟନ୍ୟତ୍ର ନିକ୍ଷିପ୍ତଂ ଚକ୍ଷୁରନ୍ୟତ୍ର ପାତିତମ୍ ।
ତଥାପି ଯୋଗିନାଂ ଯୋଗୋ ହ୍ୟବିଚ୍ଛିନ୍ନଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୪୪ ॥

ଏତତ୍ତୁ ପରମଂ ଗୁହ୍ୟମେତତ୍ତୁ ପରମଂ ଶୁଭମ୍ ।
ନାତଃ ପରତରଂ କିଂଚିନ୍ନାତଃ ପରତରଂ ଶୁଭମ୍ ॥ ୪୫ ॥

ଶୁଦ୍ଧଜ୍ଞାନାମୃତଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ପରମାକ୍ଷରନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ।

ଗୁହ୍ୟାଦ୍ଗୁହ୍ୟତମଂ ଗୋପ୍ୟଂ ଗ୍ରହଣୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୪୬ ॥

ନାପୁତ୍ରାୟ ପ୍ରଦାତବ୍ୟଂ ନାଶିଷ୍ୟାୟ କଦାଚନ ।

ଗୁରୁଦେବାୟ ଭକ୍ତାୟ ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ତିପରାୟ ଚ ॥ ୪୭ ॥

ପ୍ରଦାତବ୍ୟମିଦଂ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନେତରେଭ୍ୟଃ ପ୍ରଦାପୟେତ୍ ।

ଦାତାଽସ୍ୟ ନରକଂ ଯାତି ସିଦ୍ଧ୍ୟତେ ନ କଦାଚନ ॥ ୪୮ ॥

ଗୃହସ୍ଥୋ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଚ ବାନପ୍ରସ୍ଥଶ୍ଚ ଭିକ୍ଷୁକଃ ।

ଯତ୍ର ତତ୍ର ସ୍ଥିତୋ ଜ୍ଞାନୀ ପରମାକ୍ଷରବିମୁଦା ॥ ୪୯ ॥

ବିଷୟା ବିଷୟାସକ୍ତୋ ଯାତି ଦେହାନ୍ତରେ ଶୁଭମ୍ ।

ଜ୍ଞାନାଦେବାସ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରାସ୍ୟ ସର୍ବାବସ୍ଥୋଽପି ମାନବଃ ॥ ୫୦ ॥

ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାଶ୍ଚମେଧାଦୈଃ ପୁଣ୍ୟପାପୈର୍ନ ଲିପ୍ୟତେ ।

ଚୋଦକୋ ବୋଧକଶ୍ଚୈବ ମୋକ୍ଷଦଶ୍ଚ ପରଃ ସ୍ମୃତଃ ॥ ୫୧ ॥

ଇତ୍ୟେଷାଂ ତ୍ରିବିଧୋ ଜ୍ଞେୟ ଆଚାର୍ଯ୍ୟସ୍ତୁ ମହୀତଲେ ।

ଚୋଦକୋ ଦର୍ଶୟେନ୍ନାଗଂ ବୋଧକଃ ସ୍ଥାନମାଚରେତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ମୋକ୍ଷଦସ୍ତୁ ପରଂ ତତ୍ତ୍ଵଂ ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାତ୍ଵା ପରମଶୁଭେ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଯଜନଂ ଦେହେ ସଂକ୍ଷେପାଙ୍ଗୁଶୁ ଗୌତମ ॥ ୫୩ ॥

ତେନେଷ୍ଟା ସ ନରୋ ଯାତି ଶାଶ୍ଵତଂ ପଦମବ୍ୟୟମ୍ ।

ସ୍ଵୟମେବ ତୁ ସଂପଶ୍ୟେଦେହେ ବିନ୍ଦୁଂ ଚ ନିଷ୍କଲମ୍ ॥ ୫୪ ॥

ଅୟନେ ଦ୍ଵେ ଚ ବିଷୁବେ ସଦା ପଶ୍ୟତି ମାର୍ଗବିତ୍ ।

କୃତ୍ଵାୟାମଂ ପୁରା ବସ୍ତ୍ର ରେଚପୁରକକୁମ୍ଭକାନ୍ ॥ ୫୫ ॥

ପୂର୍ବଂ ଚୋଭୟମୁକ୍ତାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଚ୍ଚୟେତ୍ତୁ ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ନମସ୍କାରେଣ ଯୋଗେନ ମୁଦ୍ରୟାରତ୍ୟ ଚାର୍ଚ୍ଚୟେତ୍ ॥ ୫୬ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣଂ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୟଜନଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ଜ୍ଞାନାସ୍ତ୍ରାୟୁଜ୍ୟମେବୋକ୍ତଂ ତୋୟେ ତୋୟଂ ଯଥା ତଥା ॥ ୫୭ ॥

ଏତେ ଗୁଣାଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ଯୋଗାଭ୍ୟାସକୃତଶ୍ରମୈଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗଂ ସମାଦାୟ ସର୍ବଦୁଃଖବହିଷ୍କୃତଃ ॥ ୫୮ ॥

ଯୋଗଧ୍ୟାନଂ ସଦା କୃତ୍ବା ଜ୍ଞାନଂ ତନ୍ମୟତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନାସ୍ତ୍ରରୂପଂ ପରମଂ ହଂସମନ୍ତଂ ସମୁଦରେତ୍ ॥ ୫୯ ॥

ପ୍ରାଣିନାଂ ଦେହମଧ୍ୟେ ତୁ ସ୍ଥିତୋ ହଂସଃ ସଦାରୂପତଃ ।
ହଂସ ଏବ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ହଂସ ଏବ ତୁ ଶକ୍ତିକମ୍ ॥ ୬୦ ॥

ହଂସ ଏବ ପରଂ ବାକ୍ୟଂ ହଂସ ଏବ ତୁ ବାଦିକମ୍ ।
ହଂସ ଏବ ପରୋ ରୁଦ୍ରୋ ହଂସ ଏବ ପରାପୁରମ୍ ॥ ୬୧ ॥

ସର୍ବଦେବସ୍ୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ହଂସ ଏବ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଦିଶିବାକ୍ତଂ ତୁ ଅକାରାଦ୍ୟାଶ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣକାଃ ॥ ୬୨ ॥

କୃତାନ୍ତା ହଂସ ଏବ ସ୍ୟାନ୍ନାତ୍ମକେତି ବ୍ୟବସ୍ଥିତାଃ ।
ମାତୃକାରହିତଂ ମନ୍ତ୍ରମାଦିଶକ୍ତେ ନ କୁତ୍ରିତ୍ ॥ ୬୩ ॥

ହଂସଜ୍ୟୋତିରନୁପମ୍ୟଂ ମଧ୍ୟେ ଦେବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତମ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣାମୁଖମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାଂ ପ୍ରକଳ୍ପୟେତ୍ ॥ ୬୪ ॥

ସଦା ସମାଧିଂ କୁର୍ବୀତ ହଂସମନ୍ତମନୁସ୍ମରନ୍ ।
ନିର୍ମଲୟୁଗିକାକାରଂ ଦିବ୍ୟରୂପମନୁଷ୍ମରମ୍ ॥ ୬୫ ॥

ମଧ୍ୟଦେଶେ ପରଂ ହଂସଂ ଜ୍ଞାନମୁଦ୍ରାତ୍ମରୂପକମ୍ ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନଃ ସମାନଶ୍ଳୋଦାନବ୍ୟାନୌ ଚ ବାୟବଃ ॥ ୭୬ ॥

ପଞ୍ଚକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଯୁକ୍ତଃ କ୍ରିୟାଶକ୍ତିବଲୋଦ୍ୟତାଃ ।
ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ॥ ୭୭ ॥

ପଞ୍ଚଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ଯୁକ୍ତଃ ଜ୍ଞାନଶକ୍ତିବଲୋଦ୍ୟତାଃ ।
ପାବକଃ ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ତୁ ନାଭିଚକ୍ରେ ରବିଃ ସ୍ଥିତଃ ॥ ୭୮ ॥

ବନ୍ଧମୁଦ୍ରା କୃତା ଯେନ ନାସାଗ୍ରେ ତୁ ସ୍ଵଲୋଚନେ ।
ଅକାରେ ବହିରିତ୍ୟାହୁରୁକାରେ ହୃଦି ସଂସ୍ଥିତଃ ॥ ୭୯ ॥

ମକାରେ ଚ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ପ୍ରାଣଶକ୍ତ୍ୟା ପ୍ରବୋଧୟେତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିରକାରେ ଚ ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିର୍ହୃଦି ସ୍ଥିତଃ ॥ ୮୦ ॥

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିର୍ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଭିଦ୍ୟତେଃକ୍ଷରବାୟୁନା ।
ଅକାରେ ସଂସ୍ଥିତୋ ବ୍ରହ୍ମା ଉକାରେ ବିଷ୍ଣୁରାସ୍ଥିତଃ ॥ ୮୧ ॥

ମକାରେ ସଂସ୍ଥିତୋ ରୁଦ୍ରସ୍ତତୋଽସ୍ୟାନ୍ତଃ ପରାପୁରଃ ।
କଣ୍ଠଂ ସଞ୍ଜୁତ୍ୟ ନାତ୍ୟାଦୌ ପ୍ରମ୍ଳିତେ ଯେନ ଶକ୍ତିତଃ ॥ ୮୨ ॥

ରସନା ପୀତ୍ୟମାନେୟଂ ଷୋଡଶୀ ବୋଧୂଗାମିନି ।
ତ୍ରିକୁଟଂ ତ୍ରିବିଧା ଚୈବ ଗୋଲାଖଂ ନିଖରଂ ତଥା ॥ ୮୩ ॥

ତ୍ରିଶଙ୍ଖବଜ୍ରମୋଂକାରମୂର୍ଧ୍ନନାଲଂ ଭୂବୋର୍ମୁଖମ୍ ।
କୁଣ୍ଡଳୀଂ ଚାଲୟନ୍ ପ୍ରାଣାନ୍-ଭେଦୟନ୍ ଶଶିମଣ୍ଡଳମ୍ ॥ ୮୪ ॥

ସାଧୟନ୍ ଧ୍ରୁବକୁମ୍ଭାନି ନବ ଦ୍ଵାରାଣି ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ସୁମନଃପବନାରୁଦଃ ସରାଗୋ ନିର୍ଗୁଣସ୍ତଥା ॥ ୮୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାନେ ତୁ ନାଦଃ ସ୍ୟାଞ୍ଜ୍ଞାନ୍ୟମୃତବର୍ଷିଣୀ ।
ଷଟ୍ତନ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଲୋଦ୍ଧାରଂ ଜ୍ଞାନଦୀପଂ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ॥ ୭୬ ॥

ସର୍ବଭୂତସ୍ଥିତଂ ଦେବଂ ସର୍ବେଶଂ ନିତ୍ୟମର୍ଚୟେତ୍ ।
ଆତ୍ମରୂପଂ ତମାଲୋକ୍ୟ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରାମୟମ୍ ॥ ୭୭ ॥

ଦୃଶ୍ୟନ୍ତଃ ଦିବ୍ୟରୂପେଣ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ହଂସ ହଂସ ବଦେହ୍ୟାକ୍ୟଂ ପ୍ରାଣିନାଂ ଦେହମାଗ୍ରିତଃ ।
ସପ୍ରାଣାପାନୟୋର୍ଗ୍ରନ୍ଥିରଜପେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୭୮ ॥

ସହସ୍ରମେକଂ ଦ୍ଵ୍ୟୟୁତଂ ଷଟ୍ଶତଂ ଚୈବ ସର୍ବଦା ।
ଭଜରନ୍ପଠିତୋ ହଂସଃ ସୋଽହମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୭୯ ॥

ପୂର୍ବଭାଗେ ହ୍ୟଧୋଲିଙ୍ଗଂ ଶିଖିନ୍ୟାଂ ଚୈବ ପଶ୍ଚିମମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ଲିଙ୍ଗଂ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିତ୍ୟଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ନଦା ଯତିଃ ॥ ୮୦ ॥

ଅରୁଂଧ୍ରୋଽହମଚିତ୍ତୋଽହମତର୍କ୍ୟୋଽହମଜୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ଅପ୍ରାଣୋଽହମକାୟୋଽହମନାଦୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଅଶବୋଽହମରୂପୋଽହମସ୍ପର୍ଶୋଽସ୍ତ୍ୟହମଦୃୟଃ ।
ଅରସୋଽହମଗନ୍ଧୋଽହମନାଦିରମୃତୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୮୨ ॥

ଅକ୍ଷୟୋଽହମଲିଙ୍ଗୋଽହମଜରୋଽସ୍ତ୍ୟକଲୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ଅପ୍ରାଣୋଽହମମୂଳୋଽହମଚିତ୍ତୋଽସ୍ତ୍ୟକୃତୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୮୩ ॥

ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମ୍ୟହମଗ୍ରାହ୍ୟୋଽନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟୋଽହମଲକ୍ଷଣଃ ।
ଅଗୋତ୍ରୋଽହମଗାତ୍ରୋଽହମଚକ୍ଷୁଷ୍ଠୋଽସ୍ତ୍ୟବାଗହମ୍ ॥ ୮୪ ॥

ଅଦୃଶ୍ୟାଃ ହମବର୍ତ୍ତୋଃ ହମଖଣ୍ଡୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମଦ୍-ଭୂତଃ ।
ଅଶ୍ୱତୋଃ ହମଦୃଷ୍ଟୋଃ ହମନ୍ଦ୍ରେଷ୍ଟବ୍ୟୋଃ ମରୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମ୍ ॥ ୮୫ ॥

ଅବାୟୁରପ୍ୟନାକାଶୋଃ ତେଜସ୍ୱୋଃ ବ୍ୟଭିଚାର୍ଯହମ୍ ।
ଅମତୋଃ ହମଜାତୋଃ ହମତିସୂକ୍ଷ୍ମୋଃ ବିକାର୍ଯହମ୍ ॥ ୮୬ ॥

ଅରଜସ୍ୱୋଃ ତମସ୍ୱୋଃ ହମସତ୍ତ୍ୱୋଃ ସ୍ଥାୟୀଶ୍ଚାଶ୍ଚାୟୀହମ୍ ।
ଅମାୟୋଃ ନୁଭବାତ୍ତାହମନନ୍ୟୋଃ ବିଷୟୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମ୍ ॥ ୮୭ ॥

ଅଦୈତ୍ୟୋଃ ହମପୂର୍ବୋଃ ହମବାହ୍ୟୋଃ ହମନନ୍ତରଃ ।
ଅଶ୍ରୋତାଃ ହମଦୀର୍ଘୋଃ ହମବ୍ୟକ୍ତୋଃ ହମନାମୟଃ ॥ ୮୮ ॥

ଅଦୃୟାନନ୍ଦବିଜ୍ଞାନଘନୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମବିକ୍ରିୟଃ ।
ଅନିକ୍ତୋଃ ହମଲେପୋଃ ହମକର୍ତ୍ତାସ୍ଥାୟୀହମଦୃୟଃ ॥ ୮୯ ॥

ଅବିଦ୍ୟାକାର୍ଯହୀନୋଃ ହମବାଗ୍ରସନଗୋଚରଃ ।
ଅନଲ୍ଲୋଃ ହମଶୋକୋଃ ହମବିକଲ୍ଲୋଃ ସ୍ଥାୟୀବିଦ୍ମଲନ୍ ॥ ୯୦ ॥

ଆଦିମଧ୍ୟାନ୍ତହୀନୋଃ ହମାକାଶସଦୃଶୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମ୍ ।
ଆତ୍ମଚୈତନ୍ୟରୂପୋଃ ହମହମାନନ୍ଦଚିତ୍ତନଃ ॥ ୯୧ ॥

ଆନନ୍ଦାମୃତରୂପୋଃ ହମାତ୍ମସଂସ୍ଥୋଃ ହମନ୍ତରଃ ।
ଆତ୍ମକାମୋଃ ହମାକାଶାପୂରମାତ୍ମେଶ୍ୱରୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମ୍ ॥ ୯୨ ॥

ଇଶାନୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମୀତ୍ୟୋଃ ହମହମୁତ୍ତମପୁରୁଷଃ ।
ଉକ୍ତସ୍ତୋଃ ହମୁପଦ୍ରଷ୍ଟା ଅହମୁତ୍ତରତୋଃ ସ୍ଥାୟୀହମ୍ ॥ ୯୩ ॥

କେବଲୋଃ ହଂ କବିଃ କର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷୋଃ ହଂ କରଣାଧିପଃ ।
ଗୁହାଶୟୋଃ ହଂ ଗୋପ୍ରାହଂ ଚକ୍ଷୁଷଶ୍ଚକ୍ଷୁରସ୍ଥାୟୀହମ୍ ॥ ୯୪ ॥

ଚିଦାନନ୍ଦୋଽସ୍ତ୍ୟହଂ ଚେତା ଚିଦନଶ୍ଚିନ୍ନୟୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୋଽସ୍ତ୍ୟହଂ ଜ୍ୟାୟାଞ୍ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଜ୍ୟୋତିରସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୯୫ ॥

ତମସଃ ସାକ୍ଷ୍ୟହଂ ତୁର୍ଯ୍ୟତୁର୍ଯ୍ୟୋଽହଂ ତମସଃ ପରଃ ।
ଦିବ୍ୟା ଦେବୋଽସ୍ମି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶୋ ଦୃଷ୍ଟାଧ୍ୟାୟୋ ପୁରୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୯୬ ॥

ନିତ୍ୟୋଽହଂ ନିରବଦ୍ୟୋଽହଂ ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଽସ୍ମି ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ନିର୍ମଲୋ ନିର୍ବିକଲ୍ମୋଽହଂ ନିରାଶ୍ୟାତୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲଃ ॥ ୯୭ ॥

ନିର୍ବିକାରୋ ନିତ୍ୟପୂତୋ ନିର୍ଗୁଣୋ ନିୟତ୍ତୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ନିରିନ୍ଦ୍ରିୟୋ ନିୟନ୍ତ୍ରାହଂ ନିରପେକ୍ଷୋଽସ୍ମି ନିଷ୍କଲଃ ॥ ୯୮ ॥

ପୁରୁଷଃ ପରମାତ୍ମାହଂ ପୁରାଣଃ ପରମୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ପରାବରୋଽସ୍ତ୍ୟହଂ ପ୍ରାଞ୍ଜଃ ପ୍ରପଞ୍ଚୋପଶମୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୯୯ ॥

ପରାମୃତୋଽସ୍ତ୍ୟହଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପ୍ରଭୁରସ୍ମି ପୁରାତନଃ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦୈକବୋଧୋଽହଂ ପ୍ରତ୍ୟଗେକରସୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

ପ୍ରଜ୍ଞାତୋଽହଂ ପ୍ରଶାନ୍ତୋଽହଂ ପ୍ରକାଶଃ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ଏକଦା ଚିନ୍ତ୍ୟମାନୋଽହଂ ଦ୍ୱୈତାଦ୍ୱୈତବିଲକ୍ଷଣଃ ॥ ୧୦୧ ॥

ବୁଦ୍ଧୋଽହଂ ଭୂତପାଲୋଽହଂ ଭାରୂପୋଽହଂ ଭଗବାନହମ୍ ।
ମହାଜ୍ଞେୟୋ ମହାନସ୍ମି ମହାଜ୍ଞେୟୋ ମହେଶ୍ୱରଃ ॥ ୧୦୨ ॥

ବିମୁକ୍ତୋଽହଂ ବିଭୁରହଂ ବରେଣ୍ୟା ବ୍ୟାପକୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ବୈଶ୍ୱାନରୋ ବାସୁଦେବୋ ବିଶ୍ୱତଶ୍ଚକ୍ଷୁରସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୩ ॥

ବିଶ୍ୱାଧିକୋଽହଂ ବିଶଦୋ ବିଷ୍ଣୁର୍ବିଶ୍ୱକୃଦସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧୋଽସ୍ମି ଶୁକ୍ରଃ ଶାନ୍ତୋଽସ୍ମି ଶାଶ୍ୱତୋଽସ୍ମି ଶିବୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୪ ॥

ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମାହମହମସ୍ମି ସନାତନଃ ।

ଅହଂ ସକୃଦ୍ଭିତ୍ତୋଽସ୍ମି ସ୍ୱେ ମହିମ୍ନି ସଦା ସ୍ଥିତଃ ॥ ୧୦୫ ॥

ସର୍ବାନ୍ତରଃ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ସର୍ବାଧିପତିରସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।

ସର୍ବଭୂତାଧିବାସୋଽହଂ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସ୍ୱରାଜହମ୍ ॥ ୧୦୬ ॥

ସମସ୍ତସାକ୍ଷୀ ସର୍ବାତ୍ମା ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶୟଃ ।

ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଣାଭାସଃ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୧୦୭ ॥

ସ୍ଥାନତ୍ରୟବ୍ୟତୀତୋଽହଂ ସର୍ବାନ୍ତୁଗ୍ରାହକୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସର୍ବପ୍ରେମାୟାଦୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୮ ॥

ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦମାତ୍ରୋଽହଂ ସ୍ୱପ୍ରକାଶୋଽସ୍ମି ତିଦନଃ ।

ସତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପସନ୍ନାତ୍ରସିଦ୍ଧସର୍ବାତ୍ମକୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୯ ॥

ସର୍ବାଧିଷ୍ଠାନସନ୍ନାତ୍ରଃ ସ୍ୱାତ୍ମବନ୍ଧହରୋଽସ୍ତ୍ୟହମ୍ ।

ସର୍ବଗ୍ରାସୋଽସ୍ତ୍ୟହଂ ସର୍ବଦ୍ରଷ୍ଟା ସର୍ବାନ୍ତୁଭୂରହମ୍ ॥ ୧୧୦ ॥

ଏବଂ ଯେ ବେଦ ତତ୍ତ୍ୱେନ ସା ବୈ ପୁରୁଷ ଉତ୍ୟତେ ଇତ୍ୟୁପନିଷଦ୍ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟୋପନିଷସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଉପନିଷଦ

(Yogatattvopanisat / Yogatattva Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵୋପନିଷଦ୍ / ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵୋପନିଷଦ୍ ॥

ଘୋଗେଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟଂ ଚ କୈବଲ୍ୟଂ ଜାୟତେ ଯତ୍-ପ୍ରସାଦତଃ ।

ତଦ୍ଦୈଷ୍ଠବଂ ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥

ତେଜସ୍ଵିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ଵିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଘୋଗିନାଂ ହିତକାମ୍ୟୟା ।

ୟକ୍ଷ୍ମତ୍ତ୍ଵା ଚ ପଠିତ୍ତ୍ଵା ଚ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧ ॥

ବିଷ୍ଣୁର୍ନାମ ମହାଘୋଗୀ ମହାଭୂତୋ ମହାତପାଃ ।

ତତ୍ତ୍ଵମାର୍ଗେ ଯଥା ଦୀପୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ ॥ ୨ ॥

ତମାରାଧ୍ୟା ଜଗନ୍ନାଥଂ ପ୍ରଶିପତ୍ୟ ପିତାମହଃ ।

ପପ୍ରକ୍ଷ ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵଂ ମେ ବ୍ରୁହି ଚାଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂଯୁକ୍ତମ୍ ॥ ୩ ॥

ତମୁବାଚ ହୃଷୀକେଶୋ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶୃଣୁ ତତ୍ତ୍ଵତଃ ।

ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସୁଖୈର୍ଦୁଃଖୈର୍ମାୟାଜାଲେନ ବେଷ୍ଟିତାଃ ॥ ୪ ॥

ତେଷାଂ ମୁକ୍ତିକରଂ ମାର୍ଗଂ ମାୟାଜାଲନିକୃତ୍ତନମ୍ ।

ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାବ୍ୟାଧିନାଶନଂ ମୃତ୍ୟୁତାରକମ୍ ॥ ୫ ॥

ନାନାମାର୍ଗେଷୁ ଦୁଷ୍ଟାପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ପତିତାଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲେଷୁ ପ୍ରଜ୍ଜୟା ତେନ ମୋହିତାଃ ॥ ୭ ॥

ଅନିର୍ବାଚ୍ୟଂ ପଦଂ ବକ୍ତୁଂ ନ ଶକ୍ୟଂ ତୈଃ ସୁରୈରପି ।
ସ୍ଵାତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପଂ ତନ୍ନିଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରକାଶ୍ୟତେ ॥ ୮ ॥

ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବାତୀତଂ ନିରାମୟମ୍ ।
ତଦେବ ଜୀବରୂପେଣ ପୁଣ୍ୟପାପଫଳୈର୍ବୃତମ୍ ॥ ୮ ॥

ପରମାତ୍ମପଦଂ ନିତ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ଵଥଂ ଜୀବତାଂ ଗତମ୍ ।
ସର୍ବଭାବପଦାତୀତଂ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୯ ॥

ବାରିବତ୍ସ୍ନୁରିତଂ ତସ୍ମିଂସ୍ତ୍ରାହଂକୃତିରୁଦ୍ଧିତା ।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକମଭୂପିଣ୍ଡଂ ଧାତୁବଦ୍ଘଂ ଗୁଣାତ୍ମକମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସୁଖଦୁଃଖୈଃ ସମାୟୁକ୍ତଂ ଜୀବଭାବନୟା କୁରୁ ।
ତେନ ଜୀବାଭିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ବିଶୁଦ୍ଧୈଃ ପରମାତ୍ମନି ॥ ୧୧ ॥

କାମକ୍ରୋଧଭୟଂ ତାପି ମୋହଲୋଭମଦୋ ରଜଃ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ କାର୍ପଣ୍ୟଂ ଶୋକସ୍ତ୍ରାନ୍ତା କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ॥ ୧୨ ॥

ତୃଷ୍ଣା ଲଜ୍ଜା ଭୟଂ ଦୁଃଖଂ ବିଷାଦୋ ହର୍ଷ ଏବ ଚ ।
ଏଭିର୍ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ କେବଲୋ ମତଃ ॥ ୧୩ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ଦୋଷବିନାଶାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଘୋରହୀନଂ କଥଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ଘୋରୋ ହି ଜ୍ଞାନହୀନସ୍ତୁ ନ କ୍ଷମୋ ମୋକ୍ଷକର୍ମଣି ।
ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଘୋରଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଦ୍ଧମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ଅଜ୍ଞାନାଦେବ ସଂସାରୋ ଜ୍ଞାନାଦେବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାଦୌ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟୈକସାଧନମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଜ୍ଞାତଂ ଯେନ ନିଜଂ ରୂପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ନିଷ୍କାଳଂ ନିର୍ମଳଂ ସାକ୍ଷାତ୍ତ୍ୱଜିଦାନନ୍ଦରୂପକମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଉପୁଞ୍ଜିତ୍ୱିତିସଂହାରସ୍ତୁର୍ତ୍ତଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଏତଦ୍ଜ୍ଞାନମିତି ପ୍ରୋକ୍ତମଥ ଯୋଗଂ ବ୍ରହ୍ମାମି ତେ ॥ ୧୮ ॥

ଯୋଗୋ ହି ବହୁଧା ବ୍ରହ୍ମନ୍ତ୍ରିଦ୍ୟତେ ବ୍ୟବହାରତଃ ।
ମନ୍ତ୍ରଯୋଗୋ ଲୟଶ୍ଳେଷ ହଠୋଽସୌ ରାଜଯୋଗତଃ ॥ ୧୯ ॥

ଆରମ୍ଭଶ୍ଚ ଘଟଶ୍ଳେଷ ତଥା ପରିଚୟଃ ସ୍ତୁତଃ ।
ନିଷ୍ପତ୍ତିଶ୍ଚେତ୍ୟବସ୍ଥା ତ ସର୍ବତ୍ର ପରିକୀର୍ତ୍ତିତା ॥ ୨୦ ॥

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ତୁକ୍ଷେପ ଶୃଣୁ ସମାସତଃ ।
ମାତୃକାଦିଯୁତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ ତୁ ଯୋ ଜପେତ୍ ॥ ୨୧ ॥

କ୍ରମେଣ ଲଭତେ ଜ୍ଞାନମଣିମାଦିଗୁଣାନ୍ନିତମ୍ ।
ଅଳ୍ପବୁଦ୍ଧିରିମଂ ଯୋଗଂ ସେବତେ ସାଧକାଧମଃ ॥ ୨୨ ॥

ଲୟଯୋଗଶ୍ଚିତ୍ତଲୟଃ କୋଟିଶଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ଗଚ୍ଛଂସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟନ୍ସପନ୍ତୁଞ୍ଜିନ୍ୟାୟେନ୍ନିଷ୍କାଳମୀଶ୍ୱରମ୍ ॥ ୨୩ ॥

ସ ଏବ ଲୟଯୋଗଃ ସ୍ୟାଦଠୟୋଗମତଃ ଶୃଣୁ ।
ୟମଶ୍ଚ ନିୟମଶ୍ଳେଷ ଆସନଂ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ॥ ୨୪ ॥

ପ୍ରତ୍ୟାହାରୋଧାରଣା ତ ଧ୍ୟାନଂ ଭୂମଧ୍ୟମେ ହରିମ୍ ।
ସମାଧିଃ ସମତାବସ୍ଥା ସାକ୍ଷାତ୍ତ୍ୱୋ ଯୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୫ ॥

ମହାମୁଦ୍ରା ମହାବନ୍ଧୋ ମହାବେଧସ୍ତ ଖେଚରୀ ।
ଜାଲଂଧରୋଢ୍ଢିୟାଶସ୍ତ ମୂଲବନ୍ଧସ୍ତଥୈବ ଚ ॥ ୨୭ ॥

ଦୀର୍ଘପ୍ରଣବସଂଧାନଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ପରମ୍ ।
ବଜ୍ରୋଲୀ ଚାମରୋଲୀ ଚ ସହଜୋଲୀ ତ୍ରିଧା ମତା ॥ ୨୭ ॥

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍‌ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ଶୃଣୁ ତତ୍ତ୍ଵତଃ ।
ଲଘ୍ଵାହାରୋ ଯୁମେଷ୍ଠେକୋ ମୁଖ୍ୟୋ ଭବତି ନେତରଃ ॥ ୨୮ ॥

ଅହିଂସା ନିୟମେଷ୍ଠେକା ମୁଖ୍ୟା ବୈ ଚତୁରାନ୍‌ନ ।
ସିଦ୍ଧଂ ପଦ୍ମଂ ତଥା ସିଂହଂ ଭଦ୍ରଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ॥ ୨୯ ॥

ପ୍ରଥମାଭ୍ୟାସକାଳେ ତୁ ବିଦ୍ଵାଃ ସୁଧୃଷ୍ଟୁରାନ୍‌ନ ।
ଆଲସ୍ୟଂ କଢ୍ଢନଂ ଧୂର୍ତ୍ତଗୋଷ୍ଠୀ ମନ୍ଥାଦିସାଧନମ୍ ॥ ୩୦ ॥

ଧାତୁସ୍ତ୍ରୀଲୌଲ୍ୟକାଦୀନି ମୃଗତୃଷ୍ଣାମୟାନି ବୈ ।
ଜ୍ଞାତ୍ଵା ସୁଧୀସ୍ତ୍ରୀଜେସ୍ତର୍ବାନ୍‌ଦ୍ଵିଦ୍ଵାନ୍‌ପୁଣ୍ୟପ୍ରଭାବତଃ ॥ ୩୧ ॥

ପ୍ରାଣାୟାମଂ ତତଃ କୁର୍ଯ୍ୟାପଦ୍ମାସନଗତଃ ସ୍ଵୟମ୍ ।
ସୁଶୋଭନଂ ମଠଂ କୁର୍ଯ୍ୟାସ୍ତୁଷ୍ଟଦ୍ଵାରଂ ତୁ ନିର୍ବ୍ରଣମ୍ ॥ ୩୨ ॥

ସୁଷୁ ଲିପ୍ତଂ ଗୋମୟେନ ସୁଧୟା ବା ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ମନ୍ଥୁଶୈର୍ମଶକୈର୍ଲୁତୈର୍ବର୍ଜିତଂ ଚ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୩୩ ॥

ଦିନେ ଦିନେ ଚ ସଂମୃଷ୍ଟଂ ସଂମାର୍ଜନ୍ୟା ବିଶେଷତଃ ।
ବାସିତଂ ଚ ସୁଗନ୍ଧେନ ଧୂପିତଂ ଗୁଗ୍ଗୁଲାଦିଭିଃ ॥ ୩୪ ॥

ନାତ୍ୟୁକ୍ଳିତଂ ନାତିନୀଚଂ ଚୈଲାଜିନକୁଶୋତ୍ତରମ୍ ।
ତତ୍ରୋପବିଶ୍ୟ ମେଧାବୀ ପଦ୍ମାସନସମନ୍ୱିତଃ ॥ ୩୫ ॥

ରତ୍ନକାୟଃ ପ୍ରାଞ୍ଜଲିଷ୍ଠ ପ୍ରଣମେଦିଷ୍ଠଦେବତାମ୍ ।
ତତୋ ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତସ୍ୟ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନୈବ ପିଙ୍ଗଳାମ୍ ॥ ୩୬ ॥

ନିରୂପ୍ୟ ପୂରୟେଦ୍ଦ୍ୱାୟୁମିତୟା ତୁ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ୟଥାଶକ୍ତ୍ୟବିରୋଧେନ ତତଃ କୁର୍ଯ୍ୟାକ କୁମ୍ଭକମ୍ ॥ ୩୭ ॥

ପୁନସ୍ତ୍ୟଜେପିଙ୍ଗଳୟା ଶନୈରେବ ନ ବେଗତଃ ।
ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଳୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂରୟେଦ୍ବୁଦରଂ ଶନୈଃ ॥ ୩୮ ॥

ଧାରୟିତ୍ୱା ଯଥାଶକ୍ତି ରେଚୟେଦିତୟା ଶନୈଃ ।
ୟୟା ତ୍ୟଜେତ୍ତୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରୟେଦବିରୋଧତଃ ॥ ୩୯ ॥

ଜାନୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣୀକୃତ୍ୟ ନ ଦ୍ରୁତଂ ନ ବିଲମ୍ବିତମ୍ ।
ଅଙ୍ଗୁଲିଘ୍ନୋଚନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ୍ରା ମାତ୍ରା ପରିଗୀୟତେ ॥ ୪୦ ॥

ଇତୟା ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ଶନୈଃ ଷୋଡଶମାତ୍ରୟା ।
କୁମ୍ଭୟେତ୍-ପୂରିତଂ ପଶ୍ଚାତ୍ତୁଃଷଷ୍ଠ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ॥ ୪୧ ॥

ରେଚୟେପିଙ୍ଗଳାନାତ୍ୟା ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ନାତ୍ରୟା ପୁନଃ ।
ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଳୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ବବସ୍ତୁସମାହିତଃ ॥ ୪୨ ॥

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟାଂଦିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ଚ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
ଶନୈରଶୀତିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୪୩ ॥

ଏବଂ ମାସତ୍ରୟାଭ୍ୟାସାନ୍ନାତୀଶୁଦ୍ଧିସ୍ତତୋ ଭବେତ୍ ।
ୟଦା ତୁ ନାତୀଶୁଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାତ୍ତଦା ଚିହ୍ନାନି ବାହ୍ୟତଃ ॥ ୪୪ ॥

ଜାୟନ୍ତେ ଯୋଗିନୋ ଦେହେ ତାନି ବକ୍ଷ୍ୟାମ୍ୟଶେଷତଃ ।
ଶରୀରଲଘୁତା ଦୀପ୍ତିର୍ଜାଠରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ॥ ୪୫ ॥

କୃଷତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ଶରୀରସ୍ୟ ତଦା ଜାୟେତ ନିଶ୍ଚିତମ୍ ।
ଘୋରବିଘ୍ନକରାହାରଂ ବର୍ଜୟେଦ୍ୟୋଗବିଭୀଷଃ ॥ ୪୭ ॥

ଲବଣଂ ସର୍ଷପଂ ଚାମ୍ବୁମୁଷ୍ଟଂ ରୁକ୍ଷଂ ଚ ତୀକ୍ଷ୍ଣକମ୍ ।
ଶାକଜାତଂ ରାମଠାଦି ବହିସ୍ତ୍ରୀପଥସେବନମ୍ ॥ ୪୭ ॥

ପ୍ରାତଃସ୍ନାନୋପବାସାଦିକାୟକ୍ଳେଶାଂଶ୍ଚ ବର୍ଜୟେତ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସକାଳେ ପ୍ରଥମଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ କ୍ଷୀରାଜ୍ୟଭୋଜନମ୍ ॥ ୪୮ ॥

ଗୋଧୂମମୁଦ୍ଗଶାଲ୍ୟନ୍ନଂ ଘୋରବୃଦ୍ଧିକରଂ ବିଦୁଃ ।
ତତଃ ପରଂ ଯଥେଷ୍ଟଂ ତୁ ଶକ୍ତଃ ସ୍ୟାଦ୍ଘାୟଧାରଣେ ॥ ୪୯ ॥

ୟଥେଷ୍ଟଧାରଣାଦ୍ଘୋଃ ସିଦ୍ଧ୍ୟେହେବଲକ୍ଷ୍ମକଃ ।
କେବଳେ କୁମ୍ଭକେ ସିଦ୍ଧେ ରେତପୁରବିବର୍ଜିତେ ॥ ୫୦ ॥

ନ ତସ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭଂ କିଂଚିତ୍ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ।
ପ୍ରସ୍ତେଦୋ ଜାୟତେ ପୂର୍ବଂ ମର୍ଦ୍ଦନଂ ତେନ କାରୟେତ୍ ॥ ୫୧ ॥

ତତୋଽପି ଧାରଣାଦ୍ଘୋଃ କ୍ରମେଣୈବ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
କମ୍ପୋ ଭବତି ଦେହସ୍ୟ ଆସନସ୍ଥସ୍ୟ ଦେହିନଃ ॥ ୫୨ ॥

ତତୋଽପିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍ଘର୍ତ୍ତୁରୀ ସ୍ତେନ ଜାୟତେ ।
ୟଥା ଚ ଦର୍ତ୍ତୁରୋ ଭାବ ଉତ୍-ପୁତ୍ୟୋତ୍-ପୁତ୍ୟ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୫୩ ॥

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥିତୋ ଘୋରୀ ତଥା ଗଚ୍ଛତି ଭୂତଳେ ।
ତତୋଽପିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍-ଭୂମିତ୍ୟାଗଶ୍ଚ ଜାୟତେ ॥ ୫୪ ॥

ପଦ୍ମାସନସ୍ଥ ଏବାସୌ ଭୂମିମୁସ୍ତଜ୍ୟ ବର୍ତ୍ତତେ ।
ଅତିମାନୁଷତେଷ୍ଠାଦି ତଥା ସାମର୍ଥ୍ୟମୁଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ନ ଦର୍ଶୟେଜ ସାମର୍ଥ୍ୟଂ ଦର୍ଶନଂ ବୀର୍ଯ୍ୟବତ୍ତରମ୍ ।
ସ୍ଵଳ୍ପଂ ବା ବହୁଧା ଦୁଃଖଂ ଘୋରୀ ନ ବ୍ୟଥତେ ତଦା ॥ ୫୬ ॥

ଅଳ୍ପମୂତ୍ରପୁରୀଷଶ୍ଚ ସ୍ଵଳ୍ପନିଦ୍ରଶ୍ଚ ଜାୟତେ ।
କୀଲବୋ ଦୃଷିକା ଲାଲା ସ୍ଵେଦଦୁର୍ଗନ୍ଧତାନନେ ॥ ୫୭ ॥

ଏତାନି ସର୍ବଥା ତସ୍ୟ ନ ଜାୟନ୍ତେ ତତଃ ପରମ୍ ।
ତତୋଽପିକତରାଭ୍ୟାସାଦ୍ଘୃଲମୁପଦ୍ୟତେ ବହୁ ॥ ୫୮ ॥

ଘ୍ନେନ ଭୂତର ସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାଦ୍-ଭୂତରାଣାଂ ଜଘ୍ନେ କ୍ଷମଃ ।
ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ବା ଶରଭୋ ବ୍ୟାପି ଗଜୋ ଗବୟଃ ଏବ ବା ॥ ୫୯ ॥

ସିଂହୋ ବା ଘୋରିନା ତେନ ମ୍ରିୟନ୍ତେ ହସ୍ତତାଡିତାଃ ।
କନ୍ଦର୍ପସ୍ୟ ଯଥା ରୂପଂ ତଥା ସ୍ୟାଦପି ଘୋରିନଃ ॥ ୬୦ ॥

ତଦ୍ରୂପବଶଗା ନାର୍ଯ୍ୟଃ କାତ୍-କ୍ଷନ୍ତେ ତସ୍ୟ ସଙ୍ଗମମ୍ ।
ୟଦି ସଙ୍ଗଂ କରୋତ୍ୟେଷ ତସ୍ୟ ବିଦୁଷଘ୍ନୋ ଭବେତ୍ ॥ ୬୧ ॥

ବର୍ଜୟିତ୍ଵା ସ୍ତ୍ରିୟାଃ ସଙ୍ଗଂ କୁର୍ଯ୍ୟାଦଭ୍ୟାସମାଦରାତ୍ ।
ଘୋରିନୋଽଙ୍ଗେ ସୁଗନ୍ଧଶ୍ଚ ଜାୟତେ ବିଦୁଧାରଣାତ୍ ॥ ୬୨ ॥

ତତୋ ରହସ୍ୟପାବିଷ୍ଠଃ ପ୍ରଣବଂ ପୁତମାତ୍ରୟା ।
ଜପେତ୍-ପୂର୍ବାର୍ଜିତାନାଂ ତୁ ପାପାନାଂ ନାଶହେତବେ ॥ ୬୩ ॥

ସର୍ବବିଘ୍ନହରୋ ମନ୍ତ୍ରଃ ପ୍ରଣବଃ ସର୍ବଦୋଷହା ।
ଏବମଭ୍ୟାସଘ୍ନୋଗେନ ସିଦ୍ଧିରାରମ୍ଭସଂଭବା ॥ ୬୪ ॥

ତତୋ ଭବେଜଠାବସ୍ଥା ପବନାଭ୍ୟାସତପୁରା ।
ପ୍ରାଣୋଽପାନୋ ମନୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ଜୀବାତ୍ତପରମାତ୍ମନୋଃ ॥ ୬୫ ॥

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟସ୍ୟାବିରୋଧେନ ଏକତା ଘଟତେ ଯଦା ।

ହଠାବସ୍ଥେତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ତଚ୍ଚିହ୍ନାନି ବ୍ରବୀମ୍ୟହମ୍ ॥ ୭୬ ॥

ପୂର୍ବଂ ଯଃ କଥିତୋଽଭ୍ୟାସଶ୍ଚତୁର୍ଥାଂଶଂ ପରିଗ୍ରହେତ୍ ।

ଦିବା ବା ଯଦି ବା ସାୟଂ ଯାମମାତ୍ରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୭୭ ॥

ଏକବାରଂ ପ୍ରତିଦିନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ନେବଲକ୍ଷ୍ମକମ୍ ।

ଲକ୍ଷ୍ମିୟାଶାନ୍ତିୟାର୍ଥେଭ୍ୟୋ ଯତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହରଣଂ ସ୍ମରମ୍ ॥ ୭୮ ॥

ଘୋରୀ କୁମ୍ଭକମାସ୍ଥାୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।

ଯଦ୍ୟପୁଣ୍ୟତି ଚକ୍ଷୁର୍ଭ୍ୟାଂ ତଉଦାତ୍ସେତି ଭାବୟେତ୍ ॥ ୭୯ ॥

ଯଦ୍ୟକ୍ଷଣୋତି କର୍ଣ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ତଉଦାତ୍ସେତି ଭାବୟେତ୍ ।

ଲଭତେ ନାସୟା ଯଦ୍ୟଉଦାତ୍ସେତି ଭାବୟେତ୍ ॥ ୮୦ ॥

ଜିହ୍ଵୟା ଯଦ୍ରସଂ ହ୍ୟତି ତଉଦାତ୍ସେତି ଭାବୟେତ୍ ।

ତୃତୀ ଯଦ୍ୟତ୍ସ୍ପର୍ଶେଦ୍ୟୋଗୀ ତଉଦାତ୍ସେତି ଭାବୟେତ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଏବଂ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ତୁ ତଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵୋଽଂ ସୁସାଧୟେତ୍ ।

ଯାମମାତ୍ରଂ ପ୍ରତିଦିନଂ ଘୋରୀ ଯତ୍ନାଦତଦ୍ଵିତଃ ॥ ୮୨ ॥

ଯଥା ବା ଚିତ୍ରସାମର୍ଥ୍ୟଂ ଜାୟତେ ଯୋଗିନୋ ଧ୍ରୁବମ୍ ।

ଦୂରଶ୍ଚୂତିର୍ଦୂରଦୃଷ୍ଟିଃ କ୍ଷଣାଦୁରାଗମସ୍ତଥା ॥ ୮୩ ॥

ବାକ୍ଷିକ୍ଷିଃ କାମରୂପଦ୍ଵମଦୃଶ୍ୟକରଣୀ ତଥା ।

ମଲମୂତ୍ରପ୍ରଲେପେନ ଲୋହାଦେଃ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣତା ଭବେତ୍ ॥ ୮୪ ॥

ଖେ ଗତିସ୍ତସ୍ୟ ଜାୟେତ ସଂତତାଭ୍ୟାସଘୋରତଃ ।

ସଦା ବୁଦ୍ଧିମତା ଭାବ୍ୟଂ ଯୋଗିନା ଯୋଗସିଦ୍ଧୟେ ॥ ୮୫ ॥

ଏତେ ବିଦ୍ଵା ମହାସିଦ୍ଧେର୍ନ୍ ରମେତ୍ତେଷୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ।
ନ ଦର୍ଶୟେନ୍ନସ୍ତ୍ରାମର୍ଥ୍ୟଂ ଯୁସ୍ୟକସ୍ୟାପି ଘୋରିରାତ୍ ॥ ୭୭ ॥

ଯଥା ମୃତୋ ଯଥା ହ୍ୟନ୍ତୋ ଯଥା ବଧିର ଏବ ବା ।
ତଥା ବର୍ତ୍ତେତ ଲୋକସ୍ୟ ସ୍ତ୍ରାମର୍ଥ୍ୟସ୍ୟ ଗୁପ୍ତୟେ ॥ ୭୭ ॥

ଶିଷ୍ୟାଶ୍ଚ ସ୍ଵସ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟେଷୁ ପ୍ରାର୍ଥୟନ୍ତି ନ ସଂଶୟଃ ।
ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞର୍ମକରବ୍ୟଗ୍ରଃ ସ୍ଵାଭ୍ୟାସେଽବିସ୍ମୃତୋ ଭବେତ୍ ॥ ୭୮ ॥

ଅବିସ୍ମୃତ୍ୟ ଗୁରୋର୍ବାକ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ତଦହର୍ନିଶମ୍ ।
ଏବଂ ଭବେନ୍ନଠାବସ୍ଥା ସଂତତାଭ୍ୟାସଘୋରତଃ ॥ ୭୯ ॥

ଅନଭ୍ୟାସବତଶ୍ଚୈବ ବୃଥାଗୋଷ୍ଠ୍ୟା ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଘୋରମେବ ସଦାଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୮୦ ॥

ତତଃ ପରିଚୟାବସ୍ଥା ଜାୟତେଽଭ୍ୟାସଘୋରତଃ ।
ବାୟୁଃ ପରିଚିତୋ ଯତ୍ନାଦଗ୍ନିନା ସହ କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଭାବୟିତ୍ବା ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବିଶେଦନିରୋଧତଃ ।
ବାୟୁନା ସହ ଚିତ୍ତଂ ତ ପ୍ରବିଶେଦ ମହାପଥମ୍ ॥ ୮୨ ॥

ଯୁସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ସ୍ଵପବନଂ ସୁଷୁମ୍ନାଂ ପ୍ରବିଶେଦିହ ।
ଭୂମିରାପୋଽନଲୋ ବାୟୁରାକାଶଶ୍ଚେତି ପଞ୍ଚିକଃ ॥ ୮୩ ॥

ୟେଷୁ ପଞ୍ଚିସୁ ଦେବାନାଂ ଧାରଣା ପଞ୍ଚିଧୋତ୍ୟତେ ।
ପାଦାଦି ଜାନୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ପୃଥିବୀ ସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୮୪ ॥

ପୃଥିବୀ ଚତୁରସ୍ରଂ ତ ପୀତବର୍ଣ୍ଣଂ ଲବର୍ଣ୍ଣକମ୍ ।
ପାର୍ଥିବେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ଲକାରେଣ ସମନ୍ୱିତମ୍ ॥ ୮୫ ॥

ଧ୍ୟାୟଂଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜାକାରଂ ଚତୁର୍ବକ୍ରଂ ହିରଣ୍ମୟମ୍ ।
ଧାରୟେଦ୍ଵଞ୍ଚ ଘଟିକାଃ ପୃଥିବୀଜୟମାପୁୟାତ୍ ॥ ୮୭ ॥

ପୃଥିବୀଘୋରତୋ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ଭବେଦସ୍ୟ ଘୋରିନଃ ।
ଆଜାନୋଃ ପାୟୁପୟନ୍ତମପାଂ ସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ॥ ୮୭ ॥

ଆପୋଃର୍ଧରନ୍ତଂ ଶୁକ୍ଳଂ ଚ ବଂ ବୀଜଂ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ।
ବାରୁଣେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ବକାରେଣ ସମନ୍ୱିତମ୍ ॥ ୮୮ ॥

ସ୍ଥରନ୍ନାରାୟଣଂ ଦେବଂ ଚତୁର୍ବାହୁଂ କିରୀଟିନମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ପୀତବାସସମରୂପମ୍ ॥ ୮୯ ॥

ଧାରୟେଦ୍ଵଞ୍ଚ ଘଟିକାଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ତତୋ ଜଲ୍ମାଦ୍-ଭୟଂ ନାସ୍ତି ଜଳେ ମୃତ୍ୟୁର୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୯୦ ॥

ଆ ପାୟୋର୍ହୃଦୟାନ୍ତଂ ଚ ବହିଃସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ।
ବହିଃସ୍ଥିକୋଶଂ ରକ୍ତଂ ଚ ରେଫାକ୍ଷରସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ॥ ୯୧ ॥

ବହ୍ନୌ ଚାନିଲମାରୋପ୍ୟ ରେଫାକ୍ଷରସମୁଜ୍ଜ୍ଵଳମ୍ ।
ତ୍ରିୟକ୍ଷଂ ବରଦଂ ରୁଦ୍ରଂ ତରୁଣାଦିତ୍ୟସଂନିଭମ୍ ॥ ୯୨ ॥

ଭସ୍ମୋଞ୍ଜୁଲିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ସୁପ୍ରସନ୍ନମନୁସ୍ମରନ୍ ।
ଧାରୟେଦ୍ଵଞ୍ଚ ଘଟିକା ବହିନାସ୍ତୌ ନ ଦହ୍ୟତେ ॥ ୯୩ ॥

ନ ଦହ୍ୟତେ ଶରୀରଂ ଚ ପ୍ରବିଷ୍ଟସ୍ୟାଗ୍ନିମଣ୍ଡଳେ ।
ଆ ହୃଦୟାଦ୍-ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ॥ ୯୪ ॥

ବାୟୁଃ ଷଟ୍-କୋଶକଂ କୃଷ୍ଣଂ ଯଜ୍ଞାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ।
ମାରୁତଂ ମରୁତଂ ସ୍ଥାନେ ଯଜ୍ଞାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ॥ ୯୫ ॥

ଧାରୟେତ୍ତ୍ର ସର୍ବଜ୍ଞମୀଶ୍ଵରଂ ବିଶ୍ଵତୋମୁଖମ୍ ।
ଧାରୟେତ୍ତ୍ଵେଞ୍ଚ ଘଟିକା ବାୟୁବଦ୍ଘ୍ୟୋମଗୋ ଭବେତ୍ ॥ ୯୬ ॥

ମରଣଂ ନ ତୁ ବାୟୋଶ୍ଚ ଭୟଂ ଭବତି ଯୋଗିନଃ ।
ଆ ତୁମଧ୍ୟାତ୍ମ ମୂର୍ଧାନ୍ତମାକାଶସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୯୭ ॥

ବ୍ୟୋମ ବୃତ୍ତଂ ଚ ଧୂମ୍ରଂ ଚ ହକାରାକ୍ଷରଭାସୁରମ୍ ।
ଆକାଶେ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ହକାରୋପରି ଶଂକରମ୍ ॥ ୯୮ ॥

ବିନ୍ଦୁରୂପଂ ମହାଦେବଂ ବ୍ୟୋମାକାରଂ ସଦାଶିବମ୍ ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ପୃତବାଲେନ୍ଦୁମୌଲିନମ୍ ॥ ୯୯ ॥

ପଞ୍ଚବକ୍ତ୍ରଯୁତଂ ସୌମ୍ୟଂ ଦଶବାହୁଂ ତ୍ରିଲୋଚନମ୍ ।
ସର୍ବାୟୁର୍ଯେର୍ଧୃତାକାରଂ ସର୍ବଭୂଷଣଭୂଷିତମ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

ଉମାର୍ଥଦେହଂ ବରଦଂ ସର୍ବକାରଣକାରଣମ୍ ।
ଆକାଶଧାରଣାତ୍ମସ୍ୟ ଖେତରତ୍ଵଂ ଭବେନ୍ନୁବମ୍ ॥ ୧୦୧ ॥

ଯତ୍ରକୁତ୍ର ସ୍ଥିତୋ ବାପି ସୁଖମତ୍ୟନ୍ତମଶୁଚେ ।
ଏବଂ ଚ ଧାରଣାଃ ପଞ୍ଚ କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍ୟୋଗୀ ବିଚକ୍ଷଣଃ ॥ ୧୦୨ ॥

ତତୋ ଦୃଢ଼ଶରୀରଃ ସ୍ୟାନ୍ନୁତ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ବ୍ରହ୍ମଣଃ ପ୍ରଲୟେନାପି ନ ସୀଦତି ମହାମତିଃ ॥ ୧୦୩ ॥

ସମଭ୍ୟସ୍ରେତ୍ଥା ଧ୍ୟାନଂ ଘଟିକାଷଷ୍ଟିମେବ ଚ ।
ବାୟୁଂ ନିରୂପ୍ୟ ଚାକାଶେ ଦେବତାମିଷ୍ଠଦାମିତି ॥ ୧୦୪ ॥

ସଗୁଣଂ ଧ୍ୟାନମେତସ୍ୟାଦଶିମାଦିଗୁଣପ୍ରଦମ୍ ।
ନିର୍ଗୁଣଧ୍ୟାନଯୁକ୍ତସ୍ୟ ସମାପିଷ୍ଠ ତତୋ ଭବେତ୍ ॥ ୧୦୫ ॥

ଦିନଦ୍ୱାଦଶକେନୈବ ସମାଧିଂ ସମବାପୁୟାତ୍ ।
ବାୟୁଂ ନିରୁଧ୍ୟ ମେଧାବୀ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ॥ ୧୦୭ ॥

ସମାଧିଃ ସମତାବସ୍ଥା ଜୀବାତ୍ତପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ୟଦି ସ୍ୱଦେହମୁସ୍ତୁଷ୍ମିକ୍ତା ତେଦୁସ୍ତୈଜେସ୍ୱୟମ୍ ॥ ୧୦୮ ॥

ପରବ୍ରହ୍ମଣି ଲୀୟେତ ନ ତସ୍ୟୋକ୍ତାନ୍ତ୍ରିକ୍ଷ୍ୟତେ ।
ଅଥ ନୋ ତେସୁମୁସ୍ତୁଷ୍ମଂ ସ୍ୱଶରୀରଂ ପ୍ରିୟଂ ଯଦି ॥ ୧୦୮ ॥

ସର୍ବଲୋକେଷୁ ବିହରନ୍ନଶିମାଦିଗୁଣାନ୍ନିତଃ ।
କଦାଚିସ୍ତେଜ୍ଜୟା ଦେବୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ୱର୍ଗେ ମହୀୟତେ ॥ ୧୦୯ ॥

ମନୁଷ୍ୟୋ ବାପି ଯଶୋ ବା ସ୍ତେଜ୍ଜୟାପୀକ୍ଷଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ସିଂହୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଗଜୋ ବାଶ୍ପଃ ସ୍ତେଜ୍ଜୟା ବହୁତାମିୟାତ୍ ॥ ୧୧୦ ॥

ୟଥେଷ୍ଟମେବ ବର୍ତ୍ତେତ ଯଦ୍ୱା ଯୋଗୀ ମହେଶ୍ୱରଃ ।
ଅଭ୍ୟାସଭେଦତୋ ଭେଦଃ ଫଳଂ ତୁ ସମମେବ ହି ॥ ୧୧୧ ॥

ପାର୍ଶ୍ୱଂ ବାମସ୍ୟ ପାଦସ୍ୟ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଂ ପାଦଂ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଦ୍ୱୟମ୍ ॥ ୧୧୨ ॥

ରୁରୁକଂ ହୃଦି ବିନ୍ୟସ୍ୟ ପୂରୟେଦ୍ୱାୟୁନା ପୁନଃ ।
କୁମ୍ଭକେନ ଯଥାଶକ୍ତି ଧାରୟିତ୍ୱା ତୁ ରେଚୟେତ୍ ॥ ୧୧୩ ॥

ବାମାଙ୍ଗେନ ସମଭ୍ୟସ୍ୟ ଦକ୍ଷାଙ୍ଗେନ ତତୋଽଭ୍ୟସେତ୍ ।
ପ୍ରସାରିତସ୍ତୁ ଯଃ ପାଦସ୍ତମୁରୁପରି ନାମୟେତ୍ ॥ ୧୧୪ ॥

ଅୟମେବ ମହାବନ୍ଧ ଉଭୟତ୍ୱୈବମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମହାବନ୍ଧସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ କୃତ୍ୱା ପୂରକମେକଧୀଃ ॥ ୧୧୫ ॥

ବାୟୁନା ଗତିମାବୃତ୍ୟ ନିତୃତଂ କର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରୟା ।
ପୁଟଦ୍ଵୟଂ ସମାକ୍ରମ୍ୟ ବାୟୁଃ ସ୍ଫୁରତି ସତ୍ତ୍ଵରମ୍ ॥ ୧୧୭ ॥

ଅୟମେବ ମହାବେଧଃ ସିଦ୍ଧିରଭ୍ୟସ୍ୟତେନିଶମ୍ ।
ଅନ୍ତଃକପାଳକୁହରେ ଜିହ୍ଵାଂ ବ୍ୟାବୃତ୍ୟ ଧାରୟେତ୍ ॥ ୧୧୭ ॥

ଭୂମଧ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରପ୍ୟେଷା ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।
କଣ୍ଠମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ହୃଦୟେ ସ୍ଥାପୟେଦ୍ଵୃତୟା ପିୟା ॥ ୧୧୮ ॥

ବନ୍ଧୋ ଜାଲଂଧରାଶ୍ୟୋଽୟଂ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେସରୀ ।
ବନ୍ଧୋ ଯେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ଫୁଟ୍ଠୀୟତେ ଯତଃ ॥ ୧୧୯ ॥

ଉତ୍ୟାନାଶ୍ୟୋ ହି ବନ୍ଧୋଽୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ପାର୍ଶ୍ଵିଭାଗେନ ସଂପୀତ୍ୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଵୃତମ୍ ॥ ୧୨୦ ॥

ଅପାନମୁର୍ଧ୍ଵମୁଦ୍ଘାପ୍ୟ ଯୋନିବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ନାଦବିନ୍ଦୁ ମୂଳବନ୍ଧେନ ଚୈକତାମ୍ ॥ ୧୨୧ ॥

ଗତ୍ଵା ଘୋରସ୍ୟ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ଯୁକ୍ତତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
କରଣୀ ବିପରୀତାଶ୍ୟା ସର୍ବବ୍ୟାପିବିନାଶିନୀ ॥ ୧୨୨ ॥

ନିତ୍ୟମଭ୍ୟାସୟୁକ୍ତସ୍ୟ ଜାଠରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନୀ ।
ଆହାରୋ ବହୁଲସ୍ତସ୍ୟ ସଂପାଦ୍ୟଃ ସାଧକସ୍ୟ ଚ ॥ ୧୨୩ ॥

ଅଳ୍ପାହାରୋ ଯଦି ଭବେଦଗ୍ନିର୍ଦେହଂ ହରେତ୍ଵକ୍ଷଣାତ୍ ।
ଅଧଃଶିରଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ଵପାଦଃ କ୍ଷଣଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମେ ଦିନେ ॥ ୧୨୪ ॥

କ୍ଷଣାତ୍ କିଂଚିଦପିକମଭ୍ୟସେତ୍ତୁ ଦିନେଦିନେ ।
ବଲୀ ଚ ପଲିତଂ ଚୈବ କ୍ଷଣ୍ଟାସାର୍ଥୀନ୍ ହୃଶ୍ୟତେ ॥ ୧୨୫ ॥

ୟମମାତ୍ରଂ ତୁ ଘୋ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେସ୍ତୁ ତୁ କାଲଜିତ୍ ।
ବଜ୍ରୋଲୀମଭ୍ୟସେଦ୍ୟସ୍ତୁ ସ ଘୋଗୀ ସିଦ୍ଧିଭାଜନମ୍ ॥ ୧୭୬ ॥

ଲଭ୍ୟତେ ଯଦି ତସ୍ୟୈବ ଘୋଗସିଦ୍ଧିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।
ଅତୀତାନାଗତଂ ବେତ୍ତି ଖେତରୀ ଚ ଭବେନ୍ନୁବମ୍ ॥ ୧୭୭ ॥

ଅମରୀଂ ଯଃ ପିବେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନସ୍ୟଂ କୁର୍ବନ୍ତିନେ ଦିନେ ।
ବଜ୍ରୋଲୀମଭ୍ୟସେନ୍ନିତ୍ୟମମରୋଲୀତି କଥ୍ୟତେ ॥ ୧୭୮ ॥

ତତୋ ଭବେଦ୍ରାଜଘୋଗୋ ନାନ୍ତରା ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ୟଦା ତୁ ରାଜଘୋଗେନ ନିଷ୍ପନ୍ନା ଘୋଗିଭିଃ କ୍ରିୟା ॥ ୧୭୯ ॥

ତଦା ବିବେକବୈରାଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ଘୋଗିନୋ ଧ୍ରୁବମ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁର୍ନାମ ମହାଘୋଗୀ ମହାଭୂତୋ ମହାତପାଃ ॥ ୧୮୦ ॥

ତତ୍ତ୍ଵମାର୍ଗେ ଯଥା ଦୀପୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ ।
ୟଃ ସ୍ତନଃ ପୂର୍ବପୀତସ୍ତଂ ନିଷ୍ପୀତ୍ୟ ମୁଦମଶ୍ରୁତେ ॥ ୧୮୧ ॥

ୟସ୍ମାନ୍ନାତୋ ଭଗାତ୍-ପୂର୍ବଂ ତସ୍ମିନ୍ନୈବ ଭଗେ ରମନ୍ ।
ୟା ମାତା ସା ପୁନର୍ଭାର୍ଯ୍ୟା ଯା ଭାର୍ଯ୍ୟା ମାତରେବ ହି ॥ ୧୮୨ ॥

ୟଃ ପିତା ସ ପୁନଃ ପୁତ୍ରୋ ଯଃ ପୁତ୍ରଃ ସ ପୁନଃ ପିତା ।
ଏବଂ ସଂସାରଚକ୍ରେଶ୍ଚ କୂପଚକ୍ରେ ଘଟା ଇବ ॥ ୧୮୩ ॥

ତ୍ରମନ୍ତ୍ରୋ ଘୋନିଜନ୍ତାନି ଶୁଦ୍ଧା ଲୋକାନସମଶ୍ରୁତେ ।
ତ୍ରୟୋ ଲୋକାସ୍ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରଃ ସଂଧ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟଃ ସ୍ବରାଃ ॥ ୧୮୪ ॥

ତ୍ରୟୋଽଗ୍ନୟଶ୍ଚ ତ୍ରିଗୁଣାଃ ତ୍ରିତାଃ ସର୍ବେ ତ୍ରୟାକ୍ଷରେ ।
ତ୍ରୟାଶାମକ୍ଷରାଶାଂ ଚ ଯୋଽଧୀତେଽପ୍ୟର୍ଥମକ୍ଷରମ୍ ॥ ୧୮୫ ॥

ତେନ ସର୍ବମିଦଂ ପ୍ରୋତଂ ତସ୍ମତ୍ୟଂ ତତ୍ପରଂ ପଦମ୍ ।
ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟେ ଯଥା ଗନ୍ଧଃ ପଘ୍ଲୋମଧ୍ୟେ ଯଥା ଘୃତମ୍ ॥ ୧୩୬ ॥

ତିଳମଧ୍ୟେ ଯଥା ତୈଳଂ ପାଷାଣେଷ୍ଟିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ।
ହୃଦି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତଂ ପଦ୍ମଂ ତସ୍ୟ ବକ୍ତ୍ରମଧୋମୁଖମ୍ ॥ ୧୩୭ ॥

ଉର୍ଧ୍ବନାଲମଧୋବିନ୍ଦୁସ୍ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତଂ ମନଃ ।
ଅକାରେ ରେଚିତଂ ପଦ୍ମମୁକାରେଣୈବ ଭିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୩୮ ॥

ମକାରେ ଲଭତେ ନାଦମର୍ଯ୍ୟମାତ୍ରା ତୁ ନିଷ୍ଠୁଲା ।
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ନିଷ୍ଠୁଲଂ ପାପନାଶନମ୍ ॥ ୧୩୯ ॥

ଲଭତେ ଘୋଗୟୁକ୍ତାତ୍ମା ପୁରୁଷସ୍ତପରଂ ପଦମ୍ ।
କୁର୍ମଃ ସ୍ଵପାଣିପାଦାଦି ଶିରଶ୍ଚାତୁନି ଧାରୟେତ୍ ॥ ୧୪୦ ॥

ଏବଂ ଦ୍ଵାରେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ବାୟୁପୁରିତରେଚିତଃ ।
ନିଷିଦ୍ଧଂ ତୁ ନବଦ୍ଵାରେ ଉର୍ଧ୍ଵଂ ପ୍ରାଡ଼-ନିଶ୍ଵସଂସ୍ତଥା ॥ ୧୪୧ ॥

ଘଟମଧ୍ୟେ ଯଥା ଦୀପୋ ନିବାତଂ କୁମ୍ଭକଂ ବିଦ୍ରୁଃ ।
ନିଷିଦ୍ଧୈର୍ନବଭିର୍ଦ୍ଵାରୈର୍ନିର୍ଜନେ ନିରୁପଦ୍ରବେ ॥ ୧୪୨ ॥

ନିଷ୍ଠିତଂ ତ୍ଵାତ୍ମମାତ୍ରେଣାବଶିଷ୍ଟଂ ଘୋଗସେବୟେତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ଵିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ଵିଷାବହୈ ॥ ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଘୋଗତତ୍ତ୍ଵୋପନିଷତ୍ ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଯୋଗଶିଖା ଉପନିଷଦ

(Yogashikhopanisat / Yogashikhaa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଘୋରଶିଖୋପନିଷଦ୍ / ଘୋରଶିଖା ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଘୋରଶିଖୋପନିଷଦ୍ ॥

ଘୋରଜ୍ଞାନେ ଯୁଦ୍ଧଦାତ୍ରିସାଧନତ୍ୱେନ ବିଶ୍ୱତେ ।

ତତ୍ତ୍ୱେପଦଂ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ସର୍ବେ ଜୀବାଃ ସୁଖୈର୍ଦୁଃଖୈର୍ମାୟାଜାଲେନ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।

ତେଷାଂ ମୁକ୍ତିଃ କଥଂ ଦେବ କୃପୟା ବଦ ଶଂକର ॥ ୧ ॥

ସର୍ବସିଦ୍ଧିକରଂ ମାର୍ଗଂ ମାୟାଜାଲନିକୃତ୍ତନମ୍ ।

ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁଜରାବ୍ୟାଧିନାଶନଂ ସୁଖଦଂ ବଦ ॥ ୨ ॥

ଇତି ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ସ ହୋବାଚ ମହେଶ୍ୱରଃ ।

ନାନାମାର୍ଗୈସ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟାପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୩ ॥

ସିଦ୍ଧିମାର୍ଗେଣ ଲଭତେ ନାନ୍ୟଥା ପଦ୍ମସଂଭବ ।

ପତିତାଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲେଷୁ ପ୍ରଜ୍ଞୟା ତେନ ମୋହିତାଃ ॥ ୪ ॥

ସ୍ୱାତ୍ମପ୍ରକାଶରୂପଂ ତକ୍ତିଂ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ପ୍ରକାଶ୍ୟତେ ।

ନିଷ୍କଲଂ ନିର୍ମଲଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବାତୀତଂ ନିରାମୟମ୍ ॥ ୫ ॥

ତଦେବ ଜୀବରୂପେଣ ପୁଣ୍ୟପାପଫଳୈର୍ବୃତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମପଦଂ ନିତ୍ୟଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଜୀବତାଂ ଗତମ୍ ॥ ୭ ॥

ତତ୍ତ୍ୱାତୀତଂ ମହାଦେବ ପ୍ରସାଦାହୁଥୟେଶ୍ୱର ।
ସର୍ବଭାବପଦାତୀତଂ ଜ୍ଞାନରୂପଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୮ ॥

ବାୟୁବତ୍ସ୍ପୁରିତଂ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସ୍ୱତ୍ରାହଂକୃତିରୁଦ୍ଧିତା ।
ପଞ୍ଚାତ୍ମକମତୁପ୍ରିଣଂ ଧାତୁବଦ୍ ଗୁଣାତ୍ମକମ୍ ॥ ୮ ॥

ସୁଖଦୁଃଖୌଃ ସମାୟୁକ୍ତଂ ଜୀବଭାବନୟା କୁରୁ ।
ତେନ ଜୀବାଭିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ବିଶୁଦ୍ଧେ ପରମାତ୍ମନି ॥ ୯ ॥

କାମକ୍ରୋଧଭୟଂ ତାପି ମୋହଲୋଭମଧୋ ରଜଃ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁଶ୍ଚ କାର୍ପଣ୍ୟଂ ଶୋକସ୍ତ୍ରାୟା ସୁଧା ଦୃଷା ॥ ୧୦ ॥

ତୃଷ୍ଣା ଲଜ୍ଜା ଭୟଂ ଦୁଃଖଂ ବିଷାଦୋ ହର୍ଷ ଏବ ଚ ।
ଏଭିର୍ଦୋଷୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବଃ ଶିବ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୧୧ ॥

ତସ୍ମାଦୋଷବିନାଶାର୍ଥମୁପାୟଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ କେଚିଦ୍ୱଦନ୍ତ୍ୟତ୍ର କେବଳଂ ତନ୍ନ ସିଦ୍ଧୟେ ॥ ୧୨ ॥

ଘୋରହୀନଂ କଥଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୋକ୍ଷଦଂ ଭବତୀହ ଭୋଃ ।
ଘୋରୋଽପି ଜ୍ଞାନହୀନସ୍ତୁ ନ କ୍ଷମୋ ମୋକ୍ଷକର୍ମଣି ॥ ୧୩ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ଘୋରଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଦ୍ୱୈତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଜ୍ଞାନସ୍ୱରୂପମେବାଦୌ ଜ୍ଞେୟଂ ଜ୍ଞାନୈକସାଧନମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ଅଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ଚେତି ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଣା ।
ଜ୍ଞାତଂ ଯେନ ନିଜଂ ରୂପଂ କୈବଲ୍ୟଂ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ଅସୌ ଦୋଷେର୍ବନିର୍ମୁକ୍ତଃ କାମକ୍ରୋଧଭୟାଦିଭିଃ ।
ସର୍ବଦୋଷେର୍ବୃତୋ ଜୀବଃ କଥଂ ଜ୍ଞାନେନ ମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୬ ॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ୱରୂପଂ ଯଥା ଜ୍ଞାନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତଦ୍ବ୍ୟାପକଂ ତଥା ।
କାମକ୍ରୋଧାଦିଦୋଷାଣାଂ ସ୍ୱରୂପାନ୍ନାସ୍ତି ଭିନ୍ନତା ॥ ୧୭ ॥

ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ୟା ବିଧିଃ କିଂନୁ ନିଷେଧୋଽପି କଥଂ ଭବେତ୍ ।
ବିବେକୀ ସର୍ବଦା ମୁକ୍ତଃ ସଂସାରଭ୍ରମବର୍ଜିତଃ ॥ ୧୮ ॥

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୱରୂପଂ ତସ୍ମତ୍ୟଂ କମଲସଂଭବ ।
ସକଳଂ ନିଷ୍କଳଂ ଚୈବ ପୂର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାକ ତଦେବ ହି ॥ ୧୯ ॥

କଲିନା ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତିରୂପେଣ ସଂସାରଭ୍ରମତାଂ ଗତମ୍ ।
ନିଷ୍କଳଂ ନିର୍ମଳଂ ସାକ୍ଷାତ୍ସକଳଂ ଗଗନୋପମମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥିତିସଂହାରସ୍ଫୁର୍ତ୍ତିଜ୍ଞାନବିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଏତଦ୍ବୃଥଂ ସମାୟୁତଃ ସ କଥଂ ମୋହସାଗରେ ॥ ୨୧ ॥

ନିମଜ୍ଜତି ମହାବାହୋ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବିଦ୍ୟାଂ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ସୁଖଦୁଃଖାଦିମୋହେଷୁ ଯଥା ସଂସାରିଣାଂ ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୨୨ ॥

ତଥା ଜ୍ଞାନୀ ଯଦାତିଷ୍ଠେଦ୍ବାସନାବାସିତସ୍ତଦା ।
ତୟୋର୍ନାସ୍ତି ବିଶେଷୋଽତ୍ର ସମା ସଂସାରଭାବନା ॥ ୨୩ ॥

ଜ୍ଞାନଂ ଚେଦୀଦୃଶଂ ଜ୍ଞାତମଜ୍ଞାନଂ କୀଦୃଶଂ ପୁନଃ ।
ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠୋ ବିରକ୍ତୋଽପି ଧର୍ମଜ୍ଞୋ ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ॥ ୨୪ ॥

ବିନା ଦେହେନ ଘୋରେନ ନ ମୋକ୍ଷଂ ଲଭତେ ବିଧେ ।
ଅପକ୍ୱାଃ ପରିପକ୍ୱାଣ୍ଠ ଦେହିନୋ ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସ୍ମୃତାଃ ॥ ୨୫ ॥

ଅପକ୍ୱା ଘୋରହୀନାସ୍ତୁ ପକ୍ୱା ଘୋରୋନ ଦେହିନଃ ।
ସର୍ବୋ ଘୋରାଗ୍ନିନା ଦେହୋ ହ୍ୟଜତଃ ଶୋକବର୍ଜିତଃ ॥ ୨୬ ॥

ଜତସ୍ତୁ ପାର୍ଥିବୋ ଜ୍ଞେୟୋ ହ୍ୟପକ୍ୱୋ ଦୁଃଖଦୋ ଭବେତ୍ ।
ଧ୍ୟାନସ୍ଥୋଽସୌ ତଥାପ୍ୟେବମିନ୍ଦ୍ରିୟୈର୍ବିଶୋ ଭବେତ୍ ॥ ୨୭ ॥

ତାନି ଗାତଂ ନିୟମ୍ୟାପି ତଥାପ୍ୟନୈଃ ପ୍ରବାଧ୍ୟତେ ।
ଶୀତୋଷ୍ଣସୁଖଦୁଃଖାଦ୍ୟୈର୍ବ୍ୟାପିଭିର୍ମାନସୈସ୍ତଥା ॥ ୨୮ ॥

ଅନୈର୍ଯନ୍ନାନାବିଧୈର୍ଜୀବୈଃ ଶସ୍ତ୍ରାଗ୍ନିଜଲମାରୁତୈଃ ।
ଶରୀରଂ ପୀତ୍ୟତେ ତୈସ୍ତୈଷ୍ଣିତ୍ତଂ ସଂକ୍ଷୁଭ୍ୟତେ ତତଃ ॥ ୨୯ ॥

ତଥା ପ୍ରାଣବିପତ୍ତୌ ତୁ କ୍ଷୋଭମାୟାତି ମାରୁତଃ ।
ତତୋ ଦୁଃଖଶତୈର୍ବ୍ୟାପ୍ତଂ ଚିତ୍ତଂ କ୍ଷୁଭ୍ୟଂ ଭବେନ୍ନଶାମ୍ ॥ ୩୦ ॥

ଦେହାବସାନସମୟେ ଚିତ୍ତେ ଯଦ୍ୟଦ୍ଭିଭାବୟେତ୍ ।
ତତ୍ତଦେବ ଭବେଦ୍ଭୀବ ଇତ୍ୟେବଂ ଜନ୍ମକାରଣମ୍ ॥ ୩୧ ॥

ଦେହାନ୍ତେ କିଂ ଭବେଦ୍ଭନ୍ନ ତନ୍ନ ଜାନନ୍ତି ମାନବାଃ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଚ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଜୀବସ୍ୟ କେବଲଂ ଶ୍ରମଃ ॥ ୩୨ ॥

ପିପୀଲିକା ଯଥା ଲଗ୍ନା ଦେହେ ଧ୍ୟାନାଦ୍ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅସୌ କିଂ ବୃଷ୍ଟିକୈର୍ଦ୍ରଷ୍ଟୋ ଦେହାନ୍ତେ ବା କଥଂ ସୁଖୀ ॥ ୩୩ ॥

ତସ୍ମାନ୍ନୃତା ନ ଜାନନ୍ତି ମିଥ୍ୟାତର୍କେଣ ବେଷ୍ଟିତାଃ ।
ଅହଂକୃତିର୍ଯଦା ଯସ୍ୟ ନଷ୍ଟା ଭବତି ତସ୍ୟ ବୈ ॥ ୩୪ ॥

ଦେହସ୍ତପି ଭବେନ୍ନଷ୍ଟୋ ବ୍ୟାଧୟଶ୍ଚାସ୍ୟ କିଂ ପୁନଃ ।
ଜଲ୍ମାଗ୍ନିଶସ୍ତ୍ରାତାଦିବାଧା କସ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତି ॥ ୩୫ ॥

ଯଦା ଯଦା ପରିକ୍ଷୀଣା ପୁଷ୍ଟା ଚାହଂକୃତିର୍ଭବେତ୍ ।
ତମନେନାସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ରୁଗାଦୟଃ ॥ ୩୬ ॥

କାରଣେନ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟଂ ନ କଦାଚନ ବିଦ୍ୟତେ ।
ଅହଂକାରଂ ବିନା ତଦ୍ବଦେହେ ଦୁଃଖଂ କଥଂ ଭବେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ଶରୀରେଣ ଜିତାଃ ସର୍ବେ ଶରୀରଂ ଘୋରିଭିର୍ଜିତମ୍ ।
ତହ୍ନଥଂ କୁରୁତେ ତେଷାଂ ସୁଖଦୁଃଖାଦିକଂ ଫଳମ୍ ॥ ୩୮ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ମନୋ ବୁଦ୍ଧିଃ କାମକ୍ରୋଧାଦିକଂ ଜିତମ୍ ।
ତେନୈବ ବିଜିତଂ ସର୍ବଂ ନାସୌ କେନାପି ବାଧ୍ୟତେ ॥ ୩୯ ॥

ମହାଭୂତାନି ତତ୍ତ୍ୱାନି ସଂହୃତାନି କ୍ରମେଣ ତ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟୋ ଦେହୋ ଦରୋ ଘୋରାଗ୍ନିନା ଶନୈଃ ॥ ୪୦ ॥

ଦେବୈରପି ନ ଲକ୍ଷ୍ୟେତ ଘୋରିଦେହୋ ମହାବଳଃ ।
ଭେଦବନ୍ଧବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ନାନାଶକ୍ତିଧରଃ ପରଃ ॥ ୪୧ ॥

ୟଥାଃଃକାଶସ୍ତଥା ଦେହ ଆକାଶାଦପି ନିର୍ମଳଃ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମାସୁକ୍ଷ୍ମତରୋ ଦୃଶ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଳାତ୍ସ୍ଥୂଳୋ ଜଡ଼ାଢ୍ଢତଃ ॥ ୪୨ ॥

ଇଚ୍ଛାରୂପୋ ହି ଘୋରୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ୱଜରାମରଃ ।
କ୍ରୀତତେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ଲୀଲୟା ଯତ୍ରକୁତ୍ରଚିତ୍ ॥ ୪୩ ॥

ଅଚିନ୍ତ୍ୟଶକ୍ତିମାନୋଽଗୀ ନାନାରୂପାଣି ଧାରୟେତ୍ ।
ସଂହରେକ ପୁନସ୍ତାନି ସ୍ୱେଚ୍ଛୟା ବିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ॥ ୪୪ ॥

ନାସୌ ମରଣମାପ୍ନୋତି ପୁନର୍ଯୋଗବଲେନ ତୁ ।
ହଠେନ ମୃତ ଏବାସୌ ମୃତସ୍ୟ ମରଣଂ କୁତଃ ॥ ୪୫ ॥

ମରଣଂ ଯତ୍ର ସର୍ବେଷାଂ ତତ୍ରାସୌ ପରିଜୀବତି ।
ଯତ୍ର ଜୀବନ୍ତି ମୃତାସ୍ତୁ ତତ୍ରାସୌ ମୃତ ଏବ ବୈ ॥ ୪୭ ॥

କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ ନୈବ ତସ୍ୟାସ୍ତି କୃତେନାସୌ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ଜୀବନ୍ତୁଃ ସଦା ସୁଃସ୍ତଃ ସର୍ବଦୋଷବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୪୭ ॥

ବିରକ୍ତା ଜ୍ଞାନିନଶ୍ଚାନ୍ୟେ ଦେହେନ ବିଜିତାଃ ସଦା ।
ତେ କଥଂ ଘୋରିଭିସ୍ତୁଲ୍ୟା ମାଂସପିଣ୍ଡାଃ କୁଦେହିନଃ ॥ ୪୮ ॥

ଦେହାନ୍ତେ ଜ୍ଞାନିଭିଃ ପୁଣ୍ୟାପ୍ତାପାତ ଫଲମାପ୍ୟତେ ।
ଇଦୃଶଂ ତୁ ଭବେତ୍ତଦ୍-ଭୁକ୍ତ୍ୱା ଜ୍ଞାନୀ ପୁନର୍ଭବେତ୍ ॥ ୪୯ ॥

ପଶ୍ଚାତ୍-ପୁଣ୍ୟେନ ଲଭତେ ସିଦ୍ଧେନ ସହ ସଙ୍ଗତିମ୍ ।
ତତଃ ସିଦ୍ଧସ୍ୟ କୃପୟା ଘୋରୀ ଭବତି ନାନ୍ୟଥା ॥ ୫୦ ॥

ତତୋ ନଶ୍ୟତି ସଂସାରୋ ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
ଘୋରେନ ରହିତଂ ଜ୍ଞାନଂ ନ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବେଦ୍ବିଧେ ॥ ୫୧ ॥

ଜ୍ଞାନେନୈବ ବିନା ଘୋରୋ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି କଦାଚନ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରୈଶ୍ଚ ବହୁଭିର୍ଯୋଗୋ ଜ୍ଞାନେନ ଲଭ୍ୟତେ ॥ ୫୨ ॥

ଜ୍ଞାନଂ ତୁ ଜନ୍ମନୈକେନ ଘୋରାଦେବ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗାପୁରତରୋ ନାସ୍ତି ମାର୍ଗସ୍ତୁ ମୋକ୍ଷଦଃ ॥ ୫୩ ॥

ପ୍ରବିଚାର୍ଯ୍ୟ ଚିରଂ ଜ୍ଞାନଂ ମୁକ୍ତୋଽହମିତି ମନ୍ୟତେ ।
କିମସୌ ମନନାଦେବ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ତତ୍ସତ୍ତ୍ୱାତ୍ ॥ ୫୪ ॥

ପଶ୍ଚାଦ୍ଜନ୍ମାନ୍ତରଗତୈର୍ଯୋଗାଦେବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ନ ତଥା ଭବତୋ ଘୋରାଞ୍ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ॥ ୫୫ ॥

ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୋଗାକ୍ରମସୁକ୍ଷେକତା ଭବେତ୍ ।
ସପ୍ତଧାତୁମୟଂ ଦେହମଗ୍ନିନା ରଞ୍ଜୟେନ୍ନୁବନ୍ ॥ ୫୭ ॥

ବ୍ୟାଧୟସ୍ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟନ୍ତି ଛେଦଖାତାଦିକାସ୍ତଥା ।
ତଦାସୌ ପରମାକାଶରୂପୋ ଦେହ୍ୟବତିଷ୍ଠତି ॥ ୫୮ ॥

କିଂ ପୁନର୍ବହ୍ନୁନୋକ୍ତେନ ମରଣଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ବୈ ।
ଦେହୀବ ଦୃଶ୍ୟତେ ଲୋକେ ଦରୁକର୍ପୂରବସ୍ତୁୟମ୍ ॥ ୫୯ ॥

ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରାଣେନ ସଂବନ୍ଧଂ ସର୍ବଜୀବେଷୁ ସଂସ୍ଥିତମ୍ ।
ରକ୍ତାୟାଂ ସ୍ୱପ୍ନସଂବନ୍ଧଃ ପକ୍ଷୀ ତଦ୍ବଦିଦଂ ମନଃ ॥ ୬୦ ॥

ନାନାବିଧୈର୍ବିଚାରୈସ୍ତୁ ନ ବାଧ୍ୟଂ ଜାୟତେ ମନଃ ।
ତସ୍ମାତ୍ତସ୍ୟ ଜୟୋପାୟଃ ପ୍ରାଣ ଏବ ହି ନାନ୍ୟଥା ॥ ୬୦ ॥

ତର୍କେର୍ଜଲ୍ଲେଃ ଶାସ୍ତ୍ରଜାଲୈର୍ଯୁକ୍ତିଭିର୍ମନ୍ତ୍ରଭେଷଜୈଃ ।
ନ ବଶୋ ଜାୟତେ ପ୍ରାଣଃ ସିଦ୍ଧୋପାୟଂ ବିନା ବିଧେ ॥ ୬୧ ॥

ଉପାୟଂ ତମବିଜ୍ଞାୟା ଯୋଗମାର୍ଗେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ଶଶ୍ତ୍ରୁଜ୍ଞାନେନ ସହସ୍ରା ଜାୟତେ କ୍ଲେଶବଉରଃ ॥ ୬୨ ॥

ଯୋ ଜିତ୍ୱା ପବନଂ ମୋହାଦ୍ୟୋଗମିଚ୍ଛତି ଯୋଗିନାମ୍ ।
ସୋଽପକ୍ତଂ କୁମ୍ଭମାରୁହ୍ୟ ସାଗରଂ ତର୍ତ୍ତମିଚ୍ଛତି ॥ ୬୩ ॥

ୟସ୍ୟ ପ୍ରାଣୋ ବିଲୀନୋଽକ୍ତଃ ସାଧକେ ଜୀବିତେ ସତି ।
ପିଣ୍ଡୋ ନ ପତିତସ୍ତସ୍ୟ ଚିତ୍ତଂ ଦୋଷୈଃ ପ୍ରବାଧତେ ॥ ୬୪ ॥

ଶୁଦ୍ଧେ ଚେତସି ତସ୍ୟୈବ ସ୍ୱାତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତସ୍ମାଦ୍ଜ୍ଞାନଂ ଭବେଦ୍ୟୋଗାଦ୍ଭୁକ୍ତନୈକେନ ପଦ୍ମଜ ॥ ୬୫ ॥

ତସ୍ମାଦ୍ୟୋଗଂ ତମେବାଦୌ ସାଧକୋ ନିତ୍ୟମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ମୁମୁକ୍ଷୁର୍ଭିଃ ପ୍ରାଣଜୟଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ମୋକ୍ଷହେତବେ ॥ ୬୬ ॥

ଘୋରାପୁରତରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଘୋରାପୁରତରଂ ଶିବମ୍ ।
ଘୋରାପୁରତରଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଘୋରାପୁରତରଂ ନହି ॥ ୬୭ ॥

ଘୋଃପାନପ୍ରାଣଘୋରୈକ୍ୟଂ ସ୍ୱରଜୋରେତସୋସ୍ତଥା ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋଘୋଗୋ ଜୀବାତ୍ତପରମାତ୍ମନୋଃ ॥ ୬୮ ॥

ଏବଂ ତୁ ଦୃଢ୍ବିଜାଲକ୍ଷ୍ୟ ସଂଘୋଗୋ ଘୋର ଉତ୍ୟତେ ।
ଅଥ ଘୋରଶିଖାଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ସର୍ବଜ୍ଞାନେଷୁ ଗୋଢ଼ମାମ୍ ॥ ୬୯ ॥

ୟଦାନୁଧ୍ୟାୟତେ ମନ୍ତ୍ରଂ ଗାତ୍ରକମ୍ପୋଽଥ ଜାୟତେ ।
ଆସନଂ ପଦ୍ମକଂ ବଜ୍ରା ଯଜ୍ଞାନ୍ୟଦପି ରୋଚତେ ॥ ୭୦ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ଦୃଷ୍ଟିମାରୋପ୍ୟ ହସ୍ତପାଦୌ ଚ ସଂୟତୌ ।
ମନଃ ସର୍ବତ୍ର ସଂଗୃହ୍ୟ ଓଁକାରଂ ତତ୍ର ଚିନ୍ତୟେତ୍ ॥ ୭୧ ॥

ଧ୍ୟାୟତେ ସତତଂ ପ୍ରାଜ୍ଞୋ ହୃକ୍ତୁତ୍ତା ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ଏକସ୍ରମ୍ନେ ନବଦ୍ୱାରେ ତ୍ରିସ୍ତୁଣେ ପଞ୍ଚଦୈବତେ ॥ ୭୨ ॥

ଇଦୃଶେ ତୁ ଶରୀରେ ବା ମତିମାନ୍ନୋପଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଆଦିତ୍ୟମଶ୍ୱଳାକାରଂ ରଶ୍ମିଜ୍ୱାଲାସମାକୁଲମ୍ ॥ ୭୩ ॥

ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତଂ ବହିଃ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳେଦୀପବର୍ତ୍ତିବତ୍ ।
ଦୀପଶିଖା ତୁ ଯା ମାତ୍ରା ସା ମାତ୍ରା ପରମେଶ୍ୱରେ ॥ ୭୪ ॥

ଭିକ୍ଷୁଃ ଘୋରିନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟଂ ଘୋରାଭ୍ୟାସେନ ବୈ ପୁନଃ ।
ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସୁଷୁମ୍ନାଦ୍ୱାରଂ ପରିଶୁଦ୍ରଂ ସମର୍ପିତମ୍ ॥ ୭୫ ॥

କପାଳସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପୀତ୍ତା ତତଃ ପଶ୍ୟତି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଅଥ ନ ଧ୍ୟାୟତେ ଜନ୍ତୁରାଲକ୍ଷ୍ୟାଞ୍ଚ ପ୍ରମାଦତଃ ॥ ୭୬ ॥

ୟଦି ତ୍ରିକାଳମାଗଚ୍ଛେସ୍ତ ଗଚ୍ଛେତ୍-ପୁଣ୍ୟସଂପଦମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟମେତସ୍ତମାସାଦ୍ୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ୟ କଥିତଂ ମୟା ॥ ୭୭ ॥

ଲବ୍ଧ୍ୟୟୋଗୋଽଥ ବୁଦ୍ଧ୍ୟେତ ପ୍ରସନ୍ନଂ ପରମେଶ୍ଵରମ୍ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତରସହସ୍ରେଷୁ ଯଦା କ୍ଷୀଣଂ ତୁ କିଲ୍-ବିଷମ୍ ॥ ୭୮ ॥

ତଦା ପଶ୍ୟତି ଯୋଗେନ ସଂସାରୋଚ୍ଛେଦନଂ ମହତ୍ ।
ଅଧୁନା ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯୋଗାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୭୯ ॥

ମରୁଦ୍ଭୟୋ ଯସ୍ୟ ସିଦ୍ଧଃ ସେବୟେତ୍ ଗୁରୁଂ ସଦା ।
ଗୁରୁବକ୍ତ୍ରପ୍ରସାଦେନ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଜୟଂ ବୁଧଃ ॥ ୮୦ ॥

ବିତସ୍ତ୍ରିପ୍ରମିତଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲବିସ୍ତୃତମ୍ ।
ମୃଦୁଲଂ ଧବଲଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବେଷ୍ଟନାମ୍ବରଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ନିରୁଧ୍ୟ ମାରୁତଂ ଗାତଂ ଶକ୍ତିଚାଲନଯୁକ୍ତିତଃ ।
ଅଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଳୀଭୂତାମୃତ୍ତୀଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ॥ ୮୨ ॥

ପାୟୋରାକୁଞ୍ଚନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାକୁଣ୍ଡଳୀଂ ଚାଲୟେତ୍ତଦା ।
ମୃତ୍ୟୁଚକ୍ରଗତସ୍ୟାପି ତସ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁଭୟଂ କୁତଃ ॥ ୮୩ ॥

ଏତଦେବ ପରଂ ଗୁହ୍ୟଂ କଥିତଂ ତୁ ମୟା ତବ ।
ବଜ୍ରାସନଗତୋ ନିତ୍ୟମୂର୍ତ୍ତ୍ବାକୁଞ୍ଚନମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୮୪ ॥

ବାୟୁନା ହୃଲିତୋ ବହିଃ କୁଣ୍ଡଳୀମନିଶଂ ଦହେତ୍ ।
ସଂତପ୍ତା ସାଗ୍ନିନା ଜୀବଶକ୍ତିସ୍ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହିନୀ ॥ ୮୫ ॥

ପ୍ରବିଶେକନ୍ତୁଷ୍ଟେ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନାବଦନାନ୍ତରେ ।
ବାୟୁନା ବହିନା ସାର୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତି ସା ॥ ୮୭ ॥

ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଚ ତିଷ୍ଠତି ।
ତତସ୍ତୁ କୁମ୍ଭକୈର୍ଗାତଂ ପୁରୟିତ୍ୱା ପୁନଃ ପୁନଃ ॥ ୮୭ ॥

ଅଥାଭ୍ୟସେସ୍ତୃୟଭେଦମୁଦ୍ଭାୟୀଂ ଚାପି ଶୀତଲୀମ୍ ।
ଭସ୍ମାଂ ଚ ସହିତୋ ନାମ ସ୍ୟାତୁଷ୍ଟୟକୁମ୍ଭକଃ ॥ ୮୮ ॥

ବନ୍ଧତ୍ରୟେଣ ସଂଯୁକ୍ତଃ କେବଲପ୍ରାପ୍ତିକାରକଃ ।
ଅଥାସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣଂ ସମ୍ୟକ୍ଥୟାମି ସମାସତଃ ॥ ୮୯ ॥

ଏକାକିନୀ ସମୁପଗମ୍ୟ ବିବିକ୍ତଦେଶଂ ପ୍ରାଣାଦିରୂପମମୃତଂ ପରମାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ଲଘ୍ୱାଶିନୀ ଧୃତିମତା ପରିଭାବିତବ୍ୟଂ ସଂସାରରୋଗହରମୌଷଧମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ॥ ୯୦ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟନାତ୍ୟା ସମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁମଭ୍ୟାସୟୋଗିନୀ ।
ବିଧିବହୁମ୍ଭକଂ କୃତ୍ୱା ରେଚୟେଚ୍ଛୀତରଶ୍ମିନା ॥ ୯୧ ॥

ଉଦରେ ବହୁରୋଗଘ୍ନଂ କ୍ରିମିଦୋଷଂ ନିହନ୍ତି ଚ ।
ମୁହୁର୍ମୁହୁରିତଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦମୁଦାହୃତମ୍ ॥ ୯୨ ॥

ନାତୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ କୁଣ୍ଡଳ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ଧାରୟେଦୁଦରେ ପଶ୍ଚାତ୍ରେଚୟେଦିତୟା ସୁଧୀଃ ॥ ୯୩ ॥

କଣ୍ଠେ କଫାଦି ଦୋଷଘ୍ନଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ।
ନାତୀଜଲାପହଂ ଧାତୁଗତଦୋଷବିନାଶନମ୍ ॥ ୯୪ ॥

ଗଚ୍ଛତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟତଃ କାର୍ଯ୍ୟମୁଦ୍ଭାୟାଖ୍ୟଂ ତୁ କୁମ୍ଭକମ୍ ।
ମୁଖେନ ବାୟୁଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ଘ୍ରାଣରନ୍ତ୍ରେଣ ରେଚୟେତ୍ ॥ ୯୫ ॥

ଶୀତଲୀକରଣଂ ଚେଦଂ ହୃଦ୍ରି ପିତ୍ତଂ କ୍ଷୁଧାଂ ତୃଷାନ୍ ।
ସ୍ତନଘ୍ନୋରଥ ଭସ୍ମେବ ଲୋହକାରସ୍ୟ ବେଗତଃ ॥ ୯୬ ॥

ରେଚ୍ୟେତ୍-ପୁରଘ୍ନେଦ୍ଵାୟୁମାଶ୍ରମଂ ଦେହଗଂ ପିୟା ।
ୟଥା ଶ୍ରମୋ ଭବେଦେହେ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପୁରଘ୍ନେତ୍ ॥ ୯୭ ॥

କଣ୍ଠସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ଵା ପୁନଶ୍ଚଘ୍ନେଣ ରେଚୟେତ୍ ।
ବାତପିତ୍ତଶ୍ଳେଷ୍ମହରଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ॥ ୯୮ ॥

କୁଣ୍ଡଳୀବୋଧକଂ ବକ୍ତ୍ରଦୋଷଘ୍ନଂ ଶୁଭଦଂ ସୁଖମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାତୀମୁଖାତ୍ଵଃସ୍ଥକଫାଦ୍ୟର୍ଗଲନାଶନମ୍ ॥ ୯୯ ॥

ସମ୍ୟଗ୍-ବନ୍ଧସମୁଦ୍-ଭୂତଂ ଗ୍ରହ୍ନିତ୍ରୟବିଭେଦକମ୍ ।
ବିଶେଷେଣୈବ କର୍ତବ୍ୟଂ ଭସ୍ମାଖ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଂ ତ୍ଵିଦମ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

ବନ୍ଧତ୍ରୟମଧେଦାନୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଯଥାକ୍ରମମ୍ ।
ନିତ୍ୟଂ କୃତେନ ତେନାସ୍ତୌ ବାୟୋର୍ଜୟମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୧୦୧ ॥

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ଭେଦାନାଂ କୁମ୍ଭକେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ବକ୍ଷ୍ୟମାଶଂ ମୟା ହି ତତ୍ ॥ ୧୦୨ ॥

ପ୍ରଥମୋ ମୂଳବନ୍ଧସ୍ତୁ ଦ୍ଵିତୀୟୋଢ୍ଵୀୟନାଭିଧଃ ।
ଜାଲନ୍ଧାରସ୍ତୃତୀୟସ୍ତୁ ଲକ୍ଷଣଂ କଥୟାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୦୩ ॥

ଗୁଦଂ ପାର୍ଶ୍ଵ୍ୟା ତୁ ସଂପୀତ୍ୟ ପାୟୁମାକୁଞ୍ଚୟେଦ୍ଵଲୀତ୍ ।
ବାରଂବାରଂ ଯଥା ଚୋର୍ଧ୍ଵଂ ସମାୟାତି ସମୀରଣଃ ॥ ୧୦୪ ॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ନାଦବିନ୍ଦୁ ମୂଳବନ୍ଧେନ ଚୈକତାମ୍ ।
ଗତ୍ଵା ଘ୍ନୋଗସ୍ୟ ସଂସିଦ୍ଧିଂ ଗଚ୍ଛତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ॥ ୧୦୫ ॥

କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ମୃତ୍ତିୟାନକଃ ।
ବନ୍ଧୋ ଯେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ମୃତ୍ତିୟତେ ଯତଃ ॥ ୧୦୬ ॥

ତସ୍ମାଦୁତ୍ଥୀୟନାଶ୍ୟୋଃୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ଉତ୍ତିୟାନଂ ତୁ ସହଜଂ ଗୁରୁଣା କଥିତଂ ସଦା ॥ ୧୦୭ ॥

ଅଭ୍ୟସେଉଦତନ୍ତ୍ରସ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧୋଽପି ତରୁଣୋ ଭବେତ୍ ।
ନାଭେରୂର୍ଧ୍ବମଧସ୍ତାପି ତ୍ରାଣଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୧୦୮ ॥

ଷାଶ୍-ମାସମଭ୍ୟସେନ୍ନୃତ୍ୟଂ ଜୟତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ॥ ୧୦୯ ॥

କଣ୍ଠସଂକୋଚରୂପୋଽସୌ ବାୟୁର୍ମାର୍ଗନିରୋଧକଃ ।
କଣ୍ଠମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ହୃଦୟେ ସ୍ଥାପୟେଦ୍ଭୃଦମିଚ୍ଛୟା ॥ ୧୧୦ ॥

ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଶ୍ୟୋଃୟମମୃତାପ୍ୟାୟକାରକଃ ।
ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଚିନେନାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ॥ ୧୧୧ ॥

ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାତିଗଃ ।
ବଜ୍ରାସନସ୍ଥିତୋ ଯୋଗୀ ଚାଲୟିତ୍ବା ତୁ କୁଣ୍ଡଳୀମ୍ ॥ ୧୧୨ ॥

କୁର୍ଯ୍ୟାଦନନ୍ତରଂ ଭସ୍ମୀଂ କୁଣ୍ଡଳୀମାଶୁ ବୋଧୟେତ୍ ।
ଭିଦ୍ୟନ୍ତେ ଗ୍ରନ୍ଥୟେ ବଂଶେ ତପ୍ତଲୋହଶଲ୍ୟାକୟା ॥ ୧୧୩ ॥

ତଥୈବ ପୃଷ୍ଠବଂଶଃ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦସ୍ତୁ ବାୟୁନା ।
ପିପୀଲିକାୟାଂ ଲଗ୍ନାୟାଂ କଣ୍ଠସ୍ତୁତ୍ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୧୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ତଥାଽଭ୍ୟାସାସ୍ତତତଂ ବାୟୁନା ଭବେତ୍ ।
ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ବା ତତୋ ଯାତି ଶିବାବ୍ରହ୍ମକମ୍ ॥ ୧୧୫ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୋ ସମୌ କୃତ୍ୱା ତୟୋର୍ଯୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ଗୁଣତ୍ରୟମତୀତଂ ସ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରନ୍ଥିତ୍ରୟବିଭେଦନାତ୍ ॥ ୧୧୭ ॥

ଶିବଶକ୍ତିସମାୟୋଗେ ଜାୟତେ ପରମା ସ୍ଥିତିଃ ।
ୟଥା କରୀ କରେଣୈବ ପାନୀୟଂ ପ୍ରପିବେସୁଦା ॥ ୧୧୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାବଜ୍ରନାଲେନ ପବମାନଂ ଗ୍ରସେତ୍ୱଥା ।
ବଜ୍ରଦଣ୍ଡସମୁଦ୍-ଭୂତା ମଣୟଶ୍ଚୈକବିଂଶତିଃ ॥ ୧୧୮ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସ୍ଥିତାଃ ସର୍ବେ ସୁତ୍ରେ ମଣିଗଣା ଇବ ।
ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନାସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱରୂପିଣୀ ॥ ୧୧୯ ॥

ୟଥୈବ ନିଶ୍ଚିତଃ କାଲଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟନିବନ୍ଧନାତ୍ ।
ଆପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭତୋ ବାୟୁର୍ବହିର୍ନୌ ଯାତି ସାଧକେ ॥ ୧୨୦ ॥

ପୁନଃ ପୁନସ୍ତଦ୍ଦେବ ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାରଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ପୁରିତସ୍ତୁ ସ ତଦ୍ଭାରେରୀଷକୁମ୍ଭକତାଂ ଗତଃ ॥ ୧୨୧ ॥

ପ୍ରବିଶେସୂର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ବାୟୁଃ ପଶ୍ଚିମମାର୍ଗତଃ ।
ରେଚିତଃ କ୍ଷୀଣତାଂ ଯାତି ପୁରିତଃ ପୋଷୟେତ୍ୱତଃ ॥ ୧୨୨ ॥

ୟତ୍ତୈବ ଜାତଂ ସକଲେବରଂ ମନସ୍ତତ୍ତୈବ ଲୀନଂ କୁରୁତେ ସ ଯୋଗାତ୍ ।
ସ ଏବ ମୁକ୍ତୋ ନିରହଂକୃତିଃ ସୁଖୀ ମୁଦା ନ ଜାୟନ୍ତି ହି ପିଣ୍ଡପାତିନଃ ॥ ୧୨୩ ॥

ଚିତ୍ତଂ ବିନିଷ୍ଠଂ ଯଦି ଭାସିତଂ ସ୍ୟାତ୍ତତ୍ର ପ୍ରତୀତୋ ମରୁତୋଽପି ନାଶଃ ।
ନ ତେଦ୍ୟଦି ସ୍ୟାନ୍ନ ତୁ ତସ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ନାତ୍ମପ୍ରତୀତିର୍ନ ଗୁରୁର୍ନ ମୋକ୍ଷଃ ॥ ୧୨୪ ॥

ଜଲୌକା ରୂପିରଂ ଯଦ୍ୱଦ୍ୱଲ୍ଲାଦାକର୍ଷତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାତୀ ତଥା ଧାତୁନ୍-ସଂତତାଭ୍ୟାମୟୋଗତଃ ॥ ୧୨୫ ॥

ଅନେନାଭ୍ୟାସଘୋରୋନ ନିତ୍ୟମାସନବନ୍ଧତଃ ।

ଚିତ୍ତଂ ବିଲୀନତାମେତି ବିଦୁର୍ନୌ ଯାତ୍ୟଧସ୍ତଥା ॥ ୧୨୬ ॥

ରେଚକଂ ପୁରକଂ ମୁକ୍ତା ବାୟୁନା ସ୍ଥୀୟତେ ସ୍ଥିରମ୍ ।

ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ସଂସ୍ରବେକନ୍ତମଶ୍ରୁଲମ୍ ॥ ୧୨୭ ॥

ନଶ୍ୟନ୍ତି କ୍ଷୁପ୍ତିପାସାଦ୍ୟାଃ ସର୍ବଦୋଷାସ୍ତତସ୍ତଦା ।

ସ୍ୱରୂପେ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦେ ସ୍ଥିତିମାପ୍ନୋତି କେବଲମ୍ ॥ ୧୨୮ ॥

କଥିତଂ ତୁ ତବ ପ୍ରୀତ୍ୟା ହ୍ୟେତଦଭ୍ୟାସଲକ୍ଷଣମ୍ ।

ମନ୍ତ୍ରୋ ଲକ୍ଷ୍ମୋ ହଠୋ ରାଜଘୋରୋଽନ୍ତର୍ଭୂମିକାଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୧୨୯ ॥

ଏକ ଏବ ଚତୁର୍ଥାଂୟଂ ମହାଘୋରୋଽଭିଧୀୟତେ ।

ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ॥ ୧୩୦ ॥

ହଂସହଂସେତି ମନ୍ତ୍ରୋଽୟଂ ସର୍ବେର୍ଜୀବଶ୍ଚ ଜପ୍ୟତେ ।

ଗୁରୁବାକ୍ୟାସ୍ତୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ବିପରୀତୋ ଭବେଦ୍ଧପଃ ॥ ୧୩୧ ॥

ସୋଽହଂସୋଽହମିତି ପ୍ରୋକ୍ତୋ ମନ୍ତ୍ରଘୋରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।

ପ୍ରତୀତିର୍ମନ୍ତ୍ରଘୋରାକ ଜାୟତେ ପଶ୍ଚିମେ ପଥି ॥ ୧୩୨ ॥

ହକାରେଣ ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଃ ସ୍ୟାସ୍ତ୍ରକାରେଣେନ୍ଦୁରୁଚ୍ୟତେ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରୈକ୍ୟଂ ହଠ ଇତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୧୩୩ ॥

ହଠେନ ଗ୍ରସ୍ୟତେ ଜାତ୍ୟଂ ସର୍ବଦୋଷସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।

କ୍ଷେତ୍ରଞ୍ଜଃ ପରମାତ୍ମା ଚ ତୟୋରୈକ୍ୟଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ॥ ୧୩୪ ॥

ତଦୈକ୍ୟେ ସାଧିତେ ବ୍ରହ୍ମଂଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଯାତି ବିଲୀନତାମ୍ ।

ପବନଃ ସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟମାୟାତି ଲୟଘୋରୋଦୟେ ସତି ॥ ୧୩୫ ॥

ଲୟାସ୍ତ୍ରଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ସୌଖ୍ୟଂ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବାନନ୍ଦଂ ପରଂ ପଦମ୍ ।
ଘୋନିମଧ୍ୟେ ମହାକ୍ଷେତ୍ରେ ଜପାବନ୍ଧୁକସଂନିଭମ୍ ॥ ୧୩୭ ॥

ରଜୋ ବସତି ଜହ୍ନୁନାଂ ଦେବୀତତ୍ତ୍ବଂ ସମାବୃତମ୍ ।
ରଜସୋ ରେତସୋ ଘୋଗାଦ୍ରାଜଘୋଗ ଇତି ସ୍ମୃତଃ ॥ ୧୩୮ ॥

ଅଶିମାଦିପଦଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଜତେ ରାଜଘୋଗତଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାଘୋଗୋ ଜ୍ଞେୟଂ ଘୋଗତତ୍ତ୍ବଞ୍ଜୟମ୍ ॥ ୧୩୯ ॥

ସଂକ୍ଷେପାକ୍ରମିତଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ।
କ୍ରମେଣ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ପ୍ରାପ୍ୟମଭ୍ୟାସାଦେବ ନାନ୍ୟଥା ॥ ୧୪୦ ॥

ଏକେନୈବ ଶରୀରେଣ ଘୋଗାଭ୍ୟାସାକ୍ତନୈଃଶନୈଃ ।
ଚିରାସ୍ତ୍ରଂପ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ମର୍କଟକ୍ରମ ଏବ ସଃ ॥ ୧୪୦ ॥

ଘୋଗସିଦ୍ଧିଂ ବିନା ଦେହଃ ପ୍ରମାଦାଦ୍ୟଦି ନଶ୍ୟତି ।
ପୂର୍ବବାସନୟା ଯୁକ୍ତଃ ଶରୀରଂ ଚାନ୍ୟଦାପୁୟାତ୍ ॥ ୧୪୧ ॥

ତତଃ ପୁଣ୍ୟବଶାସ୍ତ୍ରିକ୍ଷୋ ଗୁରୁଶା ସହ ସଂଗତଃ ।
ପଶ୍ଚିମଦ୍ଭାରମାର୍ଗେଣ ଜାୟତେ ତ୍ବରିତଂ ଫଳମ୍ ॥ ୧୪୨ ॥

ପୂର୍ବଜନ୍ମକୃତାଭ୍ୟାସାସ୍ତତ୍ତ୍ବରଂ ଫଳମଶ୍ନୁତେ ।
ଏତଦେବ ହି ବିଜ୍ଞେୟଂ ତତ୍ତ୍ବାକମତମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୪୩ ॥

ନାସ୍ତି କାକମତାଦନ୍ୟଦଭ୍ୟାସାଖ୍ୟମତଃ ପରମ୍ ।
ତେନୈବ ପ୍ରାପ୍ୟତେ ମୁକ୍ତିର୍ନାନ୍ୟଥା ଶିବଭାଷିତମ୍ ॥ ୧୪୪ ॥

ହଠଘୋଗକ୍ରମାକ୍ତାଷ୍ଟାସହଜୀବଲୟାଦିକମ୍ ।
ପାକୃତଂ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗଂ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରସିଦ୍ଧଂ ପଶ୍ଚିମଂ ବିନା ॥ ୧୪୫ ॥

ଆଦୌ ରୋଗାଃ ପ୍ରଣଶ୍ୟନ୍ତି ପଶ୍ଚାନ୍ନାତ୍ୟଂ ଶରୀରଜନ୍ ।
ତତଃ ସମରସୋ ଭୂତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରୋ ବର୍ଷତ୍ୟନାରତନ୍ ॥ ୧୪୭ ॥

ଧାତୁଂଶ୍ଚ ସଂଗ୍ରହେଦ୍ୱନ୍ନିଃ ପବନେନ ସମନ୍ତତଃ ।
ନାନା ନାଦାଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ମାର୍ଦ୍ଦବଂ ସ୍ୟାନ୍ନଲେବରେ ॥ ୧୪୭ ॥

ଜିହ୍ୱା ବୃଷ୍ଟ୍ୟାଦିକଂ ଜାତ୍ୟଂ ଖେଚରଃ ସ ଭବେନ୍ନରଃ ।
ସର୍ବଜ୍ଞୋଽସୌ ଭବେନ୍ନାମରୂପଃ ପବନବେଗବାନ୍ ॥ ୧୪୮ ॥

କ୍ରୀତତେ ତ୍ରିଷ୍ଟୁ ଲୋକେଷୁ ଜାୟନ୍ତେ ସିଦ୍ଧୟୋଽଗିଲାଃ ।
କର୍ପୁରେ ଲୀୟମାନେ କିଂ କାଠିନ୍ୟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୧୪୯ ॥

ଅହଂକାରକ୍ଷୟେ ତଦ୍ୱଦେହେ କଠିନତା କୁତଃ ।
ସର୍ବକର୍ତ୍ତା ଚ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରୋଽନନ୍ତରୂପବାନ୍ ॥ ୧୫୦ ॥

ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତୋ ମହାୟୋଗୀ ଜାୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
ଦ୍ୱିବିଧାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଲୋକେ କଳ୍ପିତାଃକଳ୍ପିତାସ୍ତଥା ॥ ୧୫୧ ॥

ରସୌଷଧିକ୍ରିୟାଜାଲମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସାଦିସାଧନାତ୍ ।
ସିଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତି ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସ୍ତୁ କଳ୍ପିତାସ୍ତାଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତାଃ ॥ ୧୫୨ ॥

ଅନିତ୍ୟା ଅଳ୍ପବୀର୍ଯ୍ୟାସ୍ତାଃ ସିଦ୍ଧୟଃ ସାଧନୋଦ୍-ଭବାଃ ।
ସାଧନେନ ବିନାପ୍ୟେବଂ ଜାୟନ୍ତେ ସ୍ୱତ ଏବ ହି ॥ ୧୫୩ ॥

ସ୍ୱାତ୍ମୟୋଗୈକନିଷ୍ଠେଷୁ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟାଦୀଶ୍ୱରପ୍ରିୟାଃ ।
ପ୍ରଭୂତାଃ ସିଦ୍ଧୟୋ ଯାସ୍ତାଃ କଳ୍ପନାରହିତାଃ ସ୍ତୃତାଃ ॥ ୧୫୪ ॥

ସିଦ୍ଧାନିତ୍ୟା ମହାବୀର୍ଯ୍ୟା ଇଚ୍ଛାରୂପାଃ ସ୍ୱୟୋଗଜାଃ ।
ଚିରକାଲାତ୍-ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ବାସନାରହିତେଷୁ ଚ ॥ ୧୫୫ ॥

ତାସ୍ମ ଗୋପ୍ୟା ମହାଘୋରାପୁରମାତୁପଦେବ୍ୟୟେ ।
ବିନା କାର୍ଯ୍ୟଂ ସଦା ଗୁପ୍ତଂ ଘୋରସିଦ୍ଧସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୫୬ ॥

ୟଥାକାଶଂ ସମୁଦିଶ୍ୟ ଗଚ୍ଛଦ୍-ଭିଃ ପଥିକୈଃ ପଥି ।
ନାନା ତୀର୍ଥାନି ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ନାନାମାର୍ଗାସ୍ତୁ ସିଦ୍ଧୟଃ ॥ ୧୫୭ ॥

ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ଲାଭାଲାଭବିବର୍ଜିତେ ।
ଘୋରମାର୍ଗେ ତଥୈବେଦଂ ସିଦ୍ଧିଜାଲଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୫୮ ॥

ପରୀକ୍ଷକୈଃ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାରେର୍ହେମ ସଂପ୍ରୋତ୍ୟତେ ଯଥା ।
ସିଦ୍ଧିଭିର୍ଲକ୍ଷୟେସିଦ୍ଧଂ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଂ ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୫୯ ॥

ଅଲୌକିକଗୁଣସ୍ତସ୍ୟ କଦାଚିଦୃଶ୍ୟତେ ପୁରମ୍ ।
ସିଦ୍ଧିଭିଃ ପରିହୀନଂ ତୁ ନରଂ ବଦଂ ତୁ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ॥ ୧୬୦ ॥

ଅଜରାମରପିଣ୍ଡୋ ଯୋ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଏବ ହି ।
ପଶୁକୁକୁଟକୀଟାଦ୍ୟା ମୃତଂ ସଂପ୍ରାପୁରନ୍ତି ବୈ ॥ ୧୬୧ ॥

ତେଷାଂ କିଂ ପିଣ୍ଡପାତେନ ମୁକ୍ତିର୍ଭବତି ପଦ୍ମଜ ।
ନ ବହିଃ ପ୍ରାଣ ଆୟାତି ପିଣ୍ଡସ୍ୟ ପତନଂ କୁତଃ ॥ ୧୬୨ ॥

ପିଣ୍ଡପାତେନ ଯା ମୁକ୍ତିଃ ସା ମୁକ୍ତିର୍ନ ତୁ ହନ୍ୟତେ ।
ଦେହେ ବ୍ରହ୍ମତୁମାୟାତେ ଜଲାନାଂ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଥା ॥ ୧୬୩ ॥

ଅନନ୍ୟତାଂ ଯଦା ଯାତି ତଦା ମୁକ୍ତଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବିମତାନି ଶରୀରାଣି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୬୪ ॥

ବ୍ରହ୍ମ ଦେହତୁମାପନ୍ନଂ ବାରି ବୁଦ୍ଧଦତାମିବ ।
ଦଶଦ୍ୱାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାତୀମହାପଥମ୍ ॥ ୧୬୫ ॥

ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବାୟୁଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ।
ଷଡାଧାରାପବରକଂ ଷଡନ୍ଦ୍ରିୟମହାବନମ୍ ॥ ୧୭୬ ॥

ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ।
ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗଂ ଶିବଶକ୍ତିନିକେତନମ୍ ॥ ୧୭୭ ॥

ଦେହଂ ଶିବାଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ।
ଗୁଦମେତ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଳାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ॥ ୧୭୮ ॥

ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଳିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ॥ ୧୭୯ ॥

ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ୟସ୍ମାଦ୍ବୃହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ୟସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୮୦ ॥

ୟସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ଯସ୍ମାଦୁପଦ୍ୟତେ ମନଃ ।
ତଦେତକ୍ତ୍ରାମରୂପାଂଶ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଳପ୍ରଦମ୍ ॥ ୧୮୧ ॥

ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନାହ୍ନୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଳେ ଷଡସ୍ତକେ ।
ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାରଂ ମଣିପୁରକମ୍ ॥ ୧୮୨ ॥

ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ତାପ୍ୟନାହତମ୍ ।
ତଦେତତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଗିର୍ଯ୍ୟାଂଶ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଳସଂଭବ ॥ ୧୮୩ ॥

କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧ୍ୟାଂଶ୍ୟଂ ଯଜ୍ଞକ୍ରଂ ଷୋଡଶାସ୍ତକମ୍ ।
ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଦରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ସୁରେଶ୍ୱର ॥ ୧୮୪ ॥

ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଳଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ।
ଉତ୍ୟାନାଂଶ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଠାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥ ୧୮୫ ॥

ଚତୁରସ୍ରଂ ଧରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାଧିଦେବତା ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଚଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରସ୍ୟାଧିଦେବତା ॥ ୧୭୬ ॥

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଳଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରସ୍ୟାଧିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଡ୍-କୋଣମୀଶ୍ଵରୋଽସ୍ୟାଧିଦେବତା ॥ ୧୭୭ ॥

ଆକାଶମଣ୍ଡଳଂ ବୃତ୍ତଂ ଦେବତାଽସ୍ୟ ସଦାଶିବଃ ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଳଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୭୮ ॥

॥ ଇତି ଘୋରଶିଖୋପନିଷସ୍ତୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧ ॥

==|| ୦ ||==

॥ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ପୁନର୍ଯୋଗସ୍ୟ ମାହାତ୍ମ୍ୟଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ଶଂକର ।
ୟସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଖେଚରୀସମତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୧ ॥

ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ।
ଦ୍ଵାଦଶାକ୍ଵଂ ତୁ ଶୁଶ୍ରୁଷାଂ ଯଃ କୁର୍ଯ୍ୟାଦପ୍ରମାଦତଃ ॥ ୨ ॥

ତସ୍ମୈ ବାଚ୍ୟଂ ଯଥାତଥ୍ୟଂ ଦାକ୍ତାୟ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣେ ।
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟାଦର୍ଥଲୋଭାଦ୍ଵା ପ୍ରମାଦାଦ୍ଵା ପ୍ରୟଚ୍ଛତି ॥ ୩ ॥

ତେନାଧୀତଂ ଶ୍ରୁତଂ ତେନ ତେନ ସର୍ବମନୁଷ୍ଠିତମ୍ ।
ମୂଲମନ୍ତଃ ବିଜାନାତି ଯୋ ବିଦ୍ଵାନ୍-ଶୁରୁଦର୍ଶିତମ୍ ॥ ୪ ॥

ଶିବଶକ୍ତିମୟଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ମୂଳାଧାରାସୁମୁଦ୍ରିତମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରସ୍ୟ ବୈ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞୋତା ବକ୍ତା ତ ଦୁର୍ଲଭଃ ॥ ୫ ॥

ଏତପ୍ତୀଠମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ନାଦଲିଙ୍ଗଂ ଚିଦାତ୍ମକମ୍ ।
ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ଭବଃ ॥ ୬ ॥

ଅଶିମାଦିକମୈଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟମଚିରାଦେବ ଜାୟତେ ।
ମନନାତ୍-ପ୍ରାଣନାଜୈବ ମଦ୍ରୁପସ୍ୟାବବୋଧନାତ୍ ॥ ୭ ॥

ମନ୍ତ୍ରମିତ୍ୟୁତ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ମଦଧିଷ୍ଠାନତୋଽପି ବା ।
ମୂଳତ୍ଵାସୁର୍ବମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ମୂଳାଧାରାସୁମୁଦ୍-ଭବାତ୍ ॥ ୮ ॥

ମୂଳସ୍ଵରୂପଲିଙ୍ଗତ୍ଵାନୁଲମନ୍ତ୍ର ଇତି ସ୍ମୃତଃ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମତ୍ଵାକ୍ହାରଣତ୍ଵାକ ଲୟନାଦ୍ଭ୍ୟମନାଦପି ॥ ୯ ॥

ଲକ୍ଷଣାପୁରମେଶସ୍ୟ ଲିଙ୍ଗମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ସଂନିଧାନାସୁମସ୍ତେଷୁ ଜନ୍ମଷ୍ଟପି ତ ସଂତତମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସୂଚକତ୍ଵାକ ରୂପସ୍ୟ ସୂତ୍ରମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
ମହାମାୟା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀମହାଦେବୀ ସରସ୍ଵତୀ ॥ ୧୧ ॥

ଆଧାରଶକ୍ତିରବ୍ୟକ୍ତା ଯୟା ବିଶ୍ଵଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମାଭା ବିଦ୍ମୁରୂପେଣ ପୀଠରୂପେଣ ବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୨ ॥

ବିଦ୍ମୁପୀଠଂ ବିନିର୍ଭୟ ନାଦଲିଙ୍ଗମୁପସ୍ଥିତମ୍ ।
ପ୍ରାଣେନୋଜ୍ଞାୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଷଣ୍ଢାଖୀକରଣେନ ତ ॥ ୧୩ ॥

ଗୁରୁପଦେଶମାର୍ଗେଣ ସହସ୍ରୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ସ୍ଥୂଳଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବପୁଃ ॥ ୧୪ ॥

ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମମୟଂ ରୂପଂ ସ୍ଥୂଳଂ ବୈରାଜମୁତ୍ୟତେ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତୁ ନାଦଂ ବୀଜତ୍ରୟାତ୍ମକମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପରଂ ସତ୍ୟଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଅପ୍ରମେୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମବାତ୍ସ୍ନନସଗୋଚରମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଶୁଦ୍ଧଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ନିରାକାରଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଅନନ୍ତମପରିଚ୍ଛେଦ୍ୟମନୁପମମନାମୟମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଆତ୍ମମନ୍ତ୍ରସଦାଭ୍ୟାସାପୁରତତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରକାଶତେ ।
ତଦଭିବ୍ୟକ୍ତିହୀନି ସିଦ୍ଧିଦ୍ୱାରାଣି ମେ ଶୃଣୁ ॥ ୧୮ ॥

ଦୀପଜ୍ୱାଲେନ୍ଦୁଖଦ୍ୟୋତବିଦ୍ୟୁନ୍ମୁକ୍ଷତ୍ରଭାସୁରାଃ ।
ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ସଦା ଯୁକ୍ତସ୍ୟ ଘୋରିନଃ ॥ ୧୯ ॥

ଅଶିମାଦିକମୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମଚିରାତ୍ତସ୍ୟ ଜାୟତେ ।
ନାସ୍ତି ନାଦାପୁରୋ ମନ୍ତୋ ନ ଦେବଃ ସ୍ୱାତ୍ମନଃ ପରଃ ॥ ୨୦ ॥

ନାନୁସଂଧେଃ ପରା ପୂଜା ନ ହି ତୃପ୍ତେଃ ପରଂ ମୁଖମ୍ ।
ଗୋପନୀୟଂ ପ୍ରୟତ୍ନେନ ସର୍ବଦା ସିଦ୍ଧିମିଚ୍ଛତା ।
ମଦ୍-ଭକ୍ତ ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାୟ କୃତ କୃତ୍ୟଃ ସୁଖୀ ଭବେତ୍ ॥ ୨୧ ॥

ୟସ୍ୟ ଦେବେ ପରା ଭକ୍ତିର୍ଯଥା ଦେବେ ତଥା ଗୁରୌ ।
ତସ୍ୟୈତେ କଥିତା ହ୍ୟର୍ଥାଃ ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ମହାତ୍ମନଃ ॥ ୨୨ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋରଶିଖୋପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ୟନ୍ନମସ୍ୟାଂ ତିଦାଖ୍ୟାତଂ ଯୁସ୍ତିଜୀନାଂ ଚ କାରଣମ୍ ।

ୟେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ଜନ୍ମବନ୍ଧାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧ ॥

ଅକ୍ଷରଂ ପରମୋ ନାଦଃ ଶବ୍ଦବ୍ରହ୍ମେତି କଥ୍ୟତେ ।

ମୂଳାଧାରଗତା ଶକ୍ତିଃ ସ୍ୱାଧାରା ବିନ୍ଦୁରୂପିଣୀ ॥ ୨ ॥

ତସ୍ୟାମୁପଦ୍ୟତେ ନାଦଃ ସୁକ୍ଷ୍ମବୀଜାଦିବାଙ୍କୁରଃ ।

ତାଂ ପଶ୍ୟନ୍ତୀଂ ବିଦୁର୍ବିଶ୍ଵଂ ଯୟା ପଶ୍ୟନ୍ତି ଘୋରିନଃ ॥ ୩ ॥

ହୃଦୟେ ବ୍ୟଜ୍ୟତେ ଘୋଷୋ ଗର୍ଜପୂର୍ଜନ୍ୟସଂନିଭଃ ।

ତତ୍ର ସ୍ଥିତା ସୁରେଶାନ ମଧ୍ୟମେତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥ ୪ ॥

ପ୍ରାଣେନ ଚ ସ୍ୱରାଖ୍ୟେନ ପ୍ରଥିତା ବୈଖରୀ ପୁନଃ ।

ଶାଖାପଲ୍ଲବରୂପେଣ ତାଳ୍ପାଦିସ୍ଥାନଘଟନାତ୍ ॥ ୫ ॥

ଅକାରାଦିକ୍ଷକାରାନ୍ତ୍ରାନ୍ୟକ୍ଷରାଣି ସମୀରୟେତ୍ ।

ଅକ୍ଷରେଭ୍ୟଃ ପଦାନି ସ୍ତୁଃ ପଦେଭ୍ୟା ବାକ୍ୟସଂଭବଃ ॥ ୬ ॥

ସର୍ବେ ବାକ୍ୟାତ୍ମକା ମନ୍ତ୍ରା ବେଦଶାସ୍ତ୍ରାଣି କୃତ୍ସ୍ନଶଃ ।

ପୁରାଣାନି ଚ କାବ୍ୟାନି ଭାଷାଶ୍ଚ ବିବିଧା ଅପି ॥ ୭ ॥

ସପ୍ତ ସ୍ୱରାଶ୍ଚ ଗାଥାଶ୍ଚ ସର୍ବେ ନାଦସମୁଦ୍-ଭବଃ ।

ଏଷା ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ସର୍ବଭୂତଗୁହାଶ୍ରୟା ॥ ୮ ॥

ବାୟୁନା ବହିର୍ଯୁକ୍ତେନ ପ୍ରେର୍ଯ୍ୟମାଣା ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।

ତଦ୍ବିବର୍ତ୍ତପର୍ଦୈର୍ବାକ୍ୟୈରିତ୍ୟେବଂ ବର୍ତ୍ତତେ ସଦା ॥ ୯ ॥

ୟ ଇମାଂ ବୈଖରୀଂ ଶକ୍ତିଂ ଘୋରୀ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବନି ପଶ୍ୟତି ।
ସ ବାକ୍ତିଦିମବାପ୍ନୋତି ସରସ୍ବତ୍ୟାଃ ପ୍ରସାଦତଃ ॥ ୧୦ ॥

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରପୁରାଣାନାଂ ସ୍ବୟଂ କର୍ତ୍ତା ଭବିଷ୍ୟତି ।
ୟତ୍ର ବିଦୁଷ୍ଟ ନାଦଷ୍ଟ ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିବାୟବଃ ॥ ୧୧ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ସର୍ବାଣି ଲୟଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସୁବ୍ରତ ।
ବାୟବୋ ଯତ୍ର ଲୀୟନ୍ତେ ମନୋ ଯତ୍ର ବିଲୀୟତେ ॥ ୧୨ ॥

ୟଂ ଲବ୍ଧ୍ବା ଚାପରଂ ଲାଭଂ ମନ୍ୟତେ ନାପିକଂ ତତଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ସ୍ଥିତୋ ନ ଦୁଃଖେନ ଗୁରୁଣାପି ବିଚାଲ୍ୟତେ ॥ ୧୩ ॥

ୟତ୍ରୋପରମତେ ଚିତ୍ତଂ ନିରୁଦ୍ଧଂ ଘୋରସେବୟା ।
ୟତ୍ର ଚୈବାତ୍ମନାଃତ୍ମାନଂ ପଶ୍ୟନ୍ନାତ୍ମନି ଦୁଷ୍ୟତି ॥ ୧୪ ॥

ସୁଖମାତ୍ୟକ୍ତିକଂ ଯତ୍ତଦ୍ଭୁଦ୍ଧିଗ୍ରାହ୍ୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।
ଏତତ୍ସରାକ୍ଷରାତୀତମନକ୍ଷରମିତୀୟତେ ॥ ୧୫ ॥

କ୍ଷରଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସୂତ୍ରାତ୍ମାଃକ୍ଷର ଭବ୍ୟତେ ।
ଅକ୍ଷରଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିର୍ବିଶେଷଂ ନିରଞ୍ଜନମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ଅଲକ୍ଷଣମଲକ୍ଷଂ ତଦପ୍ରତର୍କ୍ୟମନୁପମମ୍ ।
ଅପାରପାରମଚ୍ଛେଦ୍ୟମତିହ୍ୟମତିନିର୍ମଳମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଆଧାରଂ ସର୍ବଭୂତାନାମନାଧାରମନାମୟମ୍ ।
ଅପ୍ରମାଣମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମପ୍ରମେୟମତୀନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ॥ ୧୮ ॥

ଅସ୍ଥୁଲମନଶୁଦ୍ରସ୍ବମଦୀର୍ଘମଜମବ୍ୟୟମ୍ ।
ଅଶବ୍ଦମସ୍ପର୍ଶରୂପମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରନାମକମ୍ ॥ ୧୯ ॥

ସର୍ବଜ୍ଞଂ ସର୍ବଗଂ ଶାନ୍ତଂ ସର୍ବେଷାଂ ହୃଦୟେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ସୁସଂବେଦ୍ୟଂ ଗୁରୁମତାସ୍ତୁର୍ବୋଧମଚେତସାମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ନିଷ୍କାଳଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଶାନ୍ତଂ ନିର୍ବିକାରଂ ନିରାଶ୍ରୟମ୍ ।
ନିର୍ଲେପକଂ ନିରାପାୟଂ କୃତସ୍ଥମଚଳଂ ପୁରମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ଜ୍ୟୋତିଷାମପି ତଦ୍ଜ୍ୟୋତିସ୍ତମଃପାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଭାବାଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ଭାବନାମାତ୍ରଗୋଚରମ୍ ॥ ୨୨ ॥

ଭକ୍ତିଗମ୍ୟଂ ପରଂ ତତ୍ତ୍ୱମନ୍ତର୍ଲୀନେନ ଚେତସା ।
ଭାବନାମାତ୍ରମେବାତ୍ର କାରଣଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ॥ ୨୩ ॥

ୟଥା ଦେହାନ୍ତରପ୍ରାପ୍ତେଃ କାରଣଂ ଭାବନା ନୃଣାମ୍ ।
ବିଷୟଂ ଧ୍ୟାୟତଃ ପୁଂସୋ ବିଷୟେ ରମତେ ମନଃ ॥ ୨୪ ॥

ମାମନୁସ୍ମରତଶ୍ଚିତ୍ତଂ ମୟୋବାତ୍ର ବିଲୀୟତେ ।
ସର୍ବଜ୍ଞତ୍ୱଂ ପରେଶତ୍ୱଂ ସର୍ବସଂପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତିତା ।
ଅନନ୍ତଶକ୍ତିମତ୍ତ୍ୱଂ ଚ ମଦନୁସ୍ମରଣାଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୨୫ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋଷଣିଶୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩ ॥

==|| ୦ ||==

॥ ଚତୁର୍ଥୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଚୈତନସୈକରୂପତ୍ବାଦ୍-ଭେଦୋ ଯୁକ୍ତୋ ନ କର୍ତ୍ତ୍ତିତ୍ ।
ଜୀବତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ତଥା ଜ୍ଞେୟଂ ରଞ୍ଜ୍ୟଂ ସର୍ପଗ୍ରହୋ ଯଥା ॥ ୧ ॥

ରଞ୍ଜଜ୍ଞାନାତ୍ସଣେନୈବ ଯଦ୍ବଦ୍ରଞ୍ଜୁର୍ହି ସର୍ପିଣୀ ।
ଭାତି ତଦ୍ବଚ୍ଚିତିଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ବିଶ୍ଵାକାରେଣ କେବଳା ॥ ୨ ॥

ଉପାଦାନଂ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରପଞ୍ଚୋଽୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତି ନ ଚେତରତ୍ ॥ ୩ ॥

ବ୍ୟାପ୍ୟବ୍ୟାପକତା ମିଥ୍ୟା ସର୍ବମାତ୍ରେତି ଶାସନାତ୍ ।
ଇତି ଜ୍ଞାତେ ପରେ ତତ୍ତ୍ଵେ ଭେଦସ୍ୟାବସରଃ କୁତଃ ॥ ୪ ॥

ବ୍ରହ୍ମଣଃ ସର୍ବଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ ପରମାତ୍ମନଃ ।
ତସ୍ମାଦେତାନି ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବନ୍ତୀତି ବିଚିନ୍ତୟ ॥ ୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମୈବ ସର୍ବନାମାନି ରୂପାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
କର୍ମାଣ୍ୟପି ସମଗ୍ରାଣି ବିଭର୍ତ୍ତୀତି ବିଭାବୟ ॥ ୬ ॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣାଢ୍ଵାୟମାନସ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ଶାଶ୍ଵତମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜାୟମାନସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମତ୍ତ୍ଵଂ ଚ ତଥା ଭବେତ୍ ॥ ୭ ॥

ସ୍ଵଳ୍ପମପ୍ୟନ୍ତରଂ କୃତ୍ଵା ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ୟସ୍ମିଷ୍ଠି ବିମୁଦାତ୍ମା ଭୟଂ ତସ୍ୟାପି ଭାଷିତମ୍ ॥ ୮ ॥

ୟଦଜ୍ଞାନଦ୍-ଭବେଢ୍ଵୈତମିତରଞ୍ଜତ୍-ପ୍ରପଶ୍ୟତି ।
ଆତ୍ମତ୍ଵେନ ତଦା ସର୍ବଂ ନେତରଞ୍ଜତ୍ର ଚାଶ୍ଵପି ॥ ୯ ॥

ଅନୁଭୂତୋଽପ୍ୟୟଂ ଲୋକୋ ବ୍ୟବହାରକ୍ଷମୋଽପି ସନ୍ ।

ଅସଦ୍ଭୂତୋ ଯଥା ସ୍ୱପ୍ନ ଉତ୍ତରକ୍ଷଣବାଧିତଃ ॥ ୧୦ ॥

ସ୍ୱପ୍ନେ ଜାଗରିତଂ ନାସ୍ତି ଜାଗରେ ସ୍ୱପ୍ନତା ନହି ।

ଦୃଶ୍ୟମେବ ଲକ୍ଷେ ନାସ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟୋଽପି ହ୍ୟନକ୍ଷୟନ୍ ତ ॥ ୧୧ ॥

ତ୍ରୟମେବ ଭବେନ୍ନିଧ୍ୟା ଗୁଣତ୍ରୟବିନିର୍ମିତମ୍ ।

ଅସ୍ୟ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଗୁଣାତୀତୋ ନିତ୍ୟୋ ହ୍ୟେଷ ଚିଦାତ୍ମକଃ ॥ ୧୨ ॥

ୟଦ୍ଦନ୍ତୁହି ଘଟଭ୍ରାନ୍ତିଃ ଶୁକ୍ତୋ ହି ରଜତସ୍ଥିତିଃ ।

ତଦ୍ଦଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ଜୀବତ୍ତ୍ୱଂ ବୀକ୍ଷମାଣେ ବିନଶ୍ୟତି ॥ ୧୩ ॥

ୟଥା ମୃଦି ଘଟୋ ନାମ କନକେ କୁଣ୍ଡଳାଭିଧା ।

ଶୁକ୍ତୋ ହି ରଜତଖ୍ୟାତିର୍ଜୀବଶବ୍ଦସ୍ତଥା ପରେ ॥ ୧୪ ॥

ୟଥୈବ ବ୍ୟୋମ୍ନି ନୀଲତ୍ୱଂ ଯଥା ନୀରଂ ମରୁସ୍ଥଲେ ।

ପୁରୁଷତ୍ୱଂ ଯଥା ସ୍ଥାଣୌ ତଦ୍ଦୃଶ୍ତଂ ଚିଦାତ୍ମନି ॥ ୧୫ ॥

ୟଥୈବ ଶୂନ୍ୟୋ ବେତାଲୋ ଗନ୍ଧର୍ବାଣାଂ ପୁରଂ ଯଥା ।

ୟଥାକାଶେ ହିତସ୍ତତ୍ତ୍ୱଂ ତଦ୍ଦୟତ୍ୟେ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୬ ॥

ୟଥା ତରଙ୍ଗକଲ୍ଲୋଲୈର୍ଜଳମେବ ସ୍ଫୁରତ୍ୟଲମ୍ ।

ଘଟନାମ୍ନା ଯଥା ପୃଥ୍ୱୀ ପଟନାମ୍ନା ହି ତତ୍ତ୍ୱବଃ ॥ ୧୭ ॥

ଜଗନ୍ନାମ୍ନା ଚିଦାତ୍ମାତି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ କେବଲମ୍ ।

ୟଥା ବନ୍ଧ୍ୟାସ୍ତତୋ ନାସ୍ତି ଯଥା ନାସ୍ତି ମରୌ ଜଲମ୍ ॥ ୧୮ ॥

ୟଥା ନାସ୍ତି ନଭୋବୃକ୍ଷସ୍ତଥା ନାସ୍ତି ଜଗତ୍ସ୍ଥିତିଃ ।

ଗୃହ୍ୟମାଣେ ଘଟେ ଯଦ୍ଦନ୍ତୁଃସିକା ଭାତି ବୈ ବଲାତ୍ ॥ ୧୯ ॥

ବୀକ୍ଷ୍ୟମାଣେ ପ୍ରପଞ୍ଚେ ତୁ ବ୍ରହ୍ମେବାଭାତି ଭାସ୍କରମ୍ ।
ସଦୈବାତ୍ମା ବିଶ୍ଵଲୋଽସ୍ଥି ହ୍ୟଶ୍ଵଲୋ ଭାତି ବୈ ସଦା ॥ ୨୦ ॥

ୟଥୈବ ଦ୍ଵିବିଧା ରତ୍ନଜ୍ଞାନିନୋଽଜ୍ଞାନିନୋଽନିଶମ୍ ।
ୟଥୈବ ମୃନ୍ମୟଃ କୁମ୍ଭସ୍ତଦ୍ଵଲେହୋଽପି ଚିନ୍ମୟଃ ॥ ୨୧ ॥

ଆତ୍ମାନାତ୍ମବିବେକୋଽୟଂ ମୁଧୈବ କ୍ରିୟତେ ବୁଧୈଃ ॥
ସର୍ପତ୍ଵେନ ଯଥା ରତ୍ନ ରଜତତ୍ଵେନ ଶୁକ୍ତିକା ॥ ୨୨ ॥

ବିନିର୍ଣ୍ଣୀତା ବିମୂଢ୍ଵେନ ଦେହତ୍ଵେନ ତଥାଽଽତ୍ମତା ।
ଘଟତ୍ଵେନ ଯଥା ପୃଥ୍ଵୀ ଜଲତ୍ଵେନ ମରୀଚିକା ॥ ୨୩ ॥

ଗୃହତ୍ଵେନ ହି କାଷ୍ଠାନି ଖଡ୍-ଗତ୍ଵେନୈବ ଲୋହତା ।
ତଦ୍ଵଦାତ୍ମନି ଦେହତ୍ଵଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟଜ୍ଞାନଐଶ୍ଵରତଃ ॥ ୨୪ ॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଐଶ୍ଵରୀଶୋପନିଷସ୍ମରତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୪ ॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ପୁନର୍ଯୋଗଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ଗୁହ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ଵରୂପକମ୍ ।
ସମାହିତମନା ଭୃତ୍ଵା ଶୃଣୁ ବ୍ରହ୍ମନ୍ୟଥାକ୍ରମମ୍ ॥ ୧ ॥

ଦଶଦ୍ଵାରପୁରଂ ଦେହଂ ଦଶନାତୀମହାପଥମ୍ ।
ଦଶଭିର୍ବାୟୁଭିର୍ବାୟୁଂ ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟପରିଚ୍ଛଦମ୍ ॥ ୨ ॥

ଷତାଧାରାପବରକଂ ଷତନ୍ଦୁୟମହାବନମ୍ ।
ଚତୁଃପୀଠସମାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚତୁରାମ୍ନାୟଦୀପକମ୍ ॥ ୩ ॥

ବିନ୍ଦୁନାଦମହାଲିଙ୍ଗବିଷ୍ଣୁଲକ୍ଷ୍ମୀନିକେତନମ୍ ।
ଦେହଂ ବିଷ୍ଣୁଲୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ସିଦ୍ଧିଦଂ ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ॥ ୪ ॥

ଗୁପମେତ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଳାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।
ଶିବସ୍ୟ ଜୀବରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ॥ ୫ ॥

ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଳିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ଯସ୍ମାଦ୍ବୃହ୍ନିଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୬ ॥

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ଯସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ॥ ୭ ॥

ତଦେତକ୍ତ୍ରାମରୂପାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କାମଫଳପ୍ରଦମ୍ ।
ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନହ୍ୱୟଂ ଚକ୍ରଂ ଲିଙ୍ଗମୂଳେ ଷଡ୍ବ୍ରଜମ୍ ॥ ୮ ॥

ନାଭିଦେଶେ ସ୍ଥିତଂ ଚକ୍ରଂ ଦଶାସ୍ରଂ ମଣିପୁରକମ୍ ।
ଦ୍ୱାଦଶାରଂ ମହାଚକ୍ରଂ ହୃଦୟେ ତାପ୍ୟନାହତମ୍ ॥ ୯ ॥

ତଦେତପୁର୍ଣ୍ଣଗିର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟଂ ପୀଠଂ କମଳସଂଭବ ।
କଣ୍ଠକୂପେ ବିଶୁଦ୍ଧାଖ୍ୟଂ ଯଜକ୍ରଂ ଷୋଡଶାବ୍ରଜମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ପୀଠଂ ଜାଲନ୍ଧରଂ ନାମ ତିଷ୍ଠତ୍ୟତ୍ର ଚତୁର୍ମୁଖ ।
ଆଜ୍ଞା ନାମ ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱିଦଳଂ ଚକ୍ରମୁତ୍ତମମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଉତ୍ୟାନାଖ୍ୟଂ ମହାପୀଠମୁପରିଷ୍ଠାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ସ୍ଥାନାନ୍ୟେତାନି ଦେହେଽସ୍ଥିଷ୍ଠିକ୍ତିରୂପଂ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୧୨ ॥

ଚତୁରସ୍ରଧରଣ୍ୟାଦୌ ବ୍ରହ୍ମା ତତ୍ରାପିଦେବତା ।
ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଜଲଂ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ରୟାପିଦେବତା ॥ ୧୩ ॥

ତ୍ରିକୋଣମଣ୍ଡଳଂ ବହ୍ନୀ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରୟାପିଦେବତା ।
ବାୟୋର୍ବିମ୍ବଂ ତୁ ଷଡ୍-କୋଣଂ ସଂକର୍ଷୋଽତ୍ରାପିଦେବତା ॥ ୧୪ ॥

ଆକାଶମଣ୍ଡଳଂ ବୃତ୍ତଂ ଶ୍ରୀମନ୍ନାରାୟଣୋଽତ୍ରାପିଦେବତା ।
ନାଦରୂପଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ମଧ୍ୟେ ମନସୋ ମଣ୍ଡଳଂ ବିଦୁଃ ॥ ୧୫ ॥

ଶାଂଭବସ୍ଥାନମେତତ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣିତଂ ପଦ୍ମସଂଭବ ।
ଅତଃ ପରଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ନାତୀଚକ୍ରସ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ମୂଳାଧାରତ୍ରିକୋଣସ୍ଥା ସୁଷୁମ୍ନା ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଳା ।
ମୂଳାର୍ଧଞ୍ଜିନ୍ନବଂଶାଭା ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି ସା ସ୍ମୃତା ॥ ୧୭ ॥

ଇତା ଚ ପିଙ୍ଗଳା ଚୈବ ତସ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ଵଦ୍ଵୟେ ଗତେ ।
ବିଲମ୍ବିନ୍ୟାମନୁସ୍ତ୍ୟୁତେ ନାସିକାନ୍ତମୁପାଗତେ ॥ ୧୮ ॥

ଇତାୟାଂ ହେମରୂପେଣ ବାୟୁର୍ବାମେନ ଗଚ୍ଛତି ।
ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ମା ଯାତି ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ଵତଃ ॥ ୧୯ ॥

ବିଲମ୍ବିନୀତି ଯା ନାତୀ ବ୍ୟକ୍ତା ନାଭୌ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ତତ୍ର ନାତ୍ୟଃ ସମୁପ୍ତନାସ୍ତିର୍ଯ୍ୟଗୁର୍ଧ୍ରମଧୋମୁଖାଃ ॥ ୨୦ ॥

ତନ୍ନାଭିଚକ୍ରମିତ୍ୟକ୍ତଂ କୁକୁଟାଶ୍ରମିବ ଛିତମ୍ ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ଵା ଚ ତସ୍ମାନ୍ନେତ୍ରଦ୍ଵୟଂ ଗତେ ॥ ୨୧ ॥

ପୁଷ୍ପା ଚାଲମ୍ବୁସା ଚୈବ ଶ୍ରୋତ୍ରଦ୍ଵୟମୁପାଗତେ ।
ଶୂରା ନାମ ମହାନାତୀ ତସ୍ମାଦ୍-ଭ୍ରୁମଧ୍ୟମାଗ୍ରିତା ॥ ୨୨ ॥

ବିଶ୍ୱୋଦରୀ ତୁ ଯା ନାତୀ ସା ଭୁକ୍ତେନ୍ନଂ ଚତୁର୍ବିଧମ୍ ।
ସରସ୍ୱତୀ ତୁ ଯା ନାତୀ ସା ଜିହ୍ୱାକ୍ତଂ ପ୍ରସର୍ପତି ॥ ୨୩ ॥

ରାକାହ୍ୱୟା ତୁ ଯା ନାତୀ ପୀତ୍ୱା ଚ ସଲିଲଂ କ୍ଷଣାତ୍ ।
କ୍ଷୁତମୁପ୍ତାଦୟେଦ୍ ଘ୍ରାଣେ ଶ୍ଲେଷ୍ମାଣଂ ସଂଚିନୋତି ଚ ॥ ୨୪ ॥

କଣ୍ଠକୂପୋଦ୍-ଭବା ନାତୀ ଶଙ୍ଖିନ୍ୟାଖ୍ୟା ତୃପୋମୁଖୀ ।
ଅନ୍ନସାରଂ ସମାଦାୟ ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂଚିନୁତେ ସଦା ॥ ୨୫ ॥

ନାଭେରଧୋଗତାସ୍ତ୍ରିସ୍ରୋ ନାଭୟଃ ସ୍ୱ୍ୟରଧୋମୁଖାଃ ।
ମଲଂ ତ୍ୟଜେକ୍ଷୁହୂର୍ନାତୀ ମୂତ୍ରଂ ମୁଞ୍ଚତି ବାରୁଣୀ ॥ ୨୬ ॥

ଚିତ୍ରାଖ୍ୟା ସୀବିନି ନାତୀ ଶୁକ୍ରମୋଚନକାରଣୀ ।
ନାତୀଚକ୍ରମିତି ପ୍ରୋକ୍ତଂ ବିନ୍ଦୁରୂପମତଃ ଶୃଣୁ ॥ ୨୭ ॥

ସ୍ଥୂଲଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପରଂ ଚେତି ତ୍ରିବିଧଂ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବପୁଃ ।
ସ୍ଥୂଲଂ ଶୁକ୍ଳାତ୍ମକଂ ବିନ୍ଦୁଃ ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ପଞ୍ଚାଗ୍ନିରୂପକମ୍ ॥ ୨୮ ॥

ସୋମାତ୍ମକଃ ପରଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସଦା ସାକ୍ଷୀ ସଦାରୂପତଃ ।
ପାତାଲାନାମଧୋଭାଗେ କାଲାଗ୍ନିର୍ଯଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଃ ॥ ୨୯ ॥

ସମୂଳାଗ୍ନିଃ ଶରୀରେଃଶ୍ଚିୟସ୍ଥାନାଦଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବତବାଗ୍ନିଃ ଶରୀରସ୍ଥୋ ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ॥ ୩୦ ॥

କାଷ୍ଠପାଷାଣୟୋର୍ବହିର୍ହ୍ୟସ୍ଥିମଧ୍ୟେ ପ୍ରବର୍ତତେ ।
କାଷ୍ଠପାଷାଣଜୋ ବହିଃ ପାର୍ଥିବୋ ଗ୍ରହଣୀଗତଃ ॥ ୩୧ ॥

ଅନ୍ତରିକ୍ଷଗତୋ ବହିର୍ବୈଦ୍ୟୁତଃ ସ୍ୱାନ୍ତରାତ୍ମକଃ ।
ନଭଃସ୍ଥଃ ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପୋଽଗ୍ନିର୍ନାଭିମଣ୍ଡଳମାଶ୍ରିତଃ ॥ ୩୨ ॥

ବିଷଂ ବର୍ଷତି ସୁର୍ଯ୍ୟୋଽସୌ ସ୍ରବତ୍ୟମୃତମୁନ୍ନୁଖଃ ।
ତାଲୁମୂଳେ ସ୍ଥିତଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ ସୁଧାଂ ବର୍ଷତ୍ୟଧୋମୁଖଃ ॥ ୩୩ ॥

ଭୂମଧ୍ୟାନିଲୟୋ ବିନ୍ଦୁଃ ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂନିଭଃ ।
ମହାବିଷ୍ଣୋଶ୍ଚ ଦେବସ୍ୟ ତସ୍ମିନ୍ନଂ ରୂପମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୩୪ ॥

ଏତପୁଞ୍ଜାଗ୍ନିରୂପଂ ଯୋ ଭାବୟେଦ୍ଭୁଦ୍ଧିମାନ୍ନିୟା ।
ତେନ ଭୁକ୍ତଂ ଚ ପୀତଂ ଚ ହୃତମେବ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୫ ॥

ସୁଖସଂସେବିତଂ ସ୍ଵପ୍ନଂ ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣମିତଭୋଜନମ୍ ।
ଶରୀରଶୁଦ୍ଧିଂ କୃତ୍ୱାଦୌ ସୁଖମାସନମାସ୍ଥିତଃ ॥ ୩୬ ॥

ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଶୋଧୟେନ୍ନାଗଂ ରେତପୁରକକୁମ୍ଭକୈଃ ।
ଗୁଦମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ଯତ୍ନେନ ମୂଳଶକ୍ତିଂ ପ୍ରପୁଜୟେତ୍ ॥ ୩୭ ॥

ନାଭୌ ଲିଙ୍ଗସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ତୁ ଉତ୍ୟାନାଶ୍ୟଂ ଚ ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ଉଦ୍ଘୀୟ ଯାତି ତେନୈବ ଶକ୍ତିତୋତ୍ୟାନପୀଠକମ୍ ॥ ୩୮ ॥

କଣ୍ଠଂ ସଂକୋଚୟେନ୍ନିଚିଦ୍ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରୋ ହ୍ୟୟମ୍ ।
ବନ୍ଧୟେତ୍-ଖେଚରିମୁଦ୍ରାଂ ଦୃଢଚିତ୍ତଃ ସମାହିତଃ ॥ ୩୯ ॥

କପାଳବିବରେ ଜିହ୍ଵା ପ୍ରବିଷ୍ଟା ବିପରୀତଗା ।
ଭ୍ରୁବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିର୍ମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ॥ ୪୦ ॥

ଖେଚର୍ଯ୍ୟା ମୁଦ୍ରିତଂ ଯେନ ବିବରଂ ଲମ୍ବିକୋର୍ଧ୍ୱତଃ ।
ନ ପୀୟୁଷଂ ପତତ୍ୟଗ୍ନୌ ନ ଚ ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ॥ ୪୧ ॥

ନ କ୍ଷୁଧା ନ ତୃଷ୍ଣା ନିଦ୍ରା ନୈବାଲସ୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ନ ଚ ମୃତ୍ୟୁର୍ଭବେତ୍ତସ୍ୟା ଯୋ ମୁଦ୍ରାଂ ବେଢ଼ି ଖେଚରୀମ୍ ॥ ୪୨ ॥

ତତଃ ପୂର୍ବାପରେ ବ୍ୟୋମ୍ନି ଦ୍ଵାଦଶାନ୍ତେଃତ୍ୟତାତ୍ତକେ ।
ଉତ୍ୟାନପୀଠେ ନିର୍ଦ୍ଦୟେ ନିରାଲମ୍ବେ ନିରଞ୍ଜନେ ॥ ୪୩ ॥

ତତଃ ପଙ୍କଜମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମଧ୍ୟଗମ୍ ।
ନାରାୟଣମନୁଧ୍ୟାୟେତ୍ସବନ୍ତମମୃତଂ ସଦା ॥ ୪୪ ॥

ଭିଦ୍ୟତେ ହୃଦୟଗ୍ରନ୍ଥିଶ୍ଚିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ଚାସ୍ୟ କର୍ମାଣି ତସ୍ମିନ୍ନୃଷ୍ଟେ ପରାବରେ ॥ ୪୫ ॥

ଅଥ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସୁଖୋପାୟଂ ସୁରେଶ୍ଵର ।
ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ଶାନ୍ତାନାଂ ଜିତଶ୍ଚାସବିଚେତସାମ୍ ॥ ୪୬ ॥

ନାଦେ ମନୋଲୟଂ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ଦୂରଶ୍ରବଣକାରଣମ୍ ।
ବିନ୍ଦୌ ମନୋଲୟଂ କୃତ୍ଵା ଦୂରଦର୍ଶନମାପୁୟାତ୍ ॥ ୪୭ ॥

କାଳାତୁନି ମନୋ ଲୀନଂ ତ୍ରିକାଳଜ୍ଞାନକାରଣମ୍ ।
ପରକାୟମନୋଘୋରଃ ପରକାୟପ୍ରବେଶକୃତ୍ ॥ ୪୮ ॥

ଅମୃତଂ ଚିତ୍ତୟେନ୍ନୃପ୍ନିଂ କ୍ଷୁଦ୍ଧସାବିଷଶାନ୍ତୟେ ।
ପୃଥିବ୍ୟାଂ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତଂ ପାତାଲଗମନଂ ଭବେତ୍ ॥ ୪୯ ॥

ସଲିଲେ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତଂ ନାମୁସା ପରିଭ୍ରମତେ ।
ଅଗ୍ନୌ ସଂଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତମଗ୍ନିନା ଦହ୍ୟତେ ନ ସଃ ॥ ୫୦ ॥

ବାୟୌ ମନୋଲୟଂ କୁର୍ଯ୍ୟାଦାକାଶଗମନଂ ଭବେତ୍ ।
ଆକାଶେ ଧାରୟେଚ୍ଛିତ୍ତମଣିମାଦିକମାପୁୟାତ୍ ॥ ୫୧ ॥

ବିରାଡ୍-ରୂପେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ନହିମାନମବାପୁୟାତ୍ ।
ଚତୁର୍ମୁଖେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜନ୍ତିଗସ୍ତୃଷ୍ଟିକରୋ ଭବେତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରପିଣ୍ଡମାତ୍ତାନଂ ଭାବୟନ୍ନୃତ୍ୟଭୋଗବାନ୍ ।
ବିଷ୍ଣୁରୂପେ ମହାୟୋଗୀ ପାଲୟେଦଶିଲଂ ଜଗତ୍ ॥ ୫୩ ॥

ରୁଦ୍ରରୂପେ ମହାୟୋଗୀ ସଂହରତ୍ୟେବ ତେଜସା ।
ନାରାୟଣେ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜିନ୍ନାରାୟଣମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ବାସୁଦେବ ମନୋ ଯୁଞ୍ଜିନ୍ ସର୍ବସିଦ୍ଧିମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୫୪ ॥

ୟଥା ସଂକଳ୍ପୟେଦ୍ୟୋଗୀ ଯୋଗୟୁକ୍ତୋ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ତଥା ତତ୍ତ୍ୱଦବାପ୍ନୋତି ଭାବ ଏବାତ୍ର କାରଣମ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଗୁରୁବ୍ରହ୍ମା ଗୁରୁର୍ବିଷ୍ଣୁର୍ଗୁରୁର୍ଦେବଃ ସଦାଶିବଃ ।
ନ ଗୁରୋରପିକଃ କଶ୍ଚିତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୫୬ ॥

ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନୋପଦେଷ୍ଟାରଂ ଦେଶିକଂ ପରମେଶ୍ୱରମ୍ ।
ପୂଜୟେତ୍ପରୟା ଭକ୍ତ୍ୟା ତସ୍ୟ ଜ୍ଞାନଫଳଂ ଭବେତ୍ ॥ ୫୭ ॥

ୟଥା ଗୁରୁସ୍ତଥୈବେଶୋ ଯଥୈବେଶସ୍ତଥା ଗୁରୁଃ ।
ପୂଜନୀୟୋ ମହାଭକ୍ତ୍ୟା ନ ଭେଦୋ ବିଦ୍ୟତେନୟୋଃ ॥ ୫୮ ॥

ନାଦ୍ୱୈତବାଦଂ କୁର୍ବୀତ ଗୁରୁଣା ସହ କୁତ୍ରଚିତ୍ ।
ଅଦ୍ୱୈତଂ ଭାବୟେଦ୍-ଭକ୍ତ୍ୟା ଗୁରୋର୍ଦେବସ୍ୟ ଚାତ୍ମନଃ ॥ ୫୯ ॥

ଯୋଗଶିଖାଂ ମହାଗୁହ୍ୟଂ ଯୋ ଜାନାତି ମହାମତିଃ ।
ନ ତସ୍ୟ କିଂଚିଦଜ୍ଞାତଂ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୬୦ ॥

ନ ପୁଣ୍ୟପାପେ ନାସ୍ତସ୍ମୋ ନ ଦୁଃଖଂ ନ ପରାଜୟଃ ।
ନ ଚାସ୍ତି ପୁନରାବୃତ୍ତିରସ୍ମିନ୍ ସଂସାରମଣ୍ଡଳେ ॥ ୬୧ ॥

ସିଦ୍ଧୌ ଚିତ୍ତଂ ନ କୁର୍ବାତ ଚଞ୍ଚଳତ୍ୱେନ ଚେତସଃ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାତତତ୍ତ୍ୱୋଽସୌ ମୁକ୍ତ ଏବ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୬୭ ॥ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋରଶିଖୋପନିଷସୁ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୫॥

==|| ୦ ||==

॥ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ମେ ବ୍ରୁହି ତ୍ୱଂ ପରମେଶ୍ୱର ।
ଯେନ ବିଜ୍ଞାତମାତ୍ରେଣ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ସଂସୃତେଃ ॥ ୧ ॥

ଉପାସନାପ୍ରକାରଂ ତେ ରହସ୍ୟଂ ଶ୍ରୁତିସାରକମ୍ ।
ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ଶ୍ରୁତ୍ୱା ସମ୍ୟଗୁପାସୟ ॥ ୨ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟୈ କୁଣ୍ଡଳାନୈଃ ସୁଧାୟୈ ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳାତ୍ ।
ମନୋନ୍ମନୈଃ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ମହାଶକ୍ତ୍ୟୈ ଚିଦାତ୍ମନେ ॥ ୩ ॥

ଶତଂ ଚୈକା ତ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାତ୍ୟସ୍ତାସାଂ ମୂର୍ଧାନମଭିନିଃସୃତୈକା ।
ତୟୋର୍ଧ୍ୱମାୟନ୍ମୃତତ୍ୱମେତି ବିଶ୍ୱତ୍ତ୍ୱ୍ୟା ଉକ୍ରମଣେ ଭବନ୍ତି ॥ ୪ ॥

ଏକୋଽକ୍ଷରଂ ନାତିଶତଂ ତାସାଂ ମଧ୍ୟେ ପରା ସ୍ଥିତା ।
ସୁଷୁମ୍ନା ତୁ ପରେ ଲୀନା ବିରଜା ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ॥ ୫ ॥

ଇତା ତିଷ୍ଠତି ବାମେନ ପିଙ୍ଗଳା ଦକ୍ଷିଣେନ ତୁ ।
ତୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ପରଂ ସ୍ଥାନଂ ଯସ୍ତଦ୍ୱେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ॥ ୬ ॥

ପ୍ରାଣାନ୍‌ସଂଧାରୟେଷୁସ୍ଥିନ୍ନାସାଭ୍ୟାନ୍ତରଚାରିଣଃ ।
ଭୂତା ତତ୍ରାୟତପ୍ରାଣଃ ଶନୈରେବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୭ ॥

ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେଽସ୍ଥିନ୍ନୀଶାଦଣ୍ଡଃ ସ ଦେହଭୃତ୍ ।
ଦୀର୍ଘାସ୍ତିଦେହପର୍ଯନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି କଥ୍ୟତେ ॥ ୮ ॥

ତସ୍ୟାନ୍ତେ ସୁଷିରଂ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମନାତୀତି ସୁରଭିଃ ।
ଇତାପିଙ୍ଗଲଘ୍ନୋର୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପିଣୀ ॥ ୯ ॥

ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତଂ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଗଂ ବିଶ୍ୱତୋମୁଖମ୍ ।
ତସ୍ୟ ମଧ୍ୟଗତାଃ ସୂର୍ଯ୍ୟସୋମାଗ୍ନିପରମେଶ୍ୱରାଃ ॥ ୧୦ ॥

ଭୂତଲୋକା ଦିଶଃ କ୍ଷେତ୍ରାଃ ସମୁଦ୍ରାଃ ପର୍ବତାଃ ଶିଳାଃ ।
ଦ୍ୱୀପାଶ୍ଚ ନିମ୍ନଗା ବେଦାଃ ଶାସ୍ତ୍ରବିଦ୍ୟାକଳାକ୍ଷରାଃ ॥ ୧୧ ॥

ସ୍ୱରମନ୍ତ୍ରପୁରାଣାନି ଗୁଣାଶ୍ଚୈତେ ଚ ସର୍ବଶଃ ।
ବୀଜଂ ବୀଜାତ୍ମକସ୍ତେଷାଂ କ୍ଷେତ୍ରଜଃ ପ୍ରାଣବାୟବଃ ॥ ୧୨ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାନ୍ତର୍ଗତଂ ବିଶ୍ୱଂ ତସ୍ମିନ୍‌ସର୍ବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ନାନାନାତୀପ୍ରସବଗଂ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମନି ॥ ୧୩ ॥

ଉର୍ଧ୍ୱମୁଲମଧ୍ୟଶାଖଂ ବାୟୁମାଗ୍ନେଶ ସର୍ବଗମ୍ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତ୍ୟଃ ସୁଧାର୍ଯ୍ୟଗୋଚରାଃ ॥ ୧୪ ॥

ସର୍ବମାଗ୍ନେଶ ସୁଷିରାସ୍ତିର୍ଯଜ୍ଞଃ ସୁଷିରାତ୍ମତାଃ ।
ଅଧଶ୍ଚୈର୍ଧ୍ୱଂ ଚ କୁଣ୍ଡଳ୍ୟାଃ ସର୍ବଦ୍ୱାରନିରୋଧନାତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ବାୟୁନା ସହ ଜୀବୋର୍ଧ୍ୱଜ୍ଞାନାନ୍ତୋକ୍ଷମବାପୁୟାତ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାଂ ତତ୍ତ୍ୱେଦଂ କୃତ୍ୱା ପାୟୁଂ ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ॥ ୧୬ ॥

କୃତ୍ୱା ତୁ ଚୈନ୍ଦବସ୍ଥାନେ ଘ୍ରାଣରନ୍ତ୍ରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଦ୍ୱିସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ନାତୀଦ୍ୱାରାଣି ପଞ୍ଜରେ ॥ ୧୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନା ଶାମ୍ଭବୀ ଶକ୍ତିଃ ଶେଷାୟୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱାନ୍ ନିରର୍ଥକାଃ ।
ହୃଲ୍ଲେଖେ ପରମାନନ୍ଦେ ତାଲୁମୂଳେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତେ ॥ ୧୮ ॥

ଅତ ଉର୍ଧ୍ୱଂ ନିରୋଧେ ତୁ ମଧ୍ୟମଂ ମଧ୍ୟମଧ୍ୟମମ୍ ।
ଉଚ୍ଚାରୟେତ୍ପରାଂ ଶକ୍ତିଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ତ୍ରେନିବାସିନୀମ୍ ।
ୟଦି ଭ୍ରମରସ୍ତୃଷ୍ଣଃ ସ୍ୟାତ୍ ସାରଭ୍ରମଣଂ ତ୍ୟଜେତ୍ ॥ ୧୯ ॥

ଗମାଗମସ୍ଥଂ ଗମନାଦିଶୂନ୍ୟଂ ଚିଦ୍ରୂପଦୀପଂ ତିମିରାନ୍ଧନାଶମ୍ ।
ପଶ୍ୟାମି ତଂ ସର୍ବଜନାନ୍ତରସ୍ଥଂ ନମାମି ହଂସଂ ପରମାତ୍ମରୂପମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ୱନିଃ ।
ଧ୍ୱନେରନ୍ତର୍ଗତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିଷୋଽନ୍ତର୍ଗତଂ ମନଃ ।
ତନ୍ମନୋ ବିଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୨୧ ॥

କେଚିଦ୍ୱଦନ୍ତି ଚାଧାରଂ ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ସରସ୍ୱତୀ ।
ଆଧାରାଞ୍ଜାୟତେ ବିଶ୍ୱଂ ବିଶ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱେବ ଲୀୟତେ ॥ ୨୨ ॥

ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗୁରୁପାଦଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ଆଧାରଶକ୍ତିନିଦ୍ରାୟାଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭବତି ନିଦ୍ରାୟା ॥ ୨୩ ॥

ତସ୍ୟାଂ ଶକ୍ତିପ୍ରବୋଧେନ ତ୍ୱୈଲୋକ୍ୟଂ ପ୍ରତିରୂପ୍ୟତେ ।
ଆଧାରଂ ଯୋ ବିଜାନାତି ତମସଃ ପରମଶ୍ଚୂତେ ॥ ୨୪ ॥

ତସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ନରଃ ପାପୈଃ ପ୍ରମୁତ୍ୟତେ ॥ ୨୫ ॥

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ବିଦ୍ୟୁତ୍-ପୁଞ୍ଜସମପ୍ରଭା ।
ତଦା ମୁକ୍ତିର୍ନ ସଂଦେହୋ ଯଦି ତୁଷ୍ଟଃ ସ୍ୱୟଂ ଗୁରୁଃ ॥ ୭୬ ॥

ଆଧାରଚକ୍ରମହସା ପୁଣ୍ୟପାପେ ନିକୃତ୍ତୟେତ୍ ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଲୀୟତେ ଗଗନାନ୍ତରେ ॥ ୭୭ ॥

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଶରୀରଂ କମ୍ପତେ ଯଦା ।
ଆଧାରବାତରୋଧେନ ଘୋରୀ ନୃତ୍ୟତି ସର୍ବଦା ॥ ୭୮ ॥

ଆଧାରବାତରୋଧେନ ବିଶ୍ୱଂ ତତ୍ତ୍ୱେବ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
ସୃଷ୍ଟିମାଧାରମାଧାରମାଧାରେ ସର୍ବଦେବତାଃ ।
ଆଧାରେ ସର୍ବବେଦାଶ୍ଚ ତସ୍ମାଦାଧାରମାଶ୍ରୟେତ୍ ॥ ୭୯ ॥

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ତ୍ରିବେଣୀସଙ୍ଗମୋ ଭବେତ୍ ।
ତତ୍ର ସ୍ନାତ୍ୱା ଚ ପୀତ୍ୱା ଚ ନରଃ ପାପାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୮୦ ॥

ଆଧାରେ ପଶ୍ଚିମଂ ଲିଙ୍ଗଂ କବାଟଂ ତତ୍ର ବିଦ୍ୟତେ ।
ତସ୍ୟୋଦ୍ଧାଟନମାତ୍ରେଣ ମୁଚ୍ୟତେ ଭବବନ୍-ଧନାତ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ସ୍ଥିରୌ ଯଦି ।
ତତ୍ର ତିଷ୍ଠତି ବିଶ୍ୱେଶୋ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମମୟୋ ଭବେତ୍ ॥ ୮୨ ॥

ଆଧାରପଶ୍ଚିମେ ଭାଗେ ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ତିଷ୍ଠତି ସଂଜ୍ଞୟା ।
ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ଚ ନିର୍ଭଦ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତାଦ୍ୱହିର୍ଗତମ୍ ॥ ୮୩ ॥

ବାମଦକ୍ଷେ ନିରୁକ୍ତି ପ୍ରବିଶନ୍ତି ସୁଷୁମ୍ନୟା ।
ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟାନ୍ତସ୍ତେ ଯାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ॥ ୮୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ହଂସସ୍ତ୍ରୁଧ ଉର୍ଧ୍ବଂ ପ୍ରଧାବତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଂ ଭ୍ରାମୟେଦ୍ୟୋ ନିରନ୍ତରମ୍ ॥ ୩୫ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ପ୍ରାଣଃ ସ୍ଥିରୋ ଭବତି ଧୀମତାମ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରବେଶେନ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟୌ ଲୟଂ ଗତୌ ॥ ୩୬ ॥

ତଦା ସମରସଂ ଭାବଂ ଘ୍ନୋ ଜାନାତି ସ ଘ୍ନୋଗବିତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଯସ୍ୟ ମ୍ରିୟତେ ମନସୋ ରୟଃ ॥ ୩୭ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘ୍ନୋଗୀ କ୍ଷଣୈକମପି ତିଷ୍ଠତି ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘ୍ନୋଗୀ କ୍ଷଣାର୍ଥମପି ତିଷ୍ଠତି ॥ ୩୮ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘ୍ନୋଗୀ ସୁଲଗ୍ନୋ ଲବଣାମୁବତ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ଯଦା ଘ୍ନୋଗୀ ଲୀୟତେ କ୍ଷୀରନୀରବତ୍ ॥ ୩୯ ॥

ଭିଦ୍ୟତେ ଚ ତଦା ଗ୍ରନ୍ଥିଷ୍ଠିଦ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବସଂଶୟଃ ।
କ୍ଷୀୟନ୍ତେ ପରମାକାଶେ ତେ ଯାନ୍ତି ପରମାଂ ଗତିମ୍ ॥ ୪୦ ॥

ଗଙ୍ଗାୟାଂ ସାଗରେ ସ୍ନାତ୍ବା ନତ୍ତ୍ବା ଚ ମଣିକର୍ଣ୍ଣକାମ୍ ।
ମଧ୍ୟନାତୀବିଚାରସ୍ୟ କଲାଂ ନାହୁଁନ୍ତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୧ ॥

ଶ୍ରୀଶୈଳଦର୍ଶନାନୁକ୍ତିର୍ବୀରାଣସ୍ୟାଂ ମୃତସ୍ୟ ଚ ।
କେଦାରୋଦକପାନେନ ମଧ୍ୟନାତୀପ୍ରଦର୍ଶନାତ୍ ॥ ୪୨ ॥

ଅଶ୍ବମେଧସହସ୍ରାଣି ବାଜପେୟଶତାନି ଚ ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନଘ୍ନୋଗସ୍ୟ କଲାଂ ନାହୁଁନ୍ତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୩ ॥

ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ସଦା ଗୋଷ୍ଠୀଂ ଯଃ କର୍ଣ୍ଣିକ୍ଷୁରୁତେ ନରଃ ।
ସ ମୁକ୍ତେଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୪୪ ॥

ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରଂ ତୀର୍ଥଂ ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରୋ ଜପଃ ।
ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରଂ ଧ୍ୟାନଂ ସୁଷୁମ୍ନୈବ ପରା ଗତିଃ ॥ ୪୫ ॥

ଅନେକଯୁକ୍ତିଦାନାନି ବ୍ରତାନି ନିୟମାସ୍ତଥା ।
ସୁଷୁମ୍ନାଧ୍ୟାନଲେଶସ୍ୟ କଲାଂ ନାହଂତି ଷୋଡଶୀମ୍ ॥ ୪୬ ॥

ବ୍ରହ୍ମରହ୍ନେ ମହାସ୍ଥାନେ ବର୍ତ୍ତତେ ସତତଂ ଶିବା ।
ଚିକ୍ଛକ୍ରିଃ ପରମା ଦେବୀ ମଧ୍ୟମେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ॥ ୪୭ ॥

ମାୟାଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟାଗ୍ରଭାଗେ ବ୍ୟୋମାମୁଜେ ତଥା ।
ନାଦରୂପା ପରା ଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟସ୍ୟ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୪୮ ॥

ଭାଗେ ବିନ୍ଦୁମୟୀ ଶକ୍ତିର୍ଲଲାଟସ୍ୟାପରାଂଶକେ ।
ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ଚ ଜୀବାତ୍ମା ସୁକ୍ଷ୍ମରୂପେଣ ବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୪୯ ॥

ହୃଦୟେ ସ୍ଥୁଲରୂପେଣ ମଧ୍ୟମେନ ତୁ ମଧ୍ୟମେ ॥ ୫୦ ॥

ପ୍ରାଣାପାନବଶୋ ଜୀବୋ ହ୍ୟଧ୍ୟକ୍ଷୋର୍ଧ୍ଵଂ ଚ ଧାବତି ।
ବାମଦକ୍ଷିଣମାର୍ଗେଣ ଚଞ୍ଚିଲତ୍ଵାନୁ ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୫୧ ॥

ଆକ୍ଷିପ୍ତୋ ଭୁଜଦଣ୍ଡେନ ଯଥୋଜ୍ଞଲତି କନ୍ଦୁକଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନସମାକ୍ଷିପ୍ତସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନ ବିଶ୍ରମେତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ଅପାନଃ କର୍ଷତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣୋଽପାନଂ ଚ କର୍ଷତି ।
ହକାରେଣ ବହିର୍ଯ୍ୟାତି ସକାରେଣ ବିଶେତ୍-ପୁନଃ ॥ ୫୩ ॥

ହଂସହଂସେତ୍ୟମ୍ନଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ଜୀବୋ ଜପତି ସର୍ବଦା ।
ତଦ୍ଵିଦ୍ଵାନକ୍ଷରଂ ନିତ୍ୟଂ ଘ୍ନୋ ଜାନାତି ସ ଘ୍ନୋଗବିତ୍ ॥ ୫୪ ॥

କନ୍ଦୋର୍ପ୍ୟେ କୁଣ୍ଡଳୀ ଶକ୍ତିର୍ମୁକ୍ତିରୂପା ହି ଘୋରିନାମ୍ ।
ବନ୍ଧନାୟ ଚ ମୂଢାନାଂ ଯସ୍ତାଂ ବେଢ଼ି ସ ଘୋରବିତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ବରିମେ ଲୋକାଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟାଂଗ୍ନିଦେବତାଃ ।
ୟସ୍ମିନ୍ ମାତ୍ରାସୁ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥ ୫୬ ॥

ତ୍ରୟଃ କାଲାସ୍ତୟୋ ଦେବାସ୍ତୟୋ ଲୋକାସ୍ତୟଃ ସ୍ବରାଃ ।
ତ୍ରୟୋ ବେଦାଃ ସ୍ଥିତା ଯତ୍ର ତତ୍ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରୋମିତି ॥ ୫୭ ॥

ଚିତ୍ତେ ଚଲନ୍ତି ସଂସାରୋ ନିଶ୍ଚଳଂ ମୋକ୍ଷ ଉଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିତ୍ୟଂ ସ୍ଥିରୀକୃର୍ଯ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପରୟା ବିଧେ ॥ ୫୮ ॥

ଚିତ୍ତଂ କାରଣମର୍ଥାନାଂ ତସ୍ମିନ୍ ସତି ଜଗତ୍ରୟମ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍-କ୍ଷୀଣେ ଜଗତ୍ କ୍ଷୀଣଂ ତଚ୍ଚିକିମ୍ବିଧଂ ପ୍ରୟତ୍ନତଃ ॥ ୫୯ ॥

ମନୋହଂ ଗଗନାକାରଂ ମନୋଽହଂ ସର୍ବତୋମୁଖମ୍ ।
ମନୋଽହଂ ସର୍ବମାତ୍ମା ଚ ନ ମନଃ କେବଲଃ ପରଃ ॥ ୬୦ ॥

ମନଃ କର୍ମାଣି ଜାୟନ୍ତେ ମନୋ ଲିପ୍ୟତି ପାତକୈଃ ।
ମନଶ୍ଚେଦୁନ୍ନନୀଭୂୟାନ୍ ପୁଣ୍ୟଂ ନ ଚ ପାତକମ୍ ॥ ୬୧ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ବୃତ୍ତିଶୂନ୍ୟଂ ଯଦା ଭବେତ୍ ।
ତତଃ ପରଂ ପରବ୍ରହ୍ମ ଦୃଶ୍ୟତେ ଚ ସୁଦୁର୍ଲଭମ୍ ॥ ୬୨ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ଘୋରବିତ୍ ।
ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ୍ତ୍ରଂ ସଦା ସ୍ଫୁରେତ୍ ॥ ୬୩ ॥

ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଘୋରନିଷ୍ଠଃ ସଦା ଭବେତ୍ ।
ମନସ୍ତା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦଶ ॥ ୬୪ ॥

ଯଦା ପ୍ରତ୍ୟୟା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ତଦା ଘୋଷୀଶ୍ଚରୋ ଭବେତ୍ ।। ୬୫ ।।

ବିନ୍ଦୁନାଦକଳାଜ୍ୟୋତୀରବୀନ୍ଦୁଧ୍ରୁବତାରକମ୍ ।

ଶାନ୍ତଂ ଚ ତଦତୀତଂ ଚ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ତଦୁଚ୍ୟତେ ।। ୬୬ ।।

ହସତୁଲ୍ଲସତି ପ୍ରୀତ୍ୟା କ୍ରୀତତେ ମୋଦତେ ତଦା ।

ତନୋତି ଜୀବନଂ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଭେତି ସର୍ବତୋଭୟାତ୍ ।। ୬୭ ।।

ରୋଧ୍ୟତେ ବୁଦ୍ଧ୍ୟତେ ଶୋକେ ମୁହ୍ୟତେ ନ ଚ ସଂପଦା ।

କମ୍ପତେ ଶତ୍ରୁକାର୍ଯ୍ୟେଷୁ କାମେନ ରମତେ ହସନ୍ ।। ୬୮ ।।

ସ୍ତୃତ୍ବା କାମରତଂ ଚିତ୍ତଂ ବିଜାନୀୟାହଲେବରେ ।

ୟତ୍ର ଦେଶେ ବସେଦ୍ଦ୍ଵାୟୁଶ୍ଚିତ୍ତଂ ତଦ୍ଵସତି ପୁରମ୍ ।। ୬୯ ।।

ମନଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରୋ ରବିର୍ବାୟୁର୍ଦୃଷ୍ଟିରଗ୍ନିରୁଦାହୃତଃ ।

ବିନ୍ଦୁନାଦକଳା ବ୍ରହ୍ମନ୍ ବିଷ୍ଣୁବ୍ରହ୍ମେଶଦେବତାଃ ।। ୭୦ ।।

ସଦା ନାଦାନୁସନ୍ଧାନାହଂକ୍ଷୀଣା ବାସନା ଭବେତ୍ ।

ନିରଞ୍ଜନେ ବିଲୀୟେତ ମରୁନ୍ନନସି ପଦ୍ମଜ ।। ୭୧ ।।

ଘ୍ନୋ ବୈ ନାଦଃ ସ ବୈ ବିନ୍ଦୁସ୍ତଦ୍ଵୈ ଚିତ୍ତଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ।

ନାଦୋ ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଚିତ୍ତଂ ଚ ତ୍ରିଭିରୈକ୍ୟଂ ପ୍ରସାଦୟେତ୍ ।। ୭୨ ।।

ମନ ଏବ ହି ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଉପୃତ୍ତିସ୍ଥିତିକାରଣମ୍ ।

ମନସୋପୁଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯ୍ୟଥା କ୍ଷୀରଂ ଗତାତ୍ମକମ୍ ।। ୭୩ ।।

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ବା ପ୍ରବିଶେୟୁଷମଶ୍ଵଳମ୍ ।

ପ୍ରବିଶେଦ୍ଦ୍ଵାୟୁମାମାକୃଷ୍ୟ ତଥୈବୋର୍ଧ୍ଵଂ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।। ୭୪ ।।

ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ତଥା ଚକ୍ରଂ ଚିତ୍ରଂ ଚୈବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ସମାଧିମେକେନ ସମମମୃତଂ ଯାନ୍ତି ଘୋରିନଃ ॥ ୭୫ ॥

ୟଥାଂଶ୍ପିର୍ଦ୍ଧାରୁମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ନୋଭିଷ୍ଟେନ୍ନୁଥନଂ ବିନା ।
ବିନା ଚାଭ୍ୟାସଘୋରେନ ଜ୍ଞାନଦୀପସ୍ତଥା ନହି ॥ ୭୬ ॥

ଘଟମଧ୍ୟେ ଯଥା ଦୀପୋ ବାହ୍ୟେ ନୈବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଭିନ୍ନେ ତସ୍ମିନ୍ ଘଟେ ଚୈବ ଦୀପଜ୍ଵାଲା ଚ ଭାସତେ ॥ ୭୭ ॥

ସ୍ୱକାୟଂ ଘଟମିତ୍ୟକ୍ତଂ ଯଥା ଜୀବୋ ହି ତତ୍ପଦମ୍ ।
ଗୁରୁବାକ୍ୟସମାଭିନ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଂ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୭୮ ॥

କର୍ଣ୍ଣଧାରଂ ଗୁରୁଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ତଦ୍ବାକ୍ୟଂ ପୁରବଦୃଢମ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସବାସନାଶକ୍ତ୍ୟା ତରନ୍ତି ଭବସାଗରମ୍ ॥ ୭୯ ॥ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋରଶିଖୋପନିଷସ୍ତୁଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୬॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ୱିନବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋରଶିଖୋପନିଷସ୍ତମାତ୍ରା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ ଉପନିଷଦ

(Yogakundalinyupanishat / Yogakundalini Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷତ୍ / ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନୀ ଉପନିଷଦ /

ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷତ୍

॥ ଅଥ ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷତ୍ ॥

ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷଦ୍ୟୋଗସିଦ୍ଧିହୃଦାସନମ୍ ।

ନିର୍ବିଶେଷବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ସ୍ୱମାତ୍ରମିତି ଚିତ୍ତୟେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥ ହେତୁଦ୍ୱୟଂ ହି ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବାସନା ଚ ସମୀରଣଃ ।

ତୟୋର୍ବିନଷ୍ଟ ଏକସ୍ଥିଂସ୍ତଦ୍ୱାବପି ବିନଶ୍ୟତଃ ॥ ୧॥

ତୟୋରାଦୌ ସମୀରସ୍ୟ ଜୟଂ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ନରଃ ସଦା ।

ମିତାହାରଶ୍ଚାସନଂ ଚ ଶକ୍ତିଚାଲୟତୀୟକଃ ॥ ୨॥

ଏତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣଂ ବକ୍ଷ୍ୟେ ଶୃଣୁ ଗୌତମ ସାଦରମ୍ ।

ସୁସ୍ଥିରମଧୁରାହାରଶ୍ଚତୁର୍ଥାଂଶବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୩॥

ଭୃଜ୍ୟତେ ଶିବସଂପ୍ରୀତ୍ୟେ ମିତାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।

ଆସନଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ପ୍ରୋକ୍ତଂ ପଦ୍ମଂ ବଜ୍ରାସନଂ ତଥା ॥ ୪॥

ଉର୍ବୋରୁପରି ଚେକ୍ଷତ୍ରେ ଉଭେ ପାଦତଳେ ଯୁଥା ।

ପଦ୍ମାସନଂ ଉବେଦେତସ୍ତର୍ବପାପପ୍ରଶାଶନମ୍ ॥ ୫॥

ବାମାଞ୍ଚିମୂଳକନ୍ଦାଧୋ ହ୍ୟନ୍ୟଂ ତଦୁପରି କ୍ଷିପେତ୍ ।
ସମଗ୍ରୀବଶିରଃକାଘ୍ନୋ ବଦ୍ରାସନମିତୀରିତମ୍ ॥ ୭॥

କୁଣ୍ଡଲ୍ୟେବ ଭବେଚ୍ଛକ୍ତିସ୍ତ୍ରାଂ ତୁ ସଂଚାଲୟେଦୁଧଃ ।
ସ୍ୱସ୍ଥାନାଦାତୁର୍ବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ଶକ୍ତିଚାଲନମୁତ୍ୟତେ ॥ ୮॥

ତସ୍ରାଧନେ ଦ୍ୱୟଂ ମୁଖ୍ୟଂ ସରସ୍ୱତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନମ୍ ।
ପ୍ରାଣରୋଧମଥାଭ୍ୟାସାଦୃଜ୍ଞୀ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଭବେତ୍ ॥ ୮॥

ତୟୋରାଦୌ ସରସ୍ୱତ୍ୟାଶ୍ଚାଲନଂ କଥୟାମି ତେ ।
ଅରୁନ୍ଧତ୍ୟେବ କଥିତା ପୁରାବିଦ୍-ଭିଃ ସରସ୍ୱତୀ ॥ ୯॥

ୟସ୍ୟାଃ ସଂଚାଲନେନୈବ ସ୍ୱୟଂ ଚଲତି କୁଣ୍ଡଳୀ ।
ଇତାୟାଂ ବହତି ପ୍ରାଣେ ବଞ୍ଚା ପଦ୍ମାସନଂ ଦୃଢମ୍ ॥ ୧୦॥

ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ଚ ଅମ୍ବରଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ତେନ ତନ୍ନାତୀଂ ବେଷ୍ଟୟିତ୍ୱା ତତଃ ସୁଧୀଃ ॥ ୧୧॥

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ତୁ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଦ୍ୱୈତମ୍ ।
ସ୍ୱଶକ୍ତ୍ୟା ଚାଲୟେଦ୍ୱାମେ ଦକ୍ଷିଣେନ ପୁନଃ ପୁନଃ ॥ ୧୨॥

ମୁହୂର୍ତ୍ତଦ୍ୱୟପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ନିର୍ଭୟାକାଲୟେସୁଧୀଃ ।
ଉର୍ଧ୍ୱମାକର୍ଷୟେନ୍ନିଂତିସୁଷୁମ୍ନାଂ କୁଣ୍ଡଳୀଗତାମ୍ ॥ ୧୩॥

ତେନ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ତସ୍ୟାଃ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ମୁଖଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ଜହାତି ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଣୋଽୟଂ ସୁଷୁମ୍ନାଂ ବ୍ରଜତି ସ୍ୱତଃ ॥ ୧୪॥

ତୁୟେ ତୁ ତାଶଂ କୁର୍ଯ୍ୟାକ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେବ କୃତେ ।
ସରସ୍ୱତ୍ୟାଂ ଚାଲନେନ ବକ୍ଷସଂସ୍ଥୋର୍ଧ୍ୱଗୋ ମରୁତ୍ ॥ ୧୫॥

ସୁର୍ଯ୍ୟେଣ ରେଚୟେଦ୍ଵାୟୁଂ ସରସ୍ଵତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନେ ।
କଣ୍ଠସଂକୋଚନଂ କୃତ୍ଵା ବକ୍ଷସଞ୍ଜୋର୍ଧ୍ଵଗୋ ମରୁତ୍ ॥ ୧୭॥

ତସ୍ମାତ୍ସଂଚାଲୟେନ୍ନିତ୍ୟଂ ଶଙ୍କଗର୍ଭାଂ ସରସ୍ଵତୀମ୍ ।
ୟସ୍ୟାଃ ସଂଚାଲନେନୈବ ଘୋଗୀ ରୋଗୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୧୭॥

ଗୁଳ୍ମଂ ଜଲୋଦରଃ ପ୍ଳୀହା ଯେ ଚାନ୍ୟେ ତୁନ୍ନମଧ୍ୟଗାଃ ।
ସର୍ବେ ତୁ ଶକ୍ତିଚାଲେନ ରୋଗା ନଶ୍ୟନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟମ୍ ॥ ୧୮॥

ପ୍ରାଣରୋଧମଥେଦାନୀଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସମାସତଃ ।
ପ୍ରାଣଶ୍ଚ ଦେହଗୋ ବାୟୁରାୟାମଃ କୁମ୍ଭକଃ ସ୍ଵତଃ ॥ ୧୯॥

ସ ଏବ ଦ୍ଵିବିଧଃ ପ୍ରୋକ୍ତଃ ସହିତଃ କେବଲସ୍ତଥା ।
ୟାବକ୍ଳେବଲସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୟାତ୍ତାବସ୍ତହିତମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୨୦॥

ସୁର୍ଯ୍ୟୋଦ୍ଭାୟା ଶୀତଲୀ ଚ ଭସ୍ମୀ ତୈବ ଚତୁର୍ଥିକା ।
ଭେଦୈରେବ ସମଂ କୁମ୍ଭୋ ଯଃ ସ୍ୟାତ୍ସହିତକୁମ୍ଭକଃ ॥ ୨୧॥

ପବିତ୍ରେ ନିର୍ଜନେ ଦେଶେ ଶର୍କରାଦିବିବର୍ଜିତେ ।
ଧନୁଃପ୍ରମାଣପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଶୀତାଗ୍ନିଜଳବର୍ଜିତେ ॥ ୨୨॥

ପବିତ୍ରେ ନାତୁ୍ୟଜନୀତେ ହ୍ୟାସନେ ସୁଖଦେ ସୁଖେ ।
ବଜ୍ରପତ୍ନାସନଂ କୃତ୍ଵା ସରସ୍ଵତ୍ୟାସ୍ତୁ ଚାଲନମ୍ ॥ ୨୩॥

ଦକ୍ଷନାତ୍ୟା ସମାକୃଷ୍ୟ ବହିଷ୍ଠଂ ପବନଂ ଶନୈଃ ।
ୟଥେଷ୍ଠଂ ପୂରୟେଦ୍ଵାୟୁଂ ରେଚୟେଦିତୟା ତତଃ ॥ ୨୪॥

କପାଳଶୋଧନେ ବାପି ରେଚୟେଦ୍ଵବନଂ ଶନୈଃ ।
ଚତୁର୍ଥ୍ୟଂ ବାତଦୋଷଂ ତୁ କୃମିଦୋଷଂ ନିହନ୍ତି ଚ ॥ ୨୫॥

ପୁନଃ ପୁନରିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଭେଦମୁଦାହୃତମ୍ ।
ମୁଖଂ ସଂଯମ୍ୟ ନାତିଭ୍ୟାମାକୃଷ୍ୟ ପବନଂ ଶନୈଃ ॥ ୨୭॥

ୟଥା ଲଗତି କଣ୍ଠାତୁ ହୃଦୟାବଧି ସସ୍ମନମ୍ ।
ପୂର୍ବହ୍ନୁମୁଦ୍ରେତ୍-ପ୍ରାଣଂ ରେଚୟେଦିତୟା ତତଃ ॥ ୨୮॥

ଶୀର୍ଷୋଦିତାନଲହରଂ ଗଲ୍ଲେଷ୍ଟହରଂ ପରମ୍ ।
ସର୍ବରୋଗହରଂ ପୁଣ୍ୟଂ ଦେହାନଲବିବର୍ଧନମ୍ ॥ ୨୯॥

ନାତୀଜଲୋଦରଂ ଧାତୁଗତଦୋଷବିନାଶନମ୍ ।
ଗଚ୍ଛତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠତଃ କାର୍ଯ୍ୟମୁଦ୍ଘାୟାଶ୍ୟଂ ତୁ କୁମ୍ଭକମ୍ ॥ ୩୦॥

ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ପୂର୍ବହ୍ନୁମୁକାଦନୁ ।
ଶନୈସ୍ତୁ ଘ୍ରାଣରକ୍ତାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେଦନିଲଂ ସୁଧୀଃ ॥ ୩୦॥

ଗୁଳ୍ମପ୍ଳୀହାଦିକାନ୍ଦୋଷାନ୍-କ୍ଷୟଂ ପିତ୍ତଂ ଜ୍ଵରଂ ତୃଷାମ୍ ।
ବିଷାଣି ଶୀତଲୀ ନାମ କୁମ୍ଭକୋଽୟଂ ନିହନ୍ତି ତ ॥ ୩୧॥

ତତଃ ପଦ୍ମାସନଂ ବଜ୍ରା ସମଗ୍ରୀବୋଦରଃ ସୁଧୀଃ ।
ମୁଖଂ ସଂଯମ୍ୟ ଯତ୍ନେନ ପ୍ରାଣଂ ଘ୍ରାଣେନ ରେଚୟେତ୍ ॥ ୩୨॥

ୟଥା ଲଗତି କଣ୍ଠାତୁ କପାଳେ ସସ୍ମନଂ ତତଃ ।
ବେଗେନ ପୂରୟେତ୍ କିଂଚିଦ୍ଵପଦ୍ମାବଧି ମାରୁତମ୍ ॥ ୩୩॥

ପୁନର୍ବିରେଚୟେତ୍-ପୂରୟେତ୍ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ୟଥୈବ ଲୋହକାରାଣାଂ ଭୟା ବେଗେନ ଚାଲ୍ୟତେ ॥ ୩୪॥

ତଥୈବ ସ୍ଵଶରୀରସ୍ଥଂ ଚାଲୟେଦ୍ଵବନଂ ଶନୈଃ ।
ୟଥା ଶ୍ରମୋ ଭବେଦେହେ ତଥା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ପୂରୟେତ୍ ॥ ୩୫॥

ଯଥାହାରଂ ଭବେତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣଂ ପବନେନ ତଥା ଲଘୁ ।
ଧାରୟନ୍ନାସିକାମଧ୍ୟଂ ତର୍ଜନୀଭ୍ୟାଂ ବିନା ଦୃଢ଼ମ୍ ॥ ୩୭॥

କୁମ୍ଭକଂ ପୂର୍ବବକ୍ତୃତ୍ଵା ରେଚେୟେଦିତୟାନିଲମ୍ ।
କଣ୍ଠୋଦ୍ଘିତାନଲହରଂ ଶରୀରାଗ୍ନିବିବର୍ଧନମ୍ ॥ ୩୮॥

କୁଣ୍ଡଳୀବୋଧକଂ ପୁଣ୍ୟଂ ପାପଘ୍ନଂ ଶୁଭଦଂ ସୁଖମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମନାତୀମୁଖାନ୍ତସ୍ଥକଫାଦ୍ୟର୍ଗଲନାଶନମ୍ ॥ ୩୯॥

ଗୁଣତ୍ରୟସମୁଦ୍-ଭୂତଗ୍ରସ୍ତିତ୍ରୟବିଭେଦକମ୍ ।
ବିଶେଷେଣୈବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ ଭସ୍ମାଖ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକଂ ତ୍ଵିଦମ୍ ॥ ୪୦॥

ଚତୁର୍ଣ୍ଣାମପି ଭେଦାନାଂ କୁମ୍ଭକେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମିଦଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ଯୋଗିଭିର୍ବୀତକଳ୍ମଷେଃ ॥ ୪୧॥

ପ୍ରଥମୋ ମୂଳବନ୍ଧସ୍ତୁ ଦ୍ଵିତୀୟୋଢ୍ଵୀୟଶାଭିଧଃ ।
ଜାଲନ୍ଧରସ୍ତୃତୀୟସ୍ତୁ ତେଷାଂ ଲକ୍ଷଣମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୪୨॥

ଅଧୋଗତିମପାନଂ ବୈ ଉର୍ଧ୍ଵଗଂ କୁରୁତେ ବଳାତ୍ ।
ଆକୁଞ୍ଚନେନ ତଂ ପ୍ରାଦୁର୍ମୂଳବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୪୩॥

ଅପାନେ ଚୋର୍ଧ୍ଵଗେ ଯାତେ ସଂପ୍ରାପ୍ତେ ବହିମଶ୍ଵଳେ ।
ତତୋଽନଲକ୍ଷିଣା ଦୀର୍ଘା ବର୍ଧତେ ବାୟୁନାହତା ॥ ୪୪॥

ତତୋ ଯାତୌ ବହ୍ମ୍ୟମାନୌ ପ୍ରାଣମୁଷ୍ଟସ୍ଵରୂପକମ୍ ।
ତେନାତ୍ୟନ୍ତପ୍ରଦୀପ୍ତେନ ଜ୍ଵଳନୋ ଦେହଜସ୍ତଥା ॥ ୪୫॥

ତେନ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ସୁପ୍ତା ସଂତପ୍ତା ସଂପ୍ରବୁଧ୍ୟତେ ।
ଦଣ୍ଡାହତଭୁଜଙ୍ଗୀବ ନିଃଶ୍ଵାସ୍ୟ ରଜୁତାଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୪୬॥

ବିଲପ୍ରବେଶତୋ ଯତ୍ର ବ୍ରହ୍ମନାତ୍ୟନ୍ତରଂ ବ୍ରଜେତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ନିତ୍ୟଂ ମୂଲବନ୍ଧଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥ ୪୬॥

କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ତୁଢ୍ଵୟାଶକଃ ।
ବନ୍ଧୋ ଯେନ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ତୁଢ୍ଵୀୟତେ ଯତଃ ॥ ୪୭॥

ତସ୍ମାଦୁଢ୍ଵୀୟଶାଖ୍ୟୋଽୟଂ ଯୋଗିଭିଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ସତି ବଜ୍ରାସନେ ପାଦୌ କରାଭ୍ୟାଂ ଧାରୟେଜ୍ଞତମ୍ ॥ ୪୮॥

ଗୁଳ୍ଫଦେଶସମୀପେ ଚ କନ୍ଦଂ ତତ୍ର ପ୍ରପୀତୟେତ୍ ।
ପଶ୍ଚିମଂ ତାଶମୁଦରେ ଧାରୟେଜ୍ଞଦୟେ ଗଲେ ॥ ୪୯॥

ଶନୈଃ ଶନୈର୍ଯଦା ପ୍ରାଣସ୍ତୁନ୍ଦସନ୍ନିଂ ନିଗଚ୍ଛତି ।
ତୁନ୍ଦଦୋଷଂ ବିନିର୍ଧୁୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଂ ସତତଂ ଶନୈଃ ॥ ୫୦॥

ପୁରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ନରାଭିଧଃ ।
କଣ୍ଠସଂକୋଚରୂପୋଽସୌ ବାୟୁମାର୍ଗନିରୋଧକଃ ॥ ୫୧॥

ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଚନେନାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।
ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାଶେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାତିଗଃ ॥ ୫୨॥

ପୂର୍ବୋକ୍ତେନ କ୍ରମେଣୈବ ସମ୍ୟଗାସନମାସ୍ଥିତଃ ।
ଚାଲନଂ ତୁ ସରସ୍ୱତ୍ୟାଃ କୃତ୍ୱା ପ୍ରାଣଂ ନିରୋଧୟେତ୍ ॥ ୫୩॥

ପ୍ରଥମେ ଦିବସେ କାର୍ଯ୍ୟଂ କୁମ୍ଭକାନାଂ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ପ୍ରତ୍ୟେକଂ ଦଶସଂଖ୍ୟାକଂ ଦ୍ୱିତୀୟେ ପଞ୍ଚଭିସ୍ତଥା ॥ ୫୪॥

ବିଶତ୍ୟଲଂ ତୃତୀୟେଽହି ପଞ୍ଚବୃଦ୍ଧ୍ୟା ଦିନେ ଦିନେ ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକୋ ନିତ୍ୟଂ ବନ୍ଧତ୍ରୟସମନ୍ୱିତଃ ॥ ୫୫॥

ଦିବା ସୁପ୍ତିର୍ନିଶାୟାଂ ତୁ ଜାଗରାଦତିମୈଥୁନାତ୍ ।
ବହୁସଂକ୍ରମଣଂ ନିତ୍ୟଂ ରୋଧାନ୍ନୁତପୁରୀଷୟୋଃ ॥ ୫୬॥

ବିଷମାଶନଦୋଷାକ ପ୍ରୟାସପ୍ରାଣଚିତ୍ତନାତ୍ ।
ଶୀଘ୍ରମୁପୁଦ୍ୟତେ ରୋଗଃ ସ୍ତମ୍ଭୟେଦ୍ୟଦି ସଂୟମୀ ॥ ୫୭॥

ଘୋଷାଭ୍ୟାସେନ ମେ ରୋଗ ଉପୁନ୍ନ ଇତି କଥ୍ୟତେ ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସଂ ତ୍ୟଜେଦେବଂ ପ୍ରଥମଂ ବିଘ୍ନମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୫୮॥

ଦ୍ୱିତୀୟଂ ସଂଶୟାଶ୍ୟଂ ଚ ତୃତୀୟଂ ଚ ପ୍ରମତ୍ତତା ।
ଆଲସ୍ୟାଶ୍ୟଂ ଚତୁର୍ଥଂ ଚ ନିଦ୍ରାରୂପଂ ତୁ ପଞ୍ଚମମ୍ ॥ ୫୯॥

ଷଷ୍ଠଂ ତୁ ବିରତିର୍ଭ୍ରାନ୍ତିଃ ସପ୍ତମଂ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ।
ବିଷମଂ ଚାଷ୍ଟମଂ ଚୈବ ଅନାଶ୍ୟଂ ନବମଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୬୦॥

ଅଲଘ୍ନିଘ୍ନୋଗତତ୍ତ୍ୱସ୍ୟ ଦଶମଂ ପ୍ରୋଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ଇତ୍ୟେତଦ୍ୱିଘ୍ନଦଶକଂ ବିଚାରେଣ ତ୍ୟଜେଦ୍ବିଧଃ ॥ ୬୧॥

ପ୍ରାଣାଭ୍ୟାସସ୍ତତଃ କାର୍ଯ୍ୟେ ନିତ୍ୟଂ ସତ୍ତ୍ୱସ୍ଥୟା ପିୟା ।
ସୁଷୁମ୍ନା ଲୀୟତେ ଚିତ୍ତଂ ତଥା ବାୟୁଃ ପ୍ରଧାବତି ॥ ୬୨॥

ଶୁଷ୍କେ ମଲେ ତୁ ଘୋରୀ ଚ ସ୍ୟାଦ୍ବିଶ୍ଫଳିତା ତତଃ ।
ଅଧୋଗତିମପାନଂ ବୈ ଉର୍ଧ୍ୱଗଂ କୁରୁତେ ବଲ୍ଲାତ୍ ॥ ୬୩॥

ଆକୁଞ୍ଚନେନ ତଂ ପ୍ରାଦୁର୍ମୁଲବନ୍ଧୋଽୟମୁଚ୍ୟତେ ।
ଅପାନଶ୍ଳୋର୍ଧ୍ୱଗୋ ଭୂତ୍ୱା ବହିନା ସହ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୬୪॥

ପ୍ରାଣସ୍ଥାନଂ ତତୋ ବହିଃ ପ୍ରାଣାପାନୌ ଚ ସତ୍ତ୍ୱରମ୍ ।
ମିଲିତ୍ୱା କୁଣ୍ଡଳୀଂ ଯାତି ପ୍ରସୁପ୍ତା କୁଣ୍ଡଳାକୃତିଃ ॥ ୬୫॥

ତେନାଗ୍ନିନା ଚ ସଂତପ୍ତା ପବନେନୈବ ଚାଲିତା ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ବଶରୀରଂ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନା ବଦନାନ୍ତରେ ॥ ୬୭॥

ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ବା ରଜୋଗୁଣସମୁଦ୍-ଭବମ୍ ।
ସୁଷୁମ୍ନା ବଦନେ ଶୀଘ୍ରଂ ବିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖେବ ସଂସ୍କରେତ୍ ॥ ୬୮॥

ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ପ୍ରୟାତ୍ୟକୈଃ ସତ୍ପରଂ ହୃଦି ସଂସ୍ଥିତା ।
ଉର୍ଧ୍ବଂ ଗଚ୍ଛତି ଯଜାସ୍ତେ ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତଦୁଦ୍-ଭବମ୍ ॥ ୬୯॥

ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ତୁ ସଂଭିଦ୍ୟ ଯାତି ଶୀତାଂଶୁମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ଅନାହତାଶ୍ୟଂ ଯଜକ୍ରଂ ଦଲୈଃ ଷୋଡଶଭିର୍ଯୁତମ୍ ॥ ୭୦॥

ତତ୍ର ଶୀତାଂଶୁସଂଜାତଂ ଦ୍ରବଂ ଶୋଷୟତି ସ୍ବୟମ୍ ।
ଚଲିତେ ପ୍ରାଣବେଗେନ ରକ୍ତଂ ପୀତଂ ରବେର୍ଗ୍ରହାତ୍ ॥ ୭୧॥

ୟାତେନ୍ଦୁଚକ୍ରଂ ଯତ୍ରାସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧଶ୍ଳେଷ୍ମଦ୍ରବାତ୍ସକମ୍ ।
ତତ୍ର ସିକ୍ତଂ ଗ୍ରସତୁ୍ୟଷ୍ଟଂ କଥଂ ଶୀତସ୍ବଭାବକମ୍ ॥ ୭୨॥

ତଥୈବ ରତସ୍ବା ଶୁକ୍ଳଂ ଚନ୍ଦ୍ରରୂପଂ ହି ତପ୍ୟତେ ।
ଉର୍ଧ୍ବଂ ପ୍ରବହତି କ୍ଷୁଦ୍ଧା ତଦୈବଂ ଭ୍ରମତେତରାମ୍ ॥ ୭୩॥

ତସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାଦବଶାଜିତଂ ବହିଷ୍ଠଂ ବିଷୟେଷୁ ଯତ୍ ।
ତଦେବ ପରମଂ ଭୁକ୍ତା ସ୍ବପ୍ନଃ ସ୍ବାତ୍ମରତୋ ଯୁବା ॥ ୭୪॥

ପ୍ରକୃତ୍ୟଷ୍ଟକରୂପଂ ଚ ସ୍ଥାନଂ ଗଚ୍ଛତି କୁଣ୍ଡଳୀ ।
କ୍ରୋଡୀକୃତ୍ୟ ଶିବଂ ଯାତି କ୍ରୋଡୀକୃତ୍ୟ ବିଲୀୟତେ ॥ ୭୫॥

ଇତ୍ୟଧୋର୍ଧ୍ବରଜଃ ଶୁକ୍ଳଂ ଶିବେ ତଦନ୍ତୁ ମାରୁତଃ ।
ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମୌ ଯାତି ସଦା ଜାତୌ ତଥୈବ ଚ ॥ ୭୬॥

ତୁତେଃଲ୍ଲେ ଚାପ୍ୟନଲ୍ଲେ ବା ବାଚକେ ତ୍ବତିବର୍ଧତେ ।
ଧାବୟତ୍ୟଖିଲା ବାତା ଅଗ୍ନିମୁଷାହିରଣ୍ୟବତ୍ ॥ ୭୭॥

ଆଧିତୌତିକଦେହଂ ତୁ ଆଧିଦୈବିକବିଗ୍ରହେ ।
ଦେହୋଽତିବିମଳଂ ଯାତି ଚାତିବାହିକତାମିୟାତ୍ ॥ ୭୮॥

ଜାତ୍ୟଭାବବିନିର୍ମୁକ୍ତମମଳଂ ଚିନ୍ତୟାତ୍ମକମ୍ ।
ତସ୍ୟାତିବାହିକଂ ମୁଖ୍ୟଂ ସର୍ବେଷାଂ ତୁ ମଦାତ୍ମକମ୍ ॥ ୭୯॥

ଜାୟାଭବବିନିର୍ମୁକ୍ତିଃ କାଲରୂପସ୍ୟ ବିଭ୍ରମଃ ।
ଇତି ତଂ ସ୍ବସ୍ବରୂପା ହି ମତୀ ରଢ୍ଘୁଭୁଜଙ୍ଗବତ୍ ॥ ୮୦॥

ମୃଷୈବୋଦେତି ସକଳଂ ମୃଷୈବ ପ୍ରବିଳୀୟତେ ।
ରୌପ୍ୟବୁଦ୍ଧିଃ ଶୁକ୍ତିକାୟାଂ ସ୍ବାପ୍ନଂ ସୋର୍ତ୍ତମତୋ ଯୁଥା ॥ ୮୦॥

ପିଣ୍ଡବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡୟୋରୈକ୍ୟଂ ଲିଙ୍ଗସୂତ୍ରାତ୍ମନୋରପି ।
ସ୍ବାପାବ୍ୟାକୃତୟୋରୈକ୍ୟଂ ସ୍ବପ୍ରକାଶତିଦାତ୍ମନୋଃ ॥ ୮୧॥

ଶକ୍ତିଃ କୁଣ୍ଡଲିନୀ ନାମ ବିସତନ୍ତନିଭା ଶୁଭା ।
ମୂଳକନ୍ଦଂ ଫଣାଗ୍ରେଣ ଦୃଷ୍ଟ୍ବା କମଳକନ୍ଦବତ୍ ॥ ୮୨॥

ମୁଖେନ ପୁଞ୍ଚଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରସମନ୍ୱିତା ।
ପଦ୍ମାସନଗତଃ ସ୍ବପ୍ନୋ ଗୁଦମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ସାଧକଃ ॥ ୮୩॥

ବାୟୁମୂର୍ଧ୍ନଗତଂ କୁର୍ବନ୍-କୁମ୍ଭକାବିଷ୍ଟମାନସଃ ।
ବାୟୁଘାତବଶାଦଗ୍ନିଃ ସ୍ବାପିଷ୍ଠାନଗତୋ ଜ୍ୱଳନ୍ ॥ ୮୪॥

ଜ୍ୱଳନାଘାତପବନାଘାତୈରୁନ୍ନିଦ୍ରିତୋଽହିରାଟ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରହିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ବା ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରହିଂ ଭିନତ୍ୟତଃ ॥ ୮୫॥

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥଂ ଚ ଭିତ୍ତୈବ କମଳାନି ଭିନତି ଷଟ୍ ।
ସହସ୍ରକମଳେ ଶକ୍ତିଃ ଶିବେନ ସହ ମୋଦତେ ॥ ୮୭॥

ସୈବାବସ୍ଥା ପରା ଜ୍ଞେୟା ସୈବ ନିର୍ବୃତ୍ତିକାରିଣୀ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷସ୍ତୁପଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଅଥାହଂ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ବିଦ୍ୟାଂ ଖେଚରିସଂଜ୍ଞିକାମ୍ ।
ୟଥା ବିଜ୍ଞାନବାନସ୍ୟା ଲୋକେଽସ୍ଥିନ୍ନଜରୋଽମରଃ ॥ ୧॥

ମୃତ୍ୟୁବ୍ୟାପିଜରାଗ୍ରସ୍ତୋ ଦୃଷ୍ଟ୍ଵା ବିଦ୍ୟାମିମାଂ ମୁନେ ।
ବୁଦ୍ଧିଂ ଦୃଢତରାଂ କୃତ୍ଵା ଖେଚରୀଂ ତୁ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୨॥

ଜରାମୃତ୍ୟୁଗଦଘ୍ନୋ ଯଃ ଖେଚରୀଂ ବେଷ୍ଟି ଭୂତଲେ ।
ଗ୍ରନ୍ଥତଶ୍ଚାର୍ଯତଶ୍ଚୈବ ତଦଭ୍ୟାସପ୍ରୟୋଗତଃ ॥ ୩॥

ତଂ ମୁନେ ସର୍ବଭାବେନ ଗୁରୁଂ ମତ୍ତ୍ଵା ସମାଗ୍ରୟେତ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭା ଖେଚରୀ ବିଦ୍ୟା ତଦଭ୍ୟାସୋଽପି ଦୁର୍ଲଭଃ ॥ ୪॥

ଅଭ୍ୟାସଂ ମେଲନଂ ଚୈବ ଯୁଗପନ୍ନୈବ ସିଧ୍ୟତି ।
ଅଭ୍ୟାସମାତ୍ରନିରତା ନ ବିନ୍ଧନ୍ତେ ହ ମେଲନମ୍ ॥ ୫॥

ଅଭ୍ୟାସଂ ଲଭତେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଜନ୍ମାନ୍ତରେ କୃଚିତ୍ ।
ମେଲନଂ ତତ୍ତ୍ଵ ଜନ୍ମନାଂ ଶତାନ୍ତୋଽପି ନ ଲଭ୍ୟତେ ॥ ୬॥

ଅଭ୍ୟାସଂ ବହୁଜନ୍ମାନ୍ତେ କୃତ୍ୱା ତଦ୍-ଭାବସାଧିତମ୍ ।
ମେଲନଂ ଲଭତେ କଷ୍ଟିଦ୍ୟୋଗୀ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ କୃଚିତ୍ ॥ ୭॥

ଯଦା ତୁ ମେଲନଂ ଘୋଗୀ ଲଭତେ ଗୁରୁବକ୍ତୃତଃ ।
ତଦା ତସ୍ମିନ୍ନିମାପ୍ନୋତି ଯଦୁକ୍ତା ଶାସ୍ତ୍ରସଂତତୌ ॥ ୮॥

ଗ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥତତ୍ତ୍ୱେବ ମେଲନଂ ଲଭତେ ଯଦା ।
ତଦା ଶିବତ୍ୱମାପ୍ନୋତି ନିର୍ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବସଂସୃତେଃ ॥ ୯॥

ଶାସ୍ତ୍ରଂ ବିନାପି ସଂବୋଧୁଂ ଗୁରବୋଽପି ନ ଶକ୍ନୁୟଃ ।
ତସ୍ମାନ୍ନୁଦୁର୍ଲଭତରଂ ଲଭ୍ୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରମିଦଂ ମୁନେ ॥ ୧୦॥

ୟାବନ୍ ଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତାବଦ୍ଭାଂ ପର୍ଯ୍ୟବେଦ୍ୟତିଃ ।
ଯଦା ସଂଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତଦା ସିଦ୍ଧିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ॥ ୧୧॥

ନ ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ବିନା ସିଦ୍ଧିର୍ଦୃଷ୍ଟା ତୈବ ଜଗତ୍ରୟେ ।
ତସ୍ମାନ୍ନେଲନଦାତାରଂ ଶାସ୍ତ୍ରଦାତାରମରୂପତମ୍ ॥ ୧୨॥

ତଦଭ୍ୟାସପ୍ରଦାତାରଂ ଶିବଂ ମତ୍ତା ସମାଗ୍ରୟେତ୍ ।
ଲଭ୍ୱା ଶାସ୍ତ୍ରମିଦଂ ମହ୍ୟାମନେଷାଂ ନ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ॥ ୧୩॥

ତସ୍ମାନ୍ନର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଗୋପନୀୟଂ ବିଜାନତା ।
ଯତ୍ରାସ୍ତେ ଚ ଗୁରୁର୍ବ୍ରହ୍ମନିବ୍ୟୟୋଗପ୍ରଦାୟକଃ ॥ ୧୪॥

ତତ୍ର ଗତ୍ୱା ଚ ତେନୋକ୍ତବିଦ୍ୟାଂ ସଂଗୃହ୍ୟ ଖେଚରୀମ୍ ।
ତେନୋକ୍ତଃ ସମ୍ୟଗଭ୍ୟାସଂ କୁର୍ଯ୍ୟାଦାଦାବତନ୍ତ୍ରିତଃ ॥ ୧୫॥

ଅନୟା ବିଦ୍ୟୟା ଘୋଗୀ ଖେଚରୀସିଦ୍ଧିଭାଗ୍ଭବେତ୍ ।
ଖେଚର୍ଯ୍ୟା ଖେଚରୀଂ ଯୁଞ୍ଜନ୍-ଖେଚରୀବୀଜପୁରୟା ॥ ୧୬॥

ଖେଚରାଧିପତିର୍ଭୂତ୍ୱା ଖେଚରେଷୁ ସଦା ବସେତ୍ ।
ଖେଚରାବସଥଂ ବହ୍ନିମମ୍ବୁମଣ୍ଡଲଭୂଷିତମ୍ ॥ ୧୭॥

ଆଖ୍ୟାତଂ ଖେଚରୀବୀଜଂ ତେନ ଘୋଷଃ ପ୍ରସିଧ୍ୟତି ।
ସୋମାଂଶନବକଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ପ୍ରତିଲୋମେନ ଚୋଢରେତ୍ ॥ ୧୮॥

ତସ୍ମାତ୍ର୍ୟଂଶକମାଖ୍ୟାତମକ୍ଷରଂ ଚନ୍ଦ୍ରରୂପକମ୍ ।
ତସ୍ମାଦପ୍ୟଷ୍ଟମଂ ବର୍ଣ୍ଣଂ ବିଲୋମେନ ପରଂ ମୁନେ ॥ ୧୯॥

ତଥା ତପୁରମଂ ବିଦ୍ଧି ତଦାଦିରପି ପଞ୍ଚମୀ ।
ଇନ୍ଦୋଶ୍ଚ ବହୁଭିନ୍ନେ ଚ କୁଶୋଽୟଂ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ॥ ୨୦॥

ଗୁରୁପଦେଶଲଭ୍ୟଂ ଚ ସର୍ବଘୋଷପ୍ରସିଦ୍ଧିଦମ୍ ।
ୟତ୍ତସ୍ୟ ଦେହଜା ମାୟା ନିରୁଦ୍ଧକରଣାଶ୍ରୟା ॥ ୨୧॥

ସ୍ୱପ୍ନେଽପି ନ ଲଭେତ୍ତସ୍ୟ ନିତ୍ୟଂ ଦ୍ୱାଦଶଜପ୍ୟତଃ ।
ୟ ଇମାଂ ପଞ୍ଚ ଲକ୍ଷାଣି ଜପେଦପି ସୁୟତ୍ତିତଃ ॥ ୨୨॥

ତସ୍ୟ ଶ୍ରୀଖେଚରୀସିଦ୍ଧିଃ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ନଶ୍ୟନ୍ତି ସର୍ବବିଘ୍ନାନି ପ୍ରସୀଦନ୍ତି ଚ ଦେବତାଃ ॥ ୨୩॥

ବଲୀପଲିତନାଶଶ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟତି ନ ସଂଶୟଃ ।
ଏବଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ମହାବିଦ୍ୟାମଭ୍ୟାସଂ କାରୟେତ୍ତତଃ ॥ ୨୪॥

ଅନ୍ୟଥା କ୍ଲିଷ୍ୟତେ ବ୍ରହ୍ମନ୍ ସିଦ୍ଧିଃ ଖେଚରୀପଥେ ।
ୟଦଭ୍ୟାସବିଧୌ ବିଦ୍ୟାଂ ନ ଲଭେଦ୍ୟଃ ସୁଧାମୟୀମ୍ ॥ ୨୫॥

ତତଃ ସଂମେଲକାଦୌ ଚ ଲବ୍ଧ୍ୱା ବିଦ୍ୟାଂ ସଦା ଜପେତ୍ ।
ନାନ୍ୟଥା ରହିତୋ ବ୍ରହ୍ମନ୍ କିଂଚିସିଦ୍ଧିଭାଗ୍ଭବେତ୍ ॥ ୨୬॥

ଯଦିଦଂ ଲଭ୍ୟତେ ଶାସ୍ତ୍ରଂ ତଦା ବିଦ୍ୟାଂ ସମାଶ୍ରୟେତ୍ ।
ତତସ୍ତଦୋଦିତାଂ ସିଦ୍ଧିମାଶୁ ତାଂ ଲଭତେ ମୁନିଃ ॥ ୭୭॥

ତାଲୁମୂଳଂ ସମୁକ୍ଳଷ୍ୟ ସପ୍ତବାସରମାତ୍ମବିତ୍ ।
ସ୍ୱଗୁରୁକ୍ତପ୍ରକାରେଣ ମଳଂ ସର୍ବଂ ବିଶୋଧୟେତ୍ ॥ ୭୮॥

ସୁହିପତ୍ରନିଭଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣଂ ସ୍ନିଗ୍ଧନିର୍ମଳମ୍ ।
ସମାଦାୟ ତତସ୍ତେନ ରୋମମାତ୍ରଂ ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନେତ୍ ॥ ୭୯॥

ହିତ୍ୱା ସୈନ୍ଧବପଥ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ରୂର୍ଣ୍ଣିତାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରକର୍ଷୟେତ୍ ।
ପୁନଃ ସପ୍ତଦିନେ ପ୍ରାପ୍ତେ ରୋମମାତ୍ରଂ ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନେତ୍ ॥ ୮୦॥

ଏବଂ କ୍ରମେଣ ଷଷ୍ଠାସଂ ନିତ୍ୟୋଦ୍ୟୁକ୍ତଃ ସମାଚରେତ୍ ।
ଷଷ୍ଠାସାଦ୍ରସନାମୂଳଂ ସିରାବନ୍ଧଂ ପ୍ରଶଶ୍ୟତି ॥ ୮୧॥

ଅଥ ବାଗୀଶ୍ୱରୀଧାମ ଶିରୋ ବସ୍ତେଣ ବେଷ୍ଟୟେତ୍ ।
ଶନୈରୁକ୍ଳଷ୍ଟୟେଦ୍ୟୋଗୀ କାଲବେଲାବିଧାନବିତ୍ ॥ ୮୨॥

ପୁନଃ ଷଷ୍ଠାସମାତ୍ରେଣ ନିତ୍ୟଂ ସଂଘର୍ଷଣାନୁନେ ।
ଭୂମଧ୍ୟାବଧି ଚାପ୍ୟେତି ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ଶବିଳାବଧିଃ ॥ ୮୩॥

ଅଧଃ ରୁରୁକଂ ମୂଳଂ ପ୍ରୟାତି କ୍ରମଚାରିତା ।
ପୁନଃ ସଂବସ୍ତରାଣାଂ ତୁ ତୃତୀୟାଦେବ ଲୀଳୟା ॥ ୮୪॥

କେଶାନ୍ତମୂର୍ଧ୍ନଂ କ୍ରମତି ତିର୍ଯ୍ୟକ୍-ଶାଖାବଧିମୁନେ ।
ଅଧସ୍ତାକ୍ଷୟକୂପାନ୍ତଂ ପୁନର୍ବର୍ଷତ୍ରୟେଣ ତୁ ॥ ୮୫॥

ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତଂ ସମାବୃତ୍ୟ ତିଷ୍ଠେଦେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ରୁଲିତଲଂ ଯାତି ଅଧଃ କଣ୍ଠବିଳାବଧି ॥ ୮୬॥

ଶନୈଃ ଶନୈର୍ମସ୍ତକାଢ ମହାବଜ୍ରକପାଟଭିତ୍ ।
ପୂର୍ବଂ ବୀଜଯୁତା ବିଦ୍ୟା ହ୍ୟାଖ୍ୟାତା ଯୁତ୍ତିଦୁର୍ଲଭା ॥ ୩୭॥

ତସ୍ୟାଃ ଷଡଙ୍ଗଂ କୁର୍ବାତ ତୟା ଷଟ୍ସ୍ବରଭିନ୍ନୟା ।
କୁର୍ଯ୍ୟାଦେବଂ କରନ୍ୟାସଂ ସର୍ବସିଦ୍ଧ୍ୟାଦିହେତବେ ॥ ୩୮॥

ଶନୈରେବଂ ପ୍ରକର୍ତ୍ତବ୍ୟମଭ୍ୟାସଂ ଯୁଗପନ୍ନହି ।
ଯୁଗପଦ୍ବର୍ତ୍ତତେ ଯସ୍ୟ ଶରୀରଂ ବିଲୟଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୩୯॥

ତସ୍ମାନ୍ନୈଃ ଶନୈଃ କାର୍ଯ୍ୟମଭ୍ୟାସଂ ମୁନିପୁଙ୍ଗବ ।
ୟଦା ତ ବାହ୍ୟମାର୍ଗେଣ ଜିହ୍ଵା ବ୍ରହ୍ମବିଲଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୪୦॥

ତଦା ବ୍ରହ୍ମାର୍ଗଲଂ ବ୍ରହ୍ମନୁର୍ଭେଦ୍ୟଂ ତ୍ରିଦଶୈରପି ।
ଅଙ୍ଗୁଲ୍ୟଗ୍ରେଣ ସଂପୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ଵାମାତ୍ରଂ ନିବେଶୟେତ୍ ॥ ୪୧॥

ଏବଂ ବର୍ଷତ୍ରୟଂ କୃତ୍ଵା ବ୍ରହ୍ମଦ୍ଵାରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟତି ।
ବ୍ରହ୍ମଦ୍ଵାରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟେ ତୁ ସମ୍ୟକ୍ତୁଥନମାଚରେତ୍ ॥ ୪୨॥

ମଥନେନ ବିନା କେଚିସ୍ତାଧୟନ୍ତି ବିପଶ୍ଚିତଃ ।
ଖେଚରୀମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧସ୍ୟ ସିଧ୍ୟାତେ ମଥନଂ ବିନା ॥ ୪୩॥

ଜପଂ ତ ମଥନଂ ଚୈବ କୃତ୍ଵା ଶୀଘ୍ରଂ ଫଳଂ ଲଭେତ୍ ।
ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଜାଂ ରୌପ୍ୟଜାଂ ବାପି ଲୋହଜାଂ ବା ଶଲ୍ୟାକିକାମ୍ ॥ ୪୪॥

ନିୟୋଜ୍ୟ ନାସିକାରନ୍ତ୍ରଂ ଦୁର୍ଘସିକ୍ତେନ ତନ୍ତୁନା ।
ପ୍ରାଣାନ୍ନିରୁଧ୍ୟ ହୃଦୟେ ସୁଖମାସନମାତ୍ମନଃ ॥ ୪୫॥

ଶନୈଃ ସୁମଥନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍-ଭୂମଧ୍ୟେ ନ୍ୟସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଷୀ ।
ଷଣ୍ଠାସଂ ମଥନାବସ୍ଥା ଭାବେନୈବ ପ୍ରଜାୟତେ ॥ ୪୬॥

ୟଥା ସୁଷୁପ୍ତିର୍ବାଲାନାଂ ଯଥା ଭାବସ୍ତଥା ଭବେତ୍ ।
ନ ସଦା ମଥନଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ ମାସେ ମାସେ ସମାଚରେତ୍ ॥ ୪୭॥

ସଦା ରସନୟା ଘୋଗୀ ମାର୍ଗଂ ନ ପରିସଂକ୍ରମେତ୍ ।
ଏବଂ ଦ୍ଵାଦଶବର୍ଷାନ୍ତେ ସଂସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ଧୁବା ॥ ୪୮॥

ଶରୀରେ ସକଲଂ ବିଶ୍ଵଂ ପଶ୍ୟତ୍ୟାତ୍ମାବିଭେଦତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡୋଽୟଂ ମହାମାର୍ଗେ ରାଜଦନ୍ତୋର୍ଧ୍ଵକୁଣ୍ଡଳୀ ॥ ୪୯॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟପନିଷତ୍ସୁ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨॥

==|| ୦ ||==

॥ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ମେଲନମନୁଃ । ଦ୍ରୀଂ ଭଂ ସଂ ପଂ ଫଂ ସଂ କ୍ଷମ୍ । ପଦ୍ମଜ ଉବାଚ ।
ଅମାବାସ୍ୟା ଚ ପ୍ରତିପଦ୍ଵୈର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଚ ଶଂକର ।
ଅସ୍ୟାଃ କା ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟତେ ସଂଜ୍ଞା ଏତଦାଶ୍ୟାହି ତତ୍ତ୍ଵତଃ ॥ ୧॥

ପ୍ରତିପଦ୍ଦିନତୋଽକାଳେ ଅମାବାସ୍ୟା ତଥୈବ ଚ ।
ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ସ୍ଥିରୀକୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଚ ପଞ୍ଚା ହି ନାନ୍ୟଥା ॥ ୨॥

କାମେନ ବିଷୟାକାଞ୍ଚ-କ୍ଷୀ ବିଷୟାକ୍ଳାମମୋହିତଃ ।
ଦ୍ଵାବେବ ସଂତ୍ୟଜେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନିରଞ୍ଜନମୁପାଶ୍ରୟେତ୍ ॥ ୩॥

ଅପରଂ ସଂତ୍ୟଜେତ୍ସର୍ବଂ ଯଦିଚ୍ଛେଦାତ୍ମନୋ ହିତମ୍ ।
ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନଃ କୃତ୍ଵା ମନଃ ଶକ୍ତେଷୁ ମଧ୍ୟଗମ୍ ॥ ୪॥

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ତତ୍ୟଜେତ୍ୱରମଂ ପଦମ୍ ।
ମନ ଏବ ହି ବିନ୍ଦୁଶ୍ଚ ଉପୁତିସ୍ଥିତିକାରଣମ୍ ॥ ୫॥

ମନସୋପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯ୍ୟଥା କ୍ଷୀରଂ ଘୃତାତ୍ମକମ୍ ।
ନ ଚ ବନ୍ଧନମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ତଦ୍ୱୈ କାରଣମାନସମ୍ ॥ ୬॥

ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କମଧ୍ୟମା ଶକ୍ତିର୍ଯତ୍ରସ୍ଥା ତତ୍ର ବନ୍ଧନମ୍ ।
ଜ୍ଞାତ୍ୱା ସୁଷୁମ୍ନାଂ ତଦ୍-ଭେଦଂ କୃତ୍ୱା ବାୟୁଂ ଚ ମଧ୍ୟଗମ୍ ॥ ୭॥

ସ୍ଥିତ୍ୱାଃସୌ ବୈନ୍ଦବସ୍ଥାନେ ଘ୍ରାଣରନ୍ତ୍ରେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ସମାଖ୍ୟାତଂ ସତ୍ତ୍ୱଂ ପ୍ରକୃତମେବ ଚ ॥ ୮॥

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେସୁଖମଶ୍ୱଳମ୍ ।
ମୂଳାଧାରଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ମଣିପୁରଂ ତୃତୀୟକମ୍ ॥ ୯॥

ଅନାହତଂ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ଚ ଆଜ୍ଞାଚକ୍ରଂ ଚ ଷଷ୍ଠକମ୍ ।
ଆଧାରଂ ଗୁପ୍ତମିତ୍ୟୁକ୍ତଂ ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନଂ ତୁ ଲୈଙ୍ଗିକମ୍ ॥ ୧୦॥

ମଣିପୁରଂ ନାଭିଦେଶଂ ହୃଦୟସ୍ଥମନାହତମ୍ ।
ବିଶୁଦ୍ଧିଃ କଣ୍ଠମୂଳେ ଚ ଆଜ୍ଞାଚକ୍ରଂ ଚ ମସ୍ତକମ୍ ॥ ୧୧॥

ଷଟ୍ ଚକ୍ରାଣି ପରିଜ୍ଞାତ୍ୱା ପ୍ରବିଶେସୁଖମଶ୍ୱଳେ ।
ପ୍ରବିଶେଦ୍ୱାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ତଥୈବୋର୍ଧ୍ୱଂ ନିୟୋଜୟେତ୍ ॥ ୧୨॥

ଏବଂ ସମଭ୍ୟସେଦ୍ୱାୟୁଂ ସ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମୟୋ ଭବେତ୍ ।
ବାୟୁଂ ବିନ୍ଦୁଂ ତଥା ଚକ୍ରଂ ଚିତ୍ରଂ ଚୈବ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୩॥

ସମାଧିମେକେନ ସମମମୃତଂ ଯାନ୍ତି ଘୋଷିନଃ ।
ୟଥାଃଶ୍ୱିର୍ଦ୍ଧାରୁମଧ୍ୟସ୍ଥୋ ନୋତିଷ୍ଠେନ୍ନୁଥନଂ ବିନା ॥ ୧୪॥

ବିନା ଚାତ୍ୟାସଘୋଷେନ ଜ୍ଞାନଦୀପସ୍ତଥା ନ ହି ।
ଘଟମଧ୍ୟଗତୋ ଦୀପୋ ବାହ୍ୟେ ନୈବ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୧୫॥

ଭିନ୍ନେ ତସ୍ମିନ୍-ଘଟେ ଚୈବ ଦୀପଜ୍ଵାଲା ଚ ଭାସତେ ।
ସ୍ୱକାୟଂ ଘଟମିତ୍ୟକ୍ତଂ ଯଥା ଦୀପୋ ହି ତପ୍ନଦମ୍ ॥ ୧୬॥

ଗୁରୁବାକ୍ୟସମାଭିନ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଂ ସ୍କୁଟୀଭବେତ୍ ।
କର୍ଣ୍ଣଧାରଂ ଗୁରୁଂ ପ୍ରାପ୍ୟ କୃତ୍ୱା ସୂକ୍ଷ୍ମଂ ତରନ୍ତି ଚ ॥ ୧୭॥

ଅଭ୍ୟାସବାସନାଶକ୍ତ୍ୟା ତରନ୍ତି ଭବସାଗରମ୍ ।
ପରାୟାମଙ୍କୁରୀଭୂୟ ପଶ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ଦ୍ୱିଦଲୀକୃତା ॥ ୧୮॥

ମଧ୍ୟମାୟାଂ ମୁକୁଲିତା ବୈଷୟାଂ ବିକସୀକୃତା ।
ପୂର୍ବଂ ଯଥୋଦିତା ଯା ବାଗ୍ମିଲୋମେନାସ୍ତଗା ଭବେତ୍ ॥ ୧୯॥

ତସ୍ୟା ବାଚଃ ପରୋ ଦେବଃ କୃତସ୍ତୋ ବାକ୍ପ୍ରବୋଧକଃ ।
ସୋଽହମସ୍ମାତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ ଯଃ ସଦା ବର୍ତତେ ପୁମାନ୍ ॥ ୨୦॥

ଶବ୍ଦେରୁଚାବଚୈର୍ନୀଚୈର୍ଭାଷିତୋଽପି ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ବିଶ୍ୱଶ୍ଚ ତୈଜସଶ୍ଚୈବ ପ୍ରାଜ୍ଞଶ୍ଚୈତି ଚ ତେ ବ୍ରହ୍ମ ॥ ୨୧॥

ବିରାଡ୍ଭିରଣ୍ୟଗର୍ଭଶ୍ଚ ଈଶ୍ୱରଶ୍ଚୈତି ତେ ବ୍ରହ୍ମ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଂ ଚୈବ ପିଣ୍ଡାଣ୍ଡଂ ଲୋକା ଭୂରାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୨୨॥

ସ୍ୱସ୍ତୋପାପିଲୟାଦେବ ଲୀୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ।
ଅଣ୍ଡଂ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିନା ତପ୍ତଂ ଲୀୟନ୍ତେ କାରଣୈଃ ସହ ॥ ୨୩॥

ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ତପ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ଜାୟତେ ।
ତତଃ ପ୍ରିମିତଗମ୍ଭୀରଂ ନ ତେଜୋ ନ ତମସ୍ରତମ୍ ॥ ୨୪॥

ଅନାଶ୍ୟମନଭିବ୍ୟକ୍ତଂ ସନ୍ନିହିଦବଶିଷ୍ୟତେ ।
ଧ୍ୟାତ୍ବା ମଧ୍ୟସ୍ଥମାତ୍ମାନଂ କଲଶାନ୍ତରଦୀପବତ୍ ॥ ୭୫॥

ଅକ୍ଷୁଷ୍ମାତ୍ରମାତ୍ମାନମଧୁମଜ୍ୟୋତିରୂପକମ୍ ।
ପ୍ରକାଶୟନ୍ତମନ୍ତ୍ରଃସ୍ଥଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ନୁଚସ୍ଥମବ୍ୟୟମ୍ ॥ ୭୬॥

ବିଜ୍ଞାନାତ୍ମା ତଥା ଦେହେ ଜାଗ୍ରସ୍ତ୍ବପ୍ନସ୍ତସ୍ତୁପ୍ତିତଃ ।
ମାୟୟା ମୋହିତଃ ପଶ୍ଚାଦ୍ବହୁଜନ୍ମାନ୍ତରେ ପୁନଃ ॥ ୭୭॥

ସନ୍ନର୍ମପରିପାକାତ୍ତୁ ସ୍ୱବିକାରଂ ଚିକୀର୍ଷତି ।
କୋଽହଂ କଥମୟଂ ଦୋଷଃ ସଂସାରାଶ୍ୟ ଉପାଗତଃ ॥ ୭୮॥

ଜାଗ୍ରସ୍ତ୍ବପ୍ନେ ବ୍ୟବହରନ୍ସୁଷୁପ୍ତୌ କ୍ୱ ଗତିର୍ମମ ।
ଇତି ଚିନ୍ତାପରୋ ଭୂତ୍ବା ସ୍ୱଭାସା ଚ ବିଶେଷତଃ ॥ ୭୯॥

ଅଜ୍ଞାନାତ୍ତୁ ଚିଦାଭାସୋ ବହିସ୍ତ୍ରାପେନ ତାପିତଃ ।
ଦର୍ଶ୍ୟଂ ଭବତ୍ୟେବ ତଦା ତୁଲ୍ୟିଷ୍ଟମିବାଗ୍ନିନା ॥ ୮୦॥

ଦହରସ୍ଥଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ନଷ୍ଟେ ଜ୍ଞାନେ ତତଃ ପରମ୍ ।
ବିତତୋ ବ୍ୟାପ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଂ ଦହତ୍ୟେବ କ୍ଷଣେନ ତୁ ॥ ୮୧॥

ମନୋମୟଜ୍ଞାନମୟାନ୍ସମ୍ୟଗ୍-ଦର୍ଶ୍ୟ କ୍ରମେଣ ତୁ ।
ଘଟସ୍ଥଦୀପବଜ୍ରଶୂଦ୍ରରେବ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୮୨॥

ଧ୍ୟାୟନ୍ନାସ୍ତେ ମୁନିର୍ଣ୍ଣୈବମାସୁପ୍ତେରାମୃତେଷୁ ଯଃ ।
ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସ ଧନ୍ୟଃ କୃତକୃତ୍ୟବାନ୍ ॥ ୮୩॥

ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତପଦଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା ସ୍ୱଦେହେ କାଲସାକ୍ତତେ ।
ବିଶତ୍ୟଦେଶମୁକ୍ତତ୍ୱଂ ପବନୋଽୟମତାମିବ ॥ ୮୪॥

ଅଶବମସ୍ତର୍ଶମରୂପମବ୍ୟୟଂ ତଥାଽରସଂ ନିତ୍ୟମଗନ୍ଧବଚ୍ଚ ଯତ୍ ।
ଅନାଦ୍ୟନନ୍ତଂ ମହତଃ ପରଂ ଧ୍ରୁବଂ ତଦେବ ଶିଷ୍ୟତ୍ୟମଲଂ ନିରାମୟମ୍ ॥ ୩୫॥
ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲ୍ୟୁପନିଷସ୍ତୁତୀଘୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ॥
ତେଜସ୍ବିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ଘୋଗକୁଣ୍ଡଲିନ୍ୟୁପନିଷସ୍ତମାତ୍ରା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ବରାହ ଉପନିଷଦ

(Baraahopanisat / Baraaha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର

ବରାହୋପନିଷତ୍ / ବରାହ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ବରାହୋପନିଷତ୍ ॥

ଶ୍ରୀମଦ୍ବାରାହୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟାଖଣ୍ଡସୁଖାକୃତି ।
ତ୍ରିପାନ୍ନାରାୟଣାଖ୍ୟଂ ତଦ୍ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ବିନାବଧୀ ତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥
ଅଥ ଋତୁର୍ବୈ ମହାମୁନିର୍ଦେବମାନେନ ଦ୍ବାଦଶବସ୍ତରଂ ତପଶ୍ଚରାତ ।
ତଦବସାନେ ବରାହରୂପୀ ଭଗବାନ୍ପ୍ରାଦୁରଭୂତ୍ ।
ସ ହୋବାଚୋଽଗ୍ନିଷ୍ଠୋଽଗ୍ନିଷ୍ଠ ବରଂ ବୃଣୀଷ୍ଠେତି । ସୋଦତିଷ୍ଠତ୍ ।
ତସ୍ମୈ ନମସ୍ତୃତ୍ୟୋବାଚ ଭଗବଜ୍ଜାମିତିର୍ଯ୍ୟଦ୍ୟଜ୍ଞାମିତଂ ତତ୍ତତ୍ତ୍ବମକାଶାସ୍ତପ୍ତେଽପି ନ ଯାତେ ।
ସମସ୍ତବେଦଶାସ୍ତେତିହାସପୁରାଣାନି ସମସ୍ତବିଦ୍ୟାଜାଲାନି ବ୍ରହ୍ମାଦୟଃ ସୁରାଃ ସର୍ବେ
ତଦ୍ରୂପଜ୍ଞାନାନୁକ୍ତିମାହୁଃ ।
ଅତସ୍ତଦ୍ରୂପପ୍ରତିପାଦିକାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ବ୍ରୁହୀତି ହୋବାଚ ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ବରାହରୂପୀ ଭଗବାନ୍ ।
ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ବାନି କେଚିଦିଚ୍ଛନ୍ତି ବାଦିନଃ ।
କେଚିତ୍ଷତ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତତ୍ତ୍ବାନି କେଚିତ୍ଷଷ୍ଟବତୀନି ଚ ॥ ୧॥

ତେଷାଂ କ୍ରମଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ସାବଧାନମନାଃ ଶୃଣୁ ।
ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପଞ୍ଚେବ ଶ୍ରୋତ୍ରତୁଗ୍ଳୋଚନାଦୟଃ ॥ ୨॥

କର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ପଞ୍ଚେବ ବାକ୍ପାଣ୍ୟାଦୟଃ କ୍ରମାତ୍ ।
ପ୍ରାଣାଦୟସ୍ତୁ ପଞ୍ଚେବ ପଞ୍ଚ ଶବ୍ଦାଦୟସ୍ତଥା ॥ ୩॥

ମନୋବୁଦ୍ଧିରହଂକାରଶ୍ଚିତ୍ତଂ ଚେତି ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ।
ଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ବାନି ତାନି ବ୍ରହ୍ମବିଦୋ ବିଦୁଃ ॥ ୪॥

ଏତୈସ୍ତତ୍ତ୍ୱେଃ ସମଂ ପଞ୍ଚୀକୃତଭୂତାନି ପଞ୍ଚ ଚ ।
ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତଥା ତେଜୋ ବାୟୁରାକାଶମେବ ଚ ॥ ୫॥

ଦେହତ୍ରୟଂ ସ୍ଥୂଳସୂକ୍ଷ୍ମକାରଣାନି ବିଦୁର୍ଭୂଧାଃ ।
ଅବସ୍ଥାତ୍ରିତୟଂ ଚୈବ ଜାଗ୍ରସ୍ବପ୍ନସୁଷୁପ୍ତୟଃ ॥ ୬॥

ଆହତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ଷଡ୍ବିଂଶନ୍ତୁନୟୋ ବିଦୁଃ ।
ପୂର୍ବୋକ୍ତୈସ୍ତତ୍ତ୍ୱଜାତୈସ୍ତୁ ସମଂ ତତ୍ତ୍ୱାନି ଯୋଜୟେତ୍ ॥ ୭॥

ଷଡ୍ଭାବବିକୃତିଶ୍ଚାସ୍ତି ଜାୟତେ ବର୍ଧତେଽପି ଚ ।
ପରିଣାମଂ କ୍ଷୟଂ ନାଶଂ ଷଡ୍ଭାବବିକୃତିଂ ବିଦୁଃ ॥ ୮॥

ଅଶନା ଚ ପିପାସା ଚ ଶୋକମୋହୌ ଜରା ମୃତିଃ ।
ଏତେ ଷଡ୍ଦୁର୍ମୟଃ ପ୍ରୋକ୍ତାଃ ଷଡ୍-କୋଶାନଥ ବଚ୍ଛି ତେ ॥ ୯॥

ତ୍ୱକ୍ଚ ରକ୍ତଂ ମାଂସମେଦୋମଜ୍ଜାସ୍ଥୀନି ନିବୋଧତ ।
କାମକ୍ରୋଧୌ ଲୋଭମୋହୌ ମଦୋ ମାୟାର୍ଯ୍ୟମେବ ଚ ॥ ୧୦॥

ଏତେଽରିଷତ୍ସା ବିଶ୍ୱଶ୍ଚ ତୈଜସଃ ପ୍ରାଜ୍ଞ ଏବ ଚ ।
ଜୀବତ୍ରୟଂ ସତ୍ତ୍ୱରଜସ୍ବମାଂସି ଚ ଗୁଣତ୍ରୟମ୍ ॥ ୧୧॥

ପ୍ରାରଘ୍ନାଗାମ୍ୟର୍ଜିତାନି କର୍ମତ୍ରୟମିତୀରିତମ୍ ।
ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦପଞ୍ଚକମ୍ ॥ ୧୭॥

ସଂକଳ୍ପୋଽଧ୍ୟବସାୟଶ୍ଚ ଅଭିମାନୋଽବଧାରଣା ।
ମୁଦିତା କରୁଣା ମୈତ୍ରୀ ଉପେକ୍ଷା ଚ ଚତୁଷ୍ଟୟମ୍ ॥ ୧୮॥

ଦିଗ୍ଭୀତାର୍କପ୍ରଚେତୋଽଶ୍ୱିବହ୍ନୀନ୍ଦ୍ରୋପେନ୍ଦ୍ରମୃତ୍ୟୁକାଃ ।
ତଥା ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚତୁର୍ବକ୍ତ୍ରୋ ରୁଦ୍ରଃ କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞି ଇଶ୍ୱରଃ ॥ ୧୯॥

ଆହତ୍ୟା ତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ଷଷ୍ଟବତ୍ୟସ୍ତୁ କୀର୍ତ୍ତିତାଃ ।
ପୂର୍ବୋକ୍ତତତ୍ତ୍ୱଜାତାନାଂ ବୈଲକ୍ଷଣ୍ୟମନାମୟମ୍ ॥ ୨୦॥

ବରାହରୂପିଣଂ ମାଂ ଯେ ଭଜନ୍ତି ମୟି ଭକ୍ତିତଃ ।
ବିମୁକ୍ତାଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥା ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତା ଭବନ୍ତି ତେ ॥ ୨୧॥

ଯେ ଷଷ୍ଟବତିତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞା ଯତ୍ର କୁତ୍ରାଗ୍ରମେ ରତାଃ ।
ଜଟୀ ମୁଣ୍ଡୀ ଶିଖୀ ବାପି ମୁଚ୍ୟତେ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ॥ ୨୨॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷସ୍ତୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧॥

==|| ୦ ||==

॥ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ରତୁର୍ନାମ ମହାୟୋଗୀ କ୍ରୋତରୂପଂ ରମାପତିମ୍ ।
ବରିଷ୍ଠାଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ତୃମଧୀହି ଭଗବନ୍ନମ ॥ ୧॥

ଏବଂ ସ ପୃଷ୍ଠୋ ଭଗବାନ୍ପ୍ରାହ ଭକ୍ତାର୍ତ୍ତଭଞ୍ଜନଃ ।
ସ୍ଵବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମେଣ ତପସା ଗୁରୁତୋଷଣାତ୍ ॥ ୨॥

ସାଧନଂ ପ୍ରଭବେତ୍-ପୁଂସାଂ ବୈରାଗ୍ୟାଦିତତ୍ତ୍ଵଷ୍ଟୟମ୍ ।
ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟବିବେକଶ୍ଚ ଇହାମୁତ୍ର ବିରାଗତା ॥ ୩॥

ଶମାଦିଷଟ୍‌କସଂପତିର୍ମୁମୁକ୍ଷା ତାଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ।
ଏବଂ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟୋ ଭୂତ୍ଵା ସର୍ବତ୍ର ମମତାମତିମ୍ ॥ ୪॥

ବିହାୟ ସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟେ ମୟି କୁର୍ୟାଦହଂମତିମ୍ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ମାଦୁଷ୍ୟଂ ତତ୍ରାପି ନରବିଗ୍ରହମ୍ ॥ ୫॥

ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଂ ଚ ମହାବିଷ୍ଣୋର୍ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣାଦିନା ।
ଅତିବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମଂ ରୂପଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୬॥

ୟୋ ନ ଜାନାତି ସୋଽବିଦ୍ଵାନ୍-କଦା ମୁକ୍ତୋ ଭବିଷ୍ୟତି ।
ଅହମେବ ସୁଖଂ ନାନ୍ୟଦନ୍ୟଜ୍ଞେନୈବ ତସୁଖମ୍ ॥ ୭॥

ଅମଦର୍ଥଂ ନ ହି ପ୍ରେୟୋ ମଦର୍ଥଂ ନ ସ୍ଵତଃପ୍ରିୟମ୍ ।
ପରପ୍ରେମାୟାଦତୟା ମା ନ ଭୁବମହଂ ସଦା ॥ ୮॥

ଭୂୟାସମିତି ଯୋ ବ୍ରହ୍ମା ସୋଽହଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ମୁନୀଶ୍ଵର ।
ନ ପ୍ରକାଶୋଽହମିତ୍ୟୁକ୍ତିର୍ଯତ୍-ପ୍ରକାଶୈକବନ୍ଧନା ॥ ୯॥

ସ୍ୱପ୍ରକାଶଂ ତମାତ୍ମାନମପ୍ରକାଶଃ କଥଂ ସ୍ମୃଶେତ୍ ।
ସ୍ୱୟଂ ଭାତଂ ନିରାଧାରଂ ଯେ ଜାନନ୍ତି ସୁନିଶ୍ଚିତମ୍ ॥ ୧୦॥

ତେ ହି ବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନା ଇତି ମେ ନିଶ୍ଚିତା ମତିଃ ।
ସ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମାତିରେକେଣ ଜଗନ୍ନୀବେଶ୍ୱରାଦୟଃ ॥ ୧୧॥

ନ ସନ୍ତି ନାସ୍ତି ମାୟା ତ ତେଭ୍ୟଶ୍ଚାହଂ ବିଲକ୍ଷଣଃ ।
ଅଜ୍ଞାନାନ୍ତତମୋରୂପଂ କର୍ମଧର୍ମାଦିଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୨॥

ସ୍ୱୟଂପ୍ରକାଶମାତ୍ମାନଂ ନୈବ ମାଂ ସ୍ତୁଷ୍ଟମାହତି ।
ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମାତ୍ମାନଂ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମବିବର୍ଜିତମ୍ ॥ ୧୩॥

ବ୍ରହ୍ମରୂପତୟା ପଶ୍ୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ଭବତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ଭାସମାନମିଦଂ ସର୍ବଂ ମାନରୂପଂ ପରଂ ପଦମ୍ ॥ ୧୪॥

ପଶ୍ୟନ୍ନେଦାନ୍ତମାନେନ ସଦ୍ୟ ଏବ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ଦେହାତ୍ମଜ୍ଞାନବଜ୍ଞାନଂ ଦେହାତ୍ମଜ୍ଞାନବାଧକମ୍ ॥ ୧୫॥

ଆତ୍ମନ୍ୟେବ ଭବେଦ୍ୟସ୍ୟ ସ ନେଚ୍ଛନ୍ନପି ମୁଚ୍ୟତେ ।
ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣଲକ୍ଷଣଂ ତମସଃ ପରମ୍ ॥ ୧୬॥

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍-କଥଂ ବଧ୍ୟେତ କର୍ମଣା ।
ତ୍ରିଧାମସାକ୍ଷିଣଂ ସତ୍ୟଜ୍ଞାନାନନ୍ଦାଦିଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୭॥

ତୁମହଂଶଲକ୍ଷ୍ୟାର୍ଥମସକ୍ତଂ ସର୍ବଦୋଷତଃ ।
ସର୍ବଗଂ ସଚ୍ଚିଦାତ୍ମାନଂ ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନିରୀକ୍ଷତେ ॥ ୧୮॥

ଅଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁର୍ନେକ୍ଷେତ ଭାସ୍ୱତ୍ ଭାନୁମନ୍ଦବତ୍ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନମେବ ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ସତ୍ୟପ୍ରଜ୍ଞାନଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୧୯॥

ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପରିଜ୍ଞାନାଦେବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟାଂମୃତୋ ଭବେତ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମଦ୍ୟନ୍ତଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ସତ୍ୟଚିଦ୍ଦମ୍ ॥ ୨୦॥

ବିଦିତ୍ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବନୋ ରୂପଂ ନ ବିଭେତି କୁତଶ୍ଚନ ।
ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଗଂ ନିତ୍ୟଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ସୁଖମଦ୍ୟମ୍ ॥ ୨୧॥

ସାକ୍ଷାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମେବ ନାନ୍ୟୋଽସ୍ତ୍ରୀତ୍ୟେବଂ ବ୍ରହ୍ମବିଦାଂ ସ୍ଥିତିଃ ।
ଅଜ୍ଞସ୍ୟ ଦୁଃଖୋଽପ୍ୟୟଂ ଜ୍ଞସ୍ୟାନନ୍ଦମୟଂ ଜଗତ୍ ॥ ୨୨॥

ଅନ୍ଧଂ ଭୁବନମକ୍ଷସ୍ୟ ପ୍ରକାଶଂ ତୁ ସୁଚକ୍ଷୁଷାମ୍ ।
ଅନନ୍ତେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦେ ମୟି ବାରାହରୂପିଣୀ ॥ ୨୩॥

ସ୍ଥିତେଽଦ୍ବିତୀୟଭାବଃ ସ୍ୟାନ୍ନୋ ବନ୍ଧଃ କଶ୍ଚ ମୃତ୍ୟୁତେ ।
ସ୍ୱପ୍ନରୂପଂ ତୁ ଚିନ୍ମାତ୍ରଂ ସର୍ବଦା ସର୍ବଦେହିନାମ୍ ॥ ୨୪॥

ନୈବ ଦେହାଦିସଂଘାତୋ ଘଟବଦ୍ବୃଣିଗୋଚରଃ ।
ସ୍ବାତ୍ତ୍ବନୋଽନ୍ୟଦିବାଭାତଂ ଚରାଚରମିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୨୫॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ବମାତ୍ରତୟା ବୁଦ୍ଧା ତଦସ୍ମୀତି ବିଭାବୟ ।
ସ୍ୱପ୍ନରୂପଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁଞ୍ଜତେ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ପୃଥକ୍ ସ୍ୱତଃ ॥ ୨୬॥

ଅସ୍ତି ଚେଦସ୍ତିତାରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମେବାସ୍ତିତୁଲ୍ୟଶମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନଃ ପ୍ରତୀତମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ॥ ୨୭॥

ପଶ୍ୟନ୍ନପି ସଦା ନୈବ ପଶ୍ୟତି ସ୍ବାତ୍ତ୍ବନଃ ପୃଥକ୍ ।
ମସ୍ମରୂପପରିଜ୍ଞାନାହ୍ନର୍ମଭିର୍ନ ସ ବଧ୍ୟତେ ॥ ୨୮॥

ୟଃ ଶରୀରେନ୍ଦ୍ରିୟାଦିଭ୍ୟୋ ବିହୀନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଶମ୍ ।
ପରମାର୍ଥେକବିଜ୍ଞାନଂ ସୁଖାତ୍ମାନଂ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭମ୍ ॥ ୨୯॥

ସ୍ୱପ୍ନରୂପତୟା ସର୍ବଂ ବେଦ ସ୍ୱାନୁଭବେନ ଯଃ ।

ସ ଧୀରଃ ସ ତୁ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସୋଽହଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଚିତ୍ତୋ ଭବ ॥ ୩୦॥

ଅତଃ ପ୍ରପଞ୍ଚାନୁଭବଃ ସଦା ନ ହି ସ୍ୱରୂପବୋଧାନୁଭବଃ ସଦା ଖଲୁ ।

ଇତି ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣବେଦନୋ ନ ବନ୍ଧୁମୁକ୍ତୋ ନ ଚ ବନ୍ଧ ଏବ ତୁ ॥ ୩୧॥

ସ୍ୱପ୍ନରୂପାନୁସଂଧାନାନୁତ୍ୟକ୍ତଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣମ୍ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତଂ ଚିତ୍ତୟେନ୍ନାଂ ଯଃ ସର୍ବବର୍ତ୍ତେଃ ପ୍ରମୁତ୍ୟତେ ॥ ୩୨॥

ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରସ୍ଥାୟ ନିତ୍ୟମୁକ୍ତଚିଦାତ୍ମନେ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚୈତନ୍ୟରୂପାୟ ମହ୍ୟମେବ ନମୋ ନମଃ ॥ ୩୩॥

ତ୍ୱଂ ବାଽହମସ୍ମି ଭଗବୋ ଦେବ ତେଽହଂ ବୈ ତ୍ୱମସି ।

ତୁଭ୍ୟଂ ମହ୍ୟମନନ୍ତାୟ ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ଚିଦାତ୍ମନେ ॥ ୩୪॥

ନମୋ ମହ୍ୟଂ ପରେଶାୟ ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ଶିବାୟ ଚ ।

କିଂ କରୋମି କ୍ୱ ଗଚ୍ଛାମି କିଂ ଗୃହ୍ଣାମି ତ୍ୟଜାମି କିମ୍ ॥ ୩୫॥

ୟନ୍ନୟା ପୂରିତଂ ବିଶ୍ୱଂ ମହାକଳ୍ମାମୁନା ଯଥା ।

ଅନ୍ତଃସଙ୍ଗଂ ବହିଃସଙ୍ଗମାତ୍ମସଙ୍ଗଂ ଚ ଯସ୍ତ୍ୟଜେତ୍ ।

ସର୍ବସଙ୍ଗନିବୃତ୍ତାତ୍ମା ସ ମାମେତି ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୩୬॥

ଅହିରିବ ଜନୟୋଗଂ ସର୍ବଦା ବର୍ଜୟେଦ୍ୟଃ କୁଶପମିବ ସୁନାରୀଂ ତ୍ୟକ୍ତକାମୋ ବିରାଗୀ ।

ବିଷମିବ ବିଷୟାଦୀନ୍ନନ୍ୟମାନୋ ଦୁରନ୍ତାଞ୍ଜଗତି ପରମହଂସୋ ବାସୁଦେବୋଽହମେବ ॥ ୩୭॥

ଇଦଂ ସତ୍ୟମିଦଂ ସତ୍ୟଂ ସତ୍ୟମେତଦିହୋତ୍ୟତେ ।

ଅହଂ ସତ୍ୟଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ମଞ୍ଜଃ କିଂଚିନ୍ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୩୮॥

ଉପ ସମୀପେ ଯୋ ବାସୋ ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମନୋଃ ।
ଉପବାସଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟୋ ନ ତୁ କାୟସ୍ୟ ଶୋଷଣମ୍ ॥ ୩୯॥

କାୟଶୋଷଣମାତ୍ରେଣ କା ତତ୍ର ହ୍ୟବିବେକିନାମ୍ ।
ବଲ୍ଲୀକତାତନାଦେବ ମୃତଃ କିଂ ନୁ ମହୋରଗଃ ॥ ୪୦॥

ଅସ୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ଚେଦ୍ଦେଦ ପରୋକ୍ଷଜ୍ଞାନମେବ ତତ୍ ।
ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ଚେଦ୍ଦେଦ ସାକ୍ଷାହାରଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୪୧॥

ୟସ୍ମିନ୍-କାଲେ ସ୍ୱମାତ୍ମାନଂ ଯୋଗୀ ଜାନାତି କେବଲମ୍ ।
ତସ୍ମାହ୍ନାଲୀୟମାରଭ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦସୌ ॥ ୪୨॥

ଅହଂବ୍ରହ୍ମେତି ନିୟତଂ ମୋକ୍ଷହେତୁର୍ମହାତ୍ମନାମ୍ ।
ଦ୍ୱେ ପଦେ ବକ୍ଷମୋକ୍ଷାୟ ନିର୍ମମେତି ମମେତି ଚ ॥ ୪୩॥

ମମେତି ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ନିର୍ମମେତି ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ବାହ୍ୟଚିତ୍ତା ନ କର୍ତବ୍ୟା ତଥୈବାତ୍ତରଚିତ୍ତିକା ।
ସର୍ବଚିତ୍ତାଂ ସମୁତ୍ପତ୍ତ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନୋ ଭବ ସଦା ଋତୋ ॥ ୪୪॥

ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରକଲନେନ ଜଗତ୍ସମଗ୍ରଂ ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରକଲନେ ହି ଜଗଦ୍ୱିଲାସଃ ।
ସଂକଳ୍ପମାତ୍ରମିଦମୁତ୍ପତ୍ତ ନିର୍ବିକଳ୍ପମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମାମକପଦଂ ହୃଦି ଭାବୟସ୍ୱ ॥ ୪୫॥

ମଚ୍ଚିତ୍ତନଂ ମହ୍ନଥନମନ୍ୟୋନ୍ୟଂ ମତ୍-ପ୍ରଭାଷଣମ୍ ।
ମଦେକପରମୋ ଭୂତ୍ୱା କାଲଂ ନୟ ମହାମତେ ॥ ୪୬॥

ଚିଦିହାସ୍ତୀତି ଚିନ୍ତାତ୍ରମିଦଂ ଚିନ୍ତୟମେବ ଚ ।
ଚିତ୍ତୁଂ ଚିଦହମେତେ ଚ ଲୋକାଶ୍ଚିଦିତି ଭାବୟ ॥ ୪୭॥

ରାଗଂ ନୀରାଗତାଂ ନୀତ୍ବା ନିର୍ଲେପୋ ଭବ ସର୍ବଦା ।
ଅଜ୍ଞାନଜନ୍ୟକର୍ତ୍ତାଦିକାରକୋପନ୍ନକର୍ମଣା ॥ ୪୮॥

ଶୁଦ୍ଧ୍ୟୁପନ୍ନାତ୍ତୁବିଜ୍ଞାନପ୍ରଦୀପୋ ବାଧ୍ୟତେ କଥମ୍ ।
ଅନାତ୍ମତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ନିର୍ବିକାରୋ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତୌ ॥ ୪୯॥

ଏକନିଷ୍ପତୟାତ୍ତଃସ୍ଥସଂବିନ୍ନାତ୍ରପରୋ ଭବ ।
ଘଟାକାଶମଠାକାଶୌ ମହାକାଶେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତୌ ॥ ୫୦॥

ଏବଂ ମୟି ଚିଦାକାଶେ ଜୀବେଶୌ ପରିକଳ୍ପିତୌ ।
ୟା ଚ ପ୍ରାଗାତ୍ମନୋ ମାୟା ତଥାନ୍ତେ ଚ ତିରସ୍କୃତା ॥ ୫୧॥

ବ୍ରହ୍ମବାଦିଭିରୁଦ୍ଧୀତା ସା ମାୟେତି ବିବେକତଃ ।
ମାୟାତତ୍ତ୍ୱାର୍ଯ୍ୟବିଲୟେ ନେଶ୍ୱରତ୍ୱଂ ନ ଜୀବତା ॥ ୫୨॥

ତତଃ ଶୁଦ୍ଧଶ୍ଚିଦେବାହଂ ବ୍ୟୋମବନ୍ଧିରୁପାଧିକଃ ।
ଜୀବେଶ୍ୱରାଦିରୂପେଣ ଚେତନାଚେତନାତ୍ମକମ୍ ॥ ୫୩॥

ଇକ୍ଷଣାଦିପ୍ରବେଶାନ୍ତା ସୃଷ୍ଟିରୀଶେନ କଳ୍ପିତା ।
ଜାଗ୍ରଦାଦିବିମୋକ୍ଷାନ୍ତଃ ସଂସାରୋ ଜୀବକଳ୍ପିତଃ ॥ ୫୪॥

ତ୍ରିଶାଚିକାଦିୟୋଗାନ୍ତା ଈଶ୍ୱରଭ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ।
ଲୋକାୟତାଦିସାଂଖ୍ୟାନ୍ତା ଜୀବବିଶ୍ରାନ୍ତିମାଶ୍ରିତାଃ ॥ ୫୫॥

ତସ୍ମାନ୍ନୁମୁଷ୍ଟୁଭିର୍ନୈବ ମତିର୍ଜୀବେଶବାଦୟୋଃ ।
କାର୍ଯ୍ୟ କିଂତୁ ବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନିଷ୍ଠଲେନ ବିଚାର୍ଯ୍ୟତାମ୍ ॥ ୫୬॥

ଅଦ୍ୱିତୀୟବ୍ରହ୍ମତତ୍ତ୍ୱଂ ନ ଜାନନ୍ତି ଯଥା ତଥା ।
ଭ୍ରାନ୍ତା ଏବାଶିଲ୍ଲାସ୍ତେଷାଂ କ୍ୱ ମୁକ୍ତିଃ କ୍ୱେହ ବା ସୁଖମ୍ ॥ ୫୭॥

ଉତ୍ତମାଧମଭାବଶ୍ଳେଷାଂ ସ୍ୟାଦସ୍ତ୍ରି ତେନ କିମ୍ ।
ସ୍ୱପ୍ନସ୍ଥରାଜ୍ୟଭିକ୍ଷାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରବୁଦ୍ଧଃ ସ୍ୱଶତେ ଖଲୁ ॥ ୫୮॥

ଅଜ୍ଞାନେ ବୁଦ୍ଧିବିଲୟେ ନିଦ୍ରା ସା ଭଣ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ।
ବିଲୀନାଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱାର୍ଥେ ମୟି ନିଦ୍ରା କଥଂ ଭବେତ୍ ॥ ୫୯॥

ବୁଦ୍ଧେଃ ପୂର୍ଣ୍ଣବିକାସୋଽୟଂ ଜାଗରଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତ୍ୟତେ ।
ବିକାରାଦିବିହୀନତ୍ୱାଦ୍ଭାଗରୋ ମେ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୬୦॥

ସୁକ୍ଷ୍ମନାତିଷ୍ଠ ସଂଚାରୋ ବୁଦ୍ଧେଃ ସ୍ୱପ୍ନଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ସଂଚାରଧର୍ମରହିତେ ମୟି ସ୍ୱପ୍ନୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୬୧॥

ସୁଷୁପ୍ତିକାଳେ ସକଳେ ବିଲୀନେ ତମସାବୃତେ ।
ସ୍ୱରୂପଂ ମହଦାନନ୍ଦଂ ଭୁଞ୍ଜତେ ବିଶ୍ୱବିବର୍ଜିତଃ ॥ ୬୨॥

ଅବିଶେଷେଣ ସର୍ବଂ ତୁ ଯଃ ପଶ୍ୟତି ଚିଦନ୍ତର୍ୟାତ୍ ।
ସ ଏବ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱିଜ୍ଞାନୀ ସ ଶିବଃ ସ ହରିର୍ବିଧିଃ ॥ ୬୩॥

ଦୀର୍ଘସ୍ୱପ୍ନମିଦଂ ଯତ୍ନଂ ବା ଚିତ୍ତବିଭ୍ରମମ୍ ।
ଦୀର୍ଘଂ ବାପି ମନୋରାଜ୍ୟଂ ସଂସାରଂ ଦୁଃଖସାଗରମ୍ ।
ସୁପ୍ତେରୁଦ୍ଧାୟ ସୁପ୍ତାନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମେକଂ ପ୍ରବିଚିନ୍ତ୍ୟତାମ୍ ॥ ୬୪॥

ଆରୋପିତସ୍ୟ ଜଗତଃ ପ୍ରବିଳାପନେନ ଚିତ୍ତଂ ମଦାତ୍ମକତୟା ପରିକଳ୍ପିତଂ ନଃ ।
ଶତ୍ରୁନ୍ନିହତ୍ୟ ଗୁରୁଷତ୍କଗଣାନ୍ନିପାତାଦ୍ଭକ୍ତଦ୍ୱିପୋ ଭବତି କେବଲମଦ୍ୱିତୀୟଃ ॥ ୬୫॥

ଅଦ୍ୟାସ୍ତମେତୁ ବପୁରାଶଶିତାରମାସ୍ତ୍ରାଂ କସ୍ତ୍ରାବତାପି ମମ ଚିତ୍ତପୁଷୋ ବିଶେଷଃ ।
କୁମ୍ଭେ ବିନଶ୍ୟତି ଚିରଂ ସମବସ୍ଥିତେ ବା କୁମ୍ଭାମ୍ବରସ୍ୟ ନହି କୋଽପି ବିଶେଷଲେଶଃ ॥ ୬୬॥

ଅହିନିର୍ଲ୍ଲୟନଂ ସର୍ପନିର୍ମୋକ୍ତୋ ଜୀବବର୍ଜିତଃ ।
ବଲ୍ଲୀକେ ପତିତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠେଷ୍ଠଂ ସର୍ପୋ ନାଭିମନ୍ୟତେ ॥ ୭୭॥

ଏବଂ ସ୍ଥୂଲଂ ଚ ସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ଶରୀରଂ ନାଭିମନ୍ୟତେ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନଶିଖିଧୃଷ୍ଠେ ମିଥ୍ୟାଜ୍ଞାନେ ସହେତୁକେ ।
ନେତି ନେତୀତି ରୂପଦ୍ୱାଦଶରୀରୋ ଭବତ୍ୟୟମ୍ ॥ ୭୮॥

ଶାସ୍ତ୍ରେଣ ନ ସ୍ୟାପୂରମାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିଃ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମଂ ପଶ୍ୟତି ଚାପରୋକ୍ଷମ୍ ।
ପ୍ରାରବ୍ଧନାଶାତ୍-ପ୍ରତିଭାନନାଶ ଏବଂ ତ୍ରିଧା ନଶ୍ୟତି ଚାତ୍ତମାୟା ॥ ୭୯॥

ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱେ ଯୋଜିତେ ସ୍ୱାମିଞ୍ଜୀବଭାବୋ ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ଅଦ୍ୱୈତେ ବୋଧିତେ ତତ୍ତ୍ୱେ ବାସନା ବିନିବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୮୦॥

ପ୍ରାରବ୍ଧାନ୍ତେ ଦେହହାନିର୍ମାୟେତି କ୍ଷୀୟତେଽଖିଲା ।
ଅସ୍ତ୍ରୀତ୍ୟୁକ୍ତେ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ସଦ୍ରସଂ ବ୍ରହ୍ମ ତଦ୍-ଭବେତ୍ ॥ ୮୧॥

ଭାତୀତ୍ୟୁକ୍ତେ ଜଗତ୍ସର୍ବଂ ଭାନଂ ବ୍ରହ୍ମେବ କେବଲମ୍ ।
ମରୁତୁମୌ ଜଲଂ ସର୍ବଂ ମରୁତୁମାତ୍ରମେବ ତତ୍ ।
ଜଗତ୍ରୟମିଦଂ ସର୍ବଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରଂ ସ୍ମୃତିଚାରତଃ ॥ ୮୨॥

ଅଜ୍ଞାନମେବ ନ କୁତୋ ଜଗତଃ ପ୍ରସଙ୍ଗୋ ଜୀବେଶଦେଶିକବିକଳ୍ପକଥାତିଦୂରେ ।
ଏକାନ୍ତକେବଲଚିଦେକରସସ୍ୱଭାବେ ବ୍ରହ୍ମେବ କେବଲମହଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣମସ୍ମି ॥ ୮୩॥

ବୋଧଚନ୍ଦ୍ରମସି ପୂର୍ଣ୍ଣବିଗ୍ରହେ ମୋହରାହୁମୁଷିତାତ୍ମତେଜସି ।
ସ୍ନାନଦାନୟଜନାଦିକାଃ କ୍ରିୟା ମୋଚନାବଧି ବୃଥୈବ ତିଷ୍ଠତେ ॥ ୮୪॥

ସଲିଲେ ସୈନ୍ଧବଂ ଯଦ୍ୱସ୍ତ୍ରାମ୍ୟଂ ଭବତି ଯୋଗତଃ ।
ତଥାଽଽତ୍ମମନସୋରୈକ୍ୟଂ ସମାଧିରିତି କଥ୍ୟତେ ॥ ୮୫॥

ଦୁର୍ଲଭୋ ବିଷୟତ୍ୟାଗୋ ଦୁର୍ଲଭଂ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନମ୍ ।
ଦୁର୍ଲଭା ସହଜାବସ୍ଥା ସଦ୍ଭୁରୋଃ କରୁଣାଂ ବିନା ॥ ୭୬॥

ଉତ୍ପନ୍ନଶକ୍ତିବୋଧସ୍ୟ ତ୍ୟକ୍ତନିଃଶେଷକର୍ମଣଃ ।
ୟୋଗିନଃ ସହଜାବସ୍ଥା ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୭୭॥

ରସସ୍ୟ ମନସଞ୍ଚୈବ ଚଞ୍ଚିଲତ୍ୱଂ ସ୍ୱଭାବତଃ ।
ରସୋ ବଞ୍ଚୋ ମନୋ ବଞ୍ଚଂ କିଂ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ଭୂତଲେ ॥ ୭୮॥

ମୂର୍ଚ୍ଛିତୋ ହରତି ବ୍ୟାଧିଂ ମୃତୋ ଜୀବୟତି ସ୍ୱୟମ୍ ।
ବଞ୍ଚଃ ଶେଚରତାଂ ଧତ୍ୱେ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱଂ ରସଚେତସି ॥ ୭୯॥

ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ମନୋ ନାଥୋ ମନୋନାଥସ୍ତୁ ମାରୁତଃ ।
ମାରୁତସ୍ୟ ଲୟୋ ନାଥସ୍ତନ୍ନାଥଂ ଲୟମାଶ୍ରୟ ॥ ୮୦॥

ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟୋ ନିର୍ବିକାରଶ୍ଚ ଲୟୋ ଜୀବତି ଯୋଗିନାମ୍ ।
ଉଚ୍ଛିନ୍ନସର୍ବସଂକଳ୍ପୋ ନିଃଶେଷାଶେଷଚେଷ୍ଟିତଃ ।
ସ୍ୱାବଗମ୍ୟା ଲୟଃ କୋଽପି ମନସାଂ ବାଗଗୋଚରଃ ॥ ୮୧॥

ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜବିଷୟେଷଣତପୁରୋଽପି ବ୍ରହ୍ମାବଲୋକନଧିୟଂ ନ ଜହାତି ଯୋଗୀ ।
ସଙ୍ଗୀତତାଲଲୟବାଦ୍ୟବଶଂ ଗତାପି ମୌଲିସ୍ଥକୃମ୍ଭପରିରକ୍ଷଣଧୀର୍ଗୀବ ॥ ୮୨॥

ସର୍ବଚିତ୍ରାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ସାବଧାନେନ ଚେତସା ।
ନାଦ ଏବାନୁସଂଧେୟୋ ଯୋଗସାମ୍ରାଜ୍ୟମିଚ୍ଛତା ॥ ୮୩॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ ସୁଦ୍ଧିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨॥

==|| ୦ ||==

॥ ତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ନହି ନାନାସ୍ତରୂପଂ ସ୍ୟାଦେକଂ ବସ୍ତୁ କଦାଚନ ।
ତସ୍ମାଦଖଣ୍ଡ ଏବାସ୍ମି ଯନ୍ନଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ॥ ୧॥

ଦୃଶ୍ୟତେ ଶ୍ରୂୟତେ ଯଦ୍ୟଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୋଽନ୍ୟନ୍ନ ତଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧବିମୁକ୍ତିକମଖଣ୍ଡାନନ୍ଦମଦୃୟମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ଯସ୍ମିନ୍ ବ୍ରହ୍ମାହମେବ ତତ୍ ॥ ୨॥

ଆନନ୍ଦରୂପୋଽହମଖଣ୍ଡବୋଧଃ ପରାପୁରୋଽହଂ ଘନଚିତ୍-ପ୍ରକାଶଃ ।
ମେଘା ଯଥା ବ୍ୟୋମ ନ ଚ ସ୍ଫୁଟନ୍ତି ସଂସାରଦୁଃଖାନି ନ ମାଂ ସ୍ଫୁଟନ୍ତି ॥ ୩॥

ସର୍ବଂ ସୁଖଂ ବିଦ୍ଧି ସୁଦୁଃଖନାଶାତ୍ମର୍ବଂ ଚ ସଦ୍ରୂପମସତ୍ୟନାଶାତ୍ ।
ଚିଦ୍ରୂପମେବ ପ୍ରତିଭାନୟୁକ୍ତଂ ତସ୍ମାଦଖଣ୍ଡଂ ମମ ରୂପମେତତ୍ ॥ ୪॥

ନ ହି ଜନିର୍ମରଣଂ ଗମନାଗମୌ ନ ଚ ମଲଂ ବିମଲଂ ନ ଚ ବେଦନମ୍ ।
ଚିନ୍ମୟଂ ହି ସକଲଂ ବିରାଜତେ ସ୍ଫୁଟତରଂ ପରମସ୍ୟ ତୁ ଯୋଗିନଃ ॥ ୫॥

ସତ୍ୟଚିଦ୍ଦନମଖଣ୍ଡମଦୃୟଂ ସର୍ବଦୃଶ୍ୟରହିତଂ ନିରାମୟମ୍ ।
ୟସ୍ମଦ୍ ବିମଲମଦୃୟଂ ଶିବଂ ତସ୍ମଦାହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ॥ ୬॥

ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁସୁଖଦୁଃଖବର୍ଜିତଂ ଜାତିନୀତିକୁଲଗୋତ୍ରଦୂରଗମ୍ ।
ଚିଦ୍ବିବର୍ତ୍ତଜଗତୋଽସ୍ୟ କାରଣଂ ତସ୍ମଦାହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ॥ ୭॥

ପୂର୍ଣ୍ଣମଦୃୟମଖଣ୍ଡଚେତନଂ ବିଶ୍ଵଭେଦକଲନାଦିବର୍ଜିତମ୍ ।
ଅଦ୍ଵିତୀୟପରସଂବିଦଂ ଶକଂ ତସ୍ମଦାହମିତି ମୌନମାଶ୍ରୟ ॥ ୮॥

କେନାପ୍ୟବାଧିତତ୍ତ୍ଵେନ ତ୍ରିକାଲୋଽପ୍ୟେକରୂପତଃ ।
ବିଦ୍ୟମାନତ୍ତ୍ଵମସ୍ତ୍ରେତସ୍ତଦ୍ରୂପତ୍ତ୍ଵଂ ସଦା ମମ ॥ ୯॥

ନିରୁପାଧିକନିତ୍ୟଂ ଯୁସ୍ତୁପ୍ତୌ ସର୍ବସୁଖାପୂରମ୍ ।
ସୁଖରୂପତ୍ୱମସ୍ତ୍ରୋତଦାନନ୍ଦତ୍ୱଂ ସଦା ମମ ॥ ୧୦॥

ଦିନକରକିରଣୌର୍ହି ଶାର୍ବରଂ ତମୋ ନିବିଡତରଂ ଝଟିତି ପ୍ରଣାଶମେତି ।
ଘନତରଭବକାରଣଂ ତମୋ ଯୁଦ୍ଧରିଦିନକୃତ୍-ପ୍ରଭୟା ନ ଚାନ୍ତରେଣ ॥ ୧୧॥

ମମ ଚରଣସ୍ଥରଣେନ ପୂଜୟା ଚ ସୁକତମସଃ ପରିମୁଚ୍ୟତେ ହି ଜନ୍ତୁଃ ।
ନ ହି ମରଣପ୍ରଭବପ୍ରଣାଶହେତୁର୍ମମ ଚରଣସ୍ଥରଣାଦୃତୋଽସ୍ତି କିଂଚିତ୍ ॥ ୧୨॥

ଆଦରେଣ ଯଥା ସ୍ତ୍ରୌତି ଧନବନ୍ତଂ ଧନେଚ୍ଛୟା ।
ତଥା ଚେଦ୍ଵିଶ୍ୱକର୍ତାରଂ କୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ॥ ୧୩॥

ଆଦିତ୍ୟସଂନିଧୌ ଲୋକଶ୍ରେଷ୍ଠତେ ସ୍ୱୟମେବ ତୁ ।
ତଥା ମସ୍ତ୍ରଂନିଧାବେବ ସମସ୍ତଂ ଚେଷ୍ଠତେ ଜଗତ୍ ॥ ୧୪॥

ଶୁକ୍ତିକାୟା ଯଥା ତାରଂ କଳ୍ପିତଂ ମାୟୟା ତଥା ।
ମହଦାଦିଜଗନ୍ନାୟାମୟଂ ମୟୋବ କେବଲମ୍ ॥ ୧୫॥

ଚଣ୍ଡାଲଦେହେ ପଶ୍ଚାଦିସ୍ଥାବରେ ବ୍ରହ୍ମବିଗ୍ରହେ ।
ଅନ୍ୟେଷୁ ତାରତମ୍ୟେନ ସ୍ଥିତେଷୁ ନ ତଥା ହ୍ୟହମ୍ ॥ ୧୬॥

ବିନଷ୍ଟଦିଗ୍ଭ୍ରମସ୍ୟାପି ଯଥାପୂର୍ବଂ ବିଭାତି ଦିକ୍ ।
ତଥା ବିଜ୍ଞାନବିଧୂସ୍ତଂ ଜଗନ୍ନେ ଭାତି ତନ୍ନ ହି ॥ ୧୭॥

ନ ଦେହୋ ନେନ୍ଦ୍ରିୟପ୍ରାଣୋ ନ ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟହଂକୃତି ।
ନ ଚିତ୍ତଂ ନୈବ ମାୟା ଚ ନ ଚ ବ୍ୟୋମାଦିକଂ ଜଗତ୍ ॥ ୧୮॥

ନ କର୍ତା ନୈବ ଭୋକ୍ତା ଚ ନ ଚ ଭୋଜୟିତା ତଥା ।
କେବଲଂ ଚିତ୍ତଦାନନ୍ଦବ୍ରହ୍ମୈବାହଂ ଜନାର୍ଦନଃ ॥ ୧୯॥

ଜଲସ୍ୟ ଚଲନାଦେବ ଚଞ୍ଚିଲତ୍ତଂ ଯୁଧା ରବେଃ ।
ତଥାଽହଂକାରସଂବନ୍ଧାଦେବ ସଂସାର ଆତ୍ମନଃ ॥ ୨୦॥

ଚିତ୍ତମୂଳଂ ହି ସଂସାରସ୍ତତ୍-ପ୍ରୟତ୍ନେନ ଶୋଧୟେତ୍ ।
ହନ୍ତୁ ଚିତ୍ତମହତ୍ତାୟାଂ କୈଷା ବିଶ୍ୱାସତା ତବ ॥ ୨୧॥

କ୍ୱ ଧନାନି ମହୀପାନାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ କ୍ୱ ଜଗନ୍ତି ବା ।
ପ୍ରାକ୍ତନାନି ପ୍ରୟାତାନି ଗତାଃ ସର୍ଗପରମ୍ପରାଃ ।
କୋଟୟୋ ବ୍ରହ୍ମଣାଂ ଯାତା ଭୂପା ନଷ୍ଟାଃ ପରାଗବତ୍ ॥ ୨୨॥

ସ ଚାଧ୍ୟାତ୍ମାଭିମାନୋଽପି ବିଦୁଷୋଽପ୍ୟାସୁରତ୍ୱତଃ ।
ବିଦୁଷୋଽପ୍ୟାସୁରଶ୍ରେୟାନ୍ନିଷ୍ଠଲଂ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନମ୍ ॥ ୨୩॥

ଉପାଦ୍ୟମାନା ରାଗାଦ୍ୟା ବିବେକଜ୍ଞାନବହ୍ନିନା ।
ୟଦା ତଦୈବ ଦହ୍ୟନ୍ତେ କୁତସ୍ତେଷାଂ ପ୍ରରୋହଣମ୍ ॥ ୨୪॥

ୟଥା ସୁନିପୁଣଃ ସମ୍ୟକ୍ ପରଦୋଷେଷଣେ ରତଃ ।
ତଥା ଚେନ୍ନିପୁଣଃ ସ୍ୱେଷୁ କୋ ନ ମୁଚ୍ୟେତ ବନ୍ଧନାତ୍ ॥ ୨୫॥

ଅନାତ୍ମବିଦମୁକ୍ତୋଽପି ସିଦ୍ଧିଜାଲାନି ବାଞ୍ଛତି ।
ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରକ୍ରିୟାକାଲୟୁକ୍ତ୍ୟାପ୍ନୋତି ମୁନୀଶ୍ୱର ॥ ୨୬॥

ନାତ୍ମଜ୍ଞସୈଷ ବିଷୟ ଆତ୍ମଜ୍ଞୋ ହ୍ୟାତ୍ମମାତ୍ରଦୃକ୍ ।
ଆତ୍ମନାଽତ୍ମନି ସଂତୃପ୍ତୋ ନାବିଦ୍ୟାମନ୍ତ୍ରଧାବତି ॥ ୨୭॥

ୟେ କେଚନ ଜଗଦ୍-ଭାବାସ୍ତାନବିଦ୍ୟାମୟାନ୍ନିଦୁଃ ।
କଥଂ ତେଷୁ କିଲାତ୍ମଜ୍ଞସ୍ତ୍ୟକ୍ତାବିଦ୍ୟୋ ନିମଜ୍ଜତି ॥ ୨୮॥

ଦ୍ରବ୍ୟମନ୍ତ୍ରକ୍ରିୟାକାଳୟୁକ୍ତୟଃ ସାଧୁସିଦ୍ଧିଦାଃ ।
ପରମାତ୍ମପଦପ୍ରାପ୍ତୌ ନୋପକୁର୍ବନ୍ତି କାଶ୍ଚନ ॥ ୨୯॥

ସର୍ବେକ୍ଷାକଲନାଶାନ୍ତାବାତୁଲାଭୋଦୟାଭିଧଃ ।
ସ ପୁନଃସିଦ୍ଧିବାଞ୍ଛାୟାଂ କଥମର୍ହତ୍ୟତିତ୍ତତଃ ॥ ୩୦॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ଚତୁର୍ଥୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଅଥ ହ ଋତୁଂ ଭଗବନ୍ତଂ ନିଦାୟଃ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଲକ୍ଷଣମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ । ସପ୍ତତୁମିଷୁ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତାଶ୍ଚତ୍ୱାରଃ ।
ଶୁଭେକ୍ଷା ପ୍ରଥମା ଭୂମିକା ଭବତି । ବିଚାରଣା ଦ୍ୱିତୀୟା । ତନ୍ନୁମାନସୀ ତୃତୀୟା ।
ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିସ୍ତୁରୀୟା । ଅସଂସକ୍ତିଃ ପଞ୍ଚମୀ । ପଦାର୍ଥଭାବନା ଷଷ୍ଠୀ । ତୁରୀୟା ସପ୍ତମୀ ।
ପ୍ରଣବାତ୍ସିକା ଭୂମିକାଃ କାରୋକାରମକାରାର୍ଥମାତ୍ରାତ୍ସିକା ।
ସ୍ଥୂଳସୂକ୍ଷ୍ମବୀଜସାକ୍ଷିଭେଦେନାକାରାଦୟଶ୍ଚତୁର୍ବିଧାଃ ।
ତଦବସ୍ଥା ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାଃ । ଅକାରସ୍ଥୂଳାଂଶେ ଜାଗ୍ରଦ୍ୱିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତତ୍ତ୍ୱେଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାକ୍ଷଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟାଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ଭକାରସ୍ଥୂଳାଂଶେ ସ୍ୱପ୍ନବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତତ୍ତ୍ୱେଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାକ୍ଷଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟାଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ମକାରସ୍ଥୂଳାଂଶେ ସୁଷୁପ୍ତବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତତ୍ତ୍ୱେଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାକ୍ଷଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟାଂଶେ ତତ୍ତୁରୀୟଃ ।
ଅର୍ଥମାତ୍ରାସ୍ଥୂଳାଂଶେ ତୁରୀୟବିଶ୍ୱଃ ।
ସୂକ୍ଷ୍ମାଂଶେ ତତ୍ତ୍ୱେଜସଃ । ବୀଜାଂଶେ ତତ୍-ପ୍ରାକ୍ଷଃ । ସାକ୍ଷ୍ୟାଂଶେ ତୁରୀୟତୁରୀୟଃ ।

ଅକାରତୁରୀୟାଂଶାଃ ପ୍ରଥମଦ୍ୱିତୀୟତୃତୀୟତୁମିକାଃ ।
ଉକାରତୁରୀୟାଂଶାଃ ଚତୁର୍ଥୀ ତୁମିକା । ମକାରତୁରୀୟାଂଶାଃ ପଞ୍ଚମୀ ।
ଅର୍ଧମାତ୍ରାତୁରୀୟାଂଶାଃ ଷଷ୍ଠୀ । ତଦତୀତା ସପ୍ତମୀ ।
ଭୂମିତ୍ରୟେଷୁ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ତୁରୀୟତୁମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ପଞ୍ଚମତୁମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ଷଷ୍ଠତୁମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ସପ୍ତମତୁମ୍ୟାଂ ବିହରନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
ତତ୍ତ୍ୱେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —

ଜ୍ଞାନଭୂମିଃ ଶୁଭେଚ୍ଛା ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମା ସମୁଦୀରିତା ।
ବିଚାରଣା ଦ୍ୱିତୀୟା ତୁ ତୃତୀୟା ତନୁମାନସୀ ॥ ୧॥

ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିଶ୍ଚତୁର୍ଥୀ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମା ସଂସ୍କୃତିନାମିକା ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ଷଷ୍ଠୀ ସପ୍ତମୀ ତୁର୍ଯ୍ୟଗା ସ୍ମୃତା ॥ ୨॥

ସ୍ଥିତଃ କିଂମୂଢ଼ ଏବାସ୍ମି ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟାଃ ହଂ ଶାସ୍ତ୍ରସଞ୍ଜନୈଃ ।
ବୈରାଗ୍ୟପୂର୍ବମିଚ୍ଛେତି ଶୁଭେଚ୍ଛେତୁ୍ୟତ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ॥ ୩॥

ଶାସ୍ତ୍ରସଞ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସପୂର୍ବକମ୍ ।
ସଦାଚାରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ସା ବିଚାରଣା ॥ ୪॥

ବିଚାରଣାଶୁଭେଚ୍ଛାଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଷୁ ରକ୍ତତା ।
ଯତ୍ର ସା ତନୁତାମେତି ପ୍ରୋତ୍ୟତେ ତନୁମାନସୀ ॥ ୫॥

ଭୂମିକାତ୍ରିତୟାଭ୍ୟାସାଚିତ୍ତୋଽର୍ଥବିରତେର୍ବଶାତ୍ ।
ସଦ୍ଭାବନି ସ୍ଥିତେ ଶୁଦ୍ଧେ ସତ୍ତ୍ୱାପତ୍ତିରୁଦାହୃତା ॥ ୬॥

ଦଶାଚତୁଷ୍ଟୟାଭ୍ୟାସାଦସଂସର୍ଗଫଳା ତୁ ଯା ।
ରୁଦ୍ରସତ୍ତ୍ୱଚମକ୍ତାରା ପ୍ରୋକ୍ତା ସଂସକ୍ତିନାମିକା ॥ ୭॥

ଭୂମିକାପଞ୍ଚିକାଭ୍ୟାସାସ୍ତ୍ରାତ୍ମାରାମତୟା ଭୃଗୁଃ ।
ଆଭ୍ୟନ୍ତରାଶୀଂ ବାହ୍ୟାନାଂ ପଦାର୍ଥାନାମଭାବନାତ୍ ॥ ୮॥

ପରପ୍ରୟୁକ୍ତେନ ଚିରଂ ପ୍ରତ୍ୟୟେନାବବୋଧନମ୍ ।
ପଦାର୍ଥଭାବନା ନାମ ଷଷ୍ଠୀ ଭବତି ଭୂମିକା ॥ ୯॥

ଷଡ୍ଭୂମିକାଚିରାଭ୍ୟାସାଦ୍-ଭେଦସ୍ୟାନୁପଲମ୍ବନାତ୍ ।
ୟମ୍ଭାବୈକନିଷ୍ପତ୍ତଂ ସା ଜ୍ଞେୟା ତୁର୍ଯ୍ୟଗା ଗତିଃ ॥ ୧୦॥

ଶୁଭେଚ୍ଛାଦିତ୍ରୟଂ ଭୂମିଭେଦାଭେଦଯୁତଂ ସ୍ମୃତମ୍ ।
ୟଥାବଦ୍ୱେଦ ବୁଦ୍ଧ୍ୟେଦଂ ଜଗଜ୍ଜାଗ୍ରତି ଦୃଶ୍ୟତେ ॥ ୧୧॥

ଅଦ୍ୱୈତେ ଶ୍ଳେଷମାୟାତେ ଦ୍ୱୈତେ ଚ ପ୍ରଶମଂ ଗତେ ।
ପଶ୍ୟନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନବଲ୍ଲୋକଂ ତୁର୍ଯ୍ୟଭୂମିସୁୟୋଗତଃ ॥ ୧୨॥

ବିଚ୍ଛିନ୍ନଶରଦତ୍ରାଂଶବିଲୟଂ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ।
ସଦ୍ଭାବଶେଷ ଏବାସ୍ତେ ହେ ନିଦାଘ ଦୃଢ଼ୀକୁରୁ ॥ ୧୩॥

ପଞ୍ଚଭୂମିଂ ସମାରୁହ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତିପଦନାମିକାମ୍ ।
ଶାନ୍ତାଶେଷବିଶେଷାଂଶସ୍ତିଷ୍ଠତ୍ୟଦ୍ୱୈତମାତ୍ରକେ ॥ ୧୪॥

ଅନ୍ତର୍ମୁଖତୟା ନିତ୍ୟଂ ବହିର୍ବୃତ୍ତିପରୋଽପି ସନ୍ ।
ପରିଗ୍ରାହତୟା ନିତ୍ୟଂ ନିଦ୍ରାଲୁରିବ ଲକ୍ଷ୍ୟତେ ॥ ୧୫॥

କୁର୍ବନ୍ନଭ୍ୟାସମେତସ୍ୟାଂ ଭୂମ୍ୟାଂ ସମ୍ୟଗ୍ନିବାସନଃ ।
ସପ୍ତମୀ ଗାଢ଼ସୁପ୍ରାଶ୍ୟା କ୍ରମପ୍ରାପ୍ତା ପୁରାତନୀ ॥ ୧୬॥

ଯତ୍ର ନାସନ୍ନ ସଦ୍ରୂପୋ ନାହଂ ନାପ୍ୟନହଂକୃତିଃ ।
କେବଲଂ କ୍ଷୀଣମନନ ଆସ୍ତେଃଦ୍ୱୈତୋଽତିନିର୍ଭୟଃ ॥ ୧୭॥

ଅନ୍ତଃଶୂନ୍ୟୋଽବହିଃଶୂନ୍ୟଃ ଶୂନ୍ୟକୁମ୍ଭ ଇବାମ୍ଭରେ ।
ଅନ୍ତଃପୂର୍ଣ୍ଣୋଽବହିଃପୂର୍ଣ୍ଣଃ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଇବାର୍ଣ୍ଣବେ ॥ ୧୮॥

ମା ଭବ ଗ୍ରାହ୍ୟଭାବାତ୍ତା ଗ୍ରାହକାତ୍ତା ଚ ମା ଭବ ।
ଭାବନାମଖିଲାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ଯଜ୍ଞିଷ୍ୟଂ ତନ୍ମୟୋ ଭବ ॥ ୧୯॥

ଦ୍ରଷ୍ଟୃଦର୍ଶନଦୃଶ୍ୟାନି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ବାସନୟା ସହ ।
ଦର୍ଶନପ୍ରଥମାଭାସମାତ୍ମନଂ କେବଲଂ ଭଜ ॥ ୨୦॥

ୟଥାସ୍ଥିତମିଦଂ ଯସ୍ୟ ବ୍ୟବହାରବତୋଽପି ଚ ।
ଅସ୍ତଙ୍ଗତଂ ସ୍ଥିତଂ ବ୍ୟୋମ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୧॥

ନୋଦେତି ନାସ୍ତମାୟାତି ସୁଖେ ଦୁଃଖେ ମନଃପ୍ରଭା ।
ୟଥାପ୍ରାପ୍ତସ୍ଥିତିର୍ଯସ୍ୟ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୨॥

ୟୋ ଜାଗର୍ତ୍ତି ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ଥୋ ଯସ୍ୟ ଜାଗ୍ରନ୍ ବିଦ୍ୟତେ ।
ୟସ୍ୟ ନିର୍ବାସନୋ ବୋଧଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୩॥

ରାଗଦ୍ୱେଷଭୟାଦୀନାମନୁରୂପଂ ଚରନ୍ନପି ।
ୟୋଽନ୍ତର୍ବ୍ୟୋମବଦନ୍ତୁନଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୪॥

ୟସ୍ୟ ନାହଂକୃତୋ ଭାବୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ଯସ୍ୟ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
କୁର୍ବତୋଽକୁର୍ବତୋ ବାପି ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୫॥

ୟସ୍ମାନ୍ନୋଦ୍ୱିଜତେ ଲୋକୋ ଲୋକାନ୍ନୋଦ୍ୱିଜତେ ଚ ଯଃ ।
ହର୍ଷାମର୍ଷଭୟୋନ୍ମୁକ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୬॥

ୟଃ ସମସ୍ତାର୍ଥଜାଲେଷୁ ବ୍ୟବହାର୍ଯପି ଶୀତଲଃ ।
ପରାଧୈଷ୍ଟିବ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍ମା ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୭॥

ପ୍ରଜହାତି ଯଦା କାମାନ୍-ସର୍ବାଂଶ୍ଚିତ୍ତଗତାନୁନେ ।
ମୟି ସର୍ବାତ୍ତକେ ତୁଷ୍ଟଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୮॥

ଚୈତ୍ୟବର୍ଜିତଚିନ୍ତାତ୍ରେ ପଦେ ପରମପାବନେ ।
ଅକ୍ଷୁରୁଚିତ୍ତୋ ବିଶ୍ରାନ୍ତଃ ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୨୯॥

ଇଦଂ ଜଗଦହଂ ସୋଽୟଂ ଦୃଶ୍ୟଜାତମବାସ୍ରବମ୍ ।
ୟସ୍ୟ ଚିତ୍ତେ ନ ସ୍ଫୁରତି ସ ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତ ଉଚ୍ୟତେ ॥ ୩୦॥

ସଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ଥିରେ ସ୍ଫାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣେ ବିଷୟବର୍ଜିତେ ।
ଆଚାର୍ଯ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରମାର୍ଗେଣ ପ୍ରବିଶ୍ୟାଶୁ ସ୍ଥିରୋ ଭବ ॥ ୩୧॥

ଶିବୋ ଗୁରୁଃ ଶିବୋ ବେଦଃ ଶିବ ଦେବଃ ଶିବଃ ପ୍ରଭୁଃ ।
ଶିବୋଽସ୍ମ୍ୟହଂ ଶିବଃ ସର୍ବଂ ଶିବାଦନ୍ୟନ୍ନ କିଂଚନ ॥ ୩୨॥

ତମେବ ଧୀରୋ ବିଜ୍ଞାୟ ପ୍ରଜ୍ଞାଂ କୁର୍ବୀତ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ।
ନାନୁଧ୍ୟାୟାଦ୍ବଦୁଚ୍ଛ୍ଵାଦ୍ବାତୋ ବିଶ୍ଳାପନଂ ହି ତତ୍ ॥ ୩୩॥

ଶୁକୋ ମୁକ୍ତୋ ବାମଦେବୋଽପି ମୁକ୍ତସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବିନା ମୁକ୍ତିଭାଜୋ ନ ସନ୍ତି ।
ଶୁକମାର୍ଗଂ ଯୋଽନୁସରନ୍ତି ଧୀରାଃ ସଦ୍ୟୋ ମୁକ୍ତାସ୍ତେ ଭବନ୍ତିହ ଲୋକେ ॥ ୩୪॥

ବାମଦେବଂ ଯୋଽନୁସରନ୍ତି ନିତ୍ୟଂ ମୃତ୍ୱା ଜନିତ୍ୱା ତ ପୁନଃପୁନସ୍ତତ୍ ।
ତେ ବୈ ଲୋକେ କ୍ରମମୁକ୍ତା ଭବନ୍ତି ଯୋଗୈଃ ସାଂଖ୍ୟୈଃ କର୍ମଭିଃ ସଞ୍ଜୟୁକ୍ତୈଃ ॥ ୩୫॥

ଶୁକଶ୍ଚ ବାମଦେବଶ୍ଚ ଦ୍ୱେ ସୂତୀ ଦେବନିର୍ମିତେ ।
ଶୁକୋ ବିହଙ୍ଗମଃ ପ୍ରୋକ୍ତୋ ବାମଦେବଃ ପିପୀଲିକା ॥ ୩୬॥

ଅତଦ୍ଦ୍ୟାବୃତ୍ତିରୂପେଣ ସାକ୍ଷାଦ୍ବିଧିମୁଖେନ ବା ।
ମହାବାକ୍ୟବିଚାରେଣ ସାଂଖ୍ୟଯୋଗସମାଧିନା ॥ ୩୭॥

ବିଦିତ୍ବା ସ୍ବାତ୍ତ୍ବନୋ ରୂପଂ ସଂପ୍ରଜ୍ଞାତସମାଧିତଃ ।
ଶୁକମାର୍ଗେଣ ବିରଜାଃ ପ୍ରୟାନ୍ତି ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୩୮॥

ୟମାଦ୍ୟାସନଜାୟାସହଠାଭ୍ୟାସାତ୍-ପୁନଃପୁନଃ ।
ବିଘ୍ନବାହୁଲ୍ୟସଂଜାତ ଅଣିମାଦିବଶାଦିହ ॥ ୩୯॥

ଅଲକ୍ଷ୍ମୀପି ଫଳଂ ସମ୍ୟକ୍ପୁନର୍ଭୁତ୍ବା ମହାକୁଲେ ।
ପୁନର୍ବାସନୟୈବାୟଂ ଯୋଗାଭ୍ୟାସଂ ପୁନଶ୍ଚରନ୍ ॥ ୪୦॥

ଅନେକଜନ୍ମାଭ୍ୟାସେନ ବାମଦେବେନ ବୈ ପଥା ।
ସୋଽପି ମୁକ୍ତିଂ ସମାପ୍ନୋତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ॥ ୪୧॥

ଦ୍ବାବିମାବପି ପଦ୍ମାନୌ ବ୍ରହ୍ମପ୍ରାପ୍ତିକରୌ ଶିବୌ ।
ସଦ୍ୟୋମୁକ୍ତିପ୍ରଦକ୍ଷୈକଃ କ୍ରମମୁକ୍ତିପ୍ରଦଃ ପରଃ ।
ଅତ୍ର କୋ ମୋହଃ କଃ ଶୋକ ଏକତ୍ବମନୁପଶ୍ୟତଃ ॥ ୪୨॥

ୟସ୍ୟାନୁଭବପର୍ଯନ୍ତା ବୁଦ୍ଧିସ୍ତତ୍ତ୍ବେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।
ତଦ୍ବୃଷ୍ଟିଗୋଚରାଃ ସର୍ବେ ମୁଚ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବପାତକୈଃ ॥ ୪୩॥

ଖେଚରା ଭୂଚରାଃ ସର୍ବେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ବୃଷ୍ଟିଗୋଚରାଃ ।
ସଦ୍ୟ ଏବ ବିମୁଚ୍ୟନ୍ତେ କୋଟିଜନ୍ମାର୍ଜିତୈରୟୈଃ ॥ ୪୪॥ ଇତି ॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷସ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୪॥

==|| ୦ ||==

॥ ପଞ୍ଚମୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଅଥ ହୈନଂ ଋତୁଂ ଭଗବନ୍ତଂ ନିଦାଘଃ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ଯୋଗାଭ୍ୟାସବିଧିମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ତଥେତି ସ ହୋବାଚ ।

ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକୋ ଦେହଃ ପଞ୍ଚମଣ୍ଡଳପୁରିତଃ ।
କାଠିନ୍ୟଂ ପୃଥିବୀମେକା ପାନୀୟଂ ତଦ୍ରବାକୃତି ॥ ୧॥

ଦୀପନଂ ଚ ଭବେତ୍ତେଜଃ ପ୍ରଚାରୋ ବାୟୁଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ଆକାଶଃ ସଞ୍ଚିତଃ ସର୍ବଂ ଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ ଯୋଗମିଚ୍ଛତା ॥ ୨॥

ଷଟ୍‌ଶତାନ୍ୟଧିକାନ୍ୟତ୍ର ସହସ୍ରାଣ୍ୟେକବିଂଶତିଃ ।
ଅହୋରାତ୍ରବହିଃ ଶ୍ଵାସୈର୍ବାୟୁମଣ୍ଡଳଘାତତଃ ॥ ୩॥

ତତ୍-ପୃଥ୍ଵୀମଣ୍ଡଳେ କ୍ଷୀଣେ ବଲିରାୟୁତି ଦେହିନାମ୍ ।
ତଦ୍‌ଦାପୋ ଗଣାପାୟେ କେଶାଃ ସୁ୍ୟଃ ପାଣ୍ଡୁରାଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୪॥

ତେଜଃକ୍ଷୟେ କ୍ଷୁଧା କାନ୍ତିର୍ନଶ୍ୟତେ ମାରୁତକ୍ଷୟେ ।
ବେପଥୁଃ ସଂଭବେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନାମୁସେନୈବ ଜୀବତି ॥ ୫॥

ଇତ୍ଵଂଭୂତଂ କ୍ଷୟାନ୍ନିତ୍ୟଂ ଜୀବିତଂ ଭୂତଧାରଣମ୍ ।
ଉଦ୍‌ଘ୍ୟାଣଂ କୁରୁତେ ଯସ୍ମାଦବିଶ୍ରାନ୍ତଂ ମହାଶରଃ ॥ ୬॥

ଉଦ୍‌ଘ୍ନିୟାଣଂ ତଦେବ ସ୍ୟାତ୍ତ୍ର ବନ୍ଧୋଽଭିଧୀୟତେ ।
ଉଦ୍‌ଘ୍ନିୟାଣୋ ହ୍ୟସୌ ବନ୍ଧୋ ମୃତ୍ୟୁମାତଙ୍ଗକେଶରୀ ॥ ୭॥

ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିସ୍ତନୋଃ କାୟାତ୍ତସ୍ୟ ବନ୍ଧୋ ହି ଦୁଷ୍କରଃ ।
ଅଗ୍ନୌ ତୁ ଚାଲତେ କୁକ୍ଷୌ ବେଦନା ଜାୟତେ ଭୃଶମ୍ ॥ ୮॥

ନ କାର୍ଯ୍ୟା ସ୍ଥୁପିତେନାପି ନାପି ବିଶ୍ଳୁତବେଶିନା ।
ହିତଂ ମିତଂ ଚ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ସ୍ତୋକଂ ସ୍ତୋକମନେକଧା ॥ ୯॥

ମୃଦୁମଧ୍ୟମମନ୍ଦେଷୁ କ୍ରମାନ୍ନନ୍ଦଂ ଲୟଂ ହଠମ୍ ।
ଲୟମନ୍ନହଠା ଯୋଗା ଯୋଗୋ ହ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସଂଯୁତଃ ॥ ୧୦॥

ୟମଶ୍ଚ ନିୟମଶ୍ଚୈବ ତଥା ଚାସନମେବ ଚ ।
ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତଥା ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତଥା ପରମ୍ ॥ ୧୧॥

ଧାରଣା ଚ ତଥା ଧ୍ୟାନଂ ସମଧିଶ୍ଚାଷ୍ଟମୋ ଭବେତ୍ ।
ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ॥ ୧୨॥

କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚେତି ଯମା ଦଶ ।
ତପଃ ସନ୍ତୋଷମାସ୍ତିକ୍ୟଂ ଦାନମୀଶ୍ବରପୂଜନମ୍ ॥ ୧୩॥

ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀର୍ମତିଶ୍ଚ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ।
ଏତେ ହି ନିୟମାଃ ପ୍ରୋକ୍ତା ଦଶଧୈବ ମହାମତେ ॥ ୧୪॥

ଏକାଦଶାସନାନି ସ୍ଵ୍ୟଶ୍ଚକ୍ରାଦି ମୁନିସଞ୍ଜମ ।
ଚକ୍ରଂ ପଦ୍ମାସନଂ କୂର୍ମଂ ମୟୂରଂ କୁକୁଟଂ ତଥା ॥ ୧୫॥

ବୀରାସନଂ ସ୍ଵସ୍ତିକଂ ଚ ଭଦ୍ରଂ ସିଂହାସନଂ ତଥା ।
ମୁକ୍ତାସନଂ ଗୋମୁଖଂ ଚ କୀର୍ତ୍ତିତଂ ଯୋଗବିଭୂମୈଃ ॥ ୧୬॥

ସବ୍ୟୋରୁ ଦକ୍ଷିଣେ ଗୁଲ୍ଫେ ଦକ୍ଷିଣଂ ଦକ୍ଷିଣେତରେ ।
ନିଦଧ୍ୟାଦୃଦୁକାୟସ୍ତୁ ଚକ୍ରାସନମିଦଂ ମତମ୍ ॥ ୧୭॥

ପୁରକଃ କୁମ୍ଭକସ୍ତଦ୍ବଦ୍ରେଚକଃ ପୁରକଃ ପୁନଃ ।
ପ୍ରାଣାୟାମଃ ସ୍ଵନାତୀତିସ୍ତସ୍ଥାନାତୀଃ ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ॥ ୧୮॥

ଶରୀରଂ ସର୍ବଜନ୍ତୁନାଂ ସ୍ଵାସ୍ତବତ୍ୟଙ୍ଗୁଳାତ୍ମକମ୍ ।
ତନ୍ନୂଧ୍ୟେ ପାୟୁଦେଶାତୁ ଦ୍ୟଙ୍ଗୁଳାପୁରତଃ ପରମ୍ ॥ ୧୯॥

ମେତ୍ରଦେଶାଦଧସ୍ତାତୁ ଦ୍ୟଙ୍ଗୁଳାନ୍ଧ୍ୟମୁତ୍ୟତେ ।
ମେତ୍ରାନ୍ନତାଙ୍ଗୁଳାଦୂର୍ଧ୍ଵଂ ନାତୀନାଂ କନ୍ଦମୁତ୍ୟତେ ॥ ୨୦॥

ଚତୁରଙ୍ଗୁଳମୁତ୍ତେୟଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଳମାୟତମ୍ ।
ଅଶ୍ଵାକାରଂ ପରିବୃତଂ ମେଦୋମଜ୍ଜାସ୍ଥିଶୋଶିତୈଃ ॥ ୨୧॥

ତତ୍ତ୍ରେବ ନାତୀଚକ୍ରଂ ତୁ ଦ୍ଵାଦଶାରଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।
ଶରୀରଂ ପ୍ରିୟତେ ଯେନ ବର୍ତ୍ତତେ ତତ୍ର କୁଣ୍ଡଳୀ ॥ ୨୨॥

ବ୍ରହ୍ମରକ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ଯା ବଦନେନ ପିଧାୟ ସା ।
ଅଲମୁସା ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ କୁହୁର୍ନୀତୀ ବସତ୍ୟସୌ ॥ ୨୩॥

ଅନନ୍ତରାରୟୁଗ୍ମେ ତୁ ବାରୁଣା ଚ ଯଶସ୍ଵିନୀ ।
ଦକ୍ଷିଣାରେ ସୁଷୁମ୍ନାୟାଃ ପିଙ୍ଗଳା ବର୍ତ୍ତତେ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୨୪॥

ତଦନ୍ତରାରୟୋଃ ପୂଷା ବର୍ତ୍ତତେ ଚ ପୟସ୍ଵିନୀ ।
ସୁଷୁମ୍ନା ପଶ୍ଚିମେ ଚାରେ ହିତା ନାତୀ ସରସ୍ଵତୀ ॥ ୨୫॥

ଶଙ୍ଖିନୀ ତୈବ ଗାନ୍ଧାରୀ ତଦନନ୍ତରୟୋଃ ହିତେ ।
ଉତ୍ତରେ ତୁ ସୁଷୁମ୍ନାୟା ଇତାଖ୍ୟା ନିବସତ୍ୟସୌ ॥ ୨୬॥

ଅନନ୍ତରଂ ହସ୍ତିଜିହ୍ଵା ତତୋ ବିଶ୍ଵୋଦରୀ ହିତା ।
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣକ୍ରମେଣୈବ ଚକ୍ରସ୍ୟାରେଷୁ ନାତୟଃ ॥ ୨୭॥

ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ଦ୍ଵାଦଶ ହ୍ୟେତା ଦ୍ଵାଦଶାନିଲବାହକାଃ ।
ପଟବହ୍ନଂହିତା ନାତେୟା ନାନାବର୍ଣ୍ଣାଃ ସମୀରିତାଃ ॥ ୨୮॥

ପଟମଧ୍ୟଂ ତୁ ଯତ୍ସ୍ଥାନଂ ନାଭିଚକ୍ରଂ ତଦୁତ୍ୟତେ ।
ନାଦାଧାରା ସମାଖ୍ୟାତା ଜ୍ଵଲନ୍ତୀ ନାଦରୂପିଣୀ ॥ ୨୯॥

ପରରନ୍ଧ୍ରା ସୁଷୁମ୍ନା ଚ ଚତୁରୋ ରତ୍ନପୁରିତାଃ ।
କୁଣ୍ଡଲ୍ୟା ପିହିତଂ ଶଶ୍ପଦ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରସ୍ୟ ମଧ୍ୟମମ୍ ॥ ୩୦॥

ଏବମେତାସୁ ନାତୀଷୁ ଧରନ୍ତି ଦଶ ବାୟୁବଃ ।
ଏବଂ ନାତୀଗତିଂ ବାୟୁଗତିଂ ଜ୍ଞାତ୍ବା ବିଚକ୍ଷଣଃ ॥ ୩୧॥

ସମଗ୍ରୀବଶିରଃ କାୟଃ ସଂବୃତାସ୍ୟଃ ସୁନିଷ୍ଠଲଃ ।
ନାସାଗ୍ରେ ଚୈବ ହୃନ୍ମଧ୍ୟେ ବିନ୍ଦୁମଧ୍ୟେ ତୁରୀୟକମ୍ ॥ ୩୨॥

ସ୍ରବନ୍ତମମୃତଂ ପଶ୍ୟେନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ସୁସମାହିତଃ ।
ଅପାନଂ ମୁକୁଲୀକୃତ୍ୟ ପାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଚୋନ୍ମୁଖମ୍ ॥ ୩୩॥

ପ୍ରଣବେନ ସମୁଦ୍ଭାସ୍ୟ ଶ୍ରୀବୀଜେନ ନିବର୍ତ୍ତୟେତ୍ ।
ସ୍ୱାତ୍ମାନଂ ଚ ଶ୍ରିୟଂ ଧ୍ୟାୟେଦମୃତପ୍ଳାବନଂ ତତଃ ॥ ୩୪॥

କାଲବଞ୍ଚନମେତଦ୍ଧି ସର୍ବମୁଖ୍ୟଂ ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ।
ମନସା ଚିନ୍ତିତଂ କାର୍ଯ୍ୟଂ ମନସା ଯେନ ସିଧ୍ୟତି ॥ ୩୫॥

ଜଲେଽଗ୍ନିଜ୍ଵଳନାଛାଖାପଲ୍ଲବାନି ଭବନ୍ତି ହି ।
ନାଧନ୍ୟଂ ଜାଗତଂ ବାକ୍ୟଂ ବିପରୀତା ଭବେନ୍ନିୟା ॥ ୩୬॥

ମାର୍ଗେ ବିନ୍ଦୁଂ ସମାବଧ୍ୟ ବହିଃ ପ୍ରଜ୍ଵାଲ୍ୟ ଜୀବନେ ।
ଶୋଷୟିତ୍ବା ତୁ ସଲିଳଂ ତେନ କାୟଂ ଦୃଢ଼ଂ ଭବେତ୍ ॥ ୩୭॥

ଗୁଦୟୋନିସମାୟୁକ୍ତ ଆକୁଞ୍ଚିତ୍ୟେକକାଳତଃ ।
ଅପାନମୁର୍ଧ୍ନଂ କୃତ୍ବା ସମାନୋଽନ୍ନେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ॥ ୩୮॥

ସ୍ବାତ୍ତ୍ବାନଂ ଚ ଶ୍ରିୟଂ ଧ୍ୟାୟେଦମୃତପ୍ଲାବନଂ ତତଃ ।
ବଲଂ ସମାରଭେଦୋଗଂ ମଧ୍ୟମଦ୍ଭାରଭାଗତଃ ॥ ୩୯॥

ଭାବୟେଦୂର୍ଧ୍ବଗତ୍ୟର୍ଥଂ ପ୍ରାଣାପାନସୁୟୋଗତଃ ।
ଏଷ ଯୋଗୋ ବରୋ ଦେହେ ସିଦ୍ଧିମାର୍ଗପ୍ରକାଶକଃ ॥ ୪୦॥

ୟଥୈବାପାଂ ଗତଃ ସେତୁଃ ପ୍ରବାହସ୍ୟ ନିରୋଧକଃ ।
ତଥା ଶରୀରଗା ଛାୟା ଜ୍ଞାତବ୍ୟା ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥ ୪୧॥

ସର୍ବାସାମେବ ନାତୀନାମେଷ ବନ୍ଧଃ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ବନ୍ଧସ୍ୟାସ୍ୟ ପ୍ରସାଦେନ ସ୍ଥୁଟୀଭବତି ଦେବତା ॥ ୪୨॥

ଏବଂ ଚତୁଷ୍ପଥୋ ବନ୍ଧୋ ମାର୍ଗତ୍ରୟନିରୋଧକଃ ।
ଏକଂ ବିକାସୟନ୍ନାଗଂ ଯେନ ସିଦ୍ଧାଃ ସୁସଙ୍ଗତାଃ ॥ ୪୩॥

ଭଦାନମୂର୍ଧ୍ବଗଂ କୃତ୍ବା ପ୍ରାଣେନ ସହ ବେଗତଃ ।
ବନ୍ଧୋଽୟଂ ସର୍ବନାତୀନାମୂର୍ଧ୍ବଂ ଯାତି ନିରୋଧକଃ ॥ ୪୪॥

ଅୟଂ ଚ ସଂପୁରୋ ଯୋଗୋ ମୂଲବନ୍ଧୋଽପ୍ୟୟଂ ମତଃ ।
ବନ୍ଧତ୍ରୟମନେନୈବ ସିଦ୍ଧ୍ୟତ୍ୟଭ୍ୟାସୟୋଗତଃ ॥ ୪୫॥

ଦିବାରାତ୍ରମବିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଯାମେ ଯାମେ ଯଦା ଯଦା ।
ଅନେନାଭ୍ୟାସୟୋଗେନ ବାୟୁରଭ୍ୟସିତୋ ଭବେତ୍ ॥ ୪୬॥

ବାୟୁବଭ୍ୟସିତେ ବହିଃ ପ୍ରତ୍ୟହଂ ବର୍ଷତେ ତନୌ ।
ବହ୍ନୌ ବିବର୍ଷମାନେ ତୁ ସୁଖମନ୍ନାଦି ଜୀର୍ଣ୍ଣତେ ॥ ୪୭॥

ଅନ୍ନସ୍ୟ ପରିପାକେନ ରସବୃଦ୍ଧିଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ରସେ ବୃଦ୍ଧିଜାତେ ନିତ୍ୟଂ ବର୍ଷନ୍ତେ ଧାତବସ୍ତଥା ॥ ୪୮॥

ଧାତୁନାଂ ବର୍ଧନେନୈବ ପ୍ରବୋଧୋ ବର୍ତ୍ତତେ ତନୌ ।
ଦହ୍ୟନ୍ତେ ସର୍ବପାପାନି ଜନ୍ମକୋଟ୍ୟର୍ଜିତାନି ଚ ॥ ୪୯॥

ଗୁଦମେତ୍ରାନ୍ତରାଲସ୍ଥଂ ମୂଳାଧାରଂ ତ୍ରିକୋଣକମ୍ ।
ଶିବସ୍ୟା ବିନ୍ଦୁରୂପସ୍ୟ ସ୍ଥାନଂ ତଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶକମ୍ ॥ ୫୦॥

ୟତ୍ର କୁଣ୍ଡଳିନୀ ନାମ ପରା ଶକ୍ତିଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବାୟୁର୍ଯସ୍ମାଦ୍ଦୃଢ଼ିଃ ପ୍ରବର୍ଧତେ ॥ ୫୧॥

ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ବିନ୍ଦୁର୍ଯସ୍ମାନ୍ନାଦଃ ପ୍ରବର୍ଧତେ ।
ୟସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ହଂସୋ ଯସ୍ମାଦୁତ୍ପଦ୍ୟତେ ମନଃ ॥ ୫୨॥

ମୂଳାଧାରାଦିଷଟ୍ଚକ୍ରଂ ଶକ୍ତିସ୍ଥାନମୁଦୀରିତମ୍ ।
କଣ୍ଠାଦୁପରି ମୂର୍ଧାନ୍ତଂ ଶାଂଭବଂ ସ୍ଥାନମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୫୩॥

ନାଡୀନାମାଶ୍ରୟଃ ପିଣ୍ଡୋ ନାଡ୍ୟଃ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ଚାଶ୍ରୟଃ ।
ଜୀବସ୍ୟ ନିଲୟଃ ପ୍ରାଣୋ ଜୀବୋ ହଂସସ୍ୟ ଚାଶ୍ରୟଃ ॥ ୫୪॥

ହଂସଃ ଶକ୍ତେରପିଷ୍ଠାନଂ ଚରାଚରମିଦଂ ଜଗତ୍ ।
ନିର୍ବିକଳ୍ମଃ ପ୍ରସନ୍ନାତ୍ମା ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୫୫॥

ସମ୍ୟଗ୍-ବନ୍ଧିତ୍ରୟସ୍ତୋଽପି ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣକାରଣମ୍ ।
ବେଦ୍ୟଂ ସମୁଦ୍ଧରେନ୍ନିତ୍ୟଂ ସତ୍ୟସଂଧାନମାନସଃ ॥ ୫୬॥

ରେଚକଂ ପୁରକଂ ଚୈବ କୁମ୍ଭମଧ୍ୟେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଦୃଶ୍ୟମାନେ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମଣି ସ୍ୱୟମାଶ୍ରିତଃ ॥ ୫୭॥

ବାହ୍ୟସ୍ଥବିଷୟଂ ସର୍ବଂ ରେଚକଃ ସମୁଦାହୃତଃ ।
ପୁରକଂ ଶାସ୍ତ୍ରବିଜ୍ଞାନଂ କୁମ୍ଭକଂ ସ୍ୱଗତଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୫୮॥

ଏବମଭ୍ୟାସଚିତ୍ତଶ୍ଚେତ୍ସମୁକ୍ତୋ ନାତ୍ର ସଂଶୟଃ ।
କୁମ୍ଭକେନ ସମାରୋପ୍ୟ କୁମ୍ଭକେନୈବ ପୁରୟେତ୍ ॥ ୫୯॥

କୁମ୍ଭେନ କୁମ୍ଭୟେକ୍କୁମ୍ଭଂ ତଦନ୍ତଃସ୍ଥଃ ପରଂ ଶିବମ୍ ।
ପୁନରାୟ୍ତ୍ସାଲୟେଦଦ୍ୟ ସୁସ୍ଥିରଂ କଷ୍ଟମୁଦୟା ॥ ୬୦॥

ବାୟୁନାଂ ଗତିମାବୃତ୍ୟ ଧୃତ୍ୱା ପୁରକକୁମ୍ଭକୌ ।
ସମହସ୍ତୟୁଗଂ ଭୂମୌ ସମଂ ପାଦୟୁଗଂ ତଥା ॥ ୬୧॥

ବେଧକକ୍ରମୟୋଗେନ ଚତୁଷ୍ପୀଠଂ ତୁ ବାୟୁନା ।
ଆୟ୍ତ୍ସାଲୟେନ୍ନହାମେରୁଂ ବାୟୁବକ୍ତ୍ରେ ପ୍ରକୋଟିଭିଃ ॥ ୬୨॥

ପୁଟଦ୍ୱୟଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ବାୟୁଃ ସ୍ଫୁରତି ସତ୍ତ୍ୱରମ୍ ।
ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟାଗ୍ନିସଂବନ୍ଧାଜ୍ଞାନୀୟାଦମୃତାୟ ବୈ ॥ ୬୩॥

ମେରୁମଧ୍ୟଗତା ଦେବାଶ୍ଚଲକ୍ତେ ମେରୁଚାଲନାତ୍ ।
ଆଦୌ ସଂଜାୟତେ କ୍ଷିପ୍ରଂ ବେଧୋଽସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିତଃ ॥ ୬୪॥

ବ୍ରହ୍ମଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ୟସୌ ।
ବିଷ୍ଣୁଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଭିନତ୍ୟସୌ ॥ ୬୫॥

ରୁଦ୍ରଗ୍ରନ୍ଥିଂ ତତୋ ଭିତ୍ତ୍ୱା କ୍ଷିତ୍ୱା ମୋହମଲଂ ତଥା ।
ଅନେକଜନ୍ମସଂସ୍କାରଗୁରୁଦେବପ୍ରସାଦତଃ ॥ ୬୬॥

ୟୋଗାଦଭ୍ୟାସାତ୍ତତୋ ବେଧୋ ଜାୟତେ ତସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ ।
ଇତାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନାନାତିମଣ୍ଡଳେ ॥ ୬୭॥

ମୁଦ୍ରାବନ୍ଧବିଶେଷେଣ ବାୟୁମୁର୍ଧ୍ନଂ ଚ କାରୟେତ୍ ।
ହୃସ୍ତ୍ୱା ଦହତି ପାପାନି ଦୀର୍ଘୋ ମୋକ୍ଷପ୍ରଦାୟକଃ ॥ ୬୮॥

ଆପ୍ୟାୟନଃ ପୁତୋ ବାପି ତ୍ରିବିଧୋଜ୍ଞାରଣେନ ତୁ ।
ତୈଲଧାରାମିବାଛିନ୍ନଂ ଦୀର୍ଘଘଣ୍ଟାନିନାଦବତ୍ ॥ ୭୯॥

ଅବାଚ୍ୟଂ ପ୍ରଣବସ୍ୟାଗ୍ରଂ ଯୁସ୍ତଂ ବେଦ ସ ବେଦବିତ୍ ।
ହୃସ୍ତଂ ବିନ୍ଦୁଗତଂ ଦୈର୍ଘ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଗତଂ ପୁତମ୍ ।
ଦ୍ଵାଦଶାନ୍ତଗତଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରସାଦଂ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧୟେ ॥ ୮୦॥

ସର୍ବବିଘ୍ନହରଣ୍ଡାୟଂ ପ୍ରଣବଃ ସର୍ବଦୋଷହା ।
ଆରମ୍ଭଶ୍ଚ ଘଟଶ୍ଚୈବ ପୁନଃ ପରିଚୟସ୍ତଥା ॥ ୮୧॥

ନିଷ୍ପତ୍ତିଶ୍ଳେଷି କଥିତାଶ୍ଚତସ୍ରସ୍ତସ୍ୟ ଭୂମିକାଃ ।
କାରଣତ୍ରୟସଂଭୂତଂ ବାହ୍ୟଂ କର୍ମ ପରିତ୍ୟଜନ୍ ॥ ୮୨॥

ଆନ୍ତରଂ କର୍ମ କୁରୁତେ ଯତ୍ରାରମ୍ଭଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ବାୟୁଃ ପଶ୍ଚିମତୋ ବେଧଂ କୁର୍ବନ୍ନାପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥିରମ୍ ॥ ୮୩॥

ଯତ୍ର ତିଷ୍ଠତି ସା ପ୍ରୋକ୍ତା ଘଟାଖ୍ୟା ଭୂମିକା ବୁଧୈଃ ।
ନ ସଜୀବୋ ନ ନିର୍ଜୀବଃ କାୟେ ତିଷ୍ଠତି ନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ଯତ୍ର ବାୟୁଃ ସ୍ଥିରଃ ଖେ ସ୍ୟାସ୍ତେୟଂ ପ୍ରଥମଭୂମିକା ॥ ୮୪॥

ଯତ୍ରାତ୍ମନା ସୃଷ୍ଟିଲୟୌ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଦଶାଗତଃ ।
ସହଜଃ କୁରୁତେ ଯୋଗଂ ସେୟଂ ନିଷ୍ପତ୍ତିଭୂମିକା ॥ ୮୫॥

ଇତ୍ୟେତଦୁପନିଷଦଂ ଯୋଃପୀତେ ସୋଃଶ୍ଳିପୁତୋ ଭବତି ।
ସ ବାୟୁପୁତୋ ଭବତି । ସୁରାପାନାତ୍-ପୁତୋ ଭବତି ।
ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣସ୍ତେୟାତ୍-ପୁତୋ ଭବତି । ସ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

ତଦେତଦ୍ୱରାତ୍ମ୍ୟକ୍ତମ୍ —

ତଦ୍ୱିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦଂ ସଦା ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୁରୟଃ ।

ଦିବୀବ ଚକ୍ଷୁରାତତମ୍ । ତଦ୍ୱିପ୍ରାସୋ ବିପନ୍ୟବୋ ଜାଗୃବାଂସଃ ସମିକ୍ଷତେ ।

ବିଷ୍ଣୋର୍ଯୁପରମଂ ପଦମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୫॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।

ତେଜସ୍ୱିନାବଧୀ ତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ୱିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ବରାହୋପନିଷତ୍ ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଅଦ୍ଵୟତାରକ ଉପନିଷଦ

(Advyataarakopanisat / Advyataaraka Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷଦ୍ / ଅଦ୍ୱୟତାରକ ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷଦ୍ ॥

ଦ୍ୱୈତାସଂଭବବିଜ୍ଞାନସଂସିଦ୍ଧାଦ୍ୱୟତାରକମ୍ ।

ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ଗୀତଂ ବନ୍ଧେ ଶ୍ରୀରାଭବୈଭବମ୍ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ଅଥାତୋଽଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମୋ

ୟତୟେ ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟାୟ ଶମଦମାଦିଷଦ୍-ଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣାୟ ।

ଚିସ୍ତ୍ୱରୂପୋଽହମିତି ସଦା ଭବୟନ୍-ସମ୍ୟକ୍ତିମୀଲିତାଃ

କିଂଚିଦ୍ବୁଦ୍ଧୀଲିତାଃଷୋ ବାଂଢ଼ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ଭୂଦହରାଦୁପରି

ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦତେଜଃକୃତରୂପଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାବଲୋକୟଂସ୍ତଦ୍ରୂପୋ ଭବତି ।

ଗର୍ଭଜନ୍ମଜରାମରଣସଂସାରମହଦ୍-ଭୟାସଂତାରୟତି ତସ୍ମାତ୍ତାରକମିତି ।

ଜୀବେଶ୍ୱରୌ ମାୟିକୌ ବିଜ୍ଞାୟ ସର୍ବବିଶେଷଂ ନେତି ନେତୀତି ବିଦ୍ୱାୟ

ୟଦବଶିଷ୍ୟତେ ତତଦ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ତସ୍ମିନ୍ନୈଽଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ରୟାନ୍ୱସଂଧାନଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ ।

ଦେହମଧ୍ୟେ ବ୍ରହ୍ମନାତୀ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂକ୍ଷ୍ମରୂପିଣୀ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାଭା ବର୍ତ୍ତତେ ।

ସା ତୁ ମୂଳାଧାରାଦାରଭ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଗାମିନୀ ଭବତି ।

ତନ୍ମଧ୍ୟେ ତଟିକ୍ଳୋତିସମାନକାନ୍ତ୍ୟା ମୃଣାଲସୂତ୍ରବସ୍ତୁକ୍ଷ୍ମାଙ୍ଗୀ କୁଣ୍ଡଳିନୀତି ପ୍ରସିଦ୍ଧାଽସ୍ତି ।

ତାଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ମନସ୍ତୈବ ନରଃ ସର୍ବପାପବିନାଶଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

ଫାଲୋର୍ଧ୍ୱଗଲଲାଟବିଶେଷମଣ୍ଡଲେ ନିରନ୍ତରଂ ତେଜସ୍ୱାରକୟୋଗବିସ୍ମରଣେନ
ପଶ୍ୟତି ଚେହିଞ୍ଜୋ ଭବତି ।

ତର୍ଜନ୍ୟଗ୍ରୋନ୍ମୁଲିତକର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରଦ୍ୱୟେ ତତ୍ର ଫୁଲ୍ଲାରଗଘୋ ଜାୟତେ ।
ତତ୍ର ସ୍ଥିତେ ମନସି ଚକ୍ଷୁର୍ମଧ୍ୟଗତନୀଲଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଥଲଂ ବିଲୋକ୍ୟାନ୍ତଦୃଷ୍ଟ୍ୟା
ନିରତିଶୟସୁଖଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତି । ଏବଂ ହୃଦୟେ ପଶ୍ୟତି ।
ଏବମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିରୁପାସ୍ୟନ୍ ॥

ଅଥ ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ ନାସିକାଗ୍ରେ ଚତୁର୍ଭିଃ ଷଡ୍ଭିରଷ୍ଟଭିର୍ଦଶଭିଦ୍ୱାଦଶଭିଃ କ୍ରମାଦଞ୍ଜୁଲାନ୍ତେ
ନୀଲଦ୍ୱ୍ୟତିଶ୍ୟାମତ୍ୱସଦୃଶକ୍ରତ୍ତଞ୍ଜୁରସ୍ମୁରପୀତଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱୟୋପେତବ୍ୟୋମ
ୟଦି ପଶ୍ୟତି ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଭବତି ।
ଚଲଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବ୍ୟୋମଭାଗବୀକ୍ଷିତୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟାଗ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଶା ବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନେନ ଯୋଗୀ ଭବତି ।
ତପ୍ତକାଞ୍ଚିନସଂକାଶଜ୍ୟୋତିର୍ମୟଶା ଅପାଙ୍ଗାନ୍ତେ ଭୂମୌ ବା ପଶ୍ୟତି ତଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଭବତି ।
ଶିର୍ଷୋପରି ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲସମୀକ୍ଷିତୁରମୃତତ୍ୱଂ ଭବତି ।
ୟତ୍ର କୁତ୍ର ସ୍ଥିତସ୍ୟ ଶିରସି ବ୍ୟୋମଜ୍ୟୋତିର୍ଦୃଷ୍ଟଂ ଚେହ୍ନ ତୁ ଯୋଗୀ ଭବତି ॥

ଅଥ ମଧ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟଲକ୍ଷଣଂ
ପ୍ରାତଶ୍ଚିତ୍ରାଦିବର୍ଣ୍ଣାଶଶ୍ଚୟର୍ଯ୍ୟକ୍ରବଦ୍ୱହ୍ନିଜ୍ୱାଲାବଲୀବତ୍ତଦ୍ୱିହୀନାନ୍ତରିକ୍ଷବପୁଶ୍ୟତି ।
ତଦାକାରାକାରିତୟାଃବତିଷ୍ଠତି ।
ତଦ୍-ଭୂୟୋଦର୍ଶନେନ ଗୁଣରହିତାକାଶଂ ଭବତି ।
ବିସ୍ମରଣାରକାକାରସଂଦୀପ୍ୟମାନାଗାତତମୋପମଂ ପରମାକାଶଂ ଭବତି ।
କାଳାନଲସମଦ୍ୟୋତମାନଂ ମହାକାଶଂ ଭବତି ।
ସର୍ବୋକ୍ତସ୍ତପରମଦ୍ୱ୍ୟତିପ୍ରଦ୍ୟୋତମାନଂ ତତ୍ତ୍ୱାକାଶଂ ଭବତି ।
କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶବୈଭବସଂକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟକାଶଂ ଭବତି ।
ଏବଂ ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥବ୍ୟୋମପଞ୍ଚିକଂ ତାରକଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।

ତଦର୍ଶୀ ବିମୁକ୍ତଫଳସ୍ତାଦୃଶ୍ୟୋପସମାନୋ ଭବତି ।
ତସ୍ମାତ୍ତାରକ ଏବ ଲକ୍ଷ୍ୟମମନସ୍କଫଳପ୍ରଦଂ ଭବତି ।
ତତ୍ତାରକଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ପୂର୍ବାଧିତାରକମୁତ୍ତରାଧିମମନସ୍କଂ ଚେତି ।

ତଦେଷ ଶ୍ଳୋକୋ ଭବେତି —

ତଦ୍ୟୋଗଂ ଚ ଦ୍ୱିଧା ବିଦ୍ଧି ପୂର୍ବୋତ୍ତରବିଧାନତଃ ।
ପୂର୍ବଂ ତୁ ତାରକଂ ବିଦ୍ୟାଦମନସ୍କଂ ତଦୁତ୍ତରମିତି ।

ଅକ୍ଷ୍ୟକ୍ତସ୍ତାରକଯୋଗ୍ଯନ୍ତ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରତିଫଳନଂ ଭବତି ।
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳଦର୍ଶନଂ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମିବ
ପିଣ୍ଡାଣ୍ଡଶିରୋମଧ୍ୟସ୍ଥାକାଶେ ରବୀନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳଦ୍ୱିତୟମସ୍ତୀତି ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ତଦର୍ଶନମାତ୍ରାଣ୍ୟଭୟୈକ୍ୟଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ମନୋଯୁକ୍ତଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
ତଦ୍ୟୋଗାତ୍ତାବେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପ୍ରବୃତ୍ତେରନବକାଶାତ୍ ।
ତସ୍ମାଦକ୍ତଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତାରକ ଏବାନ୍ନୁସଂଧେୟଃ ।

ତତ୍ତାରକଂ ଦ୍ୱିବିଧଂ ମୂର୍ତ୍ତିତାରକମମୂର୍ତ୍ତିତାରକଂ ଚେତି ।
ଯଦିନ୍ଦ୍ରିୟାକ୍ତଂ ତନ୍ମୂର୍ତ୍ତିମତ୍ । ଯଦ୍-ଭୂୟୁଗାତୀତଂ ତଦମୂର୍ତ୍ତିମତ୍ ।
ସର୍ବତ୍ରାକ୍ତଃପଦାର୍ଥବିବେଚନେ ମନୋଯୁକ୍ତାଭ୍ୟାସ ଇଷ୍ୟତେ
ତାରକାଭ୍ୟାଂ ତଦୂର୍ଧ୍ୱସ୍ଥସ୍ତଦର୍ଶନାନ୍ମନୋଯୁକ୍ତେନାକ୍ତରୀକ୍ଷଣେନ
ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମୈବ ।
ତସ୍ମାନ୍ନୁକୂଳେତେଜୋମୟଂ ବ୍ରହ୍ମୈତି ସିଦ୍ଧମ୍ ।
ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ମନଃସହକାରିଚକ୍ଷୁଷାକ୍ତଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବେଦ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଏବମମୂର୍ତ୍ତିତାରକମପି ମନୋଯୁକ୍ତେନ ଚକ୍ଷୁଷୈବ ଦହରାଦିକଂ
ବେଦ୍ୟଂ ଭବତି ରୂପଗ୍ରହଣପ୍ରୟୋଜନସ୍ୟ
ମନଶ୍ଚକ୍ଷୁରଧୀନତ୍ୱାଦ୍ୱାହ୍ୟବଦାକ୍ତରେଽପ୍ୟାତ୍ମମନଶ୍ଚକ୍ଷୁସଂଯୋଗେନୈବ ରୂପଗ୍ରହଣକାୟାଦୟାତ୍ ।
ତସ୍ମାନ୍ମନୋଯୁକ୍ତାକ୍ତଦୃଷ୍ଟିସ୍ତାରକପ୍ରକାଶା ଭବତି ।

ଭୂୟୁଗମଧ୍ୟାବିଲେ ଦୃଷ୍ଟିଂ ତଦ୍ଭାରୋର୍ଧ୍ୱସ୍ଥିତତେଜ ଆବିର୍ଭୂତଂ ତାରକୟୋଗୋ ଭବତି ।
ତେନ ସହ ମନୋଯୁକ୍ତଂ ତାରକଂ ସୁସଂଯୋଜ୍ୟ ପ୍ରୟତ୍ନେନ
ଭୂୟୁଗ୍ନଂ ସାବଧାନତୟା କିଂଚିଦ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୁତ୍ତମେଷପୟେତ୍ ।
ଇତି ପୂର୍ବଭାଗୀ ତାରକୟୋଗଃ । ଉତ୍ତରଂ ତ୍ୱମୂର୍ତ୍ତିମଦମନସ୍ତମିତୁ୍ୟତ୍ୟତେ ।
ତାଲୁମୁଲୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ମହାନ୍ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୁଷୋ ବର୍ତତେ ।
ତଦ୍ୟୋଗିଭିର୍ଧ୍ୟୟମ୍ । ତସ୍ମାଦଶିମାଦିସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।

ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟେ ଦୃଷ୍ଟୌ ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତାୟାଂ ସତ୍ୟାଂ ସାଂଭବୀ ମୁଦ୍ରା ଭବତି ।
ତନ୍ମୁଦ୍ରାରୁଦ୍ଧଜ୍ଞାନିନିବାସାଦ୍-ଭୂମିଃ ପବିତ୍ରା ଭବତି ।
ତଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ସର୍ବେ ଲୋକାଃ ପବିତ୍ରା ଭବନ୍ତି ।
ତାଦୃଶପରମୟୋଗିପୂଜା ଯୁସ୍ୟ ଲଭ୍ୟତେ ସୋଽପି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।

ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଜଲଜ୍ଞେୟାତିଃସ୍ୱରୂପଂ ଭବତି ।
ପରମଗୁପଦେଶେନ ସହସ୍ରାରେ ଜଲଜ୍ଞେୟାତିର୍ବା ବୁଦ୍ଧିଗୁହାନିହିତଜ୍ଞେୟାତିର୍ବା
ଷୋଡଶାକ୍ତସ୍ଥତୁରୀୟଚୈତନ୍ୟଂ ବାନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନଂ ସଦାଚାର୍ଯ୍ୟମୁଲମ୍ ।

ଆଚାର୍ଯ୍ୟୋ ବେଦସଂପନ୍ନୋ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତୋ ବିମସ୍ତରଃ ।
ୟୋଗଜ୍ଞୋ ଯୋଗନିଷ୍ଠଶ୍ଚ ସଦା ଯୋଗାତ୍ମକଃ ଶୁଚିଃ ॥

ଗୁରୁଭକ୍ତିସମାୟୁକ୍ତଃ ପୁରୁଷଜ୍ଞୋ ବିଶେଷତଃ ।
ଏବଂଲକ୍ଷଣସଂପନ୍ନୋ ଗୁରୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥
ଗୁଣବସ୍ତୁକାରଃ ସ୍ୟାଦୁଶବସ୍ତୁନ୍ନିରୋଧକଃ ।
ଅକ୍ଷକାରନିରୋଧିତ୍ୱାଦ୍ଗୁରୁରିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ॥

ଗୁରୁରେବ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ଗୁରୁରେବ ପରା ଗତିଃ ॥

ଗୁରୁରେବ ପରା ବିଦ୍ୟା ଗୁରୁରେବ ପରାୟଣମ୍ ।।

ଗୁରୁରେବ ପରା କାଷ୍ଠା ଗୁରୁରେବ ପରଂ ଧନମ୍ ।
ୟସ୍ମାନ୍ନଦୁପଦେଷ୍ଟାସୌ ତସ୍ମାଦ୍ଗୁରୁତରୋ ଗୁରୁରିତି ।

ୟଃ ସକ୍ତୁଦ୍ଧାଞ୍ଜୟତି ତସ୍ୟ ସଂସାରମୋଚନଂ ଭବତି ।
ସର୍ବଜନ୍ମକୃତଂ ପାପଂ ତତ୍ସକ୍ଷଣାଦେବ ନଶ୍ୟତି ।
ସର୍ବାନ୍-କାମାନବାପ୍ନୋତି । ସର୍ବପୁରୁଷାର୍ଥସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ୟ ଏବଂ ବେଦେତ୍ୟପନିଷତ୍ ।। ୧ ।।

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି ଅଦ୍ୱୟତାରକୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ।।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Mahavakyopanisat / Mahavakya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଡରଶୀସେନ ମେହେର

ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷତ୍ / ମହାବାକ୍ୟ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷତ୍ ॥

ଯନ୍ମହାବାକ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତମହାବିଦ୍ୟାକଲେବରମ୍ ।
ବିକଲେବରକୈବଲ୍ୟଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ତ୍ତେତିଃ ଶୁଶ୍ରୁୟାମ ଦେବାଃ ।
ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଞ୍ଜେସୁଷୁବାଗୁଁସସ୍ତନୁତିଃ ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟଃ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥

ଅଥ ହୋବାଚ ଭଗବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାପରୋକ୍ଷାନୁଭବପରୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ଗୁହ୍ୟାଦୁହ୍ୟପରମେଷା ନ ପ୍ରାକୃତାୟୋପଦେଷ୍ଟବ୍ୟା ।
ସାତ୍ତ୍ୱିକାୟାନ୍ତର୍ମୁଖାୟ ପରିଶୁଶ୍ରୁଷବେ ।
ଅଥ ସଂସୃତିବନ୍ଧମୋକ୍ଷୟୋବିଦ୍ୟାବିଦ୍ୟେ ଚକ୍ଷୁଷୀ ଉପସଂହୃତ୍ୟ
ବିଜ୍ଞାୟାବିଦ୍ୟାଲୋକାଶ୍ରୟମୋଦୁକ୍ ।
ତମୋ ହି ଶାରୀରପ୍ରପଞ୍ଚମାବ୍ରହ୍ମସ୍ଥାବରାନ୍ତମନନ୍ତାଶିଳାଜାଣ୍ଡୁତମ୍ ।
ନିଶିଲନିଗମୋଦିତସକାମକର୍ମବ୍ୟବହାରୋ ଲୋକଃ ।
ନୈଷୋଽକ୍ଷକାରୋଽୟମାତ୍ମା ।
ବିଦ୍ୟା ହି କାଶ୍ଚାନ୍ତରାଦିତ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଳଂ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନାପରମ୍ ।
ଅସାବାଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରହ୍ମେତ୍ୟଜପୟୋପହିତଂ ହଂସଃ ସୋଽହମ୍ ।
ପ୍ରାଣାପାନାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଲୋମାନୁଲୋମାଭ୍ୟାଂ ସମୁପଲଭ୍ୟେବଂ ସା ଚିରଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା ତ୍ରିବୃଦାନ୍ତୁନି
ବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟଭିଧ୍ୟାୟମାନେ ସଜ୍ଜିଦାନନ୍ଦଃ ପରମାତ୍ମାବିର୍ଭବତି ।

ସହସ୍ରଭାନ୍ମୁମକ୍ଷୁରିତାପୁରିତଦ୍ଵାଦଲିପ୍ୟା ପାରାବାରପୁର ଇବ ।
 ନୈଷା ସମାଧିଃ । ନୈଷା ଯୋଗସିଦ୍ଧିଃ । ନୈଷା ମନୋଲୟଃ । ବ୍ରହ୍ମେକ୍ୟଂ ତତ୍ ।
 ଆଦିତ୍ୟବର୍ଣ୍ଣଂ ତମସସ୍ତୁ ପାରେ ସର୍ବାଣି ରୂପାଣି ବିଚିତ୍ୟ ଧୀରଃ ।
 ନାମାନି କୃତ୍ଵାଽଭିବଦନ୍ୟଦାସ୍ତେ ଧାତା ପୁରସ୍ତାଦ୍ୟମୁଦାଜହାର ।
 ଶକ୍ରଃ ପ୍ରବିଦ୍ଵାନ୍ପ୍ରଦିଶଶ୍ଚତସ୍ରଃ ତମେବଂ ବିଦ୍ଵାନମୃତ ଇହ ଭବତି ନାନ୍ୟଃ ପଦ୍ମା ଅୟନାୟ ବିଦ୍ୟତେ ।
 ଯଜ୍ଞେନ ଯଜ୍ଞମୟଜନ୍ତୁ ଦେବାଃ । ତାନି ଧର୍ମାଣି ପ୍ରଥମାନ୍ୟାସନ୍ ।
 ତେ ହ ନାକଂ ମହିମାନଃ ସଚକ୍ରେ । ଯତ୍ର ପୂର୍ବେ ସାଧ୍ୟାଃ ସନ୍ତି ଦେବାଃ ।
 ସୋଽହମର୍କଃ ପରଂ ଜ୍ୟୋତିରର୍କଜ୍ୟୋତିରହଂ ଶିବଃ ।
 ଆତ୍ମଜ୍ୟୋତିରହଂ ଶୁକ୍ରଃ ସର୍ବଜ୍ୟୋତିରସ୍ରାବଦୋମ୍ ।
 ଯ ଶତଦଧର୍ବଶିରୋଽଧୀତେ । ପ୍ରାତରଧୀୟାନୋ ରାତ୍ରିକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
 ସାଂୟମଧୀୟାନୋ ଦିବସକୃତଂ ପାପଂ ନାଶୟତି ।
 ତସ୍ମାୟଂ ପ୍ରାତଃ ପ୍ରୟୁଞ୍ଜାନଃ ପାପୋଽପାପୋ ଭବତି ।
 ମଧ୍ୟାହ୍ନମାଦିତ୍ୟାଭିମୁଖୋଽଧୀୟାନଃ ପଞ୍ଚମହାପାତକୋପପାତକାତ୍-ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
 ସର୍ବବେଦପାରାୟଣପୁଣ୍ୟଂ ଲଭତେ । ଶ୍ରୀମହାବିଷ୍ଣୁସାୟୁଜ୍ୟମବାପ୍ନୋତୀତୁ୍ୟପନିଷତ୍ ॥
 ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୁଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷଭିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
 ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗ୍ନୂସପ୍ତନୃଭିଃ ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ॥
 ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥
 ହରିଃ ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ମହାବାକ୍ୟୋପନିଷସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ହଂସ ଉପନିଷଦ

(Hamsopanishat / Hamsa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ହଂସୋପନିଷତ୍ / ହଂସ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ହଂସୋପନିଷତ୍ ॥

ହଂସାଖ୍ୟୋପନିଷତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତନାଦାଦିର୍ଯତ୍ର ବିଶ୍ରମେତ୍ ।

ତଦାଧାରଂ ନିରାଧାରଂ ବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରମହଂ ମହଃ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ଗୌତମ ଉବାଚ ।

ଭଗବନ୍-ସର୍ବଧର୍ମଜ୍ଞ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରବିଶାରଦ ।

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାପ୍ରବୋଧୋ ହି କେନୋପାୟେନ ଜାୟତେ ॥ ୧॥

ସନସ୍ତୁଜାତ ଉବାଚ ।

ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବବେଦେଷୁ ମତଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ପିନାକିନଃ ।

ପାର୍ବତ୍ୟା କଥିତଂ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଶୃଣୁ ଗୌତମ ତନ୍ମମ ॥ ୨॥

ଅନାଖ୍ୟୟମିଦଂ ଗୁହ୍ୟଂ ଯୋଗିନାଂ କୋଶସଂନିଭମ୍ ।

ହଂସସ୍ୟ ଗତିବିସ୍ତାରଂ ଭୁକ୍ତିମୁକ୍ତିଫଳପ୍ରଦମ୍ ॥ ୩॥

ଅଥ ହଂସପରମହଂସନିର୍ଣ୍ଣୟଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।

ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣେ ଶାନ୍ତାୟ ଦାନ୍ତାୟ ଗୁରୁଭକ୍ତାୟ ।

ହଂସହଂସେତି ସଦାଃୟଂ ସର୍ବେଷୁ ଦେହେଷୁ ବ୍ୟାପ୍ତୋ ବର୍ତତେ ॥

ୟଥା ହ୍ୟଗ୍ନିଃ କାଷ୍ଠେଷୁ ତିଲେଷୁ ତୈଲମିବ ତଂ ବିଦିତ୍ବା ନ ମୃତ୍ୟୁମତ୍ୟେତି ।
 ଗୁଦମବଷ୍ଟଭ୍ୟାଧାରାଦ୍ଵାୟୁମୁଦ୍ଵାପ୍ୟ ସ୍ଵାପିଷ୍ଠାନଂ ତ୍ରିଃ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣୀକୃତ୍ୟ ମଣିପୁରକଂ
 ଗତ୍ବା ଅନାହତମତିକ୍ରମ୍ୟ ବିଶୁଦ୍ଧୌ ପ୍ରାଣାନ୍ନିରୁଧ୍ୟାଜ୍ଞାମନୁଧ୍ୟାୟନ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଂ
 ଧ୍ୟାୟନ୍ ତ୍ରିମାତ୍ରୋଽହମିତ୍ୟେବଂ ସର୍ବଦା ଧ୍ୟାୟନ୍ନଥୋ ନାଦମାଧାରାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ
 ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକସଂକାଶଂ ସ ବୈ ବ୍ରହ୍ମ ପରମାତ୍ମେତୁ୍ୟତ୍ୟତେ ॥ ୧॥

ଅଥ ହଂସ ରକ୍ଷିଃ । ଅବ୍ୟକ୍ତଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦଃ । ପରମହଂସୋ ଦେବତା ।
 ହମିତି ବୀଜମ୍ । ସ ଇତି ଶକ୍ତିଃ । ସୋଽହମିତି କୀଲକମ୍ ।
 ଷଟ୍‌ସଂଖ୍ୟାୟା ଅହୋରାତ୍ରୟୋରେକବିଂଶତିସହସ୍ରାଣି ଷଟ୍‌ଶତାନ୍ୟଧିକାନି ଭବନ୍ତି ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ସୋମାୟ ନିରଞ୍ଜନାୟ ନିରାଭାସାୟ ତନ୍ମୁସୁକ୍ତ ପ୍ରଚୋଦୟାଦିତି
 ଅଗ୍ନୀଷୋମାଭ୍ୟାଂ ବୌଷଟ୍ ହୃଦୟାଦ୍ୟଙ୍ଗନ୍ୟାସକରନ୍ୟାସୌ ଭବତଃ ।
 ଏବଂ କୃତ୍ବା ହୃଦୟୋଽଷ୍ଟଦଲେ ହଂସାତ୍ମାନଂ ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
 ଅଗ୍ନୀଷୋମୌ ପକ୍ଷାବୋଂକାରଃ ଶିରୋ ବିନ୍ଦୁସ୍ତୁ ନେତ୍ରଂ ମୁଖଂ ରୁଦ୍ରୋ ରୁଦ୍ରାଣୀ
 ଚରଣୌ ବାହୁ କାଲଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଳୋଭେ ପାର୍ଶ୍ଵେ ଭବତଃ ।
 ପଶ୍ୟତ୍ୟନାଗାରଶ୍ଚ ଶିଶ୍ଵୋଭୟପାର୍ଶ୍ଵେ ଭବତଃ ।
 ଏଷୋଽସୌ ପରମହଂସୋ ଭାନୁକୋଟିପ୍ରତୀକାଶୋ ଯେନେଦଂ ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
 ତସ୍ୟାଶ୍ଵଧା ବୃତ୍ତିର୍ଭବତି ।
 ପୂର୍ବଦଲେ ପୁଣ୍ୟେ ମତିଃ ଆଗ୍ନେୟେ ନିଦ୍ରାଲସ୍ୟାଦୟୋ ଭବନ୍ତି ଯୁମ୍ୟେ କୁରେ ମତିଃ
 ନୈରୃତ୍ୟେ ପାପେ ମନୀଷା ବାରୁଣ୍ୟାଂ କ୍ରୀଡା ବାୟବ୍ୟେ ଗମନାଦୌ ବୁଦ୍ଧିଃ ସୌମ୍ୟେ
 ରତିପ୍ରୀତିଃ ଈଶାନେ ଦ୍ରବ୍ୟାଦାନଂ ମଧ୍ୟେ ବୈରାଗ୍ୟଂ କେସରେ ଜାଗ୍ରଦବସ୍ଥା କର୍ଣ୍ଣକାୟାଂ
 ସ୍ଵପ୍ନଂ ଲିଙ୍ଗେ ସୁଷୁପ୍ତିଃ ପଦ୍ମତ୍ୟାଗେ ତୁରୀୟଂ ଯଦା ହଂସୋ ନାଦେ ଲୀନୋ ଭବତି ତଦା
 ତୁର୍ଯ୍ୟତୀତମୁନ୍ନନମଜପୋପସଂହାରମିତ୍ୟଭିଧୀୟତେ ।
 ଏବଂ ସର୍ବଂ ହଂସବଶାଞ୍ଜସ୍ଥାନୁନୋ ବିଚାର୍ଯ୍ୟତେ ।
 ସ ଏବ ଜପକୋଟ୍ୟାଂ ନାଦମନୁଭବତି ଏବଂ ସର୍ବଂ ହଂସବଶାନ୍ନାଦୋ ଦଶବିଧୋ ଜାୟତେ ।

ଚିଣୀତି ପ୍ରଥମଃ । ଚିଞ୍ଚିଣୀତି ଦ୍ଵିତୀୟଃ ।
ଘଣ୍ଟାନାଦସ୍ତୃତୀୟଃ । ଶଙ୍ଖନାଦଶ୍ଚତୁର୍ଥମ୍ ।
ପଞ୍ଚମସ୍ତ୍ରନ୍ଧୀନାଦଃ । ଷଷ୍ଠସ୍ତ୍ରାଲନାଦଃ ।
ସପ୍ତମୋ ବେଶୁନାଦଃ । ଅଷ୍ଟମୋ ମୃଦଙ୍ଗନାଦଃ ।
ନବମୋ ଭେରୀନାଦଃ । ଦଶମୋ ମେଘନାଦଃ ।
ନବମଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଦଶମମେବାଭ୍ୟସ୍ତେତ୍ ।
ପ୍ରଥମେ ଚିଞ୍ଚିଣୀଗାତ୍ରଂ ଦ୍ଵିତୀୟେ ଗାତ୍ରଭଞ୍ଜନମ୍ ।
ତୃତୀୟେ ଖେଦନଂ ଯାତି ଚତୁର୍ଥେ କମ୍ପତେ ଶିରଃ ॥

ପଞ୍ଚମେ ସୁବତେ ତାଲୁ ଷଷ୍ଠେ ମୃତନିଷେବଶମ୍ ।
ସପ୍ତମେ ଗୁହବିଜ୍ଞାନଂ ପରା ବାତା ତଥାଃଷ୍ଟମେ ॥

ଅଦୃଶ୍ୟଂ ନବମେ ଦେହଂ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁସ୍ତଥାଃମଲମ୍ ।
ଦଶମଂ ପରମଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାବ୍ରହ୍ମସଂନିଧୌ ॥

ତସ୍ମିନ୍ନନୋ ବିଲୀୟତେ ମନସି ସଂକଳ୍ପବିକଳ୍ମେ ଦର୍ଶେ ପୁଣ୍ୟପାପେ
ସଦାଶିବଃ ଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମା ସର୍ବତ୍ରାବସ୍ଥିତଃ ସ୍ଵୟଂଜ୍ୟୋତିଃ ଶୁଦ୍ଧୋ
ବୁଦ୍ଧୋ ନିତ୍ୟୋ ନିରଞ୍ଜନଃ ଶାନ୍ତଃ ପ୍ରକାଶତ ଇତି ॥
ଓଁ ବେଦପ୍ରବଚନଂ ବେଦପ୍ରବଚନମିତି ॥ ୨॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ହଂସୋପନିଷସ୍ତମାତ୍ମା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

(Trishikhibrahmanopanisat / Trishikhibrahmana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ / ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ ॥

ଯୋଗଜ୍ଞାନୈକସଂସିଦ୍ଧଶିବତତ୍ତ୍ୱତୟୋଜ୍ଞଲମ୍ ।

ପ୍ରତିଯୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଭବାମ୍ୟହମ୍ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ତ୍ରିଶିଖୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ ତଂ ଗତ୍ସୋବାତ ।

ଭଗବନ୍ କିଂ ଦେହଃ କିଂ ପ୍ରାଣଃ କିଂ କାରଣଂ କିମାତ୍ମେତି ।

ସ ହୋବାତ ସର୍ବମିଦଂ ଶିବ ଏବ ବିଜାନୀହି ।

କିଂତୁ ନିତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧୋ ନିରଞ୍ଜନୋ ବିଭୁରଦ୍ବୟଃ ଶିବ ଏକଃ ସ୍ୱେନ

ଭାସେଦଂ ସର୍ବଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତପ୍ତାୟଃପିଣ୍ଡବଦେକଂ ଭିନ୍ନବଦବଭାସତେ ।

ତଦ୍-ଭାସକଂ କିମିତି ଚେତୁତ୍ୟତେ । ସଚ୍ଛବିବାତ୍ୟମବିଦ୍ୟାଶବଲଂ ବ୍ରହ୍ମ ।

ବ୍ରହ୍ମଣୋଽବ୍ୟକ୍ତମ୍ । ଅବ୍ୟକ୍ତାନ୍ନହତ୍ । ମହତୋଽହଂକାରଃ ।

ଅହଂକାରାପୁଞ୍ଜି ତନ୍ମାତ୍ରାଣି । ପଞ୍ଚତନ୍ମାତ୍ରେଭ୍ୟଃ ପଞ୍ଚମହାଭୂତାନି ।

ପଞ୍ଚମହାଭୂତେଭ୍ୟୋଽଶିଲଂ ଜଗତ୍ ॥

ତଦଶିଲଂ କିମିତି । ଭୂତବିକାରବିଭାଗାଦିରିତି ।

ଏକସ୍ମିନ୍-ପିଣ୍ଡେ କଥଂ ଭୂତବିକାରବିଭାଗ ଇତି ।

ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାୟକାରଣଭେଦରୂପେଣାଂ ଶତତ୍ତ୍ୱବାଚକବାଚ୍ୟସ୍ଥାନଭେଦବିଷୟଦେବତାକୋଶ-

ଭେଦବିଭାଗା ଭବନ୍ତି ।

ଅଥାକାଶୋଽନ୍ତଃକରଣମନୋବୁଦ୍ଧିଚିତାହଂକାରାଃ ।
 ବାୟୁଃ ସମାନୋଦାନବ୍ୟାନାପାନପ୍ରାଣାଃ । ବହ୍ନିଃ ଶ୍ରୋତ୍ରତ୍ୱକ୍ତସ୍ତୁର୍ଜହ୍ନାଗ୍ରାଣି ।
 ଆପଃ ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧାଃ । ପୃଥିବୀ ବାକ୍ପାଣିପାଦପାୟୁପଚ୍ଛାଃ ।
 ଜ୍ଞାନସଂକଳ୍ପନିଷ୍ପନ୍ଧାନୁସଂଧାନାଭିମାନା ଆକାଶକାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତଃକରଣବିଷୟାଃ ।
 ସମୀକରଣୋନ୍ନୟନଗ୍ରହଣଗ୍ରବଣୋଚ୍ଛ୍ୱାସା ବାୟୁକାର୍ଯ୍ୟପ୍ରାଣାଦିବିଷୟାଃ ।
 ଶବ୍ଦସ୍ପର୍ଶରୂପରସଗନ୍ଧା ଅଗ୍ନିକାର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟା ଅବାଶ୍ରିତାଃ ।
 ବଚନାଦାନଗମନବିସର୍ଗାନନ୍ଦାଃ ପୃଥିବୀକାର୍ଯ୍ୟକର୍ମେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟାଃ ।
 କର୍ମଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟବିଷୟେଷୁ ପ୍ରାଣତନ୍ତ୍ରାତ୍ରବିଷୟା ଅନ୍ତର୍ଭୂତାଃ ।
 ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟୋଷ୍ଣିତ୍ୱାହଂକାରୌ ଚାନ୍ତର୍ଭୂତୌ ।
 ଅବକାଶବିଧୂତଦର୍ଶନପିଣ୍ଡୀକରଣଧାରଣାଃ ସୁକ୍ଷ୍ମତମା ଜୈବତନ୍ତ୍ରାତ୍ରବିଷୟାଃ ।
 ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗାନି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକାନ୍ୟାପିତ୍ୱୌତିକାନ୍ୟାପିଦୈବିକାନି ।
 ଅତ୍ର ନିଶାକରଚତୁର୍ମୁଖଦିଗ୍ଧାତାର୍କବରୁଣାଶ୍ୱ୍ୟାଗ୍ନୀନ୍ଦ୍ରେପେନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତିୟମା
 ଇତ୍ୟକ୍ଷାପିଦେବତାରୂପୈର୍ଦ୍ୱାଦଶନାତ୍ୟନ୍ତଃପ୍ରବୃତ୍ତାଃ
 ପ୍ରାଣା ଏବାଙ୍ଗାନି ଅଙ୍ଗଜ୍ଞାନଂ ତଦେବ ଜ୍ଞାତେତି ।
 ଅଥ ବ୍ୟୋମାନିଲାନଲଜଲାନାନାଂ ପଞ୍ଚୀକରଣମିତି ।
 ଜ୍ଞାତୃତ୍ୱଂ ସମାନୟୋଗେନ ଶ୍ରୋତ୍ରଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦଗୁଣୋ ବାଗପିଷ୍ଠିତ ଆକାଶେ ତିଷ୍ଠତି ଆକାଶସ୍ଥିଷ୍ଠତି ।
 ମନୋବ୍ୟାନୟୋଗେନ ଦୃଶ୍-ଦ୍ୱାରା ସ୍ପର୍ଶଗୁଣାଃ ପାଣ୍ୟପିଷ୍ଠିତୋ ବାୟୌ ତିଷ୍ଠତି ବାୟୁସ୍ଥିଷ୍ଠତି ।
 ବୁଦ୍ଧିରୁଦାନୟୋଗେନ ଚକ୍ଷୁର୍ଦ୍ୱାରା ରୂପଗୁଣାଃ ପାଦାପିଷ୍ଠିତୋଽଗ୍ନୌ ତିଷ୍ଠତ୍ୟଗ୍ନିସ୍ଥିଷ୍ଠତି ।
 ଚିତ୍ତମପାନୟୋଗେନ ଜିହ୍ୱାଦ୍ୱାରା ରସଗୁଣ ଉପସ୍ଥାପିଷ୍ଠିତୋଽୟୁଃ ତିଷ୍ଠତ୍ୟାୟସ୍ଥିଷ୍ଠତି ।
 ଅହଂକାରଃ ପ୍ରାଣୟୋଗେନ ଗ୍ରାଣଦ୍ୱାରା ଗନ୍ଧଗୁଣୋ ଗୁଦାପିଷ୍ଠିତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ତିଷ୍ଠତି
 ପୃଥିବୀ ତିଷ୍ଠତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ।

ଅତ୍ରେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —

ପୃଥଗ୍ଭୂତେ ଷୋଡଶ କଲାଃ ସ୍ୱାର୍ଥଭାଗାନ୍ପରାନ୍-କ୍ରମାତ୍ ।
 ଅନ୍ତଃକରଣବ୍ୟାନାକ୍ଷିରସପାୟୁନଭଃ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୧ ॥

ମୁଖ୍ୟାତ୍-ପୂର୍ବୋଽଭିର୍ଭାଗୈର୍ଭୂତେ ଭୂତେ ଚତୁଷ୍ଟୈଃ ।
ପୂର୍ବମାକାଶମାଶ୍ରିତ୍ୟ ପୃଥିବ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ॥ ୨ ॥

ମୁଖ୍ୟାଦୂର୍ଧ୍ୱେ ପରା ଜ୍ଞେୟା ନ ପରାନ୍ତରାନ୍ନିଦୁଃ ।
ଏବମଂଶୋ ହ୍ୟଭୂତସ୍ଥାଭେଦ୍ୟଶ୍ଚାଂଶୋ ହ୍ୟଭୂତଥା ॥ ୩ ॥

ତସ୍ମାଦନ୍ୟୋନ୍ୟମାଶ୍ରିତ୍ୟ ହ୍ୟେତଂ ପ୍ରୋତମନୁକ୍ରମାତ୍ ।
ପଞ୍ଚଭୂତମୟୀ ଭୂମିଃ ସା ଚେତନସମନ୍ୱିତା ॥ ୪ ॥

ତତ ଓଷଧୟୋଽନ୍ନଂ ଚ ତତଃ ପିଣ୍ଡାଶ୍ଚତୁର୍ବିଧାଃ ।
ରସାସ୍ୱଚ୍ଛାଂସମେଦୋଽସ୍ଥିମଜ୍ଜାଶୁକ୍ରାଣି ଧାତବଃ ॥ ୫ ॥

କେଚିତ୍ତଦ୍ୟୋଗତଃ ପିଣ୍ଡା ଭୂତେଭ୍ୟଃ ସଂଭବାଃ କୃଚିତ୍ ।
ତସ୍ମିନ୍ନନ୍ନମୟଃ ପିଣ୍ଡୋ ନାଭିମଣ୍ଡଲସଂସ୍ଥିତଃ ॥ ୬ ॥

ଅସ୍ୟ ମଧ୍ୟୋଽସ୍ଥି ହୃଦୟଂ ସନାଲଂ ପଦ୍ମକୋଶବତ୍ ।
ସଞ୍ଜାତ୍ତର୍ବତନୋ ଦେବାଃ କର୍ତ୍ତୃହଂକାରଚେତନାଃ ॥ ୭ ॥

ଅସ୍ୟ ବୀଜଂ ତମଃପିଣ୍ଡଂ ମୋହରୂପଂ ଜତଂ ଘନମ୍ ।
ବର୍ତ୍ତତେ କଣ୍ଠମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମିଶ୍ରୀଭୂତମିଦଂ ଜଗତ୍ ॥ ୮ ॥

ପ୍ରତ୍ୟଗାନନ୍ଦରୂପାତ୍ମା ମୂର୍ଧ୍ନି ସ୍ଥାନେ ପରେ ପଦେ ।
ଅନନ୍ତଶକ୍ତିସଂଯୁକ୍ତୋ ଜଗଦ୍ରୂପେଣ ଭାସତେ ॥ ୯ ॥

ସର୍ବତ୍ର ବର୍ତ୍ତତେ ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନଂ ଜାଗ୍ରତି ବର୍ତ୍ତତେ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ଚ ତୁରୀୟଂ ଚ ନାନ୍ୟାବସ୍ଥାସୁ କୁତ୍ରଚିତ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସର୍ବଦେଶେଷ୍ଟନ୍ମୁସ୍ୟତଶ୍ଚତୁରୂପଃ ଶିବାତ୍ମକଃ ।
ୟଥା ମହାଫଳେ ସର୍ବେ ରସାଃ ସର୍ବପ୍ରବର୍ତ୍ତକାଃ ॥ ୧୧ ॥

ତଥୈବାନ୍ମୟେ କୋଶେ କୋଶାସ୍ତିଷ୍ଠି ଚାନ୍ଦରେ ।
ୟଥା କୋଶସ୍ତଥା ଜୀବୋ ଯଥା ଜୀବସ୍ତଥା ଶିବଃ ॥ ୧୨ ॥

ସବିକାରସ୍ତଥା ଜୀବୋ ନିର୍ବିକାରସ୍ତଥା ଶିବଃ ।
କୋଶାସ୍ତସ୍ୟ ବିକାରାସ୍ତେ ହ୍ୟବସ୍ଥାସୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକାଃ ॥ ୧୩ ॥

ୟଥା ରସାଶୟେ ଫେନଂ ମଥନାଦେବ ଜାୟତେ ।
ମନୋନିର୍ମଥନାଦେବ ବିକଳ୍ପା ବହବସ୍ତଥା ॥ ୧୪ ॥

କର୍ମଣା ବର୍ତ୍ତତେ କର୍ମୀ ତତ୍ତ୍ୱାଗାଚ୍ଛାନ୍ତିମାପୁୟାତ୍ ।
ଅୟନେ ଦକ୍ଷିଣେ ପ୍ରାପ୍ତେ ପ୍ରପଞ୍ଚାଭିମୁଖଂ ଗତଃ ॥ ୧୫ ॥

ଅହଂକାରାଭିମାନେନ ଜୀବଃ ସ୍ୟାଦ୍ଧି ସଦାଶିବଃ ।
ସ ଚାବିବେକପ୍ରକୃତିସଙ୍ଗତ୍ୟା ତତ୍ର ମୁହ୍ୟତେ ॥ ୧୬ ॥

ନାନାୟୋନିଗତଂ ଗତ୍ୱା ଶେତେଃସୌ ବାସନାବଶାତ୍ ।
ବିମୋକ୍ଷାସ୍ତଂଚରତ୍ୟେବ ମତ୍ସ୍ୟଃ କୁଲଦ୍ୱୟଂ ଯଥା ॥ ୧୭ ॥

ତତଃ କାଲବଶାଦେବ ହ୍ୟାତ୍ମଜ୍ଞାନବିବେକତଃ ।
ଉତ୍ତରାଭିମୁଖୋ ଭୂତ୍ୱା ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନାନ୍ତରଂ କ୍ରମାତ୍ ॥ ୧୮ ॥

ମୂର୍ଧ୍ନାଧ୍ୟାୟାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଶାନ୍ୟୋଗାଭ୍ୟାସଂ ସ୍ଥିତଶ୍ଚରନ୍ ।
ୟୋଗାସ୍ତଂଜାୟତେ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞାନାଦ୍ୟୋଗଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୯ ॥

ୟୋଗଜ୍ଞାନପରୋ ନିତ୍ୟଂ ସ ଯୋଗୀ ନ ପ୍ରଶଶ୍ୟତି ।
ବିକାରସ୍ତଂ ଶିବଂ ପଶ୍ୟେଦ୍ବିକାରଶ୍ଚ ଶିବେ ନ ତୁ ॥ ୨୦ ॥

ୟୋଗପ୍ରକାଶକଂ ଯୋଗୈର୍ଧ୍ୟାୟୋଜାନନ୍ୟ ଭାବନଃ ।
ୟୋଗଜ୍ଞାନେ ନ ବିଦ୍ୟେତେ ତସ୍ୟ ଭାବୋ ନ ସିଦ୍ଧ୍ୟତି ॥ ୨୧ ॥

ତସ୍ମାଦଭ୍ୟାସଘ୍ନୋଗେନ ମନଃପ୍ରାଣାନ୍ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଯୋଗୀ ନିଶିତଧାରେଣ କ୍ଷୁରେଣୈବ ନିକୃନ୍ତୟେତ୍ ॥ ୨୨ ॥

ଶିଖା ଜ୍ଞାନମୟୀ ବୃତ୍ତିର୍ଯମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗସାଧନୈଃ ।
ଜ୍ଞାନଘ୍ନୋଗଃ କର୍ମଘ୍ନୋଗ ଇତି ଘ୍ନୋଗୋ ଦ୍ଵିଧା ମତଃ ॥ ୨୩ ॥

କ୍ରିୟାଘ୍ନୋଗମଥେଦାନୀଂ ଶୁଶ୍ରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣସତ୍ତମ ।
ଅବ୍ୟାକୁଲସ୍ୟ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବନ୍ଧନଂ ବିଷୟେ କ୍ବଚିତ୍ ॥ ୨୪ ॥

ୟସ୍ୟଂଘ୍ନୋଗୋ ଦ୍ଵିଜଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ ତ ଦ୍ଵୈବିଧ୍ୟମଶ୍ରୁତେ ।
କର୍ମ କର୍ତବ୍ୟମିତ୍ୟେବ ବିହିତେଷ୍ଠେବ କର୍ମସୁ ॥ ୨୫ ॥

ବନ୍ଧନଂ ମନସୋ ନିତ୍ୟଂ କର୍ମଘ୍ନୋଗଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ୟତଚିତ୍ତସ୍ୟ ସତତମର୍ଥେ ଶ୍ରେୟସି ବନ୍ଧନମ୍ ॥ ୨୬ ॥

ଜ୍ଞାନଘ୍ନୋଗଃ ସ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସର୍ବସିଦ୍ଧିକରଃ ଶିବଃ ।
ୟସ୍ୟୋକ୍ତଲକ୍ଷଣେ ଘ୍ନୋଗେ ଦ୍ଵିବିଧୋଽପ୍ୟବ୍ୟୟଂ ମନଃ ॥ ୨୭ ॥

ସ ଯାତି ପରମଂ ଶ୍ରେୟୋ ମୋକ୍ଷଲକ୍ଷଣମଞ୍ଜସା ।
ଦେହେନ୍ଦ୍ରିୟେଷୁ ବୈରାଗ୍ୟଂ ଯମ ଇତ୍ୟୁଚ୍ୟତେ ବୁଧୈଃ ॥ ୨୮ ॥

ଅନୁରକ୍ତିଃ ପରେ ତତ୍ତ୍ଵେ ସତତଂ ନିୟମଃ ସ୍ମୃତଃ ।
ସର୍ବବସ୍ତୁନ୍ୟଦାସୀନଭାବମାସନମୁତ୍ତମମ୍ ॥ ୨୯ ॥

ଜଗତ୍ସର୍ବମିଦଂ ମିଥ୍ୟାପ୍ରତୀତିଃ ପ୍ରାଣସଂୟମଃ ।
ଚିତ୍ତସ୍ୟାନ୍ତର୍ମୁଖୀଭାବଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରସ୍ତୁ ସତ୍ତମ ॥ ୩୦ ॥

ଚିତ୍ତସ୍ୟ ନିଶ୍ଚଳୀଭାବୋ ଧାରଣା ଧାରଣଂ ବିଦୁଃ ।
ସୋଽହଂ ଚିନ୍ତାତ୍ରମେବେତି ଚିନ୍ତନଂ ଧ୍ୟାନମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୩୧ ॥

ଧ୍ୟାନସ୍ୟ ବିସ୍ମୃତିଃ ସମ୍ୟକ୍ସମାପିରଭିଧୀୟତେ ।
ଅହିଂସା ସତ୍ୟମସ୍ତେୟଂ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ଦୟାର୍ଜବମ୍ ॥ ୩୨ ॥

କ୍ଷମା ଧୃତିର୍ମିତାହାରଃ ଶୌଚଂ ଚେତି ଯମା ଦଶ ।
ତପଃସନ୍ତୁଷ୍ଟିରାସ୍ତ୍ରିକ୍ୟଂ ଦାନମାରାଧନଂ ହରେଃ ॥ ୩୩ ॥

ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ଚୈବ ହ୍ରୀମ୍ତିଶ୍ଚ ଜପୋ ବ୍ରତମ୍ ॥ ଇତି ।
ଆସନାନି ତଦଙ୍ଗାନି ସ୍ୱସ୍ତିକାଦୀନି ବୈ ଦ୍ୱିଜ ॥ ୩୪ ॥

ବର୍ଣ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ପାଦତଲୟୋରୁଭୟୋରପି ।
ପୂର୍ବୋତ୍ତରେ ଜାନୁନୀ ଦ୍ୱେ କୃତ୍ୱାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୩୫ ॥

ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଳ୍ମଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ଗୋର୍ମୁଖଂ ଯୁଥା ॥ ୩୬ ॥

ଏକଂ ଚରଣମନ୍ୟସ୍ମିନ୍ମୁରାବାରୋପ୍ୟ ନିଶ୍ଚଳଃ ।
ଆସ୍ତେ ଯଦିଦମେନୋଘ୍ନଂ ବୀରାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୩୭ ॥

ଗୁଦଂ ନିୟମ୍ୟ ଗୁଳ୍ମାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁକ୍ତମେଶ ସମାହିତଃ ।
ୟୋଗାସନଂ ଭବେଦେତଦିତି ଯୋଗବିଦୋ ବିଦୁଃ ॥ ୩୮ ॥

ଉର୍ବୋରୁପରି ବୈ ଧତ୍ୱେ ଯଦା ପାଦତଲେ ଉଭେ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତହର୍ବବ୍ୟାଧିବିଷାପହମ୍ ॥ ୩୯ ॥

ପଦ୍ମାସନଂ ସୁସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ତଦଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦ୍ୱୟଂ ପୁନଃ ।
ବ୍ୟୁକ୍ତମେଶୈବ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବଦ୍ଧପଦ୍ମାସନଂ ଭବେତ୍ ॥ ୪୦ ॥

ପଦ୍ମାସନଂ ସୁସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ଜାନୁର୍ବୋରନ୍ତରେ କରୌ ।
ନିବେଶ୍ୟ ଭୂମାବାତିଷ୍ଠେଦ୍ୟୋମସ୍ତଃ କୁକୁଟାସନଃ ॥ ୪୧ ॥

କୁକୁଟାସନବନ୍ଧୁଂ ଦୋର୍ଭ୍ୟାଂ ସଂବଧ୍ୟ କନ୍ଧରମ୍ ।
ଶେତେ କୂର୍ମବଦୁତ୍ତାନ ଏତଦୁତ୍ତାନକୂର୍ମକମ୍ ॥ ୪୭ ॥

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠୌ ତୁ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଗୃହୀତ୍ବା ଶ୍ରବଣାବଧି ।
ଧନୁରାକର୍ଷକାକୃଷ୍ଣଂ ଧନୁରାସନମୀରିତମ୍ ॥ ୪୮ ॥

ସୀବନୀଂ ଗୁଳ୍ମଦେଶାଭ୍ୟାଂ ନିପୀତ୍ୟ ବ୍ୟୁକ୍ତମେଶ ତୁ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଜାନୁନୋର୍ହସ୍ତାବାସନଂ ସିଂହରୂପକମ୍ ॥ ୪୯ ॥

ଗୁଲ୍ମୌ ଚ ବୃକ୍ଷଶଯ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟଭୟପାର୍ଶ୍ଵୟୋଃ ।
ନିବେଶ୍ୟ ପାଦୌ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବକ୍ତ୍ଵା ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେତ୍ ॥ ୫୦ ॥

ସୀବନୀପାର୍ଶ୍ଵମୁଭୟଂ ଗୁଳ୍ମାଭ୍ୟାଂ ବ୍ୟୁକ୍ତମେଶ ତୁ ।
ନିପୀତ୍ୟାସନମେତତ୍ତ ମୁକ୍ତାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୫୧ ॥

ଅବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧରାଂ ସମ୍ୟକ୍ତଲାଭ୍ୟାଂ ହସ୍ତୟୋର୍ଦ୍ଵୟୋଃ ।
କୂର୍ପରୌ ନାଭିପାର୍ଶ୍ଵୌ ତୁ ସ୍ଥାପୟିତ୍ବା ମୟୂରବତ୍ ॥ ୫୨ ॥

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦଂ ମୟୂରାସନମିଷ୍ୟତେ ।
ବାମୋରୁମୂଳେ ଦକ୍ଷାଂ ଜାନ୍ତୋର୍ବେଷ୍ଟିତପାଣିନା ॥ ୫୩ ॥

ବାମେନ ବାମାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଂ ତୁ ଗୃହୀତଂ ମହ୍ୟପୀଠକମ୍ ।
ୟୋନିଂ ବାମେନ ସଂପୀତ୍ୟ ମେତ୍ରାଦୁପରି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ॥ ୫୪ ॥

ଉତ୍ତୁକାୟଃ ସମାସୀନଃ ସିଦ୍ଧାସନମୁଦୀରିତମ୍ ।
ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଭୁବି ପାଦୌ ତୁ ଦୋର୍ଭ୍ୟାମଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାଦରାତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ଜାନୁପରି ଲଲାଟଂ ତୁ ପଶ୍ଚିମଂ ତାନମୁତ୍ୟତେ ।
ୟେନ କେନ ପ୍ରକାରେଣ ସୁଖଂ ଧାର୍ଯ୍ୟଂ ଚ ଜାୟତେ ॥ ୫୬ ॥

ତସ୍ମିନ୍ନାସନମିତୁ୍ୟକ୍ରମଶକ୍ତସ୍ତସ୍ମାତରେତ୍ ।
ଆସନଂ ବିଜିତଂ ଯେନ ଜିତଂ ତେନ ଜଗତ୍ରୟମ୍ ॥ ୫୨ ॥

ୟମୈଶ୍ଵ ନିୟମୈଶ୍ଵେର ଆସନୈଶ୍ଵ ସୁସଂୟତଃ ।
ନାତୀଶୁଦ୍ଧିଂ ଚ କୃତ୍ଵାଦୌ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମାଚରେତ୍ ॥ ୫୩ ॥

ଦେହମାନଂ ସ୍ଵାଙ୍ଗୁଲିଭିଃ ଷଷ୍ଠବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲୀୟତମ୍ ।
ପ୍ରାଣଃ ଶରୀରାଦପିକୋ ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲମାନତଃ ॥ ୫୪ ॥

ଦେହସ୍ଥମନିଲଂ ଦେହସମୁଦ୍-ଭୂତେନ ବହ୍ନିନା ।
ନ୍ୟୁନଂ ସମଂ ବା ଯୋଗେନ କୁର୍ବନ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଦିଷ୍ୟତେ ॥ ୫୫ ॥

ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତପ୍ରଜାମୁନଦପ୍ରଭମ୍ ।
ତ୍ରିକୋଣଂ ଦ୍ଵିପଦାମନ୍ୟଜତୁରସ୍ରଂ ଚତୁଷ୍ପଦମ୍ ॥ ୫୬ ॥

ବୃତ୍ତଂ ବିହଙ୍ଗମାନାଂ ତୁ ଷଡସ୍ରଂ ସର୍ପଜନ୍ମନାମ୍ ।
ଅଷ୍ଟାସ୍ରଂ ସ୍ଵେଦଜାନାଂ ତୁ ତସ୍ମିନ୍ନୀପବତୁଞ୍ଜଲମ୍ ।
କନ୍ଧସ୍ଥାନଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଦେହମଧ୍ୟଂ ନବାଙ୍ଗୁଲମ୍ ।
ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁତ୍ତମେଽଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମାୟତମ୍ ॥ ୫୭ ॥

ଅଷ୍ଟାକୃତି ଡିରଶ୍ଵାଂ ଚ ଦ୍ଵିଜାନାଂ ଚ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ।
ତୁଳ୍ୟମଧ୍ୟଂ ତଦିଷ୍ଠଂ ବୈ ତନ୍ମଧ୍ୟଂ ନାଭିରିପ୍ୟତେ ॥ ୫୮ ॥

ତତ୍ର ଚକ୍ରଂ ଦ୍ଵାଦଶାରଂ ତେଷୁ ବିଷ୍ଟାଦିମୂର୍ତୟଃ ।
ଅହଂ ତତ୍ର ସ୍ଥିତଶ୍ଚକ୍ରଂ ଭ୍ରାମୟାମି ସ୍ଵମାୟୟା ॥ ୫୯ ॥

ଅରେଷୁ ଭ୍ରମତେ ଜୀବଃ କ୍ରମେଣ ଦ୍ଵିଜସତ୍ତମ ।
ତନ୍ମୁପଞ୍ଜିରମଧ୍ୟସ୍ଥା ଯଥା ଭ୍ରମତି ଲୁତିକା ॥ ୬୦ ॥

ପ୍ରାଣାବିରୁଦ୍ଧଶ୍ଚରତି ଜୀବସ୍ତେନ ବିନା ନହି ।
ତସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱେ କୁଣ୍ଡଳୀସ୍ଥାନଂ ନାଭେସ୍ତ୍ରିୟଗର୍ଭୋର୍ଧ୍ୱତଃ ॥ ୭୧ ॥

ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପା ସା ଚାଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଳୀକୃତା ।
ୟଥାବଦ୍ଦାୟୁସାରଂ ଚ ଜ୍ୱଳନାଦି ଚ ନିତ୍ୟଶଃ ॥ ୭୨ ॥

ପରିତଃ କନ୍ଦପାର୍ଶ୍ୱେ ତୁ ନିରୂପ୍ୟେବ ସଦା ସ୍ଥିତା ।
ମୁଖେନୈବ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରମୁଖଂ ତଥା ॥ ୭୩ ॥

ୟୋଗକାଳେନ ମରୁତା ସାଗ୍ନିନା ବୋଧିତା ସତୀ ।
ସ୍ମୁରିତା ହୃଦୟାକାଶେ ନାଗରୂପା ମହୋଜ୍ୱଳା ॥ ୭୪ ॥

ଅପାନାଦ୍ୱୟଜ୍ୱଳାଦୂର୍ଧ୍ୱମଧୋ ମେତ୍ରସ୍ୟ ତାବତା ।
ଦେହମଧ୍ୟଂ ମନୁଷ୍ୟାଶାଂ ହୃନ୍ମଧ୍ୟଂ ତୁ ଚତୁଷ୍ପଦାମ୍ ॥ ୭୫ ॥

ଇତରେଷାଂ ତୁଳ୍ୟମଧ୍ୟେ ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୁତାଃ ।
ଚତୁଷ୍ଟକାରଦ୍ୟାୟୁତେ ଦେହମଧ୍ୟେ ସୁଷୁମ୍ନୟା ॥ ୭୬ ॥

କନ୍ଦମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତା ନାଭୀ ସୁଷୁମ୍ନା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ।
ପଦ୍ମସୂତ୍ରପ୍ରତୀକାଶା ଋତୁରୂର୍ଧ୍ୱପ୍ରବର୍ତ୍ତନୀ ॥ ୭୭ ॥

ବ୍ରହ୍ମଣୋ ବିବରଂ ଯାବଦ୍ୱିଦ୍ୟୁଦାଭାସନାଲକମ୍ ।
ବୈଷ୍ଣବୀ ବ୍ରହ୍ମନାଭୀ ଚ ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତିପଦ୍ଧତିଃ ॥ ୭୮ ॥

ଇତା ଚ ପିଙ୍ଗଳା ଚୈବ ତସ୍ୟାଃ ସବ୍ୟେତରେ ସ୍ଥିତେ ।
ଇତା ସମୁଦ୍ଭିତା କନ୍ଦାଦ୍ୱାମନାସାପୁଟାବଧି ॥ ୭୯ ॥

ପିଙ୍ଗଳା ଚୋଦ୍ଭିତା ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣାସାପୁଟାବଧି ।
ଗାନ୍ଧାରୀ ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଚ ଦୈ ଚାନ୍ୟେ ନାଭିକେ ସ୍ଥିତେ ॥ ୮୦ ॥

ପୁରତଃ ପୃଷ୍ଠତସ୍ତସ୍ୟ ବାମେତରଦୃଶୌ ପ୍ରତି ।
ପୁଷ୍ପାୟଶସ୍ବିନୀନାତେଫୀ ତସ୍ମାଦେବ ସମୁତ୍ପତେ ॥ ୭୧ ॥

ସବ୍ୟେତରଶ୍ଚୂତ୍ୟବଧି ପାୟୁମୂଳାଦଲମ୍ବସା ।
ଅଧୋଗତା ଶୁଭା ନାତୀ ମେତ୍ରାନ୍ତ୍ରାବଧିରାୟତା ॥ ୭୨ ॥

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠାବଧିଃ କନ୍ଦାଦଧୋୟତା ଚ କୌଶିକୀ ।
ଦଶପ୍ରକାରଭୂତାସ୍ତାଃ କଥିତାଃ କନ୍ଦସଂଭବାଃ ॥ ୭୩ ॥

ତନ୍ମୂଳା ବହବୋ ନାତ୍ୟଃ ସ୍ଥୂଳସୁକ୍ଷ୍ମାଶ୍ଚ ନାତିକାଃ ।
ଦ୍ଵାସପ୍ତତିସହସ୍ରାଣି ସ୍ଥୂଳାଃ ସୁକ୍ଷ୍ମାଶ୍ଚ ନାତୟଃ ॥ ୭୪ ॥

ସଂଖ୍ୟାତୁଂ ନୈବ ଶକ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ଥୂଳମୂଳାଃ ପୃଥଗ୍ବିଧାଃ ।
ୟଥାଶୁଦ୍ଧଦଲେ ସୁକ୍ଷ୍ମାଃ ସ୍ଥୂଳାଶ୍ଚ ବିତତାସ୍ତଥା ॥ ୭୫ ॥

ପ୍ରାଣାପାନୌ ସମାନଶ୍ଚ ଭଦାନୋ ବ୍ୟାନ ଏବ ଚ ।
ନାଗଃ କୂର୍ମଶ୍ଚ କୃକରୋ ଦେବଦତ୍ତୋ ଧନଂଜୟଃ ॥ ୭୬ ॥

ଚରନ୍ତି ଦଶନାତୀଷୁ ଦଶ ପ୍ରାଣାଦିବାୟବଃ ।
ପ୍ରାଣାଦିପଞ୍ଚକଂ ତେଷୁ ପ୍ରଧାନଂ ତତ୍ର ଚ ଦ୍ଵୟମ୍ ॥ ୭୭ ॥

ପ୍ରାଣ ଏବାଥବା ଜ୍ୟେଷ୍ଠୋ ଜୀବାତ୍ମାନଂ ବିଭର୍ତ୍ତିୟଃ ।
ଆସ୍ୟନାସିକୟୋର୍ମଧ୍ୟଂ ହୃଦୟଂ ନାଭିମଣ୍ଡଳମ୍ ॥ ୭୮ ॥

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠମିତି ପ୍ରାଣସ୍ଥାନାନି ଦ୍ଵିଜସଉମ ।
ଅପାନଶ୍ଚରତି ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଗୁଦମେତ୍ରୋରୁଜାନୁଷୁ ॥ ୭୯ ॥

ସମାନଃ ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ବ୍ୟବସ୍ଥିତଃ ।
ଭଦାନଃ ସର୍ବସନ୍ନିସ୍ଥଃ ପାଦୟୋର୍ହସ୍ତୟୋରପି ॥ ୮୦ ॥

ବ୍ୟାନଃ ଶ୍ରୋତ୍ରୋରୁକଟ୍ୟାଂ ଚ ଗୁଳ୍ଫସ୍ତନ୍ନଗଲେଷୁ ଚ ।
ନାଗାଦିବାୟବଃ ପଞ୍ଚ ତ୍ୱଗସ୍ତ୍ୟାଦିଷୁ ସଂସ୍ଥିତାଃ ॥ ୮୧ ॥

ତୁନସ୍ଥଜଲମନ୍ନଂ ଚ ରସାଦୀନି ସମୀକୃତମ୍ ।
ତୁନମଧ୍ୟଗତଃ ପ୍ରାଣସ୍ତାନି କୁର୍ଯ୍ୟାଦ୍-ପୃଥକ୍-ପୃଥକ୍ ॥ ୮୨ ॥

ଇତ୍ୟାଦିଚେଷ୍ଟନଂ ପ୍ରାଣଃ କରୋତି ଚ ପୃଥକ୍-ସ୍ଥିତମ୍ ।
ଅପାନବାୟୁର୍ମୁତ୍ରାଦେଃ କରୋତି ଚ ବିସର୍ଜନମ୍ ॥ ୮୩ ॥

ପ୍ରାଣାପାନାଦିଚେଷ୍ଟାଦି କ୍ରିୟାତେ ବ୍ୟାନବାୟୁନା ।
ଉଦ୍ଘୀର୍ଯ୍ୟତେ ଶରୀରସ୍ଥମୁଦାନେନ ନଭସ୍ତତା ॥ ୮୪ ॥

ପୋଷଣାଦିଶରୀରସ୍ୟ ସମାନଃ କୁରୁତେ ସଦା ।
ଉଦ୍ଘାରାଦିକ୍ରିୟା ନାଗଃ କୂର୍ମୋଽକ୍ଷାଦିନିମୀଲନଃ ॥ ୮୫ ॥

କୃକରଃ ସ୍ଥୁତୟୋଃ କର୍ତ୍ତା ଦତ୍ତୋ ନିଦ୍ରାଦିକର୍ମକୃତ୍ ।
ମୃତଗାତ୍ରସ୍ୟ ଶୋଭାଦେର୍ଧନଂ ଜୟ ଉଦାହୃତଃ ॥ ୮୬ ॥

ନାତୀଭେଦଂ ମରୁଦ୍-ଭେଦଂ ମରୁତାଂ ସ୍ଥାନମେବ ଚ ।
ଚେଷ୍ଟାଶ୍ଚ ବିବିଧାସ୍ତେଷାଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱେବ ଦ୍ୱିଜସଉମ ॥ ୮୭ ॥

ଶୁକ୍ଳୌ ଯତେତ ନାତୀନାଂ ପୂର୍ବୋକ୍ତଜ୍ଞାନସଂଯୁତଃ ।
ବିବିକ୍ତଦେଶମାସାଦ୍ୟ ସର୍ବସଂବନ୍ଧବର୍ଜିତଃ ॥ ୮୮ ॥

ୟୋଗାଙ୍ଗଦ୍ରବ୍ୟସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତତ୍ର ଦାରୁମୟେ ଶୁଭେ ।
ଆସନେ କଳ୍ପିତେ ଦର୍ଭକୁଶକୃଷ୍ଣାଜିନାଦିଭିଃ ॥ ୮୯ ॥

ତାବଦାସନମୁସ୍ତେଧେ ତାବଦ୍ଦୟସମାୟତେ ।
ଉପବିଶ୍ୟାସନଂ ସମ୍ୟକ୍-ସ୍ପୃଷ୍ଟିକାଦି ଯଥାରୁଚି ॥ ୯୦ ॥

ବଜ୍ରା ପ୍ରାଗାସନଂ ବିପ୍ରୋ ରତ୍ନକାୟଃ ସମାହିତଃ ।
ନାସାଗ୍ରନ୍ୟସ୍ତନୟନୋ ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତାନସଂସ୍ପୃଶନ୍ ॥ ୯୧ ॥

ରସନାଂ ତାଲୁନି ନ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ୱସ୍ଥଚିତ୍ତୋ ନିରାମୟଃ ।
ଆକୁଞ୍ଚିତଶିରଃ କିଂଚିନ୍ନିବଧ୍ନୈ୍ୟାଗମୁଦ୍ରୟା ॥ ୯୨ ॥

ହସ୍ତୌ ଯଥୋକ୍ତବିଧିନା ପ୍ରାଣାୟାମଂ ସମାଚରେତ୍ ।
ରେଚନଂ ପୁରଣଂ ବାୟୋଃ ଶୋଧନଂ ରେଚନଂ ତଥା ॥ ୯୩ ॥

ଚତୁର୍ଥଃ କ୍ଳେଶନଂ ବାୟୋଃ ପ୍ରାଣାୟାମ ଉଦୀର୍ଯ୍ୟତେ ।
ହସ୍ତେନ ଦକ୍ଷିଣେନୈବ ପୀତୟେନ୍ନାସିକାପୁଟମ୍ ॥ ୯୪ ॥

ଶନୈଃ ଶନୈରଥ ବହିଃ ପ୍ରକ୍ଷିପେଦ୍ୱିଜ୍ଞଲାନିଲମ୍ ।
ଇତୟା ବାୟୁମାପୂର୍ୟ ବ୍ରହ୍ମନ୍-ଷୋଡଶମାତ୍ରୟା ॥ ୯୫ ॥

ପୁରିତଂ କୁମ୍ଭୟେପ୍ଲଞ୍ଜାତତୁଃଷଷ୍ଠ୍ୟା ତୁ ମାତ୍ରୟା ।
ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ନାତ୍ରୟା ସମ୍ୟଗ୍ରେଚୟେଦ୍ୱିଜ୍ଞଲାନିଲମ୍ ॥ ୯୬ ॥

ଏବଂ ପୁନଃ ପୁନଃ କାର୍ଯ୍ୟଂ ବ୍ୟକ୍ରମାନ୍ନୁକ୍ରମେଣ ତୁ ।
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭବଦେହଂ କୁମ୍ଭୟେନ୍ନାତରିଶ୍ୱନା ॥ ୯୭ ॥

ପୁରଣାନ୍ନାତୟଃ ସର୍ବାଃ ପୂର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ମାତରିଶ୍ୱନା ।
ଏବଂ କୃତେ ସତି ବ୍ରହ୍ମଂଶ୍ଚରନ୍ତି ଦଶ ବାୟବଃ ॥ ୯୮ ॥

ହୃଦୟାୟୋରୁହଂ ଚାପି ବ୍ୟାକୋଟଂ ଭବତି ସ୍ମୁଟମ୍ ।
ତତ୍ର ପଶ୍ୟେଦ୍ୱାରାତ୍ମାନଂ ବାସୁଦେବମକଲ୍ମଷମ୍ ॥ ୯୯ ॥

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟାହ୍ନିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ଚ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
ଶନୈରଶୀତିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୦୦ ॥

ଏକାହମାତ୍ରଂ କୁର୍ବାଣଃ ସର୍ବପାପୈଃ ପ୍ରମୁଚ୍ୟତେ ।
ସଂବସ୍ତରତ୍ରୟାଦୂର୍ଧ୍ଵଂ ପ୍ରାଣାୟାମପରୋ ନରଃ ॥ ୧୦୧ ॥

ୟୋଗସିଦ୍ଧୋ ଭବେଦ୍ୟୋଗୀ ବାୟୁଜିହ୍ଵିଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ।
ଅଳ୍ପାଶୀ ସ୍ଵଳ୍ପନିଦ୍ରାଂ ତେଜସ୍ଵୀ ବଲବାନ୍ଭବେତ୍ ॥ ୧୦୨ ॥

ଅପମୃତ୍ୟୁମତିକ୍ରମ୍ୟ ଦୀର୍ଘମାୟୁରବାପୁୟାତ୍ ।
ପ୍ରସ୍ଫେଦଜନନଂ ଯୁସ୍ୟ ପ୍ରାଣାୟାମସ୍ତୁ ସୋଽଧମଃ ॥ ୧୦୩ ॥

କଂପନଂ ବପୁଷୋ ଯୁସ୍ୟ ପ୍ରାଣାୟାମେଷୁ ମଧ୍ୟମଃ ।
ଭଞ୍ଜନଂ ବପୁଷୋ ଯୁସ୍ୟ ସ ଉତ୍ତମ ଉଦାହୃତଃ ॥ ୧୦୪ ॥

ଅଧମେ ବ୍ୟାଧିପାପାନାଂ ନାଶଃ ସ୍ୟାନ୍ନଧ୍ୟମେ ପୁନଃ ।
ପାପରୋଗମହାବ୍ୟାଧିନାଶଃ ସ୍ୟାଦୁତ୍ତମେ ପୁନଃ ॥ ୧୦୫ ॥

ଅଳ୍ପମୁଦ୍ରୋଽଳ୍ପବିଷ୍ଠ ଲଘୁଦେହୋ ମିତାଶନଃ ।
ପବିତ୍ରିୟଃ ପରୁମତିଃ କାଳତ୍ରୟବିଦାତ୍ତବାନ୍ ॥ ୧୦୬ ॥

ରେଚକଂ ପୁରକଂ ମୁକ୍ତା କୁମ୍ଭୀକରଶମେବ ଯଃ ।
କରୋତି ତ୍ରିଷୁ କାଳେଷୁ ନୈବ ତସ୍ୟାସ୍ତି ଦୁର୍ଲଭମ୍ ॥ ୧୦୭ ॥

ନାଭିକନ୍ଦେ ଚ ନାସାଗ୍ରେ ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ଯତ୍ନବାନ୍ ।
ଧାରୟେନ୍ନନସା ପ୍ରାଣାନ୍ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେଷୁ ବା ସଦା ॥ ୧୦୮ ॥

ସର୍ବରୋଗୈର୍ବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଜୀବେଦ୍ୟୋଗୀ ଗତକ୍ଳମଃ ।
କୁକ୍ଷିରୋଗବିନାଶଃ ସ୍ୟାନ୍ନାଭିକନ୍ଦେଷୁ ଧାରଣାତ୍ ॥ ୧୦୯ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ଧାରଣାଦୀର୍ଘମାୟୁଃ ସ୍ୟାଦେହଲାଘବମ୍ ।
ବ୍ରାହ୍ମେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସଂପ୍ରାପ୍ତେ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଜିହ୍ଵୟା ॥ ୧୧୦ ॥

ପିବତସ୍ତ୍ରିଷ୍ଠ ମାସେଷୁ ବାକ୍ଷିଜିର୍ମହତୀ ଭବେତ୍ ।
ଅଭ୍ୟାସତଶ୍ଚ ଷଣ୍ଣାସାନ୍ନହାରୋଗବିନାଶନମ୍ ॥ ୧୧୧ ॥

ଯତ୍ର ଯତ୍ର ଧୃତୋ ବାୟୁରଙ୍ଗେ ରୋଗାଦିଦୃଷିତେ ।
ଧାରଣାଦେବ ମରୁତସ୍ତତ୍ତଦାରୋଗ୍ୟମଶୁତେ ॥ ୧୧୨ ॥

ମନସୋ ଧାରଣାଦେବ ପବନୋ ଧାରିତୋ ଭବେତ୍ ।
ମନସଃ ସ୍ଥାପନେ ହେତୁରୁଚ୍ୟତେ ଦ୍ଵିଜପୁଙ୍ଗବ ॥ ୧୧୩ ॥

କରଣାନି ସମାହୃତ୍ୟ ବିଷୟେଭ୍ୟଃ ସମାହିତଃ ।
ଅପାନମୂର୍ଧ୍ଵମାକୃଷ୍ୟେଦୁଦରୋପରି ଧାରୟେତ୍ ॥ ୧୧୪ ॥

ବଧୂନ୍-କରାଭ୍ୟାଂ ଶ୍ଳୋତ୍ରାଦିକରଣାନି ଯଥାତଥମ୍ ।
ୟୁଜ୍ଞାନସ୍ୟ ଯଥୋକ୍ତେନ ବର୍ତ୍ତନା ସ୍ଵବଶଂ ମନଃ ॥ ୧୧୫ ॥

ମନୋବଶାତ୍-ପ୍ରାଣବାୟୁଃ ସ୍ଵବଶେ ସ୍ଥାପ୍ୟତେ ସଦା ।
ନାସିକାପୁଟୟୋଃ ପ୍ରାଣଃ ପର୍ଯ୍ୟୟେଣ ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୧୧୬ ॥

ତିସ୍ରଶ୍ଚ ନାତିକାସ୍ତାସୁ ସ ଯାବନ୍ତଂ ଚରତ୍ୟୟମ୍ ।
ଶଙ୍ଖିନୀବିବରେ ଯାମ୍ୟେ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣଭୃତାଂ ସତାମ୍ ॥ ୧୧୭ ॥

ତାବନ୍ତଂ ଚ ପୁନଃ କାଲଂ ସୌମ୍ୟେ ଚରତି ସଂତତମ୍ ।
ଇଦ୍ରଂ କ୍ରମେଣ ଚରତା ବାୟୁନା ବାୟୁଜିନ୍ନରଃ ॥ ୧୧୮ ॥

ଅହଶ୍ଚ ରାତ୍ରିଂ ପକ୍ଷଂ ଚ ମାସମୃତ୍ଵୟନାଦିକମ୍ ।
ଅନ୍ତର୍ମୁଖୋ ବିଜାନୀୟାକ୍ଵାଳଭେଦଂ ସମାହିତଃ ॥ ୧୧୯ ॥

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠାଦିସ୍ତ୍ରାବୟବସ୍ଥୁରଣାଦଶନେରପି ।
ଅରିଷ୍ଟୈର୍ଜୀବିତସ୍ୟାପି ଜାନୀୟାତ୍ସୟମାତ୍ମନଃ ॥ ୧୨୦ ॥

ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଯୁତେତ କୈବଲ୍ୟପ୍ରାପ୍ତୟେ ଯୋଗବିଭମଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ କରାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ସ୍କୁରଣଂ ଯୁସ୍ୟ ନ ଶୁତିଃ ॥ ୧୨୧ ॥

ତସ୍ୟ ସଂବସୁରାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ଜୀବିତସ୍ୟ କ୍ଷୟେ ଭବେତ୍ ।
ମଣିବନ୍ଧେ ତଥା ଗୁଲ୍ଫେ ସ୍କୁରଣଂ ଯୁସ୍ୟ ନ ଶ୍ୟତି ॥ ୧୨୨ ॥

ଷଣ୍ଠାସାବଧିରେତସ୍ୟ ଜୀବିତସ୍ୟ ସ୍ଥିତିର୍ଭବେତ୍ ।
କୂର୍ପରେ ସ୍କୁରଣଂ ଯୁସ୍ୟ ତସ୍ୟ ତ୍ରେମାସିକୀ ସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୨୩ ॥

କୁକ୍ଷିମେହନପାର୍ଶ୍ୱେ ଚ ସ୍କୁରଣାନୁପଲମ୍ବନେ ।
ମାସାବଧିର୍ଜୀବିତସ୍ୟ ତୁ ଦର୍ଶନେ ତଦର୍ଥସ୍ୟ ॥ ୧୨୪ ॥

ଆଶ୍ରିତେ ଜଠରଦ୍ୱାରେ ଦିନାନି ଦଶ ଜୀବିତମ୍ ।
ଜ୍ୟୋତିଃ ଖଦ୍ୟୋତବଦ୍ୟସ୍ୟ ତଦର୍ଥଂ ତସ୍ୟ ଜୀବିତମ୍ ॥ ୧୨୫ ॥

ଜିହ୍ୱାଗ୍ରାଦର୍ଶନେ ତ୍ରୀଣି ଦିନାନି ସ୍ଥିତିରାତ୍ମନଃ ।
ଜ୍ୱାଲାୟା ଦର୍ଶନେ ମୃତ୍ୟୁର୍ଦ୍ୱିଦିନେ ଭବତି ଧ୍ରୁବମ୍ ॥ ୧୨୬ ॥

ଏବମାଦୀନ୍ୟରିଷ୍ଟାନି ଦୃଷ୍ଟାୟୁଃକ୍ଷୟକାରଣମ୍ ।
ନିଃଶ୍ରେୟସାୟୁ ଯୁଞ୍ଜୀତ ଜପଧ୍ୟାନପରାୟଣଃ ॥ ୧୨୭ ॥

ମନସା ପରମାତ୍ମାନଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱା ତଦ୍ରୂପତାମିୟାତ୍ ।
ୟଦ୍ୟଷ୍ଟାଦଶଭେଦେଷୁ ମର୍ମସ୍ଥାନେଷୁ ଧାରଣମ୍ ॥ ୧୨୮ ॥

ସ୍ଥାନାତ୍ସ୍ଥାନଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାରା ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଂ ତଥା ଗୁଲ୍ଫଂ ଜଙ୍ଗାମଧ୍ୟଂ ତଥୈବ ଚ ॥ ୧୨୯ ॥

ମଧ୍ୟମୂର୍ଦ୍ଧୋଶ୍ଚ ମୂଳଂ ପାୟୁର୍ଦ୍ଧୂଦୟମେବ ଚ ।
ମେହନଂ ଦେହମଧ୍ୟଂ ଚ ନାଭିଂ ଚ ଗଲକୂର୍ପରମ୍ ॥ ୧୩୦ ॥

ତାଲୁମୂଳଂ ଚ ମୂଳଂ ଚ ଦ୍ରାଶସ୍ୟାଶ୍ଳୋଷ ମଣ୍ଡଳମ୍ ।
ଭୂବୋର୍ମଧ୍ୟଂ ଲଲାଟଂ ଚ ମୂଳମୂର୍ଧ୍ନଂ ଚ ଜାନୁନୀ ॥ ୧୩୧ ॥

ମୂଳଂ ଚ କରୟୋର୍ମୂଳଂ ମହାଦ୍ରେୟତାନି ବୈ ଦ୍ଵିଜ ।
ପଞ୍ଚଭୂତମୟେ ଦେହେ ଭୂତେଷ୍ଠେତେଷୁ ପଞ୍ଚସୁ ॥ ୧୩୨ ॥

ମନସୋ ଧାରଣଂ ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୟୁକ୍ତସ୍ୟ ଚ ଯୁମାଦିଭିଃ ।
ଧାରଣା ସା ଚ ସଂସାରସାଗରୋତ୍ତାରକାରଣମ୍ ॥ ୧୩୩ ॥

ଆଜାନୁପାଦପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ପୃଥିବୀସ୍ଥାନମିଷ୍ୟତେ ।
ପିତୃଣା ଚତୁରସ୍ରା ଚ ବସୁଧା ବଜ୍ରଲଞ୍ଛିତା ॥ ୧୩୪ ॥

ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତବ୍ୟା ପଞ୍ଚ ଘଟିକାସ୍ତ୍ରତାରୋପ୍ୟ ପ୍ରଭଞ୍ଜନମ୍ ।
ଆ ଜାନୁକଟିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତମପାଂ ସ୍ଥାନଂ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତମ୍ ॥ ୧୩୫ ॥

ଅର୍ଧଚନ୍ଦ୍ରସମାକାରଂ ଶ୍ଵେତମର୍ଜୁନଲଞ୍ଛିତମ୍ ।
ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତବ୍ୟମମ୍ବୁଃ ଶ୍ଵସନମାରୋପ୍ୟ ଦଶ ନାଡିକାଃ ॥ ୧୩୬ ॥

ଆ ଦେହମଧ୍ୟକଟ୍ୟନ୍ତମଗ୍ନିସ୍ଥାନମୁଦାହୃତମ୍ ।
ତତ୍ର ସିନ୍ଦୂରବର୍ଣ୍ଣୋଽଗ୍ନିର୍ଜ୍ଵାଳନଂ ଦଶ ପଞ୍ଚ ଚ ॥ ୧୩୭ ॥

ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତବ୍ୟା ନାଡିକାଃ ପ୍ରାଣଂ କୃତ୍ଵା କୁମ୍ଭେ ତଥେରିତମ୍ ।
ନାଭେରୂପରି ନାସାନ୍ତଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ତୁ ତତ୍ର ବୈ ॥ ୧୩୮ ॥

ବେଦିକାକାରବଜ୍ରମ୍ନୋ ବଲବାନ୍ଭୂତମାରୁତଃ ।
ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ କୁମ୍ଭକେନୈବ ପ୍ରାଣମାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ॥ ୧୩୯ ॥

ଘଟିକା ବିଂଶତିସ୍ତସ୍ଥାଦ୍-ଦ୍ରାଶାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଲାବଧି ।
ବ୍ୟୋମସ୍ଥାନଂ ନଭସ୍ତତ୍ର ଭିନ୍ନାଞ୍ଜନସମପ୍ରଭମ୍ ॥ ୧୪୦ ॥

ବ୍ୟୋମ୍ନି ମାରୁତମାରୋପ୍ୟ କୁମ୍ଭକେନୈବ ଯତ୍ନବାନ୍ ।
ପୃଥିବ୍ୟଂଶେ ତୁ ଦେହସ୍ୟ ଚତୁର୍ବାହୁଂ କିରୀଟିନମ୍ ॥ ୧୪୧ ॥

ଅନିରୁଦ୍ଧଂ ହରିଂ ଯୋଗୀ ଯତେତ ଭବମୁକ୍ତୟେ ।
ଅବଂଶେ ପୁରୁଷେଦ୍ୟୋଗୀ ନାରାୟଣମୁଦଗ୍ରଧୀଃ ॥ ୧୪୨ ॥

ପ୍ରତ୍ୟୁମ୍ନମଗ୍ନୌ ବାୟୁଂଶେ ସଂକର୍ଷଣମତଃ ପରମ୍ ।
ବ୍ୟୋମାଂଶେ ପରମାତ୍ମାନଂ ବାସୁଦେବଂ ସଦା ସ୍ମରେତ୍ ॥ ୧୪୩ ॥

ଅଚିରାଦେବ ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ତିର୍ଯୁଜ୍ଞାନସ୍ୟ ନ ସଂଶୟଃ ।
ବଜ୍ରା ଯୋଗାସନଂ ପୂର୍ବଂ ହୃଦେଶେ ହୃଦୟାଞ୍ଜଲିଃ ॥ ୧୪୪ ॥

ନାସାଗ୍ରନ୍ୟସ୍ତନୟନୋ ଜିହ୍ଵାଂ କୃତ୍ଵା ଚ ତାଲୁନି ।
ଦନ୍ତୈର୍ଦନ୍ତ୍ରାନସଂସ୍ପୃଶ୍ୟ ଉର୍ଧ୍ଵକାୟଃ ସମାହିତଃ ॥ ୧୪୫ ॥

ସଂୟମେକେନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମମାତ୍ମବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବିଶୁଦ୍ଧୟା ।
ଚିତ୍ତନଂ ବାସୁଦେବସ୍ୟ ପରସ୍ୟ ପରମାତ୍ମନଃ ॥ ୧୪୬ ॥

ସ୍ଵରୂପବ୍ୟାପ୍ତରୂପସ୍ୟ ଧ୍ୟାନଂ କୈବଲ୍ୟସିଦ୍ଧିଦମ୍ ।
ୟାମମାତ୍ରଂ ବାସୁଦେବଂ ଚିତ୍ତୟେନ୍ନୁମ୍ଭକେନ ଯଃ ॥ ୧୪୭ ॥

ସପ୍ତଜନ୍ମାର୍ଜିତଂ ପାପଂ ତସ୍ୟ ନଶ୍ୟତି ଯୋଗିନଃ ।
ନାଭିକନ୍ଦାସୁମାରଭ୍ୟ ଯାବଦ୍ଭୃଦୟଗୋଚରମ୍ ॥ ୧୪୮ ॥

ଜାଗ୍ରଦୃତ୍ତିଂ ବିଜାନୀୟାକ୍ଷଣସ୍ଥଂ ସ୍ଵପ୍ନବର୍ତନମ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତଂ ତାଲୁମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ତୁର୍ଯ୍ୟଂ ଭୂମଧ୍ୟସଂସ୍ଥିତମ୍ ॥ ୧୪୯ ॥

ତୁର୍ଯ୍ୟତୀତଂ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷେ ତୁ ଲକ୍ଷୟେତ୍ ।
ଜାଗ୍ରଦୃତ୍ତିଂ ସମାରଭ୍ୟ ଯାବଦ୍-ବ୍ରହ୍ମବିଲୀଢ଼ରମ୍ ॥ ୧୫୦ ॥

ତତ୍ରାତ୍ମାୟଂ ତୁରୀୟସ୍ୟ ତୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ତେ ବିଷ୍ଣୁରୂପ୍ୟତେ ।
ଧ୍ୟାନେନୈବ ସମାୟୁକ୍ତୋ ବ୍ୟୋମ୍ନି ତାତ୍ୟନ୍ତନିର୍ମଳେ ॥ ୧୫୧ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟକୋଟିଦ୍ୟୁତିରଥଂ ନିତ୍ୟୋଦିତମଧୋଷଜମ୍ ।
ହୃଦୟାମ୍ବୁରୁହାସୀନଂ ଧ୍ୟାୟେନ୍ନା ବିଶ୍ୱରୂପିଣମ୍ ॥ ୧୫୨ ॥

ଅନେକାକାରଖଚିତମନେକବଦନାନ୍ୱିତମ୍ ।
ଅନେକଭୁଜସଂଯୁକ୍ତମନେକାୟୁଧମଣ୍ଡିତମ୍ ॥ ୧୫୩ ॥

ନନାବର୍ଣ୍ଣଧରଂ ଦେବଂ ଶାନ୍ତମୁଗ୍ରମୁଦାୟୁଧମ୍ ।
ଅନେକନୟନାକୀର୍ଣ୍ଣଂ ସୂର୍ଯ୍ୟକୋଟିସମପ୍ରଭମ୍ ॥ ୧୫୪ ॥

ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନଃ ସର୍ବମନୋବୃତ୍ତିର୍ବିନଶ୍ୟତି ।
ହୃଦ୍-ପୁଷ୍ପରୀକମଧ୍ୟସ୍ଥଂ ଚୈତନ୍ୟଜ୍ୟୋତିରବ୍ୟୟମ୍ ॥ ୧୫୫ ॥

କଦମ୍ବଗୋଲକାକାରଂ ତୁର୍ଯ୍ୟାତୀତଂ ପରାପୁରମ୍ ।
ଅନନ୍ତମାନନ୍ଦମୟଂ ଚିନ୍ମୟଂ ଭାସ୍କରଂ ବିଭୁମ୍ ॥ ୧୫୬ ॥

ନିବାତଦୀପସଦୃଶମକୃତ୍ରିମମଣିପ୍ରଭମ୍ ।
ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନସ୍ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିଃ କରତଲେ ସ୍ଥିତା ॥ ୧୫୭ ॥

ବିଶ୍ୱରୂପସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟ ରୂପଂ ଯୁକ୍ତିଂଚିଦେବ ହି ।
ସ୍ଥବୀୟଃ ସୁକ୍ଷ୍ମମନ୍ୟଦ୍ୱା ପଶ୍ୟନ୍ ହୃଦୟପଙ୍କଜେ ॥ ୧୫୮ ॥

ଧ୍ୟାୟତୋ ଯୋଗିନୋ ଯସ୍ମୁ ସାକ୍ଷାଦେବ ପ୍ରକାଶତେ ।
ଅଶିମାଦିଫଳଂ ଚୈବ ସୁଖେନୈବୋପଜାୟତେ ॥ ୧୫୯ ॥

ଜୀବାତ୍ମନଃ ପରସ୍ୟାପି ଯଦ୍ୟେବମୁଭୟୋରପି ।
ଅହମେବ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାହମିତି ସଂସ୍ଥିତିଃ ॥ ୧୬୦ ॥

ସମାଧିଃ ସ ତୁ ବିଜ୍ଞେୟଃ ସର୍ବବୃତ୍ତିବିବର୍ଜିତଃ ।
ବ୍ରହ୍ମ ସଂପଦ୍ୟତେ ଯୋଗୀ ନ ଭୁୟଃ ସଂସୃତିଂ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୧୭୧ ॥

ଏବଂ ବିଶୋଧ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାନି ଯୋଗୀ ନିଃସ୍ୱହରେତସା ।
ୟଥା ନିରିକ୍ଷନୋ ବହିଃ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରଶାମ୍ୟତି ॥ ୧୭୨ ॥

ଗ୍ରାହ୍ୟାଭାବେ ମନଃ ପ୍ରାଣୋ ନିଶ୍ଚୟଜ୍ଞାନସଂଯୁତଃ ।
ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱେ ପରେ ଲୀନୋ ଜୀବଃ ସୈନ୍ଦବପିଣ୍ଡବତ୍ ॥ ୧୭୩ ॥

ମୋହଜାଲକସଂଘାତୋ ବିଶ୍ୱଂ ପଶ୍ୟତି ସ୍ୱପ୍ନବତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତିବଦ୍ୟଶ୍ଚରତି ସ୍ୱଭାବପରିନିଶ୍ଚଳଃ ॥ ୧୭୪ ॥

ନିର୍ବାଣପଦମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଯୋଗୀ କୈବଲ୍ୟମଶ୍ରୁତ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ତ୍ରିଶିଖିବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ

(Mandalabrahmanopanisat / Mandalabrahmana Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ / ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷଦ୍ ॥

ବାହ୍ୟାନ୍ତସ୍ତ୍ୱାରକାକାରଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକବିଗ୍ରହମ୍ ।

ରାଜୟୋଗୈକସଂସିଦ୍ଧଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରମୁପାସ୍ମହେ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ଓଁ ଯୁଜ୍ଞବଲ୍ଲେୟା ହ ବୈ ମହାମୁନିରାଦିତ୍ୟଲୋକଂ ଜଗାମ୍ ।

ତମାଦିତ୍ୟଂ ନତ୍ୱା ଭୋ ଭଗବନ୍ନାଦିତ୍ୟାତ୍ମତତ୍ତ୍ୱମନୁବ୍ରୁହୀତି ।

ସହୋବାଚ ନାରାୟଣଃ । ଜ୍ଞାନଯୁକ୍ତୟମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗ ଉଚ୍ୟତେ ।

ଶୀତୋଷ୍ଣାହାରନିଦ୍ରାବିଜୟଃ ସର୍ବଦା ଶାନ୍ତିର୍ନିଶ୍ଚଳତ୍ୱଂ ବିଷୟେନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହଶ୍ଚୈତେ ଯମାଃ ।

ଗୁରୁଭକ୍ତିଃ ସତ୍ୟମାର୍ଗାନୁରକ୍ତିଃ ସୁଖାଗତବସ୍ତୁନୁଭବଶ୍ଚ ତଦ୍ୱସ୍ତୁନୁଭବେନ ତୁଷ୍ଟିର୍ନିଃସଙ୍ଗତା ।

ଏକାନ୍ତବାସୋ ମନୋନିବୃତ୍ତିଃ ଫଳାନଭିଳାଷୋ ବୈରାଗ୍ୟଭାବଶ୍ଚ ନିୟମାଃ ।

ସୁଖାସନବୃତ୍ତିଶ୍ଚୀରବାସାଶ୍ଚୈବମାସନନିୟମୋ ଭବତି ।

ପୁରକକୁମ୍ଭକରେଚକୈଃ ଷୋଡଶଚତୁଃଷଷ୍ଟିଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶସଂଖ୍ୟୟା ଯଥାକ୍ରମଂ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ।

ବିଷୟେଭ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାର୍ଥେଭ୍ୟା ମନୋନିରୋଧନଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ସର୍ବଶରୀରେଷୁ ଚୈତନ୍ୟେକତାନତା ଧ୍ୟାନମ୍ ।

ବିଷୟବ୍ୟାବର୍ତ୍ତନପୂର୍ବକଂ ଚୈତନ୍ୟେ ଚେତଃସ୍ଥାପନଂ ଧାରଣଂ ଭବତି ।

ଧ୍ୟାନବିସ୍ମୃତିଃ ସମାଧିଃ । ଏବଂ ସୁକ୍ଷ୍ମାଙ୍ଗାନି । ଯ ଏବଂ ବେଦ ସ ମୁକ୍ତିଭାଗ୍ଭବତି ॥ ୧ ॥

ଦେହସ୍ୟ ପଞ୍ଚି ଦୋଷା ଭବନ୍ତି କାମକ୍ରୋଧନିଃଶ୍ଵାସଭୟନିଦ୍ରାଃ ।
 ତନ୍ନିରାସସ୍ତୁ ନିଃସଂକଳ୍ପକ୍ଷମାଲୟାହାରାପ୍ରମାଦତାତତ୍ତ୍ଵସେବନମ୍ ।
 ନିଦ୍ରାଭୟସରୀସୃପଂ ହିଂସାଦିତରଙ୍ଗଂ ତୃଷ୍ଣାବର୍ତ୍ତଂ ଦାରପଙ୍କଂ ସଂସାରବାର୍ଯ୍ୟଂ ତରୀତୁଂ
 ସୁକ୍ଷ୍ମମାର୍ଗମବଲମ୍ବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ଵାଦିଗୁଣାନତିକ୍ରମ୍ୟ ତାରକମବଲୋକୟେତ୍ ।
 ଭୂମଧ୍ୟେ ସଜ୍ଜିତାନନ୍ଦତେଜଃକୃତରୂପଂ ତାରକଂ ବ୍ରହ୍ମ ।
 ତଦୁପାୟଂ ଲକ୍ଷ୍ୟତ୍ରୟାବଲୋକନମ୍ ।
 ମୂଳାଧାରାଦାରଭ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସୁଷୁମ୍ନା ସୂର୍ଯ୍ୟଭା ।
 ମୃଣାଳତନ୍ତୁସୁକ୍ଷ୍ମା କୁଣ୍ଡଳିନୀ । ତତ୍ର ତମୋନିବୃତ୍ତିଃ । ତଦର୍ଶନାସ୍ତର୍ବପାପନିବୃତ୍ତିଃ ।
 ତର୍ଜନ୍ୟଗ୍ରୋନ୍ମୁଳିତକର୍ଣ୍ଣରନ୍ଧ୍ରଦ୍ଵୟେ ଫୁଲ୍ଲାରଣଭୋ ଜାୟତେ ।
 ତତ୍ର ସ୍ଥିତେ ମନସି ଚକ୍ଷୁର୍ମଧ୍ୟନୀଲଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି । ଏବଂ ହୃଦୟେଽପି ।
 ବହିର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ନାସାଗ୍ରେ ତତୁଃସତତ୍ତ୍ଵଦଶଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲୀଭିଃ
 କ୍ରମାନ୍ମୂଳଦ୍ଵ୍ୟତିଶ୍ୟାମତ୍ପଦ୍ମଗ୍ରନ୍ଥଭଙ୍ଗୀୟୁରପୀତବର୍ଣ୍ଣଦ୍ଵୟୋପେତଂ ବ୍ୟୋମତ୍ଵଂ ପଶ୍ୟତି
 ସ ତୁ ଯୋଗୀ ଚଳନଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବ୍ୟୋମଭାଗବାସିତୁଃ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟାଗ୍ରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୃଷା ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ।
 ତଦୃଷ୍ଟିଃ ସ୍ଥିରା ଭବତି । ଶୀର୍ଷୋପରି ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲିମାନଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ପଶ୍ୟତି ତଦାଃମୃତତ୍ଵମେତି ।
 ମଧ୍ୟଲକ୍ଷ୍ୟଂ ତୁ ପ୍ରାତଃସ୍ଥିତ୍ରାଦିବର୍ଣ୍ଣସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ରବହ୍ନିଜ୍ଵାଲାବଲୀବତ୍ତଦ୍ଵିହୀନାନ୍ତରିକ୍ଷବପୁଶ୍ୟତି ।
 ତଦାକାରାକାରୀ ଭବତି । ଅଭ୍ୟାସାନ୍ନିର୍ବିକାରଂ ଗୁଣରହିତାକାଶଂ ଭବତି ।
 ବିସ୍ମୁରତାରକାକାରଗାତତମୋପମଂ ପରାକାଶଂ ଭବତି ।
 କାଳାନଲସମଂ ଦ୍ୟୋତମାନଂ ମହାକାଶଂ ଭବତି ।
 ସର୍ବୋକ୍ତୃଷ୍ଟପରମାଦ୍ଵିତୀୟପ୍ରଦ୍ୟୋତମାନଂ ତତ୍ତ୍ଵାକାଶଂ ଭବତି ।
 କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶଂ ଭବତି ।
 ଏବମଭ୍ୟାସାତ୍ତନ୍ମୟୋ ଭବତି । ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୨ ॥

ତଦ୍ୟୋଗଂ ଚ ଦ୍ଵିଧା ବିଦ୍ଧି ପୂର୍ବୋଽଭିଭାଗତଃ ।
 ପୂର୍ବଂ ତୁ ତାରକଂ ବିଦ୍ୟାଦମନସ୍କଂ ତଦୁତ୍ତରମିତି ।
 ତାରକଂ ଦ୍ଵିବିଧମ୍ — ମୂର୍ତ୍ତିତାରକମମୂର୍ତ୍ତିତାରକମିତି । ଯଦିହିୟାନ୍ତଂ ତନ୍ମୂର୍ତ୍ତିତାରକମ୍ ।
 ଯଦ୍-ଭୂୟୁଗାତୀତଂ ତଦମୂର୍ତ୍ତିତାରକମିତି । ଉଭୟମପି ମନୋଯୁକ୍ତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
 ମନୋଯୁକ୍ତାନ୍ତରଦୃଷ୍ଟିସ୍ତାରକପ୍ରକାଶାୟ ଭବତି ।
 ଭୂୟୁଗମଧ୍ୟବିଲେ ତେଜସ ଆବିର୍ଭାବଃ । ଏତତ୍-ପୂର୍ବତାରକମ୍ ।
 ଉତ୍ତରଂ ତ୍ଵମନସ୍କମ୍ । ତାଲୁମ୍ଭୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେ ମହାଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟତେ । ତଦ୍ଭର୍ଗନାଦଶିମାଦିସିଦ୍ଧିଃ ।
 ଲକ୍ଷ୍ୟଃ ଶ୍ରବଣାଦ୍ୟାୟଂ ଦୃଷ୍ଟୌ ନିମେଷୋନ୍ମେଷବର୍ଜିତାୟାଂ ଚେୟଂ ଶାମ୍ଭବୀ ମୁଦ୍ରା ଭବତି ।
 ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପ୍ୟମହାବିଦ୍ୟା ଭବତି ।
 ଯଜ୍ଞଜ୍ଞାନେନ ସଂସାରନିବୃତ୍ତିଃ । ତତ୍-ପୂଜନଂ ମୋକ୍ଷଫଳଦମ୍ ।
 ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଜଲଜ୍ୟୋତିଃସ୍ଵରୂପଂ ଭବତି ।
 ମହର୍ଷିବେଦ୍ୟଂ ଅନ୍ତର୍ବାହ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟୈରଦୃଶ୍ୟମ୍ ॥ ୩ ॥

ସହସ୍ରାରେ ଜଲଜ୍ୟୋତିରନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
 ବୁଦ୍ଧିଗୁହାୟାଂ ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦରଂ ପୁରୁଷରୂପମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟପରେ ।
 ଶୀର୍ଷାନ୍ତର୍ଗତମଣ୍ଡଳମଧ୍ୟାଗଂ ପଞ୍ଚବକ୍ରମୁମାସହାୟଂ ନୀଳକଣ୍ଠଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତି କେଚିତ୍ ।
 ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠମାତ୍ରଃ ପୁରୁଷୋଽନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟମିତ୍ୟେକେ । ଉକ୍ତବିକଳ୍ପଂ ସର୍ବମାତ୍ରେବ ।
 ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ବା ଯଃ ପଶ୍ୟତି ସ ଏବ ବ୍ରହ୍ମନିଷ୍ଠୋ ଭବତି
 ଜୀବଃ ପଞ୍ଚବିଂଶକଃ ସ୍ଵକଳ୍ପିତଚତୁର୍ବିଂଶତିତତ୍ତ୍ଵଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଷଡ୍ବିଂଶଃ
 ପରମାତ୍ମାହମିତି ନିଶ୍ଚୟାତ୍ମୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
 ଏବମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନେନ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତିଦଶାୟାଂ ସ୍ଵୟମନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟେ।
 ଭୂତା ପରମାକାଶାଶ୍ଵମଣ୍ଡଳୋ ଭବତି ॥ ୪ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁପ୍ରଥମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୧॥

==|| 0 ||==

॥ ଦ୍ଵିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିତ୍ୟମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପଞ୍ଚକ୍ଷ ।
 ଭଗବନ୍ନନ୍ଦ୍ରଲକ୍ଷ୍ୟାଦିକଂ ବହୁଧୋକ୍ତମ୍ । ମୟା ତନ୍ନ ଜ୍ଞାତମ୍ । ତଦ୍-ବ୍ରୁହି ମହ୍ୟମ୍ ।
 ତଦୁହୋବାଚ ପଞ୍ଚିଭୂତକାରଣଂ ତତିହ୍ନୁଗାତଂ ତଦ୍ଵକ୍ତୃଃପୀଠମ୍ ।
 ତନ୍ନଧ୍ୟେ ତତ୍ତ୍ଵପ୍ରକାଶୋ ଭବତି । ସୋଽତିଗୁହ ଅବ୍ୟକ୍ତଶ୍ଚ ।
 ତଦ୍ଵିଜ୍ଞାନପୁରାଧିରୂଢେନ ଜ୍ଞେୟମ୍ । ତଦ୍ଵାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତ୍ରଲକ୍ଷ୍ୟମ୍ ।
 ତନ୍ନଧ୍ୟେ ଜଗଲ୍ଲୀନମ୍ । ତନ୍ନାଦବିନ୍ଦୁକଲ୍ୟାଣୀତମଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳମ୍ ।
 ତସ୍ମିନ୍ନୁଗନ୍ତିର୍ଗୁଣସ୍ଵରୂପମ୍ । ତଦ୍ଘେଷା ବିମୁକ୍ତଃ । ଆଦାବଗ୍ନିମଣ୍ଡଳମ୍ ।
 ତଦୁପରି ସୂର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡଳମ୍ । ତନ୍ନଧ୍ୟେ ସୁଧାଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମ୍ ।
 ତନ୍ନଧ୍ୟୋଽଂଶଶ୍ଚବ୍ରହ୍ମତେଜୋମଣ୍ଡଳମ୍ । ତଦ୍ଵିଦ୍ୟୁଲ୍ଲେଖାବଜ୍ରକୁଭାସ୍ଵରମ୍ ।
 ତଦେବ ଶାମ୍ଭବାଲକ୍ଷଣମ୍ । ତଦ୍ଘର୍ଷନେ ତିସ୍ରୋ ମୂର୍ତ୍ତୟଃ – ଅମା ପ୍ରତିପଦ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚେତି ।
 ନିମୀଳିତଦର୍ଶନମମାଦୃଷ୍ଟିଃ । ଅର୍ଯୋନ୍ମୁଲିତଂ ପ୍ରତିପଦ୍ ।
 ସର୍ବୋନ୍ମୁଲିନଂ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭବତି । ତାସୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଭ୍ୟାସଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ ।
 ତଲ୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରମ୍ । ତଦା ତାଲୁମୂଳେ ଗାତତମୋ ଦୃଶ୍ୟତେ ।
 ତଦଭ୍ୟାସାଦଂଶଶ୍ଚମଣ୍ଡଳାକାରଜ୍ୟୋତିର୍ଦୃଶ୍ୟତେ ।
 ତଦେବ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଂ ବ୍ରହ୍ମ ଭବତି ।
 ଏବଂ ସହଜାନନ୍ଦେ ଯଦା ମନୋ ଲୀୟତେ ତଦା ଶାନ୍ତୋ ଭବୀ ଭବତି ।
 ତାମେବ ଖେଚରୀମାଦୁଃ । ତଦଭ୍ୟାସାନ୍ନନଃସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟମ୍ । ତତୋ ବାୟୁସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟମ୍ ।
 ତଚ୍ଚିହ୍ନାନି — ଆଦୌ ତାରକବଦ୍ଘ୍ୟତେ । ତତୋ ବଜ୍ରଦର୍ପଣମ୍ ।
 ତତ ଉପରି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳମ୍ । ତତୋ ନବରତ୍ନପ୍ରଭାମଣ୍ଡଳମ୍ ।
 ତତୋ ମଧ୍ୟାହ୍ନାର୍କମଣ୍ଡଳମ୍ । ତତୋ ବହିଃଶିଖାମଣ୍ଡଳଂ କ୍ରମାଦ୍ଘ୍ୟତେ ॥ ୧ ॥

ତଦା ପଶ୍ଚିମାଭିମୁଖପ୍ରକାଶଃ

ସ୍ଫଟିକଧୂମ୍ରବିନ୍ଦୁନାଦକଲାନକ୍ଷତ୍ରଖଦ୍ୟୋତଦୀପନେତ୍ରସର୍ବଣ୍ଡନବରତ୍ନାଦିପ୍ରଭା ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ।
 ତଦେବ ପ୍ରଣବସ୍ଵରୂପମ୍ ।

ପ୍ରାଣାପାନୟୋରୈକ୍ୟଂ କୃତ୍ୱା ଧୃତକୁମ୍ଭକୋ ନାସ୍ତାଗ୍ରଦର୍ଶନଦୃଢଭାବନୟା
 ଦ୍ୱିକରାଞ୍ଜୁଲିଭିଃ ସଶୁଖୀକରଣେନ ପ୍ରଣବଧ୍ୱନିଂ ନିଶମ୍ୟ ମନସ୍ତତ୍ର ଲୀନଂ ଭବତି ।
 ତସ୍ୟ ନ କର୍ମଲେପଃ । ରବେରୁଦୟାସ୍ତମୟୟୋଃ କିଲ କର୍ମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମ୍ ।
 ଏବଂବିଧିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୟୋଦୟାସ୍ତମୟାଭାବାହର୍ବକର୍ମାଭାବଃ ।
 ଶବ୍ଦକାଲଲୟେନ ଦିବାରାତ୍ର୍ୟତୀତୋ ଭୂତ୍ୱା
 ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣଜ୍ଞାନେନୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ଥାବଶେନ ବ୍ରହ୍ମୈକ୍ୟଂ ଭବତି ।
 ଉନ୍ମନ୍ୟା ଅମନସ୍କଂ ଭବତି । ତସ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ଧ୍ୟାନମ୍ । ସର୍ବକର୍ମନିରାକରଣମାବାହନମ୍ ।
 ନିଶ୍ଚୟଜ୍ଞାନମାସନମ୍ । ଉନ୍ମନ୍ୟାଭାବଃ ପାଦ୍ୟମ୍ ।
 ସଦାଃମନସ୍କମର୍ଦ୍ଦ୍ୟମ୍ । ସଦାଦୀପ୍ତିରପାରାମୃତବୃତ୍ତିଃ ସ୍ଥାନମ୍ ।
 ସର୍ବତ୍ର ଭାବନା ଗନ୍ଧଃ । ଦୃକ୍-ସ୍ୱରୂପାବସ୍ଥାନମକ୍ଷତାଃ ।
 ଚିଦାପ୍ତିଃ ପୁଷ୍ପମ୍ । ଚିଦଗ୍ନିସ୍ୱରୂପଂ ଧୂପଃ ।
 ଚିଦାଦିତ୍ୟସ୍ୱରୂପଂ ଦୀପଃ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାମୃତରସସୈକୀକରଣଂ ନୈବେଦ୍ୟମ୍ ।
 ନିଶ୍ଚଳତ୍ୱଂ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣମ୍ । ସୋଽହଂଭାବୋ ନମସ୍କାରଃ ।
 ମୌନଂ ସ୍ମୃତିଃ । ସର୍ବସଂତୋଷୋ ବିସର୍ଜନମିତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ । ॥ ୨ ॥

ଏବଂ ତ୍ରିପୁଟ୍ୟାଂ ନିରସ୍ତାୟାଂ ନିସ୍ତରଙ୍ଗସମୁଦ୍ରବନ୍ନିବାତ--
 ସ୍ଥିତଦୀପବଦତଲସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବାଭାବବିହୀନକୈବଲ୍ୟଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ।
 ଜାଗ୍ରନ୍ନିଦ୍ରାତ୍ତଃପରିଜ୍ଞାନେନ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ।
 ସୁଷୁପ୍ତିସମାଧ୍ୟୋର୍ମନୋଲୟାବିଶେଷେଽପି
 ମହଦସ୍ତ୍ୟୁଭୟୋର୍ଭେଦସ୍ତମସି ଲୀନତ୍ୱାନୁକ୍ତିହେତୁତ୍ୱାଭାବାତ୍ ।
 ସମାଧୌ ମୃଦିତତମୋବିକାରସ୍ୟ ତଦାକାରାକାରିତାଶଶ୍ରାକାରବୃତ୍ତ୍ୟାତ୍ମକସାକ୍ଷିଚୈତନ୍ୟେ
 ପ୍ରପଞ୍ଚିଲୟଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ପ୍ରପଞ୍ଚସ୍ୟ ମନଃକଳ୍ପିତତ୍ୱାତ୍ ।
 ତତୋ ଭେଦାଭାବାତ୍ କଦାଚିଦ୍ୱିତ୍ୱିତ୍ୟତ୍ୟେଽପି ମିଥ୍ୟାତ୍ୱଭାନାତ୍ ।
 ସକୃଦ୍ୱିଭାତସଦାନନ୍ୟାନ୍ନୁଭୂତୈକଗୋଚରୋ ବ୍ରହ୍ମବିତ୍ତଦୈବ ଭବତି ।
 ଯସ୍ୟ ସଂକଳ୍ପନାଶଃ ସ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟ ମୁକ୍ତିଃ କରେ ସ୍ଥିତା ।

ତସ୍ମାଦ୍-ଭାବାଭାବୌ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ପରମାତ୍ମଧ୍ୟାନେନ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ପୁନଃପୁନଃ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ଜ୍ଞାନଜ୍ଞେୟୌ ଧ୍ୟାନଧ୍ୟେୟୌ ଲକ୍ଷ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟେ ଦୃଶ୍ୟାଦୃଶ୍ୟେ
ଚୋହାପୋହାଦି ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେତ୍ । ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୩ ॥

ପଞ୍ଚାବସ୍ଥାଃ ଜାଗ୍ରସ୍ୱପ୍ନସୁଷୁପ୍ତିତୁରୀୟାତୀତାଃ ।
ଜାଗ୍ରତି ପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଜୀବଃ ପ୍ରବୃତ୍ତିମାର୍ଗାସକ୍ତଃ ।
ପାପଫଳନରକାଦିମାଂସୁ ଶୁଭକର୍ମଫଳସ୍ୱର୍ଗମସ୍ଥିତି କାତ୍-କ୍ଷତେ ।
ସ ଏବ ସ୍ୱୀକୃତବୈରାଗ୍ୟାହର୍ମଫଳଜନ୍ମାଃଲଂ ସଂସାରବନ୍ଧନମଲମିତି
ବିମୁକ୍ତ୍ୟଭିମୁଖୋ ନିବୃତ୍ତିମାର୍ଗପ୍ରବୃତ୍ତୋ ଭବତି ।
ସ ଏବ ସଂସାରତାରଣାୟ ଗୁରୁମାଗ୍ନିତ୍ୟ କାମାଦି ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
ବିହିତକର୍ମାଚରନ୍-ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନୋ ହୃଦୟକମଳମଧ୍ୟେ
ଭଗବତ୍ପରାମାତ୍ରାତ୍ମଲକ୍ଷ୍ୟରୂପମାସାଦ୍ୟ ସୁଷୁପ୍ତ୍ୟବସ୍ଥାୟା ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସ୍ଥିତିଂ ଲବ୍ଧ୍ୱା
ଏକ ଏବାହମଦ୍ୱିତୀୟଃ କଂଚିହ୍ନାଲମଜ୍ଞାନବୃତ୍ତ୍ୟା ବିସ୍ମୃତଜାଗ୍ରଦ୍ୱାସନାନୁଫଲେନ
ତୈଜସୋଽସ୍ଥୀତି ତଦୁଭୟନିବୃତ୍ତ୍ୟା ପ୍ରାଜ୍ଞ ଇଦାନୀମସ୍ଥୀତ୍ୟହମେକ ଏବ
ସ୍ଥାନଭେଦାଦବସ୍ଥାଭେଦସ୍ୟ ପରଂତୁ ନହି ମଦନ୍ୟଦିତି ଜାତବିବେକଃ
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତବ୍ରହ୍ମାହମିତି ଭିଦାଗନ୍ଧଂ ନିରସ୍ୟ
ସ୍ୱାତ୍ତ୍ୱର୍ବିଜ୍ଞମ୍ବିତଭାନୁମଣ୍ଡଳଧ୍ୟାନତଦାକାରାକାରିତପରଂବ୍ରହ୍ମାକାରିତମୁକ୍ତିମାର୍ଗମାରୁତଃ
ପରିପକ୍ୱୋ ଭବତି ।
ସଂକଳ୍ପାଦିକଂ ମନୋ ବନ୍ଧହେତୁଃ । ତଦ୍ୱିୟୁକ୍ତଂ ମନୋ ମୋକ୍ଷାୟ ଭବତି ।
ତଦ୍ୱାଂଶ୍ଚକ୍ଷୁରାଦିବାହ୍ୟପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତୋ ବିଗତପ୍ରପଞ୍ଚଗନ୍ଧଃ ସର୍ବଜଗଦାତ୍ମତ୍ୱେନ
ପଶ୍ୟଂସ୍ତ୍ୟକ୍ତାହଂକାରୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ଥୀତି ଚିତ୍ତୟନ୍ନିଦଂ ସର୍ବଂ ଯଦୟମାତ୍ମେତି
ଭାବୟନ୍-କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ॥ ୪ ॥

ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣତୁରୀୟାତୀତବ୍ରହ୍ମଭୂତୋ ଯୋଗୀ ଭବତି । ତଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ୍ମୃବନ୍ତି ।
ସର୍ବଲୋକସ୍ଥିତିପାତ୍ରଃ ସର୍ବଦେଶସଂଚାରଶୀଳଃ ପରମାତ୍ମଗଗନେ ବିହ୍ନୁଂ ନିକ୍ଷିପ୍ୟ

ଶୁଦ୍ଧାଦୈତାଜାତ୍ୟସହଜାମନସ୍ତୟୋଗନିଦ୍ରାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପଦାନୁବୃତ୍ତ୍ୟା ଜୀବନ୍ତୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ତଜାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରମଗ୍ନା ଯୋଗିନୋ ଭବନ୍ତି । ତଦପେକ୍ଷୟା ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟଃ ସ୍ୱଚ୍ଛାନନ୍ଦାଃ ।
ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତାନନ୍ଦଃ ପରମୟୋଗୀ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷଦ୍ ॥ ୫ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ମଦ୍ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୨॥

==॥ ୦ ॥==

॥ ତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ୟାଜ୍ଞିବଲ୍ଲେପା ମହାମୁନିର୍ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ସ୍ୱାମିନ୍ନମନସ୍କଲକ୍ଷଣମୁକ୍ତମପି
ବିସ୍ମୃତଂ ପୁନସ୍ତଲ୍ଲକ୍ଷଣଂ ବ୍ରୁହୀତି ।
ତଥେତି ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷୋଽବ୍ରବୀତ୍ । ଇଦମମନସ୍କମତିରହସ୍ୟମ୍ ।
ୟଜ୍ଞଜ୍ଞାନେନ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ତନ୍ମିତ୍ୟଂ ଶାଂଭବୀମୁଦ୍ରାନ୍ମିତମ୍ ।
ପରମାତ୍ମଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତତ୍-ପ୍ରତ୍ୟୟଲକ୍ଷ୍ୟାଣି ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତଦନୁ ସର୍ବେଶମପ୍ରମେୟମଜଂ
ଶିବଂ ପରମାକାଶଂ ନିରାଲମ୍ବମଦୃୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦୀନାମେକଲକ୍ଷ୍ୟଂ
ସର୍ବକାରଣଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନ୍ୟେବ ପଶ୍ୟମାନୋ ଗୁହାବିହରଣମେବ
ନିଶ୍ଚୟେନ ଜ୍ଞାତ୍ୱା ଭାବାଭାବାଦିଦ୍ୱୟାତୀତଃ
ସଂବିଦିତମନୋନ୍ମନ୍ୟାନୁଭବସ୍ତଦନନ୍ତରମଖିଲେନ୍ଦ୍ରିୟକ୍ଷୟବଶାଦମନସ୍କସ୍ତୁଖବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦସମୁଦ୍ରେ
ମନଃପ୍ରବାହୟୋଗରୂପନିବାତସ୍ଥିତଦୀପବଦତଲଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରାପ୍ନୋତି ।
ତତଃ ଶୁଷ୍କବୃକ୍ଷବନ୍ତୁର୍ଜ୍ଜାନିଦ୍ରାମୟନିଃଶ୍ୱାସୋଚ୍ଛ୍ୱାସାଭାବାନ୍ନଷ୍ଟଦୃୟଃ ସଦାତଞ୍ଜିଲଗାତ୍ରଃ
ପରମଶାନ୍ତିଂ ସ୍ୱୀକୃତ୍ୟ ମନଃ ପ୍ରଚାରଶୂନ୍ୟଂ ପରମାତ୍ମନି ଲୀନଂ ଭବତି ।
ପୟଃସ୍ରାବାନନ୍ତରଂ ଧେନୁସ୍ତନକ୍ଷୀରମିବ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗେ ପରିନିଷ୍ଠେ
ମନୋନାଶୋ ଭବତି ତଦେବାମନସ୍କମ୍ ।
ତଦନୁ ନିତ୍ୟଶୁଦ୍ଧଃ ପରମାତ୍ମାହମେବେତି ତତ୍ତ୍ୱମସୀତ୍ୟୁପଦେଶେନ ତ୍ୱମେବାହମହମେବ

ତୁମିତି ତାରକୟୋଗମାର୍ଗେଷାଖଣ୍ଡାନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣଃ କୃତାର୍ଥୋ ଭବତି ।। ୧ ।।
 ପରିପୂର୍ଣ୍ଣପରାକାଶମଗ୍ନମନଃ ପ୍ରାପ୍ତୋନ୍ମନ୍ୟବସ୍ତଃ
 ସଂନ୍ୟସ୍ତସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟବର୍ଗାଃ ନେକଜନ୍ମାର୍ଜିତପୁଣ୍ୟପୁଞ୍ଜପକ୍ବ-
 କୈବଲ୍ୟଫଳୋଃଖଣ୍ଡାନନ୍ଦନିରସ୍ତସର୍ବକ୍ଲେଶକଶ୍ଚଲୋ ବ୍ରହ୍ମାହମସ୍ମୀତି କୃତକୃତ୍ୟୋ ଭବତି ।
 ତୁମେବାହଂ ନ ଭେଦୋଽସ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ବାପୂରମାତ୍ମନଃ ।
 ଇତ୍ୟୁଦ୍ଧରନ୍ତ୍ରସମାଲିଙ୍ଗ୍ୟ ଶିଷ୍ୟଂ ଜ୍ଞପ୍ତିମନୀନୟତ୍ ।। ୨ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୩।।

==|| ୦ ||==

।। ଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।।

ଅଥ ହ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟୋ ମଣ୍ଡଳପୁରୁଷଂ ପପ୍ରଚ୍ଛ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚକଲକ୍ଷଣଂ ବିସ୍ତରେଣାନୁବ୍ରୁହୀତି ।
 ସ ହୋବାତାକାଶଂ ପରାକାଶଂ ମହାକାଶଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶଂ ପରମାକାଶମିତି ପଞ୍ଚ ଭବନ୍ତି ।
 ବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରମକ୍ଷକାରମୟମାକାଶମ୍ । ବାହ୍ୟସ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ କାଳାନଲସଦୃଶଂ ପରାକାଶମ୍ ।
 ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେଽପରିମିତଦ୍ୟୁତିନିଭଂ ତତ୍ତ୍ଵଂ ମହାକାଶମ୍ ।
 ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟନିଭଂ ସୂର୍ଯ୍ୟାକାଶମ୍ ।
 ଅନିର୍ବଚନୀୟଜ୍ୟୋତିଃ ସର୍ବବ୍ୟାପକଂ ନିରତିଶୟାନନ୍ଦଲକ୍ଷଣଂ ପରମାକାଶମ୍ ।
 ଏବଂ ତତ୍ତ୍ଵଲକ୍ଷ୍ୟଦର୍ଶନାତ୍ତତ୍ତ୍ଵପ୍ରପୋ ଭବତି ।
 ନବଚକ୍ରଂ ଷଡାଧାରଂ ତ୍ରିଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ୟୋମପଞ୍ଚିକମ୍ ।
 ସମ୍ୟଗେତନ୍ନ ଜାନାତି ସ ଯୋଗୀ ନାମତୋ ଭବେତ୍ ।। ୧ ।।

।। ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁଚତୁର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ।। ୪।।

==|| ୦ ||==

॥ ପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥

ସବିଷୟଂ ମନୋ ବନ୍ଧାୟ ନିର୍ବିଷୟଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି । ଅତଃ ସର୍ବଂ ଜଗଜ୍ଜିଗୋଚରମ୍ ।
ତଦେବ ଚିତ୍ତଂ ନିରାଶ୍ରୟଂ ମନୋହ୍ନନ୍ୟବସ୍ଥାପରିପକ୍ତଂ ଲୟୟୋଗ୍ୟଂ ଭବତି ।
ତଲ୍ଲୟଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣେ ମୟି ସମଭ୍ୟସେତ୍ । ମନୋଲୟକାରଣମହମେବ ।
ଅନାହତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦସ୍ୟ ଯୋ ଧ୍ବନିଃ ।
ଧ୍ବନେରନ୍ତର୍ଗତଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିରନ୍ତର୍ଗତଂ ମନଃ ।
ୟନ୍ନନସ୍ତ୍ରିଜଗସ୍ତ୍ରିସ୍ତିତିବ୍ୟସନକର୍ମକୃତ୍ ।
ତନ୍ନନୋ ବିଲୟଂ ଯାତି ତଦ୍ବିଷ୍ଣୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ତଲ୍ଲୟାଛୁଦ୍ଧାଦ୍ୱୈତସିଦ୍ଧିର୍ଭେଦାଭାବାତ୍ । ଏତଦେବ ପରମତତ୍ତ୍ୱମ୍ ।
ସ ତଦ୍ଜ୍ଞୋ ବାଲୋନ୍ମୁଖପିଶାଚବଞ୍ଚିତବୃତ୍ତ୍ୟା ଲୋକମାଚରେତ୍ ।
ଏବମମନସ୍ଥାଭ୍ୟାସେନୈବ ନିତ୍ୟତୃପ୍ତିରଲ୍ଲମୃତପୁରୀଷମିତଭୋଜନଦୃଢାଙ୍ଗା-
ଜାତ୍ୟନିଦ୍ରାଦୃଗ୍ନାୟୁଚଲନାଭାବବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶନାଜ୍ଞାତସୁଖସ୍ୱରୂପସିଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
ଏବଂ ଚିରସମାପିଜନିତବ୍ରହ୍ମାମୃତପାନପରାୟଣୋଽସୌ ସଂନ୍ୟାସୀ ପରମହଂସ ଅବଧୂତୋ ଭବତି ।
ତଦ୍ଦର୍ଶନେନ ସକଳଂ ଜଗତ୍ପବିତ୍ରଂ ଭବତି ।
ତସ୍ମେବାପରୋଽଙ୍ଗୋଽପି ମୁକ୍ତୋ ଭବତି । ତନ୍ମୁଲମେକୋଽଋଷତଂ ତାରୟତି ।
ତନ୍ନାତୃପିତୃଜାୟାପତ୍ୟବର୍ଗଂ ଚ ମୁକ୍ତଂ ଭବତୀତ୍ୟୁପନିଷଦ୍ ॥ ୧ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତୁପଞ୍ଚମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ ॥ ୫ ॥

ଓଁ ପୂର୍ଣ୍ଣମଦଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମିଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣାତ୍-ପୂର୍ଣ୍ଣମୁଦତ୍ୟତେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣମେବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ମଣ୍ଡଳବ୍ରାହ୍ମଣୋପନିଷସ୍ତମାପ୍ତା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Shaandilyopanishat / Shaandilya Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍ / ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ଉପନିଷଦ

।। ଅଥ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍ ।।

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷଦ୍-ପ୍ରୋକ୍ତମାଦ୍ୟଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗିନଃ ।
ଯଦ୍ବୋଧାଦ୍ୟାନ୍ତି କୈବଲ୍ୟଂ ସ ରାମୋ ମେ ପରା ଗତିଃ ।।

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ତ୍ତେତିଃ ଶୁଶ୍ରୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟୁବାଗ୍ନୁସ୍ତୁନୃତିର୍ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ।।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଗ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୁଷ୍ଟା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତ୍ରାକ୍ଷ୍ୟା ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋ ହ ବା ଅଥର୍ବାଣଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ – ଆତ୍ମଲାଭୋପାୟଭୂତମଷ୍ଟାଙ୍ଗୟୋଗମନୁବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ଯମନିୟମାସନପ୍ରାଣାୟାମପ୍ରତ୍ୟାହାରଧାରଣାଧ୍ୟାନସମାଧୟୋଃଷ୍ଟାଙ୍ଗାନି ।
ତତ୍ର ଦଶ ଯମାଃ । ତଥା ନିୟମାଃ । ଆସନାନ୍ୟଶ୍ଚୌ । ତ୍ରୟଃ ପ୍ରାଣାୟାମାଃ ।
ପଞ୍ଚପ୍ରତ୍ୟାହାରାଃ । ତଥା ଧାରଣା । ଦ୍ୱିପ୍ରକାରଂ ଧ୍ୟାନମ୍ । ସମାଧିସ୍ତେକରୂପଃ ।
ତତ୍ରାହିଂସ୍ରାସତ୍ୟାସ୍ତେୟବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଦୟାଜପକ୍ଷମାଧୃତିମିତାହାରଶୌଚାନି ଚେତି ଯମା ଦଶ ।
ତତ୍ର ହିଂସ୍ରା ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବଦା କ୍ଲେଶଜନନମ୍ ।
ସତ୍ୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିର୍ଭୂତହିତୟଥାର୍ଥାଭିଭାଷଣମ୍ ।
ଅସ୍ତେୟଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ପରଦ୍ରବ୍ୟେଷୁ ନିଃସ୍ପୃହା ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ନାମ ସର୍ବାବସ୍ଥାସୁ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଭିଃ ସର୍ବତ୍ର ମୈଥୁନତ୍ୟାଗଃ ।
ଦୟା ନାମ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ସର୍ବତ୍ରାନୁଗ୍ରହଃ ।
ଆର୍ଜବଂ ନାମ ମନୋବାକ୍କାୟକର୍ମଣାଂ ବିହିତାବିହିତେଷୁ ଜନେଷୁ
ପ୍ରବୃତ୍ତୌ ନିବୃତ୍ତୌ ବା ଏକରୂପତ୍ୱମ୍ ।

କ୍ଷମା ନାମ ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟେଷୁ ସର୍ବେଷୁ ତାତନପୂଜନେଷୁ ସହନମ୍ ।
 ଧୃତିର୍ନାମାର୍ଥହାନୌ ସ୍ୱେଷ୍ଟବନ୍ଧୁବିୟୋଗେ ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ତୌ ସର୍ବତ୍ର ଚେତଃ ସ୍ଥାପନମ୍ ।
 ମିତାହାରୋ ନାମ ତତୁର୍ଥାଂଶାବଶେଷକସ୍ତୁସ୍ମିନ୍ନୁମଧୁରାହାରଃ ।
 ଶୌଚଂ ନାମ ଦ୍ୱିବିଧଂ — ବାହ୍ୟମାନ୍ତରଂ ଚେତି । ତତ୍ର ମୃଦ୍ଧୁଲଭ୍ୟାଂ ବାହ୍ୟମ୍ ।
 ମନଃଶୁଦ୍ଧିରାନ୍ତରମ୍ । ତଦଧ୍ୟାତ୍ମବିଦ୍ୟୟା ଲଭ୍ୟମ୍ ॥ ୧ ॥

ତପଃସନ୍ତୋଷାସ୍ତ୍ରିକ୍ୟଦାନେଶ୍ୱରପୂଜନସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣହ୍ରୀମତିଜପୋବ୍ରତାନି ଦଶ ନିୟମାଃ ।
 ତତ୍ର ତପୋ ନାମ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତକୃଚ୍ଛ୍ରଚାନ୍ଦ୍ରାୟଶାଦିଭିଃ ଶରୀରଶୋଷଣମ୍ ।
 ସଂତୋଷୋ ନାମ ଯଦୃଚ୍ଛାଲଭସଂତୁଷ୍ଟିଃ ।
 ଆସ୍ତ୍ରିକ୍ୟଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତଧର୍ମାଧର୍ମେଷୁ ବିଶ୍ୱାସଃ ।
 ଦାନଂ ନାମ ନ୍ୟାୟାର୍ଜିତସ୍ୟ ଧନଧାନ୍ୟାଦେଃ ଶ୍ରଦ୍ଧୟାର୍ପଣଃ ପ୍ରଦାନମ୍ ।
 ଈଶ୍ୱରପୂଜନଂ ନାମ ପ୍ରସନ୍ନସ୍ୱଭାବେନ ଯଥାଶକ୍ତି ବିଷ୍ଣୁରୁଦ୍ରାଦିପୂଜନମ୍ ।
 ସିଦ୍ଧାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ ନାମ ବେଦାନ୍ତାର୍ଥବିଚାରଃ ।
 ହ୍ରୀର୍ନାମ ବେଦଲୌକିକମାର୍ଗକୁସ୍ଥିତକର୍ମଣି ଲଜ୍ଜା ।
 ମତିର୍ନାମ ବେଦବିହିତକର୍ମମାର୍ଗେଷୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
 ଜପୋ ନାମ ବିଧିବଦ୍ଧୁରୂପଦିଷ୍ଟବେଦାବିରୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସଃ ।
 ତଦ୍ୱିବିଧଂ — ବାଚିକଂ ମାନସଂ ଚେତି । ମାନସଂ ତୁ ମନସା ଧ୍ୟାନଯୁକ୍ତମ୍ ।
 ବାଚିକଂ ଦ୍ୱିବିଧମୁଚ୍ଚୈରୂପାଂଶୁଭେଦେନ । ଉଚ୍ଚୈରୁଚ୍ଚାରଣଂ ଯଥୋକ୍ତଫଳମ୍ ।
 ଉପାଂଶୁ ସହସ୍ରଶୁଣମ୍ । ମାନସଂ କୋଟିଶୁଣମ୍ ।
 ବ୍ରତଂ ନାମ ବେଦୋକ୍ତବିଧିନିଷେଧାନୁଷ୍ଠାନନୈୟତ୍ୟମ୍ ॥ ୨ ॥

ସ୍ୱସ୍ତିକଗୋମୁଖପଦ୍ମବୀରସିଂହଭଦ୍ରମୁକ୍ତମୟୂରାଖ୍ୟାନ୍ୟାସନାନ୍ୟର୍ଥୌ ।
 ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ନାମ — ଜାନୁବୌଦ୍ଧରେ ସମ୍ୟକ୍ଳୃତ୍ୱା ପାଦତଳେ ଉଭେ ।
 ଋତୁକାୟଃ ସମାସୀନଃ ସ୍ୱସ୍ତିକଂ ତତ୍-ପ୍ରଚକ୍ଷତେ ॥ ୩ ॥

ସବ୍ୟେ ଦକ୍ଷିଣଗୁଳ୍ମଂ ତୁ ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ବେ ନିୟୋଜୟେତ୍ ।
ଦକ୍ଷିଣେଽପି ତଥା ସବ୍ୟଂ ଗୋମୁଖଂ ଗୋମୁଖଂ ଯୁଥା ॥ ୪ ॥

ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠେନ ନିବଧ୍ନୀୟାଞ୍ଚସ୍ତାଭ୍ୟାଂ ବୁଧକ୍ରମେଣ ଚ ।
ଉର୍ବୋରୁପରି ଶାଶ୍ତିଲ୍ୟ କୃତ୍ୱା ପାଦତଳେ ଭଜେ ।
ପଦ୍ମାସନଂ ଭବେଦେତସ୍ତର୍ବେଷାମପି ପୂଜିତମ୍ ॥ ୫ ॥

ଏକଂ ପାଦମଧୈକସ୍ଥିନ୍ନିନ୍ୟସ୍ୟୋରୁଣି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ଇତରସ୍ଥିଂସ୍ତଥା ଚୋରୁଂ ବୀରାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୬ ॥

ଦକ୍ଷିଣଂ ସବ୍ୟଗୁଳ୍ମେନ ଦକ୍ଷିଣେନ ତଥେତରମ୍ ।
ହସ୍ତୌ ଚ ଜାନ୍ତୋଃ ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ୱାଙ୍ଗୁଲୀଶ୍ଚ ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ଚ ॥ ୭ ॥

ବ୍ୟକ୍ତବକ୍ତ୍ରୋ ନିରୀକ୍ଷେତ ନାସାଗ୍ରଂ ସୁସମାହିତଃ ।
ସିଂହାସନଂ ଭବେଦେତତ୍-ପୂଜିତଂ ଯୋଗିଭିଃ ସଦା ॥ ୮ ॥

ୟୋନିଂ ବାମେନ ସଂପୀତ୍ୟ ମେତ୍ରାଦୁପରି ଦକ୍ଷିଣମ୍ ।
ଭୂମଧ୍ୟେ ଚ ମନୋଲକ୍ଷ୍ୟଂ ସିଦ୍ଧାସନମିଦଂ ଭବେତ୍ ॥ ୯ ॥

ଗୁଳ୍ମୌ ତୁ ବୃଷଣସ୍ୟାଧଃ ସୀବନ୍ୟାଃ ପାର୍ଶ୍ବୟୋଃ କ୍ଷିପେତ୍ ।
ପାଦପାର୍ଶ୍ବେ ତୁ ପାଣିଭ୍ୟାଂ ଦୃଢ଼ଂ ବଞ୍ଛା ସୁନିଶ୍ଚଳମ୍ ।
ଭଦ୍ରାସନଂ ଭବେଦେତସ୍ତର୍ବବ୍ୟାଧିବିଷାପହମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ସଂପୀତ୍ୟ ସୀବିନୀଂ ସୁକ୍ଷ୍ମାଂ ଗୁଳ୍ମେନୈବ ତୁ ସବ୍ୟତଃ ।
ସବ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣଗୁଳ୍ମେନ ମୁକ୍ତାସନମୁଦୀରିତମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଅବଷ୍ଟଭ୍ୟ ଧରାଂ ସମ୍ୟକ୍ତଲାଭ୍ୟାଂ ତୁ କରଦ୍ୱୟୋଃ ।
ହସ୍ତୟୋଃ କୂର୍ପରୌ ଚାପି ସ୍ଥାପୟେନ୍ନାଭିପାର୍ଶ୍ବୟୋଃ ॥ ୧୨ ॥

ସମୁନ୍ନତଶିରଃପାଦୋ ଦଣ୍ଡବଦ୍ଦ୍ୟୋମ୍ନି ସଂସ୍ଥିତଃ ।
ମୟୁରାସନମେତତ୍ତୁ ସର୍ବପାପପ୍ରଣାଶନମ୍ ॥ ୧୩ ॥

ଶରୀରାନ୍ତର୍ଗତାଃ ସର୍ବେ ରୋଗା ବିନଶ୍ୟନ୍ତି । ବିଷାଣି ଜୀର୍ଣ୍ଣନ୍ତେ ।
ୟେନ କେନାସନେନ ସୁଖଧାରଣଂ ଭବତ୍ୟଶକ୍ତସ୍ତୁମାରରେତ୍ ।
ୟେନାସନଂ ବିଜିତଂ ଜଗତ୍ରୟଂ ତେନ ବିଜିତଂ ଭବତି ।
ୟମନିୟମାଭ୍ୟାଂ ସଂଯୁକ୍ତଃ ପୁରୁଷଃ ପ୍ରାଣାୟାମଂ ଚରେତ୍ ।
ତେନ ନାତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧା ଭବନ୍ତି ॥ ୧୪ ॥

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟଃ ପପ୍ରକ୍ଷ କେନୋପାୟେନ
ନାତ୍ୟଃ ଶୁଦ୍ଧାଃ ସୁଧଃ । ନାତ୍ୟଃ କତିସଂଖ୍ୟାକାଃ ।
ତାସାମୁପୁଞ୍ଜିତଃ କୀଦୃଶୀ । ତାସୁ କତି ବାୟୁବସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ତେଷାଂ କାନି ସ୍ଥାନାନି । ତତ୍ତ୍ୱମାଣି କାନି ।
ଦେହେ ଯୁନି ଯୁନି ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟାନି ତତ୍ତ୍ୱର୍ଥଂ ମେ ବ୍ରୁହୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା । ଅଥେଦଂ ଶରୀରଂ ଷଷ୍ଟବତ୍ୟଙ୍ଗୁଲାତ୍ତୁଳ୍ୟଂ ଭବତି ।
ଶରୀରାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ଦ୍ୱାଦଶାଙ୍ଗୁଲାଧିକୋ ଭବତି ।
ଶରୀରସ୍ତଂ ପ୍ରାଣମଗ୍ନିନା ସହ ଯୋଗାଭ୍ୟାସେନ ସମଂ ନ୍ୟୁନଂ ବା
ୟଃ କରୋତି ସ ଯୋଗିପୁଞ୍ଜବୋ ଭବତି ।
ଦେହମଧ୍ୟେ ଶିଖିସ୍ଥାନଂ ତ୍ରିକୋଣଂ ତପ୍ତଜାମୁନଦପ୍ରଭଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
ଚତୁଷ୍ପଦଂ ଚତୁରସ୍ରମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ବୃତ୍ତାକାରମ୍ ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ଶୁଭା ତନ୍ମୁ ପାବକୀ ଶିଖା ତିଷ୍ଠତି ।
ଶୁଦ୍ଧାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦୂର୍ଧ୍ୱଂ ମେତ୍ରାଦ୍ୟଙ୍ଗୁଲାଦଧୋ ଦେହମଧ୍ୟଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ଭବତି ।
ଚତୁଷ୍ପଦଂ ହୃନ୍ମଧ୍ୟମ୍ । ବିହଙ୍ଗାନାଂ ତୁଳ୍ୟମଧ୍ୟମ୍ ।
ଦେହମଧ୍ୟଂ ନବାଙ୍ଗୁଲଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମୁତ୍ତୋପାୟତମଶ୍ରୀକୃତି ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ ନାଭିଃ । ତତ୍ର ଦ୍ୱାଦଶାରୟୁତଂ ଚକ୍ରମ୍ ।

ତତ୍ତ୍ୱମଧ୍ୟେ ପୁଣ୍ୟପାପପ୍ରଚୋଦିତୋ ଜୀବୋ ଭ୍ରମତି ।
 ତନ୍ମୁପଞ୍ଜରମଧ୍ୟସ୍ଥଲୁତିକା ଯଥା ଭ୍ରମତି ତଥା ଚାସୌ ତତ୍ର ପ୍ରାଶଞ୍ଜରତି ।
 ଦେହେଽସ୍ଥିତୀବଃ ପ୍ରାଣାରୁଢୋ ଭବେତ୍ । ନାଭେସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟଗଧ ଉର୍ଧ୍ୱଂ କୁଣ୍ଡଳିନୀସ୍ଥାନମ୍ ।
 ଅଷ୍ଟପ୍ରକୃତିରୂପାଃଷ୍ଟଧା କୁଣ୍ଡଳୀକୃତା କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଶକ୍ତିର୍ଭବତି ।
 ଯଥାବଦ୍ଦାୟୁସଂଚାରଂ ଜଳାନାଦୀନି ପରିତଃ ସ୍ୱକ୍ଷଃ ପାର୍ଶ୍ୱେଷୁ ନିରୂପ୍ୟେନଂ
 ମୁଖେନୈବ ସମାବେଷ୍ଟ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରହ୍ମଂ ଯୋଗକାଳେ ଚାପାନେନାଗ୍ନିନା ଚ ସ୍ଫୁରତି ।
 ହୃଦୟାକାଶେ ମହୋଦ୍ଭୁଲା ଜ୍ଞାନରୂପା ଭବତି ।
 ମଧ୍ୟସ୍ଥକୁଣ୍ଡଳିନୀମାଗ୍ନିତ୍ୟ ମୁଖ୍ୟା ନାତ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
 ଇତା ପିଙ୍ଗଳା ସୁଷୁମ୍ନା ସରସ୍ୱତୀ ବାରୁଣୀ ପୂଷା ହସ୍ତିଜିହ୍ୱା ଯଶସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱୋଦରୀ
 କୁହୂଃ ଶଙ୍ଖିନୀ ପୟସ୍ୱିନୀ ଅଲମ୍ବୁସା ଗାନ୍ଧାରୀତି ନାତ୍ୟଶ୍ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭବନ୍ତି ।
 ତତ୍ର ସୁଷୁମ୍ନା ବିଶ୍ୱଧାରିଣୀ ମୋକ୍ଷମାର୍ଗେତି ଚାଚକ୍ଷତେ ।
 ଗୁଦସ୍ୟ ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ବୀଣାଦଣ୍ଡାଶ୍ରିତା ମୂର୍ଧପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମରହ୍ମେ
 ବିଜ୍ଞେୟା ବ୍ୟକ୍ତା ସୁକ୍ଷ୍ମା ବୈଷ୍ଣବୀ ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନାୟଃ ସବ୍ୟଭାଗେ ଇତା ତିଷ୍ଠତି । ଦକ୍ଷିଣଭାଗେ ପିଙ୍ଗଳା ।
 ଇତାୟାଂ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚରତି । ପିଙ୍ଗଳାୟାଂ ରବିଃ ।
 ତମୋରୂପଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରଃ । ରଜୋରୂପୋ ରବିଃ । ବିଷଭାଗୋ ରବିଃ ।
 ଅମୃତଭାଗଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ । ତାବେବ ସର୍ବକାଳଂ ଧୃତଃ । ସୁଷୁମ୍ନା କାଳଭୋକ୍ତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନା ପୃଷ୍ଠପାର୍ଶ୍ୱୟୋଃ ସରସ୍ୱତୀକୁହୁ ଭବତଃ ।
 ଯଶସ୍ୱିନୀକୁହୁମଧ୍ୟେ ବାରୁଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଭବତି ।
 ପୂଷାସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ପୟସ୍ୱିନୀ ଭବତି ।
 ଗାନ୍ଧାରୀସରସ୍ୱତୀମଧ୍ୟେ ଯଶସ୍ୱିନୀ ଭବତି । କନ୍ଦମୟୋଲମ୍ବୁସା ଭବତି ।
 ସୁଷୁମ୍ନାପୂର୍ବଭାଗେ ମେତ୍ରାନ୍ତଂ କୁହୁର୍ଭବତି ।
 କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଅଧଃଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ୱଂ ବାରୁଣୀ ସର୍ବଗାମିନୀ ଭବତି ।
 ଯଶସ୍ୱିନୀ ସୌମ୍ୟା ଚ ପାଦାଞ୍ଚୁଷ୍ଟାନ୍ତମିଷ୍ୟତେ ।

ପିଙ୍ଗଳା ଚୋର୍ଯୁଗା ଯୁମ୍ୟନାସାନ୍ତଃ ଭବତି ।
 ପିଙ୍ଗଳାୟଃ ପୃଷ୍ଠତୋ ଯୁମ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତଃ ପୃଷ୍ଠା ଭବତି ।
 ଯୁମ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତଃ ଯୁଗସ୍ମିନୀ ଭବତି । ଜିହ୍ଵାୟା ଉର୍ଧ୍ଵାନ୍ତଃ ସରସ୍ଵତୀ ଭବତି ।
 ଆସବ୍ୟକର୍ଣ୍ଣାନ୍ତମୁର୍ଧ୍ଵଗା ଶଙ୍ଖିନୀ ଭବତି ।
 ଇତାପୃଷ୍ଠଭାଗାସ୍ରବ୍ୟନେତ୍ରାନ୍ତ୍ରଗା ଗାନ୍ଧାରୀ ଭବତି ।
 ପାୟୁମୁଲ୍ଲାଦଧୋର୍ଧ୍ଵଗାଃଲମ୍ବୁସ୍ରା ଭବତି ।
 ଏତାଶ୍ଚ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶସ୍ତୁ ନାତୀଷ୍ଠନ୍ୟା ନାତ୍ୟଃ ସଂଭବନ୍ତି ।
 ତାସ୍ତନ୍ୟାସ୍ତାସ୍ତନ୍ୟା ଭବନ୍ତିତି ବିଜ୍ଞେୟଃ ॥

ଯଥାଃଶ୍ଵଭାଦିପତ୍ରଂ ଶିରାଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମେବଂ ଶରୀରଂ ନାତୀଭିର୍ବ୍ୟାପ୍ତମ୍ ।
 ପ୍ରାଣାପାନସମାନୋଦାନବ୍ୟାନା ନାଗକୁର୍ମକୃକରଦେବଦଉଧପନଞ୍ଜୟା
 ଏତେ ଦଶ ବାୟୁବଃ ସର୍ବାସୁ ନାତୀଷୁ ଚରନ୍ତି ।
 ଆସ୍ୟନାସିକାକଣ୍ଠନାଭିପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦୃଢ଼କୃଷ୍ଣଲ୍ୟପଶ୍ଚୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେଷୁ ପ୍ରାଣଃ ସଂଚରତି ।
 ଶ୍ରୋତ୍ରାକ୍ଷିକଟିଗୁଳ୍ଫଦ୍ଵାଶଗଲଫ୍ଟିଗ୍-ଦେଶେଷୁ ବ୍ୟାନଃ ସଂଚରତି ।
 ଗୁଦମେନ୍ତ୍ରୋରୁଜାନୁଦରବୃଷଣକଟିଜଘାନାଭିଗୁଦାଗ୍ନ୍ୟଗାରେଷ୍ଠପାନଃ ସଂଚରତି ।
 ସର୍ବସଂପିସ୍ଥ ଉଦାନଃ । ପାଦହସ୍ତୟୋରପି ସର୍ବଗାତ୍ରେଷୁ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ସମାନଃ ।
 ଭୁକ୍ତାନୁରସାଦିକଂ ଗାତ୍ରେଃଶ୍ଚିନା ସହ ବ୍ୟାପୟନ୍ତିସପ୍ରତିସହସ୍ତେଷୁ ନାତୀମାର୍ଗେଷୁ
 ଚରନ୍-ସମାନବାୟୁରଗ୍ନିନା ସହ ସାଙ୍ଗୋପାଙ୍ଗକଲେବରଂ ବ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
 ନାଗାଦିବାୟୁବଃ ପଞ୍ଚତୁଗସ୍ତ୍ୟାଦିସଂଭବାଃ ।
 ତୁଳସ୍ତଂ ଜଳମନ୍ନଂ ଚ ରସାଦିଷୁ ସମୀରିତଂ ତୁଳସ୍ୟାଗତଃ ପ୍ରାଗସ୍ତାନି ପୃଥକ୍ପୃଥାକ୍ ।
 ଅଗ୍ନେରୁପରି ଜଳଂ ସ୍ଥାପ୍ୟ ଜଲୋପୟନ୍ନାଦୀନି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ ସ୍ଵୟମପାନଂ ସଂପ୍ରାପ୍ୟ
 ତେନୈବ ସହ ମାରୁତଃ ପ୍ରୟାତି ଦେହମଧ୍ୟଗତଂ ଜ୍ଵଳନମ୍ ।
 ବାୟୁନା ପାଲିତୋ ବହିରପାନେନ ଶନୈର୍ଦେହମଧ୍ୟେ ଜ୍ଵଳତି ।
 ଜ୍ଵଳନୋ ଜ୍ଵାଲାଭିଃ ପ୍ରାଣେନ କୋଷ୍ଠମଭ୍ୟାଗତଂ ଜଳମତ୍ୟୁଷ୍ମକରୋତ୍ ।
 ଜଲୋପରି ସମର୍ପିତବ୍ୟଞ୍ଜନସଂଯୁକ୍ତମନ୍ନଂ ବହିସଂଯୁକ୍ତବାରିଣା ପକ୍ଵମକରୋତ୍ ।

ତେନ ସ୍ୱେଦମୁତ୍ରଜଲରକ୍ତବୀର୍ଯ୍ୟରୂପରସପୁରୀଷାଦିକଂ ପ୍ରାଣଃ ପୃଥକ୍କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
 ସମାନବାୟୁନା ସହ ସର୍ବାସୁ ନାତୀଷୁ ରସଂ ବ୍ୟାପୟନ୍ତ୍ୱାସରୂପେଣ ଦେହେ ବାୟୁଶ୍ଚରତି ।
 ନବଭିର୍ବ୍ୟୋମରକ୍ତେଃ ଶରୀରସ୍ୟ ବାୟୁବଃ କୁର୍ବନ୍ତି ବିଶ୍ୱତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମ୍ ।
 ନିଶ୍ୱାସୋକ୍ତ୍ୱାସକାସଶ୍ଚ ପ୍ରାଣକର୍ମୋତ୍ୟତେ । ବିଶ୍ୱତ୍ରାଦିବିସର୍ଜନମପାନବାୟୁକର୍ମ ।
 ହାନୋପାଦାନଚେଷ୍ଟାଦି ବ୍ୟାନକର୍ମ । ଦେହସ୍ୟୋନ୍ମୟନାଦିକମୁଦାନକର୍ମ ।
 ଶରୀରପୋଷଣାଦିକଂ ସମାନକର୍ମ । ଉଦ୍ଧାରାଦି ନାଗକର୍ମ । ନିମୀଳନାଦି କୂର୍ମକର୍ମ ।
 କ୍ଷୁଦ୍ରରଶଂ କୃକରକର୍ମ । ତନ୍ତ୍ରା ଦେବଦତ୍ତକର୍ମ । ଶ୍ଳେଷ୍ମାଦି ଧନଞ୍ଜୟକର୍ମ ।
 ଏବଂ ନାତୀସ୍ଥାନଂ ବାୟୁସ୍ଥାନଂ ତନ୍ତ୍ରମ୍ ତ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାତ୍ୱା ନାତୀସଂଶୋଧନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ॥ ୧୫ ॥

ୟମନିୟମୟୁତଃ ପୁରୁଷଃ ସର୍ବସଙ୍ଗବିବର୍ଜିତଃ କୃତବିଦ୍ୟଃ ସତ୍ୟଧର୍ମରତୋ ଜିତକ୍ରୋଧୋ
 ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷାନିରତଃ ପିତୃମାତୃବିଧେୟଃ ସ୍ୱାଶ୍ରମୋକ୍ତସଦାଚାରବିଦୃଢ୍ଧିକ୍ଷିତଃ ଫଳମୁଲୋଦକାନ୍ୱିତଂ
 ତପୋବନଂ ପ୍ରାପ୍ୟ ରମ୍ୟଦେଶେ ବ୍ରହ୍ମଘୋଷସମନ୍ୱିତେ ସୁଧର୍ମନିରତବ୍ରହ୍ମବିସ୍ତମାବୃତେ
 ଫଳମୁଲପୁଷ୍ପବାରିଭିଃ ସୁସଂପୂର୍ଣ୍ଣେ ଦେବାୟତନେ ନଦୀତୀରେ ଗ୍ରାମେ ନଗରେ ବାପି
 ସୁଶୋଭନମଠଂ ନାତୁ୍ୟଜନୀତାୟତମଲ୍ଲଦ୍ୱାରଂ ଗୋମୟାଦିଲିପ୍ତଂ ସର୍ବରକ୍ଷାସମନ୍ୱିତଂ
 କୃତ୍ୱା ତତ୍ର ବେଦାନ୍ତଶ୍ରବଣଂ କୁର୍ବନ୍ୟୋଗଂ ସମାରଭେତ୍ ।
 ଆଦୌ ବିନାୟକଂ ସଂପୂଜ୍ୟ ସ୍ୱେଷ୍ଟଦେବତାଂ ନତ୍ୱା ପୂର୍ବୋକ୍ତାସନେ ସ୍ଥିତ୍ୱା ପ୍ରାତ୍ସୁଖ ଉଦତ୍ସୁଖୋ
 ବାପି ମୃଦ୍ୱାସନେଷୁ ଜିତାସନଗତୋ ବିଦ୍ୱାନ୍ସମଗ୍ରୀବଶିରୋନାସାଗ୍ରଦୃଶ୍ଚତୁର୍ଭୁଜଧ୍ୟେ ଶଶଭୃଦ୍ୱିମ୍ବଂ
 ପଶ୍ୟନ୍ନେତ୍ରାଭ୍ୟାମମୃତଂ ପିବେତ୍ ।

ଦ୍ୱାଦଶମାତ୍ରୟା ଇତୟା ବାୟୁମାପୁର୍ଯ୍ୟୋଦରେ ସ୍ଥିତଂ ଜ୍ୱାଲାବଲୀୟୁତଂ
 ରେଫବିନ୍ଦୁୟୁକ୍ତମଗ୍ନିମଣ୍ଡଲୟୁତଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ରେଚୟେପିଙ୍ଗଲୟା ।
 ପୁନଃ ପିଙ୍ଗଲୟାଃ ପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭିତ୍ୱା ରେଚୟେଦିତୟା ।
 ତ୍ରିଚତୁସ୍ତ୍ରିଚତୁଃସପ୍ତତ୍ରିଚତୁର୍ନାସପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ତ୍ରିସଂଧିଷୁ
 ତଦନ୍ତରାଲେଷୁ ଚ ଷଟ୍କୃତ୍ୱ ଆଚରେନ୍ନାତୀଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ।
 ତତଃ ଶରୀରେ ଲୟୁଦୀପ୍ତିବହ୍ନିବୃଦ୍ଧିନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିର୍ଭବତି ॥ ୧୬ ॥

ପ୍ରାଣାପାନସମାୟୋଗଃ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ଭବତି ।
 ରେଚକପୁରକକୁମ୍ଭକଭେଦେନ ସ ତ୍ରିବିଧଃ ।
 ତେ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମକାଃ । ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଣବ ଏବ ପ୍ରାଣାୟାମଃ ପଦ୍ମାଦ୍ୟାସନସ୍ଥଃ
 ପୁମାନୁସାଗ୍ରେ ଶଶଭୃଦ୍ବିମ୍ବଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଜାଲବିତାନିତାକାରମୂର୍ତ୍ତି ରକ୍ତାଙ୍ଗୀ
 ହଂସବାହିନୀ ଦଣ୍ଡହସ୍ତା ବାଲା ଗାୟତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ଉକାରମୂର୍ତ୍ତିଃ ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗୀ ତାର୍କ୍ଷ୍ୟବାହିନୀ ଯୁବତୀ ଚକ୍ରହସ୍ତା ସାବିତ୍ରୀ ଭବତି ।
 ମକାରମୂର୍ତ୍ତିଃ କୃଷ୍ଣାଙ୍ଗୀ ବୃଷଭବାହିନୀ ବୃଜା ତ୍ରିଶୂଳଧାରିଣୀ ସରସ୍ୱତୀ ଭବତି ।
 ଅକାରାଦିତ୍ରୟାଣାଂ ସର୍ବକାରଣମେକାକ୍ଷରଂ ପରଂଜ୍ୟୋତିଃ ପ୍ରଣବଂ ଭବତୀତି ଧ୍ୟାୟେତ୍ ।
 ଇତୟା ବାହ୍ୟାଦ୍ୱାୟୁମାୟୂର୍ଯ୍ୟ ଷୋଡଶମାତ୍ରାଭିରକାରଂ ଚିତ୍ତୟନ୍ ପୁରିତଂ
 ବାୟୁଂ ଚତୁଃଷଷ୍ଠିମାତ୍ରାଭିଃ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱୋକାରଂ ଧ୍ୟାୟନ୍ ପୁରିତଂ ପିଙ୍ଗଲୟା
 ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶନ୍ନାତ୍ରୟା ମକାରମୂର୍ତ୍ତିଧ୍ୟାନେନୈବଂ କ୍ରମେଣ ପୁନଃ ପୁନଃ କୁର୍ଯାତ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଅଥାସନଦୃଢୋ ଯୋଗୀ ବଶୀ ମିତହିତାଶନଃ ସୁଷୁମ୍ନାନାତୀସ୍ଥମଲଶୋଷାର୍ଥଂ
 ଯୋଗୀ ବଜ୍ରପଦ୍ମାସନୋ ବାୟୁଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ସୂର୍ଯ୍ୟେଣ ରେଚୟିତ୍ୱା
 ପୁନଃ ସୂର୍ଯ୍ୟେଣାପୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭୟିତ୍ୱା ଚନ୍ଦ୍ରେଣ ବିରେଚ୍ୟ ଯୟା ତ୍ୟଜେତ୍ତୟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରୟେତ୍ ।

ତଦେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —
 ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଗିତୟା ପିବେନ୍ନିୟମିତଂ ଭୂୟୋଽନ୍ୟୟା ରେଚୟେତ୍ପ୍ରୀତ୍ୱା
 ପିଙ୍ଗଲୟା ସମୀରଣମଥୋ ବଜ୍ରା ତ୍ୟଜେଦ୍ୱାମୟା ।
 ସୂର୍ଯ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ରମସୋରନେନ ବିଧିନାଽଭ୍ୟାସଂ ସଦା ତନ୍ମତାଂ
 ଶୁଦ୍ଧା ନାତିଶଣା ଭବନ୍ତି ଯମିନାଂ ମାସତ୍ରୟାଦୂର୍ଧ୍ୱତଃ ॥ ୧୮ ॥

ପ୍ରାତର୍ମଧ୍ୟାହ୍ନିନେ ସାୟମର୍ଧରାତ୍ରେ ତୁ କୁମ୍ଭକାନ୍ ।
 ଶନୈରଶୀତିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ଚତୁର୍ବାରଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ॥ ୧୯ ॥

କନୀୟସି ଭବେସ୍ତେଦଃ କମ୍ପୋ ଭବତି ମଧ୍ୟମେ ।
ଉତ୍ତିଷ୍ଠତ୍ସୁତମେ ପ୍ରାଣରୋଧେ ପଦ୍ମାସନଂ ମହତ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଜଲେନ ଶ୍ରମଜାତେନ ଗାତ୍ରମର୍ଦ୍ଦନମାଚରେତ୍ ।
ଦୃଢତା ଲଘୁତା ଚାପି ତସ୍ୟ ଗାତ୍ରସ୍ୟ ଜାୟତେ ॥ ୨୧ ॥

ଅଭ୍ୟାସକାଳେ ପ୍ରଥମଂ ଶସ୍ତ୍ରଂ କ୍ଷୀରାଜ୍ୟଭୋଜନମ୍ ।
ତତୋଽଭ୍ୟାସେ ସ୍ଥିରୀଭୂତେ ନ ତାବନ୍ନିୟମଗ୍ରହଃ ॥ ୨୨ ॥

ୟଥା ସିଂହୋ ଗଜୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୋ ଭବେଦ୍ଦୃଶ୍ୟଃ ଶନୈଃ ଶନୈଃ ।
ତଥୈବ ସେବିତୋ ବାୟୁରନ୍ୟଥା ହୃଦ୍ଧି ସାଧକମ୍ ॥ ୨୩ ॥

ୟୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ତ୍ୟଜେଦ୍ଦାୟୁଂ ଯୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ଚ ପୂରୟେତ୍ ।
ୟୁକ୍ତଂ ଯୁକ୍ତଂ ଚ ବଧ୍ନୀୟାଦେବଂ ସିଦ୍ଧିମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୨୪ ॥

ୟଥେଷ୍ଠଧାରଣାଦ୍ବାୟୋରନଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦୀପନମ୍ ।
ନାଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରାରୋଗ୍ୟଂ ଜାୟତେ ନାତିଶୋଧନାତ୍ ॥ ୨୫ ॥

ବିଧିବତ୍-ପ୍ରାଣସଂଯ୍ମମୈର୍ନୀତୀଚକ୍ରେ ବିଶୋଧିତେ ।
ସୁଷୁମ୍ନାବଦନଂ ତ୍ରିଷ୍ଟୁ ସୁଖାଦ୍ବିଶତି ମାରୁତଃ ॥ ୨୬ ॥

ମାରୁତେ ମଧ୍ୟସଂଚାରେ ମନଃସ୍ଥିର୍ଯ୍ୟଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ଯୋ ମନଃସୁସ୍ଥିରୋ ଭାବଃ ସୈବାବସ୍ଥା ମନୋନ୍ମନୀ ॥ ୨୭ ॥

ପୂରକାନ୍ତେ ତୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବନ୍ଧୋ ଜାଲନ୍ଧରାଭିଧଃ ।
କୁମ୍ଭକାନ୍ତେ ରେଚକାଦୌ କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ତୃଢ୍ଧିୟାଶକଃ ॥ ୨୮ ॥

ଅଧସ୍ତାକୁଞ୍ଚିନେମାଶୁ କଣ୍ଠସଂକୋଚନେ କୃତେ ।
ମଧ୍ୟେ ପଶ୍ଚିମତାନେନ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମନାତିଗଃ ॥ ୨୯ ॥

ଅପାନମୁର୍ଧ୍ବମୁଦ୍ଭାପ୍ୟ ପ୍ରାଣଂ କଣ୍ଠାଦଧୋ ନୟନ୍ ।
ଯୋଗୀ ଜରାବିନିର୍ମୁକ୍ତଃ ଷୋଡଶୋ ବୟସା ଭବେତ୍ ॥୩୦॥

ସୁଖାସନସ୍ଥୋ ଦକ୍ଷନାତ୍ୟା ବହିଃସ୍ଥଂ ପବନଂ ସମାକୃଷ୍ୟାକେଶମାନଶାନ୍ତ୍ରାଂ
କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ସବ୍ୟନାତ୍ୟା ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କପାଳଶୋଧନଂ ବାତନାତୀଗତସର୍ବରୋଗସର୍ବବିନାଶନଂ ଭବତି ।
ହୃଦୟାଦିକଣ୍ଠପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସସ୍ପନ୍ନଂ ନାସାଭ୍ୟାଂ ଶନୈଃ ପବନମାକୃଷ୍ୟ ଯଥାଶକ୍ତି
କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ଇତୟା ବିରେଚ୍ୟ ଗଚ୍ଛଂପ୍ରିଷ୍ଠନ୍-କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ତେନ ଶ୍ଳେଷ୍ମହରଂ ଜଠରାଗ୍ନିବର୍ଧନଂ ଭବତି ।
ବକ୍ତ୍ରେଣ ସୀଞ୍ଜାରପୂର୍ବକଂ ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ବା ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ କ୍ଷୁତ୍ତୃଷ୍ଣାଲସ୍ୟନିଦ୍ରା ନ ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁଂ ଗୃହୀତ୍ବା ଯଥାଶକ୍ତି କୁମ୍ଭୟିତ୍ବା ନାସାଭ୍ୟାଂ ରେଚୟେତ୍ ।
ତେନ ଗୁଳ୍ମପ୍ଳୀହଜ୍ଵରପିତ୍ତକ୍ଷୁଧାଦୀନି ନଶ୍ୟନ୍ତି ॥

ଅଥ କୁମ୍ଭକଃ । ସ ଦ୍ଵିବିଧଃ ସହିତଃ କେବଳଶ୍ଳେତି । ରେଚକପୂରକଯୁକ୍ତଃ ସହିତଃ ।
ତଦ୍ଵିବର୍ଜିତଃ କେବଳଃ । କେବଳସିଦ୍ଧିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତଂ ସହିତମଭ୍ୟସେତ୍ ।
କେବଳକୁମ୍ଭକେ ସିଦ୍ଧେ ତ୍ରିଷୁ ଲୋକେଷୁ ନ ତସ୍ୟ ଦୁର୍ଲଭଂ ଭବତି ।
କେବଳକୁମ୍ଭକାନ୍ତୁଷ୍ଣଲିନୀବୋଧୋ ଜାୟତେ ।
ତତଃ କୃଶବପୁଃ ପ୍ରସନ୍ନବଦନୋ ନିର୍ମଳଲୋଚନୋଽଭିବ୍ୟକ୍ତନାଦୋ
ନିର୍ମୁକ୍ତରୋଗଜାଲୋ ଜିତବିନ୍ଦୁଃ ପତ୍ତ୍ଵଗ୍ନିର୍ଭବତି ।
ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟଂ ବହିର୍ଦୃଷ୍ଟିର୍ନମେଷୋନ୍ନେଷବର୍ଜିତା ।
ଏଷା ସା ବୈଷ୍ଣବୀ ମୁଦ୍ରା ସର୍ବତନ୍ତ୍ରେଷୁ ଗୋପିତା ॥ ୩୧ ॥

ଅନ୍ତର୍ଲକ୍ଷ୍ୟବିଲୀନଚିତ୍ତପବନୋ ଯୋଗୀ ସଦା ବର୍ତ୍ତତେ

ଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ନିଶ୍ଚଳତାରୟା ବହିରଧଃ ପଶ୍ୟନ୍ନପଶ୍ୟନ୍ନପି ।

ମୁଦ୍ରେୟଂ ଖଲୁ ଖେଚରୀ ଭବତି ସା ଲକ୍ଷ୍ୟେକତାନା ଶିବା

ଶୂନ୍ୟାଶୂନ୍ୟବିବର୍ଜିତଂ ସ୍ମରତି ସା ତତ୍ତ୍ଵଂ ପଦଂ ବୈଷ୍ଣବୀ ॥ ୩୨ ॥

ଅର୍ଥୋନ୍ମୁଲିତଲୋଚନଃ ସ୍ଥିରମନା ନାସାଗ୍ରଦଞ୍ଚେକ୍ଷଣଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କାବପି

ଲୀନତାମୁପନୟନ୍ନିଷ୍ପନ୍ନଭାବୋଽଭ୍ୟାସଃ ।

ଜ୍ୟୋତୀରୂପମଶେଷବାହ୍ୟରହିତଂ ଦେବୀପ୍ୟମାନଂ ପରଂ

ତତ୍ତ୍ଵଂ ତତ୍ପରମସ୍ତ୍ରି ବସ୍ତୁବିଷୟଂ ଶାଶ୍ଵିଲ୍ୟ ବିଙ୍ଘୀହ ତତ୍ ॥ ୩୩ ॥

ତାରଂ ଜ୍ୟୋତିଷି ସଂଯୋଜ୍ୟ କିଂଚିଦୁନ୍ନମୟନ୍ତୁର୍ଭୁବୌ ।

ପୂର୍ବାଭ୍ୟାସସ୍ୟ ମାର୍ଗୋଽୟମୁନ୍ନନୀକାରକଃ କ୍ଷଣାତ୍ ॥ ୩୪ ॥

ତସ୍ମାତ୍-ଖେଚରୀମୁଦ୍ରାମଭ୍ୟାସେତ୍ । ତତ୍ ଉନ୍ନନୀ ଭବତି ।

ତତୋ ଯୋଗନିଦ୍ରା ଭବତି । ଲବ୍ଧଯୋଗନିଦ୍ରାସ୍ୟ ଯୋଗିନଃ କାଲୋ ନାସ୍ତି ।

ଶକ୍ତିମଧ୍ୟେ ମନଃ କୃତ୍ଵା ଶକ୍ତିଂ ମାନସମଧ୍ୟଗାମ୍ ।

ମନସା ମନ ଆଲୋକ୍ୟ ଶାଶ୍ଵିଲ୍ୟ ତ୍ଵଂ ସୁଖୀ ଭବ ॥ ୩୫ ॥

ଖମଧ୍ୟେ କୁରୁ ତାତ୍ତ୍ଵାନମାତ୍ମମଧ୍ୟେ ଚ ଖଂ କୁରୁ ।

ସର୍ବଂ ଚ ଖମୟଂ କୃତ୍ଵା ନ କିଂଚିଦପି ଚିନ୍ତୟ ॥ ୩୬ ॥

ବାହ୍ୟଚିନ୍ତା ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟା ତଥୈବାନ୍ତରଚିନ୍ତାକା ।

ସର୍ବଚିନ୍ତାଂ ପରିତ୍ୟଜ୍ୟ ଚିନ୍ତାତ୍ରପରମୋ ଭବ ॥ ୩୭ ॥

କର୍ପୂରମନଲେ ଯଦ୍ଵୟୈକବଂ ସଲିଲେ ଯଥା ।

ତଥା ଚ ଲୀୟମାନଂ ସନ୍ନନସ୍ତତ୍ତ୍ଵେ ବିଲୀୟତେ ॥ ୩୮ ॥

ଜ୍ଞେୟଂ ସର୍ବପ୍ରତୀତଂ ଚ ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞାନଂ ମନ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟଂ ସମଂ ନଷ୍ଟଂ ନାନ୍ୟଃ ପଦ୍ମା ଦ୍ଵିତୀୟକଃ ॥ ୩୯ ॥

ଜ୍ଞେୟବସ୍ତୁପରିତ୍ୟାଗାଦ୍ଵିଲୟଂ ଯାତି ମାନସମ୍ ।
ମାନସେ ବିଲୟଂ ଯାତେ କୈବଲ୍ୟମବଶିଷ୍ୟତେ ॥ ୪୦ ॥

ଦ୍ଵୌ କ୍ରମୌ ଚିତ୍ତନାଶସ୍ୟ ଯୋଗୋ ଜ୍ଞାନଂ ମୁନୀଶ୍ଵର ।
ଯୋଗସ୍ତଦ୍ଵିତ୍ଵିରୋଧୋ ହି ଜ୍ଞାନଂ ସମ୍ୟଗବେକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୪୧ ॥

ତସ୍ମିନ୍ନିରୋଧିତେ ନୂନମୁପଶାନ୍ତଂ ମନୋ ଭବେତ୍ ।
ମନଃସ୍ଵନ୍ଦୋପଶାନ୍ତ୍ୟାୟଂ ସଂସାରଃ ପ୍ରବିଲୀୟତେ ॥ ୪୨ ॥

ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକପରିସ୍ଫୁରଣାନ୍ତ୍ରୌ ବ୍ୟବହୃତିର୍ଯଥା ।
ଶାସ୍ତ୍ରସଞ୍ଜନସଂପର୍କବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାସଯୋଗତଃ ॥ ୪୩ ॥

ଅନାସ୍ଥାୟାଂ କୃତାସ୍ଥାୟାଂ ପୂର୍ବଂ ସଂସାରବୃତ୍ତିଷୁ ।
ୟଥାଭିବାଞ୍ଛିତଧ୍ୟାନାଦିରମେକତୟୋହିତାତ୍ ॥ ୪୪ ॥

ଏକତତ୍ତ୍ଵଦୃଢାଭ୍ୟାସାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ।
ପୂରକାଦ୍ୟନିଲାୟମାଦୃଢାଭ୍ୟାସାଦଶେଦଜାତ୍ ॥ ୪୫ ॥

ଏକାନ୍ତଧ୍ୟାନଯୋଗାତ ମନଃସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ।
ଓଂକାରୋଚ୍ଚାରଣପ୍ରାକ୍ତଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ଵାନୁଭାବନାତ୍ ।
ସୁଷୁପ୍ତେ ସଂବିଦା ଜ୍ଞାତେ ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ॥ ୪୬ ॥

ତାଲୁମୂଳଗତାଂ ଯତ୍ନାଦ୍ଵିହ୍ଵୟାକ୍ରମ୍ୟ ଘଣ୍ଟିକାମ୍ ।
ଉର୍ଧ୍ଵରକ୍ତଗତେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣସ୍ଵନ୍ଦୋ ନିରୂପ୍ୟତେ ॥ ୪୭ ॥

ପ୍ରାଣେ ଗଲିତସଂବିତ୍ତୌ ତାଲୁର୍ପୁଂ ଦ୍ଵାଦଶାନ୍ତଗେ ।
ଅଭ୍ୟାସାଦୁର୍ପୁରନ୍ତେଶ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୪୮ ॥

ଦ୍ଵାଦଶାଙ୍ଗୁଲପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ନାସାଗ୍ରେ ବିମଳେଽମ୍ବରେ ।
ସଂବିଦ୍ଵଶି ପ୍ରଶାମ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଂ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୪୯ ॥

ଭୂମଧ୍ୟେ ତାରକାଲୋକଶାନ୍ତାବନ୍ତମୁପାଗତେ ।
ଚେତନୈକତନେ ବଦ୍ଧେ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୦ ॥

ଓମିତ୍ୟେବ ଯଦୁଦ୍-ଭୂତଂ ଜ୍ଞାନଂ ଜ୍ଞେୟାନ୍ତକଂ ଶିବମ୍ ।
ଅସଂସ୍ଫୁଟ୍ଟବିକଳ୍ପାଂଶଂ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୧ ॥

ଚିରକାଳଂ ହୃଦେକାନ୍ତବ୍ୟୋମସଂବେଦନାନୁନେ ।
ଅବାସନମନୋଧ୍ୟାନାତ୍-ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୨ ॥

ଏଭିଃ କ୍ରମୈସ୍ତଥାଂନୈଃଶ୍ଚ ନାନାସଂକଳ୍ପକଳ୍ପିତୈଃ ।
ନାନାଦେଶିକବକ୍ତ୍ରୈଃ ପ୍ରାଣସ୍ଵୟୋ ନିରୁଧ୍ୟତେ ॥ ୫୩ ॥

ଆକୁଞ୍ଚନେନ କୁଣ୍ଡଳିନୀଃ କବାଚମୁଦ୍ଧାଟ୍ୟ ମୋକ୍ଷଦ୍ଵାରଂ ବିଭେଦୟେତ୍ ।
ୟେନ ମାର୍ଗେଶ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ତଦ୍ଵାରଂ ମୁଖେନାଛାଦ୍ୟ ପ୍ରସୁପ୍ତା କୁଣ୍ଡଳିନୀ
କୁଟିଳାକାରା ସର୍ପବଦ୍ଵେଷ୍ଟିତା ଭବତି ।
ସା ଶକ୍ତିର୍ଯେନ ଚାଲିତା ସ୍ୟାସ୍ତୁ ତୁ ମୁକ୍ତୋ ଭବତି ।
ସା କୁଣ୍ଡଳିନୀ କଣ୍ଠୋର୍ଧ୍ଵଭାଗେ ସୁପ୍ତା ଚେଦ୍ୟୋଗିନୀଂ ମୁକ୍ତୟେ ଭବତି ।
ବନ୍ଧନାୟାଧୋ ମୁଦାନାମ୍ ।
ଇତାଦିମାର୍ଗଦ୍ଵୟଂ ବିହାୟ ସୁଷୁମ୍ନାମାର୍ଗେଶାଗଚ୍ଛେଦ୍ଵିଷ୍ଟୋଃ ପରମଂ ପଦମ୍ ।
ମରୁଦଭ୍ୟସନଂ ସର୍ବଂ ମନୋଯୁକ୍ତଂ ସମଭ୍ୟସେତ୍ ଇତରତ୍ର ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟା
ମନୋବୃତ୍ତିର୍ମନୀଷିଣା ॥ ୫୪ ॥

ଦିବା ନ ପୂଜୟେଦ୍ଦିଷ୍ଟଂ ରାତ୍ରୀ ନୈବ ପ୍ରପୂଜୟେତ୍ ।
ସତତଂ ପୂଜୟେଦ୍ଦିଷ୍ଟଂ ଦିବାରାତ୍ରଂ ନ ପୂଜୟେତ୍ ॥ ୫୫ ॥

ସୁଷିରୋ ଜ୍ଞାନଜନକଃ ପଞ୍ଚସ୍ରୋତଃସମନ୍ୱିତଃ ।
ତିଷ୍ଠତେ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତ୍ୱଂ ହି ଶାଶ୍ୱିଲ୍ୟ ତାଂ ଭଜ ॥ ୫୬ ॥

ସବ୍ୟଦକ୍ଷିଣାତୀସ୍ଥୋ ମଧ୍ୟେ ଚରତି ମାରୁତଃ ।
ତିଷ୍ଠତଃ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତସ୍ମିନ୍ସ୍ଥାନେ ନ ସଂଶୟଃ ॥ ୫୭ ॥

ଇତାପିଙ୍ଗଲୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ଶୂନ୍ୟଂ ଚୈବାନିଲଂ ଗ୍ରସେତ୍ ।
ତିଷ୍ଠନ୍ତୀ ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ତତ୍ର ସତ୍ୟଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ॥ ୫୮ ॥

ସୋମସୂର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱୟୋର୍ମଧ୍ୟେ ନିରାଲମ୍ବତଲେ ପୁନଃ ।
ସଂସ୍ଥିତା ବ୍ୟୋମଚକ୍ରେ ସା ମୁଦ୍ରା ନାମ୍ନା ଚ ଖେଚରୀ ॥ ୫୯ ॥

ଛେଦନତାଲନଦାହୈଃ ଫଳାଂ ପରାଂ ଜିହ୍ୱାଂ କୃତ୍ୱା ଦୃଷ୍ଟିଂ ଭୂମଧ୍ୟେ ସ୍ଥାପ୍ୟ
କପାଳକୁହରେ ଜିହ୍ୱା ବିପରୀତଗା ଯଦା ଭବତି ତଦା ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା ଜାୟତେ ।
ଜିହ୍ୱା ଚିତ୍ତଂ ଚ ଖେ ଚରତି ତେନୋର୍ଯୁଜିହ୍ୱଃ ପୁମାନମୃତୋ ଭବତି ।
ବାମପାଦମୂଳେନ ଯୋନିଂ ସଂପୀତ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣପାଦଂ ପ୍ରସାର୍ଯ୍ୟ ତଂ କରାଭ୍ୟାଂ ଧୃତ୍ୱା
ନାସାଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ କଣ୍ଠବନ୍ଧଂ ସମାରୋପ୍ୟାର୍ଣ୍ଣତୋ (?) ବାୟୁଂ ଧାରୟେତ୍ ।
ତେନ ସର୍ବକ୍ଳେଶହାନିଃ । ତତଃ ପୀୟୂଷମିବ ବିଷଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣତେ ।
କ୍ଷୟଗୁଳ୍ମଗୁଦାବର୍ତ୍ତଜୀର୍ଣ୍ଣତ୍ୱଗାଦିଦୋଷା ନଶ୍ୟନ୍ତି ।
ଏଷ ପ୍ରାଣଜୟୋପାୟଃ ସର୍ବମୃତ୍ୟୁପଘାତକଃ ।
ବାମପାଦପାର୍ଶ୍ୱେ ଯୋନିସ୍ଥାନେ ନିୟୋଜ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣଚରଣଂ ବାମୋରୁପରି ସଂସ୍ଥାପ୍ୟ
ବାୟୁମାପୂର୍ଯ୍ୟ ହୃଦୟେ ରୁରୁକଂ ନିଧାୟ ଯୋନିମାକୁଞ୍ଚ୍ୟ ମନୋମଧ୍ୟେ ଯଥାଶକ୍ତି
ଧାରୟିତ୍ୱା ସ୍ୱାଭ୍ଯାନଂ ଭାବୟେତ୍ । ତେନାପରୋକ୍ଷସିଦ୍ଧିଃ ।

ବାହ୍ୟାତ୍-ପ୍ରାଣଂ ସମାକୃଷ୍ୟ ପୁରୟିତ୍ଵାଦରେ ସ୍ଥିତମ୍ ।
ନାଭିମଧ୍ୟେ ଚ ନାସାଗ୍ରେ ପଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠେ ଚ ଯନ୍ତ୍ରତଃ ॥ ୬୦ ॥

ଧାରୟେନ୍ନନସା ପ୍ରାଣଂ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେଷୁ ବା ସଦା ।
ସର୍ବରୋଗବିନିର୍ମୁକ୍ତୋ ଭବେଦ୍ୟୋଗୀ ଗତକ୍ଳମଃ ॥ ୬୧ ॥

ନାସାଗ୍ରେ ବାୟୁବିଜୟଂ ଭବତି । ନାଭିମଧ୍ୟେ ସର୍ବରୋଗବିନାଶଃ ।
ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଦାରଣାଛରୀରଲଘୁତା ଭବତି ।
ରସନାଦ୍ଵାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଯଃ ପିବେହୃତତଂ ନରଃ ।
ଶ୍ରମଦାହୌ ତୁ ନ ସ୍ୟାତାଂ ନଶ୍ୟନ୍ତି ବ୍ୟାଧୟସ୍ତଥା ॥ ୬୨ ॥

ସନ୍ଧ୍ୟାୟୋର୍ବାହ୍ନଶଃ କାଳେ ବାୟୁମାକୃଷ୍ୟ ଯଃ ପିବେତ୍ ।
ତ୍ରିମାସାଭ୍ୟସ୍ୟ କଲ୍ୟାଣୀ ଜାୟତେ ବାକ୍ ସରସ୍ଵତୀ ॥ ୬୩ ॥

ଏବଂ ଷଷ୍ଠାସାହ୍ୟାସାହୂର୍ବରୋଗନିବୃତ୍ତିଃ ।
ଜିହ୍ଵୟା ବାୟୁମାନୀୟ ଜିହ୍ଵାମୂଳେ ନିରୋଧୟେତ୍ ।
ଯଃ ପିବେଦମୃତଂ ବିଦ୍ଵାନ୍-ସକଲଂ ଭଦ୍ରମଶ୍ରୁତେ ॥ ୬୪ ॥

ଆତ୍ମନ୍ୟାତ୍ମାନମିତୟା ଧାରୟିତ୍ଵା ଭ୍ରୁବୋନ୍ତରେ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ବ୍ୟାଧିସ୍ଥୋଽପି ବିମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୬୫ ॥

ନାତୀଭ୍ୟାଂ ବାୟୁମାରୋପ୍ୟ ନାଭୌ ତୁନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ଵୟୋଃ ।
ଘଟିକୈକାଂ ବହେଦ୍ୟସ୍ତୁ ବ୍ୟାଧିଭିଃ ସ ବିମୁଚ୍ୟତେ ॥ ୬୬ ॥

ମାସମେକଂ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟଂ ତୁ ଜିହ୍ଵୟାରୋପ୍ୟ ମାରୁତମ୍ ।
ବିଭେଦ୍ୟ ତ୍ରିଦଶାହାରଂ ଧାରୟେତ୍ତୁନ୍ଦ୍ରମଧ୍ୟମେ ॥ ୬୭ ॥

ଜୁରାଃ ସର୍ବେଽପି ନଶ୍ୟନ୍ତି ବିଷାଣି ବିବିଧାନି ଚ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତମପି ଯୋ ନିତ୍ୟଂ ନାସାଗ୍ରେ ମନସା ସହ ॥ ୬୮ ॥

ସର୍ବଂ ତରତି ପାପ୍ମାନଂ ତସ୍ୟ ଜନ୍ମଗତାର୍ଜିତମ୍ । ତାରସଂୟମାସ୍ରକଲବିଷୟଜ୍ଞାନଂ ଭବତି ।
ନାସାଗ୍ରେ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦିନ୍ଦ୍ରଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ତଦଧିଷ୍ଠିତସଂୟମାଦଗ୍ନିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଚକ୍ଷୁଷି ଚିତ୍ରସଂୟମାସ୍ରର୍ବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଚିତ୍ରସ୍ୟ ସଂୟମାଦ୍ୟମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ତପ୍ତାଶ୍ୱେ ସଂୟମାନ୍ନିରୂତିଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପୃଷ୍ଠଭାଗେ ସଂୟମାଦ୍ୱରୁଣଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମକର୍ଣ୍ଣେ ସଂୟମାଦ୍ୱାୟୁଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ସଂୟମାସ୍ରୋମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ବାମଚକ୍ଷୁଷି ସଂୟମାକ୍ତିବଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ସଂୟମାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦାଧୋଭାଗେ ସଂୟମାଦତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ପାଦେ ସଂୟମାଦ୍ୱିତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ପାଦସନ୍ଧୌ ସଂୟମାନ୍ନିତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଜଘ୍ନେ ସଂୟମାସ୍ତୁତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଜାନୌ ସଂୟମାନ୍ନୁହାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ଉରୌ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍ରସାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କରୌ ଚିତ୍ରସଂୟମାତ୍ତଳାତଲଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ନାଭୌ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍-ଭୂଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
କୁଣ୍ଠୌ ସଂୟମାଦ୍-ଭୂବର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ହୃଦି ଚିତ୍ରସ୍ୟ ସଂୟମାସ୍ତ୍ୱର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ହୃଦୟୋର୍ଧ୍ୱଭାଗେ ଚିତ୍ରସଂୟମାନ୍ନୁହର୍ଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠେ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍ଭନୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଭୂମଧ୍ୟେ ଚିତ୍ରସଂୟମାତ୍ତପୋଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ । ମୂର୍ଧ୍ନି ଚିତ୍ରସଂୟମାସ୍ରତ୍ୟଲୋକଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧର୍ମାଧର୍ମସଂୟମାଦତୀତାନାଗତଜ୍ଞାନମ୍ । ତତ୍ତଦ୍ଭବ୍ୟୁନୌ ଚିତ୍ରସଂୟମାସ୍ରର୍ବଜନ୍ମରୁତଜ୍ଞାନମ୍ ।
ସଂଚିତକର୍ମଣି ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍-ପୂର୍ବଜାତିଜ୍ଞାନମ୍ । ପରଚିତ୍ରେ ଚିତ୍ରସଂୟମାପୁରଚିତ୍ତଜ୍ଞାନମ୍ ।
କାୟରୂପେ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦନ୍ୟାଦୃଶ୍ୟରୂପମ୍ । ବଳେ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍ଭନୁମଦାଦିବଲମ୍ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଚିତ୍ରସଂୟମାଦ୍-ଭୂବନଜ୍ଞାନମ୍ । ଚନ୍ଦ୍ରେ ଚିତ୍ରସଂୟମାତାରାବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍ ।
ଧ୍ରୁବେ ତତ୍ତ୍ୱତିଦର୍ଶନମ୍ । ସ୍ୱାର୍ଥସଂୟମାଦ୍-ପୁରୁଷଜ୍ଞାନମ୍ ।
ନାଭିଚକ୍ରେ କାୟବ୍ୟୁହଜ୍ଞାନମ୍ । କଣ୍ଠକୂପେ କ୍ଷୁପ୍ତିପାସାନିବୃତ୍ତିଃ ।
କୁର୍ମନାତ୍ୟାଂ ଶ୍ଚୈର୍ଯ୍ୟମ୍ । ତାରେ ସିଦ୍ଧଦର୍ଶନମ୍ । କାୟାକାଶସଂୟମାଦାକାଶଗମନମ୍ ।
ତତ୍ତ୍ୱସ୍ଥାନେ ସଂୟମାତ୍ତତ୍ତ୍ୱସିଦ୍ଧୟୋ ଭବନ୍ତି ॥ ୭ ॥

ଅଥ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ । ସ ପଞ୍ଚବିଧଃ ବିଷୟେଷୁ ବିଚରତାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ବଳାଦାହରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।
ୟଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣାତି ତତ୍ତ୍ୱର୍ତ୍ତମାତ୍ରେତି ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ନିତ୍ୟବିହିତକର୍ମଫଳତ୍ୟାଗଃ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ସର୍ବବିଷୟପରାତ୍ମୁଖତ୍ୱଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶସୁ ମର୍ମସ୍ଥାନେଷୁ କ୍ରମାଦ୍ଧାରଣଂ ପ୍ରତ୍ୟାହାରଃ ।

ପାଦାଙ୍ଗୁଷ୍ଠଗୁଳ୍ଫଜଙ୍ଗାଜାନୁରୁପାୟୁମେନ୍ଦ୍ରନାଭିହୃଦୟକଣ୍ଠକୃପତାଲୁନାସାକ୍ଷିଭୂମଧ୍ୟଲଳାଟମୂର୍ଧ୍ନା
ସ୍ଥାନାନି । ତେଷୁ କ୍ରମାଦାରୋହାବରୋହକ୍ରମେଣ ପ୍ରତ୍ୟାହରେତ୍ ॥ ୭୯ ॥

ଅଥ ଧାରଣା । ସା ତ୍ରିବିଧା — ଆତ୍ମନି ମନୋଧାରଣଂ , ଦହରାକାଶେ
ବାହ୍ୟାକାଶଧାରଣଂ , ପୃଥିବ୍ୟପ୍ରେତୋବାୟାକାଶେଷୁ ପଞ୍ଚମୂର୍ତ୍ତିଧାରଣଂ ଚେତି ॥ ୮୦ ॥

ଅଥ ଧ୍ୟାନମ୍ । ତଦ୍ଭିବିଧଂ ସଗୁଣଂ ନିର୍ଗୁଣଂ ଚେତି ।
ସଗୁଣଂ ମୂର୍ତ୍ତିଧ୍ୟାନମ୍ । ନିର୍ଗୁଣମାତ୍ମୟାଧ୍ୟାନମ୍ ॥ ୮୧ ॥

ଅଥ ସମାଧିଃ । ଜୀବାତ୍ମପରମାତ୍ମୈକ୍ୟାବସ୍ଥାତ୍ରିପୁଟୀରହିତା
ପରମାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପା ଶୁଦ୍ଧଚୈତନ୍ୟାତ୍ମିକା ଭବତି ॥ ୮୨ ॥

॥ ଇତି ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୧ ॥

==|| ୦ ||==

ଅଥ ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟୋ ହ ବୈ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷିଶ୍ଚତୁର୍ଷୁ ବେଦେଷୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାମଲଭମାନଃ କିଂ ନାମେତ୍ୟଥର୍ବାଣଂ
ଭଗବନ୍ତମୁପସନ୍ନଃ ପପ୍ରଚ୍ଛାଧୀହି ଭଗବନ୍ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାଂ ଯେନ ଶ୍ରେୟୋଽବାୟାମୀତି ।
ସ ହୋବାଚାଧର୍ବା ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ସତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମନନ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯସ୍ମିନ୍ନିଦମୋତଂ ତ ପ୍ରୋତଂ ତ ।
ୟସ୍ମିନ୍ନିଦଂ ସଂ ତ ବି ଚୈତି ସର୍ବଂ ଯସ୍ମିନ୍ନିଜ୍ଞାତେ ସର୍ବମିଦଂ ବିଜ୍ଞାତଂ ଭବତି ।
ତଦପାଣିପାଦମଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମଜିହ୍ୱମଗରୀରମଗ୍ରାହ୍ୟମନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟମ୍ ।

ୟତୋ ବାଚୋ ନିବର୍ତ୍ତନ୍ତେ । ଅପ୍ରାପ୍ୟ ମନସା ସହ । ଯୁକ୍ତେବଲଂ ଜ୍ଞାନଗମ୍ୟମ୍ ।
 ପ୍ରଜ୍ଞା ଚ ଯସ୍ମାତ୍-ପ୍ରସୂତା ପୁରାଣୀ । ଯଦେକମଦ୍ୱିତୀୟମ୍ ।
 ଆକାଶବସ୍ତରଗତଂ ସୁସୁକ୍ଷ୍ମଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ସନ୍ନାତ୍ରଂ ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ
 ଶିବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତମମୃତଂ ତପ୍ତଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ । ତତ୍ତ୍ୱମସି । ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନେନ ହି ବିଜାନୀହି ।
 ଯ ଏକୋ ଦେବ ଆତ୍ମଶକ୍ତିପ୍ରଧାନଃ ସର୍ବଜ୍ଞଃ ସର୍ବେଶ୍ୱରଃ ସର୍ବଭୂତାନ୍ତରାତ୍ମା
 ସର୍ବଭୂତାଧିବାସଃ ସର୍ବଭୂତନିଗୂଢ଼ୋ ଭୂତୟୋନିର୍ଯ୍ୟୋଗୈକଗମ୍ୟଃ ।
 ଯଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱଂ ସୃଜତି ବିଶ୍ୱଂ ବିଭର୍ତ୍ତି ବିଶ୍ୱଂ ଭୁକ୍ତେ ସ ଆତ୍ମା ।
 ଆତ୍ମନି ତଂ ତଂ ଲୋକଂ ବିଜାନୀହି । ମା ଶୋଚୀରାତ୍ମବିଜ୍ଞାନୀ ଶୋକସ୍ୟାନ୍ତଂ ଗମିଷ୍ୟତି ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୨ ॥

==|| ୦ ||==

ଅଥୈନଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷତଃ ପ୍ରକ୍ତଂ ଯଦେକମକ୍ଷରଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ଶିବଂ ସନ୍ନାତ୍ରଂ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।
 ତସ୍ମାନ୍ନିଧିମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଜାୟତେ କଥଂ ସ୍ଥାୟତେ କଥମସ୍ଥିଂଲୀୟତେ ।
 ତନ୍ନେ ସଂଶୟଂ ଛେଦୁମର୍ହସୀତି ।
 ସ ହୋବାଚାଧର୍ବା ସତ୍ୟଂ ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ନିଷ୍ପ୍ରିୟମକ୍ଷରମିତି ।
 ଅଥାପ୍ୟସ୍ୟାରୂପସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ତୀଣି ରୂପାଣି ଭବନ୍ତି — ସକଳଂ ନିଷ୍କଳଂ ସକଳନିଷ୍କଳଂ ଚେତି ।
 ଯସ୍ତତ୍ୟଂ ବିଜ୍ଞାନମାନନ୍ଦଂ ନିଷ୍ପ୍ରିୟଂ ନିରଞ୍ଜନଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୁକ୍ଷ୍ମଂ
 ସର୍ବତୋମୁଖମନିର୍ଦେଶ୍ୟମମୃତମସ୍ତି ତଦିଦଂ ନିଷ୍କଳଂ ରୂପମ୍ ।
 ଅଥାସ୍ୟ ଯା ସହଜାସ୍ତ୍ୟବିଦ୍ୟା ମୂଲପ୍ରକୃତିର୍ମାୟା ଲୋହିତଶୁକ୍ଳକୃଷ୍ଣା ।
 ତୟା ସହାୟବାନ୍ ଦେବଃ କୃଷ୍ଣପିଙ୍ଗଲୋ ମମେଶ୍ୱର ଇଷ୍ଟେ ।
 ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଳନିଷ୍କଳଂ ରୂପମ୍ ॥

ଅଧୈଷ ଜ୍ଞାନମୟେନ ତପସା ଚୀୟମାନୋଃକାମୟତ ବହୁ ସ୍ୟାଂ ପ୍ରଜାୟେୟେତି ।

ଅଧୈତସ୍ମାଉପ୍ୟମାନାସ୍ତତ୍ୟକାମାତ୍ରୀଣ୍ୟକ୍ଷରାଣ୍ୟଜାୟନ୍ତ ।

ତିସ୍ରୋ ବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରପଦା ଗାୟତ୍ରୀ ତ୍ରୟୋ ବେଦାସ୍ତ୍ରୟୋ ଦେବାସ୍ତ୍ରୟୋ

ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋଃଶ୍ମୟଶ୍ଚ ଜାୟନ୍ତେ ।

ୟୋଃସୌ ଦେବୋ ଭଗବାନ୍ସର୍ବେଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ

ସର୍ବଭୂତାନାଂ ହୃଦୟେ ସଂନିବିଷ୍ଟୋ ମାୟାବୀ ମାୟା କ୍ରୀତତି ସ ବ୍ରହ୍ମା

ସ ବିଷ୍ଣୁଃ ସ ରୁଦ୍ରଃ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସ ସର୍ବେ ଦେବାଃ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନି ସ ଏବ

ପୁରସ୍ତାସ୍ତ୍ର ଏବ ପଶ୍ଚାସ୍ତ୍ର ଏବୋଉରତଃ ସ ଏବ ଦକ୍ଷିଣତଃ ସ ଏବାଧସ୍ତାସ୍ତ୍ର

ଏବୋପରିଷ୍ଟାସ୍ତ୍ର ଏବ ସର୍ବମ୍ ।

ଅଥାସ୍ୟ ଦେବସ୍ୟାତ୍ମଶକ୍ତୋରାତ୍ମକ୍ରୀତସ୍ୟ ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନୋ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟରୂପା ସୁରୂପା

ତନୁରବାସା ଇନ୍ଦ୍ରୀବରଦଲପ୍ରଖ୍ୟା ଚତୁର୍ବାହୁରଘୋରାପାପକାଶିନୀ ।

ତଦିଦମସ୍ୟ ସକଳଂ ରୂପମ୍ ॥ ୧ ॥

ଅଥ ହୈନମଥର୍ବାଣଂ ଶାଶ୍ତିଲ୍ୟଃ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ଭଗବନ୍ସନ୍ନାତ୍ରଂ

ଚିଦାନନ୍ଦୈକରସଂ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।

ସ ହୋବାଚାଥର୍ବା ଯସ୍ମାକ ବୃହତି ବୃହୟତି ଚ ସର୍ବଂ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ପରଂବ୍ରହ୍ମେତି ।

ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ଯସ୍ମାସ୍ତର୍ବମାପ୍ନୋତି ସର୍ବମାଦତ୍ତେ ସର୍ବମତ୍ତି

ଚ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ଆତ୍ମେତି । ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।

ୟସ୍ମାନ୍ନହତ ଈଶଃ ଶବ୍ଦଧ୍ୱନ୍ୟା ଚାତ୍ମଶକ୍ତ୍ୟା ଚ ମହତ ଈଶତେ ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ ମହେଶ୍ୱର ଇତି ।

ଅଥ କସ୍ତାଦୁଚ୍ୟତେ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।

ୟସ୍ମାସ୍ତୁରୂପଂ ତପସ୍ତପ୍ୟମାନାୟାତ୍ରୟେ ପୁତ୍ରକାମାୟାତିତରାଂ ତୁଷ୍ଟେନ ଭଗବତା

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେନାତ୍ମୈବ ଦତ୍ତୋ ଯସ୍ମାକାନସ୍ତୟାୟାମତ୍ରେସ୍ତନୟୋଃଭବତ୍ତସ୍ମାଦୁଚ୍ୟତେ

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଇତି ।

ଅଥ ଯୋଃସ୍ୟ ନିରୁକ୍ତାନି ବେଦ ସ ସର୍ବଂ ବେଦ ।

ଅଥ ଯୋ ହ ବୈ ବିଦ୍ୟାୟୈନଂ ପରମୁପାସ୍ତେ ସୋଽହମିତି ସ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍-ଭବତି ॥

ଅତ୍ରେତେ ଶ୍ଳୋକା ଭବନ୍ତି —

ଦତ୍ତାତ୍ରେୟଂ ଶିବଂ ଶାନ୍ତମିନ୍ଦ୍ରନୀଳନିଭଂ ପ୍ରଭୁମ୍ ।
ଆତ୍ମମାୟାରତଂ ଦେବମବଧୂତଂ ଦିଗମ୍ବରମ୍ ॥ ୧ ॥

ଭସ୍ମୋଢ୍ଭୂଲିତସର୍ବାଙ୍ଗଂ ଜଟାଜୁଟଧରଂ ବିଭୁମ୍ ।
ଚତୁର୍ବାହୁମୁଦାରାଙ୍ଗଂ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲକମଲେଷମ୍ ॥ ୨ ॥

ଜ୍ଞାନଯୋଗନିଧିଂ ବିଶ୍ୱଗୁରୁଂ ଯୋଗିଜନପ୍ରିୟମ୍ ।
ଭକ୍ତାନୁକମ୍ପିନଂ ସର୍ବସାକ୍ଷିଣଂ ସିଦ୍ଧସେବିତମ୍ ॥ ୩ ॥

ଏବଂ ଯଃ ସତତଂ ଧ୍ୟାୟେଦେବଦେବଂ ସନାତନମ୍ ।
ସ ମୁକ୍ତଃ ସର୍ବପାପେଭ୍ୟୋ ନିଃଶ୍ରେୟସମବାପୁୟାତ୍ ॥ ୪ ॥

ଇତ୍ୟୋଽଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତୁତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥ ୩ ॥

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୁଣୁୟାମ ଦେବା । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତ୍ରିୟଜତ୍ରାଃ ।
ପ୍ରିରେରଜ୍ଞେୟୁଷ୍ଟୁବାଗୁଁସସ୍ତନୁଭିର୍ବ୍ୟାଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ॥
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୁଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତ୍ରାକ୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରଲ୍ୟୋପନିଷସ୍ତମାତ୍ରା ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

(Paashupatabrahmopanishat / Paashupatabrahma Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦ୍ / ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ / ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦ୍ ॥

ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାସଂବେଦ୍ୟଂ ପରମାକ୍ଷରମ୍ ।

ପରମାନନ୍ଦସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରପଦଂ ଭଜେ ॥

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ଣ୍ଣେଭିଃ ଶୁଶ୍ରୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତିର୍ଯ୍ୟଜତ୍ରାଃ ।

ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟବାଗ୍ନୁସ୍ତନ୍ମୁଖିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ।

ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୁଷ୍ଟା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।

ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାକ୍ଷ୍ୟାଃ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ॥

ଅଥ ହ ବୈ ସ୍ୱୟଂଭୂର୍ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରଜାଃ ସୃଜାନୀତି କାମକାମୋ ଜାୟତେ କାମେଶ୍ୱରୋ ବୈଶ୍ରବଣଃ ।

ବୈଶ୍ରବଣୋ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରୋ ବାଲଶିଲ୍ୟଃ ସ୍ୱୟଂଭୂବଂ ପରିପୂଛତି ଜଗତାଂ କା ବିଦ୍ୟା କା ଦେବତା

ଜାଗ୍ରତୁରୀୟୟୌରସ୍ୟ କୋ ଦେବୋ ଯାନି ତସ୍ୟ ବଶାନି କାଲାଃ କିୟତ୍-ପ୍ରମାଣାଃ କସ୍ୟାଙ୍କୟା

ରବିଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହାଦୟୌ ଭାସନ୍ତେ କସ୍ୟ ମହିମା ଗଗନସ୍ୱରୂପ ଏତଦହଂ ଶ୍ରୋତୁମିଚ୍ଛାମି ନାନ୍ୟା

ଜାନାତି ତ୍ୱଂ ବ୍ରୁହି ବ୍ରହ୍ମନ୍ ।

ସ୍ୱୟଂଭୂରୁବାଚ —

କୃସ୍ନଜଗତାଂ ମାତୃକା ବିଦ୍ୟା ଦ୍ୱିତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣସହିତା ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣମାତା ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣସହିତା ।

ଚତୁର୍ମାତ୍ରାତ୍ମକୋଙ୍କାରୋ ମମ ପ୍ରାଣାତ୍ମିକା ଦେବତା ।

ଅହମେବ ଜଗନ୍ନୟତ୍ରେୟଃକଃ ପତିଃ । ମମ ବଶାନି ସର୍ବାଣି ଯୁଗାନ୍ୟପି ।

ଅହୋରାତ୍ରାଦୟୌ ମହାଂବର୍ଷତାଃ କାଲାଃ ।

ମମ ରୂପା ରବେସ୍ତେଜଶ୍ଚନ୍ଦନକ୍ଷତ୍ରଗ୍ରହତେଜାଂସି ଚ ।
 ଗଗନୋ ମମ ତ୍ରିଶକ୍ତିମାୟାସ୍ବରୂପୋ ନାନୋଽପଦସ୍ତ୍ରି ।
 ତମୋମାୟାତୁକୋ ରୁଦ୍ରଃ ସାତ୍ବିକମାୟାତୁକୋ ବିଷ୍ଣୁ ରାଜସମାୟାତୁକୋ ବ୍ରହ୍ମା ।
 ଇନ୍ଦ୍ରାଦୟସ୍ତ୍ବାମସରାଜସାତ୍ବିକା ନ ସାତ୍ବିକଃ କୋଽପି ।
 ଅଘୋରଃ ସର୍ବସାଧାରଣସ୍ବରୂପଃ । ସମସ୍ତାୟାଗାନାଂ ରୁଦ୍ରଃ ପଶୁପତିଃ କର୍ତା ।
 ରୁଦ୍ରୋ ଯାଗଦେବୋ ବିଷ୍ଣୁରଧ୍ୟର୍ଯ୍ୟୁର୍ହୋତେନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା ଯଜ୍ଞଭୂର୍
 ମାନସଂ ବ୍ରହ୍ମ ମାହେଶ୍ବରଂ ବ୍ରହ୍ମ ମାନସଂ ହଂସଃ ସୋଽହଂ ହଂସ ଇତି ।
 ତନ୍ନୟୟଜ୍ଞୋ ନାଦାନୁସଂଧାନମ୍ । ତନ୍ନୟବିକାରୋ ଜୀବଃ ।
 ପରମାତ୍ମସ୍ବରୂପୋ ହଂସଃ । ଅନ୍ତର୍ବହିଷ୍ଟରତି ହଂସଃ ।
 ଅନ୍ତର୍ଗତୋଽନବକାଶାନ୍ତର୍ଗତସୁପର୍ଣ୍ଣସ୍ବରୂପୋ ହଂସଃ ।
 ଷଷ୍ଠବତିତତ୍ତ୍ବତନ୍ତ୍ରବଦ୍ୟାକ୍ତଂ ଚିତ୍ତୁତ୍ରୟଚିନ୍ମୟଲକ୍ଷଣଂ ନବତତ୍ତ୍ବତ୍ରିରାବୃତଂ
 ବ୍ରହ୍ମବିଷ୍ଣୁମହେଶ୍ବରାତ୍ମକମଗ୍ନିତ୍ରୟକଲୋପେତଂ ଚିତ୍ତୁଦ୍ଧିବନ୍ଧନମ୍ ।
 ଅଦ୍ୱୈତଗ୍ରନ୍ଥଃ ଯଜ୍ଞସାଧାରଣାଙ୍ଗଂ ବହିରନ୍ତର୍ଜ୍ଜ୍ୱଲନଂ ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗଲକ୍ଷଣବ୍ରହ୍ମସ୍ବରୂପୋ ହଂସଃ ।
 ଉପବୀତଲକ୍ଷଣସୂତ୍ରବ୍ରହ୍ମଗା ଯଜ୍ଞାଃ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍ଗଲକ୍ଷଣୟୁକ୍ତୋ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରମ୍ ।
 ତଦ୍-ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରମ୍ । ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରସଂବନ୍ଧୀ ବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞଃ । ତସ୍ବରୂପୋଽଙ୍ଗାନି ମାତ୍ରାଣି ।
 ମନୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ହଂସୋ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରମ୍ । ପ୍ରଣବଂ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞମୟମ୍ ।
 ପ୍ରଣବାନ୍ତର୍ବର୍ତୀ ହଂସୋ ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରମ୍ । ତଦେବ ବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞମୟଂ ମୋକ୍ଷକ୍ରମମ୍ ।
 ବ୍ରହ୍ମସଂଧ୍ୟାକ୍ରିୟା ମନୋୟାଗଃ । ସଂଧ୍ୟାକ୍ରିୟା ମନୋୟାଗସ୍ୟ ଲକ୍ଷଣମ୍ ।
 ଯଜ୍ଞସୂତ୍ରପ୍ରଣବବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞକ୍ରିୟାୟୁକ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଃ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟେଣ ଚରନ୍ତି ଦେବାଃ ।
 ହଂସସୂତ୍ରଚର୍ଯା ଯଜ୍ଞାଃ । ହଂସପ୍ରଣବୟୋରଭେଦଃ । ହଂସସ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନାସ୍ତ୍ରିକାଲାଃ ।
 ତ୍ରିକାଲାସ୍ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣାଃ । ତ୍ରେତାଗ୍ନାନୁସଂଧାନୋ ଯାଗଃ ।
 ତ୍ରେତାଗ୍ନୀତ୍ମାକୃତିବର୍ଣ୍ଣୋଜ୍ଞାରହଂସାନୁସଂଧାନୋଽନ୍ତର୍ଯାଗଃ ।
 ଚିତ୍ତୁରୂପବତ୍ତନ୍ମୟଂ ତୁରୀୟସ୍ବରୂପମ୍ । ଅନ୍ତରାଦିତ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତିଃସ୍ବରୂପୋ ହଂସଃ ।
 ଯଜ୍ଞାଙ୍ଗଂ ବ୍ରହ୍ମସଂପତ୍ତିଃ । ବ୍ରହ୍ମପ୍ରବୃତ୍ତୌ ତଦ୍-ପ୍ରଣବହଂସସୂତ୍ରେଣୈବ ଧ୍ୟାନମାଚରନ୍ତି ।

ପ୍ରୋବାଚ ପୁନଃ ସ୍ବୟଂଭୁବଂ ପ୍ରତିଜାନୀତେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରୋ ଋଷିର୍ବାଲ୍ଲଖିଲ୍ୟଃ ।
 ହଂସସୂତ୍ରାଣି କତିସଂଖ୍ୟାନି କିୟଦ୍ବା ପ୍ରମାଣମ୍ ।
 ହୃଦ୍ୟାଦିତ୍ୟମରୀଚୀନାଂ ପଦଂ ଷଷ୍ଠବତିଃ ।
 ଚିସ୍ତୁତ୍ରାଣୟୋଃ ସ୍ବର୍ନିର୍ଗତା ପ୍ରଣବଧାରା ଷଡ଼ଙ୍ଗୁଲଦଶାଶୀତିଃ ।
 ବାମବାହୁର୍ଦ୍ଧ୍ବକ୍ଷିଣକଂଠୋରନ୍ତଶ୍ଚରତି ହଂସଃ ପରମାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମଗୁହ୍ୟପ୍ରକାରୋ ନାନ୍ୟତ୍ର ବିଦିତଃ ।
 ଜାନନ୍ତି ତେଃମୃତଫଲକାଃ । ସର୍ବକାଲଂ ହଂସଂ ପ୍ରକାଶକମ୍ ।
 ପ୍ରଣବହଂସାନ୍ତର୍ଧ୍ୟାନପ୍ରକୃତିଂ ବିନା ନ ମୁକ୍ତିଃ ।
 ନବସୂତ୍ରାନ୍ପରିଚର୍ଚ୍ଚିତାନ୍ । ତେଽପି ଯଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ ଚରନ୍ତି ।
 ଅନ୍ତରାଦିତ୍ୟେନ ଜ୍ଞାତଂ ମନୁଷ୍ୟାଣାମ୍ ।
 ଜଗଦାଦିତ୍ୟୋ ରୋଚତ ଇତି ଜ୍ଞାତ୍ବା ତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟା ବିରୁଧାସ୍ତପନପ୍ରାର୍ଥନାୟୁକ୍ତା ଆଚରନ୍ତି ।
 ବାଜପେୟଃ ପଶୁହର୍ତା ଅଧ୍ୟୟୁରିନ୍ଦ୍ରୋ ଦେବତା ଅହିଂସା ଧର୍ମୟୁଗଃ
 ପରମହଂସୋଽଧ୍ୟୟୁଃ ପରମାତ୍ମା ଦେବତା ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦୋ ବ୍ରହ୍ମ ।
 ସ୍ବାଧ୍ୟାୟୟୁକ୍ତା ବ୍ରାହ୍ମଣାଶ୍ଚରନ୍ତି । ଅଶ୍ବମେଧୋ ମହାୟଜ୍ଞିକଥା ।
 ତଦ୍ରାଜ୍ଞା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟମାଚରନ୍ତି । ସର୍ବେଷାଂ ପୂର୍ବୋକ୍ତବ୍ରହ୍ମୟଜ୍ଞକ୍ରମଂ ମୁକ୍ତିକ୍ରମମିତି ।
 ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରଃ ପ୍ରୋବାଚ । ଉଦିତୋ ହଂସ ଋଷିଃ । ସ୍ବୟଂଭୂସ୍ତିରୋଦଧେ ।
 ରୁଦ୍ରୋ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦୋ ହଂସଜ୍ୟୋତିଃ ପଶୁପତିଃ ପ୍ରଣବସ୍ତାରକଃ ସ ଏବଂ ବେଦ ।
 ହଂସାତ୍ମମାଲିକାବର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମକାଲପ୍ରଚୋଦିତା ।
 ପରମାତ୍ମା ପୁମାନିତି ବ୍ରହ୍ମସଂପତ୍ତିକାରିଣୀ ॥ ୧ ॥
 ଅଧ୍ୟାତ୍ମବ୍ରହ୍ମକଲ୍ପସ୍ୟାକୃତିଃ କୀଦୃଶୀ କଥା ।
 ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନପ୍ରଭାସନ୍ୟାକାଲୋ ଗଚ୍ଛତି ଧୀମତାମ୍ ।
 ହଂସାଖ୍ୟୋ ଦେବମାତ୍ମାଖ୍ୟମାତ୍ମତତ୍ତ୍ବପ୍ରଜଃ କଥମ୍ ॥ ୨ ॥
 ଅନ୍ତଃପ୍ରଣବନାଦାଖ୍ୟୋ ହଂସଃ ପ୍ରତ୍ୟୟବୋଧକଃ ।
 ଅନ୍ତର୍ଗତପ୍ରମାଗୁହଂ ଜ୍ଞାନନାଲଂ ବିରାଜିତମ୍ ॥ ୩ ॥

ଶିବଶକ୍ତ୍ୟାତ୍ମକଂ ରୂପଂ ଚିନ୍ମୟାନନ୍ଦବେଦିତମ୍ ।
ନାଦବିନ୍ଦୁକଳା ତ୍ରୀଶି ନେତ୍ରଂ ବିଶ୍ୱବିଚେଷ୍ଟିତମ୍ ॥ ୪ ॥

ତ୍ରିୟଙ୍ଗାନି ଶିଖା ତ୍ରୀଶି ଦ୍ୱିତ୍ରାଶାଂ ସାଂଖ୍ୟମାକୃତିଃ ।
ଅନ୍ତର୍ଗୁହପ୍ରମା ହଂସଃ ପ୍ରମାଣାନ୍ନିର୍ଗତଂ ବହିଃ ॥ ୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରପଦଂ ଜ୍ଞେୟଂ ବ୍ରାହ୍ମଂ ବିଧ୍ୟୁକ୍ତଲକ୍ଷଣମ୍ ।
ହଂସାର୍କପ୍ରଣବଧ୍ୟାନମିତୁ୍ୟକ୍ତୋ ଜ୍ଞାନସାଗରେ ॥ ୬ ॥

ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମାତ୍ରେଣ ଜ୍ଞାନସାଗରପାରଗଃ ।
ସ୍ୱତଃ ଶିବଃ ପଶୁପତିଃ ସାକ୍ଷୀ ସର୍ବସ୍ୟ ସର୍ବଦା ॥ ୭ ॥

ସର୍ବେଷାଂ ତୁ ମନସ୍ତେନ ପ୍ରେରିତଂ ନିୟମେନ ତୁ ।
ବିଷୟେ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଶ୍ଳେଷ୍ଠତେ ବାଗ୍ନଦତ୍ୟପି ॥ ୮ ॥

ଚକ୍ଷୁଃ ପଶ୍ୟତି ରୂପାଶି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବଂ ଶୃଣୋତ୍ୟପି ।
ଅନ୍ୟାନି ଖାନି ସର୍ବାଣି ତେନୈବ ପ୍ରେରିତାନି ତୁ ॥ ୯ ॥

ସ୍ପଂ ସ୍ପଂ ବିଷୟମୁଦ୍ଦିଶ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ନିରନ୍ତରମ୍ ।
ପ୍ରବର୍ତ୍ତକତ୍ୱଂ ତାପ୍ୟସ୍ୟ ମାୟୟା ନ ସ୍ୱଭାବତଃ ॥ ୧୦ ॥

ଶ୍ରୋତ୍ରମାତୁନି ଚାଧ୍ୟସ୍ତ୍ରଂ ସ୍ୱୟଂ ପଶୁପତିଃ ପୁମାନ୍ ।
ଅନୁପ୍ରବିଶ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରସ୍ୟ ଦଦାତି ଶ୍ରୋତ୍ରତାଂ ଶିବଃ ॥ ୧୧ ॥

ମନଃ ସ୍ୱାତୁନି ଚାଧ୍ୟସ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ପରମେଶ୍ୱରଃ ।
ମନସ୍ତ୍ୱଂ ତସ୍ୟ ସଞ୍ଜୁଷ୍ଟୋ ଦଦାତି ନିୟମେନ ତୁ ॥ ୧୨ ॥

ସ ଏବ ବିଦିତାଦନ୍ୟସ୍ତଥୈବାବିଦିତାଦପି ।
ଅନ୍ୟେଷାମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣାଂ ତୁ କଳ୍ପିତାନାମପୀଶ୍ୱରଃ ॥ ୧୩ ॥

ତତ୍ତ୍ୱପ୍ରମନୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ଦଦାତି ନିୟମେନ ତୁ ।
ତତଶ୍ଚକ୍ଷୁଷ୍ଠ ବାକ୍-ଚୈବ ମନଶ୍ଚାନ୍ୟାନି ଖାନି ତ ॥ ୧୪ ॥

ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱଭାବେ ପରମାତ୍ମନି ।
ଅକର୍ତ୍ତୃବିଷୟପ୍ରତ୍ୟକ୍ପ୍ରକାଶଂ ସ୍ୱାତ୍ମନୈବ ତୁ ॥ ୧୫ ॥

ବିନା ତର୍କପ୍ରମାଣାଭ୍ୟାଂ ବ୍ରହ୍ମ ଯୋ ବେଦ ବେଦ ସଃ ।
ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମା ପରଂଜ୍ୟୋତିର୍ମାୟା ସା ତୁ ମହତ୍ତମଃ ॥ ୧୬ ॥

ତଥା ସତି କଥଂ ମାୟାସଂଭବଃ ପ୍ରତ୍ୟଗାତ୍ମନି ।
ତସ୍ମାତ୍ତର୍କପ୍ରମାଣାଭ୍ୟାଂ ସ୍ୱାନୁଭୂତ୍ୟା ଚ ଚିଦନେ ॥ ୧୭ ॥

ସ୍ୱପ୍ରକାଶୈକସଂସିଦ୍ଧେ ନାସ୍ତି ମାୟା ପରାତ୍ମନି ।
ବ୍ୟବହାରିକଦୃଷ୍ଟ୍ୟୟଂ ବିଦ୍ୟାଽବିଦ୍ୟା ନ ଚାନ୍ୟଥା ॥ ୧୮ ॥

ତତ୍ତ୍ୱଦୃଷ୍ଟ୍ୟା ତୁ ନାସ୍ତ୍ୟେବ ତତ୍ତ୍ୱମେବାସ୍ତି କେବଲମ୍ ।
ବ୍ୟବହାରିକଦୃଷ୍ଟିସ୍ତୁ ପ୍ରକାଶାବ୍ୟଭିଚାରତଃ ॥ ୧୯ ॥

ପ୍ରକାଶ ଏବ ସତତଂ ତସ୍ମାଦଦ୍ୱୈତ ଏବ ହି ।
ଅଦ୍ୱୈତମିତି ଚୋକ୍ତିଶ୍ଚ ପ୍ରକାଶାବ୍ୟଭିଚାରତଃ ॥ ୨୦ ॥

ପ୍ରକାଶ ଏବ ସତତଂ ତସ୍ମାନ୍ନୈନଂ ହି ଯୁଜ୍ୟତେ ।
ଅୟମର୍ଥୋ ମହାନ୍ୟସ୍ୟ ସ୍ୱୟମେବ ପ୍ରକାଶିତଃ ॥ ୨୧ ॥

ନ ସ ଜୀବୋ ନ ଚ ବ୍ରହ୍ମା ନ ଚାନ୍ୟଦପି କିଂଚନ ।
ନ ତସ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣା ବିଦ୍ୟନ୍ତେ ନାଗ୍ରମାଶ୍ଚ ତଥୈବ ଚ ॥ ୨୨ ॥

ନ ତସ୍ୟ ଧର୍ମୋଽଧର୍ମଶ୍ଚ ନ ନିଷେଧୋ ବିଧିର୍ନ ଚ ।
ୟଦା ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମକଂ ସର୍ବଂ ବିଭାତି ତତ ଏବ ତୁ ॥ ୨୩ ॥

ତଦା ଦୁଃଖାଦିଭେଦୋଽୟମାଭାସୋଽପି ନ ଭାସତେ ।
ଜଗଜ୍ଜୀବାଦିରୂପେଣ ପଶ୍ୟନ୍ନପି ପରାତ୍ମବିତ୍ ॥ ୨୪ ॥

ନ ତପୁଶ୍ୟତି ଚିଦ୍ରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମବସ୍ତୁବ ପଶ୍ୟତି ।
ଧର୍ମଧର୍ମିତ୍ୱବାର୍ତ୍ତା ଚ ଭେଦେ ସତି ହି ଭିଦ୍ୟତେ ॥ ୨୫ ॥

ଭେଦାଭେଦସ୍ତଥା ଭେଦାଭେଦଃ ସାକ୍ଷାଦ୍ପରାତ୍ମନଃ ।
ନାସ୍ତି ସ୍ୱାତ୍ମାତିରେକେଣ ସ୍ୱୟମେବାସ୍ତି ସର୍ବଦା ॥ ୨୬ ॥

ବ୍ରହ୍ମୈବ ବିଦ୍ୟତେ ସାକ୍ଷାଦ୍ବସ୍ତୁତୋଽବସ୍ତୁତୋଽପି ଚ ।
ତଥୈବ ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନୀ କିଂ ଗୃହ୍ଣାତି ଜହାତି କିମ୍ ॥ ୨୭ ॥

ଅଧିଷ୍ଠାନମନୌପମ୍ୟମବାହ୍ନନସଗୋଚରମ୍ ।
ୟତ୍ତଦଦ୍ରେଶ୍ୟମଗ୍ରାହ୍ୟମଗୋଚ୍ରଂ ରୂପବର୍ଜିତମ୍ ॥ ୨୮ ॥

ଅଚକ୍ଷୁଃଶ୍ରୋତ୍ରମତ୍ୟର୍ଥଂ ତଦପାଶିପଦଂ ତଥା ।
ନିତ୍ୟଂ ବିଭୁଂ ସର୍ବଗତଂ ସୁସୁକ୍ଷ୍ମଂ ଚ ତଦବ୍ୟୟମ୍ ॥ ୨୯ ॥

ବ୍ରହ୍ମୈବେଦମମୃତଂ ତତ୍-ପୁରସ୍ତାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଚୈବ ପଶ୍ଚାତ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଦକ୍ଷିଣେ ଚ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦଂ ପରମଂ ଚୋତ୍ତରେ ଚ ॥ ୩୦ ॥

ସ୍ୱାତ୍ମନ୍ୟେବ ସ୍ୱୟଂ ସର୍ବଂ ସଦା ପଶ୍ୟତି ନିର୍ଭୟଃ ।
ତଦା ମୁକ୍ତୋ ନ ମୁକ୍ତଶ୍ଚ ବଦଧୈବ ବିମୁକ୍ତତା ॥ ୩୧ ॥

ଏବଂରୂପା ପରା ବିଦ୍ୟା ସତ୍ୟେନ ତପସାପି ଚ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଦିଭିର୍ଧର୍ମେର୍ଲଭ୍ୟା ବେଦାନ୍ତବର୍ତ୍ତନା ॥ ୩୨ ॥

ସ୍ୱଶରୀରେ ସ୍ୱୟଂଜ୍ୟୋତିଃସ୍ୱରୂପଂ ପାରମାର୍ଥକମ୍ ।
କ୍ଷୀଣଦୋଷାଃ ପ୍ରପଶ୍ୟନ୍ତି ନେତରେ ମାୟାୟାବୃତାଃ ॥ ୩୩ ॥

ଏବଂ ସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନଂ ଯସ୍ୟ କସ୍ୟାସ୍ତି ଯୋଗିନଃ ।
କୁତ୍ରଚିଦ୍ଧମନଂ ନାସ୍ତି ତସ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପିଣଃ ॥ ୩୪ ॥

ଆକାଶମେକଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଂ କୁତ୍ରଚିନ୍ନ ହି ଗଚ୍ଛତି ।
ତଦ୍ୱଦ୍-ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମବିଚ୍ଛେଷ୍ଟଃ କୁତ୍ରଚିନ୍ନୈବ ଗଚ୍ଛତି ॥ ୩୫ ॥

ଅଭକ୍ଷ୍ୟସ୍ୟ ନିବୃତ୍ତ୍ୟା ତୁ ବିଶୁଦ୍ଧଂ ହୃଦୟଂ ଭବେତ୍ ।
ଆହାରଶୁଦ୍ଧୌ ଚିତ୍ତସ୍ୟ ବିଶୁଦ୍ଧିର୍ଭବତି ସ୍ୱତଃ ॥ ୩୬ ॥

ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧୌ କ୍ରମାତ୍ମଜ୍ଞାନଂ ତୁଚ୍ୟନ୍ତି ଗ୍ରନ୍ଥୟଃ ସୁଚମ୍ ।
ଅଭକ୍ଷ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନବିହୀନସୈବ ଦେହିନଃ ॥ ୩୭ ॥

ନ ସମ୍ୟଗ୍ଜ୍ଞାନିନସ୍ତଦ୍ୱସ୍ତରୂପଂ ସକଳଂ ଖଲୁ ।
ଅହମନ୍ତଂ ସଦାନାଦ ଇତି ହି ବ୍ରହ୍ମବେଦନମ୍ ॥ ୩୮ ॥

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ଭ୍ରମତି ଜ୍ଞାନାତ୍ତ୍ୱର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମନୈବ ତୁ ।
ବ୍ରହ୍ମକ୍ଷତ୍ରାଦିକଂ ସର୍ବଂ ଯସ୍ୟ ସ୍ୟାଦୋଦନଂ ସଦା ॥ ୩୯ ॥

ଯସ୍ୟୋପସେଚନଂ ମୃତ୍ୟୁସ୍ତଂ ଜ୍ଞାନୀ ତାଦୃଶଃ ଖଲୁ ।
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପବିଜ୍ଞାନାତ୍ମଗଦ୍-ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ୍-ଖଲୁ ॥ ୪୦ ॥

ଜଗଦାତ୍ମତୟା ଭାତି ଯଦା ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ୍ତଦା ।
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱାତ୍ମତୟା ନିତ୍ୟଂ ଭକ୍ଷିତଂ ସକଳଂ ତଦା ॥ ୪୧ ॥

ଯଦାଭାସେନ ରୂପେଣ ଜଗଦ୍-ଭୋଜ୍ୟଂ ଭବେତ୍ ତତ୍ ।
ମାନତଃ ସ୍ୱାତ୍ମନା ଭାତଂ ଭକ୍ଷିତଂ ଭବତି ପୁନଃ ॥ ୪୨ ॥

ସ୍ୱସ୍ୱରୂପଂ ସ୍ୱୟଂ ଭୁକ୍ତେ ନାସ୍ତି ଭୋଜ୍ୟଂ ପୃଥକ୍ ସ୍ୱତଃ ।
ଅସ୍ତି ଚେଦସ୍ତିତାରୂପଂ ବ୍ରହ୍ମୈବାସ୍ତିତ୍ୱଲକ୍ଷଣମ୍ ॥ ୪୩ ॥

ଅସ୍ତିତାଲକ୍ଷଣା ସତ୍ତାସତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମ ନ ତାପରା ।
ନାସ୍ତି ସତ୍ତାତିରେକେଣ ନାସ୍ତି ମାୟା ତ ବସ୍ତୁତଃ ॥ ୪୪ ॥

ଯୋଗିନାମାତ୍ମନିଷ୍ଠାନାଂ ମାୟା ସ୍ବାତ୍ମନି କଳ୍ପିତା ।
ସାକ୍ଷିରୂପତୟା ଭାତି ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେନ ବାପିତା ॥ ୪୫ ॥

ବ୍ରହ୍ମବିଜ୍ଞାନସଂପନ୍ନଃ ପ୍ରତୀତମଖିଲଂ ଜଗତ୍ ।
ପଶ୍ୟନ୍ନପି ସଦା ନୈବ ପଶ୍ୟତି ସ୍ବାତ୍ମନଃ ପୃଥକ୍ ॥ ୪୬ ॥ ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥

ଓଁ ଭଦ୍ରଂ କର୍ତ୍ତେତିଃ ଶୃଣୁୟାମ ଦେବାଃ । ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟେମାକ୍ଷତିର୍ଯଜତ୍ରାଃ ।
ସ୍ଥିରୈରଙ୍ଗୈସ୍ତୁଷ୍ଟବାଗ୍ନୁସ୍ତନ୍ୱନୁତିଃ । ବ୍ୟଶେମ ଦେବହିତଂ ଯଦାୟୁଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃଦ୍ଧଶ୍ରବାଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନଃ ପୂଷା ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ନସ୍ତାର୍ଷ୍ୟୋ ଅରିଷ୍ଟନେମିଃ । ସ୍ୱସ୍ତି ନୋ ବୃହସ୍ପତିର୍ଦଧାତୁ ।
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ତସ୍ମତ୍ ॥

॥ ଇତି ପାଶୁପତବ୍ରହ୍ମୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

॥ ଇତି ଯୋଗ ଉପନିଷଦ୍ ସମାପ୍ତା ॥

